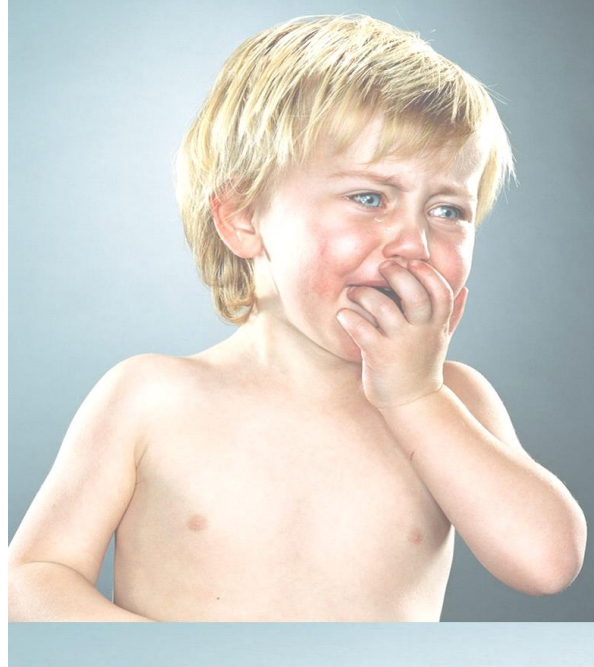

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

**ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ**

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

**“Η Αναπαράσταση
της Σεξουαλικής Εγκληματικότητας
στον έντυπο τύπο”**

**ΞΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΝΘΗ
Α.Μ. 302077**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ

Ομότιμος Καθηγητής: Φαρσεδάκης Ι.

ΜΕΛΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**Ομότιμος Καθηγητής: Μαγγανάς Α.
Καθηγητής: Λάζος Γ.**

ΑΘΗΝΑ 2014

If you don't read the newspaper
 You are uninformed
If you do read the newspaper
 You are misinformed

Mark Twain

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας, δεν θα ήταν δυνατή χωρίς την βοήθεια κάποιων ανθρώπων, στους οποίους οφείλω τις ειλικρινείς μου ευχαριστίες.

Καταρχάς, οφείλω να ευχαριστήσω ιδιαίτερα, τον κύριο *Ιάκωβο Φαρσεδάκη*, Ομότιμο Καθηγητή στο Πάντειο Πανεπιστήμιο που δέχτηκε να στηρίξει την προσπάθεια μου αυτή, ως επιβλέπων καθηγητής του όλου αυτού πονήματος, καθώς και για την επιστημονική καθοδήγηση και τις χρήσιμες συμβουλές που μου παρείχε, όσον αφορά το περιεχόμενο και τη δομή της εργασίας.

Επίσης, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες μου στα άλλα δύο μέλη της επιστημονικής επιτροπής, Καθηγητή κύριο Αντώνη Μαγγανά και τον Αναπληρωτή Καθηγητή κύριο Γρηγόρη Λάζο για το πολύτιμο επιστημονικό και ανθρώπινο ενδιαφέρον που επέδειξαν.

Τέλος, ευχαριστώ την ξαδέλφη μου Ευγενία Δ. Πεντεδέκα-Χριστοπούλου για την συμβολή της στη τελική τυπογραφική μορφοποίηση αυτής της εργασίας μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το θέμα της διατριβής μας βασίζεται στη μελέτη του τρόπου με τον οποίο παρουσιάζεται το σεξουαλικό έγκλημα από τα ΜΜΕ και δη από τον έντυπο τύπο. Όμως, λόγω της πληθώρας των μορφών αυτού του εγκλήματος, θα θέλαμε από την αρχή να δηλώσουμε ότι περιοριστήκαμε στην μελέτη του εγκλήματος σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού. Δηλαδή την αναπαράσταση της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης στον έντυπο τύπο. Συγκεκριμένα, εξετάσαμε εάν και σε ποιο βαθμό ο έντυπος τύπος μέσα από την δημοσιογραφική κάλυψη εγκληματικών περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, συμβάλλει στην δημιουργία-κατασκευή τυποποιημένων εικόνων και αναπαραστάσεων για τον εγκληματία και το θύμα, κατά πόσο οδηγείται στην κατασκευή κοινωνικών στερεοτύπων καθώς και η υπόθεση εάν τα ΜΜΕ και συγκεκριμένα ο τύπος, επιλέγει να προβάλλει συγκεκριμένες υποθέσεις παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, έναντι άλλων, με βασικό κριτήριο την έλξη της κοινής γνώμης και τον εντυπωσιασμό αυτής. Τέλος, εξετάσαμε αν παραβιάζονται ανθρώπινα δικαιώματα, κυρίως του παιδιού-θύματος, στην προσπάθεια του τύπου να προσελκύσει και να εντυπωσιάσει. Το κοινό χάριν της οικονομικού-κερδοσκοπικού χαρακτήρα ιδεολογίας του.

Αρχικά, στο πρώτο κεφάλαιο προσδιορίζουμε τις έννοιες «παιδί», «παιδική ηλικία» και «σεξουαλική εγκληματικότητα». Στο δεύτερο κεφάλαιο εξετάζουμε συγκεκριμένες επεξηγηματικές θεωρήσεις σχετικά με την αιτιολογία (etiology) για την εκδήλωση και διατήρηση του εγκλήματος της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, όπως η βιολογική θεωρία, η ψυχολογική ή ψυχαναλυτική θεωρία, η θεωρία των συναισθημάτων, η γνωστική-συμπεριφορική και η

ενιαία θεωρία-ες, καθώς και τη φεμινιστική προσέγγιση. Στο τρίτο κεφάλαιο, ασχολούμαστε με την εικόνα που παρουσιάζει η παιδική σεξουαλική κακοποίηση στην Ελλάδα κατά την τελευταία 15ετία, με βάση τα στατιστικά στοιχεία κυρίως του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού και άλλων «περιορισμένων» δειγματοληπτικών ερευνών που διατηρεί η ελληνική αστυνομία. Επί πλέον αναλύονται περιληπτικά οι σπουδαιότεροι, μεταξύ άλλων, παράγοντες που ευνοούν την παιδική σεξουαλική κακοποίηση. Συνεχίζουμε, με την περιγραφή της εικόνας του παιδιού-θύματος σεξουαλικής κακοποίησης, του δράστη και της μητέρας (του παιδιού-θύματος) μέσα από το λόγο των ειδικών και σχετικής βιβλιογραφίας. Στο δεύτερο μέρος της μελέτης περιγράφεται η λειτουργία των ΜΜΕ και ο τρόπος που παρουσιάζεται το έγκλημα της σεξουαλικής κακοποίησης. μέσα από αυτά. Αναλυτικότερα, στο πρώτο κεφάλαιο αυτού του τμήματος περιγράφουμε το τι είναι η εφημερίδα, και κάνουμε μία συνοπτική αναφορά στη διαχρονική εξέλιξή της, τα κύρια χαρακτηριστικά της, καθώς και στο πλαίσιο διαμόρφωσης των ειδήσεων (σε σχέση με την παιδική σεξουαλική κακοποίηση. Προχωρούμε, στην ανίχνευση και διατύπωση των κριτηρίων βάσει των οποίων γίνεται η επιλογή των γεγονότων που θα αποτελέσουν «είδηση» αλλά και στην ανάλυση της έννοιας του στερεοτύπου. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, εξετάζεται η εικόνα του θύματος, του δράστη και τα στερεότυπά τους, που δημιουργεί ή «κατασκευάζει» ο έντυπος τύπος. Στο επόμενο κεφάλαιο, παρατίθεται η σχετική νομοθεσία περί προστασίας ανήλικων θυμάτων σεξουαλικών εγκλημάτων (στην Διεθνή και Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Παιδιού το Σύνταγμα της Ελλάδας, και στον Ελληνικό Ποινικό Κώδικα) Επιπρόσθετα, γίνεται μια σύντομη επισκόπηση των κανόνων δεοντολογίας που πρέπει να διέπουν την λειτουργία των ΜΜΕ και των δημοσιογράφων,, και του έντυπου τύπου.

Στο τρίτο και τελευταίο κεφάλαιο, επιχειρούμε ανάλυση των δικαιωμάτων που παραβιάζονται και ειδικότερα, της σύγκρουσης μεταξύ του δικαιώματος στην πληροφόρηση του κοινού, έναντι των βασικών δικαιωμάτων του παιδιού (θύματος) σεξουαλικής κακοποίησης, όπου υπερισχύει ανεπιφύλακτα η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού. Τελειώνοντας, γίνεται μια συνοπτική αναφορά και περιγραφή στα ειδικότερα θιγόμενα δικαιώματα των ανήλικων θυμάτων εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης.όπως α) το δικαίωμα στην παιδική ηλικία & την υγιή αναπτυξη του παιδιού β) της ελευθερίας ανάπτυξης της προσωπικότητας (Σ 5§159), γ) το δικαίωμα της ανθρώπινης αξιοπρέπειας,και δ) το δικαίωμα στην ιδιωτικότητα.

Στο τρίτο μέρος παρουσιάζεται αναλυτικά η μεθοδολογία και τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας η οποία εξετάζει του τρόπο με τον οποίο ο ημερήσιος Τύπος πρόβαλε το αδίκημα της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών την τελευταία 15ετία, (1992-2007), Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί σε δύο περιπτώσεις του Δουρή και του Σαμαρά λόγω της εκτεταμένης κάλυψής τους από τα ΜΜΕ. Παράλληλα, εξετάζεται η επίδραση του τρόπου προβολής που υιοθετεί ο έντυπος τύπος στα βασικά δικαιώματα κυρίως του παιδιού θύματος. (σεξουαλικής κακοποίησης)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	15
ΜΕΡΟΣ Ι : ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ	
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ: ΟΡΙΣΜΟΙ & ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΟΡΙΣΜΟΙ	
1. Η έννοια του παιδιού: Η παιδική ηλικία & οι ιδιαιτερότητες της ...	18
2. Ορισμός της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ & ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ	
1. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΓΕΝΙΚΑ	40
Α. ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ	41
Β. ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ	42
Γ. ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ (BEHAVIORAL THEORY)	45
Δ. ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ (ATTACHMENT THEORY	45
Ε. ΓΝΩΣΤΙΚΗ-ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ (COGNITIVE-BEHAVIORAL THEORY)	46
ΣΤ. ΕΝΙΑΙΑ ΘΕΩΡΙΑ (INTEGRATED THEORY)	51
Ζ. Η φεμινιστική προσέγγιση και η σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού	54
2. Συνέπειες του φαινομένου	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	
Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	
Α. Η σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού την τελευταία 15ετία : Στατιστική απεικόνιση	63
Β. Παράγοντες που ευνοούν την παιδική σεξουαλική κακοποίηση στην οικογένεια	67
Γ. Η εικόνα του παιδιού-θύματος σεξουαλικής κακοποίησης	69
Δ. Η εικόνα του δράστη σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού	70
Ε. Η εικόνα της μητέρας του παιδιού-θύματος σεξουαλικής κακοποίησης	72
ΜΕΡΟΣ ΙΙ	
Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΟΝ ΕΝΤΥΠΟ ΤΥΠΟ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
1. Τι είναι η εφημερίδα ,η διαχρονική εξέλιξή της, τα κύρια χαρακτηριστικά της & το πλαίσιο διαμόρφωσης των ειδήσεων (σε σχέση με την παιδική	

σεξουαλική κακοποίηση)	74
A. Κριτήρια επιλογής της προβαλλόμενης είδησης	84.
B. Η έννοια του στερεότυπου & η εικόνα του παιδιού-θύματος σεξουαλικής κακοποίησης & του δράστη στον έντυπο τύπο	96
α. Η έννοια του στερεότυπου	96
β. Η εικόνα του παιδιού-θύματος σεξουαλικής κακοποίησης στον έντυπο τύπο	103
γ. Η εικόνα του δράστη σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού στον έντυπο τύπο	105

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΣΧΕΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

A. Σχετική Νομοθεσία	109
B. Κανόνες δεοντολογίας	
α. Ραδιόφωνο, τηλεόραση	127.
β. Ο ελληνικός Τύπος	130

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΠΟΥ ΠΑΡΑΒΙΑΖΟΝΤΑΙ

A Δικαίωμα στην πληροφόρηση vs δικαιώματα του παιδιού γενικά	132
B Ειδικότερα δικαιώματα	
α. Το δικαίωμα στην παιδική ηλικία & την υγιή ανάπτυξη	137
β. Το δικαίωμα της ελευθερίας ανάπτυξης της προσωπικότητας	138
γ.. Το δικαίωμα στην αξιοπρέπεια	140
δ.. Το δικαίωμα στην ιδιωτικότητα	141

ΜΕΡΟΣ III : Η ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

1. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	144
2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	147
A. Υποθέσεις της έρευνας	147
B. Δείγμα της έρευνας	148
Γ. Επιλογή της μεθόδου	
α. Ανάλυση περιεχομένου	150
β. Κριτική ανάλυση λόγου και τρόπος διεξαγωγής	155
3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	172
A. Η φαινομενολογία της είδησης	172.
B. Το περιεχόμενο και τα χαρακτηριστικά της είδησης.	239
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	297

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	309
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	322

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συγγραφή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εντάσσεται στο πλαίσιο του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών, που διοργανώνεται από τον τομέα Εγκληματολογίας του τμήματος Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.

Ουσιαστικά το θέμα της διατριβής μας βασίζεται στη μελέτη του τρόπου με τον οποίο παρουσιάζεται το σεξουαλικό έγκλημα από τα ΜΜΕ και δη από τον έντυπο τύπο. Όμως, λόγω της πληθώρας των μορφών αυτού του εγκλήματος, θα θέλαμε από την αρχή να δηλώσουμε ότι θα περιοριστούμε στην μελέτη του εγκλήματος σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού. Δηλαδή την αναπαράσταση της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης στον έντυπο τύπο. Συγκεκριμένα, θα εξετάσουμε εάν και σε ποιο βαθμό ο έντυπος τύπος μέσα από την δημοσιογραφική κάλυψη εγκληματικών περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, συμβάλλει στην δημιουργία-κατασκευή τυποποιημένων εικόνων και αναπαραστάσεων για τον εγκληματία και το θύμα, κατά πόσο οδηγείται στην κατασκευή κοινωνικών στερεοτύπων καθώς και η υπόθεση εάν τα ΜΜΕ και συγκεκριμένα ο τύπος, επιλέγει να προβάλλει συγκεκριμένες υποθέσεις παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, έναντι άλλων, με βασικό κριτήριο την έλξη της κοινής γνώμης και τον εντυπωσιασμό αυτής. Τέλος, εξετάζεται αν παραβιάζονται ανθρώπινα δικαιώματα, κυρίως του παιδιού-θύματος, στην προσπάθεια του τύπου να εντυπωσιάσει και να προσελκύσει το κοινό χάριν της οικονομικού-κερδοσκοπικού χαρακτήρα ιδεολογίας του. Η σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού ωστόσο, αποτελεί ένα από τα ειδεχθέστερα και πιο ζοφερά εγκλήματα που συνεπάγεται την πραγματική ή δυνητική βλάβη στην υγεία του παιδιού,

στην επιβίωση, στην ανάπτυξη ή στην αξιοπρέπειά του . «Τα παιδιά, αποτελούν μια πληθυσμική και κοινωνική κατηγορία τόσο ευάλωτη, μια κατηγορία υψηλού κινδύνου θυματοποίησης θυματοποίησης σωματικής, ψυχικής, σεξουαλικής, ακόμη και εργασιακής», όπως διατείνεται η καθηγήτρια Β. Αρτινοπούλου^{1Α} Έτσι, το συγκεκριμένο έγκλημα αποτελεί θέμα μεγάλου ενδιαφέροντος για την Εγκληματολογία .

Σεξουαλική κακοποίηση θεωρείται η συμμετοχή ή η έκθεση παιδιών και εφήβων σε πράξεις με σεξουαλικό περιεχόμενο υποκινούμενες από ενήλικα, συνήθως, που έχει σχέση φροντίδας ή οικειότητας με το παιδί, οι οποίες έχουν ως σκοπό τη σεξουαλική διέγερση ή/και ικανοποίηση του ενήλικα. Ανήκει στα βαρύτερα εγκλήματα της σκοτεινής, της αθέατης εγκληματικότητας, όπως λένε οι ειδικοί, αλλά που δυστυχώς υφίσταται

Αναμφίβολα, η παιδική σεξουαλική κακοποίηση συχνά δεν αποκαλύπτεται. Πρόκειται για ένα φαινόμενο το οποίο χαρακτηρίζεται από έντονη μυστικότητα, καθώς τα παιδιά που κακοποιούνται δεν θα μιλήσουν ποτέ σε κανέναν για αυτή την κατάσταση κατά τη διάρκεια της παιδικής τους ηλικίας, κυρίως εξαιτίας του φόβου που τους δημιουργεί ο θύτης, της ντροπής που νιώθουν τα παιδιά, αλλά και της «εγκληματικής ανοχής» της μητέρας, ορισμένες φορές. Γι' αυτό το λόγο τα ερευνητικά στοιχεία δεν αντικατοπτρίζουν τις πραγματικές διαστάσεις του φαινομένου αυτού.

Σύμφωνα με παλαιότερη έρευνα του ΙΥΠ στην Ελλάδα, οι δράστες περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων κατά το ένα τρίτο,

^{1Α} Βλ. Ελευθεροτυπία, 18.02.2006, ΤΑ ΝΕΑ, 30.04.04

σχηματικά, προέρχονται από τον στενό οικογενειακό πυρήνα του θύματος, κατά το ένα τρίτο από τον περίγυρο της πυρηνικής οικογένειας και κατά το ένα τρίτο είναι άγνωστα προς το παιδί θύμα πρόσωπα.

Ο παιδεραστής ανήκει σε όλα τα κοινωνικά στρώματα! Το φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών είναι διαταξικό! Ούτε η κοινωνική θέση ούτε η μόρφωση ούτε τα χρήματα και ο πλούτος, η καλλιέργεια ή και η φτώχεια παίζουν ρόλο σ' αυτή την απεχθή εγκληματική δράση

Περαιτέρω, αναζητώντας την εξήγηση για την εκδήλωση ή του περάσματος στη πράξη της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης σύμφωνα με επισκόπηση σχετικής βιβλιογραφίας,,: « η μη ομαλή ψυχολογική ανάπτυξη της προσωπικότητάς των δραστών, η εικόνα που έχουν για τον εαυτό τους, οι παιδικές συναισθηματικές ανάγκες τους, ο χαμηλός βαθμός αυτοεκτίμησης, η αδεξιότητα στις κοινωνικές σχέσεις με τους ενήλικους, οι ορμονικές διαταραχές που επηρεάζουν τη σεξουαλικότητά τους, οι εσωτερικές συγκρούσεις για το πρόσωπο της μητέρας τους και οι φόβοι του ευνουχισμού, ο μη αποτελεσματικός έλεγχος των ενστίκτων τους σε συνδυασμό με διάφορες ψυχώσεις και τη χρήση οινόπνεύματος αποτελούν με λίγα λόγια, μεταξύ άλλων, τους κυριότερους αιτιολογικούς παράγοντες της παιδοφιλικής και κατ' επέκταση αιμομεικτικής συμπεριφοράς.^{2A}

.Το σεξουαλικό έγκλημα εξ' άλλου και δη παιδική σεξουαλική κακοποίηση αποτελεί ένα ιδιαίτερο θέμα που θα ασχοληθούν τα ΜΜΕ και ο τύπος, καθώς έχει αναγνωσιμότητα από το κοινό.

^{2A} Pryor, D.W.. Unspeakable Acts: Why Men Sexually Abuse Children. New York: New York, University Press (1996)

Τα ΜΜΕ αποτελούν έναν από τους ισχυρότερους θεσμούς σε κάθε δημοκρατική κοινωνία, διευκολύνοντας τη μετάδοση των σημαντικότερων ιδεών, εικόνων, αφηγήσεων και μύθων κάθε κουλτούρας-ιδεολογίας. Ο λόγος (discourse) των μέσων αντιπροσωπεύει ένα από τα σημαντικότερα οχήματα αναπαραγωγής του συστήματος των (μαζικών) αντιλήψεων της επικρατούσας κουλτούρας και των θεμελιωδών αξιών και αρχών της κοινωνίας.^{3A} (Hall, 1975; van Dijk, 1988).

Θεωρητικά, τα ΜΜΕ διευκολύνουν την ελεύθερη ροή και ανταλλαγή γνώσεων, απόψεων και πληροφοριών. Ως εκ τούτου, προσδοκάται να αντικατοπτρίσουν- εκφράσουν τις διαφορετικές απόψεις και να παραμείνουν ουδέτερα και αντικειμενικά, καθώς και να εξασφαλίζουν την ελεύθερη και δίκαιη πρόσβαση σε όλους τους ανθρώπους και ομάδες, ανεξάρτητα από την κοινωνική τους κουλτούρα, ταυτότητα, γένος, κοινωνική τάξη, προέλευση, σεξουαλικό προσανατολισμό κ.ο.κ. Στις μέρες μας, αμφότεροι ο έντυπος και ηλεκτρονικός τύπος επηρεάζουν την καθημερινή ζωή των ανθρώπων και των κοινωνιών. Γενικά, το ραδιόφωνο, η τηλεόραση, ο έντυπος τύπος μεταξύ άλλων μέσων, παρέχουν τα στοιχεία από τα οποία δομούνται οι ταυτότητές μας, το γνώθι σε αυτόν, τι σημαίνει άντρας, γυναίκα, παιδί, την αίσθηση της καταγωγής, κοινωνικής τάξης κλπ., αλλά και βοηθούν να κατανοήσουμε ποιοι είμαστε «εμείς» και «οι άλλοι»^{4A} (Kellner, 1995). Νομίζουμε ότι τα μέσα μπορεί να αποτελέσουν τον καθρέφτη της κοινωνίας, αλλά στη πραγματικότητα οι εικόνες αυτές παραπιοούνται

^{3A} Hall, Stuart, C. Critcher, T. Jeffereson, J. Clarke, and B. Roberts. 1975. *Newsmaking and Crime*, paper presented at NACRO Conference on Crime and the Media. Birmingham: University of Birmingham Centre for Contemporary Studies^{4A}
^{4A} Douglas Kellner, *Media Culture: Cultural Studies, Identity, and Politics Between the Modern and the Postmodern*, New York, Routledge, 1995

Ωστόσο, η καθημερινή εμπειρία επιβεβαιώνει ότι τα ΜΜΕ είναι μεν ένας καθρέφτης της κοινωνίας, αλλά ένας καθρέφτης πολύ συχνά παραμορφωτικός. Δεν αποτελούν αντικειμενικούς παρατηρητές της πραγματικότητας, δεν ασκούν λειτουργία υπηρεσίας του δημοκρατικού πολιτεύματος, αλλά κατασκευάζουν την πολιτική και κοινωνική συναίνεση, διαμορφώνουν την κοινή γνώμη στην δημόσια σφαίρα στην οποία και (επι)κυριαρχούν.

Δεν πρέπει, βέβαια, να παραβλέπουμε, ότι σήμερα η πλειοψηφία των μέσων ανήκει σε ιδιώτες ή σε ομίλους επιχειρήσεων. Είναι αναμενόμενο πως μια ιδιωτική επιχείρηση θα επιδιώκει πρωτίστως το κέρδος με την αύξηση της αναγνωσιμότητας ή/και θεαματικότητας. Κατά συνέπεια, η ποιότητα θυσιάζεται στην ποσότητα, το σημαντικό στο ασήμαντο, η ουσία στον εντυπωσιασμό. Τελικά, η πληροφορία αξιολογείται ανάλογα με τα ποσοστά θεαματικότητας ή ακροαματικότητας ή με τον αριθμό των φύλλων που θα πουλήσει μια εφημερίδα.

Έτσι, η ανάγκη εμπορικότητας των ειδήσεων, επιβάλλει η επιλογή και παρουσίαση των θεμάτων να γίνεται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να προβάλλονται η ακρότητα και η υπερβολή^{5A}. Η κανονικότητα, οι πτυχές της καθημερινής ζωής σε ήπιες διαστάσεις δεν αποτελούν είδηση, δεν προκαλούν τον εντυπωσιασμό του δέκτη.

Το γεγονός αυτό έχει, βέβαια, σαφείς επιπτώσεις στο κοινωνικό πεδίο. Η επιλεκτικότητα βάσει της οποίας τα διάφορα γεγονότα επικοινωνούνται από τα ΜΜΕ κατασκευάζει στις προσλήψεις του δέκτη μία επίφαση πραγματικότητας,

^{5A} Luhmann Niklas (2000). Why does Society Describe Itself as Postmodern? in: William Rasch and Cary Wolfe (Eds.), *Observing Complexity: Systems Theory and Postmodernity*. Stanford: Stanford University Press, pp. 35-50

συχνά δραματοποιημένη ή αποσπασματική και συνεπώς διαστρεβλωμένη (Bennett, 1999). Κατ' αυτόν τον τρόπο, τα ΜΜΕ διαμορφώνουν μια κοινωνική πραγματικότητα ανάλογη με τις ποιότητες και τα χαρακτηριστικά των εκπεμπόμενων μηνυμάτων, υπό την έννοια ότι επιδρούν στις συνειδήσεις του κοινού κατευθύνοντάς προς την υιοθέτηση συγκεκριμένων πεπαιθώσεων, οι οποίες επηρεάζουν τις μελλοντικές συμπεριφορές και δράσεις του.

Τα τελευταία χρόνια, γίνεται όλο και πιο συχνά λόγος από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης για εγκλήματα παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης που μπορεί να υφίσταται μια ομάδα παιδιών.

Ο ρόλος, του τύπου στην διαμόρφωση των συλλογικών αναπαραστάσεων είναι πρωταρχικός. Ωστόσο, τα ΜΜΕ, προκειμένου να εντυπωσιάσουν και να προσελκύσουν την κοινή γνώμη, έχουν την τάση να αναπαράγουν με τρόπο τυποποιημένο και στερεότυπο το έγκλημα και τον εγκληματία. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να παρουσιάζεται τελικά μια διαστρεβλωμένη εικόνα αυτών. Τελικά, μέσα από αυτή την στρεβλή αποτύπωση της κοινωνικής πραγματικότητας, αφ' ενός ενισχύεται μεταξύ άλλων, η αντίληψη ότι η εγκληματικότητα και ειδικότερα η εκδήλωση εγκλημάτων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης εντοπίζονται αποκλειστικά και σταθερά σε ανθρώπους και κοινωνικές ομάδες που συγκεντρώνουν κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Αυτό ενισχύει τη λανθασμένη αλλά και διαδεδομένη αντίληψη ότι η σεξουαλική κακοποίηση είναι κάτι εξαιρετικά σπάνιο ,και στιγματίζει ανεξίτηλα τα ανήλικα θύματα κυρίως, αλλά και τους δράστες και τις οικογένειές τους καταπατώντας βασικά ανθρώπινα δικαιώματα. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, δεν αναζητώνται ούτε αποτυπώνονται τα πραγματικά ή βαθύτερα αίτια του φαινομένου και η εξήγηση τους εξαντλείται σε

ατομικοκεντρικές προσεγγίσεις διότι όλα νοηματοδοτούνται από τα στερεότυπα των ΜΜΕ και τις προκαταλήψεις τους. Σε αυτό το σημείο,

μπορούμε να προχωρήσουμε πλέον στη διατύπωση του περιχομένου

Το πρώτο μέρος της εργασίας, αφορά τους ορισμούς και θεωρητικές προσεγγίσεις σε σχέση με το φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού. Ειδικότερα στο πρώτο κεφάλαιο κρίναμε απαραίτητο να διερευνηθούν θεωρητικά οι έννοιες του παιδιού, της παιδικής ηλικίας και της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, με μία οπτική που θα εξετάζει συνοπτικά την ιστορική πορεία τους, τα σημερινά χαρακτηριστικά τους και θα καταλήγει σε μία απόπειρα ορισμού και οριοθέτησής τους

Το δεύτερο κεφάλαιο εξετάζει συγκεκριμένες επεξηγηματικές θεωρήσεις σχετικά με την αιτιολογία (etiology) για την εκδήλωση και διατήρηση του εγκλήματος ή φαινομένου της παιδικής σεξουαλικής προσβολής ή σεξουαλικής κακοποίησης, όπως η βιολογική θεωρία, η ψυχολογική ή ψυχαναλυτική θεωρία, η θεωρία των συναισθημάτων, η γνωστική-συμπεριφορική και η Ενιαία θεωρία-ες, καθώς και τη φεμινιστική προσέγγιση σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού,. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με τις συνέπειες του φαινομένου

Στο τρίτο κεφάλαιο, ασχολούμαστε με την εικόνα που παρουσιάζει η παιδική σεξουαλική κακοποίηση στην Ελλάδα κατά την τελευταία δεκαπενταετία, με βάση τα στατιστικά στοιχεία κυρίως του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού και άλλων «περιορισμένων» δειγματοληπτικών ερευνών (που διατηρεί η ελληνική αστυνομία)? Επί πλέον αναλύονται περιληπτικά οι σπουδαιότεροι, μεταξύ άλλων, παράγοντες που ευνοούν την παιδική σεξουαλική κακοποίηση στην οικογένεια. Συνεχίζουμε, με την περιγραφή της εικόνας του παιδιού-

θύματος σεξουαλικής κακοποίησης, του δράστη και της μητέρας του παιδιού-θύματος μέσα από το λόγο των ειδικών και σχετικής βιβλιογραφίας.

Στο δεύτερο μέρος της μελέτης περιγράφεται η λειτουργία των ΜΜΕ και ο τρόπος που παρουσιάζεται το έγκλημα της σεξουαλικής κακοποίησης. μέσα από αυτά. Αναλυτικότερα, στο πρώτο κεφάλαιο αυτού του τμήματος περιγράφουμε το τι είναι η εφημερίδα, και κάνουμε μία συνοπτική αναφορά στη διαχρονική εξέλιξή της, τα κύρια χαρακτηριστικά της, καθώς και στο πλαίσιο διαμόρφωσης των ειδήσεων (σε σχέση με την παιδική σεξουαλική κακοποίηση. Προχωρούμε, στην ανίχνευση και διατύπωση των κριτηρίων βάσει των οποίων γίνεται η επιλογή των γεγονότων που θα αποτελέσουν «είδηση» αλλά και στην ανάλυση της έννοιας του στερεοτύπου. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, εξετάζεται η εικόνα του θύματος, του δράστη και τα στερεότυπά τους, που δημιουργεί ή «κατασκευάζει» ο έντυπος τύπος. Στο επόμενο κεφάλαιο, παρατίθεται η σχετική νομοθεσία περί προστασίας ανήλικων θυμάτων σεξουαλικών εγκλημάτων (στην Διεθνή και Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Παιδιού το Σύνταγμα της Ελλάδας, και στον Ελληνικό Ποινικό Κώδικα) Επιπρόσθετα, γίνεται μια σύντομη επισκόπηση των κανόνων δεοντολογίας που πρέπει να διέπουν την λειτουργία των ΜΜΕ και των δημοσιογράφων,, συμπεριλαμβανομένου και του έντυπου τύπου. Στο τρίτο και τελευταίο κεφάλαιο, επιχειρούμε ανάλυση των δικαιωμάτων που παραβιάζονται και ειδικότερα, της σύγκρουσης μεταξύ του δικαιώματος στην πληροφόρηση του κοινού, έναντι των βασικών δικαιωμάτων του παιδιού (θύματος) σεξουαλικής κακοποίησης, όπου υπερισχύει ανεπιφύλακτα η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού. Τελειώνοντας, γίνεται μια συνοπτική αναφορά και περιγραφή στα ειδικότερα θιγόμενα δικαιώματα των ανήλικων θυμάτων εγκλήματος ή εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης,

όπως: α) δικαίωμα στην παιδική ηλικία & υγιή ανάπτυξη του παιδιού β) Ελευθερία ανάπτυξης της προσωπικότητας (Σ 5§159), γ) το δικαίωμα της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και δ) το δικαίωμα στην ιδιωτικότητα.

Στο τρίτο μέρος παρουσιάζεται αναλυτικά η μεθοδολογία και τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας η οποία εξετάζει του τρόπο με τον οποίο ο ημερήσιος Τύπος πρόβαλε το αδίκημα της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών την τελευταία 15ετία, (1992-2007), Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί σε δύο περιπτώσεις του Δουρή και του Σαμαρά λόγω της εκτεταμένης κάλυψής τους από τα ΜΜΕ. Παράλληλα, εξετάζεται η επίδραση του τρόπου προβολής που υιοθετούν τα έντυπα Μέσα - οπτική παρουσίασης που υιοθετούν τα Μέσα - στα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα κυρίως του παιδιού θύματος. σεξουαλικής κακοποίησης.

ΜΕΡΟΣ Ι

ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΟΡΙΣΜΟΙ & ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΟΡΙΣΜΟΙ

1. Η έννοια του παιδιού: Η παιδική ηλικία & οι ιδιαιτερότητες της

Τα θέματα του παιδιού και της παιδικής ηλικίας ανήκουν στην κατηγορία των ευαίσθητων θεμάτων που έχουν απασχολήσει και απασχολούν ιδιαίτερα τις σύγχρονες κοινωνίες. Οι έννοιες της αθωότητας και της τρωτότητας του παιδιού, καθώς και η ιδιαίτερη θέση του στην κοινωνία έχουν αποτελέσει και αποτελούν το αντικείμενο μελέτης και έρευνας πολλών ειδικών και επιστημόνων. Σ' αυτό το σημείο, αξίζει να σημειώσουμε ότι ελάχιστα γνωρίζουμε ότι η ιδέα της φύσης της παιδικής ηλικίας είναι πράγματι παγκόσμια. Εξάλλου, οι διαχρονικές διαφορές, αλλά και οι διαφορές στη κουλτούρα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι είναι δύσκολο να τεκμηριώσουμε μια ενιαία φύση της παιδικής ηλικίας, καθώς και ένα παγκόσμιο ορισμό για το τι είναι «παιδί».

Από νομική άποψη, η έννοια της παιδικής ηλικίας χαρακτηρίζεται από τις έννοιες της δύναμης των δικαιωμάτων, της ωρίμανσης και της γνώσης που βασίζονται στην ηλικία (chronological age). Ένα άτομο θεωρείται παιδί όταν βρίσκεται σε ηλικία κάτω των δεκαοκτώ ετών. Έως αυτή την ηλικία, το άτομο διακρίνεται από την ενηλικίωση από τις πολιτικές και ιδεολογικές αντιλήψεις, οικονομική κατάσταση, κοινωνικές και ιδιαίτερα οικογενειακές σχέσεις και τέλος τις βασικές προϋποθέσεις του τι αποτελεί «εμπειρία» και «γνώση». Η

παιδική ηλικία θεωρείται ως περίοδος εξάρτησης. Η ευθύνη λαμβάνεται από τους primary caregivers του παιδιού νομικά και κοινωνικά. Οι νομικές σημασίες του τι είναι παιδί και του τι συνιστά την παιδική ηλικία βασίζονται σημαντικά στις κοινωνικές αντιλήψεις και ερμηνείες-εκδοχές για την παιδική ηλικία. Το νομικό σύστημα επιβάλλει ηλικιακά όρια για τα κοινωνικά δομημένα χαρακτηριστικά του παιδιού. Τα παιδιά έως την ηλικία των δεκαοκτώ ετών θεωρούνται ότι δεν είναι υπεύθυνα να οδηγούν αλλά και πολύ ανώριμα για να έχουν πολιτική συνείδηση και να ψηφίζουν. Θεωρούνται ιδιαίτερα αφελή και αθώα να κάνουν sex, ν' αρχίζουν να καπνίζουν, να πίνουν ή να παντρεύονται μέχρι τα 16 ή 18 τους χρόνια. Αυτά τα όρια βασίζονται στα χαρακτηριστικά της παιδικής ηλικίας, τα οποία δεν είναι παγκόσμια, αλλά ευθυγραμμισμένα με αυτό το στάδιο της ζωής και τη θέση που έχουν τα παιδιά στην δομή της κοινωνίας.¹

Ωστόσο, παρ' όλο που τείνουμε να συμπεράνουμε εκ προοιμίου ένα επίπεδο αθωότητας στα παιδιά, ιστορικά η φύση της παιδικής ηλικίας έχει εκληφθεί με πολύ μεγαλύτερη κυνικότητα. Καθ' όλη τη διάρκεια της μεσαιωνικής περιόδου και μέχρι τον 12^ο αιώνα, η έννοια της παιδικής ηλικίας δεν υπήρχε, ή αν υπήρχε, όπως υποστηρίζει ο de Mause οι αντιλήψεις που έχουμε σχετικά με την ιδιαίτερη σημασία και ανάγκες της παιδικής ηλικίας δεν υπήρχαν ². Ενώ η παραδοχή για τις ηλικίες της ζωής ήταν υπαρκτή, αυτή βασίζετο περισσότερο σε κοινωνικούς παράγοντες, παρά στα χρονολογικά στάδια τα οποία ήταν διαφορετικά από τα σημερινά.

1 Goldman Juliette & Ronken Carol, «The concept of childhood», Child Sexual Abuse in Queensland: Selected Research Papers, Queensland Crime Commission, 2000

2 Randall L. J., *Childhood and Sexuality – A Radical Christian Approach*, Pittsburgh, Dorrance, 1992

Η ανακάλυψη της παιδικής ηλικίας έχει τις ρίζες της στον 13^ο αιώνα. Η ανάπτυξη της μοντέρνας έννοιας της παιδικής ηλικίας αρχίζει από το τέλος του 1500 . Κατά τη διάρκεια της χρονικής περιόδου μεταξύ του 11^{ου} και 12^{ου} αιώνα, τα παιδιά θεωρούντο ως τίποτε περισσότερο από μικροί ενήλικοι. Τα τελευταία, αφού θα περνούσε η φάση εξάρτησης της νηπιακής ηλικίας, αναμένονταν να εκπληρώνουν καθήκοντα ενηλίκου. ³ . Η παιδική ηλικία πέρασε γρήγορα και, εφόσον ξεχάστηκε επίσης γρήγορα, δεν απετέλεσε πηγή τρυφερών αναμνήσεων, όπως συνήθως συμβαίνει στον 20^ο αιώνα. Τα παιδιά τότε, είχαν πολύ πιο διαφορετική θέση στη κοινωνία συγκριτικά με την σημερινή. Η εξάρτηση βασιζόταν περισσότερο στη φυσική εξάρτηση, παρά σ' οτιδήποτε άλλο. Από τη στιγμή που το παιδί δεν ήταν πλέον νήπιο, θεωρείτο ικανό να δουλέψει. Ο γάμος των παιδιών στην πρώιμη εφηβεία τους (13 ή 14 ετών) θεωρείτο ως συνηθισμένο γεγονός.

Κατά τη διάρκεια του 14^{ου} έως τον 17^ο αιώνα τα παιδιά εκλαμβάνονταν με αδιαφορία. Το εύθραυστο της ζωής (*fragility of life*) σήμαινε ότι οι γονείς αποσυνδέονταν συναισθηματικά από τα παιδιά τους. ⁴ . Ο θάνατος νεογέννητων παιδιών και νηπίων αντιμετωπιζόταν με σκληρότητα, αλλά στην πραγματικότητα αυτή τη χρονική περίοδο, η αδιαφορία ήταν κυρίως σύμπτωμα των καιρών.

Η Μεταρρύθμιση και Αντιμεταρρύθμιση ήταν περίοδοι κοσμογονικών αλλαγών. Μαζί με τις κοινωνικές μεταβολές και προκλήσεις, η εκκλησία έκανε και αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο εκλαμβάνονταν τα παιδιά.

3 Ibid

4 Aries P., *Centuries of Childhood*, , Middlesex, Penguin Books 1979

Τότε υπήρχε η τάση να βλέπουν ότι τα παιδιά γεννιόντουσαν ανήθικα, μiasμένα από το προπατορικό αμάρτημα (στενά ευθυγραμμισμένα με το sex) και σε ανάγκη προστασίας από τους ενήλικους. Τα παιδιά, χωρίς αυστηρή και με περιορισμούς ανατροφή, προορίζονταν σ' ένα δρόμο φαυλότητας και ακολασίας (path of evil and debauchery).⁵ Τα προσωπικά ημερολόγια του Heroard ,γιατρού του βασιλιά της Γαλλίας Ερρίκου IV, προσφέρουν ένα δείγμα για το πώς αυτή η εικόνα της παιδικής ηλικίας άλλαξε στα τέλη του 16^{ου} αιώνα και στις αρχές του 17^{ου}. Ο Heroard γράφει για την πρόωρη ανάπτυξη της σεξουαλικής φύσης της παιδικής ηλικίας του Λουδοβίκου XVI περιγράφοντας στιγμιότυπα από τα σεξουαλικά παιχνίδια του Λουδοβίκου και τους ενήλικους γύρω από αυτόν.⁶ Αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί αποτέλεσμα της αντίληψης ότι τα παιδιά είναι α-σεξουαλικά (asexual) και ότι στερούνται σεξουαλικών επιθυμιών και αναγκών.

Σε γραπτά του 18^{ου} αιώνα, και συγκεκριμένα των φιλοσόφων John Locke και Jean Jacques Rousseau, τα παιδιά και οι σύγχρονες έννοιες της αγνότητας (purity) και αφέλειας (naiveté) ήταν αμφοτέρως αμεσότερα ευθυγραμμισμένες. Το ιδανικό της παιδικής ηλικίας αρχίζει να μετασχηματίζεται στον σύγχρονο ορισμό του παιδιού. Ενώ κατά το παρελθόν τα παιδιά παρέμεναν στην περιφέρεια της οικογενειακής ζωής, η Γεωργιανή Βρετανία αντιλαμβάνεται ότι τα παιδιά ανατρέφονται στο κέντρο της οικογενειακής τρυφερότητας.⁷

5 Jackson S., *Childhood and Sexuality*, Oxford Basil Blackwell, 1982

6 Aries 1979, Supra υποσ 4

7 Jackson 1982, op.cit

Τα παιδιά εκλαμβάνονται ως ευάλωτα και σε ανάγκη προστασίας ενάντια στο κακό στον κόσμο, ενώ πλέον δεν θεωρείται ότι μαινούνται από το προπατορικό αμάρτημα (original sin).

Η δημιουργία της μοντέρνας ιδέας για την παιδική ηλικία κατανοείται ευκολότερα, εφ' όσον ληφθούν υπόψη αυτές οι ιστορικές εικόνες της παιδικής ηλικίας. Κατά συνέπεια, στη σύγχρονη μεταχείριση για τα παιδιά διακρίνουμε στοιχεία αυτής της συγκεχυμένης ιστορίας, τόσο από κοινωνική όσο και από νομική πλευρά. Ενώ από τη μια πλευρά εκλαμβάνουμε τα παιδιά ως αθώα και αμιγείς παραλλαγές των εαυτών μας, αναγνωρίζουμε την τρωτότητά τους στην ανηθικότητα και φοβόμαστε για την πρόωρη εισαγωγή τους στα δεινά ή τις κακότητες του κόσμου των ενηλίκων.

Παρά τις αυθαιρεσίες στον προσδιορισμό της φύσης του παιδιού και την θολή γραμμή μεταξύ παιδικής ηλικίας και ενηλικιότητας, τα παιδιά είναι ολοφάνερα διαφορετικά από τους ενήλικες. Η διαφορετική υπόσταση της παιδικής ηλικίας του παρελθόντος είναι η απεικόνιση της έλλειψης ευκρινούς διαφοροποίησης μεταξύ της ενήλικης και παιδικής εργασίας και των ασχολιών του ελεύθερου χρόνου και όχι μόνο διαφορές μεταξύ της φύσης του ενήλικα και του παιδιού. Ο (δια)χωρισμός της ζωής των ενηλίκων και των παιδιών στη σύγχρονη κοινωνία έχει απολήξει σε μια μεταβολή στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τα παιδική ηλικία, καθώς και στον ορισμό των χαρακτηριστικών της (παιδικής ηλικίας). Η θέση του παιδιού στο θεσμό της οικογένειας συνεπάγεται ένα αριθμό ιδιοτήτων που συσχετίζονται με την παιδική ηλικία αναφορικά μ' αυτό τον θεσμό.

Το σύγχρονο παιδί θεωρείται ότι βρίσκεται σε άμεση εξάρτηση από τους γονείς, όσον αφορά τις παροχές και τη διαμόρφωση της ζωής του. Οι primary caregivers εφοδιάζουν το παιδί με όλα τα απαραίτητα: σπίτι, υγεία,

τροφή, εκπαίδευση, θρησκευτική καθοδήγηση, πειθαρχία κλπ. Αυτή η εξάρτηση θεωρείται μέρος της εξουσίας των ενηλίκων πάνω στο παιδί. Το παιδί, επειδή στερείται σημαντικής δύναμης για τη λήψη αποφάσεων στη ζωή του, έχει απολήξει όλο και περισσότερο ευάλωτο. Η εμπιστοσύνη που διδάσκονται τα παιδιά για τον κόσμο των ενηλίκων, τα τοποθετεί σε μια κατάσταση που μπορεί να τα βλάψει, η οποία εξαρτάται από τον τρόπο που ο κάθε ενήλικας χρησιμοποιεί την εξουσία του.

Τα παιδιά διδάσκονται συγκαλυμμένα και μη συγκαλυμμένα να πειθαρχούν στο κόσμο των ενηλίκων. Αυτή η εξάρτηση έχει καταλήξει να είναι συνώνυμη με την έννοια της ανωριμότητας και της έλλειψης προστασίας. Ωστόσο, τα παιδιά είναι ικανά να λάβουν αποφάσεις που τα επηρεάζουν άμεσα. Αυτό δεν σημαίνει ότι τα παιδιά πρέπει να αντιμετωπίζονται σαν μικροί ενήλικες, αλλά είναι αναγκαίο να αναγνωρίζονται οι ικανότητές τους σε σχέση με την ωριμότητά τους.

Η διαδικασία ωρίμανσης των παιδιών σε ενήλικες είναι μια σταδιακή μετάβαση, στην διάρκεια της οποίας «τα παιδιά» αναλαμβάνουν ευθύνες και χαρακτηριστικά ενήλικου. Η αναγνώριση σταδίων δεν είναι νέο φαινόμενο. Όπως επισημαίνει ο Aries, ο προσδιορισμός των φάσεων ανάπτυξης μέσω της μέγιστης διάρκειας ζωής έχει συμβάλει στην κατανόηση των βιολογικών διαδικασιών του ανθρώπινου σώματος.⁸

Μέσα στην ιστορία αυτές οι φάσεις έχουν αλλάξει βασιζόμενες σε διάφορους παράγοντες. Κατά την περίοδο του Μεσαίωνα οι ηλικίες της ζωής αντιστοιχούσαν στους πλανήτες. Κείμενα αυτής της χρονικής

8 Aries 1979, Supra υποσ 4

περιόδου περιγράφουν επτά στάδια της ζωής τα οποία περιελάμβαναν: 1) παιδική ηλικία (childhood) (γέννηση έως 7 έτη), 2) παιδική ηλικία (pueritia) (7-14), 3) εφηβεία (adolescence) (14-21/28), 4) νεότητα (youth) (έως 45/50), 5) γηρασμός (senectitude), 6) γηραιά ηλικία (old age) και 7) βαθιά γεράματα (seines). Από τον 14^ο έως τον 18^ο αιώνα, η έννοια των διαφόρων σταδίων της ζωής κυριαρχεί στις πραγματείες (discourses). Σ' ένα παράδειγμα, αυτά τα στάδια ήταν η περίοδος των παιχνιδιών (age of toys), η περίοδος του σχολείου (age of school), η περίοδος της αγάπης ή του φλερτ/των ιπποτικών σπορ) (age of love or courting/knightly sports), η περίοδος του πολέμου και της ιπποσύνης (age of war and chivalry) και η περίοδος της καθιστικής εργασίας (sedentary age).⁹ Τα παραπάνω προφανώς δεν βασιζόνταν μόνο στα βιολογικά στάδια αλλά και στους κοινωνικούς ρόλους.

Το πέρασμα του παιδιού στην ενηλικιότητα προϋποθέτει τρία ξεκάθαρα στάδια: νηπιακή ηλικία (infancy), παιδική ηλικία (childhood), εφηβεία (adolescence) παρά τη συνειδητοποίηση μιας τέταρτης φάσης, της νεότητας (youth), που έχει γίνει αισθητά εμφανής από τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο (η περίοδος της νεότητας μπορεί να θεωρηθεί ως υπέρβαση της εφηβείας στη φάση της ενηλικίωσης).¹⁰ Αυτά τα στάδια εξετάζονται συνήθως αναφορικά με μια σειρά εξελικτικών φάσεων. Οι Mason και Steadman τα προτάσσουν ως θεμελιώδη στη γενική αντίληψη της ανάπτυξης του παιδιού σε τέλειο ενήλικα (ιστο Jones 1998).¹¹ Η μετάβαση από παιδί σε ενήλικα συντελείται κατά τη διάρκεια του σταδίου της εφηβείας.

Αρχίζοντας από την εφηβική ηλικία (puberty), η εφηβεία (adolescence)

9 Ibid

10 Aries 1979, Supra υποσ 4

11 Jones G., *Discourses on Childhood and Aging*, 1998

<http://www.utlas.edu.au/docs/humsoc/1P-notes/hga104/ch4p-1.html>

αποτελεί μια μακρά περίοδο μεταξύ της παιδικής ηλικίας (childhood) και της ώριμης παιδικής ηλικίας (mature childhood), η οποία διακρίνεται από φυσικές και ψυχολογικές μεταβολές. Το γεγονός ότι αυτές οι αλλαγές συντελούνται με διαφορετικούς ρυθμούς σε διαφορετικά άτομα τονίζει τη δυσκολία προσδιορισμού ενός ορίου ηλικίας για την εφηβεία. Η φυσική ωρίμανση συντελείται μεταξύ ηλικιών 10 και 15 για τα κορίτσια και 11 και 15 για τα αγόρια.¹² Η ψυχολογική ωριμότητα επίσης συντελείται με διαφορετικούς ρυθμούς, όχι μόνο στα άτομα γενικά, αλλά και πολιτιστικά.

Ίσως το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό που αναπτύσσεται κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου είναι ένα σεξουαλικό ξύπνημα που πυροδοτείται από την φυσική ωρίμανση (physical maturation). Οι τελετές γι' αυτή την ανάπτυξη διαφέρουν από κουλτούρα σε κουλτούρα. Για παράδειγμα, σε ορισμένα μέρη της Αφρικής όταν το νεαρό κορίτσι φτάσει στην εφηβεία, ένας άνδρας συγγενής αναμένεται ότι θα του γνωρίσει την συνουσία. Στις Ινδίες, στην φυλή των ορεσίβιων (hill tribes) οι έφηβοι προτρέπονται να κάνουν sex με πολυάριθμους συνομηλίκους τους (peers) σε όλη τη διάρκεια των δύο ή τριών ετών πριν από τον γάμο τους, ενώ στα νησιά Μάρκες (Marquesas islands) οι νεαροί έφηβοι γνωρίζουν τη σεξουαλική πράξη (sexual intercourse) από ένα θείο ή μια θεία τους.¹³ Στις μοντέρνες δυτικές κοινωνίες η μετάβαση στην ενηλικίωση γίνεται όλο και πιο συγκεχυμένα.

12 Byer O. C. & Shainberg W. L., *Dimensions of Human Sexuality*, 4th ed., , Madison Brown and Benchmark Publishers, 1991

13 Bagley C., *Children, Sex and Social Policy*, Vermont Ashgate Publishing Company, 1997

Τα σεξουαλικά δικαιώματα έχουν θεωρηθεί ότι υφίστανται όταν τα παιδιά ενηλικιώνονται. Το πέρασμα στην ενήλικη σεξουαλικότητα, έχει αναπτυχθεί από το σεξουαλικό παιχνίδι και τον αυνανισμό έως τον πειραματισμό και την συνουσία, όταν το νέο άτομο είναι ώριμο φυσικά και ψυχολογικά, όπως ορίζεται από τις κοινωνικές νόρμες και πρακτικές. Μάλιστα, το θέμα των παιδιών και της σεξουαλικότητας αναδεικνύεται σοβαρότερο όταν τα παιδιά ωριμάζουν νωρίτερα.

Το θέμα των παιδιών και της σεξουαλικότητας αποτελεί ένα από τα ταμπού που έχουν διαρκέσει στο χρόνο. Στη σύγχρονη κοινωνία η έννοια της σεξουαλικότητας του παιδιού έρχεται σε σύγκρουση με τις επικρατούσες νόρμες και τα ήθη. Οι Goldman & Goldman¹⁴ συζητούν τους διαφορετικούς ορισμούς του sex και της σεξουαλικότητας, οι οποίες κυμαίνονται από τις βιολογικές διαφορές έως τη σεξουαλική ταυτότητα και δραστηριότητες.

Η χρήση των όρων «σεξουαλικότητα» και «σεξουαλικός» σε σχέση με τα παιδιά συνήθως αποφεύγεται και δεν θεωρείται κατάλληλη, παρά τη κοινωνική και νομική αναγνώριση των σεξουαλικών συμπεριφορών και αισθημάτων των νέων ανθρώπων. Τυπικά, αυτό είναι μια ένδειξη της αντίληψης της κοινωνίας ότι τα παιδιά είναι α-σεξουαλικά ή λανθάνοντα σεξουαλικά (sexually latent)¹⁵, καθώς και της απροθυμίας της να αναγνωρίσει τη σεξουαλικότητα της παιδικής ηλικίας.

Οι δυο επικρατούσες θεωρίες που αφορούν την παιδική σεξουαλικότητα και

14 Βλ. Goldman R. & Goldman J., *Children's Sexual Thinking* London, Routledge & Kegan Paul, 1982 και Goldman R. & Goldman J., *Show me yours – Children talking about sex*, London, Penguin 1988

15 Evans D., *Sexual Citizenship: The Material Construction of Sexualities*, London, Routledge, 1993

χρησιμοποιούνται για την ερμηνεία και συζήτηση περιπτώσεων αιμομιξίας, παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης και παιδοφιλίας προσδιορίζονται από τον παιδικό αυνανισμό (α-σεξουαλικό) και την παιδική αγάπη (σεξουαλικό).¹⁶ (Plummer 1991). Στη πρώτη, τα παιδιά θεωρούνται α-σεξουαλικά πλάσματα που είναι φυσικά αθώα και αφελή και κατά συνέπεια ευάλωτα στις καταχρήσεις ή κακοποιήσεις (abuses) των ενηλίκων. ενώ στη δεύτερη τα παιδιά θεωρούνται σεξουαλικά πλάσματα. Πάνω σ' αυτή την αντίληψη, ο Plummer διατυπώνει δύο μοντέλα αναφορικά με τη σεξουαλικότητα της παιδικής ηλικίας: το μοντέλο του εκφραλισμού (corruption model) και το μοντέλο της πρόωρης ανάπτυξης (precocious model). Η σεξουαλικότητα, σε σχέση με τα παιδιά, εκλαμβάνεται αναφορικά με το αθώο παιδί που είναι ευάλωτο στον εκφραλισμό από τους ενήλικες στο πρώτο μοντέλο, και στην έννοια του πρόωρα σεξουαλικά ανεπτυγμένου παιδιού στο δεύτερο. Εναλλακτικά, στη δεύτερη θεωρία όπου υπάρχει η ρητορική παιδική αγάπη τα παιδιά θεωρούνται σεξουαλικές υπάρξεις. Εδώ, και πάλι ο Plummer παραθέτει δύο μοντέλα για την σεξουαλικότητα της παιδικής ηλικίας: το μοντέλο καταστολής (repression model) και το μοντέλο απελευθέρωσης (liberation model). Στο κατασταλτικό μοντέλο η παιδική σεξουαλικότητα εκλαμβάνεται σε σχέση με το προπατορικό αμάρτημα και ως εκ τούτου πρέπει να περιορίζεται και να αποθαρρύνεται. Αντίθετα, το μοντέλο απελευθέρωσης προτείνει ότι πρέπει να αναγνωρίζεται η φυσική παιδική σεξουαλικότητα και να επιτρέπεται η εκδήλωσή της.

16 Βλ. Plummer K., " Understanding childhood sexualities" in *Male Intergenerational Intimacy*, T. Sandfort, E. Brongersman & A. van Naerssen (eds), New York Harrington Park Press, 1991

Εν τούτοις, θα πρέπει να αναφερθεί ότι πολλοί ειδικοί υποστηρίζουν ότι σε όλες τις περιπτώσεις δεν πρέπει να αγνοείται το πώς τα ίδια τα παιδιά εκλαμβάνουν τα σεξουαλικά τους (συν)αισθήματα, όταν βιώνουν τέτοια. Κι αυτό διότι τα παιδιά δίνουν διαφορετικές σημασίες ή αιτιολογήσεις από τους ενήλικες επειδή και οι γνώσεις τους διαφέρουν. Για παράδειγμα, παιδικές εμπειρίες όπως ο αυνανισμός και το σεξουαλικό παιχνίδι δεν μπορούν να ορισθούν ως σεξουαλικά εφόσον η ερμηνεία τους δεν έχει αυτή τη σεξουαλική απόχρωση.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ιστορικά, τα παιδιά κατείχαν διάφορες θέσεις στη κοινωνία και η γραμμή μεταξύ της παιδικής ηλικίας και αυτής των ενηλίκων δεν οριζόταν με τον ίδιο τρόπο όπως μπορεί να φαίνεται σήμερα. Σε πολλές κοινωνίες, τόσο διαπολιτισμικά (cross-culturally) όσο και ιστορικά, οι αντιλήψεις για το sex μεταξύ γενεών (intergenerational) καταδεικνύουν ότι αυτό που εμείς θεωρούμε «φυσικό» και «κατάλληλο» για τα παιδιά δεν είναι σε καμία περίπτωση παγκόσμιο. Ιστορικά και πολιτισμικά στοιχεία που διατηρούνται, σκιαγραφούν τη μακρά ιστορία της χρησιμοποίησης των παιδιών για την σεξουαλική ικανοποίηση των ενηλίκων (sexual gratification).¹⁷ (Goodwin,1988). Η σεξουαλική χρησιμοποίηση των έφηβων αγοριών συνηθιζόταν¹⁸ ενώ η πορνεία, που χρησιμοποιούντο αγοράκια και κοριτσάκια, ήταν ευρύτατα διαδεδομένη τον 14^ο αιώνα στη

17 Goodwin J. , Obstacles to policy making about incest: Some cautionary folk tales in G. E. Wyatt and G.J. Powell (eds) *Lasting effects of child sexual abuse*, Newbury Park, CA, Sage, 1988

18 Ames A. M. & Houston D., “ Legal, social and biological definitions of paedophilia”, *Archives of Sexual Behavior*, vol.19, no. 4 1990, σελ. 333-343, βλ. και Vaangaard,T., *Phallos: A symbol and its history in the male world*, London Cape, 1992.

Φλωρεντία.¹⁹ (Goodrich, 1976). Ιστορικά στοιχεία από τον 18^ο αιώνα μαρτυρούν ότι το ομοφυλοφιλικό sex μεταξύ ενηλίκων και παιδιών θεωρείτο καθιερωμένη συνήθεια στην Ασία και Αφρική και ότι δωδεκάχρονα κορίτσια, παρθένες, πωλούντο στη Βρετανία κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα.²⁰

Ωστόσο, στις μέρες μας, διάφορες σεξουαλικές δραστηριότητες που εμπλέκονται παιδιά διαδραματίζονται σε διάφορες κουλτούρες, συμπεριλαμβανομένων της Ινδίας, της Άπω Ανατολής, Ταυλάνδη, Καμπότζη και Φιλιππίνες κλπ.. Το εμπόριο του παιδικού sex είναι τεράστια επιχείρηση, τα δικαιώματα και οι ανάγκες των παιδιών είναι άσχετα.

2. Ορισμός της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού

Ο όρος «σεξουαλική εγκληματικότητα» περιλαμβάνει αδικήματα τα οποία στοιχειοθετούνται από την ύπαρξη προσβολής της γενετήσιας ελευθερίας και την πρόκληση βλάβης σωματικής ή / και ψυχικής – καθώς και την καταπάτηση συγκεκριμένων θεμελιωδών ανθρώπινων δικαιωμάτων και κυρίως του δικαιώματος της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και του δικαιώματος στην αυτοδιάθεση του ατόμου. Στον Ελληνικό Ποινικό Κώδικα, στο κεφάλαιο με τίτλο «Εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εγκλήματα οικονομικής».

19 Goodrich M., Sodomie in medieval secular law, *Journal of Homosexuality*, 1976 σελ. 295-302

20 Βλ. Trumbach R., London's sodomities: Homosexual Behaviour and Western culture in the eighteenth century, *Journal of Social History*, London 1977, σελ. 11-13. και Bullough V., *The history of childhood*, New York, Psychohistory Press, 1964.

εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής», αναλύονται ενδελεχώς τα άρθρα 336 – 353 που αφορούν τα είδη των σεξουαλικών εγκλημάτων για τα οποία θα αναφερθούμε ειδικότερα στο σχετικό κεφάλαιο της νομοθεσίας. Συγκεκριμένα, τα σεξουαλικά εγκλήματα, τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς αφορούν στα αδικήματα του βιασμού, της αιμομιξίας, της αποπλάνησης παιδιών, κατάχρησης ανηλίκων σε ασέλγεια, πορνογραφία και πορνογραφία ανηλίκων, μαστροπεία και άλλα, για να αναφέρουμε μερικά παραδείγματα.

Η σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών αποτελεί ένα από τα ειδεχθέστερα εγκλήματα αυτού του χαρακτήρα και είναι ένα πανάρχαιο φαινόμενο²¹, όπως αναφέραμε. Η σεξουαλική εκμετάλλευση των παιδιών – αγόρια, κορίτσια – έχει σημειωθεί σ' όλους τους αιώνες της ιστορίας²². Εν τούτοις, δεν υπήρχε προστασία για τα παιδιά από την σεξουαλική κακοποίηση μέχρι τον 16^ο αιώνα που θεσπίστηκε νομοθεσία που ξεκίνησε την διαδικασία προστασίας των παιδιών. Με τη νομοθεσία αυτή, τα αγόρια προστατεύθηκαν από καταναγκαστικό σοδομισμό (forced sodomy), ενώ τα κορίτσια από βιασμό με τη χρήση βίας (forcible rape). Την περίοδο εγκαθίδρυσης των Ηνωμένων Πολιτειών, οι σεξουαλικές απαγορεύσεις έγιναν αυστηρότερες²³. Ο Ilick²⁴ (1974 στο Oates 1990) αναφέρει ότι το 1672 στο Κονέκτικατ, ένας πατέρας κρίθηκε ένοχος για αιμομικτικές

21 Plummer C.A., 'Prevention is appropriate, prevention is successful', στο Gelles R.J and Loseke D. R. (eds) *Current Controversies on Family Violence*, Newbury Park, California, Sage Publications, 1993.

22 Tower C.C, *Understanding Child Abuse and Neglect*, Boston, Allyn & Bacon, 1989

23 Oates K.R, 'Understanding the problem', στο Oates R.K. (ed.) *Understanding and Managing Child Sexual Abuse*, Sydney, Harcourt Brace Jovanovich, 1990.

24 Ibid

δραστηριότητες με την κόρη του και εκτελέστηκε. Επί πλέον, η περίπτωση αυτή απετέλεσε χαρακτηριστικό παράδειγμα αντιμετώπισης που συναντάμε σήμερα: υπαιτιότητα του θύματος. Στην περίπτωση Κονέκτικατ αυτό κατέληξε στην καταδίκη του παιδιού στην ποινή του μαστιγώματος για τη συμμετοχή της στο έγκλημα.

Τον 18^ο αιώνα ορισμένοι παιδαγωγοί άρχισαν να προειδοποιούν τους γονείς να επιβλέπουν τα παιδιά τους όλες τις ώρες, και να διασφαλίζουν ότι δεν θα βρεθούν ποτέ γυμνά μπροστά σε ενήλικους, προκειμένου να τα προστατεύσουν από την σεξουαλική κακοποίηση. Αυτό απετέλεσε μια από τις πρώτες ενδείξεις ότι η κοινωνία αναγνώρισε σε μεγάλη έκταση το ενδεχόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών²⁵.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα οι ομάδες κοινωνικής πρόνοιας γνώριζαν για το θέμα της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, καθώς και ότι η συνηθέστερη μορφή του ήταν η ενδοοικογενειακή επίθεση ή άσκηση βίας (interfamilial assault)²⁶. Ωστόσο, από το 1920 καταλήγει να χαρακτηρίζεται ως εξωοικογενειακή επίθεση (extra familial assault) που διαπράττεται από «ξένους», όπου το θύμα περισσότερο εκλαμβάνεται ως «πειρασμός» παρά ως ένα αθώο παιδί.²⁷

Οι κοινωνίες συνέχισαν να εθелоτυφλούν στη σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού μέχρι μετά την ανακάλυψη για άλλη μια φορά στις αρχές της δεκαετίας του 1960 στις Ηνωμένες Πολιτείες, της κακομεταχείρισης ή

25 Conte J., & Shore D., 'Social work and sexual abuse', *Journal of Social Work and Human Sexuality*, vol. 1, no.1-2, New York, Haworth Press, (1982

26 Wurtele S. K & Miller-Perrin C.L., *Preventing Child Sexual Abuse: Sharing the Responsibility*, Lincoln, University of Nebraska Press, 1993

27 Ibid

κακοποίησης του παιδιού (child maltreatment) από τον Kempe και τους συναδέλφους του ²⁸. Η έννοια του «συνδρόμου του κακοποιημένου παιδιού» του Kempe αναπτύχθηκε ευρέως τις τελευταίες τρεις δεκαετίες ώστε να συμπεριλάβει τη σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού, την ψυχική κακοποίηση (emotional abuse) και την παραμέληση (neglect). Το συνεχώς αυξανόμενο ενδιαφέρον σχετικά με την σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού αποδίδεται συνήθως στους υπέρμαχους του παιδιού και στο φεμινιστικό κίνημα.²⁹ Αυτή η μεγαλύτερη συνειδητοποίηση αναπτύχθηκε σαν αποτέλεσμα του αγώνα των τελευταίων ως υποστηρικτές των ενήλικων θυμάτων/ που διασώθηκαν από βιασμό ή άλλης μορφής σεξουαλική επίθεση

Συγκεκριμένα, πρέπει να σημειωθεί ότι ήδη από τις δεκαετίες του '70 και του '80 η εξάπλωση του φεμινιστικού κινήματος και οι συνεχείς κινητοποιήσεις του, συνέβαλλαν όχι μόνο στην αναγνώριση των κοινωνικών δικαιωμάτων των γυναικών αλλά και τη μετατόπιση του ενδιαφέροντος στο «αθώο θύμα» και ειδικότερα το θύμα εγκλημάτων σωματικής ή σεξουαλικής βίας.³⁰ Για παράδειγμα, κέντρα άμεσης βοήθειας σε θύματα βιασμού ιδρύονται στις αρχές της δεκαετίας του 1970 –στη Καλιφόρνια το 1972 και στο Λονδίνο το 1976.

Εξ' άλλου, πρωτοβουλίες τυπικού και άτυπου κοινωνικού ελέγχου που αφορούν την αντιμετώπιση ενδοοικογενειακής βίας με έμφαση στη

28 Kempe H. C., Silverman N. F., Steele F. B., Droegemuller W. and Silver, 'The battered child syndrome', *Journal of the American Medical Association*, 1962, vol.18, no.1,σελ.17-24

29 .Reppucci D., and Haugaard J. J., 'Problems with child sexual abuse prevention programs', in Gelles J. R. and D. R. Loseke R. D. (eds) *Current Controversies on Family Violence*, Newbury Park ,California, Sage Publications, 1993

30 Βλ. σχετικά. Αρτινοπούλου Β. – Μαγγανά Α., *Θυματολογία και Όψεις Θυματοποίησης*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1996, σελ. 14 και Βλάχου Β., «Τα δικαιώματα των θυμάτων στο κατώφλι του 21ου αιώνα», *Ποιν. Δικ.* 1/2001, σελ.21

βίας με έμφαση στη ποινικοποίηση συγκεκριμένων μορφών βίας, τη βελτίωση των παρεχομένων υπηρεσιών στα πλαίσια του συστήματος της ποινικής δικαιοσύνης προς τα θύματα καθώς και στην υποστήριξη των ομάδων πίεσης για τα δικαιώματα των θυμάτων, διατηρούνται και κατοχυρώνονται κατά τη δεκαετία του '80.³¹

Επίσης, την ίδια εποχή και όσον αφορά τη δημοσιότητα σαν αποτέλεσμα των φεμινιστικών κινητοποιήσεων,³² η κάλυψη εγκλημάτων βιασμού αλλάζει ριζικά. Έτσι, ο τύπος μεταθέτει το βάρος από τον δράστη στο θύμα, και για πρώτη φορά δημοσιεύει άρθρα σχετικά με τις συνέπειες του βιασμού, πώς θα ήταν δυνατόν να βοηθηθούν τα θύματα και πώς να αντιμετωπισθεί το θέμα του βιασμού σαν κοινωνικό παρά σαν ατομικό πρόβλημα. Συγκεκριμένα, ο τύπος θα εστιάσει σε θέματα όπως αν και πότε θα πρέπει να δημοσιεύονται στις εφημερίδες τα ονόματα θυμάτων βιασμού καθώς και στην άδικη μεταχείριση που βίωναν τα θύματα από την αστυνομία και το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης.³³

Επανερχόμενοι στο θέμα της αναγνώρισης της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, αξίζει να τονισθεί γιατί δεν είχε αναγνωρισθεί πριν την δεκαετία του 1960. Όπως ο Oates υποστηρίζει, παρ' ότι η κοινωνία μπορούσε να αντιμετωπίσει τον «κίνδυνο του αγνώστου» και την απειλή του στερεοτυποποιημένου κακοποιού που επιτίθεται σε παιδιά, θεωρείτο ακόμη περισσότερο απειλητικό να αναγνωρίσει ότι η σεξουαλική κακοποίηση του

31 Ibid

32 Βλ. σχετικά για την Ελλάδα Κωσταβάρα Κ. - Παπαρήγα, «Ο Νόμος: Η δική μας θέση και κάποιες προτάσεις», στο *Βία - Βιασμός: Κείμενα κοινωνικού και φεμινιστικού προβληματισμού*, β' έκδοση, Αθήνα, Εκδ. Ωκεανίδα, Νοέμβριος 1985, σελ. 83 επ..

33 Benedict H., «Sex crimes in the press» στο *Virgin or Vamp*, New York: Oxford University press, 1992, σελ. 39-45

παιδιού διαδραματίζεται συνήθως μέσα στην οικογένεια και διαπράττετο από μέλη της οικογένειας από τα οποία τα παιδιά εξαρτώντο και τα οποία μπορούσαν να εμπιστευτούν. Κατά συνέπεια, η παραδοχή της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού απετέλεσε μεγάλη απειλή στη δομή του θεσμού της οικογένειας. Έχει υποστηριχθεί ότι ορισμένοι μελετητές, όπως ο Kinsey και οι λοιποί³⁴, απέφευγαν να αποδώσουν την πραγματική σημασία της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού διότι πίστευαν ότι η κοινωνία δεν ήταν έτοιμη ν' αναγνωρίσει την ενδοοικογενειακή σεξουαλική κακοποίηση

Στις μέρες μας η ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη και η παγκοσμιοποίηση έχουν προσθέσει νέες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης ανηλίκων την πορνογραφία και πορνεία καθώς και τη διακίνηση νεαρών παιδιών για σεξουαλική εκμετάλλευση³⁵. Ειδικότερα η χρήση του Internet έχει δημιουργήσει νέες οδούς για την εκμετάλλευση μικρών παιδιών από οργανωμένα κυκλώματα ή διεστραμμένα άτομα.

Αναλυτικότερα, το διαδίκτυο προσφέρει πληθώρα μορφών πορνογραφικού υλικού, φωτογραφικού, ηχητικού και οπτικοαουστικού, ενώ παρέχει και τη δυνατότητα ζωντανής αλληλεπιδρώσης (interactive) εμπειρίας, κατά την οποία ο χρήστης μπορεί σε πραγματικό χρόνο να παρακολουθήσει την σεξουαλική κακοποίηση ενός παιδιού και να συμμετάσχει σε αυτήν, εκφράζοντας τις επιθυμίες του και δίδοντας οδηγίες για την on-line πραγματοποίησή τους, αλλά και τη δυνατότητα ζωντανών διαδικτυακών συζητήσεων με παιδιά υποψήφια θύματα κακοποίησης, οι οποίες συχνά καταλήγουν σε πραγματικές συναντήσεις .

34 Goddard C. R., & Hiller, C.P. 1993, 'Child sexual abuse: assault in a violent context', *Australian Journal of Social Issues*, vol.28, σελ. .20-33, February 1993

35 Βλ. Λάζος Γρ, Η διεθνική σωματεμπορία, Αθήνα, Καστανιώτης, 1999.

Στην Ελλάδα ωστόσο, ήδη από το 1985 στα σεξουαλικά εγκλήματα έχουμε προσβολή της γενετήσιας ελευθερίας και αξιοπρέπειας του ατόμου με ειδική μέριμνα όταν το άτομο είναι κάτω των 12 ετών και όχι «προσβολή των ηθών» που προϋπήρχε. Με άλλα λόγια, το σεξουαλικό έγκλημα δεν προσβάλλει τα ήθη, αλλά την προσωπική αξιοπρέπεια και ελευθερία του θύματος μόνον στην ειδική έκφραση της γενετήσιας ελευθερίας. Συγκεκριμένες ρυθμίσεις που ψηφίστηκαν από το κοινοβούλιο εκείνη την χρονική περίοδο σε σχέση με την προστασία των θυμάτων βιασμού αφορούν εν ολίγοις στην αυτεπάγγελτη δίωξη του εγκλήματος του βιασμού και στην καθιέρωση αυστηρότερων ποινών και ιδιαίτερα όταν τα θύματα είναι μικρά παιδιά, τις οποίες θα περιγράψουμε αναλυτικότερα στο σχετικό κεφάλαιο.

Στην περίπτωση της αιμομιξίας για παράδειγμα, η πράξη του αδικήματος από πλημμέλημα ανάγεται σε κακούργημα, ενώ ο πατέρας αιμομίκτης τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα ετών αντί σε βαθμό πλημμελήματος³⁶

Όσον αφορά την έννοια της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, ένας από τους ευρέως χρησιμοποιούμενους ορισμούς από το 1978 είναι αυτός των Kempe και Kempe. Ορίζουν την σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού ως: « Η εμπλοκή των εξαρτώμενων, αναπτυξιακά ανώριμων παιδιών και εφήβων σε σεξουαλικές δραστηριότητες τις οποίες δεν κατανοούν ή αντιλαμβάνονται πλήρως, είναι αδύναμα-οι να δώσουν πεφωτισμένη συναίνεση και οι οποίες καταστρατηγούν τα κοινωνικά ταμπού των οικογενειακών ρόλων³⁷

36 Πρακτικά Βουλής (Ολομέλεια), Συνεδρίαση ΠΑ', 12 Φεβρουαρίου 1984

37 Kempe R S., & Kempe H C., *Child Abuse*, London, Fontana/Open Books 1978, σελ. 60

Η σπουδαιότητα του ορισμού αυτού βρίσκεται στην αναγνώριση των περιορισμών των παιδιών να δώσουν πραγματική η ακριβή συναίνεση (truly informed consent). Ο καθηγητής Εγκληματολογίας Αντώνης Μαγγανάς³⁸ υποστηρίζει ότι η σεξουαλική παραβίαση του παιδιού αποτελεί ιδιαίτερη μορφή κακοποίησης, και περιλαμβάνει από την έκθεση και επίδειξη των γεννητικών οργάνων του δράστη, τις θωπείες και τις ασελγείς πράξεις μέχρι τον βιασμό και την αιμομιξία. Οι Goddard και Carew³⁹ σημειώνουν ότι η σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού συνήθως αναφέρεται στην κακοποίηση των παιδιών από την διευρυμένη οικογένεια ή άτομα έξω από την οικογένεια. Ως επί το πλείστον, αυτή η κακοποίηση στερείται κανονικής συνουσίας (actual intercourse). Η αιμομιξία από την άλλη πλευρά, έχει προοδευτικά καταλήξει περισσότερο περιορισμένη στο σημείο όπου αναφέρεται ειδικά στο κοινωνικό ταμπό της συνουσίας μεταξύ πρώτου βαθμού μελών της οικογένειας. Πιο απλοποιημένα, η σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού αφορά την χρησιμοποίηση του παιδιού για σεξουαλική ευχαρίστηση από ένα ενήλικο ή σημαντικά μεγαλύτερο σε ηλικία παιδί ή έφηβο⁴⁰. Ενδέχεται να περικλείει δραστηριότητες που εκτείνονται από την έκθεση στο παιδί απαγορευμένου υλικού (explicit material) ή συμπεριφορών, λήψη φωτογραφιών του παιδιού για πορνογραφικούς σκοπούς, ψαύσεις, θωπείες και/ή αυνανισμό του δράστη, στοματικός έρωτας από και προς το παιδί και πρωκτική ή κολπική διείσδυση στο παιδί. Έχει αποδειχθεί ωστόσο, ότι η σεξουαλική κακοποίηση

38 Βλ. Στάμου Ν., «Κακοποίηση ανηλίκων: Τρεις στους τέσσερεις δεν αντιδρούν», Παπάκι-Ηλεκτρονικό περιοδικό,

txt at: <http://www.papaki.panteion.gr/teuxos20/kakopoihsi.htm>

39 Goddard R C., & Carew R., , *Responding to Children: Child Welfare Practice*, Melbourne ,Longman Cheshire, 1993

40 Βλ. Tower C. C., *Understanding Child Abuse and Neglect*, , Boston , Allyn & Bacon, 1989 και Law Commission of Canada., *Coûts et conséquences économiques des sévices infligés aux enfants au Canada.*, Ottawa 2001

του παιδιού συμβαίνει σε περιπτώσεις παιδιών όλων των ηλικιών και των δύο φύλων και διαπράττεται ως επί το πλείστον από άνδρες που είναι συνήθως μέλη της οικογένειας, οικογενειακοί φίλοι ή άλλα έμπιστα άτομα που βρίσκονται σε θέση ισχύος.

Η σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού έχει περαιτέρω χαρακτηριστεί από διάφορους ακαδημαϊκούς και θεραπευτές ως σεξουαλική εκμετάλλευση που περιλαμβάνει θωπιές του παιδιού και/ή εξαναγκασμός του παιδιού να παρακολουθεί ή να συμμετέχει σε διάφορες σεξουαλικές δραστηριότητες (για παράδειγμα να παρακολουθεί πορνογραφικά videos, σε σεξουαλική επίθεση (sexual assault), σε σεξουαλική παρενόχληση-κακοποίηση (molestation), θυματοποίηση (victimization) όπως άδικη επιβολή τιμωριών και σε παιδικό βιασμό. Ο Finkelhor⁴¹ διαφώνησε με την ορολογία σεξουαλική επίθεση και σεξουαλική κακοποίηση διότι θεωρούσε ότι υποδήλωναν φυσική βία – θέμα για το οποίο υπήρξε διχογνωμία και δεν αφορούσε αυτή τη περίπτωση. Ο Finkelhor ενέκρινε την ορολογία *σεξουαλική θυματοποίηση* προκειμένου να τονίσει ότι τα παιδιά ενδέχεται να αποβούν θύματα σεξουαλικής κακοποίησης σαν αποτέλεσμα της ηλικίας τους, της αφέλειας και της σχέσης με τον ενήλικο δράστη. Σ' αυτό το σημείο, θα θέλαμε να τονίσουμε ότι πράγματι μπορεί να υπάρχει σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού χωρίς τη χρήση βίας εφ' όσον το παιδί λόγω της αφέλειας του ενδέχεται να συναινέσει να συμμετέχει σε κάποια σεξουαλική δραστηριότητα. Στην ουσία όμως, αυτή η ασυνείδητη συναίνεση του παιδιού δεν το απαλλάσσει από τις διάφορες άλλες μορφές της κακοποίησης όπως για παράδειγμα ψυχολογική, λεκτική κακοποίηση

41 Βλ. Finkelhor D, *Sexually Victimized Children*, New York ,The Free Press, 1979

συνεχής κόπωση ή ακόμα και ασταθής φοίτηση στο σχολείο. Κατά συνέπεια, είναι προφανές ότι η ελαστικότητα της έννοιας της κακοποίησης πιθανόν να υποδηλώνει και άλλες μορφές κακοποίησης οι οποίες δεν είναι απτά εμφανείς και ενδέχεται να εμφανιστούν μακροπρόθεσμα ως συνέπειες της σεξουαλικής κακοποίησης στην παιδική ηλικία, όπως θα εξηγήσουμε παρακάτω.

Εξ ' άλλου, αντίθετα με τον Finkelhor, το 1995 στη Βικτώρια σε μία έκθεση⁴² της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Πρόληψης του παιδιού από τη σεξουαλική κακοποίηση επροτάθη να αποδίδεται η έννοια της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού με τον όρο σεξουαλική επίθεση του παιδιού παρά με όρους όπως ζημιά (harm), βλάβη (injury) ή κατάχρηση (abuse). Υποστηρίχθηκε μάλιστα ότι ο όρος «σεξουαλική επίθεση του παιδιού» θα υπογραμμίσει τον πραγματικό χαρακτήρα ή την πραγματική φύση του αδικήματος, θα αποφευχθεί η ελαχιστοποίηση ή η υποβίβαση των πράξεων κακοποίησης και θα αναγκάσει να εκλαμβάνεται και να αντιμετωπίζεται η «κακοποίηση» ως σεξουαλική επίθεση από την έναρξη της οποιαδήποτε έρευνας που αφορά θέματα αυτού του χαρακτήρα.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι παρ' ότι υπάρχει ομοφωνία σε διεθνές επίπεδο για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, υπάρχουν οριακές ομάδες που υποστηρίζουν ότι υφίστανται ωφέλειες από τις σεξουαλικές σχέσεις των παιδιών με τους ενήλικες⁴³

42 Βλ. Crime Prevention Committee, Parliament of Victoria (1995), *Combating Child Sexual Assault: An Integrated Model*, First Report, LV North, Government Printer, Melbourne στο Tomison M. A., *Update on Child Sexual Abuse*, Melbourne, National Protection Clearinghouse, Issue no 5, Summer 1995, txt at: <http://www.aifs.gov.au/nch/issues5.html>

43 Supra, υποσ. 40 και βλ. Korbin E. J., 'Child sexual abuse: a cross-cultural view', in Oates K.R. (ed.) *Understanding and Managing Child Sexual Abuse*, Sydney, Harcourt Brace Jovanovich, Sydney 1990 στο Tomison M. A op. cit

Ο Enmore⁴⁴ διατείνεται ότι οι ισχυρισμοί που χρησιμοποιούνται από τέτοιες ομάδες για να αποκτήσουν δικαιώματα αυτοί που εμπλέκονται ή επιθυμούν να εμπλακούν σε σεξουαλικές σχέσεις με τα παιδιά είναι παρόμοιοι με αυτούς που χρησιμοποιούνται για την απόκτηση των δικαιωμάτων των ομοφυλοφίλων. Δηλαδή θεωρούν ότι αυτές οι σχέσεις είναι φυσιολογικές, ανθρώπινες και πολύτιμες εμπειρίες. Οι οπαδοί της «αγάπης του παιδιού» ισχυρίζονται ότι τα παιδιά δεν τραυματίζονται απαραίτητα από μια σεξουαλική σχέση διότι ενδέχεται να «ικανοποιήσει τα σεξουαλικά ένστικτα του παιδιού ή να δοκιμάσει στη πράξη τη φαντασία του παιδιού όπου η συναισθηματική ισορροπία του παιδιού αποκτάται.....χάριν της (σεξουαλικής) ικανοποίησης τους»⁴⁵.

Όμως, όπως και ο Finkelhor υποστηρίζει η μοντέρνα κοινωνία βασίζεται στην ελεύθερη βούληση και την δύναμη της συναίνεσης. Η αληθινή συναίνεση είναι δυνατή μόνο όταν κάποιος είναι κάτοχος της γνώσης και της εξουσίας και τα παιδιά στερούνται και των δύο⁴⁶.

44 Supra, υποσ.19 στο Tomison M. A. ibid

45 Bender and Blau 1937 όπως αναφέρεται στο DeYoung M. , *The Sexual Victimization of Children*, McFarland CN, Jefferson, 1982 σελ. 46 στο Ibid.

46 Finkelhor D., *Child Sexual Abuse: New Theory and Research*, New York, The Free Press 1984

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ,

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ & ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

1. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Το «γιατί οι άνδρες κακοποιούν σεξουαλικά τα παιδιά» έχει αποτελέσει ένα από τα σημαντικότερα ερωτήματα που έχει κατευθύνει την έρευνα αναφορικά στη σεξουαλικά αποκλίνουσα συμπεριφορά (deviant behavior) τον εικοστό αιώνα. Υπάρχουν διάφορες επεξηγηματικές θεωρήσεις σχετικά με την αιτιολογία (etiology) για την εκδήλωση και διατήρηση της σεξουαλικής προσβολής ή της σεξουαλικής παραβίασης (sexual offending). Σύμφωνα με τη βιβλιογραφική επισκόπηση βιολογικές, ψυχολογικές και κοινωνιολογικές θεωρίες έχουν συνταχθεί /σχεδιαστεί προκειμένου να επεξηγήσουν την εκδήλωση αποκλινουσών – παραβατικών- σεξουαλικών φαντασιώσεων και συμπεριφορών –ας.. Όμως, εξ αιτίας της ανομοιογένειας των (αυτουργών) δραστηρίων μιας τέτοιας κατάχρησης και της πολυσχιδούς φύσης αυτής της συμπεριφοράς, καμία θεωρία δεν εξηγεί επαρκώς α) τους παράγοντες – κίνητρα (motivating fadors) που παρακινούν και οδηγούν τον ενήλικο άνδρα να έχει σεξουαλικές σχέσεις με ένα παιδί και β) τους παράγοντες μεγάλης έντασης ή υψηλού κινδύνου (sustaining factors) που συντελούν στη διατήρηση – διάρκεια τέτοιων σχέσεων.⁴⁷

⁴⁷ ¹Bickley, J., Beech, A.R.,Classifying child abusers: Its relevance to theory and clinical practice. Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology, 45, 2001, σελ. 51-69

A. ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

Γενικά, οι θεωρητικοί βιολογικών θεωριών αναζητούν την αιτιολόγηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς σε οργανικά αίτια. Συνεπώς, όσον αφορά στη σεξουαλική συμπεριφορά, οι θεωρητικοί Berlin⁴⁸ και Marshall & Barbaree⁴⁹ διατυπώνουν ή αποφαίνονται ότι οι παράγοντες φυσιολογίας (physiological factors), όπως τα επίπεδα των ορμονών και η «κατασκευή» - σύνθεση των χρωματοσωμάτων, έχουν επίδραση στη συμπεριφορά.. Τα ανδρογόνα, τα οποία αποτελούν ανδρικές ορμόνες προκαλούν σεξουαλική διέγερση, οργασμό, εκσπερμάτιση, και επίσης ρυθμίζουν τη σεξουαλικότητα, την επιθετικότητα, τη διεργασία με την οποία αποκτάται η γνώση (cognition), το (συν)αίσθημα-τα και τη προσωπικότητα⁵⁰ Κατά συνέπεια, οι βιολογικές θεωρίες που αφορούν την σεξουαλικά αποκλίνουσα συμπεριφορά ανάγονται συνήθως σε βιασμό διότι θεωρείται πράξη βίας – κακοποίησης (act of violence) και, οι αναλυτές έχουν από μακρού υποθέσει ότι υπάρχει συσχετισμός μεταξύ επιθετικότητας και υψηλού επιπέδου τεστοστερόνης. Δηλαδή, τα αντικανονικά επίπεδα ανδρογόνων συνεπάγονται επιθετική σεξουαλική συμπεριφορά.

⁴⁸ Berlin, F.S. (1983). Sex offenders: A biomedical perspective and a status report on biomedical treatment. In J.G. Greer (Ed.). *The Sexual Aggressor: Current Perspectives on Treatment* (pp. 83-123). New York: Van Nostrand Reinhold

⁴⁹ Marshall, W.L., & Barbaree, H.E. (1990). An integrated theory of the etiology of sexual offending. In W.L. Marshall (Ed.). *Handbook of Sexual Assault: Issues, Theories, and Treatment of the Offender* (pp. 257-275). New York: Plenum Press

⁵⁰ Rösler, A., & Witzum, E., *Pharmacotherapy of Paraphilias in the Next Millennium. Behavioral Sciences and the Law* 18, 2000 σελ. 43-56 και Marques, J.K., Nelson, C., Alarcon, J.M., & Day, D.M.,. *Prevention relapse in sex offenders: what we learned from SOTEP's experimental treatment program. In D.R. Laws (Ed.). Remaking Relapse Prevention with Sex Offenders. California: Sage Publications 2000, σελ. 321-340*

B. ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

Η πρώτη εξήγηση (αιτιολόγηση) που δόθηκε για την εκδήλωση (περιστατικών) σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού ήταν η θεωρία της Ψυχανάλυσης του Σ. Φρόυντ. Ο Φρόιντ⁵¹ υποστήριζε ότι η προσωπικότητα αναπτύσσεται μέσα από τέσσερα διαδοχικά ψυχοσεξουαλικά στάδια: το στοματικό, το πρωκτικό, το φαλλικό και το γενετικό όπου συγκεντρώνονται οι ορμές και ηευχαρίστηση. Το πως θα επιλυθούν οι αντιθέσεις / συγκρούσεις που δημιουργούνται μεταξύ αυτών των σεξουαλικών ορμών και των απαιτήσεων που θέτει η κοινωνία είναι καθοριστικά για τον σχηματισμό της προσωπικότητας του ατόμου. Αποτυχία στην επίλυση μιας τέτοιας σύγκρουσης κατά τη διάρκεια των σταδίων ανάπτυξης ενδέχεται να προκαλέσει νοσηρές ιδέες- μανίες ή εμπόδια με συνεπαγόμενη σεξουαλική παρέκκλιση σαν απόρροια αικανοποίητης σεξουαλικής επιθυμίας-ων.⁵²

Για παράδειγμα, σύμφωνα με τη θεωρία της ψυχανάλυσης, κατά τη διάρκεια του φαλλικού σταδίου της ανάπτυξης τα αγόρια βιώνουν το Οιδιπόδειο σύμπλεγμα. Συγκεκριμένα, τα φυσιολογικά αισθήματα στοργής που αισθάνεται το αγόρι για τη μητέρα του μπορεί τώρα να δυναμώσουν και να χρωματιστούν από τα ερωτικά συναισθήματα που προκαλεί ο αυνανισμός. Το αγόρι μπορεί να επιθυμεί να έχει στενή επαφή με τη μητέρα του, λ.χ. να κοιμάται δίπλα της το βράδυ και να εκδηλώνει σεξουαλική περιέργεια γι' αυτήν. Αυτά τα ενισχυμένα συναισθήματα περιπλέκονται με αισθήματα

⁵¹ Freud S., *The Ego and the Id.*, Standard Edition, 1923., τόμ. XIX

⁵² Schwartz, B.K.). Characteristics and Typologies of Sex Offenders. In B. Schwartz (Ed.). *The Sex Offender: Corrections, Treatment and Legal Practice* (Vol. 2). New Jersey: Civic Research Institute, Inc, 1995

ανταγωνισμού προς τον πατέρα, που μπορεί να δημιουργήσουν στο παιδί φόβο και εχθρότητα. Το αγόρι φοβάται ίσως μήπως χάσει την αγάπη ή φοβάται ευνουχισμό, δεδομένου ότι επίκεντρο του ενδιαφέροντός του είναι τώρα το πέος, και η αντίληψη της πραγματικότητας παραμένει ακόμα σε μεγάλο βαθμό αυτιστική (καθορίζεται δηλαδή από τη φαντασία). Αυτή τη σύγκρουση ο Φρόυντ την ονόμασε *οιδιπόδειο σύμπλεγμα* και υπέθεσε ότι έχει καθολική ισχύ.

Ο τρόπος που το αγόρι χειρίζεται αυτή τη σύγκρουση συμβάλλει επίσης στο να καθοριστούν τα σεξουαλικά και συναισθηματικά πρότυπα της μετέπειτα ζωής του. Αν το αγόρι αποτύχει να απαλλαγεί από το οιδιπόδειο σύμπλεγμα ενδέχεται ως ενήλικας να αναπτύξει μόνιμη αποστροφή για τις γυναίκες εάν η εμφάνιση τους τον επιστρέψει στον φόβο του ευνουχισμού.⁵³

Η θεωρία της ψυχανάλυσης υποστηρίζει επίσης ότι η ανθρώπινη ψυχή αποτελείται από τρία βασικά στοιχεία: το εκείνο, το εγώ και το υπερεγώ. Προκειμένου να κατανοηθεί πως αυτά τα στοιχεία αλληλεπιδρούν, ο Φρόυντ θεώρησε ότι οι επιθυμίες που συνήθως υπάρχουν στο προσυνειδητό επίπεδο (*preconscious level*) συνιστούν κίνητρα όλης της ανθρώπινης συμπεριφοράς.⁵⁴

Το Εκείνο ή το Αυτό (*Id, Es*): Το Εκείνο (*id*) αποτελεί το τμήμα του ασυνείδητου από το οποίο προέρχονται όλες οι ενστικτώδεις ανθρώπινες

⁵³ Schwartz, B.K.. Characteristics and Typologies of Sex Offenders. In B. Schwartz (Ed.). *The Sex Offender: Corrections, Treatment and Legal Practice* (Vol. 3). New Jersey: Civic Research Institute, Inc 1995

⁵⁴ Holmes, S.T. & Holmes, R.M. *Sex Crimes: Pattern and Behavior*. California: Sage Publications, Inc. . 2002

ορμές, όπως η πείνα το σεξ, η επιθετικότητα κλπ. Το Εκείνο καθοδηγείται από την αρχή της ηδονής (pleasure principle) η οποία υπαγορεύει την άμεση ικανοποίηση αυτών των ορμών και επιθυμιών

Το Εγώ (Ego): είναι το συνειδητό τμήμα της ανθρώπινης ψυχής και αποτελεί τον διαμεσολαβητή μεταξύ του Εκείνου (id) και της περιρρέουσας πραγματικότητας (external environment). Δηλαδή, δαναπτύσσεται από τις διαφοροποιήσεις που επέρχονται κατά την επαφή της αρχικής μορφής του ψυχικού μηχανισμού με την περιρρέουσα πραγματικότητα. Τροποποιείται όταν έρχεται σε επαφή με τις σωματικές πηγές των αναγκών και των συγκινήσεων. Η λειτουργία του διέπεται από την αρχή της πραγματικότητας (reality principle) η οποία θεωρεί ότι υπάρχει χρόνος και θέση για τα πάντα. (reality principle that accepts that there is a time and a place for everything.)⁵⁵

Το Υπερεγώ είναι το τμήμα που η ψυχική του ενέργεια , δυναμικά αντιτίθεται στις απαιτήσεις του ά-λογου Εκείνου. Το Υπερεγώ επιβλέπει, ελέγχει και απαγορεύει. Γίνεται ο θεματοφύλακας των αξιών και της ηθικής(Pervin& John,2001). Είναι κατ' εξοχήν συνειδητό και λογικό σύστημα. Μέσα σ' αυτόν τον ψυχικό χώρο του Υπερεγώ, συναντιέται το άτομο με το κοινωνικό σύνολο.⁵⁶

Με την εμφάνισή του ,γεννιέται η κοινωνική ζωή και ο πολιτισμός. Περιέχει το σύνολο των κανόνων, των αξιών και των ηθικών αρχών που έχουν

⁵⁵ Holmes & Holmes, 2002 Ibid

⁵⁶ Pervin L. & John O., *Θεωρίες προσωπικότητας [Personality: Theory and Research]*, Typothito Editions, Athens 2001 - Giorgos Dardanos, Βλ. και Κρανάκη Μ., *Διαβάζοντας τον Φρόυντ: Δέκα μαθήματα για την ψυχανάλυση*, βιβλιοπωλείον της "Εστίας", Αθήνα 1986, και S. Freud ,1923..

διαμορφωθεί από την κοινωνία, τα επιβάλλει η οικογένεια και τα υιοθετεί το Εγώ. Όσο πιο απαιτητικό και αυστηρό είναι το Υπερεγώ, τόσο περισσότερο πιέζεται το Εγώ ανάμεσα στις άλογες επιθυμίες του Εκείνου και του Υπερεγώ. Συχνά η έντονη πίεση προς το Εγώ, γεννάει το συναίσθημα της ενοχής αλλά και ψυχικές διαταραχές. Σεξουαλική απόκλιση ενδέχεται να συμβεί όταν το Εκείνο (αρχή της ηδονής) είναι υπερενεργητικό (overactive).⁵⁷

Γ. ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ (BEHAVIORAL THEORY)

Οι συμπεριφοριστές θεωρητικοί εξηγούν τη σεξουαλική παρεκκίνουσα συμπεριφορά ως μία κατάσταση που μαθαίνεται (learned condition) και αποκτάται μέσα από τους ίδιους μηχανισμούς μέσα από τους οποίους μαθαίνεται η συμβατική σεξουαλικότητα: μαθαίνεται και διατηρείται μέσω των βασικών αρχών της κλασικής εξάρτησης. Συνεπώς, οι αποκλίνουσες σεξουαλικές προτιμήσεις και γνώσεις αποκτώνται μέσα από τους ίδιους μηχανισμούς μέσα από τους οποίους άλλα άτομα μαθαίνουν περισσότερο αποδεκτούς συμβατικούς τρόπους σεξουαλικής συμπεριφοράς.⁵⁸

Δ. ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ (ATTACHMENT THEORY)

Σύμφωνα με τη θεωρία των συναισθημάτων, οι άνθρωποι έχουν τη τάση να δημιουργούν συναισθηματικούς δεσμούς με άλλους ανθρώπους και όταν

⁵⁷KAREN J. TERRY, JENNIFER TALLON, Child Sexual Abuse: A Review of the Literature, THE JOHN JAY COLLEGE RESEARCH TEAM, 2005

⁵⁸ Laws, D.R., & Marshall, W.L., A conditioning theory of the etiology and maintenance of deviant sexual preference and behavior. In W.L. Marshall (Ed.). Handbook of Sexual Assault: Issues, Theories, and Treatment of the Offender (σελ.. 209-229). New York: Plenum Press, 1990

αυτά τα άτομα βιώσουν κάποια απώλεια ή έντονη θλίψη θα ενεργήσουν σαν αποτέλεσμα της μοναξιάς και της απομόνωσής τους.

Οι Marshall and Barbaree⁵⁹ υποστηρίζουν ότι η περίοδος μεταξύ εφηβείας και των πρώτων χρόνων ενηλικίωσης θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική όσον αφορά στην ανάπτυξη της σεξουαλικότητας και της κοινωνικής κατάρτισης (social competence)

Η έρευνα επισημαίνει ότι υπάρχει σχέση μεταξύ της σεξουαλικής απόκλισης και των συναισθηματικών δεσμών κακής ποιότητας. Ο Marshall⁶⁰ διατύπωσε ότι οι άνδρες που κακοποιούν σεξουαλικά παιδιά, συνήθως δεν έχουν αναπτύξει την απαραίτητη γι' αυτούς αυτοπεποίθηση και κοινωνική κατάρτιση για να δημιουργήσουν ικανοποιητικές σεξουαλικές σχέσεις με συνομηλίκους τους. Ως εκ τούτου, αυτή η αποτυχία προξενεί απογοήτευση σε αυτούς του άνδρες με συνέπεια να συνεχίσουν να αναζητούν σεξουαλικές σχέσεις με ανήλικους συντρόφους.

E. ΓΝΩΣΤΙΚΗ-ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ (COGNITIVE-BEHAVIORAL THEORY)

Η Γνωστική-Συμπεριφορική θεωρία ασχολείται με τον τρόπο με τον οποίο η σκέψη των δραστών (παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης) επηρεάζει τη συμπεριφορά τους. Εστιάζει στο τρόπο-ους σκέψης με τον οποίο οι σεξουαλικοί εγκληματίες μειώνουν την ευθύνη και τη ντροπή για τη πράξη τους εκλογικεύοντάς το μέσα από προφάσεις και δικαιολογίες.. Όταν οι

⁵⁹ Marshall, W.L., & Barbaree, H.E. (1990). *Supra* υποσ 49

⁶⁰ Marshall, W.L., Intimacy, loneliness and sexual offenders. *Behavior Research Therapy*, 27, 1989 σελ. 491-503

δράστες διαπράξουν αποκλίνουσες σεξουαλικές πράξεις , προσπαθούν πολλές φορές να ελαχιστοποιήσουν τα αισθήματα ενοχής και ντροπής μέσω της (διαδικασίας) «ουδετεροποίησης»⁶¹. (neutralization).. Στη προσπάθεια λοιπόν των δραστών να εκλογικεύσουν τη συμπεριφορά τους η ουδετεροποίηση παίρνει τη μορφή συγγνώμης και δικαιολογιών .Αυτές οι ουδετεροποιήσεις θεωρούνται γνωστικές διαστρεβλώσεις (cognitive distortions) σκέψης οι οποίες επιτρέπουν στους δράστες να αομακρύνουν από τον εαυτό τους την οποιαδήποτε ευθύνη, ντροπή ή ενοχή των πράξεων τους.⁶². Με άλλα λόγια, προστατεύουν τους παραβάτες από το να επιρρίψουν την ευθύνη στον εαυτό τους και τους επιτρέπουν να αιτιολογήσουν τη συμπεριφορά τους μέσα από γνωστικές διαστρεβλώσεις.- γνωστικοί μηχανισμοί άμυνας. Συνεπώς, οι γνωστικοί-συμπεριφοριστές ερευνούν το πως οι σκέψεις των δραστών επηρεάζουν τη συμπεριφορά τους.

Οι Marshall και λοιποί ⁶³ διατυπώνουν ότι οι γνωστικές διαστρεβλώσεις δεν είναι μοναδικές στους σεξουαλικούς παραβάτες, μόνο το περιεχόμενο των διαστρεβλώσεων είναι. Όλα τα άτομα έχουν διαστρεβλωμένες ιδέες ή κάνουν

61 Scott, M.B., & Lyman, S.M.. Paranoia, homosexuality, and game theory. *Journal of Health & Social Behavior* 1968, 9, σελ. 179-187. Βλ. και Scully, D., & Marolla, J., Convicted rapists' vocabulary of motive: Excuses and justifications. In D. Brissett, & C. Edgley (Eds.). *Life as Theater: A Dramaturgical Sourcebook* (σελ. 261-280, second edition NY:). Hawthorne 1990 & Aldine de Gruyter 1990 .& Sykes, G.M., & Matza, D.. *Techniques of neutralization: A theory of delinquency*. *Sociological Review*, 22, 1957, σελ. 664-670

62 Abel, G.G., Becker, J.V., & Cunningham-Rathner, J. ,Complications, consent, and cognitions in sex between children and adults. *International Journal of Law & Psychiatry*, 1984, 7, 89-103

63 Marshall, W.L., Anderson, D., & Fernandez, Y, *Cognitive Behavioral Treatment of Sexual Offenders*. England: John Wiley & Sons, Ltd. 1999,σ. 60

διαστρεβλωμένες σκέψεις, (distorted thoughts) και στις περισσότερες καταστάσεις οι γνωστικές διαστρεβλώσεις είναι σχετικά ζημιογόνες (π.χ., ο οδηγός μοτοσυκλέτας εκλογικεύει ότι η ταχύτητα στην Εθνική οδό είναι αποδεκτή, εφόσον δεν υπάρχει έντον κυκλοφοριακή κίνηση). Ωστόσο, οι γνωστικές διαστρεβλώσεις των σεξουαλικών παραβατών ενδέχεται να τους οδηγήσει στη θυματοποίηση (π.χ., η ΧΧΧ δεν πάλεψε μαζί μου και δεν αντιστάθηκε, επομένως θα ήθελε να κάνουμε sex) Παρ' ότι οι σεξουαλικοί παραβάτες δεν αποτελούν μία ομοιογενή ομάδα, ατόμων, εμφανίζουν εντυπωσιακά πανομοιότυπες γνωστικές διαστρεβλώσεις όσον αφορά στα θύματα και τα αδικήματα που διέπραξαν, καθώς και στην ευθύνη τους για τα αδικήματα.

Δεν είναι σαφές αν οι γνωστικές διαστρεβλώσεις (ΓΔ) είναι συνειδητές ή κατά πόσον οι παραβάτες πιστεύουν πραγματικά σ'αυτές τις παραλλαγμένες αντιλήψεις της πραγματικότητας⁶⁴.

Ωστόσο, οι (ΓΔ) θεωρούνται ιδιαίτερα σημαντικές στη διατήρηση της παραβατικής συμπεριφοράς των βιαστών και αυτών που κακοποιούν σεξουαλικά τα παιδιά επειδή εξυπηρετούν τις ανάγκες των δραστών, ώστε να συνεχίσουν την (παραβατική) συμπεριφορά τους χωρίς να αισθάνονται ενοχή για τις πράξεις τους..

Υπάρχουν πολλοί τρόποι με τους οποίους οι γνωστικές διαστρεβλώσεις γίνονται φανερές στους σεξουαλικούς εγκληματίες. Σύμφωνα με τους Sykes and Matza (1957)⁶⁵ υπάρχουν πέντε βασικές τεχνικές ουδετεροποίησης όπως οι ακόλουθες:

64 Marshal et.al., 1999 Ibid και Abel et al., supra υπο 62

65 Sykes, G.M., & Matza, D., Techniques of neutralization: A theory of delinquency. Sociological Review, 22, 1957 σελ.664-670

α) η άρνηση της ευθύνης-ων ,β) η άρνηση της βλάβης (ηθική,φυσική), γ) η άρνηση του θύματος, δ) η καταδίκη των καταγγελλόντων (condemnation of the accusers) και ε) η προσφυγή σε όρκο πίσσης σε ανώτερες δυνάμεις (appeal to higher loyalties). Οι περισσότεροι γνωστικοί-συμπεριφοριστές θεωρητικοί εξηγούν αυτές τις τεχνικές σε αντιστοιχία προς τις γνωστικές διαστρεβλώσεις, μεταξύ των οποίων, οι πλέον συνήθεις είναι η ελαχιστοποίηση και / ή η άρνηση του αδικήματος καθώς και η αιτιολόγηση-δικαιολόγηση του αδικήματος (justification of the offense.).

Επί πλέον οι σεξουαλικοί παραβάτες (sexual offenders) στερούνται συχνά της εμπάθειας για το θύμα τους και παρουσιάζουν κάποια ανικανότητα να αναγνωρίσουν πως έφτασαν στη διάπραξη των αδικημάτων τους. Επίσης, ορισμένοι ερευνητές⁶⁶ χαρακτηρίζουν το sexual entitlement σαν μία συγκεκριμένη γνωστική διαστρέβλωση, προερχόμενη από τις ναρκιστικές αντιλήψεις των παραβατών που αναζητούν μόνο την ικανοποίηση των δικών τους επιθυμιών.

Ωστόσο, γενικά ή ειδικά εφόσον οι γνωστικές διαστρεβλώσεις έχουν ορισθεί, αυτές οι διαστρεβλωμένες σκέψεις θα συντελέσουν στη διατήρηση της αποκλίνουσας σεξουαλικής συμπεριφοράς.

Οι περισσότεροι σεξουαλικοί παραβάτες ελαχιστοποιούν - παραγνωρίζουν (minimize) ή αρνούνται την διάπραξη των αδικημάτων τους, συμπεριλαμβανομένων της βλάβης που προκάλεσαν στο θύμα, της βίας που

66 Hanson, R.K., Gizzarelli, R., & Scott, H. ,The attitudes of incest offenders: Sexual entitlement and acceptance of sex with children. *Criminal Justice & Behavior*, 21,, 1994, σελ.187-202.

χρησιμοποιήθηκε, της ευθύνης τους για το αδίκημα, του σχεδιασμού του αδικήματος καθώς και των μακροχρόνιων συνεπειών σαν αποτέλεσμα του αδικήματος.⁶⁷

Όμως, εκτός από την ελαχιστοποίηση ή άρνηση των αδικημάτων τους οι σεξουαλικοί παραβάτες παρουσιάζουν δικαιολογίες ζητώντας συγγνώμη για τις αποκλίνουσες πράξεις τους. Οι παραβάτες, δικαιολογώντας (justifying) τις πράξεις τους αναγνωρίζουν την ενοχή τους, αλλά δεν αναλαμβάνουν την ευθύνη των πράξεων τους. Ως επί το πλείστον, κατηγορούν τα θύματα για τα δικά τους αδικήματα ή δικαιολογούν τα αδικήματα που διέπραξαν μέσα από τις πράξεις των θυμάτων.

Η χρησιμοποίηση δικαιολογιών συνηθίζεται από τη μεγάλη πληοψηφία των σεξουαλικών παραβατών διότι τους ανακουφίζει από τις τύψεις και την ενοχή των πράξεών τους.

Όσον αφορά τα άτομα που κακοποιούν σεξουαλικά παιδιά, δικαιολογούν (justify) τις πράξεις τους λαμβάνοντας ουδέτερη θέση για την ενοχή τους (by neutralizing their guilt)

Συγκεκριμένα, οι παραβάτες που κακοποιούν σεξουαλικά τα παιδιά, δικαιολογούν (justify) τις πράξεις τους με διάφορους τρόπους, όπως: υποστηρίζουν ότι βοηθούν τα παιδιά να μάθουν για το σεξ, ότι η σεξουαλική εκπαίδευση είναι απαραίτητη για το παιδί, ότι το παιδί το απολαμβάνει, ότι δεν δημιουργείται καμία βλάβη ή ζημιά στο παιδί, ότι το παιδί πρωτοξεκίνησε τη σεξουαλική επαφή και ότι το παιδί ενεργεί σαν μεγαλύτερο από την ηλικία του.

67 Για περαιτέρω κατηγοριοποιήσεις των μορφών ελαχιστοποίησης και άρνησης του αδικήματος βλ. Hanson, R.F., Saunders, H.S., Saunders, B.E., Kilpatrick, D.G., & Best, C., Factors related to the reporting of childhood rape. *Child Abuse & Neglect*, 23, 1999, 559-569 και Marshal et al (1999) υποσ. 63.

Όπως ισχύει με τους δράστες βιασμού με ενήλικα θύματα, έτσι και αυτοί που κακοποιούν σεξουαλικά τα παιδιά (child molesters) συνήθως διατείνονται ότι το παιδί δεν πρόβαλλε αντίσταση και ως εκ τούτου, επιθυμούσε τη σεξουαλική επαφή. Μάλιστα δεν αναγνωρίζουν καμία άλλη εξήγηση αναφορικά με το γιατί το παιδί δεν μπορούσε να αντισταθεί, όπως φόβο, αβεβαιότητα γι' αυτό που συνέβη ή την ιδέα ότι ο δράστης είναι κάποιος που γνωρίζουν και εμπιστεύονται.

Κατά συνέπεια, αυτές οι παραλλαγμένες αντιλήψεις (misconceptions) ενισχύουν τις ναρκισσιστικές αντιλήψεις των παραβατών και αφαιρούν από τον παραβάτη τη δυνατότητα να αισθανθεί κάποια εμπάθεια για τα θύματά του.⁶⁸

ΣΤ. ΕΝΙΑΙΑ ΘΕΩΡΙΑ (INTEGRATED THEORY)

Ο Finkelhor⁶⁹ (1984) είναι ένας από τους επικεφαλής θεωρητικούς αναφορικά στη σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού. Πρότεινε ένα μοντέλο τεσσάρων παραγόντων των απαραίτητων προϋποθέσεων που αφορούν την σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού, το οποίο ενσωματώνει ή ενοποιεί τις διάφορες θεωρίες σχετικά με το γιατί οι άνθρωποι ξεκινούν να συμμετέχουν σε σεξουαλικά παρεκκλίνουσες συμπεριφορές. Αυτό το μοντέλο επικεντρώνεται στα άτομα που κακοποιούν σεξουαλικά τα παιδιά, από τα κίνητρα που τους οδηγούν στη πράξη (αιτιολογία της παραβατικής συμπεριφοράς) μέχρι την εκλογίκευση αυτής της συμπεριφοράς (διατήρηση της συμπεριφοράς).

68 Βλ. και Ward, T., & Keenan, T., Child Molesters' Implicit Theories. *Journal of Interpersonal Violence*, 14, .1999 σσ. 821-838.

69 Βλ. Finkelhor, D.1984, supra υποσ,46

Αυτό το μοντέλο, πρωταρχικά εστιάζει στους «εσωτερικούς αποτρεπτικούς φραγμούς» (inhibitions) , σχόλια και παρατηρήσεις αυτών που κακοποιούν σεξουαλικά τα παιδιά για τον κόσμο γύρω τους. Αυτή η «συνομιλία με τον εαυτό» (“self talk”) επιτρέπει στους παραβάτες να παραβιάσουν τους φραγμούς και να αφήσουν κατά μέρος τις ηθικές αναστολές τους που, τους προστάτευαν μέχρι εκείνη τη στιγμή από το να εξωτερικεύσουν τα αισθήματα και τις αντιλήψεις τους για θέματα όπως αδικία, μοναξιά ή άλλα παρόμοια. Έτσι, εφόσον αυτοί οι φραγμοί λείψουν, αυτός ο λανθασμένος τρόπος σκέψης μπορεί να οδηγήσει σε παραβατικές πράξεις.

Πιο αναλυτικά το μοντέλο του Finkelhor αποτελείται από τέσσερις ξεχωριστούς σημαντικούς παράγοντες: (1) συν-αισθηματική καταλληλότητα /αναλογικότητα (emotional congruence), (2) σεξουαλική διέγερση (sexual arousal), (3) παρακώλυση (blockage) και (4) απεξάρτηση από τους εσωτερικούς αποτρεπτικούς εσωτερικούς φραγμούς (disinhibition)

Ο Finkelhor χρησιμοποίησε τον όρο (συν)αισθηματική αναλογικότητα/ / καταλληλότητα (emotional congruence) για να αποδώσει τη σχέση μεταξύ των αισθηματικών αναγκών του ενήλικα που κακοποιεί σεξουαλικά το παιδί και των χαρακτηριστικών του παιδιού. Για παράδειγμα αν κάποιος που κακοποιεί σεξουαλικά τα παιδιά υποφέρει από χαμηλή αυτοεκτίμηση και χαμηλή αίσθηση δυναμικότητας στις κοινωνικές σχέσεις του, ενδέχεται να αισθάνεται πιο άνετα έχοντας σχέση με ένα παιδί εξ αιτίας της αίσθησης της εξουσίας και του ελέγχου που στερείται.

Η σεξουαλική διέγερση (sexual arousal), το δεύτερο στοιχείο της θεωρίας του Finkelhor, αξιολογεί τους λόγους για τους οποίους τα παιδιά μπορεί να

διεγείρουν σεξουαλικά έναν ενήλικα. Ο Finkelhor προκειμένου να εξηγήσει αυτό το φαινόμενο, στρέφεται στη θεωρία της κοινωνικής εκπαίδευσης (social learning theory). Μία εξήγηση είναι ότι αυτός που κακοποιεί σεξουαλικά το παιδί έχει κακοποιηθεί σεξουαλικά όταν ήταν παιδί. Αργότερα, ως ενήλικας λόγω της εξάρτισης (conditioning) και των κατάλοιπων (imprinting) θα ψάξει να βρει παιδιά που τον διεγείρουν.

Η παρεμπόδιση (blockage) ουσιαστικά ασχολείται με την ικανότητα του ατόμου που κακοποιεί σεξουαλικά το παιδί να έχει ικανοποιήσει τις σεξουαλικές και αισθηματικές του ανάγκες σε σχέσεις του με ενήλικους. Ο Finkelhor, προκειμένου να εξηγήσει αυτό το στοιχείο βασίζεται τόσο στη θεωρία της ψυχανάλυσης όσο και στη θεωρία των συναισθημάτων. Όπως αναφέραμε, η ψυχαναλυτική θεωρία περιγράφει αυτούς που κακοποιούν σεξουαλικά τα παιδιά (child molesters) ότι υποφέρουν από έντονες συγκρούσεις για τις μητέρες τους ή τον «φόβο του ευνουχισμού». Σχετικά με τα (συν)αισθήματά τους ως ενήλικες, αυτοί που κακοποιούν σεξουαλικά τα παιδιά (child molesters) έχουν αποτύχει να αναπτύξουν τα απαραίτητα κοινωνικά πρότυπα και αυτοπεποίθηση, ώστε να μπορέσει να δημιουργήσει τελέσφορες σεξουαλικές σχέσεις με ενήλικες.

Το τελευταίο στοιχείο, η απεξάρτηση από τους εσωτερικούς αποτρεπτικούς εσωτερικούς φραγμούς (disinhibition) αναφέρεται στους παράγοντες που βοηθούν αυτόν που κακοποιεί σεξουαλικά τα παιδιά να υπερνικήσει τους εσωτερικούς αποτρεπτικούς φραγμούς του (inhibitions), ώστε να επιτρέψει στον εαυτό του να κακοποιήσει σεξουαλικά κάποιο παιδί. Εν προκειμένω, ο Finkelhor για να εξηγήσει αυτό το στοιχείο θα στραφεί στις γνωστικές συμπεριφορικές θεωρίες (cognitive behavioral theories). Συγκεκριμένα, δίνει

προσοχή στην επίδραση της γνωστικής διαστρέβλωσης στη διευκόλυνση της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού ως συμπεριφορά. Επί πλέον, (διάφοροι) παράγοντες της προσωπικότητας, (κατά)χρηση κάποιας ουσίας ή άγχος βοηθούν στην αποδυνάμωση των αποτρεπτικών εσωτερικών φραγμών

Z. Η Φεμινιστική προσέγγιση⁷⁰ & η Σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού

Μέχρι τη δεκαετία του 1960, στο χώρο της εγκληματολογίας και της θυματολογίας η διστακτικότητα προηγούμενων ερευνών για τον χαρακτήρα και το μέγεθος της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, σήμαινε ότι η εκ νέου ερμηνεία και ο επαναπροσδιορισμός των αιτίων της σεξουαλικής επίθεσης ήταν απαραίτητα. Με την εμφάνιση του φεμινιστικού κινήματος στις δεκαετίες του 1960 και 1970, που είχε ως βασικό χαρακτηριστικό τον κριτικό χαρακτήρα και τη καινοτόμο τοποθέτηση, ο κόσμος άρχισε να συζητά τις εμπειρίες του σχετικά με τη σεξουαλική επίθεση, με αποτέλεσμα να γίνει δυνατή η καλύτερη αναγνώριση του προβλήματος. Από την άλλη, αυτή η θυματοκεντρική συνειδητοποίηση υποκίνησε νέες έρευνες και περαιτέρω διερεύνηση σε σημαντικά θέματα όπως:

- Γιατί είναι άντρες αυτοί που βιάζουν;
- Γιατί είναι κυρίως οι γυναίκες και τα παιδιά τα θύματα των σεξουαλικά παραβατικών συμπεριφορών;

⁷⁰ Southeastern Center Against Sexual Assault (SECASA), The feminist approach, www.Casa.org.au

Η φεμινιστική προσέγγιση αφορά την (κοινωνιολογική) ανάλυση που κατά τη διάρκεια της τελευταίας τριακονταετίας ασχολήθηκε με τη μελέτη δύο σημαντικών κοινωνικών παραμέτρων της σεξουαλικής κακοποίησης που μέχρι τότε αγνοούντο παντελώς:

- τις άνισες σχέσεις εξουσίας μεταξύ ανδρών και γυναικών και μεταξύ ενηλίκων και παιδιών
- την ευθύνη του παραβάτη (abuser) για την εκδήλωση και διατήρηση της σεξουαλικής επίθεσης (sexual assault)

Στην εξέταση των άνισων σχέσεων εξουσίας μέσα στην κοινωνία και την οικογένεια αυτή η προσέγγιση διατυπώνει ότι η πιο ικανοποιητική εξήγηση για το κίνητρο και την εκδήλωση σεξουαλικής επίθεσης μπορεί να αναζητηθεί στο πλέγμα των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των υφιστάμενων κοινωνικών δομών, των συμβατικών αντιλήψεων και της κοινωνικοποίησης, και ειδικότερα, στη διαφορετική κοινωνικοποίηση του γένους των ανδρών και των γυναικών σε μια πατριαρχική κοινωνία. Αξίζει να αναφέρουμε ότι ένα θεμελιώδες διάβημα του φεμινιστικού κινήματος είναι ότι δεν επικεντρώθηκε αποκλειστικά στην αιμομικτική κακοποίηση (incestuous abuse) μέσα στην οικογένεια, αλλά διεύρυνε τους ορίζοντές του, ώστε να συμπεριλάβει την εξω-οικογενειακή όπως και ενδο-οικογενειακή σεξουαλική και αιμομικτική κακοποίηση.

Η έρευνα εξ' άλλου έχει καταδείξει ότι η σεξουαλική κακοποίηση δεν αποτελεί πρόβλημα ατομικής παθολογίας που σημειώνεται μεταξύ παθολογικών ανδρών και ελκυστικών γυναικών και παιδιών. Αντίθετα, καταδεικνύει ότι η σεξουαλική κακοποίηση αποτελεί προέκταση του ισχύοντος νομικού, κοινωνικού, οικονομικού και πολιτικού συστήματος που ζούμε στο οποίο εκδηλώνεται και ενισχύεται η ανδρική κυριαρχία στις γυναίκες και τα παιδιά.

Τα στοιχεία ερευνών που αφορούν την εξέταση της ανδρικής κυριαρχίας μέσα στην οικογένεια μαρτυρούν ότι οι βιαστές (abusers) θεωρούν τις γυναίκες τους και τα παιδιά ως ιδιοκτησία, τα οποία μπορούν να «εκμεταλλευθούν» όπως επιθυμούν ακόμα και σεξουαλικά. Έτσι, η αιμομιξία μπορεί να θεωρηθεί ως εκδήλωση της «φυσιολογικής» σχέσης αρσενικού / θηλυκού σε μία πατριαρχική κοινωνία. Ωστόσο, μέσα στην οικογένεια ο «βιαστής» μπορεί να αναδομήσει την παραδοσιακή πατριαρχική εξουσία στην οποία, με τα μέσα του εκφοβισμού, της φυσικής βίας ή του εξαναγκασμού, η γυναίκα του και τα παιδιά του όχι μόνο τον υπακούν αλλά κι εξ-υπηρετούν.

Η ανδρική σεξουαλική κοινωνικοποίηση αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα στην εκδήλωση σεξουαλικής παραβατικής συμπεριφοράς και ειδικά στη σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού.. Η σεξουαλικότητα από τηνάλλη, περιέχει στοιχεία που έχουν διαμορφωθεί από τη κουλτούρα και τη κοινωνία, όπως αξίες, (συν)αισθήματα και αντιλήψεις, καθώς και βιολογικές ορμές τα οποία αιτιολογούν τους στερεότυπους ρόλους του γένους στην εκδήλωση της σεξουαλικότητας.

Σ' αυτό το σημείο, οφείλουμε εκ των προτέρων να διευκρινίσουμε ότι παρότι έχει ήδη περιγραφεί το μοντέλο του Finkelhor, στη συνέχεια θα το ξαναπεριγράψουμε αλλά σύμφωνα με τη φεμινιστική προσέγγιση. Συνεπώς, η φεμινιστική αντίληψη διατυπώνει ότι ο Finkelhor⁷¹ υποστηρίζει ότι υπάρχουν τέσσερα ευδιάκριτα χαρακτηριστικά της ανδρικής σεξουαλικής κοινωνικοποίησης τα οποία προδιαθέτουν τους άνδρες ώστε να βιάζουν ή να κακοποιούν σεξουαλικά τις γυναίκες και τα παιδιά αντίστοιχα.

71 Finkelhor (1984), supra υποσ 46

1. Οι άνδρες έχουν κοινωνικοποιηθεί για να εκδηλώνουν την εξάρτησή τους ή τις ερωτικές τους ανάγκες μέσα από το σεξ και δεν ενθαρρύνονται πάντα να μεριμνούν για τη σωστή επιβίωση των άλλων
2. Οι άντρες έχουν τη τάση να κάνουν σεξ σαν μια μορφή επιβεβαίωσης, όταν το εγώ τους έχει υποστεί κάποια απόρριψη ή προσβολή
3. Πολλοί άνδρες έχουν βιώσει την εμπειρία της σεξουαλικής διέγερσης (sexual arousal έξω από τα πλαίσια κάποιας σχέσης. Ειδικότερα,, διεγείρονται από τα γεννητικά όργανα του ατόμου που ελκύονται, ανεξάρτητα αν αυτά ανήκουν σε έναν ενήλικα ή σε ένα παιδί.
4. Οι άνδρες κοινωνικοποιούνται έτσι ώστε να επιθυμούν για τους εαυτούς τους νεότερους και μικρότερους σεξουαλικούς συντρόφους.

Εξάλλου, σ' αυτό το μοντέλο εντάσσεται και η ανάλυση του ρόλου της πορνογραφίας στη διαιώνιση και νομιμοποίηση της «σεξουαλικής κατάχρησης» (sexual abuse) και ιδιαίτερα της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού (child sexual abuse).. Η μολυσματική δύναμη της παιδικής πορνογραφίας και η αύξηση των δικτύων που εκμεταλλεύονται σεξουαλικά τα παιδιά φανερώνει ότι όχι μόνο οι άνδρες ασκούν σεξουαλική εξουσία στα παιδιά αλλά κυρίως τα βρίσκουν ότι είναι και ερωτικά ελκυστικά. Αυτή η ανάλυση παρέχει πειστικά στοιχεία ενάντια στην αντίληψη ότι η σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού (child sexual abuse)..είναι πρόβλημα γονεϊκό. Είναι αντίθετα λειτουργία της ανδρικής κοινωνικοποίησης..

Εν κατακλείδι, η φεμινιστική αντίληψη υποστηρίζει ότι αν θεωρήσουμε τη σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού σαν κοινωνικό γεγονός μπορούμε να την εξουδετερώσουμε μέσω της κοινωνικής αλλαγής.

2. Οι συνέπειες του φαινομένου της σεξουαλικής κακοποίησης στο παιδί

Τα τελευταία χρόνια, ένα επαυξημένο ενδιαφέρον και ευαισθητοποίηση παρατηρείται όσον αφορά τις συνέπειες της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού⁷². Η οποιαδήποτε σεξουαλική κακοποίηση μεταξύ του παιδιού και του ενήλικα ενδέχεται να τραυματίσει μέχρι και να καταστρέψει το παιδί φυσικά, συναισθηματικά και συμπεριφορικά. Αυτό σημαίνει ότι τα παιδιά ή και έφηβοι που έχουν σεξουαλικά κακοποιηθεί μπορεί να αντιμετωπίσουν μια σειρά ανεπιθύμητων προβλημάτων ή επιδράσεων σε βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο επίπεδο.

Βραχυπρόθεσμα, οι επιδράσεις της σεξουαλικής κακοποίησης του

παιδιού συνήθως εκδηλώνονται μέσα σε χρονικό διάστημα δύο ετών από τον τερματισμό της κακοποίησης και διαφοροποιούνται ανάλογα με τις συνθήκες της κακοποίησης και το αναπτυξιακό στάδιο του παιδιού. Ειδικότερα, περιλαμβάνουν τις κινητικές δυσκολίες λόγω τραυματισμών, την χαμηλότερη απόδοση στο σχολείο και τη διανοητική εργασία, μία επιθετική συμπεριφορά με τους ενήλικες και τις παρέες ή ακόμα και επιστροφή σε συμπεριφορές προγενέστερης ηλικίας όπως πιπίλισμα του

72 Βλ. Browne N. & Finkelhor, D., "Initial and long term effects: a conceptual framework" στο Finkelhor D. (ed), Sourcebook on Child Sexual Abuse: New Theory and Research, Beverley Hills, California, Sage, 1986, Fergusson D. M. & Mullen P.M., Childhood Sexual Abuse: An Evidence Based Perspective, California, Sage Publications 1999, Dunne M. & Legosz M., "The consequences of childhood sexual abuse" στο Child Sexual Abuse in Queensland: Selected Research Papers στο Queensland Crime Commission, Queensland Police Service, June 2000, Finkelhor D. (1984) Supra υποσ 46, του ίδιου, The Consequences of Child Sexual Abuse, txt at: <http://www.sasian.org/papers/conseq.htm>, Srvivors of Incest Anonymous, The Effects of child sexual abuse on the adult survivor, txt at: <http://www.siawso.org/effects.html>, APA ONLINE, Understanding Child Sexual Abuse: What are the effects of child sexual abuse? Txt at: <http://www.apa.org/releases/sexabuse/effects.html>,

αντίχειρα, καθώς και ψυχολογικές διαταραχές όπως απελπισία, κατάθλιψη, ενοχή, φόβο ντροπή και έλλειψη αυτοεκτίμησης

Οι μακροπρόθεσμες συνέπειες ωστόσο, ενδέχεται να συμπεριλάβουν σεξουαλική ασυδωσία, πρόωρη εγκυμοσύνη, σεξουαλικά μεταδιδόμενες ασθένειες (sexually transmitted diseases – STD), οργασμικές διαταραχές, πορνεία και αρνητική διάθεση για το sex. Οι ψυχολογικές συνέπειες είναι συχνά σοβαρές και περιλαμβάνουν απόπειρες αυτοκτονίας ή σκέψεις για απόπειρα, τρωτότητα σε διαδοχική κακοποίηση και εκμετάλλευση, πτωχές ακαδημαϊκές επιδόσεις, διαταραχές στην όρεξη, χρήση ουσιών και ψυχικές διαταραχές. Με λίγα λόγια οι μακροπρόθεσμες συνέπειες περιλαμβάνουν μια πιο βίαιη και επιθετική συμπεριφορά (που περικλείει και την κακομεταχείριση των ίδιων των παιδιών του ατόμου), ένα υψηλό ποσοστό εγκληματικών συμπεριφορών, τοξικοεξάρτησης και συγκινησιακών διαταραχών (άγχος, κατάθλιψη, ψύχωση). Συνήθως οι άνδρες-θύματα υιοθετούν πιο βίαιες συμπεριφορές ενώ οι γυναίκες εκδηλώνουν, κυρίως, αυτοκαταστροφικές τάσεις. Για παράδειγμα, στοιχεία πρόσφατης Αυστραλιανής έρευνας καταδεικνύουν ότι ο κίνδυνος σοβαρής απόπειρας αυτοκτονίας ήταν περισσότερο από τρεις φορές μεγαλύτερος στις ενήλικες γυναίκες που είχαν σεξουαλικά κακοποιηθεί πριν από την ηλικία των 18 ετών.

Σε γενικές γραμμές, οι συνέπειες της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού διαφοροποιούνται από άτομο σε άτομο. Εξαρτώνται από παράγοντες όπως η σχέση του παιδιού με τον δράστη, η συχνότητα που συμβαίνει το περιστατικό και η βαρύτητα της επίθεσης. Διαφέρουν επίσης, μεταξύ των

αγοριών και των κοριτσιών, με τα αγόρια να εμφανίζουν τη τάση να εξωτερικεύονται σε άλλα άτομα, ενώ τα κορίτσια τείνουν να εσωτερικεύονται και να επηρεάζουν μόνο τον εαυτό τους. Η ηλικία στο ξεκίνημα της κακοποίησης, η διάρκεια των σχέσεων κακοποίησης και ο αριθμός των νέων επεισοδίων επίσης επηρεάζουν την σοβαρότητα των συνεπειών. Παρόμοια, η κοινωνικοοικονομική θέση της οικογένειας, οι υπηρεσίες (υπο)στήριξης (support structures) στο σχολείο ή στην κοινότητα και η ανταπόκριση ή αντίδραση σε αυτά που το παιδί μπορεί να καταθέσει για την κακοποίηση επηρεάζουν την έκβαση

Σ' αυτό το σημείο, κρίνεται αναγκαία η αναφορά, μεταξύ άλλων, ορισμένων από τις σημαντικότερες συνέπειες της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού: Πρώτα απ' όλα, ιδιαίτερα σημαντική είναι η επίδραση της κακοποίησης στο πώς θα αποτιμήσει το παιδί τη σεξουαλικότητα: Ή θα αισθανθεί φόβο και αποστροφή για τη σεξουαλική πράξη ή, αντίθετα, θα γίνει υπερσεξουαλικό. Ουσιαστικά, η σεξουαλικότητα του παιδιού διαστρεβλώνεται από το ακατάλληλο της ηλικίας και το παιδί μπορεί να αναπτύξει λανθασμένες αντιλήψεις για την έννοια της σεξουαλικότητας ή/και σύγχυση για την σεξουαλική του ταυτότητα.

Η πρώτη συνέπεια, ως προς τη βαρύτητα, είναι ο θάνατος του παιδιού. Έρευνες στην Επαρχία Manitoba του Καναδά κατέδειξαν ότι το ποσοστό θνησιμότητας που αποδίδεται στην κακοποίηση κυμαίνεται μεταξύ 4 και 6% και φθάνει το 10% στην περίπτωση επιστροφής του παιδιού στο βίαιο περιβάλλον.⁷³

73 Law Commission of Canada., *Coûts et conséquences économiques des sévices infligés aux enfants au Canada.*, Ottawa 2001

Όσον αφορά τη σχολική επίδοση, είναι γνωστό ότι είναι πολύ πιο δύσκολο για τα παιδιά θύματα κακοποίησης να έχουν καλές επιδόσεις στο σχολείο. Για παράδειγμα, η πιθανότητα να επαναλάβουν μία τάξη είναι 2,5 φορές μεγαλύτερη για τα κακοποιημένα παιδιά απ'ότι για τα μη κακοποιημένα. Στη συμπεριφορά τους στο σχολείο τα παιδιά-θύματα είναι θυμωμένα, αγχωμένα, απρόσεκτα και χωρίς αυτοέλεγχο. Κατά συνέπεια, οι διδάσκοντες λαμβάνουν, συχνότερα, πειθαρχικά μέτρα εναντίον τους. Επί πλέον το ποσοστό εγκατάλειψης του σχολείου είναι πολύ υψηλό με αποτέλεσμα τα παιδιά αυτά να μη μπορούν να βρουν δουλειά. Όπως ανέφερε μια νέα κοπέλα : «Πραγματικά το μόνο που μπορούσα να κάνω ήταν το πεζοδρόμιο. Έτσι μόνο μπορούσα να κερδίσω χρήματα. Δεν μπορούσα να βρω κάποια άλλη δουλειά γιατί δεν ήξερα να διαβάζω. Ήξερα να μετράω τα χρήματα αλλά ήταν το μόνο που γνώριζα από τα μαθηματικά».⁷⁴

Τέλος τα παιδιά-θύματα καταφεύγουν, συχνά, στο αλκοόλ και τα ναρκωτικά για να «ξεφύγουν» και είναι γνωστό ότι υπάρχει μια ισχυρή συσχέτιση ανάμεσα στη χρήση ναρκωτικών και το έγκλημα. Τα παιδιά-θύματα παρουσιάζουν μεγαλύτερες πιθανότητες να επιδείξουν, αργότερα, εγκληματική συμπεριφορά. Σε έρευνα στη Β. Αμερική ένα ποσοστό 27,4% των παιδιών-θυμάτων είχαν συλληφθεί ως ανήλικοι παραβατικοί σε σχέση με 17,2% για την ομάδα ελέγχου ενώ ως προς τους ενήλικους τα ποσοστά ήταν 41,6 και 32,5% αντίστοιχα Αν και η

74 Ibid, βλ. και Α. Μαγγανά, « Η ευθύνη της Πολιτείας για συγκεκριμένες περιπτώσεις (σεξουαλικής) κακοποίησης ανηλίκων Η Καναδική Πρακτική (Προς Δημοσίευση), 2006

κακοποίηση δεν οδηγεί, αναγκαστικά, στο έγκλημα αποτελεί, αναμφίβολα, ένα ισχυρό παράγοντα κινδύνου.⁷⁵

Εν κατακλείδι, οι συνέπειες της κακοποίησης των παιδιών είναι καταστροφικές τόσο για το ίδιο το παιδί όσο και για την κοινωνία γενικότερα. Με πολύ άμεσο τρόπο πληρώνουμε όλοι μας για τα έξοδα των ιατρικών, κοινωνικών και αστυνομικών υπηρεσιών, για τα δικαστήρια και τις φυλακές. Κατά έμμεσο τρόπο το πρόβλημα μας αφορά όλους λόγω του γεγονότος ότι τα θύματα κακοποίησης κατά την παιδική ηλικία μπορεί να μην είναι ικανά να αποδώσουν στο μέτρο των δυνατοτήτων τους στο σχολικό και επαγγελματικό πεδίο καθώς και στην παραγωγική διαδικασία. Τα άτομα αυτά μπορεί να παρουσιάσουν ένα υψηλότερο ποσοστό κοινωνικών δυσλειτουργιών και εγκληματικότητας. Επί πλέον τα παιδιά θύματα και οι οικογένειές τους μπορεί να απαιτήσουν σημαντικές δαπάνες για δικαστικά έξοδα, για θεραπείες και για μετακομίσεις. Είτε είμαστε τα άμεσα θύματα είτε δεν μας αφορά, άμεσα, το θέμα της κακοποίησης παιδιών, πληρώνουμε, παρ' όλ' αυτά, για τις συνέπειες είμαστε τα άμεσα θύματα είτε δεν μας αφορά, άμεσα, το θέμα της κακοποίησης παιδιών, πληρώνουμε, παρ' όλ' αυτά, για τις συνέπειες.

Δεδομένης της σοβαρότητας των συνεπειών της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, είναι σαφές ότι η δημοσιογραφική κάλυψη τέτοιων θεμάτων πρέπει να γίνεται με προσοχή και με την βοήθεια ειδικών ώστε να αποφεύγεται μια νέα θυματοποίηση του παιδιού και να επιτυγχάνεται η ευαισθητοποίηση του κοινού γύρω απ' αυτά τα θέματα.

75 Supra, υποσ. 73

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

A. Η Σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού την τελευταία 15 ετία:

Στατιστική απεικόνιση

Όπως διατυπώσαμε, «Η ιστορία της παιδικής ηλικίας δείχνει ότι τα παιδιά υπήρξαν σχεδόν σε όλες τις ιστορικές περιόδους θύματα εκμετάλλευσης και κακοποίησης από τους ενηλίκους..

Σύμφωνα με έκθεση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την «Παιδική Σεξουαλική Κακοποίηση στην Ευρώπη» υπολογίζεται ότι το 10 - 20% των παιδιών στην Ευρώπη θα κακοποιηθούν, κάποια στιγμή, κατά τη διάρκεια της παιδικής τους ηλικίας.⁷⁶

Ένα ποσοστό της τάξης του 4 με 5% των κοριτσιών στην Ευρώπη έχει καταγγείλει ότι έχει κακοποιηθεί είτε από τον πατέρα είτε από τον πατριό ή τον θετό πατέρα πριν από τα 18 τους χρόνια. Ποσοστό ιδιαίτερα ανησυχητικό, αν αναλογιστεί κανείς ότι σε πληθυσμό 10 εκατομμυρίων παιδιών, το 4-5% αντιστοιχεί σε 400.000 με 500.000 παιδιά.⁷⁷

Διαχρονικά, η κοινωνική θέση των παιδιών ήταν υποβαθμισμένη, καθιστώντας τα ευάλωτα σε κάθε μορφής κακοποίηση-θυματοποίηση.έως και τη σεξουαλική κακοποίηση

Η σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών ειδικότερα μέσα στα πλαίσια της οικογένειας αποτελεί στις μέρες μας ένα σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα.

⁷⁶ Ελευθεροτυπία 18.02.2006

⁷⁷ Ibid, βλ. και Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Προληπτικά μέτρα για την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική κακοποίηση» (πρόσθετη γνωμοδότηση)
Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 024 της 28/01/2012 σ. 0154 - 0158

Στοιχεία που αποδεικνύουν το γεγονός αυτό ωστόσο αποκαλύπτονται πολύ δύσκολα, διότι η σεξουαλική παραβίαση στην οικογένεια συνδέεται με έντονη κοινωνική (α)ενοχή, με αποτέλεσμα να εντοπίζεται δυσκολότερα από άλλες μορφές κακοποίησης των παιδιών (π.χ. σωματική, ψυχολογική, λεκτική, παραμέληση κλπ).

Ποια είναι όμως τα στοιχεία εκείνα που αποδεικνύουν τις σοβαρές διαστάσεις που έχει πάρει και στη χώρα μας το φαινόμενο της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης.

Κατ'αρχάς αξίζει να αναφέρουμε ότι σύμφωνα με τα στοιχεία μελέτης⁷⁸ που έγινε σε 14 ευρωπαϊκές χώρες όσον αφορά την Ελλάδα τα αποτελέσματα που προέκυψαν έδειξαν ότι το 33% των σεξουαλικών κακοποιήσεων κοριτσιών και το 23% των σεξουαλικών κακοποιήσεων αγοριών συμβαίνουν μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον.

Από την ίδια μελέτη διαπιστώνουμε ότι οι συνθήκες και τα ποσοστά συχνότητας του φαινομένου στη χώρα μας δε διαφέρουν αισθητά από άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Αντίθετα, τα ευρήματα αυτά συγκλίνουν και με ανάλογα ερευνητικά δεδομένα από τις περισσότερες αναπτυγμένες χώρες.

Επομένως, από έρευνες που έχουν γίνει στην Ελλάδα από το (Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού⁷⁹, και αφορούν γενικό δείγμα νέων διαπιστώθηκαν τα παρακάτω :

1:8 κορίτσια και **1:10** αγόρια μπορεί να είναι θύματα κάποιας μορφής σεξουαλικής κακοποίησης πριν την ηλικία των 18 ετών

78 λ. Finkelhor D., The international epidemiology of child sexual abuse, Child Abuse and Neglect, 1994, Vol. 18, No 5, σελ. 409-803,

79 Αγάθωνος-Γεωργοπούλου Ελένη, Κακοποίηση- παραμέληση παιδιών, Ινστιτούτο Υγείας του παιδιού, Αθήνα εκδ. Γρηγόρη ,1992

1:25 κορίτσια και **1:33** αγόρια έχει αναφέρει σε κάποιον ότι έχει υποστεί βιασμό ή αιμομιξία.

1:4 δράστες είναι μέλος της οικογένειας.

1:2 δράστες είναι γνωστός ή φίλος της οικογένειας

8:10 φορές το παιδί μπορεί να είναι θύμα επαναλαμβανόμενης σεξουαλικής κακοποίησης.

Τα παιδιά που κακοποιούνται δέχονται και απειλές από το δράστη ή απλά πείθονται με αποτέλεσμα η σεξουαλική κακοποίηση να μη συνοδεύεται απαραίτητα από σωματική κακοποίηση, η οποία είναι τις περισσότερες φορές ορατή. Η άσκηση σεξουαλικής βίας ωστόσο παραμένει ένα από τα πιο καλά κρυμμένα οικογενειακά μυστικά. Υπάρχει ένας υψηλός «σκοτεινός» αριθμός θυμάτων που αγγίζει το 85% (από τα 100 παιδιά που κακοποιούνται μόλις τα 15 το δηλώνουν

Στο πρώτο εξάμηνο του 2006, το *Χαμόγελο του Παιδιού* δέχθηκε 205 καταγγελίες για σοβαρή κακοποίηση ανηλίκου· οι 19 αφορούσαν σεξουαλική κακοποίηση. «Πρόκειται για ένα έγκλημα που δεν καταγγέλλεται», αναφέρει στην «Κ» η δικηγόρος του Σωματείου κ. Μάχη Λαζαρίδου ⁸⁰ ... και συμπληρώνει: «Από τις περιπτώσεις που καταγγέλλονται, μόνο ένα 20% φθάνουν τελικά στο δικαστήριο.

Στις περισσότερες περιπτώσεις οι ίδιες οι οικογένειες φοβούνται τον «ισόβιο στιγματισμό» του παιδιού τους. Ο δικηγόρος κ. Βασίλης Αλεξανδρής αναφέρει μια χαρακτηριστική περίπτωση αγοριού που έκανε μεν καταγγελία στην

80 Βλ. Η Καθημερινή, 14.01.2007

Αστυνομία, αλλά μόλις η υπόθεση έφθασε στο δικαστήριο δεν μπόρεσε να συνεχίσει και ζήτησε να παύσει η ποινική δίωξη. «Το αγοράκι ήταν εννέα χρόνων, όταν κακοποιήθηκε σεξουαλικά από τον σύζυγο της γιαγιάς του. Δεν ήταν ο φυσικός παππούς του. Το περιστατικό το κατήγγειλε η γιαγιά του θύματος, έγινε ιατροδικαστική εξέταση και ο δράστης παραπέμφθηκε. Πέρασαν τρία χρόνια μέχρι να γίνει η δίκη. Το παιδί είχε μεγαλώσει και είδε τα πράγματα από διαφορετική οπτική γωνία. Δεν άντεξε και όταν έφθασε η ώρα της δίκης δεν θέλησε να συνεχίσει». ⁸¹ (ΤΑ ΝΕΑ 30/4/04)

Εξ' άλλου, ο «επικείμενος ψυχολογικός τραυματισμός τους» από τη δημοσιότητα της δίκης, που επικαλούνται με αιτήσεις τους προς τις δικαστικές αρχές θύματα βιασμών, γίνεται πολύ συχνά αιτία για να παύσει οριστικά η ποινική δίωξη εις βάρος δραστών. Σύμφωνα με την έρευνα του Α. Τσιγκρή, αυτό συνέβη στο 30% των υποθέσεων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης που εκδικάσθηκαν στο διάστημα από το 1980 έως το 1993. ⁸²

Χαρακτηριστικά, όπως είχε δημοσιευθεί στην εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, στην υπόθεση του 54χρονου Γεράσιμου Μπίλη-Σαμαρά, ο οποίος επίσης έκτιε ποινή κάθειρξης για βιασμό εις βάρος ανήλικων κοριτσιών, ένα από τα θύματά του εμφανίστηκε μεν οικειοθελώς στο δικαστήριο, όχι όμως για να υποστηρίξει τη μήνυση που είχε υποβάλει και να ζητήσει την τιμωρία του, αλλά για να τον... υπερασπιστεί. ⁸³

Όσο δε για το μέγεθος του προβλήματος, “πρόσφατη” έρευνα του ΙΥΠ ⁸⁴ στην περιφέρεια του Αιγαίου (2008) έδειξε πως το 5,6% των κοριτσιών και το 3,6% των αγοριών ηλικίας 13 ετών ανέφεραν πως είχαν ήδη βιώσει εμπειρίες

81 Α ΝΕΑ, 30.04.2004

82 Ibid

83 Ibid

84 Ελευθεροτυπία 25..08.2010

κάποιου τύπου σεξουαλικής βίας. Παλιότερη έρευνα του ΙΥΠ για όλη τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας έως τα 18 χρόνια ανέβαζε τα ποσοστά αυτά στο 17% για τα κορίτσια και 7-8% για τα αγόρια .

Β. Παράγοντες⁸⁵ που ευνοούν την παιδική σεξουαλική κακοποίηση στην οικογένεια

Αρχικά, πριν αναφερθούμε στους οποιουσδήποτε «πιθανούς» παράγοντες, θεωρούμε αναγκαίο να επισημάνουμε ότι το έγκλημα της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών δεν γνωρίζει οικονομικούς, κοινωνικούς, θρησκευτικούς, φυλετικούς ή γεωγραφικούς φραγμούς, όπως αναγνωρίζει και πληθώρα ερευνών. Στην πραγματικότητα η παιδική σεξουαλική κακοποίηση συμβαίνει απανταχού σε οικογένειες οποιασδήποτε κοινωνικής τάξης, οικονομικής επιφάνειας, σύνθεσης ή μόρφωσης.

Βέβαια, πολλοί ατομικοί ή/και κοινωνικοί παράγοντες ενδέχεται να καταστήσουν την οικογένεια ευάλωτη στη παιδική σεξουαλική κακοποίηση

Σταχυολογώντας ωστόσο, επιλέξαμε τους κυριότερους παράγοντες:

- η παρουσία στην οικογένεια ενός πρώην θύματος σεξουαλικής κακοποίησης.
- Προβλήματα στις σεξουαλικές σχέσεις του ζευγαριού.
- Άγαμη μητέρα
- Η παρουσία πατριού ή συντρόφου της μητέρας

85 Παπανικολάου Ε., "Η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών στην οικογένεια. Σχολείο και παιδική προστασία" 1998 στο Virtual School, The sciences of Education <http://www.auth.g/virtualschool/1.1/TheoryResearch/CongressPapanikolaou.html>

- Διάφορα σοβαρά οικογενειακά προβλήματα
- Συναισθηματική ανωριμότητα γονέων
- Έλλειψη αλληλοσεβασμού, κατανόησης κ.οκ.
- Προβλήματα υγείας στους γονείς (π.χ. άρρωστη μητέρα)
- Χαμηλό κοινωνικό-μορφωτικό επίπεδο των γονιών, χωρίς ωστόσο να είναι σπάνιο το φαινόμενο και σε ανώτερες κοινωνικές τάξεις.
- Σύγχυση των οικογενειακών ρόλων και η απουσία ορίων .
- Οικονομικά προβλήματα
- Η παρουσία κάποιας ψυχοπαθητικής προσωπικότητας
- «Συνθήκες διαβίωσης»

Τέλος, μεταξύ και άλλων παραγόντων, ο ισχυρός και παθολογικά στενός δεσμός μεταξύ των μελών της οικογένειας που επικρατεί στις ενδοστρεφείς οικογένειες. Ας αναφέρουμε ότι ενδοστρεφείς οικογένειες είναι εκείνες οι οποίες λειτουργούν ως "κλειστό σύστημα" όπου τόσο οι κακοποιήσεις όσο και οι συγκρούσεις συμβαίνουν «κεκλεισμένων των θυρών» . Τα μέλη της έχουν άγχος σχετικά με τυχόν διάλυση ή αλληλοεγκατάλειψη, ο δε μηχανισμός της αιμομιξίας είναι αυτό που «διατηρείται και προστατεύεται από την «οικογενειακή συνοχή και κρατά την οικογένεια μαζί.»». Όμως, και οι ανοιχτές οικογένειες που λειτουργούν χωρίς όρια οικογενειακών ρόλων ενδέχεται επίσης να προβούν κάποια στιγμή σε παραβίαση του ταμπού της αιμομιξίας⁸⁶ χωρίς βέβαια να είναι απαραίτητο.

86 Για αιμομιξία βλ. Αρτινοπούλου, Βάσω. Αιμομιξία: θεωρητικές προσεγγίσεις και ερευνητικά δεδομένα. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη; 1995;

Γ. Η εικόνα του παιδιού-θύματος σεξουαλικής κακοποίησης

Ο Γιώργος Νικολαΐδης⁸⁷, ψυχίατρος - διευθυντής της Διεύθυνσης Οικογενειακών Υποθέσεων του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού, αναφερόμενος στα σεξουαλικά κακοποιημένα παιδιά, σε συνέντευξή του στην Ελευθεροτυπία (18-2-2006) εξηγεί ότι «το κύριο χαρακτηριστικό τους είναι ο φόβος. Το κακοποιημένο παιδί πάσχει από κατάθλιψη, διακατέχεται από έντονο άγχος, εξάψεις, ιδρώνει, έχει ταχυκαρδίες και βλέπει όνειρα με τέτοιο περιεχόμενο. Είναι ιδιαίτερα εσωστρεφές, απομονώνεται και διστάζει να μιλήσει. Νιώθει ένοχο, γιατί έχει συμμετάσχει σε κάτι κακό. Ακόμα, φοβάται ότι αν αποκαλύψει κάτι θα διαλύσει την οικογένειά του. Επίσης, δυσκολεύεται να μιλήσει, γιατί έτσι αισθάνεται ότι ξαναβιώνει τη σεξουαλική κακοποίηση» και συνεχίζει «Η κακοποίηση έχει σοβαρές συνέπειες και στη μετέπειτα ζωή του παιδιού ως ενήλικας πλέον».

Ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι το φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης «της μάνας στο αγόρι», όπως λέει η Νέλλη Γεωργούδη, κλινική ψυχολόγος του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού (ΙΥΠ). «Την τελευταία 5ετία παρατηρείται αύξηση του ποσοστού των κακοποιημένων αγοριών από τη μάνα. Τα αγόρια αυτά, ως πατέρες, αναπαράγουν τη σεξουαλική βία που είχαν υποστεί, κυρίως από τη μητέρα τους, στα παιδιά τους. Στην περίπτωση αυτή, που ο δράστης είναι η μάνα, είναι ακόμα πιο δύσκολο να αποδειχτεί, γιατί η διαχωριστική γραμμή μεταξύ φροντίδας και σεξουαλικής κακοποίησης σε αυτές τις περιπτώσεις είναι εξαιρετικά λεπτή»

87 Ελευθεροτυπία 18.02.2006

«Τα παιδιά. ωστόσο,, αποτελούν μια πληθυσμική και κοινωνική κατηγορία τόσο ευάλωτη, μια κατηγορία υψηλού κινδύνου θυματοποίησης, θυματοποίησης σωματικής, ψυχικής, σεξουαλικής, ακόμη και εργασιακής». θα πει η εγκληματολόγος Ιβάσω Αρτινοπούλου⁸⁸, σε συνέντευξή της στην δημοσιογράφο Μάνδρου Ιωάννα.

Δ. Η εικόνα του δράστη σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού

Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά του δράστη, ο ψυχίατρος – παιδοψυχολόγος Θ.Αλεξανδρίδης ⁸⁹ διατυπώνει : «Θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για τρία "προφίλ" δράστη. Ο άγνωστος που κινείται βάσει σχεδίου το οποίο ορίζεται αυστηρώς από τη ψυχοπαθολογία του και πρόκειται κυρίως για διαστροφική προσωπικότητα. Ο ανώριμος συναισθηματικά, σεξουαλικά, καμιά φορά και νοητικά, που κυρίως δρα μέσα στο περιβάλλον με τα γνωστά παιδιά, ενώ μια πιο ειδική περίπτωση είναι η αιμομιξία, όπου πια είμαστε εντελώς μέσα στον πυρήνα της οικογένειας. Οι αιμομιξίες που έχουμε είναι κυρίως πατέρα προς κόρη και πιο συχνά πατριού ή συντρόφου της μάνας προς την κόρη.», αναφέρει η εφημερίδα Ελευθεροτυπία (Ελευθεροτυπία 5-1 – 2007).

«Ανδρας, οικογενειάρχης, ετεροφυλόφιλος. Αυτό είναι το βασικό «προφίλ» των παιδεραστών, όπως σκιαγραφείται από επιστημονικές μελέτες», υποστηρίζει ο ψυχίατρος και πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Μελέτης και Πρόληψης Σεξουαλικής Κακοποίησης κ. Ορέστης Γιωτάκος⁹⁰. Μάλιστα,

88 Μάνδρου Ιωάννα, «Οι βιαστές των παιδιών είναι εδώ», ΒΗΜαgαzιnο, Αθήνα, εκδ., εφημ.ΤΟ ΒΗΜΑ 18.01.1998

89 Βλ. Ελευθεροτυπία 5.01.2007

90 Γιωτάκος Ορέστης, «Το ψυχολογικό και βιολογικό προφίλ των σεξουαλικών δραστών», 2006 www.obrela.gr

ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει, η μόνη ανάλογη έρευνα που έχει πραγματοποιηθεί στη χώρα μας από τον ίδιο, σε δείγμα 37 κρατουμένων της Φυλακής Τρίπολης, καταδικασμένων για σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκου. Ο μέσος όρος ηλικίας τους ήταν 42,3 έτη, το 46% ήταν έγγαμοι και το 57% με σταθερή εργασία. Η μέση ηλικία των θυμάτων ήταν τα 10,4 έτη. Μόνο το 22% ήταν άτομα άγνωστα στο θύμα. Πάνω από πέντε θύματα είχε το 19% του δείγματος. Πολλαπλή κακοποίηση με το ίδιο θύμα διαπράχθηκε από το 54%, ενώ, για κάμψη της αντίστασης, το 32% χρησιμοποίησε ψυχολογική βία και το 57% σωματική. Το 22% των δραστών ανέφερε σεξουαλική κακοποίηση κατά τη διάρκεια της παιδικής τους ηλικίας, ενώ το 32% ότι οι γονείς τους χτυπούσαν ο ένας τον άλλο. Το 62% είχε ιστορικό χρήσης ψυχιατρικής αγωγής»⁹¹. (Καθημερινή 15 -1- 2007)

Επομένως, όπως είναι φανερό από τις παραπάνω ενδείξεις – απόψεις ειδικών και παραδείγματα ερευνών –, καθώς και σύμφωνα με πολλαπλά στοιχεία βιβλιογραφίας για τη παιδική σεξουαλική κακοποίηση, τα χαρακτηριστικά του δράστη, είναι σε ποσοστό 75%- 85% άντρες άτομα γνώριμα στο παιδί, στα οποία δείχνει εμπιστοσύνη. Οι δράστες περιγράφονται ως άτομα με κυριαρχική συμπεριφορά, «ίσως προβληματική παιδική ηλικία, ελλιπή ή/και άρτια εκπαίδευση, οικονομική «ένδεια» ή όχι κλπ. ή φέρουν οι ίδιοι εμπειρίες διαφόρων μορφών βίας, , σωματικής κακοποίησης, παραμέλησης, καθώς και σεξουαλικής ή ψυχολογικής κακοποίησης. Ειδικότερα ο πατέρας δράστης ζηλεύει και επιθυμεί το παιδί του, στη ζωή του οποίου μπορεί να επεμβαίνει έντονα, ανεξάρτητα από την ηλικία του και

91 Ibid, βλ. και Η Καθημερινή 15.01.2007

συχνά είναι ένα άτομο που αναζητάει στη σχέση με τη γυναίκα του μια εξιδανικευμένη εικόνα της μητέρας του. Μπορεί να κακοποιεί ένα ή περισσότερα δικά του παιδιά ή τα παιδιά θύματά του μπορούν να αναζητηθούν και έξω από το άμεσο οικογενειακό περιβάλλον, ενώ πολλοί δράστες ενδέχεται να κακοποιούν όχι μόνο τα δικά τους αλλά και άλλα παιδιά. Τυπικός δράστης είναι συνήθως ο πατέρας και θύματα κορίτσια, όμως αξίζει να αναφέρουμε ότι με την σταδιακή διερεύνηση του προβλήματος αποκαλύπτονται όλο και μεγαλύτερα ποσοστά με δράστες γυναίκες και θύματα αγόρια.

Ε. Η εικόνα της μητέρας του παιδιού- θύματος σεξουαλικής κακοποίησης

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η στάση της μητέρας απέναντι στη σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού της από τον άντρα της ,τον εραστή της, φίλο, συγγενή κλπ. Όπως υποστηρίζουν οι ειδικοί και πλήθος ερευνητικών δεδομένων, τις περισσότερες φορές η μητέρα γνωρίζει τι έχει συμβεί είτε γιατί της το έχει εκμυστηρευτεί το παιδί, είτε γιατί το έχει η ίδια αντιληφθεί. Συναντούμε συνήθως μητέρες που δέχονται το πρόβλημα και αδυνατούν να το εμποδίσουν, είτε γιατί είχαν παρόμοιες εμπειρίες, είτε γιατί δεν μπορούν να ανταποκριθούν στο συζυγικό και μητρικό τους ρόλο ή/και γιατί δεν διαθέτουν τα απαραίτητα εφόδια αλλά και την τόλμη να αυτονομηθούν και να αναλάβουν οι ίδιες την ευθύνη για τη προστασία του παιδιού. Συχνά στο όνομα του οικογενειακού δεσμού, όχι μόνο δεν στηρίζουν το παιδί τους στην αποκάλυψη της σεξουαλικής κακοποίησης, αλλά πολλές φορές το παροτρύνουν να μην

αντιδρά και να υπακούει στο δράστη ή ακόμη το κατηγορούν πως λέει ψέματα.

Η μητέρα συνεπώς συμβάλλει καταλυτικά στην απόκρυψη του προβλήματος στην προσπάθειά της να διατηρήσει τον ίδιο τον οικογενειακό πυρήνα, αλλά και την εικόνα του προς τα έξω σύμφωνα με τις κοινά αποδεκτές κοινωνικές αξίες. Διότι η σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού μέσα στην οικογένεια από τον πατέρα ταυτίζεται σχεδόν πάντα με την παραβίαση του αιμομικτικού φραγμού, που στις σύγχρονες κοινωνίες προκαλεί την κοινωνική απέχθεια. Με λίγα λόγια, η ντροπή, ο φόβος του κοινωνικού διασυρμού υπερτερούν και το «μυστικό - όνειδος» παραμένει επτασφράγιστο

Στις περισσότερες περιπτώσεις, η μητέρα γνωρίζει. «Αλλά νιώθει αδύναμη να το εμποδίσει. Συχνά μάλιστα, στο όνομα του οικογενειακού δεσμού, όχι μόνο δεν στηρίζει την αποκάλυψη του εγκλήματος, αλλά παροτρύνει το παιδί να μην αντιδράσει».⁹²

92. Βλ. Η Καθημερινή 14.01.2007, Ελευθεροτυπία 18.02.2006, Απογευματινή 30.11.2009 & Παπανικολάου 1998 Supra υποσ 85

ΜΕΡΟΣ II

Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΠΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΟΝ ΕΝΤΥΠΟ ΤΥΠΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1. Τι είναι η εφημερίδα, η διαχρονική εξέλιξη της, τα κύρια χαρακτηριστικά της & το πλαίσιο διαμόρφωσης των ειδήσεων σε σχέση με την παιδική σεξουαλική κακοποίηση

Το λεξικό Merriam Webster ορίζει τη λέξη «εφημερίδα» ως «ένα γραπτό ντοκουμέντο το οποίο τυπώνεται συνήθως καθημερινά και εβδομαδιαία και περιλαμβάνει ειδήσεις που ως επί το πλείστον συνοδεύονται από την προσθήκη άρθρων γνώμης, εξεχόντων θεμάτων και διαφημίσεων». Το 1670 χρονολογείται η πρώτη χρήση της λέξης (εφημερίδα). Η Εγκυκλοπαίδεια Collier⁹³ προσθέτει: « η εφημερίδα εμπεριέχει ειδήσεις πολύμορφων γεγονότων και θεμάτων μεταφέρει ειδήσεις γενικού ενδιαφέροντος σε μεγάλα τμήματα του πληθυσμού μιας συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής». Οπωσδήποτε, οι ειδήσεις και τέτοιου είδους επικοινωνιακά μηνύματα κυκλοφορούσαν πολύ παλαιότερα από την παραπάνω ημερομηνία – 1670 – πριν από την ανακάλυψη του τυπογράφου (printing press) και πολύ νωρίτερα από την τυπωμένη εφημερίδα –«λέξη» (printed word) ·

Ηδη, από την αρχαιότητα μέχρι τα πρώτα μοντέρνα χρόνια ο αγγελιαφόρος ή

93 *Collier's Encyclopedia*. New York: Colliers, 1997

ο ντελάλης της πόλης (δια)μεσολαβούσαν για την ανακοίνωση των ειδήσεων και των αγγελμάτων. Η Ρώμη είχε ένα ιδιαίτερα πολύπλοκο σύστημα για την κυκλοφορία των γραπτών ειδήσεων, το οποίο επικεντρώνονταν στα γεγονότα της ημέρας (Acta Diurna)– καθημερινά χειρόγραφα φυλλάδια που αναρτούσε η κυβέρνηση στην Ρωμαϊκή Αγορά (Roman Forum) από το 59 π .Χ έως το 222μ.Χ. Αυτά τα φυλλάδια γνωστοποιούσαν στο λαό πολιτικά συμβάντα, δίκες, σκάνδαλα, στρατιωτικές εκστρατείες και εκτελέσεις. Οι Κινέζοι είχαν ένα παρόμοιο σύστημα ανάρτησης -πληροφόρησης κατά τη διάρκεια της δυναστείας των Han.⁹⁴

Η μοντέρνα εφημερίδα, ωστόσο, είναι Ευρωπαϊκή επινόηση. Η εφεύρεση του τυπογράφου από τον Γουτεμβέργιο το 1450 έκανε δυνατή τη διάθεση και κυκλοφορία των δημοσιευμάτων σε ευρεία κλίμακα.⁹⁵ Για παράδειγμα, στο τέλος του 15^{ου} και 16^{ου} αιώνα, η Βενετσιάνικη εφημερίδα γκαζέτα (gazette) μετέδιδε στην Ιταλία και στην Ευρώπη ειδήσεις πολέμου και διεθνών θεμάτων. Η δημοσίευση των ειδήσεων ποικίλου περιεχομένου που γενικά αναμένετο από μια εφημερίδα πριν πάρει τη μορφή της μεθοδικής τακτικής έκδοσης πέρασε από τέσσερα στάδια.⁹⁶ Κατά το πρώτο στάδιο, που τοποθετείται στον 17^ο αιώνα, υπήρχαν εκδόσεις που παρείχαν μια και μοναδική είδηση που ονόμαζετο Αναφορά ή Αφήγηση (Relation). Στο επόμενο στάδιο, το Coranto (με την έννοια τρέξιμο) έκανε την εμφάνισή του εβδομαδιαίως και, συνέδεσε τις ανθρώπινες σχέσεις σε μια συνέχεια.

94 Hess M , “Newspaper” in *Theories of Media*, The Chicago University, Chicago 2003, txt at: <http://www.chicagoschoolmediatheory.net/glossary2004/newspaper.htm>

95 Βλ. Σεραφετινίδου,Μ. Κοινωνιολογία των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας. Ο ρόλος των μέσων στην αναπαραγωγή του σύγχρονου καπιταλισμού, Αθήνα, Εκδ. Gutenberg, 1999, σελ. 123επ.

96 Smith A., *The Newspaper: An International History*, London ,Thames and Hudson, 1979 σελ. 9

Αντίθετα όμως με τις σημερινές καθιερωμένες εφημερίδες, δεν έδωσε βάρος στους αναγνώστες παρά στη πηγή της πληροφορίας. Το τρίτο στάδιο στην εξέλιξη της εφημερίδας ήταν το *Diurnall* (ημερήσια), το οποίο παρείχε ένα εβδομαδιαίο απολογισμό διαδοχικών γεγονότων, τα οποία ήταν ιδιαίτερα σημαντικά κατά τη διάρκεια του Τριακονταετούς Πολέμου και του Αγγλικού Εμφυλίου (πολέμου). Στο τελευταίο στάδιο, ο Ερμής (*Mercury*) και ο επίσημος ρεπόρτερ (*official Intelligencer*) απετέλεσαν τις μορφές των πρώτων εφημερίδων της εποχής και οι οποίες εξέφραζαν περισσότερο την γνώμη αμφοτέρων των συγγραφέων και των εκδοτών – ο Ερμής θεωρείτο ο αγγελιαφόρος που εξέφραζε τις απόψεις του και προσπαθούσε να επηρεάσει το κοινό. Επί πλέον, οι ρεπορτερ/Ερμής ξεκίνησαν να καλύπτουν μεγάλη ποικιλία θεμάτων με τη προσθήκη καινούργιων θεμάτων διασκέδασης και πληροφορίες νέου χαρακτήρα, εφόσον το κοινό έτσι επιθυμούσε. Ένα σημαντικό θέμα στην ανάπτυξη των πρώτων εφημερίδων, απετέλεσε το γεγονός ότι αυτές δεν ξεκίνησαν περιγράφοντας γεγονότα σε τοπικό επίπεδο, παρά σε μια χαώδη γεωγραφική περιοχή. Εξ'άλλου, οι κυβερνήτες των αντίστοιχων εθνών περιόρισαν την ελευθεροτυπία αυτών των πρώτων εφημερίδων, μη επιτρέποντας έτσι στους συγγραφείς να ασχολούνται και να συζητούν θέματα τοπικού χαρακτήρα (*domestic issues*). Εν τούτοις, το ρεπορτάζ του δρόμου και του πολέμου (*street ad war reporting*) του Αγγλικού Εμφυλίου (Πολέμου) απετέλεσε τον αληθινό προάγγελο της δημοφιλούς δημοσιογραφίας με τον ίδιο τρόπο που, 200 χρόνια αργότερα, ο Αμερικάνικος Εμφύλιος θα εμπέδωνε επαναστατικά το πολεμικό ρεπορτάζ και την κατανάλωση της είδησης στην Αμερική. Επί πλέον, ο συνδυασμός μοναρχία-εκκλησία διατήρησε την σιωπή του τύπου σε πολλά θέματα το λιγότερο μέχρι τον 19^ο αιώνα.

Ωστόσο, η νέα τεχνολογία, η ανάπτυξη της διαφήμισης⁹⁷ καθώς και το περισσότερο εγγράμματο κοινό υπήρξαν η κύρια αιτία για την κολοσσιαία επέκταση και αλλαγή στις εφημερίδες και τη δημοσιογραφία του 19^{ου} αιώνα. Το κυλινδρικό πιεστήριο (cylinder press) και η ατμομηχανή (steam engine) έφεραν επανάσταση στην παραγωγή των εφημερίδων, δίνοντας τη δυνατότητα μιας περισσότερο εκτεταμένης κυκλοφορίας. Ειδικότερα, η εφεύρεση του τηλέγραφου άλλαξε παντελώς τον τρόπο ανταπόκρισης (reporting), διότι έκανε άμεσα προσιτά όλα τα είδη πληροφορίας απ' όλο τον κόσμο. Αυτό οδήγησε στη δημιουργία και πολλαπλασιασμό των ειδησεογραφικών πρακτορείων/καλωδιακών υπηρεσιών, όπως Associated Press (AP) και Reuters. Μάλιστα, έως το τέλος του 19^{ου} αιώνα, οι παραπάνω εφευρέσεις έκαναν ευκολότερα δυνατή την έκρηξη των τυπογραφικών πιεστηρίων. Μικρού μεγέθους εφημερίδες ή ανακοινώσεις συνδύαζαν πολλές διαφορετικές απόψεις και ήταν άμεσα προσιτές στις μεσαίες και στις κατώτερες τάξεις.

Ήδη από τις αρχές του 1887 ο μεγιστάνας χάλυβα Andrew Carnegie⁹⁸ ήταν επικεφαλής ενός συνδικάτου που ήλεγχε οκτώ καθημερινές εφημερίδες και τέσσερις εβδομαδιαίες. Σ' όλη τη διάρκεια 20^{ου} αιώνα, και κατά κύριο λόγο σήμερα, οι επιχειρήσεις των εφημερίδων ήταν και είναι μέλη αλυσίδας πολυεθνικών (συνδέσμων) εταιρειών MME(international media

97 Για τη διαφήμιση βλ. . Maletzke, *Θεωρίες της Μαζικής Επικοινωνίας*, (Εισαγ., Μετφ.,Επιμ.,Π. Ζέρη), Αθήνα, Εκδ. Παπαζήση, 1991, σελ. 14 –15, “Five Core Concepts About Media”, Center for Media Literacy, Los Angeles txt at: <http://interact.uoregon.edu.medialit/MSO1/coreconcepts.html> & Σεραφεινίδου Μ., *Supra*, υποσ.95, σελ.228 επ.

98 Hess M, *Supra*, υποσ 94

conglomerates) οικονομικής επιφάνειας δισεκατομμυρίων ευρώ/δολλαρίων, οι οποίες περιλαμβάνουν όλες τις μορφές ειδησεογραφίας (broadcasting), φιλμ, διαδίκτυο, καθώς και εταιρείες και οργανισμούς μη σχετιζόμενες με τα ΜΜΕ. Αυτή η συνένωση των μέσων στα χέρια των ολίγων έχει παρακινήσει πολλές εφημερίδες να γίνουν συντηρητικότερες, να συμμαχούν και να προωθούν αξίες που είναι σύμφωνες με τα συμφέροντά τους.⁹⁹ Ή όπως ο Williams¹⁰⁰ παρατηρεί

«Ο παλιού τύπου εκδότης εφημερίδων που ήθελε να ελέγχει την εφημερίδα του για να μπορεί να διαδίδει απόψεις, έχει γενικά αντικατασταθεί από ένα τύπο εκδότη ο οποίος λέει ότι δεν τον απασχολούν οι απόψεις, αλλά απλά το να πουλά όσο περισσότερα φύλλα μπορεί. Αυτό που κάποτε αποτελούσε ένα μέσο μιας ευρύτερης πολιτικής έχει στις περισσότερες περιπτώσεις γίνει η πολιτική αυτή καθαυτή»

Συνεπώς η κατά κύριο λόγο πραγματοποίηση μαζικών πωλήσεων, σημαίνει ότι η εξασφάλιση του μέγιστου δυνατού κέρδους κατέχει την κυρίαρχη θέση. Με λίγα λόγια, Η ιστορική εξέλιξη στην ανάπτυξη των σύγχρονων μέσων μαζικής επικοινωνίας, αποδεικνύει και τις διαρθρωτικές αλλαγές στο σύστημα μαζικής επικοινωνίας. Ο ρυθμός και η κατεύθυνσή , καθορίζονται μέχρι και σήμερα σε μεγάλο βαθμό από τα οικονομικά δεδομένα. Έτσι, επειδή και ο (έντυπος) τύπος εντάσσεται μέσα στο πλαίσιο της κεφαλαιοκρατικής

99 Ξένου Μ. ΜΜΕ και Σεξουαλική Εγκληματικότητα Μεταπτυχιακή Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2004 σελ. 12,13

100 Williams R, *Communications*, Penguin Books, 1976 σελ. 25 στο Σεραφετινίδου Μ., *op.cit.* σελ. 232 - 233

διαδικασίας και ανταλλαγής που δομείται και θεμελιώνεται στην επιδίωξη του μέγιστου δυνατού κέρδους.χρησιμοποιεί κατά κόρον τις ειδήσεις σεξουαλικής εγκληματικότητας ή σεξουαλικών εγκλημάτων πχ αιμομιξίας, κλπ. Διότι, θέματα αυτού του χαρακτήρα υπακούουν στις απαιτήσεις της κατανάλωσης και μάλιστα είναι πολύ αποδοτικά. Εξ'άλλου , ο Τυπος από την ίδια την εμπορευματική φύση του δεν μπορεί να ξεφύγει απ'τους νόμους του κεφαλαίου.

Ωστόσο, κατά την περίοδο του μεσοπολέμου, αν και η άφιξη του ραδιοφώνου απετέλεσε μια από τις ισχυρότερες απειλές για την έντυπη ειδησεογραφία, η αποδοχή των εφημερίδων δεν άρχισε να μειώνεται έως μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο που εμφανίστηκε η τηλεόραση. Μέχρι τότε, οι εφημερίδες αγωνίζονταν να παραμείνουν στην αγορά, και με πολλούς τρόπους προσαρμόστηκαν σε μικρότερα κείμενα διασκεδαστικού χαρακτήρα. Εν τούτοις, η μετάδοση και ανάλυση πολιτικών και οικονομικών θεμάτων παραμένει προτεραιότητα του τύπου. Η πλειοψηφία του κοινού ωστόσο, προτιμά ακόμη να διαβάζει τον τοπικό τύπο. Στις περισσότερες καθιερωμένες εφημερίδες,οι εκδότες αναθέτουν (συγκεκριμένα) θέματα σε ομάδα δημοσιογράφων, οι οποίοι στη συνέχεια συγκεντρώνουν στοιχεία – πληροφορίες σ' αυτό το θέμα και τα/τις αποτυπώνουν σε άρθρα, τα οποία κατόπιν διορθώνονται (προς έκδοση)και τους δίνονται τίτλοι (ή επικεφαλίδες) από τον εκδότη. Οι φωτογράφοι παίρνουν τις φωτογραφίες που θα συνοδεύσουν τις ιστορίες (των άρθρων) και, όταν είναι αναγκαίο, ειδικοί γραφίστες συμβάλλουν στη διαμόρφωση σχεδίων, διαγραμμάτων, γραφικών παραστάσεων κλπ. Στη συνέχεια, γίνεται η τελική διάταξη ή στοιχειοθέτηση όλων των παραπάνω στις σελίδες μαζί με τις διαφημίσεις. Ως επί το

πλείστον, ο επικεφαλής εκδότης επιτηρεί το ειδησεογραφικό επιτελείο ώστε να πηγαίνουν όλα γοργά και ομαλά.¹⁰¹

Εξ' άλλου,, η πρόοδος της τεχνολογίας των ημερών μας έχει αλλάξει ουσιαστικά τον τρόπο με τον οποίο συγκροτείται η εφημερίδα. Ο σχεδιασμός (layout) και η τελειοποίηση του φωτογραφικού υλικού γίνεται γρήγορα και εύκολα μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή και, οι συγγραφείς των ειδήσεων δεν είναι πλέον χωροταξικά περιορισμένοι σ' ένα γραφείο όπου γράφουν τα άρθρα τους σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχουν συγκεντρώσει, είτε μέσω τηλεφώνου, είτε μέσω άλλης εξωτερικής επικοινωνίας – πηγής. Η ηλεκτρονική αλληλογραφία διευκολύνει τον δημοσιογράφο να ερευνήσει και να γράψει σ' ένα συγκεκριμένο είδος ρεπορτάζ, όπως για παράδειγμα το πολεμικό ρεπορτάζ. Σήμερα, στην εποχή των πολυεθνικών εταιριών μέσω επικοινωνίας, το διαδίκτυο και η νέα τεχνολογία έχουν καταστήσει δυνατή τη ραγδαία αύξηση μικρών εφημερίδων, εφημερίδων ειδικού ενδιαφέροντος, περιοδικών εξειδικευμένων εκδόσεων και άλλα πολλά. Παλαιότερα, τα άτομα ήταν αδύναμα να αντέξουν το κόστος των μεγάλων και δαπανηρών εκτυπωτικών μηχανημάτων ή να θέσουν σε κυκλοφορία οτιδήποτε άλλο έμοιαζε με εφημερίδα. Τώρα όμως, κάθε κάτοχος ηλεκτρονικού υπολογιστή μπορεί να ξεκινήσει μια διαδικτυακή εφημερίδα.

Επίσης, επικρατεί η λογική αμφισβήτηση ότι η διαδικτυακή εφημερίδα δεν είναι πράγματι εφημερίδα, παρά μια νέα μορφή επικοινωνίας των ειδήσεων που μεταδίδονται από ένα καινούργιο μέσο «επικοινωνίας». Διότι, η εφημερίδα σαν μέσο επικοινωνίας, έχει τη δική της διάταξη, το δικό της σχήμα, το δικό της τρόπο παρουσίασης.

101 *Collier's Encyclopedia* op.cit

Με λίγα λόγια, έχει το δικό της τυποποιημένο σχήμα. Φυσικά, κάθε ατομική εφημερίδα έχει το δικό της στυλ, τη δικιά της σειρά τυπογραφικών στοιχείων, τα δικά της σύμβολα και μοτίβα. Διεθνώς όμως, η εφημερίδα τυπώνεται σε λεπτό χαρτί, είναι μεγαλύτερη από το βιβλίο και δεν είναι (βιβλιο)δεμένη. Μάλιστα, η εμπειρία της ανάγνωσης της εφημερίδας, προσφέρει κάτι το απτό και άμεσο εφ' όσον την ξεφυλλίζουμε, και δεν μπορεί να μετασχηματιστεί άμεσα στο διαδίκτυο.¹⁰²

Γενικότερα, η εφημερίδα δεν είναι αποκλειστικά μια αγνή πηγή ειδήσεων, διότι ασχολείται και συζητά εκατοντάδες άλλα θέματα. Άλλωστε, πέρα από τις διεθνείς, εθνικές, και τοπικές ειδήσεις, τα οικονομικά νέα, τον καιρό, τα προγράμματα της τηλεόρασης, τους κινηματογράφους και διάφορα άλλα, η εφημερίδα προσπαθεί συχνά να αποφύγει τη μονοτονία και ανταλλάσσει απόψεις με, και, για το κοινό, προσφέροντας διάφορες συνοδευτικές στήλες στις ειδήσεις και με το να αλλάζει το επίκεντρο καθημερινά.

Η εφημερίδα ως μέσο μαζικής επικοινωνίας αποτελεί αναπόσπαστο μέρος/μέλος του καθομιλουμένου όρου «τα ΜΜΕ». Πέρα απ' το γεγονός ότι παρουσιάζει, συζητά και αναλύει μέσα από τα άρθρα της άλλα είδη των μέσων επικοινωνίας όπως για παράδειγμα τηλεοπτικές εκπομπές, τη τέχνη, την παραγωγή ενός καινούργιου βιβλίου, περιλαμβάνει και διαφορετικές μορφές μέσων(επικοινωνίας - media) μαζί με το τυπωμένο κείμενο (φωτογραφίες, διαγράμματα, γελοιογραφίες, διαφημίσεις κλπ) στην παραγωγή και παρουσίασή της.

Ήδη από την εποχή των πρώτων εφημερίδων, η έντυπη δημοσιογραφία συμπεριέλαβε εικόνες, φωτογραφίες και άλλα έντεχνα είδη κειμένου.

102 Hess M, Supra, υπος 94

Στις μέρες μας, τα περισσότερα άρθρα των εφημερίδων συνοδεύονται από φωτογραφίες, ενώ περιλαμβάνεται και επεξήγηση των φωτογραφιών σε σχέση με το κείμενο. Η δυνατότητα της φωτογραφίας να αντιγράφει πιστά τη πραγματικότητα μας δίνει την εντύπωση ότι συμμετέχουμε στη σκηνή ως θεατές και κάνει την φωτογραφία ένα κατάλληλο και δημοφιλές μέσο αναπαράστασης και διαμεσολάβησης για την εφημερίδα. Επίσης, αυξάνει την αξία φιλοξενίας στα σαλόνια της εφημερίδας σε ανταγωνισμό με άλλα νεότερα μέσα – είναι ευκολότερο και γρηγορότερο να κοιτάει κανείς τις φωτογραφίες και τα γραφικά (graphics) παρά να διαβάζει ολόκληρα άρθρα και απευθύνεται περισσότερο στον κοινό, λαϊκό ή λιγότερο διανοούμενο αναγνώστη. Άλλωστε, ο Mitchell υποστηρίζει

« το πιο κοσμικό και οικείο στη πρώτη σελίδα της εφημερίδας όπως (η σχετική αναλογία) της εικόνας και του κειμένου, είναι ένας άμεσος δείκτης της κοινωνικής τάξης του αναγνωστικού κοινού της εφημερίδας»¹⁰³

Οι λέξεις και οι εικόνες καθορίζουν τα διάφορα πεδία κοινωνικών και σημειολογικών (semiotic) διαφορών (στην εφημερίδα αυτές οι διαφορές αλληλοσυμπληρώνονται). Εκείνο που άλλαξε την όψη της εφημερίδας τα τελευταία 15 χρόνια ήταν η εκτεταμένη χρήση της έγχρωμης φωτογραφίας και των γραφικών. Παλαιότερα, όλες σχεδόν οι εφημερίδες ήταν μόνο μαυρόασπρες και ο όρος «μαυρόασπρο» κατέληξε να είναι συνώνυμος με την εφημερίδα, καταδεικνύοντας έτσι πόσο δυνατά συνδέεται το μέσο (medium) με

103 Mitchell W. J. T. , *Picture Theory*. Chicago: University of Chicago Press, 1994

το σχήμα και τη διάταξή του και όχι μόνο με το πληροφοριακό περιεχόμενό της. Φυσικά, στις μέρες μας αυτός ο όρος είναι ξεπερασμένος. Η προσθήκη του χρώματος μπορεί να θεωρηθεί ως μια περαιτέρω προσπάθεια για την περιγραφή του κόσμου ή μάλλον ως μέτρο του ανταγωνισμού της με την τηλεόραση.

Η εφημερίδα ή τα ΜΜΕ γενικά είναι, ωστόσο, ένας από τους θεμελιώδεις θεσμούς της δημοκρατίας και της δημόσιας πληροφόρησης.. Με άλλα λόγια, τα Μ.Μ.Ε. είναι θεσμοί μέσω των οποίων πραγματοποιείται η επικοινωνία, δηλαδή μοναδικές εμπειρίες μετατρέπονται σε κοινές εμπειρίες. Επομένως, τα Μ.Μ.Ε δεν είναι ουδέτερα τεχνικά μέσα διάδοσης πληροφοριών, αλλά ενεργά μέσα απόδοσης νοημάτων και συμβόλων που δημιουργούν ή κατασκευάζουν την κοινωνική πραγματικότητα την οποία, ιδιαίτερα στις μέρες μας, δεν αντικατοπτρίζουν πιστά για λόγους που καθορίζονται από το κέρδος, όπως αναφέραμε.

Το δημοκρατικό πολίτευμα προϋποθέτει ενημερωμένους ψηφοφόρους πολίτες για τα θέματα του κάθε έθνους. Οι πολίτες συνήθως διαβάζουν τις εφημερίδες των οποίων τα θέματα της ημερήσιας διάταξης (agenda) είναι σύμφωνα με τις κοινωνικές ή/και τις πολιτικές αντιλήψεις τους. Παρόμοια, η εφημερίδα προσπαθεί να αναπτύξει ίδιο τρόπο σκέψης στους αναγνώστες της. Κατά συνέπεια, η κυκλοφορία περισσότερων από μία ή δύο εφημερίδες σημαίνει ότι οι πολίτες έχουν ευχέρεια επιλογής σύμφωνα με τα πιστεύω τους. Ο MacLuhan παρατηρεί:

*«ο τύπος είναι ένα είδος ομαδικής εξομολόγησης που προϋποθέτει κοινή συμμετοχή».*¹⁰⁴

104 McLuhan Marshall, Understanding Media, Cambridge, MIT Press, 1964, σελ. 204

Ο ίδιος υποστηρίζει επίσης, ότι η εφημερίδα σαν ένα μέσο που βασίζεται σε κείμενο (textual medium) είναι πολύ πιο διαφορετική από το βιβλίο, διότι αντί να διαδίδει τις ιδέες ενός μόνο ατόμου, είναι ένα μωσαϊκό, μία συνεργασία – όχι μόνο διαφορετικών συγγραφέων, ιδεών και υλικού αλλά και ύφους. Η ελεύθερη έκφραση εμποδίζεται και άρθρα αντιπαράτιθενται το ένα με το άλλο, με φωτογραφίες, με γραφικές παραστάσεις και διαφημίσεις (τα οποία, ο MacLuhan πιστεύει είναι τα «καλά νέα» της εφημερίδας) διαχωρίζοντας το ένα από το άλλο με λεπτές γραμμές μόνο. Τέλος ο MacLuhan συμπεραίνει:

*«Με την επιτάχυνση της εκτύπωσης και της συλλογής στοιχείων, αυτό το είδος μωσαϊκού έχει καταλήξει να είναι η κυρίαρχη όψη των ανθρώπινων σχέσεων, διότι αυτό το είδος μωσαϊκού σημαίνει . . . συμμετοχή εν εξελίξει. Έτσι όπως η εφημερίδα είναι μια συνεργασία ανόμοιων ομάδων/τμημάτων, ανθρώπων, ιδεών, συγγραφικού/δημοσιογραφικού ύφους, έτσι είναι και οι άνθρωποι που τη διαβάζουν και τη χρησιμοποιούν».*¹⁰⁵

A. Κριτήρια επιλογής της προβαλλόμενης είδησης

Σε κάθε μοντέρνα δημοκρατική κοινωνία τα μέσα ενημέρωσης κατέχουν κυρίαρχη θέση ως το κυριώτερο κανάλι επικοινωνίας. Το κοινό εμπιστεύεται τα ειδησεογραφικά μέσα ως σημαντική πηγή πληροφόρησης και ως βάση διαμόρφωσης των απόψεων και των πολιτικών επιλογών του. Γι'αυτό, τα ειδησεογραφικά άρθρα, ρεπορτάζ κλπ. παίζουν μεγάλο ρόλο στη ζωή μας.

105 McLuhan M., opcit . σελ. 210

Το πώς όμως γεγονότα που συμβαίνουν γύρω μας επιλέγονται για να προβληθούν ως είδηση από τα μέσα ενημέρωσης εντάσσεται από τους ειδικούς των μέσων (media) στα θέματα εξαιρετικού ενδιαφέροντος

Ανέκαθεν, οι ειδικοί των ΜΜΕ περιέγραψαν την επιλογή των ειδήσεων με έννοιες όπως αυτές του «πυλωρού»(gatekeeper) ή «φύλακα της πύλης» και της «αξίας των γεγονότων προς δημοσίευση» (newsworthiness). Οι δυο αυτές έννοιες βασίζονται στο σενάριο όπου ο εκδότης ή ο δημοσιογράφος επιλέγουν εισερχόμενα νέα σύμφωνα με την αξία των γεγονότων και συγκεκριμένων κριτηρίων.

Το μοντέλο των gatekeepers¹⁰⁶ (πυλωροί¹⁰⁶) θεωρεί το σύστημα των μέσων επικοινωνίας ως ένα σύστημα αγωγών από τους οποίους διέρχονται τα περιεχόμενα επικοινωνίας^ο. Αυτά στις διάφορες πύλες διέλευσης φιλτράρονται ή μεταβάλλονται. Οι φύλακες («πυλωροί») που βρίσκονται στις διόδους θα αποφασίσουν τελικά ποιό περιεχόμενο και σε τι μορφή θα περάσει. Ο παραδοσιακός πυλωρός είναι ο αρχισυντάκτης μιας εφημερίδας ο οποίος ελέγχει και επεξεργάζεται τα κείμενα των δημοσιογράφων δίνοντάς τους την κατεύθυνση που ακολουθεί η εφημερίδα.

Οποσδήποτε, η είδηση αφορά σε οτιδήποτε είναι καινούργιο και διαφορετικό. Σταματώντας όμως εδώ, υποτιμάται η πολυπλοκότητα της αξίας των ειδήσεων προς δημοσίευση (newsworthiness).

Δύο από τους έγκριτους θεωρητικούς των μέσων (media), οι Stuart Hall και Richard Ericson, οι οποίοι έχουν εντυπώσει στα θέματα της επιλογής των

106. Λαμπροπούλου Ε., Η κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, Η περίπτωση της Βίας και της Εγκληματικότητας, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2η εκδ. 1999, σελ. 34 & Σεραφετινίδου Μ.(1999) supra, υποσ 95 σελ. 227

ειδήσεων (news selection)) και της αξίας των ειδήσεων (news values), θεωρούν την δημοσιογραφία «πρακτορείο» κοινωνικού ελέγχου.¹⁰⁷

Σύμφωνα με τον Hall,

«είδηση είναι το τελικό προϊόν μιας σύνθετης διαδικασίας η οποία ξεκινά με την ταξινόμηση (sorting) και επιλογή γεγονότων και θεμάτων ...Οι εφημερίδες καταλήγουν προκατευθυνόμενες σε συγκεκριμένα είδη γεγονότων και θεμάτων ...Στο πλέον γενικευμένο επίπεδο, η επιλογή του τι αποτελεί είδηση περιλαμβάνει στοιχεία που είναι έξω από τα συνηθισμένα τα οποία ξεπερνούν το φυσιολογικά αναμενόμενο για τη κοινωνική ζωή»¹⁰⁸

Όσον αφορά δε τις ειδησεογραφικές αξίες, υποστηρίζει ότι αυτές είναι εκείνες που ορίζουν τα κριτήρια των δημοσιογραφικών πρακτικών, τα οποία με τη σειρά τους δίνουν τη δυνατότητα στους δημοσιογράφους και στους εκδότες να αποφασίσουν ποιες ιστορίες είναι γεγονότα άξια προς δημοσίευση, ποιες ιστορίες είναι επικεφαλής, ποιες είναι σχετικά σημαντικές και ποιες ιστορίες πρέπει να τυπωθούν για κυκλοφορία.

Ο ίδιος διατυπώνει επί πλέον ότι τα media αντιλαμβάνονται ότι ένα γεγονός αξίζει να δημοσιευθεί όταν :

«αναπαριστά το αβέβαιο, το απρόβλεπτο και την αντιμαχόμενη φύση του κόσμου»¹⁰⁹

Και όταν τα γεγονότα συμβαίνουν έξω:

«πέρα από την άμεση εμπειρία της μεγάλης πλειοψηφίας της κοινωνίας».¹¹⁰

107 Hartley, John, *Popular Reality - Journalism, Modernity and Popular Culture*, New York, St Martins Press, 1996 σελ 1-27 και σελ. 232-251

108 Hall, Stuart; Critcher, Chas; Jefferson, Tony; Clarke, John; and Roberts, Brian (1978) (eds) *Policing the Crisis - Mugging, the State, and Law and Order* London, MacMillan Press, σελ. 53

109 id σελ 54

110 id σελ. 56

Για τον Tiffen

«οι ανθρώπινες και κοινωνικές αξίες (*human and social processes*) αποτελούν τη συνταγή (*formula*) των ειδησεογραφικών αξιών και των γεγονότων που αξίζουν δημοσίευση και κατά συνέπεια, τα κριτήρια επιλογής των ειδήσεων (*news selection criteria*).....

Οι ειδησεογραφικές αξίες προέρχονται από τις αντιλήψεις της ζήτησης του κοινού και τις επαγγελματικές φιλοδοξίες (*professional aspirations*). Οι τελευταίες περικλείουν φιλοδοξίες επαγγελματικού χαρακτήρα σχετικά με το δημόσιο συμφέρον και «φιλοδοξίες» θεσμικού χαρακτήρα που βασίζονται σε παράγοντες όπως ο ανταγωνισμός. Κατά συνέπεια, όλα μαζί αυτά τα επιχειρήματα με κάποιο αδιάφανο τρόπο καθορίζουν τις κρίσεις, τις αποφάσεις του τι αξίζει να δημοσιευθεί, του ποιες πληροφορίες είναι σε ζήτηση από τους οργανισμούς των ειδήσεων και του πως οι επαγγελματίες των ειδήσεων αποφασίζουν ανάμεσα στις ιστορίες που συναγωνίζονται για ελεύθερο χώρο και εξέχουσα θέση στην εφημερίδα».¹¹¹

Ο Hall και λοιποί ωστόσο, αξιώνουν ότι οι ειδησεογραφικές αξίες δεν είναι γραμμένες κάπου, δεν είναι επίσημα διαδεδομένες ή κωδικοποιημένες, αλλά μοιράζονται ανάμεσα στους δημοσιογράφους.¹¹². Σ' αυτό το σημείο, αξίζει να σημειώσουμε ότι ο Hall παρ' ότι ισχυριζότανε ότι πάντα υπάρχει μια μόνο όψη στα γεγονότα σαν άμεσο αποτέλεσμα των κοινών ειδησεογραφικών αξιών, προσέθεσε ότι οι αξίες αυτές δεν ερμηνεύονται πάντα με τον ίδιο τρόπο

111 .Tiffen, Rodney, « The Press» στο Cunningham, Stuart and Turner, Graeme (1993) (eds): *The Media in Australia* , , Australia, Allen & Unwin 1993, σελ176

112 Βλ. Hall, 1978 supra υποσ.108, Tiffen, Rodney, *News and Power* , , Australia, Allen & Unwin 1989 & Tuchman, Gaye, *Making News* , USA Free Press, 1978

ούτε χρησιμοποιούνται όλες κάθε στιγμή.

«Η επαγγελματική αίσθηση» της κάθε εφημερίδας για το τι αξίζει να δημοσιευθεί, η οργάνωσή της και το «τεχνικό -----πλαίσιο εργασίας»(... αριθμός των δημοσιογράφων που εργάζονται σε συγκεκριμένους ειδησεογραφικούς χώρους, το μέγεθος της έκτασης των στηλών ...[για] συγκεκριμένα είδη ειδήσεων), και η αίσθηση του κοινού ή των μόνιμων αναγνωστών είναι διαφορετική. Τέτοιες διαφορές δημιουργούν τις πολύ διαφορετικές «κοινωνικές προσωπικότητες» των εφημερίδων»¹¹³.

Ο Tiffen, εξ'άλλου, διέκρινε τις διαφορές που διεφάνησαν στο διαχωρισμό μεταξύ ποιοτικών και λαϊκών εφημερίδων :

«Οι ποιοτικές εφημερίδες ...έχουν σταθερά μικρότερη κυκλοφορία στη μεσαία τάξη, ... έχουν ειδησεογραφικές προτεραιότητες (news priorities) που τονίζουν τις διεθνείς ειδήσεις, τα πολιτικά θέματα, τις επιχειρήσεις και σημαντικούς θεσμούς. Παρουσιάζουν τις ειδήσεις ορθολογικά(soberly) και κατανοούν με σοβαρότητα τους ρόλους τους...σαν μια εφημερίδα μόνο καταγραφής γεγονότων (paper of record)».

Ο Tiffen, εξ'άλλου, διέκρινε τις διαφορές που διεφάνησαν στο διαχωρισμό μεταξύ ποιοτικών και λαϊκών εφημερίδων :

«Οι ποιοτικές εφημερίδες ...έχουν σταθερά μικρότερη κυκλοφορία στη μεσαία τάξη, ... έχουν ειδησεογραφικές προτεραιότητες (news priorities) που τονίζουν τις διεθνείς ειδήσεις, τα πολιτικά θέματα, τις επιχειρήσεις και σημαντικούς θεσμούς. Παρουσιάζουν τις ειδήσεις ορθολογικά(soberly) και κατανοούν με σοβαρότητα τους ρόλους τους...σαν μια εφημερίδα μόνο καταγραφής γεγονότων

113 Hall 1978, op. cit.,σελ. 60

Επιπλέον, οι ειδήσεις θεωρούνται από τους θεωρητικούς ως λειτουργία διαθέσιμων πηγών¹¹⁴. Όπως παρατηρεί και ο Hall:

«... τα μέσα (media) αυτά καθ' εαυτά δεν παράγουν αυτόνομα ειδήσεις ... Έαλλά προτρέπονται να εστιάσουν σε καινούργια και συγκεκριμένα θέματα από συνηθισμένες και αξιόπιστες πηγές»¹¹⁵.

Εν τούτοις, ο Hall υπερεκτιμά την επίδραση των «θεσμοθετημένων πηγών ή αρχών» όπως οι κυβερνήσεις, οι επιχειρήσεις, τα πρακτορεία δημοσίων σχέσεων (agencies of public relations), η αστυνομία κυρίως, τα δικαστήρια και οι πηγές αθλητικού χαρακτήρα. Άλλωστε, ορισμένοι ειδικοί¹¹⁶ αντιλαμβάνονται τις πηγές και τα μέσα ως μεσολαβητές ελέγχου των ειδήσεων (negotiators in control of the news). Και όπως ενδεικτικά παρατηρεί ο Ericson: *« όλες οι πηγές είναι ισχυρές, είναι η καθοριστική δύναμη στη διαχείριση των ειδήσεων και οι δημοσιογράφοι αναπαράγουν την πηγή της γραφειοκρατικής προπαγάνδας»¹¹⁷*

Αυτό όμως, εσφαλμένα παρουσιάζει τους δημοσιογράφους ως ανίσχυρους στη διαχείριση των ειδήσεων. Οι Tuchman και Tiffen είναι πιο κοντά στη πραγματικότητα, διότι ξεκαθαρίζουν την ιδέα της διαμεσολάβησης (negotiation idea) στην αίθουσα σύνταξης (newsroom). *Η παραγωγή ειδήσεων (news making), υποστηρίζουν, είναι μια εταιρεία διαπραγματεύσιμη ή διαμεσολαβήσιμη (negotiated enterprise) σε σχέση με την «πώληση» μιας ιστορίας προς δημοσίευση, για παράδειγμα, μεταξύ πηγής και*

114 Tiffen 1989, supra υποσ112, σελ 16

115 Hall,, supra υποσ.108 σελ. 57

116 Βλ. Ericson, Richard; Baranek, Patricia; and Chan, Janet (1989) (editors) *Negotiating Control - A Study of News Sources* , University of Toronto Press, Canada.

117 Ericson or.cit, σελ 4-5

δημοσιογράφου ή δημοσιογράφου και εκδότη αναφορικά με το θέμα, καθώς και μεταξύ εκδοτών τμημάτων (section editors) και ανωτέρων αναφορικά με την θέση. Ο Tiffen τις ονόμασε (δια)μεσολαβητικές συναλλαγές (negotiations transactions), ή συμβιβασμούς (compromises) και δήλωσε ότι εξαρτώνται από το εργασιακό περιβάλλον (operational environment) στο οποίο συμβαίνουν. Πιο συγκεκριμένα ο Tiffen ισχυρίζεται:

*«Η είδηση είναι ... μια άσκηση στην ατέλεια, το προϊόν μιας σειράς συμβιβασμών. Η είδηση είναι το προϊόν μιας σειράς συναλλαγών μεταξύ των οργανισμών των μέσων (media) και του περιβάλλοντός τους».*¹¹⁸

Όταν ο Ericson συμπεριέλαβε περιβαλλοντικούς παράγοντες στους συλλογισμούς του, η άποψή του όσον αφορά τη δύναμη των πηγών τροποποιήθηκε. Κατά συνέπεια, παρατηρεί ότι υπάρχει σημαντική μεταβλητότητα αναφορικά με το ποιος ελέγχει τη διαδικασία [μεσολάβησης ή ιαπραγμάτευσης] (the [negotiation] process), η οποία εξαρτάται από το πλαίσιο (context), το είδος των πηγών και το είδος των ειδησεογραφικών οργανισμών που εμπλέκονται, καθώς και του τι εκκρεμεί προς συζήτηση και προς λήψη αποφάσεων (what is at issue).¹¹⁹

Ωστόσο, οι Tuchman, Tiffen, Cohen και Young εστιάζουν στις διαδικασίες και πρακτικές που αναπτύσσονται στην αίθουσα σύνταξης, παρά στο ευρύ πεδίο (big picture) που επικεντρώνονται οι Hall και Ericson. Έτσι, προτείνουν δύο μοντέλα ειδησεογραφικού χαρακτήρα (news value models) – το μοντέλο της

118 Tiffen 1989, supra υποσ 112, σελ. 28, 50

119 Ericson, supra υποσ 116, σελ. 378

αγοράς (market model) και το μοντέλο των επιδέξιων χειρισμών ή της χειραγώγησης (manipulative model).¹²⁰

Όπως υποστηρίζουν οι Cohen, Young και Tiffen, το μοντέλο της αγοράς: εφαρμόζεται στην αίθουσα σύνταξης, παρά εστιάζεται - όπως κάνουν οι Hall και Ericson – στο ευρύ πεδίο. Ενώ ο Hall ή ο Ericson δίνουν μεγάλη σημασία στο ενδιαφέρον του αναγνώστη, οι Cohen και Young παρατηρούν:

«τα κριτήρια για την επιλογή ... χρυσών ειδήσεων (nuggets of news) ... είναι το δημόσιο συμφέρον ... τόσο αυτό που ενδιαφέρει το κοινό, όσο και αυτό που εμπεριέχεται στο δημόσιο συμφέρον ... είναι αυτό που έλκει το ενδιαφέρον του κοινού»¹²¹

Το μοντέλο των επιδέξιων χειρισμών περικλείει τη σχολή σκέψης της ιδιοκτησίας και ελέγχου (ownership and control school of thought):

«τα μέσα (media) και οι δημοσιογράφοι θεωρούνται ότι ενεργούν άμεσα με τα συμφέροντα των ιδιοκτητών ... Οι δημοσιογράφοι είναι ιδεολογικοί μεροκαματιάρηδες συγγραφέες (ideological hacks) που επιλέγουν τις ειδήσεις σύμφωνα με τα κριτήρια που (εξ)υπηρετεί τα συμφέροντα των ιδιοκτητών τους (paymasters), παραβλέποντας οτιδήποτε άλλο».¹²²

Με άλλα λόγια, η είδηση που επιλέγεται να προβληθεί οφείλει να χαρακτηρίζεται από «εμπορική δύναμη». Θα πρέπει να έχει την ικανότητα να αυξάνει το ποσοστό της ακροαματικότητας του ραδιοφώνου και της

120 Βλ. Cohen, Stanley and Young, Jock «The Process of Selection», Cohen & Young (eds) στο *The Manufacture of News*, London, Constable & Co., 1981 σελ. 17-26 και σελ 491 & Tuchman, G., supra υποσ 112

121 Βλ. . Cohen, S and Young J. op.cit. σελ. 17

122 Ibid, σελ. 18

τηλεόρασης καθώς και τις πωλήσεις των εφημερίδων. Οπότε γίνεται σαφές ότι μια φιλονικία ή μια απλή συμπλοκή δεν έχει δημοσιογραφικό ενδιαφέρον συγκρινόμενες με το θόρυβο που δημιουργείται όταν ο δράστης ή το θύμα είναι γνωστοί στην κοινωνία ή ή όταν πρόκειται για έγκλημα πάθους, περιστατικά δηλαδή που συγκεντρώνουν όλα εκείνα τα στοιχεία που εξάπτουν την φαντασία του κοινού. Ο βασικός στόχος είναι η εξασφάλιση του μεγαλύτερου δυνατού κέρδους. Και, αναφορικά με την τηλεόραση, καθώς τα έσοδα από τα διαφημιστικά μηνύματα εξαρτώνται από τα ποσοστά τηλεθέασης, επιδιώκεται η παραγωγή προγραμμάτων που προσελκύουν ένα ευρύ ακροαματικό κοινό, αφού οι εκπομπές με μικρή θεαματικότητα δεν υποστηρίζονται από διαφημίσεις. Αντίστοιχα, ο αρχισυντάκτης των εφημερίδων πρέπει, μέσα από την σωστή επιλογή, να κερδίζει καθημερινά ένα σύνολο αναγνωστών, φροντίζοντας πάντοτε να προκαλεί συναισθήματα στον αναγνώστη αλλά και να νιώθει προσωπική ταύτιση με τα γεγονότα που διαβάζει.¹²³

Οι Cohen, Young και Tiffen όμως, εγκαταλείπουν το μοντέλο των επιδέξιων χειρισμών. Όπως παρατηρεί μάλιστα ο Tiffen:

«Οι ιδεολογικές θεωρίες είναι πολύ σημαντικές (too grand) και παρερμηνεύουν τα κίνητρα των δημοσιογράφων και των εκδοτών», συνεπώς, τέτοιες ιδιαιτερότητες δεν μπορεί να αγνοούνται.»¹²⁴

Οι ιστορίες ανταγωνίζονται για το θέμα της «κάλυψης». Όλοι απασχολούνται και εξελίσσονται κάτω από την πίεση των χρονικών προθεσμιών (deadlines)

123 Βρύζας Κ., () Ο εντυπωσιασμός στα μέσα μαζικής ενημέρωσης», Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, τευχ. 61, 1986, σελ. 100

124 Tiffen 1989, supra υποσ 112

οι απαιτήσεις της σταθερής ζήτησης (δια)περνούν όλες τις φάσεις της ειδησεογραφικής απασχόλησης ...Το υπερισχύον ενδιαφέρον των περισσότερων εκδοτών βρίσκεται στις καθημερινές ιδιαιτερότητες ...

τη στενότητα των χρονικών περιθωρίων ,την έκταση της λήψης αποφάσεων, την ανάγκη για συντονισμό προσπαθειών και τη συνέπεια στη παρουσίαση, την αμφιβολία στο σχήμα και τη διάταξη (format) στο πρωτόκολλο ή στις σοβαρά αναποτελεσματικές αποφάσεις (judgments severely disabling)»,

Και συμπληρώνει :

...οι καθημερινές εργασίες των μέσων, των εκδοτών και των δημοσιογράφων δεσμεύονται από τα χρονοδιαγράμματα των οργανισμών και τις απαιτήσεις της παραγωγής συν τους περιορισμούς πρόσβασης σε χώρους σε διεθνές επίπεδο στους οποίους επιχειρούν να κάνουν ανταποκρίσεις»¹²⁵

Όπως επισημάναμε, τα μέσα ενημέρωσης είναι επιχειρήσεις που ανήκουν σε συνδυασμούς ενώσεων πολυεθνικών εταιρειών οικονομικής επιφάνειας δισεκατομμυρίων δολαρίων ή ευρώ. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, ο ανταγωνισμός κατέχει ηγεμονική θέση. Εφόσον τώρα πια οι στόχοι είναι καθαρά οικονομικοί, ο ανταγωνισμός με γρήγορους ρυθμούς γίνεται όλο και πιο έντονος. Ως εκ τούτου, αγωνίζονται να τραβήξουν τη προσοχή του κοινού προκειμένου να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους. Ως εκ τούτου, πρέπει να δημοσιεύσουν αυτό που θα κάνει τον κόσμο ν' αγοράσει την εφημερίδα, ν' ακούσει στο ραδιόφωνο ορισμένα προγράμματα, να δει το συγκεκριμένο κανάλι στη τηλεόραση αλλά και να παραμείνει συντονισμένος κατά τη διάρκεια

125 Ibid, σελ. 28-29, 198

των διαλειμμάτων που θα μεταδοθούν ή θα προβληθούν οι διαφημίσεις που αποτελούν και ένα από τα κύρια έσοδα των μέσων ενημέρωσης. Όλα τα παραπάνω συνιστούν τις προϋποθέσεις οι οποίες καθιστούν ένα «γεγονός άξιο προς δημοσίευση».

Κατά συνέπεια, τα μέσα ενημέρωσης προσπαθούν να κεντρίσουν τη προσοχή του κοινού μέσα από τη παρουσίαση ειδήσεων οι οποίες προκαλούν σοκ, διεγείρουν την περιέργεια, προκαλούν έκπληξη, μίσος, αγάπη, οίκτο, φόβο, ελπίδα, εκδίκηση ή και αισθήματα πάθους ή παροξυσμού. Εξάλλου, η παρουσίαση του επικίνδυνου, του σπάνιου, του πρωτοφανούς ή αυτού που έχει σοβαρές συνέπειες ή αναφέρεται σε κάποια δημοσιότητα συμπεριλαμβάνονται στον κατάλογο των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης που αξίζουν να δημοσιευθούν.¹²⁶

Εξάλλου, σε μία άλλη διατύπωση, η έρευνα του Brodic ¹²⁷(1996), που αφορά τα κριτήρια που τραβούν πολύ την προσοχή του κοινού, αποκαλύπτει ότι οι αρχέγονες αντιδράσεις του ανθρώπου παίζουν ένα σημαντικό ρόλο

Μερικοί από τους σημαντικότερους παράγοντες για την επιβίωση του πρωτόγονου ανθρώπου ήταν η τροφή, ο κίνδυνος, το σεξ και τα παιδιά. Είναι βαθιά ριζωμένο σε κάθε ανθρώπινο όν ότι τέτοιου είδους θέματα προσελκύουν την προσοχή οπουδήποτε τα συναντήσουμε. Για παράδειγμα, η συλλογή πληροφοριών και γνώσης συνιστούσαν ανέκαθεν από τα θέματα ζωτικής σημασίας. Επομένως, ακούμε με μεγάλη προσοχή, όταν μεταδίδονται από την τηλεόραση, ειδήσεις που έχουν σχέση με καταστροφές και αγοράζουμε (πάντα) την εφημερίδα που στη πρώτη της σελίδα κάνει λόγο

126 Βλ. Βρύζας Κ., *supra* υποσ 123

127 Brodie R *Virus of the mind: The new science of the meme*, Seattle , Integral press 1996

για επικίνδυνους σεξουαλικούς εγκληματίες που κακοποιούν σεξουαλικά παιδιά. Γι' αυτό και ειδήσεις που αφορούν παρεκκλίνουσες συμπεριφορές, σεξουαλικά εγκλήματα και καταστροφές είναι ιδιαίτερα αξιοπρόσεκτες»¹²⁸.

Στη πράξη, οι Ericson και λοιποί¹²⁹ διαπίστωσαν ότι οι ιστορίες παρεκκλινόντων συμπεριφορών και ελέγχου (histories of deviance and control) αποτελούν περισσότερο από το μισό των ειδήσεων.. Τα μέσα ενημέρωσης έχουν πολλές φορές επικριθεί ότι δημοσιεύουν πληθώρα κακών ειδήσεων. Όμως, η πραγματικότητα είναι ότι στη πράξη, το κοινό δίνει μεγαλύτερη προσοχή σε ιστορίες εγκληματικού και κατασταλτικού χαρακτήρα παρά στα καλά νέα (good news).

Σ' αυτό το σημείο ωστόσο, αξίζει να αναφέρουμε ότι τα θέματα του χαρακτήρα που τραβούν την προσοχή ονομάζονται μεταφορικά από τους ειδικούς «κουμπιά» (buttons).¹³⁰ Μια ιστορία που «πουλάει καλά» λέγεται ότι πιέζει τα πιο ευαίσθητα κουμπιά μας. Υπάρχουν μάλιστα πολλά άλλα κουμπιά, αλλά τα τέσσερα που αναφέρθησαν παραπάνω είναι τα σημαντικότερα. Επειδή όμως αυτά τα κουμπιά βρίσκονται σε όλα τα media, αδιάκοπα ανταγωνίζονται για να προσελκύσουν την προσοχή του κοινού.

Εξάλλου, η ψυχολογική έλξη των μέσων (media) δεν βρίσκεται μόνο στην επιλογή των θεμάτων αλλά και στο τρόπο μορφοποίησης. Έτσι, τα μέσα προτιμούν να προσωποποιούν μια ιστορία παρά να συζητούν αφηρημένες αρχές.

128 Βλ. Chermak SM, Victims in the News: Crime and the American News Media, Boulder, Westview Press 1995 & Graber DA, Processing the News: How People Tame the Information Tide. 2'nd edition., Lanham, Maryland, University Press of America 1988

129 Ericson RV, Baranek PM, Chan JCL Representing Order: Crime, Law, and Justice in the News Media., Buckingham Open University Press 1991

130 Fog Agner, The supposed and the real role of mass media in modern democracy, Working paper, 20.05.2004

B. Η έννοια του στερεότυπου & η εικόνα του παιδιού -θύματος σεξουαλικής κακοποίησης & του δράστη στον έντυπο τύπο.

α . Η έννοια του στερεότυπου

Η λέξη στερεότυπο¹³¹ καθαυτή προέρχεται από τον συνδυασμό δύο ελληνικών λέξεων : στέρεος το οποίο σημαίνει κάτι σε στέρα μορφή και τύπος που σημαίνει σημάδι ενός χτυπήματος ή γενικότερα μοντέλο, πρότυπο ή απεικόνιση. Επομένως, τα στερεότυπα θα πρέπει να αναφέρονται σε πραγματικά μοντέλα (solid models) και όντως η αρχική σημασία του όρου στην Αγγλική γλώσσα αναφερόταν σε μία μεταλλική πλάκα που χρησιμοποιείτο στην εκτύπωση σελίδων. Όπως παρατηρεί ο Miller, αυτή η σημασία ενδεχομένως να δίνει αφορμή στη δημιουργία το λιγότερο δύο εννοιολογικών αποχρώσεων: δυσκαμψία (rigidity) και αντίγραφο (duplication) ή ομοιότητα (sameness). Όταν εφαρμόζεται στους ανθρώπους τότε, τα στερεότυπα είναι άκαμπτα (rigid) και στιγματίζουν ή σημαδεύουν όλα τα άτομα στα οποία απευθύνεται με τα ίδια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο πραγματικός όρος είχε ήδη αρχίσει να χρησιμοποιείται από το 1824 για να αναφερθεί σε τυπική συμπεριφορά, και στα πρώτα χρόνια αυτού του αιώνα χρησιμοποιείτο κανονικά για να αναφερθεί σε δύσκαμπτα, επαναλαμβανόμενα, συνήθως ρυθμικά πρότυπα συμπεριφοράς. Εν τούτοις η πλέον γνωστή χρήση του όρου αναφέρεται στα χαρακτηριστικά τα οποία επιθέτουμε στους άλλους με βάση την εθνικότητα, το φύλο κλπ,

¹³¹ Βλ. Schneider D., *Stereotypes and Stereotyping*, Rice University, Guilford press 2001, σελ.6, *Stereotype*, txt at: http://the_english_dept.tripod.com/stereo2.htm

Κάτω απ' αυτή την έννοια, ο όρος «στερεότυπο» πρωτοχρησιμοποιήθηκε το 1922 από τον έγκριτο δημοσιογράφο Walter Lippman¹³² στο βιβλίο του με τίτλο Public Opinion. Αυτό δεν απετέλεσε μια αποσπασματική αναφορά, διότι αφιέρωσε ένα ουσιαστικό τμήμα του βιβλίου του στην συζήτηση αυτής της έννοιας. Σύμφωνα με τον Lippman τα στερεότυπα αποτελούσαν γενικές γνωστικές δομές, και χρησιμοποίησε τον όρο για να αιτιολογήσει σφάλματα και προκαταλήψεις στη σύλληψη-εις των ιδεών μας για τον κόσμο. Ο Lippman πήρε επίσης θέση επισημαίνοντας ότι αυτές οι δομές γνώσης (knowledge structures) είναι χρήσιμες:

«Υπάρχει οικονομία σ' αυτό. Το να προσπαθήσουμε να δούμε όλα τα πράγματα με αδιάπτωτη ένταση και με λεπτομέρεια, παρά ως τύπους και γενικότητες, είναι εξαντλητικό και όταν είμαστε πολυάσχολοι πρακτικά αποκλείεται... Αλλά η μοντέρνα ζωή είναι πυρετώδης και πολυποίκιλη, πάνω απ' όλα η φυσική απόσταση χωρίζει τους ανθρώπους που συχνά βρίσκονται σε ζωτική επαφή ή επικοινωνία μεταξύ τους, όπως εργοδότης και εργαζόμενος υπάλληλος, αξιωματούχος και ψηφοφόρος. Δεν υπάρχει ούτε χρόνος ούτε ευκαιρίες για προσωπική γνωριμία. Αντίθετα, αντιλαμβανόμαστε ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό το οποίο διακρίνει ένα πασίγνωστο τύπο, και συμπληρώνεται η υπόλοιπη εικόνα μέσω των στερεοτύπων που μεταφέρουμε στα κεφάλια μας»¹³³

Το 1954 ο Allport¹³⁴ έλεγε: «Προτιμάμε να επιλύουμε τα προβλήματα με

132 Lippman W., *Public Opinion*, New York: Harcourt-Brace, 1922

133 Ibid

134 Allport G., *The nature of prejudice*, New York, NY: Addison Wesley, 1954, σελ. 20-21

ευκολία. Αυτό μπορούμε να το κατορθώσουμε καλύτερα εάν τα εντάξουμε γρήγορα σε μια ικανοποιητική κατηγορία και χρησιμοποιήσουμε αυτή τη κατηγορία ως ένα μέσο πρόβλεψης της λύσης...Εφ' όσον μπορούμε να δραπετεύσουμε συναπτοκομίζοντας κατά προσέγγιση υπεργενικεύσεις (coarse overgeneralizations) εμφανίζουμε την τάση να το κάνουμε μ' αυτό τον τρόπο. Γιατί? Καλά, χρειάζεται λιγότερη προσπάθεια, με εξαίρεση τον χώρο των ιδιαίτερων ενδιαφερόντων μας, όπου είναι δυσάρεστο ή υπάρχουν αντιθέσεις (is disagreeable)".

Οι Gilbert και Hixon διατυπώνουν ότι «το στερεότυπο είναι ο καλύτερος φίλος του τεμπέλη»¹³⁵.

Μερικοί άλλοι ορισμοί που σταχυολογήσαμε από την πληθώρα των ορισμών του «στερεότυπου» και που συγχρόνως απεικονίζουν και ορισμένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του είναι οι παρακάτω:

- Μία απλοποιημένη και αμετάβλητη εικόνα όλων των μελών μιας κουλτούρας ή ομάδας (που βασίζεται στη φυλή, θρησκεία, εθνικότητα, ηλικία, γένος, εθνική προέλευση-εις)
- Γενικεύσεις σχετικά με τους ανθρώπους ή ομάδες ατόμων, που βασίζονται σε ανεπαρκή, ορισμένες φορές ανακριβή στοιχεία (από πηγές όπως η τηλεόραση, γελοιογραφίες, σκιτσογραφημένα διηγήματα, ελάχιστη επαφή με ένα ή περισσότερα μέλη της ομάδας, πληροφορίες από δεύτερο χέρι κλπ)
- Η απλή δήλωση ή συμπεριφορά σε σχέση με μια ομάδα ατόμων που δεν αναγνωρίζει τη πολυσύνθετη και πολυδιάστατη φύση των ανθρωπίνων όντων.

135 Gilbert D.T, & Hixon J.G, The trouble of thinking: Activation and application of stereotypic beliefs. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, 1991 , σελ 509

Συνεπώς, στερεότυπο αποτελεί η γενίκευση σχετικά με μία ομάδα ατόμων στα οποία (μέλη της ομάδας) προσδίδονται ουσιαστικά πανομοιότυπα χαρακτηριστικά, ανεξάρτητα από τις υπαρκτές παραλλαγές ή διαφορές μεταξύ των μελών της ομάδας. Η στερεοτυποποίηση (stereotyping) συνεπάγεται μια πράξη κατηγοριοποίησης ή ταξινόμησης (categorization) όπου κοιτάμε προς ένα άτομο και εξ αιτίας ενός γνωρίσματος, ενός φυσικού χαρακτηριστικού ή συμπεριφοράς θα μπορέσουμε να εντάξουμε αυτό το άτομο σε μια ομάδα. Το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας είναι η κατάληξη και παραγωγή θετικών και γενικότερα αρνητικών στερεοτύπων, τα οποία λόγω των υπέρ-απλούστεύσεων, των γενικεύσεων μπορεί να αποβούν αθέμιτα ή/και παραπλανητικά. Σε γενικές γραμμές, μπορεί να υποβαθμίσουν ή υποβιβάσουν την αληθινή εικόνα των ατόμων και να απομακρύνουν το ένα από το άλλο άτομο δημιουργώντας τους κόσμους του «αλλότριου», διότι δεν λαμβάνουν υπ'όψη το πολυσύνθετο, το πολυδιάστατο και το μοναδικό της ανθρώπινης φύσης, καθώς και να εγκυμονήσουν την προκατάληψη, εφ' όσον όλα τα άτομα σε μια ομάδα θα έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά.

Σ' αυτό το σημείο, έχοντας κατά νου ότι τα στερεότυπα επηρεάζουν συμπεριφορές παραθέτουμε δύο ακόμα ορισμούς προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια συνοπτική εξέταση ορισμένων από τις σημαντικότερες επιδράσεις του:

Το λεξικό Webster ορίζει τη λέξη στερεότυπο ως μια σταθερή μορφή, φόρμα (form) ή πρότυπο (pattern), συγκεκριμένα μια αμετάβλητη συμβατική αντίληψη ή ιδέα για ένα άτομο, ομάδα, άποψη κλπ. που υποστηρίζεται από ένα αριθμό ατόμων και δεν αναγνωρίζει την ατομικότητα ή σοβαρή κριτική (critical judgment). Ωστόσο, οι κοινωνικοί ψυχολόγοι προσεγγίζουν κάπως διαφορετικά την έννοια του στερεότυπου. Οι κοινωνικοί ψυχολόγοι ορίζουν

το στερεότυπο ως μια γνωστική δομή που περιλαμβάνει τη γνώση του (παρα)λήπτη ή αυτού που αντιλαμβάνεται, τα πιστεύω ή τις αντιλήψεις και τις προσδοκίες σχετικά με ορισμένες κοινωνικές ομάδες ανθρώπων¹³⁶.

Οι προσεγγίσεις της κουλτούρας στο επίπεδο στερεοτυπικής συμπεριφοράς θα μπορούσαν να συσχετισθούν με τον τρόπο που ένα στερεότυπο μαθαίνεται, διαδίδεται και τροποποιείται. Η κουλτούρα ενός ατόμου επηρεάζει τα στερεότυπα μέσω των πληροφοριών που λαμβάνονται από πηγές όπως οι γονείς, οι φίλοι, οι δάσκαλοι, πολιτικοί και θρησκευτικοί ηγέτες και τα μέσα ενημέρωσης. Εξ' άλλου, και η γλώσσα θεωρείται ως μια επίδραση της κοινωνικής συμπεριφοράς.

Η γλώσσα συγκεκριμένα, παρέχει ένα βασικό μηχανισμό μέσω του οποίου τα άτομα κατηγοριοποιούνται σε ομάδες και μέσω του οποίου τα στερεότυπα μοιράζονται μεταξύ των ανθρώπων. Επίσης, αποτελείται από διαδικασίες που συνεπάγονται τον καθ-ορισμό, χαρακτηρισμό και κατηγοριοποίηση. Ο ρόλος της γλώσσας σε σχέση με τα στερεότυπα καταλήγει σε άμεση εστίαση στο περιεχόμενο της κατηγορίας χαρακτηρισμών (category labels) ή και ετικεταρίσματος και στα στερεότυπα¹³⁷. Μερικά παραδείγματα χαρακτηρισμών διαφόρων κατηγοριών είναι «μαύροι», «ομοφυλόφιλοι», «γυναίκες», μειονότητες κλπ. Κατά συνέπεια, οι χαρακτηρισμοί ή οι ετικέτες (labels) και το πλαίσιο μέσα στο οποίο χρησιμοποιούνται είναι αυτά που προσδιορίζουν την αντίδραση που μπορεί να έχει ένα άτομο για ένα πρόσωπο που ανήκει σε μια κατηγορία. Η κοινωνική τους συμπεριφορά ενδέχεται να είναι αρνητική η

136 Webster's New World Dictionary, 1998

137 Βλ. Macrae C.N., Stonger C. & Hewstone M., *Stereotypes and stereotyping*, New York, The Guilford Press, 1996

θετική εφ' όσον θα εξαρτηθεί από το πώς θα ερμηνεύσουν τον συγκεκριμένο χαρακτηρισμό.

Επίσης, η ερμηνεία του χαρακτηρισμού επηρεάζεται ιδιαίτερα από τον κόσμο των μέσων επικοινωνίας. Τα μαζικά μέσα, κυρίως στην μοντέρνα κοινωνία μας αποτελούν μια από τις μεγαλύτερες επιδράσεις των στερεοτύπων και της κοινωνικής συμπεριφοράς. Αποτελούνται από ποικιλία μορφών επικοινωνίας, όπως τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες, διαδίκτυο κλπ., οι οποίες στη συνέχεια εκθέτουν στα άτομα που τα χρησιμοποιούν στερεότυπα διαφόρων ειδών που είναι πάντοτε σύμφωνα με το πλαίσιο στο οποίο χρησιμοποιούνται. Ωστόσο, οι κοινωνικοί κανόνες και ρόλοι δεν είναι μόνο σημαντικοί για να κατανοήσουμε τη γλώσσα μιας κοινωνικής ομάδας, αλλά και τα άτομα που αποτελούν τα μέλη αυτών των ομάδων. Συνεπώς, οι κανόνες και οι ρόλοι που αναπτύσσονται σε μια ατομική κουλτούρα συνιστούν μια επίδραση στην κοινωνική συμπεριφορά. Η συμμόρφωση (conformity), η ενέργεια του να ακολουθούνται οι κανόνες αποτελεί επίσης επίδραση της κοινωνικής συμπεριφοράς. Εάν οι πάντες σε σχέση μ' ένα συγκεκριμένο άτομο θέτουν ως στερεότυπο μία συγκεκριμένη ομάδα, ενδέχεται το άτομο αυτό να συμμορφωθεί ή να προσαρμοστεί με την ομάδα και να κάνει το ίδιο. Εξ' άλλου, το στερεότυπο συνήθως προσδιορίζει το μέτρο ή τον βαθμό (extent) της κοινωνικής συμπεριφοράς απέναντι σε μια ομάδα.¹³⁸

Σ' αυτό το σημείο όμως, θα πρέπει κατ' εξαίρεση ν' αναφερθεί ότι η γλώσσα, τα μέσα ενημέρωσης και οι κοινωνικοί κανόνες δεν είναι οι μοναδικοί παράγοντες που επηρεάζουν τα στερεότυπα τα οποία εσωτερικεύουν την επίδραση στην κοινωνική συμπεριφορά. Ένα άτομο θα πρέπει επίσης να

138 Ibid, βλ. & Τσαλίκου Φ.Μυθολογίες βίας και καταστολής, Παπαζήσης, 1989

λάβει υπ' όψη τους περιβαλλοντικούς παράγοντες, όπως τις συνθήκες διαβίωσης, ως μια άλλη επίδραση στη κοινωνική συμπεριφορά. Για παράδειγμα, εάν το περιβάλλον ενός ατόμου δηλ. το σπίτι του βρίσκεται σε πτωχή οικονομικά περιοχή, αυτό το άτομο μπορεί να αναπτύξει στερεότυπα για περισσότερο εύπορα παιδιά. Το στερεότυπο μπορεί να αποβεί αρνητικό και να γίνει αιτία να συμπεριφέρεται το άτομο με ανάρμοστο-ους τρόπο-ους στα ευπορότερα άτομα που ζουν γύρω από την οικονομικά υποβαθμισμένη περιοχή. Παραδείγματα αυτής της συμπεριφοράς αποτελούν οι κλοπές από τους πλουσίους ή οι βανδαλισμοί των περιουσιών τους

Τα στερεότυπα προσδίδονται σε μία ομάδα ή σ' ένα άτομο με πρόθεση την κατηγοριοποίηση ή ταξινόμηση (to categorize) της ομάδας ή του ατόμου μ' ένα είτε θετικό είτε αρνητικό τρόπο. Δυστυχώς όμως, το στερεότυπο είναι, όπως αναφέραμε, ως επί το πλείστον αρνητικό παρά θετικό και συνήθως χρησιμοποιείται με αδόκιμο τρόπο¹³⁹. Ένα παράδειγμα αρνητικού στερεοτύπου θα ήταν να χαρακτηρίσουμε ένα άτομο ως «καταχραστή» ή αν πούμε ότι είναι «χαμένος». Ένα παράδειγμα θετικού στερεοτύπου θα ήταν να χαρακτηρίσουμε ένα άτομο ως «ευφυή» ή «εύπορο». Υπάρχουν ωστόσο, πολλά άλλα στερεότυπα, αλλά τα προαναφερθέντα στερεότυπα χρησιμοποιήθηκαν μόνο για να καταδείξουμε πως είναι ένα αρνητικό ή θετικό στερεότυπο.

Οι αρνητικές επιδράσεις των στερεοτύπων προέρχονται από την λογική θεώρηση της κοινωνικής πραγματικότητας του ατόμου, το οποίο απλά

139 Mio J.S. & Awakuni, G.I , Resistance to multiculturalism: Issues and interventions, MI Braun-Brumfield, Ann Arbor 1999 στο <http://www.oberlin.edu/faculty/indarling/bullying/group6/tammy.html>

αναφέρεται στο τρόπο με τον οποίο αυτό το συγκεκριμένο άτομο εκλαμβάνει ή αντιλαμβάνεται το στερεότυπο. Η θεώρηση του ατόμου αναπτύσσεται από την ιδέα που έχει για το αντικείμενο-στόχο και στην περίπτωση μας το στερεότυπο. καθίστανται αρνητικά.

Τέλος, από τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις που σε μεγάλο ποσοστό μεταδίδονται και από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, καθορίζεται η στάση και οι σχέσεις του κοινωνικού συνόλου με συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες, όπως είναι οι δράστες εγκληματικών πράξεων. Έτσι, με βάση τυποποιημένες συνήθως απόψεις σχετικά με το ποιοι άνθρωποι εγκληματούν ή θυματοποιούνται, το κοινωνικό σύνολο αξιολογεί τις εκάστοτε εγκληματικές πράξεις, αποδίδει στον δράστη συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και αποφαινεται τρόπους για την αντιμετώπιση και μεταχείρισή του¹⁴⁰

β. Η εικόνα του παιδιού-θύματος σεξουαλικής κακοποίησης στον έντυπο τύπο

Σύμφωνα με τον Guy Houchon¹⁴¹ υπάρχουν διάφοροι τύποι θυμάτων Συνοπτικά: Το ένοχο θύμα, είναι αυτό το οποίο, , κυρίως εξαιτίας της αφέλειας του, προκαλεί ή επισπεύδει την θυματοποίηση του Δεύτερο, το ευάλωτο θύμα είναι το θύμα που εύκολα υποκύπτει. Είναι το θύμα το οποίο λόγω της κοινωνικο – οικονομικής του κατάστασης ζει σε αστικοποιημένες ζώνες όπου εκτίθεται σε συνεχείς κινδύνους και ουσιαστικά γίνεται θύμα της ίδιας της κοινωνικής του κατάστασης

140 Λαμπροπούλου Ε.,1997,84.

141 Houchon G., Το θύμα, συντελεστής προόδου στην Εγκληματολογία, Ελληνική Επιθεώρηση Εγκληματολογίας, τευχ. 1, 1988, σελ.. 11-32

Τέλος, ένας τελευταίος τύπος είναι αυτός του «καινούριου» θύματος, που αφορά κυρίως πρόσφυγες και οικονομικούς μετανάστες, οι οποίοι γίνονται αντικείμενα εκμετάλλευσης από τους κατοίκους των χωρών όπου καταφεύγουν.

Στα πλαίσια της φεμινιστικής προσέγγισης, το παιδί θύμα σεξουαλικής κακοποίησης αποτελεί μία αντανάκλαση των πατριαρχικών δομών της κοινωνίας, της άνιση κατανομής δύναμης μεταξύ ενηλίκων και παιδιών, καθώς και της έλλειψης σεβασμού στο δικαίωμα των παιδιών για πνευματική και σωματική ολοκλήρωση.¹⁴²

Όσον αφορά στη σχέση παιδιού θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης και ΜΜΕ το μόνο που γνωρίζουμε είναι ότι η μεγάλη πλειοψηφία των δραστών είναι άντρες, καθώς και ότι τα ΜΜΕ σαν τιτάνες του κεφαλαίου σκοπεύουν στον πολλαπλασιασμό των κερδών τους.

Ωστόσο, οφείλουμε να αναφέρουμε ότι από την έρευνά μας σε βιβλιογραφία και αρμόδιους φορείς, επίσημους και μη, δεν διαπιστώσαμε για τα ελληνικά δεδομένα την ύπαρξη (κάποιων) μελετών που αφορούν στη προβολή, τη παρουσίαση των παιδιών – θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης από τα ΜΜΕ και δη τις εφημερίδες.

142 Αρτινοπούλου Β.1995 ,supra υπος 86, σελ. 139-14

γ. Η εικόνα του δράστη σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού στον έντυπο τύπο.

Στους χώρους των μέσων ενημέρωσης και ιδιαίτερα στη κάλυψη περιπτώσεων σεξουαλικής εγκληματικότητας από τον έντυπο όπως οι περιπτώσεις παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, τα αρνητικά στερεότυπα και επιδράσεις τους κατέχουν ηγεμονική θέση. Αυτό σημαίνει ότι ο τρόπος παρουσίασης περιπτώσεων αυτού του χαρακτήρα από τους δημοσιογράφους έχει μεγάλη σημασία. Οι Ericson, Baranek και Chan στο βιβλίο τους *Visualizing Deviance* εξηγούν το πως οι δημοσιογράφοι βοηθούν στη διαμόρφωση των ορισμών των κοινωνικά αποκκλίνουσων συμπεριφορών και τονίζουν τη χρήση των στερεοτύπων¹⁴³. Επομένως, ο δράστης μιας αιμομιξίας για παράδειγμα, χαρακτηρίζεται ως «ψυχρό», «διαβολικό», «σατανικό» «τέρας» ή «κτήνος» και το παιδί – θύμα ως «αθώο αγγελούδι». Εξ' άλλου, «η παρέκκλιση μεταβάλλει σημαντικά τη σημασία και τα χαρακτηριστικά της όταν γίνεται ειδησεογραφικό θέμα, γιατί στο θέμα της είδησης αντιστρέφεται η ιεραρχική σχέση μεταξύ κανονικότητας και εξαίρεσης, έτσι ώστε, στο πλαίσιο του παραδείγματος των μέσων μαζικής επικοινωνίας η παρεκκλίνουσα πράξη να αποτελεί τον κανόνα¹⁴⁴». Επί πλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι επειδή οι δημοσιογράφοι δεν μπορούν να είναι παρόντες στο αυθεντικό γεγονός της ιστορίας, τους είναι επιτρεπτό να την δομήσουν από τις έγκυρες πηγές της επιχείρησης των media στην οποία εργάζονται,

143 Ericson Richard V., Baranek M Patricia, & Chan B. L Janet , *Visualizing deviance: A study_of news organization.*, Toronto: University of Toronto Press, 1987

144 Grandi R., Pavarin M.i & Sismondi (επιμ.), *I segni di Caino. L' immagine della devianza nella comunicazione di massa*, Napoli, Edizioni Scientifiche Italiane 1985 στο Κουκουτσάκη Α.(επιμ), *Εικόνες Εγκλήματος*, Αθήνα, Εκδ. Πλέθρον, σελ. 147.

από τις οποίες αντλούν τις πληροφορίες τους ή./και από άτομα ή φορείς του κοινωνικού κατεστημένου, όπως ειδικοί¹⁴⁵. Με λίγα λόγια, η λογική θεώρηση της κοινωνικής πραγματικότητάς τους προέρχεται από τους κανόνες της αίθουσας σύνταξης και της δημοσιογραφίας, τα λόγια των ειδικών ή και από το στερεότυπο να πουλήσουν την ιστορία που αποτελεί βασικό στόχο της επιχείρησης προκειμένου να μεγιστοποιήσει το κέρδος της.

Ετσι, τα ΜΜΕ γενικά και ο έντυπος τύπος ειδικότερα εκδηλώνουν ένα συνεχές ενδιαφέρον για δραματοποιημένες και συγκινησιακά φορτισμένες ατομικές πράξεις βίας. Ως εκ τούτου, η τρομολαγνεία, που τροφοδοτείται από τον Τύπο, ο διασυρμός του υπόπτου, πριν καν ο ίδιος οδηγηθεί σε δίκη, η χωρίς όρια διαπόμπευση της οικογένειάς του και, κατ' επέκταση, ο ανελέητος στιγματισμός του, συντελούν στην δημιουργία ενός μύθου γύρω από το πρόσωπο του θύτη.¹⁴⁶ Ο Τύπος δεν προβάλλει ούτε την πραγματική έκταση της της εγκληματικότητας ούτε το κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λαμβάνει χώρα. Η παρουσίαση του εγκλήματος εστιάζεται στο πρόσωπο του δράστη και στο στενό οικογενειακό του περιβάλλον και συνοδεύεται συνήθως από στερεότυπες και τυποποιημένες ερμηνείες¹⁴⁷. Η επιλεκτική χρήση και αναπαραγωγή συγκεκριμένων στοιχείων από τα ΜΜΕ οδηγούν τελικά στην παγίωση του εγκληματικού στερεοτύπου που συνάδει με τις επιταγές της κοινωνικής συναίνεσης, ενισχύουν την ατομικοκεντρική προσέγγιση του εγκλήματος, με αποτέλεσμα, οποιαδήποτε κίνηση και έκφραση του

145 Βλ. Roshco Bernard, *Newsmaking*. Chicago, University of Chicago Press 1975, σελ. 101, Μ., Σεραφετινίδου Μ. (1999) *supra*, υποσ. 95 σελ. 243 επ

146 Πανούσης Γ., «Το εγκληματικό στερεότυπο: κοινωνικό δηλητήριο δια του τύπου διοχετευόμενο», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τευχ. 74, 1989, σελ. 73

147 Βλ. Λαμπροπούλου Ε., Αρφαράς Α. «Τύπος και Εγκληματικότητα» στο επιμ. Η. Δασκαλάκη *Εγκληματίες και θύματα στο κατώφλι του 21ου αιώνα*, Αθήνα, ΕΚΚΕ, 2000, σελ. 440

δράστη να θεωρείται ως προϊόν της εγκληματικής του προσωπικότητας.¹⁴⁸

Πρέπει, τελειώνοντας, να σημειώσουμε ότι η δύναμη των media να ενημερώνουν το κοινό και να απεικονίζουν κοινωνικά θέματα αρμόζει με την έννοια της agenda setting των Max McCombs και Don Shaw¹⁴⁹.

Συγκεκριμένα, κατέδειξαν ότι τα media όχι μόνο λένε στο κοινό τους τι να σκέπτεται αναφορικά με συγκεκριμένα θέματα αλλά και πώς να το σκέπτεται.

Συνεπώς, υποστηρίζουν ότι ο τρόπος με τον οποίο διατυπώνουν τις ειδήσεις είναι συναφής με τον καθορισμό της ημερήσιας διάταξης (agenda setting).

Τόσο η επιλογή των θεμάτων ειδήσεων ημερήσιας διάταξης όσο και η επιλογή πλαισίου ή διατύπωσης των ιστοριών για αυτά τα θέματα παίζουν αποτελεσματικούς ή σθεναρούς ρόλους που συνεπάγονται τρομακτικές ηθικές ευθύνες. Για παράδειγμα, οι τρόποι κάλυψης ειδήσεων περιπτώσεων σεξουαλικών εγκλημάτων ενδέχεται να συγκλονίσουν την κοινή γνώμη αλλά και να την κλονίσουν αναφορικά με τις σχετικές επιμορφωτικές αναπαραστάσεις γενικότερα.

Σε ιδεολογικό επίπεδο, τα MME επιχειρούν κάθε φορά να διαφυλάξουν την ισορροπία προκειμένου να εξασφαλίσουν τη διατήρηση της κοινωνικής συναίνεσης, διαχωρίζοντας με σαφήνεια πάντοτε το δράστη από το υπόλοιπο κοινωνικό σώμα¹⁵⁰. Το στερεότυπο του εγκληματία ταυτίζεται με το

148 Βαρβαρέσου Ξ., «Αναπαραστάσεις δράστη και θύματος και MME : η υπόθεση Μανώλη Δουρή» στο επιμ .Η. Δασκαλάκη Εγκληματίες και θύματα στο κατώφλι του 21ου αιώνα, Αθήνα, ΕΚΚΕ,2000 σελ. 466

149 Βλ. . McCombs Maxwell & Shaw Donald, "The agenda-setting function of the press," 36, Public Opinion Quarterly, 1972, σελ 176-187, των ίδιων, "The evolution of agenda-setting research, 43:2, Journal of Communication, 1993,σελ 58-67, των ίδιων, "Explorers and surveyors: Expanding strategies for agenda-setting research," 69:4, Journalism Quarterly, 1992 ,σελ. 813-824 στο B. A. Haller, News Coverage of Disability issues, The Center for an accessible society, July 1999 txt at: <http://www.accessiblesociety.org/topics/coverage/0799haller.htm>

150 Βαρβαρέσου Ξ.,, op cit.,σελ 473

«διαφορετικό» και, ως τέτοιο, προκαλεί στο κοινωνικό σύνολο συναισθήματα εχθρότητας και αποστροφής. Όσο πιο φρικιαστικό χαρακτηρίζεται ένα έγκλημα από τον Τύπο, τόσο περισσότερο χάνει ο δράστης την ανθρώπινη ιδιότητά του και απορρίπτεται από την κοινωνία. Ο κοινωνικός αυτός αποκλεισμός επιβάλλεται από τον φόβο που γεννά ο θύτης, στο πρόσωπο του οποίου συγκεντρώνονται όλα τα μυστηριακά και ακατανόητα εκείνα στοιχεία που φέρει η αινιγματική φύση του εγκλήματος¹⁵¹

151 .Βρύζας Κ., *supra* υποσ 123, σελ 105

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΣΧΕΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

A. Σχετική Νομοθεσία

Τα τελευταία χρόνια το θέμα της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού έχει απασχολήσει και ιδιαίτερα ευαισθητοποιήσει τις σύγχρονες κοινωνίες σε διεθνές επίπεδο. Αυτό συνεπάγεται την ύπαρξη ή σύνταξη, μεταξύ άλλων, αυστηρότερης και συγκεκριμένης-ων νομοθεσίας-ων για την προστασία των ανήλικων θυμάτων και γενικότερα, των παιδιών θυμάτων σεξουαλικών εγκλημάτων.

Όπως αναφέραμε στο κεφάλαιο της οριοθέτησης των εννοιών, ο όρος «σεξουαλική εγκληματικότητα» περιλαμβάνει αδικήματα τα οποία στοιχειοθετούνται από την ύπαρξη προσβολής της γενετήσιας ελευθερίας και την πρόκληση βλάβης σωματικής ή / και ψυχικής – καθώς και την καταπάτηση συγκεκριμένων θεμελιωδών ανθρώπινων δικαιωμάτων και κυρίως του δικαιώματος της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και του δικαιώματος στην αυτοδιάθεση του ατόμου.

Στην Ελλάδα, με βάση στα παραπάνω γενικά χαρακτηριστικά του όρου «σεξουαλική εγκληματικότητα», η νομοθεσία προστασίας ανήλικων θυμάτων σεξουαλικών εγκλημάτων μπορεί να αναζητηθεί στην Διεθνή και Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Παιδιού στο Σύνταγμα της Ελλάδας, και στον Ελληνικό Ποινικό Κώδικα

Σ' αυτό το σημείο όμως, οφείλουμε να σημειώσουμε ότι πριν από την οποιαδήποτε αναφορά σχετικά με τις εθνικές νομοθεσίες προηγείται μία συνοπτική παρουσίαση των σχετικών με το θέμα μας διατάξεων ή/και

προβλέψεων τόσο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου όσο και των Διεθνών Οργανισμών. Και αυτό διότι, σύμφωνα με ορισμένους συγγραφείς και δικαστικούς οι διατάξεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Διεθνών Οργανισμών ενδέχεται να έχουν αυξημένη τυπική ισχύ και να υπερισχύουν των νόμων ακόμα και του Συντάγματος¹⁵²

Κατ' αρχάς, ήδη από το 1992 έχει κυρωθεί στην Ελλάδα με το νόμο 2101/1992 η Διεθνής Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού¹⁵³ που υπογράφηκε στη Ν. Υόρκη στις 26 Ιανουαρίου 1990 και έχει την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παρ.1 του Συντάγματος. Όσον αφορά στο θέμα της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, τα παρακάτω άρθρα της Διεθνούς Σύμβασης κρίνονται ιδιαίτερα σημαντικά στην παρούσα εργασία:

Πρώτο, το άρθρο 19¹⁵⁴ ορίζει ότι τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα προκειμένου να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή βίας, προσβολής ή βιαιοπραγιών σωματικών ή πνευματικών, εγκατάλειψης ή παραμέλησης, κακής μεταχείρισης ή εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας, κατά το χρόνο που βρίσκεται υπό την επιμέλεια των γονέων του ή του ενός από τους δύο, του ή των νομίμων εκπροσώπων ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου στο οποίο το είχανμπιστευθεί.

Δεύτερο, το άρθρο 34¹⁵⁵ στοχεύει τη προστασία του παιδιού από κάθε μορφή

152 Βλ. Μαγγανά Α. - Καρατζά Λ., *Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη 2002, σελ. 10

153 Βλ. Φαρσεδάκη Ιακ. (επιμ.), *Δίκαιο Ανηλίκων*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη 2004, τ.7 σελ. 689 επ.

154 *op. cit.* σελ. 697

155 *op. cit.* σελ. 704

σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής βίας. Συνεπώς, τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα σε εθνικό, διμερές και πολυμερές επίπεδο προκειμένου να εμποδίσουν α) Την παρακίνηση ή εξαναγκασμό των παιδιών σε παράνομη σεξουαλική δραστηριότητα β) Την εκμετάλλευση των παιδιών για πορνεία ή άλλες παράνομες σεξουαλικές δραστηριότητες γ) Την εκμετάλλευση των παιδιών για την παραγωγή θεαμάτων ή υλικού πορνογραφικού χαρακτήρα και

Τρίτο, το άρθρο 36¹⁵⁶ που ορίζει ότι τα Συμβαλλόμενα Κράτη προστατεύουν το παιδί από κάθε άλλη μορφή εκμετάλλευση επιβλαβή για οποιαδήποτε πλευρά της ευημερίας του.

Εξ' άλλου, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ψηφίσει ειδικές συμβάσεις για την προστασία του παιδιού. Ειδικότερα, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών του Στρασβούργου της 25^{ης} Ιανουαρίου 1996, η οποία κυρώθηκε στην Ελλάδα το 1997 με το νόμο 2502/1997 (Α'103¹⁵⁷

Και οι δύο αυτές συμβάσεις, κυρώθηκαν επίσης με την εφαρμογή των άρθρων 15§2 και 21§1 του Συντάγματος, καθώς και των άρθρων 7 και 17 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη και 25§2 της Οικουμενικής Διακηρύξεως¹⁵⁸

Αξίζει να σημειωθεί ότι ένδειξη της ευαισθητοποίησης των περισσότερων χωρών του Δυτικού κόσμου για την προστασία του παιδιού αποτελούν η Απόφαση 2000/375/ΔΕΥ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 29^{ης}

156 *op. cit.* σελ. 705

157 *op. cit.* σελ. 714 επ.

158 Βλ. Π.Δ. Δαγτόγλου « Συνταγματικό Δίκαιο, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα» (εκδ 2^η), τόμ. Α' Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 2005, σελ. 34-35, 43

Μαΐου του 2000 για την καταπολέμηση της παιδικής πορνογραφίας στο Ίντερνετ¹⁵⁹, καθώς και η Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Πρόταση για απόφαση πλαίσιο του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας»¹⁶⁰.

Ωστόσο, το Σύνταγμα της Ελλάδας στο άρθρο 21 παρ. 1 και 3 ορίζει με ευκρίνεια ότι: «...τα παιδιά είναι κάτω από την προστασία της πολιτείας», «...η πολιτεία, λαμβάνει ειδικά μέτρα για την **προστασία της παιδικής ηλικίαςκαι της νεότητας...**»¹⁶¹

Εξάλλου, άλλα θιγόμενα δικαιώματα των ανήλικων θυμάτων εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας τους που προστατεύονται από το Σύνταγμα είναι τα εξής:

α) **Ο σεβασμός της αξίας του ανθρώπου**¹⁶² αποτελεί την υπέρτατη αξία σε μία φιλελεύθερη και δημοκρατική κοινωνία. Το Σύνταγμα προστατεύει ρητά στο άρθρο 2§1 ρητά την ανθρώπινη αξία

β) **Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια** Η αξιοπρέπεια είναι η αξία που πρέπει να έχει κάθε άνθρωπος, ως έλλογο και συνειδητό ον, ως πρόσωπο. Το

159 138/9.6.2000, σελ. 0001-0004 στο Φαρσεδάκης Ι, ο.π. υπος 153 1, σελ. 516επ

160 Βλ. Λ. Καρατζά, *4 Κώδικες*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη 2003 σελ. 710-715, Ι. Κακαλή, Ν. Κουράκη, Α. Μαγγανά, Ι. Φαρσεδάκη, *Ποινικός Κώδικας*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη 2000, σελ. 1365-1415

161 Σ 21§1: «Η οικογένεια ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους». & Σ21§3: «Το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων», βλ. & Φαρσεδάκη Ι., *op cit* σελ. 4 και Yotopoulos – Maragopoulos A & Farsedakis J., “Pornography: A Criminological and Human Rights Perspective” στο A. Yotopoulos -Maragopoulos (ed) *Women’s Rights, Human Rights*, Αθήνα, Εστία 1994, σελ. 264-289

162 11 Σ 2§1: «Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας», Βλ και Δαγτόγλου Δ.Π., 2005, *op cit*

Σύνταγμα προστατεύει στα άρθρα 7§2 και 106§2 την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Συγκεκριμένα, το άρθρο Σ 7§2 ορίζει: «Τα βασανιστήρια, οποιαδήποτε σωματική κάκωση, βλάβη υγείας, ή άσκηση ψυχολογικής βίας, καθώς και κάθε άλλη προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας απαγορεύονται και τιμωρούνται, όπως ο νόμος «ορίζει», ενώ το άρθρο Σ106§2: «Η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία δεν επιτρέπεται να αναπτύσσεται σε βάρος της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ή προς βλάβη της εθνικής οικονομίας»¹⁶³.

γ) **Η προστασία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής:** Κατά το άρθρο 9§1 εδ. β' του Συντάγματος, «η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστη». Η συνταγματική αυτή διάταξη καλύπτει όλες τις πλευρές της ιδιωτικής σφαίρας

Ο Ελληνικός Ποινικός Κώδικας¹⁶⁴ στο κεφάλαιο 19 με τίτλο «Εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εγκλήματα οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής», τα άρθρα 336-353 περιλαμβάνουν τα εγκλήματα σεξουαλικού χαρακτήρα. Ειδικότερα, τα άρθρα που μας ενδιαφέρουν στην παρούσα μελέτη, αφορούν στις περιπτώσεις ανήλικων θυμάτων σεξουαλικών εγκλημάτων και είναι τα εξής;

Το άρθρο **ΠΚ336** αφορά στο **έγκλημα του βιασμού** και ορίζει στην πρώτη παράγραφο ότι όποιος με σωματική βία ή με απειλή σπουδαίου κινδύνου

163 Βλ. Δαγτόγλου Δ.Π. *op.cit* τομ. Α' σελ. 248 επ

164 Βλ. . Καρατζά Λ, *4 Κώδικες*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη 2003 σελ. 710-715, Ικακαλή Ι., Κουράκη Ν., Μαγγανά Α. Φαρσεδάκη Ιακ., *Ποινικός Κώδικας*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη 2000, σελ. 1365-1415 , Μαγγανάς Α., Λάζος Γ., *Ο Ποινικός Κώδικας για τον Πολίτη*, Αθήνα, Εκδ. Παπαζήση, 1998

εξαναγκάζει άλλον σε συνουσία εξώγαμη ή σε ανοχή ή σε επιχείρηση ασελγούς πράξης¹⁶⁵ τιμωρείται με κάθειρξη. Στη δεύτερη παράγραφο όμως επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών για την ίδια πράξη αν αυτή έγινε από δύο ή περισσότερους δράστες που ενεργούσαν από κοινού

Το άρθρο **ΠΚ337** που αναφέρεται στο αδίκημα **προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας** προβλέπει την ποινικοποίηση πράξεων που προσβάλλουν βάνουσα στο πεδίο της γενετήσιας του ζωής. Μάλιστα η δεύτερη παράγραφος του άρθρου προβλέπει ιδιαίτερη ποινή για το δράστη όταν το θύμα είναι νεότερο των 12 ετών

Το άρθρο **ΠΚ339** που αναφέρεται στο **έγκλημα της αποπλάνησης παιδιών** ορίζει τα ακόλουθα: 1, όποιος ενεργεί ασελγή πράξη με πρόσωπο νεότερο από 15 ετών ή το παραπλανεί με αποτέλεσμα να ενεργήσει ή να υποστεί τέτοια πράξη τιμωρείται, αν δεν υπάρχει περίπτωση να τιμωρηθεί βαρύτερα για το έγκλημα του άρθρου 351^A ως εξής: α) αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δέκα έτη, με κάθειρξη δέκα ετών β) αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δέκα έτη, με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δέκα έτη, όχι όμως και τα δεκατρία έτη, με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και γ) αν συμπλήρωσε τα δεκατρία έτη, με φυλάκιση, (όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 56 παράγραφος 2 του ν. 3180/2003).

Το άρθρο **ΠΚ342** για την **κατάχρηση ανηλίκων σε ασέλγεια** προβλέπει φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους στον ανιόντα εξ αγχιστείας ή θετό γονέα, που ενεργεί ασελγή πράξη με ανήλικο κατιόντα ή το θετό του τέκνο τον επίτροπο ή τον επιμελητή ή τους κάθε είδους ανατροφείς με τον ανήλικο που

165 Για την έννοια της ασελγούς πράξης βλ. Ι. Κακαλή, Ν. Κουράκη, Α. Μαγγανά, Ι. Φαρσεδάκη, *op. Cit.* σελ. 1366

έχουν στην επιμέλειά τους: οι δάσκαλοι ή παιδαγωγοί με τους ανήλικους μαθητές τους ή εκείνους που παιδαγωγούν` οι κληρικοί με τα ανήλικα πνευματικά τους τέκνα.

Στη συνέχεια, το άρθρο **ΠΚ 343** που αφορά την **ασέλγεια με κατάχρηση εξουσίας** προβλέπει τα εξής: με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους τιμωρούνται: α) ο δημόσιος υπάλληλος που ενεργεί ασελγή πράξη με πρόσωπο που εξαρτάται υπηρεσιακά από αυτόν «εκμεταλλεόμενος» αυτή τη σχέση και β) οι διορισμένοι ή οπωσδήποτε εργαζόμενοι σε φυλακές ή άλλα κρατητήρια, σε σχολές, παιδαγωγικά ιδρύματα, νοσοκομεία, κλινικές ή κάθε είδους θεραπευτήρια και αναρρωτήρια ή σε άλλα ιδρύματα προορισμένα να περιθάλπουν πρόσωπα που έχουν από βοήθεια, αν ενεργήσουν ασελγή πράξη με πρόσωπο που έχει εισαχθεί σ' αυτά τα ιδρύματα.

Το άρθρο **ΠΚ344** αναφέρεται στις περιπτώσεις που απαιτείται έγκληση. Συγκεκριμένα, στις περιπτώσεις των άρθρων 337 και 341 για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση. Στις περιπτώσεις του άρθρου 336 η ποινική δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως, ο εισαγγελέας όμως μπορεί κατ' εξαίρεση με αιτιολογημένη διάταξή του, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, να απέχει οριστικά από την άσκηση της ποινικής δίωξης ή αν έχει ασκήσει την ποινική δίωξη, να εισαγάγει την υπόθεση στο αρμόδιο συμβούλιο πλημμελειοδικών' αυτό μπορεί να παύσει οριστικά την ποινική δίωξη εκτιμώντας τη δήλωση του θύματος ή των κατά το άρθρο 118 προσώπων` ότι η δημοσιότητα από την ποινική δίωξη θα έχει συνέπεια το σοβαρό ψυχικό τραυματισμό του θύματος (όπως το εδ α' αντικαταστάθηκε από το άρθρο 4 του Ν 3064/2002

Το άρθρο **ΠΚ345** αναφέρεται στο **έγκλημα της αιμομιξίας**. Στη πρώτη παράγραφο ορίζει ότι η συνουσία μεταξύ συγγενών εξ αίματος ανιούσας και

κατιούσας γραμμής τιμωρείται ως προς τους ανιόντες με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών, ως προς τους κατιόντες με φυλάκιση μέχρι δυο ετών, μεταξύ αμφιθαλών ή ετεροθαλών αδελφών η συνουσία τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δυο ετών, ενώ στη δεύτερη παράγραφο προβλέπει απαλλαγή από κάθε ποινή για τους συγγενείς κατιούσας γραμμής, αν το χρόνο της πράξης τους δεν είχαν συμπληρώσει το 17^ο έτος της ηλικίας τους.

Το αδίκημα της **ασέλγειας μεταξύ συγγενών** προβλέπεται στο άρθρο **ΠΚ346** που ορίζει: ή επιχείρηση άλλης ασελγούς πράξης μεταξύ των συγγενών που αναφέρονται στο άρθρο 345 τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους.

Το άρθρο **ΠΚ347** αφορά την **ασέλγεια παρά φύση** και ορίζει τα ακόλουθα: η παρά φύση ασέλγεια μεταξύ αρρένων που τελέστηκε α) με κατάχρηση μιας σχέσης εξάρτησης που στηρίζεται σε οποιαδήποτε υπηρεσία β) από ενήλικο με αποπλάνηση προσώπου νεότερου από δεκαεπτά ετών ή από κερδοσκοπία τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών.

Το άρθρο **ΠΚ348** αφορά στη **διευκόλυνση ακολασίας άλλων**. Η τρίτη παράγραφος του άρθρου αυτού ποινικοποιεί τη διευκόλυνση ακολασίας τρίτου με ανήλικο. Στο άρθρο περιγράφονται διάφορες μορφές διευκόλυνσης. Ο νομοθέτης επιθυμώντας να διασφαλίσει στο μέγιστο δυνατό βαθμό την ελευθερία αλλά και την υγεία των ανηλίκων στο πεδίο της γενετήσιας τους ζωής τιμωρεί όχι μόνο αυτόν που επιχειρεί τις ασελγείς πράξεις σε βάρος τους αλλά και αυτόν που κατ' επάγγελμα η από κερδοσκοπία όχι απλά επιτρέπει αλλά και διευκολύνει την τέλεσή τους

Η **πορνογραφία των ανηλίκων** που αποτελεί και ένα σύγχρονο θέμα της επικαιρότητας προβλέπεται στο άρθρο **ΠΚ348Α** το οποίο στις τρεις παραγράφους του ορίζει: 1. Όποιος από κερδοσκοπία παρασκευάζει, κατέχει, προμηθεύεται, αγοράζει, μεταφέρει, διακινεί, διαθέτει, πωλεί ή θέτει με

οποιονδήποτε τρόπο σε κυκλοφορία πορνογραφικό υλικό τιμωρείται μ φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή δέκα χιλιάδων έως εκατό χιλιάδων ευρώ. 2. Πορνογραφικό υλικό κατά την έννοια της προηγούμενης παραγράφου συνιστά κάθε περιγραφή ή πραγματική η εικονική αποτύπωση σε οποιονδήποτε υλικό φορέα, του σώματος ανηλίκου που αποσκοπεί στη γενετήσια διέγερση, καθώς και η καταγραφή ή αποτύπωση, σε οποιονδήποτε υλικό φορέα, πραγματικής, προσποιητής ή εικονικής ασελγούς πράξης που ενεργείται για τον ίδιο σκοπό από ή με ανήλικο. 3. Αν κάποια από τις πράξεις της πρώτης παραγράφου αφορά πορνογραφικό υλικό που συνδέεται με την εκμετάλλευση της ανάγκης της πνευματικής αδυναμίας, της κουφότητας ή της απειρίας ανηλίκου ή με την άσκηση σωματικής βίας κατ' αυτού, επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και χρηματική ποινή πενήντα χιλιάδων έως εκατό χιλιάδων ευρώ και αν η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη του παθόντος, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή εκατό χιλιάδων έως πεντακοσίων χιλιάδων ευρώ.

Το επόμενο άρθρο **ΠΚ349** που αφορά στο αδίκημα της **μαστροπείας** προβλέπει για τους ανήλικους τα παρακάτω: 1, Όποιος για να εξυπηρετήσει την ακολασία άλλων προάγει ή εξωθεί στην πορνεία ανήλικο ή υποθάλλει ή διευκολύνει την πορνεία ανηλίκων τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και χρηματική ποινή δέκα χιλιάδων έως πενήντα χιλιάδων ευρώ. 2. Με κάθειρξη και χρηματική ποινή πενήντα χιλιάδων έως εκατό χιλιάδων ευρώ τιμωρείται ο υπαίτιος, αν το έγκλημα τελέστηκε α) εναντίον προσώπου νεότερου από δεκαπέντε ετών, β) με απατηλά μέσα, γ) από τον ανιόντα συγγενή εξ αίματος ή εξ αγχιστείας ή από θετό γονέα, σύζυγο, επίτροπο ή από άλλον στον οποίο έχουν εμπιστευθεί τον ανήλικο για ανατροφή, διδασκαλία, επίβλεψη ή φύλαξη,

έστω και προσωρινή, δ) από υπάλληλο ο οποίος κατά την άσκηση της υπηρεσίας του επωφελούμενος από την ιδιότητά του αυτή διαπράττει ή συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην πράξη.

Ένα άλλο έγκλημα σεξουαλικού χαρακτήρα που προβλέπεται στον ποινικό κώδικα είναι η **σωματεμπορία** στο άρθρο **ΠΚ351** που ορίζει: 1, Όποιος με τη χρήση βίας, απειλής ή άλλου εξαναγκαστικού μέτρου ή την επιβολή ή κατάχρηση εξουσίας προσλαμβάνει, μεταφέρει ή προωθεί εντός ή εκτός της επικράτειας, κατακρατεί, υποθάλπει, παραδίδει με ή χωρίς αντάλλαγμα σε άλλον ή παραλαμβάνει από άλλον πρόσωπο με σκοπό να προιβεί ο ίδιος ή άλλος στην γενετήσια εκμετάλλευσή του τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και χρηματική ποινή δέκα χιλιάδων έως πενήντα χιλιάδων ευρώ

2. Με την ποινή της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται ο υπαίτιος αν, για τον ίδιο σκοπό αποσπά τη συναίνεση προσώπου με τη χρήση απατηλών μέσων ή το παρασύρει εκμεταλλεόμενος την ευάλωτη θέση του με υποσχέσεις, δώρα, πληρωμές ή παροχή άλλων ωφελημάτων.

3, Όποιος εν γνώσει ενεργεί ασελή πράξη με πρόσωπο το οποίο τελεί υπό τις συνθήκες που περιγράφονται στις παραγράφους 1 και 2 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών.

4. Με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή πενήντα χιλιάδων έως εκατό χιλιάδων ευρώ τιμωρείται ο υπαίτιος σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, αν η πράξη:

α) στρέφεται κατά ανηλίκου ή συνδέεται με την πνευματική αδυναμία ή την κουφότητα του παθόντος

β) τελέστηκε από ένα από τα πρόσωπα που αναφέρονται στο στοιχείο γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 349,

γ) συνδέεται με την παράνομη είσοδο, παραμονή ' έξοδο του παθόντος από τη χώρα,

δ) τελείται κατ' επάγγελμα,

ε) τελείται από υπάλληλο ο οποίος κατά την άσκηση της υπηρεσίας του ή επωφελούμενος από την ιδιότητά του αυτή διαπράττει ή συμμετέχει στην πράξη ή

στ) είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη του παθόντος.

5. Αν κάποια από τις πράξεις της πρώτης και δεύτερης παραγράφου είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο του παθόντος επιβάλλεται ισόβια κάθειρξη.

6. Η κατά τις προηγούμενες παραγράφους γενετήσια εκμετάλλευση συνίσταται στην επιχείρηση από κερδοσκοπία οποιασδήποτε ασελγούς πράξης ή στη χρησιμοποίηση από κερδοσκοπία του σώματος, της φωνής ή της εικόνας προσώπου για την πραγματική ή την προσποιητή επιχείρηση τέτοιας πράξης ή για την παροχή εργασίας ή υπηρεσιών που αποσκοπούν στη γενετήσια διέγερση.

Το άρθρο **ΠΚ351Α** το οποίο αφορά **ασέλγεια με ανήλικο έναντι αμοιβής** ορίζει ως εξής: 1. Η ασελγής πράξη με ανήλικο που τελείται με ενήλικο με αμοιβή ή με άλλα υλικά ανταλλάγματα ή η ασελγής πράξη μεταξύ ανηλίκων που προκαλείται από ενήλικο με τον ίδιο τρόπο και τελείται ενώπιον αυτού ή άλλου ενηλίκου τιμωρείται ως εξής:

α) αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δέκα έτη, με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή εκατό χιλιάδων έως πεντακοσίων χιλιάδων ευρώ,

β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δέκα έτη, όχι όμως και τα δεκαπέντε έτη με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και χρηματική ποινή εκατό χιλιάδων έως πεντακοσίων χιλιάδων ευρώ

γ) αν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη, με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή δέκα χιλιάδων έως πενήντα χιλιάδων ευρώ

2. Η κατά συνήθεια τέλεση της πράξης από τον ενήλικο σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο συνιστά επιβαρυντική περίπτωση.

3. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο του παθόντος επιβάλλεται ισόβια κάθειρξη.

Τέλος, το αδίκημα **πρόκλησης σκανδάλου με ακόλαστες πράξεις** προβλέπεται στο άρθρο **ΠΚ353** του ποινικού κώδικα και ορίζει τα παρακάτω:

1. Όποιος δημόσια επιχειρεί ακόλαστη πράξη και προκαλεί μ' αυτήν σκάνδαλο τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

2. Όποιος εν γνώσει προβάλλει βάνουσα την αιδώς άλλου με ακόλαστη πράξη που ενεργείται ενώπιόν του τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι έξι μηνών ή με χρηματική ποινή. Αν η πράξη του προηγούμενου εδαφίου ενεργείται ενώπιον προσώπου νεότερου των δεκαπέντε ετών τιμωρείται με φυλάκιση. Για την ποινική δίωξη των πράξεων αυτής της παραγράφου απαιτείται έγκληση.

Ωστόσο, η πρόσφατη θέσπιση του νόμου **ν. 3500/2006** (ΦΕΚ 232/24.10.2006, Τεύχος Πρώτο) για την **αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας**, παρ'ότι αργοπορημένα συγκριτικά με τη διεθνή κινητικότητα¹⁶⁶, δημιουργεί αισιοδοξία, τόσο για την παρεχόμενη προστασία των θυμάτων από τις επιμέρους ρυθμίσεις του, όσο και για την καλλιέργεια μιας καινούριας αντίληψης που αναφέρεται στην αποδοκιμασία και στη μηδενική ανοχή απέναντι στα κρούσματα κακοποίησης στο χώρο της οικογένειας.

166 Βλ. Μπεχλιβάνη Ν., Από τα άδυτα της ιδιωτικότητας στην αναγνώριση ενός κοινωνικού προβλήματος δημοσίου ενδιαφέροντος: Κριτική παρουσίαση του Ν. 3500/2006 στα πλαίσια της ιδεολογικής και κατασταλτικής αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας, Θεσσαλονίκη, Παπαφιλίππου δικηγορικό γραφείο www.pappafilippou.gr/ENG_files/Publications/Publications_12.htm

Η ενδοοικογενειακή βία παύει να θεωρείται ιδιωτική υπόθεση αλλά ανάγεται σε κοινωνικό πρόβλημα για την αντιμετώπιση του οποίου εκτός από την επιβολή κυρώσεων επιστρατεύονται θεσμοί συνδιαλλαγής και κοινωνικής αρωγής των πρωταγωνιστών. Από τις καινοφανείς διατάξεις του νέου νόμου, αναφέρονται η αναγνώριση της θυματοποίησης των παιδιών ακόμη και αν δεν είναι οι άμεσοι αποδέκτες της βίαιης συμπεριφοράς, η ρητή απαγόρευση ως μέσο σωφρονισμού της σωματικής τιμωρίας των παιδιών, η καταβολή χρηματικής ικανοποίησης στα θύματα, η αναγωγή του βιασμού μέσα στο γάμο σε αξιόποινη πράξη, η αυτεπάγγελτη δίωξη των πλημμελημάτων, η ποινική διαμεσολάβηση¹⁶⁷.

Στη συνέχεια ακολουθούν τα άρθρα του Ποινικού Κώδικα που αντικαταστάθηκαν από το νέο νόμο 3500/2006.

167 Μπεχλιβάνη Ν. Ibid, βλ. και Παπαθεοδώρου Θ., «Η ποινικοποίηση της ενδοοικογενειακής βίας», ΠΟΙΝΔ/ΝΗ 2007, 71., Βλάχου Β., «Η κοινωνιολογική διερεύνηση της ενδοοικογενειακής βίας: Θεωρητικές προσεγγίσεις, μεθοδολογικοί προβληματισμοί και θεσμικές παρεμβάσεις», ΠΟΙΝΔ/ΝΗ 2007, σελ. 625.

Άρθρο 8

Βιασμός και κατάχρηση σε ασέλγεια

1. Η παρ. 1 του άρθρου 336 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Όποιος με σωματική βία ή με απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου εξαναγκάζει άλλον σε συνουσία ή σε άλλη ασελγή πράξη ή σε ανοχή της τιμωρείται με κάθειρξη.»

2. Η παρ. 1 του άρθρου 338 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Όποιος με κατάχρηση της παραφροσύνης άλλου ή της από οποιαδήποτε αιτία προερχόμενης ανικανότητας του να αντισταθεί, ενεργεί επί αυτού συνουσία ή άλλη ασελγή πράξη τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών.»

Άρθρο 24

Το άρθρο **342** του **Ποινικού Κώδικα** (κατάχρηση ανηλίκων σε ασέλγεια) αντικαθίσταται ως εξής:

Άρθρο 342

Κατάχρηση ανηλίκων σε ασέλγεια

1. Ο ενήλικος ο οποίος ενεργεί ασελγείς πράξεις με ανήλικο, τον οποίον του έχουν εμπιστευθεί για να τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά, τιμωρείται ως εξής:

α) αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα έτη, με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών,

β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα, όχι όμως και τα δεκαοκτώ έτη, με κάθειρξη.

2. Συνιστά επιβαρυντική περίπτωση η τέλεση της πράξης της πρώτης παραγράφου:

α) από οικείο,

β) από πρόσωπο που συνοικεί με τον ανήλικο ή διατηρεί φιλικές σχέσεις με τους οικείους του,

γ) από εκπαιδευτικό, παιδαγωγό, γυμναστή ή άλλο πρόσωπο που παραδίδει μαθήματα στον ανήλικο,

δ) από πρόσωπο που δέχεται τις υπηρεσίες του ανηλίκου,

ε) από κληρικό με τον οποίο ο ανήλικος διατηρεί πνευματική σχέση,

στ) από ψυχολόγο, ιατρό, νοσοκόμο ή από ειδικό επιστήμονα που παρέχει τις υπηρεσίες του στον ανήλικο.

3. Ο ενήλικος ο οποίος με χειρονομίες, με προτάσεις ή με εξιστόρηση, απεικόνιση ή παρουσίαση πράξεων που αφορούν τη γενετήσια ζωή προσβάλλει την αιδώς ανηλίκου, τον οποίον του έχουν εμπιστευθεί για να τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και αν η πράξη τελείται κατά συνήθεια με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών. Η παράγραφος 2 εφαρμόζεται αναλόγως και στις περιπτώσεις αυτές.

4. Ο ενήλικος, ο οποίος μέσω διαδικτύου ή άλλου μέσου επικοινωνίας, αποκτά επαφή με πρόσωπο που δεν συμπλήρωσε τα δεκαέξι έτη και με προτάσεις ή με εξιστόρηση, απεικόνιση ή παρουσίαση πράξεων που αφορούν τη γενετήσια ζωή προσβάλλει την αιδώς του, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και αν η πράξη τελείται κατά συνήθεια με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών.

5. Η παραγραφή των πράξεων των προηγούμενων παραγράφων αναστέλλεται μέχρι την ενηλικίωση του ανηλίκου.»

Όσον αφορά στη νομοθεσία των ΜΜΕ και ιδιαίτερα αυτής που αφορά στον έντυπο τύπο, παρακάτω παρατίθενται σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις και διατάξεις.

Σ' αυτό το σημείο, αξίζει εκ των προτέρων να σημειωθεί ότι η ελευθερία της έκφρασης που αφορά άμεσα στα ΜΜΕ και στην περίπτωση μας του έντυπου τύπου, αποτελεί θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα που αναγνωρίζεται ως τέτοιο, τόσο από την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα των Ηνωμένων Εθνών όσο και από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) και το Σύνταγμα μας

Πρωταρχικά, όσον αφορά στην αναγνώριση του δικαιώματος της ελευθερίας της έκφρασης σε διεθνές επίπεδο, το άρθρο 19 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της 10-12-1948 ορίζει:

«Καθένας έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της γνώμης και της έκφρασης, που σημαίνει το δικαίωμα να μην υφίσταται δυσμενείς συνέπειες για τις γνώμες του και το δικαίωμα να αναζητεί, να παίρνει και να διαδίδει πληροφορίες και ιδέες, με οποιοδήποτε μέσο έκφρασης και από όλο τον κόσμο»¹⁶⁸

168 Βλ. Διεθνείς Συμβάσεις για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Εκδ. Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, 1982, σελ. 27

Σχετική πρόβλεψη υπάρχει και στο άρθρο 19 παρ. 2 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα της 19-12-1966 των Ηνωμένων Εθνών στο οποίο ορίζονται τα εξής:

*«Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης.
Στο δικαίωμα αυτό συμπεριλαμβάνεται η ελευθερία αναζήτησεως,
λήψεως και μεταδόσεως πληροφοριών και ιδεών κάθε φύσεως
χωρίς να λαμβάνονται υπ' όψη σύνορα και υπό μορφή
προφορική, γραπτή, έντυπη ή καλλιτεχνική ή άλλη μορφή της
εκλογής καθενός»¹⁶⁹*

Παρόμοια, σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, υφίσταται το άρθρο 10 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της 4-11-1950 του οποίου το περιεχόμενο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν εκφράσεως. Το δικαίωμα τούτο περιλαμβάνει την ελευθερίαν γνώμης ως και την ελευθερίαν λήψεως ή μεταδόσεως πληροφοριών ή ιδεών άνευ επεμβάσεως δημοσίων αρχών και ασχέτως συνόρων. Το παρόν άρθρον δεν κωλύει τα Κράτη από του να υποβάλλουν τις επιχειρήσεις ραδιοφωνίας, κινηματογράφου ή τηλεόρασης εις κανονισμούς εκδόσεως αδειών λειτουργίας»¹⁷⁰

169 Id., σελ. 56

170 Μαγγανά Α.-Καρατζά, Λ., supra υποσ 152, σελ. 220

Στην Ελλάδα η ελευθερία του τύπου προστατεύεται από το Σύνταγμα 1979/1986 με το άρθρο 14 το οποίο ορίζει

«1.Καθένας μπορεί να εκφράζεται να διαδίδει προφορικά γραπτά και δια του τύπου τους στοχασμούς του τηρώντας τους νόμους του κράτους. 2. Ο τύπος είναι ελεύθερος. Η λογοκρισία και κάθε άλλο μέτρο απαγορεύονται»¹⁷¹

Επί πλέον, το 2003, με το Προεδρικό Διάταγμα 77/2003 κυρώθηκε ο Κώδικας δεοντολογίας ειδησεογραφικών και άλλων δημοσιογραφικών και πολιτικών εκπομπών που καταρτίστηκε από το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης¹⁷².

Ειδικότερα, το άρθρο 10 που αφορά στη προστασία των ανηλίκων ορίζει:

1.Απαγορεύεται η παρουσίαση ανηλίκων μέσω εικόνας, ονόματος ή άλλου τρόπου που να καθιστά σαφή την ταυτότητά τους ή τη συμμετοχή τους σε όλες τις εκπομπές που περιλαμβάνονται στον παρόντα κώδικα, όταν αυτοί είναι μάρτυρες ή θύματα εγκληματικών ενεργειών ή δυστυχημάτων .ή βρίσκονται σε δύσκολη κατάσταση. Σε καμία από τις ανώτερες περιπτώσεις δεν λαμβάνεται συνέντευξη από ανήλικο κάτω των 14 ετών.

Κατ' εξαίρεση, η παρουσίαση αυτή επιτρέπεται εφόσον είναι αναγκαία για την ενημέρωση του κοινού και δεν προκαλεί πόνο ή βλάβη στην προσωπικότητα του ανηλίκου και σε κάθε περίπτωση, μόνο ύστερ από γραπτή άδεια αυτού που ασκεί τη γονική μέριμνα ή την επιμέλεια¹⁷³

171 Βλ. Μαγγανά Α., *Θέματα Εγκληματολογικά και Ποινικού Δικαίου*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1999 σελ. 234 και του ίδιου «Ελευθερία πληροφόρησης και δικαιώματα των ανηλίκων θυμάτων», ΠοινΔικ. 6/1999, σελ. 626

172 21 Βλ. Φαρσεδάκη Ιακ. (επιμ.), *Supra* υποσ. 1, σελ. 406-40

173 Βλ. Μαγγανάς Α., *Ειδικά θέματα που αφορούν την κακοποίηση παιδιών. Η περίπτωση του Καναδά και των Η.Π.Α.*, Αθήνα - Κομοτηνή, Εκδ. Αντ. Σάκκουλα, 1996

2. Η παρουσίαση του ανήλικου ως δράστη εγκληματικών ενεργειών ή ως υπαιτίου δυστυχήματος απαγορεύεται απολύτως

Εν κατακλείδι, από τις παραπάνω περιγραφές των νομοθετημάτων προκύπτει απλά ότι ο αντικειμενικός στόχος είναι η πάταξη της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού. Εδώ οι ποινές παίζουν πρωτεύοντα ρόλο. Η αυστηροποίηση των ποινών, πιστεύουμε ότι ουσιαστικά απεικονίζει τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση του νομοθέτη η οποία ενδέχεται να πηγάζει, μεταξύ άλλων, άλλων, είτε από πίεση λόγω έξαρσης του φαινομένου της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού είτε την πρόσφατη ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, την αλλαγή της «αντίληψης» για τη θέση του παιδιού στην κοινωνία ή τον λεπτό χαρακτήρα του προβλήματος της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού κλπ., προκειμένου να διαφυλαχθούν τα βασικά δικαιώματα του ανυπεράσπιστου παιδιού θύματος σεξουαλικής κακοποίησης

B. Κανόνες Δεοντολογίας

α. Ραδιοόφωνο, Τηλεόραση

Η ραδιοφωνία και η τηλεόραση (συνοπτικά:ραδιοτηλεόραση) είναι, συγκρινόμενες με τον τύπο, «πρόσφατα» μέσα μαζικής ενημέρωσης. Η ανάπτυξή τους όμως ήταν ταχύτατη όσο και εκτεταμένη. Η ραδιοτηλεόραση κατήργησε τελικά τα εθνικά σύνορα της πληροφόρησης και ψυχαγωγίας

Ενώ το Σύνταγμα του 1952 αναφερόταν μόνο περιστασιακά στη ραδιοφωνία και αγνοούσε παντελώς την τηλεόραση, η Ε' Αναθεωρητική Βουλή με το άρθρο 15 του Συντάγματος του 1975 όρισε τις ρυθμίσεις για τη

ραδιοτηλεόραση, οι οποίες έπρεπε να τηρούνται κατά τη διαμόρφωση και εμφάνιση κάθε ραδιοφωνικής και τηλεοπτικής εκπομπής. Οι τρεις αυτές αρχές είναι η αντικειμενικότητα, η ισοτιμία και η ποιότητα, και για την καλύτερη διαφύλαξή τους, η ραδιοφωνία και η τηλεόραση υπάγονται στον άμεσο έλεγχο του Κράτους.¹⁷⁴

Αναλυτικότερα, το περιεχόμενο των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών πρέπει να χαρακτηρίζεται από αμεροληψία, παρέχοντας ακριβή και πλήρη ενημέρωση, ενώ παράλληλα υποχρεούται να παρουσιάζει ολοκληρωμένα όλες τις αντιτιθέμενες απόψεις, υπηρετώντας έτσι την πολυμέρεια και την ουδετερότητα. Η ισοτιμία αναφέρεται στην θεμελιώδη αρχή της ισότητας και αφορά τόσο το περιεχόμενο όσο και την κατανομή του χρόνου των εκπομπών της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου.

174 Η ρύθμιση για τη ραδιοτηλεόραση (άρθρου 15 παρ 2) δεν περιλαμβανόταν στο κυβερνητικό σχέδιο του Ιανουαρίου 1975, όπου απλώς στη διάταξη του άρθρου 15 παρ. 1 η εξαίρεση της ραδιοφωνίας επεκτεινόταν και στην «τηλοψία». Η θετική ρύθμιση της ραδιοτηλεοράσεως έγινε από την αρμόδια για τα ατομικά δικαιώματα Β` Υποεπιτροπή της Συνταγματικής Επιτροπής και εντάχθηκε στο άρθρο 15 παρ. 2 του σχεδίου Συντάγματος, όπως διαμορφώθηκε από τις Α` και Β` Υποεπιτροπές. Διέφερε αυτό από τη σημερινή διατύπωση λίγο μόνο: Αφ' ενός άρχιζε με τις λέξεις «τα μέσα μαζικής ενημερώσεως...», οι οποίες δεν υπάρχουν πια, αντί δε της φράσεως στο ισχύον σύνταγμα «της πολιτιστικής αναπτύξεως της χώρας»(ως κριτηρίου της ποιότητας των εκπομπών)αναφερόταν το σχέδιο στην πολιτική ανάπτυξη. Κατά τα λοιπά, η διάταξη ήταν ήδη στο στάδιο αυτό όμοια με την ισχύουσα. Οι επουσιώδεις αυτές αλλαγές δεν εθίγησαν από την Ολομέλεια της Συνταγματικής Επιτροπής(της οποίας το σχέδιο του άρθρου 15 είναι πανομοιότυπο με το άρθρο 15 του σχεδίου των Υποεπιτροπών). Στη συνεδρίαση της 27^{ης} Απριλίου 1975 η Ε` Αναθεωρητική Βουλή έκανε δεκτό το άρθρο 15 παρ. 2 με την αντικατάσταση των λέξεων «Τα μέσα μαζικής ενημερώσεως» με τις λέξεις «τα μέσα ενημερώσεως». Το επίθετο «πολιτική» (ανάπτυξη της χώρας) παρέμεινε. Στο οριστικό κείμενο του άρθρου 15 παρ. 2 παραλείφθηκαν όμως οι λέξεις «τα μέσα μαζικής ενημερώσεως» και αντικαταστάθηκε η λέξη «πολιτική» με τη λέξη «πολιτιστική». Πώς έγινε αυτό είναι άγνωστο

Η ποιότητα, τέλος, αντιμετωπίζοντας τα δυο αυτά μέσα ως φορείς προώθησης της, πολιτιστικής ανάπτυξης της Χώρας, έχει να κάνει με την ποιότητα των εκπομπών τους¹⁷⁵

Ύστερα από την ψήφιση του Νόμου 1730/1987 ¹⁷⁶, ο οποίος έθεσε τις βάσεις της ιδιωτικής ραδιοφωνίας και κατάργησε τη νομοθεσία για την ΕΡΤ και την ΥΕΝΕΔ- έναν από τους στόχους του απετέλεσε και η συγχώνευση της ΕΡΤ-1 και της ΕΡΤ-2 σε ένα ενιαίο νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου- -, ακολούθησε ο Νόμος 1866/1989, ο οποίος ρύθμισε και τις προϋποθέσεις για την χορήγηση αδειών λειτουργίας ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών. Παράλληλα ο ν. 1866/1989 όρισε την δημιουργία του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή, με συγκεκριμένη αποστολή την επίβλεψη της τήρησης των θεμελιωδών αρχών της αντικειμενικότητας, ισοτιμίας και ποιότητας.

175 Αλιβιζάτος Ν., «Ειδήσεις και Άρθρο 15» στο Δ. Μπασαντής, Κ. Στράτος, Ο κόσμος των ειδήσεων, Από την εφημερίδα στην τηλεόραση, Αθήνα, Γνώση, 1991,193-199,σ. 193-194

176 Νόμος 1730/1987 «Ελληνική Ραδιοφωνία-Τηλεόραση, Ανώνυμη Εταιρία(ΕΡΤ-ΑΕ)» (Α` 145).

Η ΕΡΤ ήταν από την αρχή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, και μάλιστα ανώνυμη εταιρία με αποκλειστικό μέτοχο το κράτος.Απολαμβάνει των προνομίων του δημοσίου, παρά την οργάνωσή της ως ανώνυμης εταιρίας. Αρχικά δεν είχε το ραδιοτηλεοπτικό μονοπώλιο Νόμος 1730/1987 «Ελληνική Ραδιοφωνία-Τηλεόραση, Ανώνυμη Εταιρία(ΕΡΤ-ΑΕ)» (Α` 145)

Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων που του έχουν ανατεθεί, εκδίδει κώδικες δεοντολογίας, οδηγίες συστάσεις και κυρώσεις για την τήρηση των αρχών που καλείται να διαφυλάξει. Σύμφωνα, λοιπόν, με τον Κώδικα Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας στην Ραδιοτηλεόραση, το Ε.Σ.Ρ. ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι ο δημοσιογράφος υπερασπίζεται την ελευθερία έκφρασης, σέβεται την ιδιωτική ζωή των πολιτών, δεν αναφέρει ανακρίβειες ή παραπλανητικές δηλώσεις. Επιπλέον, σε περιπτώσεις εγκλημάτων, σέβεται την αρχή ότι ο κατηγορούμενος τεκμαίρεται αθώος μέχρι την καταδίκη του, ενώ παραμένουν κρυφά το όνομα και η ταυτότητα συγγενών του κατηγορουμένου ή καταδικασθέντος. Παραμένουν επίσης μυστικά στοιχεία που αφορούν την ταυτότητα θύματος βιασμού ή ανηλίκου που είναι θύμα, μάρτυρας ή κατηγορούμενος.

Αναφορικά με την δεοντολογία των ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων σε σχέση με εγκληματικές πράξεις, έτσι όπως ορίζεται από το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης αναφέρουμε ενδεικτικά ότι απαγορεύεται η παρουσίαση των μεθόδων εκτέλεσης εγκλημάτων κατά τρόπο που ενθαρρύνουν την απομίμηση, ενώ εγκλήματα, πράξεις βίας και τρομοκρατίας δεν πρέπει να εξυμνώνται ή να μεταδίδονται και κυρίως σε χρόνο που παρακολουθούν ανήλικοι.

β. Ο Ελληνικός Τύπος

Τόσο η Ένωση Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών όσο και η Ένωση Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών προχώρησαν στην σύνταξη σχεδίου κώδικα δεοντολογίας, ως αναγκαίας προϋπόθεσης για την

εκπλήρωση της θεσμικής λειτουργίας του Τύπου. Σύμφωνα με τις εν λόγω αρχές δεοντολογίας, ενδεικτικά αναφέρουμε ότι ο δημοσιογράφος οφείλει να εξασφαλίζει την τεκμηρίωση των πληροφοριών που συλλέγει και να σέβεται τους κανόνες της εμπιστευτικής πληροφόρησης. Όσον αφορά την παρουσίαση ειδήσεων σχετικών με εγκληματικές πράξεις ιδιαίτερης βίας και ωμότητας δεν πρέπει να γίνεται με τρόπο που να ηρωοποιεί ή να διαπομπεύει τους δράστες ή τα θύματα, ενώ απαραίτητη είναι η επίδειξη διακριτικότητας κατά την παρουσίαση κοινωνικώς ευαίσθητων ζητημάτων, όπως είναι τα ναρκωτικά, η σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού, η αιμομιξία, η πορνεία, οι αυτοκτονίες και η παιδική εγκληματικότητα. Ανάλογη διακριτικότητα απαιτείται κατά την αντιμετώπιση θυμάτων ατυχημάτων και εγκληματικών ενεργειών, καθώς ο Τύπος δεν πρέπει να εκμεταλλεύεται την ψυχολογική και συναισθηματική κατάσταση τους.

Το δημοσιογραφικό λειτούργημα δεν μπορεί να υποκαθιστά την δικαιοσύνη ούτε να παρεμποδίζει την απονομή της. Για το σκοπό αυτό, η κάλυψη των δικαστικών υποθέσεων πρέπει να είναι αντικειμενική, ενώ παράλληλα πρέπει να αποφεύγεται η εμφάνιση αμφισβητούμενων στοιχείων ως αδιάσειστων αποδείξεων αλλά και η αποκάλυψη της ταυτότητας των προσώπων που εμπλέκονται σε ποινική δίκη και ιδιαίτερα παιδιών θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης, εκτός αν πρόκειται για υποθέσεις χαρακτήρα που, με τον τρόπο αυτό εξυπηρετείται το κοινό συμφέρον.¹⁷⁷

177 Ελευθερόγλου Ν., Χατζής Α., ΜΜΕ, Τύπος, Δεοντολογία, Σύνταγμα, Αθήνα, Μασσίφ, 1999, σελ.53-70. & Καρακώστας Κ. Ιω., Το δίκαιο των ΜΜΕ, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2003

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ) ΠΟΥ ΠΑΡΑΒΙΑΖΟΝΤΑΙ

A. Δικαιώματα στην πληροφόριση VS δικαιώματα του παιδιού- θύματος σεξουαλικής κακοποίησης

Όπως επισημάνθηκε, η ελευθερία της έκφρασης αποτελεί θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Ο Εγκληματολόγος Α. Μαγγανάς υποστηρίζει::

«...είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς μια συνταγματικά κατοχυρωμένη ελευθερία πιο σημαντική από την ελευθερία της έκφρασης σε μια δημοκρατική κοινωνία ...»¹⁷⁸

Η αναζήτηση, λήψη και περαιτέρω μετάδοση των πληροφοριών σαν βασικές αρχές της ελευθερίας της έκφρασης αποτελούν μορφές δραστηριότητας αναφερόμενες τόσο στους πολίτες - δέκτες της πληροφόρησης, όσο και στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας ως οργανωμένους φορείς πληροφόρησης των πρώτων.¹⁷⁹

Η αναγκαιότητα των ΜΜΕ έγκειται, στο ότι η αρχή της δημοσιότητας η οποία αναγνωρίσθηκε ως θεμελιώδης αρχή της δημοκρατίας στην Ευρώπη τον 19ο αιώνα, στις μέρες μας μπορεί στη πράξη να επιτελέσει τον σκοπό της μόνο με τη βοήθεια των ΜΜΕ.¹⁸⁰

178 Μαγγανάς Α. (1996), supra υποσ 173, σελ. 21

179 Ζημιανίτης Δ , «Τα όρια του δικαιολογημένου ενδιαφέροντος των ΜΜΕ για πληροφόρηση του κοινού σχετικά με τα πρόσωπα της επικαιρότητας», Ποιν. Δικ. 3/2000, σελ. 291-292

180 Roxin C., «Ποινική Δίκη και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης» στο *Δικαιοσύνη και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης*, 1ο Νομικό Συνέδριο του Συλλόγου Αποφοίτων Κολλεγίου Αθηνών, 2 και 3 Δεκεμβρίου 1994, Αθήνα, Εκδ. Αντ. Σάκκουλα, σελ. 43 επ..

Η αρχή της δημοσιότητας αποτελεί ουσιαστικό συστατικό στοιχείο τόσο της τόσο της δημοκρατίας όσο και του κράτους δικαίου.

Η διαφάνεια είναι βασικό στοιχείο της δημοκρατίας. Η δημοκρατία γεννήθηκε στην κλασική Αθήνα τότε που οι Αθηναίοι θεωρούσαν ως απαραβίαστη αρχή και ως βάση της ελευθερίας τους την επιβολή της ποινής σε κάποιον (εγκληματία) μόνο μετά από ελεύθερη και δημόσια δίκη και καταδίκη που θα απαγγελόταν από τους συμπολίτες του. Από το παραπάνω διαφαίνεται με σαφήνεια η σημασία που έδιναν οι Αθηναίοι στη διαφάνεια ως βασικό στοιχείο του δημοκρατικού πολιτεύματος, γι' αυτό και δεν υπήρχε «δίκη εν κρυπτώ»¹⁸¹. Το θέμα της δημοσιότητας τίθεται με οξύτητα όταν πρόκειται για την αναμετάδοση περιπτώσεων σεξουαλικής εγκληματικότητας. Περιπτώσεις βιασμού, παιδοφιλίας, αιμομιξίας, πορνογραφικών θεμάτων θέτουν με μεγάλη ένταση το θέμα του τι επιτρέπεται και του τι απαγορεύεται να μεταδοθεί από τα ΜΜΕ.

Ωστόσο, η χάραξη ορίων εν προκειμένω, είναι εξαιρετικά δύσκολη δεδομένου ότι πρέπει να ληφθούν υπ' όψη παράμετροι οι οποίοι άπτονται του φύλου και της ηλικίας των δεκτών των μηνυμάτων των ΜΜΕ. Επομένως, σημαντικό είναι πως εκλαμβάνονται από το συγκεκριμένο άτομο τα μηνύματα που άπτονται θεμάτων σεξουαλικής εγκληματικότητας. Για παράδειγμα, ένα θέμα που αφορά σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων είναι γενικά αποδεκτό ότι πρέπει να τύχει καθολικής και απόλυτης απαγόρευσης, ενώ ένα θέμα που άπτεται πορνογραφίας ενηλίκων ποια στρώματα άραγε του κοινού αφορά ώστε να επιτραπεί η μετάδοσή του;

181 Φαρσεδάκης, Ι., *Η Εγκληματολογική Σκέψη από την Αρχαιότητα ως τις Μέρες μας*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1990, σελ. 48.

Ειδικότερα, όσον αφορά στο παιδί θύμα σεξουαλικής κακοποίησης σε σχέση με τα ΜΜΕ πρέπει να υπογραμμίσουμε τα παρακάτω: Όπως αναφέραμε το παιδί θύμα λόγω της άγνοιας και της τρωτότητας της ηλικίας του βρίσκεται σε κατάσταση σύγχυσης, φόβου και αδυναμίας με αποτέλεσμα να μην είναι σε θέση να αποκαλύψει το δράστη. Ας σημειώσουμε ότι ο δράστης, , όπως φανερώνουν και οι έρευνες, συνηθίζει να εκβιάζει το παιδί θύμα, το οποίο, όπως αναφέραμε , αντί να προστατέψει τον εαυτό του. υποφέρει από ντροπή και ενοχή επειδή «επέτρεψε» να συμβεί κάτι τέτοιο και για την πιθανή ευχαρίστηση που μπορεί να ένιωσε. Δεν αντιλαμβάνεται ότι είναι ευθύνη των ενηλίκων και όχι ενός παιδιού να εμποδίσουν ένα τέτοιο συμβάν. Τέλος, ένα κακοποιημένο παιδί έχει έλλειψη αυτοεκτίμησης και συχνά σημάδια κατάθλιψης. Μάλιστα σε περιπτώσεις αιμομιξίας, η εικόνα αποδόμησης που εμφανίζει το κακοποιημένο παιδί είναι άμεσα συνδεδεμένη με το γεγονός ότι το ταμπού της αιμομιξίας υπάρχει για να σηματοδοτεί το όριο μεταξύ αυτού που μια κοινωνία θεωρεί επιτρεπτό ή απαγορευμένο για την προώθηση της εξέλιξής της. Είναι ένας νόμος τον οποίο δομεί μια κοινωνία και η παραβίασή του διαταράσσει σε βάθος την αίσθηση ότι υπάρχει ένα σταθερό και αδιαπράγμευτο πλαίσιο μέσα στο οποίο ζούμε.

Επειδή όμως η σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα θέματα για δημοσίευση που επιλέγει ο έντυπος τύπος και τα ΜΜΕ γενικά, όπως αναφέραμε, οι υποθέσεις παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης «ενδέχεται» να (έχουν γραφεί) γραφούν με πηχυαίους τίτλους στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων ή να ηγηθούν ενός τηλεοπτικού δελτίου. Έτσι το κοινό αντιλαμβάνεται ως σημαντικότερα τα θέματα που προέχουν

στην ειδησεογραφική ημερήσια διάταξη και με την πάροδο του χρόνου είναι αυτά τα οποία συχνά καταλαμβάνουν τις πρώτες θέσεις στα ζητήματα που απασχολούν το κοινό.

Δηλαδή, μέσω του καταρτισμού της ημερήσιας θεματολογίας (πολλές φορές ανήκει και η σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων) τα ΜΜΕ μπορεί να μην καταφέρνουν τις περισσότερες φορές να λένε στον κόσμο τι να σκέφτεται, αλλά σημειώνουν τεράστια επιτυχία στο να λένε στον κόσμο το θέμα το οποίο πρέπει, όχι μόνο να σκέφτεται αλλά και πως

Επομένως, πως ένα παιδί θύμα σεξουαλικής κακοποίησης να διεκδικήσει τα δικαιώματά του όταν τα ΜΜΕ αποσκοπώντας στη μεγιστοποίηση του κέρδους και των μετρήσεων μπορεί να δημοσιεύσουν στοιχεία, όπως το όνομα του, λεπτομέρειες από το περιβάλλον που ζει κλπ. που ενδέχεται να επηρεάσουν την υγιή ανάπτυξη του και να το στιγματίσουν ανεπανόρθωτα για την υπόλοιπη ζωή του θυματοποιώντας το για δεύτερη φορά, ενώ δεν φέρει καμία ευθύνη;

Όπως είναι γνωστό, τα τελευταία χρόνια έρχονται στην επιφάνεια ολοένα και περισσότερες περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών από τους τιτάνες των ΜΜΕ που μας βομβαρδίζουν καθημερινά. Ως εκ τούτου, εκπονούνται διάφορες μελέτες από ειδικούς στο θέμα και πολλοί οργανισμοί και οργανώσεις ασχολούνται συστηματικά με το φαινόμενο.

Γενικά η προστασία του παιδιού προβλήθηκε ως μια κοινωνική ανάγκη από τους πιο γνωστούς διεθνείς οργανισμούς. Ενδεικτικά: Το 1959 ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών προβαίνει σε μια Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του παιδιού και προβλέπει ένα νομοθετικό πια καθεστώς προστασίας από κάθε μορφή

εκμετάλλευσης ή παραμέλησης (9η αρχή της Διακήρυξης). Το 1989 η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και πιο συγκεκριμένα τα άρθρα 19 και 34, τα οποία αφορούν την προστασία του παιδιού από κάθε μορφή βίας γενικά και ειδικά από τη σεξουαλική βία, αντίστοιχα. Αναλυτικότερα, δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε, ότι η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989) προφυλάσσει το δικαίωμα του παιδιού στην ελευθερία της έκφρασης (Άρθρο 13) το δικαίωμα στην προστασία της ιδιωτικότητας και ενάντια στις προσβολές της τιμής και της υπόληψης (Άρθρο 16) και επίσης, απαιτεί από τα ΜΜΕ να μεταδίδουν πληροφορίες και υλικό κοινωνικά και πολιτιστικά ωφέλιμα για το παιδί (Άρθρο 17). Επιπλέον τα άρθρα 34 και 36 υποχρεώνουν τις κυβερνήσεις να προστατεύουν τα παιδιά από κάθε είδους εκμετάλλευση συμπεριλαμβανομένης και της πορνογραφίας.¹⁸²

Τέλος στα πλαίσια του Παγκόσμιου Συνεδρίου του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στην Αβάνα τον Σεπτέμβριο του 1990 διατυπώνονται οι Συστάσεις της Γενικής Γραμματείας του Οργανισμού, με την ονομασία "Αρχές του Riyard" οι οποίες αφορούν άμεσα την πρόληψη της κακοποίησης και της οικογενειακής βίας. ως κοινωνικά φαινόμενα.¹⁸³

Όσον αφορά την αντιμετώπιση του θέματος της μετάδοσης της σεξουαλικής εγκληματικότητας από τα Μ.Μ.Ε, από την ΕΣΔΑ, χαρακτηριστικό νομολογιακό παράδειγμα αποτελεί η Υπόθεση Handyside¹⁸⁴ κατά του Ηνωμένου Βασιλείου που έφτασε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων

182 Βλ. text for Action Plan at: www.unesco.org/webworld/child-sceen/onfindex.html.

183 Ibid.

184 Μαγγανάς Α., Καρατζά Λ., supra υποσ 152, σελ. 19επ., ΕΔΔΑ Υπόθεση Handyside κατά Ηνωμένου Βασιλείου

του Ανθρώπου. Εν προκειμένω αισθανόμαστε ότι πρέπει να αναφέρουμε ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έδωσε ιδιαίτερη σημασία στο θέμα της προστασίας της ηθικής των νέων παιδιών, επικυρώνοντας την καταδικαστική απόφαση των βρετανικών δικαστηρίων για κατοχή πορνογραφικού υλικού εις βάρος ενός εκδότη που αποφάσισε να εκδώσει για τους μαθητές ένα βιβλίο που μαζί με άλλες χρήσιμες πληροφορίες περιείχε και πληροφορίες για σεξουαλικά ζητήματα, το οποία μπορούσαν να ωθήσουν τους νέους να υιοθετήσουν βίαιη ή σεξουαλικά διεστραμμένη συμπεριφορά. Συνεπώς, στην περίπτωση αυτή, υπερίσχυε η αναγκαιότητα προστασίας της ηθικής και των κοινωνικών αξιών της νεολαίας έναντι του δικαιώματος της ελευθερίας της έκφρασης.

B Ειδικότερα Δικαιώματα

α. Το δικαίωμα στην παιδική ηλικία & την υγιή ανάπτυξη

Η παιδική ηλικία και η νεότητα αναγνωρίζονται πλέον στις μέρες μας ως ένα αυτοτελές έννομο αγαθό. Η περίοδος αυτή της ζωής του ανθρώπου είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη μετέπειτα εξέλιξη του, και ως ένα πάρα πολύ σοβαρό βαθμό καθοριστική για τη διαμόρφωση μιας υγιούς και ισορροπημένης προσωπικότητας.

Συγκεκριμένα, πρόκειται για το έννομο αγαθό της «παιδικότητας», του να ζει δηλαδή ένα ανήλικο άτομο, ανάλογα με την ηλικία του –σαν παιδί- και να απολαμβάνει τα δικαιώματά του και ιδίως τα αγαθά της στοργής, της φροντίδας, της προληπτικής ιατρικής, της ψυχολογικής ασφάλειας, της

εκπαίδευσης, του ελεύθερου χρόνου, της ψυχαγωγίας κλπ, με άλλα λόγια της υγιούς ανάπτυξής του.¹⁸⁵

Ωστόσο, το προστατευόμενο και από το Σύνταγμα (Σ21§1 & §3)¹⁸⁶ αγαθό της παιδικής ηλικίας και της νεότητας προσβάλλεται όταν η ψυχική, πνευματική, κοινωνική ανέλιξη ενός ανήλικου ατόμου ανακόπτεται προσωρινά ή και μόνιμα

Δεν είναι διόλου τυχαίο λοιπόν ότι η σύγχρονη αντίληψη για την προστασία των θυμάτων-και μάλιστα των ανηλικών θυμάτων σεξουαλικών εγκλημάτων-παίρνει σάρκα και οστά σε πρόσφατα κείμενα των διεθνών οργανισμών. Έτσι, στα πλαίσια του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και του Συμβουλίου της Ευρώπης δημιουργούνται οι προϋποθέσεις και μελετώνται οι μηχανισμοί για να προστατευθούν πολύπλευρα τα ανήλικα θύματα εγκληματικών πράξεων (-...και σεξουαλικού χαρακτήρα) και γενικότερα τα δικαιώματα του παιδιού.

β. Ελευθερία ανάπτυξης της προσωπικότητας (Σ 5§159)¹⁸⁷

Η προσωπική ελευθερία είναι το πρωταρχικό και θεμελιωδέστερο

ατομικό δικαίωμα, που σημαίνει: αδέσμευτη φυσική υπόσταση, δηλαδή

έλλειψη περιορισμών σε ό,τι αφορά τη φυσική, ψυχοσωματική ύπαρξη

185 Σπινέλλη .Δ. Κ & Τρωιανού Α., «Δίκαιο Ανηλικών Ποινικές Ρυθμίσεις και Εγκληματολογικές Προεκτάσεις», Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα 1992, σελ.158-159

186 Ibid

187 Βλ. Π.Δ. Δαγτόγλου, « Σύνταγματικό Δίκαιο, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα» τομ Β΄ Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα 2005, σελ. 1331επ.,Ράικο Α., «Σύνταγματικό Δίκαιο Θεμελιώδη Δικαιώματα» τόμ. 2^{ος}, (2^η έκδ), Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα 2002. σελ. 335 επ

και δράση του ανθρώπου. Το ισχύον Σύνταγμα κατοχυρώνει την προσωπική ελευθερία ως δυνατότητα αυτοκαθορισμού και αυτοδιάθεσης του ατόμου⁶⁰. Με άλλα λόγια, η ελευθερία αυτή είναι το δικαίωμα του κάθε ανθρώπου να προγραμματίζει και να διαμορφώνει τη ζωή του, σύμφωνα με τις κλίσεις, τις ικανότητες, τα ενδιαφέροντα και τις κοσμοθεωρητικές αντιλήψεις αυτού.

Το άρθρο 5§1 κατοχυρώνει το δικαίωμα του καθενός να αναπτύσσεται ως άνθρωπος. Η προσωπικότητα του ανθρώπου συντίθεται από σωματική, ψυχική, πνευματική, ηθική, κοινωνική υπόστασή του, από την οποία απορρέουν επιμέρους δικαιώματα, που αφορούν στην προστασία συγκεκριμένων έννομων αγαθών, συνυφασμένων με την προσωπικότητά του, όπως της σωματικής ελευθερίας και ακεραιότητας, οντότητας, μορφής (εικόνας), υγείας, τιμής, πνευματικής (επιστημονικής, καλλιτεχνικής κ.λ.π.) δημιουργίας, ιδιωτικής ζωής, αλλά και ορισμένες προεκτάσεις τους π.χ. δικαίωμα αυτοδιάθεσης, εν γένει στη ζωή ή στο θάνατο, δικαίωμα του καθενός να εξουσιάζει το σώμα του και να το χρησιμοποιεί όπως θέλει.

Η ελευθερία διενέργειας γενετήσιων πράξεων αποτελεί έκφραση της προσωπικότητας, ενώ συγχρόνως η ελευθερία ανάπτυξης της προσωπικότητας περιλαμβάνει αναμφίβολα το δικαίωμα αυτοδιάθεσης του ατόμου και στο σεξουαλικό τομέα.

Η ελευθερία της σεξουαλικής δραστηριότητας του ατόμου περιορίζεται όμως κατά βάση από τη γενική ρήτρα των χρηστών ηθών (Σ5§1), καθώς και από τα δικαιώματα των άλλων, εφόσον διενέργεια γενετήσιων πράξεων προαπαιτεί κατ' αρχήν τη συμμετοχή και δεύτερου προσώπου, του οποίου η συναίνεση απαιτείται για την ολοκλήρωση των πράξεων αυτών.

γ. Το δικαίωμα της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ¹⁸⁸

Όταν θεσπίστηκε το Σύνταγμα του 1975 για πρώτη φορά στον Καταστατικό Χάρτη της χώρας μας η Ανθρώπινη Αξιοπρέπεια ανάγεται σε μέγεθος ξεχωριστής νομικής προστασίας με τη διάταξη του άρθρου 2 παρ 1: «Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας» (όπως αναφέρθηκε στη σχετική νομοθεσία)

Η αξιοπρέπεια είναι η αξία που πρέπει να έχει κάθε άνθρωπος, ως έλλογο και συνειδητό ον, ως πρόσωπο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η ανθρώπινη αξία δεν ταυτίζεται με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Η δεύτερη αναφέρεται κυρίως στην κοινωνική διάσταση της ανθρώπινης φύσης και όχι στη σωματική ή την πνευματική. Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι βασικά έννοια, που προσδιορίζεται από αξιολογικές κρίσεις, όχι μόνο τις υποκειμενικές, αλλά και εκείνες που επικρατούν στην κοινωνική συνείδηση. Η ανθρώπινη αξία, από την άλλη πλευρά, προσδιορίζεται από αυτήν την ίδια την ανθρώπινη οντότητα. Ο προσδιορισμός της ανθρώπινης αξίας, δηλαδή του ανθρώπου, είναι ανεξάρτητος από αξιολογικές κρίσεις, όχι μόνο τις υποκειμενικές, αλλά και εκείνες που επικρατούν στην κοινωνική συνείδηση ικανότητα αυτοδιαθέσεως¹⁸⁹.

188 Βλ. Βλ. Δαγτόγλου Δ.Π, supra υποσ 158, τόμ. Α; σελ.. 248 επ., Ράικο Α., supra υποσ 187, σελ 266 επ

189 Βλ. Ράικο Α., ο.π. υποσ 187 σελ 269

Με άλλα λόγια αναμφίβολα φορέας της ανθρώπινης αξιοπρέπειας είναι και ο άνθρωπος εκείνος, ο οποίος αδυνατεί για διάφορους λόγους να ασκεί το δικαίωμα της αυτοδιαθέσεως. Έτσι, φορείς της ανθρώπινης αξιοπρέπειας είναι και οι ανήλικοι, συμπεριλαμβανομένων και των νηπίων, οι πνευματικά ασθενείς και οι αναίσθητοι. Η κατοχή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας είναι ανεξάρτητη από την προσωπική κοινωνική του συγκεκριμένου ανθρώπου, ενώ οποιαδήποτε διάκριση των ανθρώπων εν προκειμένω είναι ανεπίτρεπτη. Συνεπώς φορείς της ανθρώπινης αξιοπρέπειας είναι και οι εγκληματίες.

δ. Το δικαίωμα στην ιδιωτικότητα

Η Ιδιωτικότητα (Privacy) είναι ένα θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Εμπνέει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και αξίες, όπως το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι και της ελευθερίας του λόγου. Θεωρείται ένα από τα πιο σημαντικά ανθρώπινα δικαιώματα της σύγχρονης εποχής.

Η ιδιωτικότητα είναι αναγνωρισμένη σε όλο τον κόσμο σε διάφορα μέρη και πολιτισμούς. Είναι προστατευμένη από την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Universal Declaration of Human Rights), την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (European Convention on Human Rights), το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (International Covenant on Civil and Political Rights), καθώς και σε πολλές άλλες διεθνείς και περιφερειακές συνθήκες για τα ανθρώπινα δικαιώματα¹⁹⁰.

190<http://www.un.org/Overview/rights.html>
<http://www.conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/005.htm>
<http://www.privacyinternational.org>

Σήμερα, σε πολλές χώρες του κόσμου η έννοια της ιδιωτικότητας εντοπίζεται σε νόμους για την προστασία δεδομένων, τοποθετώντας την στο πλαίσιο διαχείρισης προσωπικών πληροφοριών. Έξω από αυτό το –στενό, αλλά σημαντικό για την εποχή μας- πλαίσιο, η προστασία της ιδιωτικότητας συχνά μεταφράζεται ως ένας τρόπος να καθορίζεται πόσο μπορεί μια κοινωνία να εισβάλει στους προσωπικούς αφορισμούς ενός ατόμου. Η έλλειψη ωστόσο μοναδικού ορισμού δεν πρέπει να προοικονομεί στον αναγνώστη ότι το θέμα είναι ελάσσονος σημασίας. Όπως ο Fernando Volio Jiménez (ένας υπέρμαχος της κοσταρικανής δημοκρατίας) παρατήρησε: «με κάποια έννοια, όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι πτυχές του δικαιώματος στην ιδιωτικότητα»¹⁹¹.

Στην Ελλάδα το Σύνταγμα (Άρθρο 9, 9Α) αναγορεύει την κατοικία του καθενός σε άσυλο και ορίζει την ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου απαραβίαστη. Σε όσα συντάγματα δεν αναγνωρίζεται ρητά διάταξη περί ιδιωτικότητας, η δικαιοσύνη έχει εντοπίσει το δικαίωμα σε άλλες διατάξεις. Οι πιο συνηθισμένες διατάξεις για την ιδιωτικότητα περιλαμβάνουν τα δικαιώματα του απαραβίαστου της κατοικίας, το απόρρητο των τηλεπικοινωνιών και την προστασία προσωπικών και ευαίσθητων δεδομένων.

191 Volio Fernando, Legal personality, Privacy & the family sto Henkin(ed), The International Bill of Rights, Columbia University Press 1981

Τελειώνοντας, αξίζει να αναφέρουμε τη παρακάτω ρήση έγκριτων νομικών «Το να επικαλείται κανείς το δικαίωμα του στην ιδιωτική ζωή δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να νομιμοποιήσει πράξεις που προσβάλλουν αφενός συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματα τρίτων καθώς και διατάξεις του νόμου. Το Σύνταγμα, το Δίκαιο γενικότερα δεν καλύπτει την παρανομία»¹⁹²

192 Μαγκάκης Γ. Α., «Τα εγκλήματα περί την γενετήσιον και οικογενειακήν ζωή» Αθήνα, Εκδόσεις Π. Σάκκουλα 1967

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

Η ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

1. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Όπως χαρακτηριστικά σημειώνει ο Coman¹⁹³ (2003,) «τα Μέσα Επικοινωνίας εμφανίζονται ως φορείς κατασκευής νοήματος και διαπραγμάτευσης διαφορετικών αναπαραστάσεων του κόσμου».

Η παρούσα έρευνα συνίσταται στη διερεύνηση των αναπαραστάσεων του τύπου, για το αδίκημα της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, έτσι όπως προκύπτουν από την κάλυψη των σχετικών με τα αδικήματα αυτά ειδήσεων από τον ημερήσιο τύπο. Δηλαδή. θα μελετήσουμε και θα επεξεργαστούμε την εικόνα . που τα ΜΜΕ διαμορφώνουν και εκπέμπουν προς το ευρύ κοινό σχετικά με το έγκλημα αυτό, όπως προκύπτει από την κάλυψη τέτοιων υποθέσεων από τον έντυπο τύπο. Την εικόνα, στην οποία τα ΜΜΕ προσθέτουν και τη δική τους απόχρωση, αλλά και την οπτική παρουσίασης που υιοθετούν – (την απόδοση ενός γεγονότος, τόσο όσον αφορά το περιεχόμενο όσο και τη μορφή του.)μια απόχρωση που «ενδέχεται» να παραβιάζει ακόμα και στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα.

Τα ΜΜΕ, διαμεσολαβώντας ανάμεσα, στην πραγματικότητα και τον άνθρωπο (ως κοινωνικοποιητικοί μηχανισμοί,) συμμετέχουν αποφασιστικά στην παραπάνω διαδικασία· ορίζουν την πραγματικότητα και διαδραματίζουν ένα ρόλο κλειδί στη διαμόρφωση της αντίληψης του κοινού για την «εικόνα» του

193 Coman M., Pour une anthropologie des médias, Grenoble, Presses Universitaires de Grenoble 2003, σελ.172-173

εγκλήματος της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού. Κατά συνέπεια, ο πολίτης αποκτά έμμεση εμπειρία, «γίνεται κοινωνός μιας αναπαράστασης της πραγματικότητας, μιας «πραγματικότητας» από δεύτερο χέρι.¹⁹⁴ Κατά συνέπεια, Ο Τύπος ειδικότερα, ως στοιχείο που συγκροτεί και ταυτόχρονα αναπαριστάνει την καθημερινότητα μιας κοινωνίας, είναι προφανές ότι μπορεί και έχει σημαντική συμβολή και στην εκ των υστέρων ανάπλαση-(ανα)κατασκευή) - της πραγματικότητας του έγκληματος της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού. Μ' αυτή την έννοια, η προσφυγή στη μελέτη του Τύπου είναι σημαντικό στοιχείο για κάθε ερευνητή¹⁹⁵.

Όπως αναφέραμε, στη παρούσα έρευνα ασχολούμαστε με τη διερεύνηση των αναπαραστάσεων του τύπου, για το αδίκημα της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, έτσι όπως προκύπτουν από την κάλυψη των σχετικών με τα αδικήματα αυτά ειδήσεων. Στόχος της προσέγγισης που επιχειρούμε είναι : πρώτον, η ανάλυση των διαδικασιών κατασκευής του στερεότυπου του εγκληματία – δράστη, του θύματος και της είδησης για το έγκλημα της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, έτσι όπως προκύπτουν από την προβολή παρόμοιων υποθέσεων (περιστατικών) από τον έντυπο τύπο, καθώς και να ερευνήσουμε αν και σε ποιο βαθμό επιλέγονται ορισμένες περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού έναντι άλλων, με την

194 βλ. περισσότερα στο Πυργιωτάκης Ι., Ν. Παπαδάκης, «Ερμηνευτική μέθοδος και τάξη του λόγου στην εκπαιδευτική πολιτική: Η περίπτωση του ημερήσιου Τύπου», στο Αθ. Παππάς, Αθ. Τσιπλητάρης κ.ά. (επίμ.), Ελληνική Παιδαγωγική και εκπαιδευτική έρευνα: Πρακτικά του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, τόμος Β', Αθήνα, Ατραπός 2002, , σελ. 73-99

195 Ibid σελ 74.

προϋπόθεση ότι οι πρώτες πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια., με λίγα λόγια προσελκύουν το αναγνωστικό κοινό και θεωρούνται άξιες προς δημοσίευση κατά την επιλογή.

Δεύτερον, θα μελετήσουμε αν τα Μέσα, ως επιχειρηματικοί κατά βάση μηχανισμοί, επιλέγουν την χρήση διαφόρων γλωσσικών τεχνικών - δημοσιογραφικές πρακτικές ιδεολογικά κατευθυνόμενες- παραβιάζουν «ακόμα» και ανθρώπινα δικαιώματα. και κυρίως των παιδιών θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης. Ήτοι επεμβαίνουν στη σφαίρα του ιδιωτικού βίου, θυματοποιούν τα ανήλικα θύματα σεξουαλικών εγκλημάτων, ενώ οδηγούν και στον διασυρμό του υπόπτου πριν ο ίδιος οδηγηθεί σε δίκη, στη διαπόμπευση της οικογένειάς του κλπ, επιδιώκοντας την αύξηση της ειδησεογραφικής αξίας και τον εντυπωσιασμό του κοινού.

Συνεπώς, οφείλουμε να δώσουμε απάντηση στα παρακάτω συνοψιζόμενα διερευνητικά ερωτήματα:

1. ποια περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων καλύπτονται και πώς προβάλλονται από τον ημερήσιο τύπο,
2. ποιά είναι τα κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά των δραστών και των θυμάτων,
3. κάτω από ποιες συνθήκες τελέστηκε το αδίκημα (τόπος, χρόνος, απειλές, άσκηση βίας κλπ)
4. τα Μέσα, ως επιχειρηματικοί κατά βάση μηχανισμοί, με την χρήση διαφόρων τεχνικών, παραβιάζουν (ακόμα) και ανθρώπινα δικαιώματα επιδιώκοντας για λόγους ιδεολογικών και οικονομικών επιλογών τον εντυπωσιασμό του κοινού με σκοπό την αύξηση της αναγνωσιμότητας;

2 . ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

A. Υποθέσεις της έρευνας

Στο πλαίσιο της παρούσας, θα αναλυθούν οι διαδικασίες μέσω των οποίων ανα-παράγονται οι κυρίαρχοι ορισμοί και οι ερμηνείες για το έγκλημα και τον εγκληματία, το θύμα, το προφίλ του εγκλήματος (εικόνα), όπως προκύπτει από την κάλυψη της είδησης, καθώς και θα μελετήσουμε την μηντιακή οπτική παρουσίασης που υιοθετείται (γλωσσικές επιλογές, ο τρόπος-, τεχνικές των μέσων, για ποιό λόγο –ους) από το τύπο ώστε να καταλήγει να παραβιάζει ανθρώπινα δικαιώματα, με βάση υλικό που αντλήθηκε από τον αθηναϊκό ημερήσιο Τύπο.

Οι βασικές υποθέσεις της έρευνας ήταν ότι: (α) μέσα από τον τρόπο που δομείται η είδηση και διαμορφώνεται η πληροφορία για τα περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, προβάλλεται ο εγκληματίας αλλά και το θύμα με ένα συγκεκριμένο, τυποποιημένο και στερεότυπο τρόπο, με αποτέλεσμα να ενισχύεται η πεποίθηση ότι τέτοιου είδους περιστατικά εντοπίζονται σε ανθρώπους και κοινωνικές ομάδες με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, ενώ (β) άλλες φορές παρ' ότι υπάρχουν τα ίδια χαρακτηριστικά, τα Μέσα, ως επιχειρηματικοί κατά βάση μηχανισμοί, με την χρήση διαφόρων γλωσσικών ή/και άλλων τεχνικών - στρατηγικών (δημοσιογραφικές πρακτικές ιδεολογικά κατευθυνόμενες) παραβιάζουν (ακόμα) και βασικά ανθρώπινα δικαιώματα ώστε να κάνουν την είδηση περισσότερο εντυπωσιακή, πρωτότυπη, κυρίως «αποκλειστική» να λαμβάνει περίοπτη θέση κατά την διαδικασία επιλογής της, δηλαδή να είναι άξια δημοσίευσης, επιδιώκοντας την αύξηση του κέρδους

B. Δείγμα της έρευνας

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από δημοσιεύματα του ημερήσιου αθηναϊκού τύπου.

Λόγω προσωπικών φυσικών δυσκολιών προσβασιμότητας στις αρμόδιες υπηρεσίες, το υλικό της παρούσας συνελέγη ως εξής:

- 1) Μετά από τηλεφώνημά μου στην Ελευθεροτυπία, μου αποστέλλονται ταχυδρομικά τα αρχικά σχετικά δημοσιεύματα που κάλυπταν τη χρονική περίοδο '92-'99 (πολύ περιορισμένος αριθμός)
- 2) Σε ένα δεύτερο τηλ., μου αποστέλλονται ηλεκτρονικά και πάλι περιορισμένος αριθμός δημοσιευμάτων.(αρχικό σταδια ηλεκτρονικής-ψηφιακής αρχειοθέτησης της εφημερίδας «Ελευθεροτυπία,»)
- 3) Καταφεύγουμε στο βιβλίο του Τσιγκρή και καταγράφουμε τίτλους και ημερομηνίες από σχετικά δημοσιεύματα άλλων εφημερίδων
- 4) Ταξινομούμε τίτλους και ημερομηνίες ανά εφημερίδα και ανά έτος
- 5) Ακολουθεί έρευνα στη βιβλιοθήκη της Βουλής αρχικά και αργότερα στο παλιό Καπνεργοστάσιο της οδού Λένορμαν, όπου μεταφέρθηκε το αρχείο της βιβλιοθήκης της Παλαιάς Βουλής, στο τμήμα Μικροφωτογράφισης και Ηλεκτρονικής Αποθήκευσης. Από εκεί συγκεντρώθηκε ο μεγαλύτερος όγκος των δημοσιευμάτων στα οποία βασίζεται η παρούσα έρευνα, όπου φυλάσσονται σε μορφή μικροφίλμ. Εξαίρεση αποτελούν τα άρθρα της εφημερίδας «Απογευματινή», τα οποία αναζητήσαμε στο αρχείο παλαιότερων εκδόσεων που τηρούντο στα κεντρικά τους γραφεία που ήταν αρκετά προβληματική λόγω ελλειπούς οργάνωσης, καθώς και ορισμένα άρθρα της «Ελευθεροτυπίας», τα οποία αναζητήσαμε στους διαδικτυακούς τόπους της αντίστοιχης εφημερίδας, σε ηλεκτρονική μορφή.

Στη συνέχεια, παρακολουθώντας την επικαιρότητα συγκεντρώσαμε τα σχετικά δημοσιεύματα.

Κατόπιν, συλλέξαμε από τα άρθρα που εντοπίσαμε, τα στοιχεία που μας ενδιέφεραν και σε πρώτο στάδιο, τα ταξινομήσαμε ανά εφημερίδα, έτος και βάσει χρονολογικής σειράς και μετά από πολλαπλά φιλτραρίσματα τα επεξεργαστήκαμε. Ως εκ τούτου, οι κατηγορίες και οι μεταβλητές προέκυψαν από το πραγματολογικό υλικό μας καθαυτό. Αναλυτικότερα:

Το χρονικό διάστημα που καλύπτει η έρευνα αφορά στη 15ετία από το 1992-2007. Συγκεκριμένα, το τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα το επιλέξαμε σκόπιμα, διότι η παιδική σεξουαλική κακοποίηση παρ' ότι συμβαίνει συχνά δεν αποκαλύπτεται ή/και καταγγέλεται συχνά. Ωστόσο, το δείγμα μας όφειλε να είναι το δυνατόν «επαρκές» προς διερεύνηση, εφόσον η ανάλυσή μας θα βασισθεί στο πραγματολογικό υλικό που συγκεντρώσαμε

Όσον αφορά το είδος του εντύπου στο οποίο αναφέρεται η είδηση της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, επιλέξαμε την εφημερίδα. Από το σύνολο του Τύπου, επιλέχθηκε ο ημερήσιος αθηναϊκός Τύπος, επειδή βρίσκεται πολύ κοντά στο γεγονός, σε αντίθεση με το περιορισμένο εύρος του εβδομαδιαίου Τύπου. Επίσης, αποτελεί έναν από τους βασικότερους τρόπους ενημέρωσης του κοινού, ενώ παράλληλα, θεωρείται αξιόπιστη (πηγή), καθώς αντλεί τις πληροφορίες κυρίως από τις αρμόδιες αστυνομικές αρχές. Από την άλλη πλευρά, η πρόσβαση στα αρχεία των εφημερίδων, μολονότι προβληματική λόγω ελλιπούς οργάνωσης, είναι «ευκολότερη» με την έννοια ότι η αντίστοιχη σε αρχεία της Αστυνομίας και των Δικαστηρίων απαιτεί, μεταξύ άλλων, ειδική άδεια.

Ειδικότερα, τα κριτήρια επιλογής των 4 ημερήσιων εφημερίδων (Απογευματινή, Έθνος, Ελεύθερος Τύπος, Ελευθεροτυπία) ήταν τα ακόλουθα:

Πρώτον, οι εφημερίδες που επελέγησαν είναι εθνικής κυκλοφορίας που πωλούνται σε ολόκληρη την Ελλάδα και δεύτερον, αποτελούν εφημερίδες ευρείας (λαϊκής) αποδοχής. Περιοριστήκαμε, τέλος, όπως προαναφέρθηκε, σε δημοσιεύματα του αθηναϊκού Τύπου, καθώς αυτές οι εφημερίδες έχουν μεγάλη κυκλοφορία και απευθύνονται, κατά συνέπεια, σε ένα ευρύ αναγνωστικό κοινό, ενώ καλύπτουν ειδησεογραφικά όλο τον ελλαδικό χώρο.. Επιπλέον κριτήριο σχετικά με την πολιτική τοποθέτηση των εφημερίδων του δείγματος δεν ετέθη.

Βασικό κριτήριο για την επιλογή του αδικήματος της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, υπήρξε, η «σοβαρότητά» του, καθώς και το γεγονός ότι δημιουργεί έκπληξη, δίνει την αίσθηση του εξαιρετικού, σπάνιου και απροσδόκητου, προκαλεί έντονη συναισθηματική φόρτιση ταυτόχρονα διατηρεί αμείωτο το ενδιαφέρον του κοινού.(ειδησεογραφική αξία), και η μοναδικότητά του σε επίπεδο διδακτορικής διατριβής.

Στο δείγμα μας περιλαμβάνονται τα περιστατικά παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης που δημοσιεύθηκαν στο τύπο το χρονικό διάστημα που καλύπτει η έρευνά μας.

Η πλειοψηφία των δημοσιευμάτων που συγκεντρώσαμε αφορά σε περιπτώσεις, από την περίοδο της επισήμανσης του εγκλήματος μέχρι και την περίοδο της σύλληψης των δραστών τη 15ετία 1992-2007.

Γ. Επιλογή της μεθόδου

α. Ανάλυση περιοχομένου

Όπως αναφέραμε, το ίδιο τα υλικό που συγκεντώσαμε μας καθοδηγεί στην επιλογή της μεθόδου που θα χρησιμοποιήσουμε

Σ' ένα πρώτο στάδιο, προκειμένου ν' απαντήσουμε στα τρία πρώτα διερευνητικά ερωτήματα (σχετίζονται με τη συγκρότηση της εικόνας του εν λόγω εγκλήματος από την προβολή του στον Τύπο), ως καταλληλότερη μέθοδος, για τη μελέτη των κοινωνικών αναπαραστάσεων του Τύπου, επιλέχθηκε η **ανάλυση περιεχομένου**. Η ποιοτική ανάλυση μας παρέχει τη δυνατότητα να αποδομήσουμε την είδηση όχι μόνο στα εξωτερικά της χαρακτηριστικά (τίτλος, θέση, κ.α.) αλλά κυρίως στο περιεχόμενό της. Εν προκειμένω οφείλουμε να επισημάνουμε ότι λόγω ανεπάρκειας στο υλικό μας, η έρευνα μας είναι κατά το πλείστον ποιοτικού χαρακτήρα και μόνο σε λίγες περιπτώσεις τα στοιχεία που είχαμε στη διάθεσή μας μας επέτρεψαν να ποσοτικοποιήσουμε τα δεδομένα. Λόγω των δυσκολιών πρόσβασης, περιοριστήκαμε σε ορισμένες περιπτώσεις που απασχόλησαν «έντονα» την κοινή γνώμη. Επομένως δεν είναι εξαντλητική για όλα τα έτη και για όλες τις περιπτώσεις.

Να αναφέρουμε στο σημείο αυτό ότι η **ποιοτική έρευνα** στις επιστήμες του ανθρώπου ασχολείται με κοινωνικές ποιότητες ατόμων, κοινωνικών ομάδων ή κατηγοριών και έχει ως στόχο να τις περιγράψει, να τις εξηγήσει, αλλά και να ανακαλύψει νέες. Ο ερευνητής που ασχολείται με την ποιοτική έρευνα, μελετά τις κοινωνικές καταστάσεις στο περιβάλλον στο οποίο διαδραματίζονται και συνάγει συμπεράσματα αναφορικά με αυτές αλλά και τα νοήματα που τις αποδίδουν τα υποκείμενα.¹⁹⁶ . Σύμφωνα με τον Webber¹⁹⁷: αποτελεί μια

¹⁹⁶ Λάζος Γ., Το πρόβλημα της ποιοτικής έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες Θεωρία και Πράξη, Αθήνα, Παπαζήσης, 1998

¹⁹⁷ Weber R.P., Basic Content Analysis, London, Sage Publications, 1990,σελ.9.

μεθοδολογία έρευνας που χρησιμοποιεί ένα σύνολο από διαδικασίες για να καταλήξει σε έγκυρα συμπεράσματα τα οποία αφορούν στον αποστολέα του μηνύματος, στο ίδιο το μήνυμα ή στο κοινό του, μέσα από κείμενα. Ωστόσο, μέσω της συστηματικής διερεύνησης που παρέχει η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου, το κείμενο ερευνάται στο σύνολό του, ορίζονται σαφείς κατηγορίες για την ταξινόμηση των δεδομένων και ποσοτικοποιούνται τα χαρακτηριστικά που παρουσιάζονται σε αυτό. Κατά συνέπεια, η συγκεκριμένη μέθοδος είναι ένα πολύτιμο εργαλείο για την συστηματική κωδικοποίηση του γραπτού και του προφορικού λόγου¹⁹⁸.

Με λίγα λόγια, σε αυτό το στάδιο της έρευνά μας, στόχος μας είναι η απάντηση των τριών πρώτων ερωτημάτων, υπό το πρίσμα των «ρητών» τσημασιών τους - λεξικο- σημασιολογική διερεύνηση του περιεχομένου.

Σ' αυτό το σημείο, οφείλουμε εκ των προτέρων να αναφέρουμε α) ότι κατά την εμπειρική έρευνά μας για την ανάλυση των τίτλων της είδησης στο τμήμα της φαινομενολογίας, χρησιμοποιήσαμε συνδυαστικά την μεθοδο της ανάλυσης περιεχομένου και τη μέθοδο της Κριτικής Ανάλυσης του Λόγου για την καλύτερη, ίσως πιο «αξιόπιστη» εξαγωγή συμπερασμάτων και β) τόσο η ανάλυση των τίτλων της περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, όσο και η ανάλυση περιεχομένου της αρθρογραφίας έγινε για συγκεκριμένα χρόνια αναλυτικά λόγω της δυνατότητας πρόσβασης στο δημοσιογραφικό υλικό, όπως αναφέρθηκε.

Ωστόσο, επεδή μας ενδιέφερε να διαπιστώσουμε αν η είδηση περιστατικών παιδικής σεξουαλικής συγκεντρώνει τα στοιχεία εκείνα που την αναδεικνύουν

198 Κυριαζή Ν., Η Κοινωνιολογική Έρευνα, Κριτική Επισκόπηση των Μεθόδων και των Τεχνικών, Αθήνα Ελληνικές Επιστημονικές Εκδόσεις, 1998

σε «πρώτο θέμα»τον, τον τρόπο με τον οποίο αξιολογείται η είδηση και εν συνεχεία προβάλλεται, ερευνήσαμε την θέση, χώρο, πόσο εκτενές ήταν το άρθρο ενώ εξετάσαμε πόσα άρθρα υπήρχαν στην εφημερίδα σε σχέση με το περιστατικό και, ακόμη, σε ποιο σημείο της εφημερίδας και σε ποια σελίδα είχε τυπωθεί το άρθρο. Εξετάσαμε, επίσης, αν υπήρχε μαζί με το άρθρο και συνοδευτική φωτογραφία, σε ποιο σημείο, τον αριθμό των φωτογραφιών, καθώς και τη διάρκεια κάλυψης κατά προσέγγιση.

Ερευνήσαμε επίσης, τα αντικειμενικά στοιχεία της είδησης, δηλαδή τα κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά του δράστη, του θύματος, αν αναφέρουν τα στοιχεία ταυτότητας, το προφίλ τους, τις συνθήκες τέλεσης της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, ώστε να εκτιμήσουμε ποια είναι τα στοιχεία που αξιολογούνται από το δημοσιογράφο που καλύπτει το θέμα ως σημαντικά, αλλά και τον τρόπο που προβάλλεται η είδηση.

Σε ένα δεύτερο στάδιο, μας ενδιέφερε να διερευνήσουμε κατά πόσον ο τύπος στη κάλυψη – δημοσίευση περιστατικών παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης επιλέγει να χρησιμοποιεί γλωσσικές τεχνικές ή/και άλλου τύπου στρατηγικές που παραβιάζουν βασικά ανθρώπινα δικαιώματα ,πρωταρχικά των παιδιών θυμάτων και δευτερευόντως των δραστών κλπ., λόγω της - κερδοσκοπικού χαρακτήρα ιδεολογίας του - που προωθείται μέσα από τον εντυπωσιασμό και προσέλκυση του αγοραστικού κοινού.

Συνεπώς, επειδή στόχος μας είναι πέρα από τη πρόδηλη σημασιολογική διερεύνηση, να ανακαλύψουμε και το λανθάνον περιεχόμενο ή αυτό που εννοείται χωρίς να αναφέρεται, θα χρησιμοποιήσουμε τη τεχνική της **(κριτικής) ανάλυσης του Λόγου**. Δηλαδή θα δοθεί έμφαση σε μία περισσότερο γλωσσολογική προσέγγιση, η οποία *«συνδέει το λόγο με τις*

συνθήκες γένεσής του, διερευνώντας σε μεγάλο βαθμό την ιδεολογική σκοπιμότητα του λόγου μέσα στο περιβάλλον παραγωγής του»¹⁹⁹

Ως εκ τούτου, θα καταφύγουμε σε μια «ερμηνευτική» εξέταση - ανάγνωση των δημοσιευμάτων ώστε να εντοπίσουμε τα συγκεκριμένα στοιχεία που δημοσιεύονται & στοιχειοθετούν προσβολή των στοιχειώδων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κυρίως του παιδιού θύματος. Δηλαδή, να διερευνήσουμε: τον τρόπο-ους (τεχνική) αφήγησης, αν δημοσιεύθηκαν λεπτομέρειες οι οποίες θα ήταν δυνατό να αποκαλύψουν πχ. την ταυτότητα του παιδιού στο ευρύτερο κοινό, όπως: ο βαθμός και το είδος συγγένειας του θύματος και του φερόμενου δράστη καθώς και η οικογενειακή τους κατάσταση κλπ. που είναι στοιχεία που με υπόρρητο ή έμμεσο τρόπο-ους οδηγούν πχ. σε αποκάλυψη της ταυτότητας ή/και άλλων σχετικών στοιχείων, όπως ο τόπος ή η γεωγραφική καταγωγή του θύματος και του φερόμενου δράστη και στοιχεία της ηλικίας τους ή/και της σύλληψής ή άλλων προσωπικών δεδομένων που ,προσβάλλουν τα δικαιώματα του παιδιού- θύματος πχ τα δικαιώματα της αξιοπρέπειας, της παιδικής ηλικίας, της ιδιωτικότητας κλπ. και ως εκ τούτου επιδιώκεται ο εντυπωσιασμός και η έλξη του αγοραστικού κοινού, ενώ φανερώνεται ταυτόχρονα και η «οικονομικού χαρακτήρα εξαρτημένη ιδεολογία» της εφημερίδας που αποβλέπει στη μεγιστοποίηση του κέρδους

Ας αναφέρουμε, με τη χρήση της ανάλυσης του λόγου κυρίως ως **μονάδες καταγραφής**, σε κάποιες περιπτώσεις έχουν επιλεγθεί ολόκληρα τα δημοσιεύματα, σε κάποια άλλα τμήματα των δημοσιευμάτων και σε άλλα συγκεκριμένες φράσεις. Ακολουθεί περιγραφή της μεθόδου της κριτικής ανάλυσης του λόγου:

199 Ψύλλα Μ., Μεθοδολογία της ανάλυσης ενός γεγονότος από τον έντυπο Τύπο, Αθήνα, εκδ Τυπωθήτω 2010, σελ 35

β. Κριτική ανάλυση του λόγου και τρόπος διεξαγωγής

Η **Κριτική Ανάλυση του Λόγου** αποτελεί ένα είδος μελέτης, της ανάλυσης του λόγου που κυρίως μελετά τον τρόπο με τον οποίο μέσα από το γραπτό κείμενο ή τον προφορικό λόγο η κατάχρηση κοινωνικής εξουσίας, κυριαρχίας και ανισότητας ορίζονται, αναπαράγονται και αντιτίθενται σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο. Με άλλα λόγια, προσπαθεί να αποκαλύψει τις πηγές ή τη ,λογική των αρχών (discursive sources) εξουσίας, κυριαρχίας, ανισότητας και προκατάληψης ή μεροληψίας που τίθενται σε εφαρμογή, καθώς και πως αυτές οι αρχές διατηρούνται, αναπαράγονται και μετασχηματίζονται μέσα σε συγκεκριμένα κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά και ιστορικά πλαίσια²⁰⁰ (Van Dijk 1988). Προσπαθεί να επεξηγήσει τους τρόπους μέσα από τους οποίους οι κυρίαρχες δυνάμεις στη κοινωνία κατασκευάζουν εκφάνσεις της πραγματικότητας που συνάδουν με τα συμφέροντά τους. Μάλιστα, αποκαλύπτοντας αυτές τις πηγές-αρχές, έγκριτοι μελετητές της Κριτικής Ανάλυσης του Λόγου, επιδιώκουν να υποστηρίξουν τα θύματα τέτοιων μορφών (κατά)πίεσης και τα ενθαρρύνουν ν' αλλάξουν ριζικά τη ζωή τους²⁰¹ (Foucault 2000) - το κύριο δόγμα της Κριτικής Θεωρίας και της προσέγγισης της Κριτικής επιστήμης²⁰² (McGregor, 2003)

Σ' αυτό το σημείο, αξίζει να αναφερθεί ότι ορισμένες από τις γενικά αποδεκτές αρχές της Κριτικής Ανάλυσης του Λόγου μπορούν να αναζητηθούν στην

200 van Dijk, T. A. (1988). *News as discourse*. Hillside, NJ: Erlbaum

201 Foucault, M., *The essential works of Foucault (Volume 3, Power)*. New York: The New Press 2000

202 McGregor, S. (2003). *Critical science approach--a primer*. Accessed March 12, 2003. http://www.kon.org/cfp/critical_science_primer.pdf

Κριτική Θεωρία της Σχολής της Φρανκφούρτης πριν από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο ²⁰³ (Rasmussen 1996). Το σύγχρονο ενδιαφέρον της στη γλώσσα και τον λόγο ξεκίνησε στο τέλος της δεκαετίας του 1970 με την εμφάνιση της Κριτικής Γλωσσολογίας κυρίως στην Μεγάλη Βρετανία και Αυστραλία²⁰⁴ (Fowler, Hodge, Kress & Trew 1979, βλ. και Mey 1985). Ο Van Dijk αναγνωρίζει ότι το γενικό πλαίσιο ή καλύτερα το σύνολο των αρχών που διέπουν την Κριτική Ανάλυση του Λόγου δεν ανήκει σε μια και μοναδική Σχολή διότι περιλαμβάνει μια σειρά αρχών από διαφορετικές προσεγγίσεις που μελετούν τον λόγο. Γι αυτό, εμπειρικά, η Κριτική Ανάλυση του Λόγου αναφορικά με κοινωνικά προβλήματα είναι ως επί το πλείστον διεπιστημονική (multidisciplinary) ²⁰⁵ .

Παρ' ότι το κριτικό πνεύμα και η ανάλυση καταστάσεων/κειμένων είναι τόσο παλιό όσο η ανθρωπότητα ή η φιλοσοφία αυτή καθαυτή, καθώς και καμία μέθοδος ή θεωρία, η (Κριτική) Ανάλυση του Λόγου εκλαμβάνεται σε γενικές γραμμές ως το προϊόν της μεταμοντέρνας περιόδου. Ο κύριος λόγος είναι ότι ενώ άλλες χρονικές περιόδους οι φιλοσοφίες γενικά χαρακτηρίζονταν από ένα σύστημα αντιλήψεων ή σημαντική ερμηνεία του κόσμου, οι μεταμοντέρνες θεωρίες δεν προσφέρουν μια συγκεκριμένη αντίληψη για τον κόσμο, διαφορετική από το ότι δεν υπάρχει μια πραγματική αντίληψη ή ερμηνεία για τον κόσμο. Με άλλα λόγια, η μεταμοντέρνα περίοδος διακρίνεται από άλλες περιόδους (Αναγέννηση, Διαφωτισμός, Μοντερνισμός κλπ) από την αντίληψη ότι δεν υφίσταται η έννοια ή ιδέα ότι ο κόσμος είναι δομικά ατελής η

203 Rasmussen, D. M. (Ed.), *The Handbook of Critical Theory*. Oxford: Blackwell 1996

204 Fowler, R., Hodge, B., Kress, G., & Trew, T. (1979). *Language and control*. London: Routledge & Kegan Paul στο van Dijk, T. A. (1998), *Critical Discourse Analysis* (2nd draft), <http://www.hum.uva.nl/~teun/cda.htm>

205 van Dijk, op cit

τεμαχισμένος και ετερογενής καθώς και ότι τα συστήματα (κατα)νόησης ή αντιλήψεων αποτελούν καθαρά υποκειμενική ερμηνεία – μια ερμηνεία που επηρεάζεται αποφασιστικά από το κοινωνικό περιβάλλον της και τον επικρατούντα λόγο. Κατά συνέπεια, οι μεταμοντέρνες θεωρίες προσφέρουν πολλαπλά αναγνώσματα που εστιάζουν στις έννοιες της «αποδόμησης», συστημάτων αντίληψης, ή γενικά επικρατουσών κοινωνικών αξιών και (προ)υποθέσεων. Έτσι, η Κριτική Ανάλυση του Λόγου δεν είναι τίποτα περισσότερο από την αποδομητική (deconstructive) ανάγνωση και ερμηνεία ενός προβλήματος ή κειμένου (λαμβάνομένου υπ' όψη ότι οι μεταμοντέρνες θεωρίες εκλαμβάνουν κάθε ερμηνεία της πραγματικότητας και επομένως τη πραγματικότητα αυτή καθαυτή ως κείμενο. Κάθε κείμενο καθορίζεται και καταχωρεί τον εαυτό του σ' ένα συγκεκριμένο λόγο, εξ' ου και ο όρος ανάλυση του λόγου). Το αποτέλεσμα είναι ότι δεν προσφέρει απόλυτες λύσεις ή απαντήσεις σ' ένα συγκεκριμένο «πρόβλημα», αλλά θα μας δώσει τη δυνατότητα να καταλάβουμε τις συνθήκες που υφίστανται πίσω από το συγκεκριμένο «πρόβλημα» και να συνειδητοποιήσουμε ότι η ουσία και η επίλυση αυτού του «προβλήματος» βρίσκονται στις υποθέσεις του (assumptions), τις κύριες υποθέσεις που καθιστούν εφικτή την ύπαρξη του «προβλήματος». Η Κριτική Ανάλυση του Λόγου, δίνοντας μας την δυνατότητα να κάνουμε σαφείς αυτές τις υποθέσεις, στοχεύει να μας κάνει να αποκτήσουμε μια πληρέστερη εικόνα για το «πρόβλημα» και τους εαυτούς μας σε σχέση με αυτό το «πρόβλημα». Απλά, αποκαλύπτει αυτό που συμβαίνει πίσω από τις δικές μας και των άλλων πλάτες, πράγμα το οποίο ορίζει τις ενέργειες μας

Η Κριτική Ανάλυση του Λόγου που απορρέει από την κριτική θεωρία του Habermas's ²⁰⁶ στοχεύει να βοηθήσει τον αναλυτή να κατανοήσει σημαντικά κοινωνικά προβλήματα που διαμεσολαβούν από τις σχέσεις της επικρατούσας ιδεολογίας και εξουσίας, τα οποία διαιωνίζονται από τη χρήση των γραπτών κειμένων στη καθημερινή και επαγγελματική ζωή μας. Ο αντικειμενικός σκοπός της Κριτικής Ανάλυσης του Λόγου είναι να αποκαλύψει τις ιδεολογικές υποθέσεις που κρύβονται στις λέξεις του γραπτών κειμένων ή του προφορικού λόγου, ώστε να υπάρξει αντίθεση και να αντιμετωπισθούν διάφορες μορφές εξουσίας ή να αναγνωρισθεί ότι εμείς ασκούμε «εξουσία» εν αγνοία μας ²⁰⁷. Η Κριτική Ανάλυση του Λόγου στοχεύει συστηματικά ν' ανακαλύψει συχνές αδιαφανείς σχέσεις μεταξύ των πρακτικών του λόγου (discursive practices), κειμένων και γεγονότων, καθώς και πλατύτερων κοινωνικών και πολιτισμικών δομών, σχέσεων και διαδικασιών. Προσπαθεί να ανακαλύψει πως αυτές οι αδιαφανείς σχέσεις αποτελούν (ένα) παράγοντα στη διασφάλιση της εξουσίας και ηγεμονίας δίνοντας προσοχή στις ανισοροπίες της εξουσίας, τις κοινωνικές ανισότητες, τις μη δημοκρατικές πρακτικές και άλλες αδικίες, με την ελπίδα ότι θα παρακινηθούν οι άνθρωποι σε επανορθωτικές ενέργειες ή δράση διότι η πραγματικότητα και αυτή καθαυτή η κοινωνία δεν είναι αμετάβλητες – επιδέχονται αλλαγή. Ως εκ τούτου, χρησιμοποιείται και ο όρος «Κριτική»: Η Κριτική Ανάλυση του Λόγου δεν περιγράφει μόνο τις αθέμιτες ή άδικες

206 Haberman, J., *Theory and practice*. Boston: Beacon 1973

207 Fairclough, N. (Critical discourse analysis and the marketization of public discourse: The universities. *Discourse and Society*, 4(2), 1993 σελ 133-168.

κοινωνικές/πολιτικές πρακτικές, αλλά κατηγορηματικά τους ασκεί κριτική²⁰⁸ (Huckin, 1997). Ωστόσο, υπάρχουν βασικές γενικά αποδεκτές αρχές που αφορούν την Κριτική Ανάλυση του Λόγου ²⁰⁹ (Fairclough 2000): Ο λόγος διαμορφώνεται και οριοθετείται από: α) την κοινωνική δομή (τάξη, θέση ή κύρος, ηλικία, εθνική ταυτότητα και γένος) β) την κουλτούρα. Για παράδειγμα, το δημοσιογραφικό επάγγελμα αποτελείται από άτομα μέλη της κοινωνικής δομής (πχ.άνδρες, γυναίκες μεσαίας τάξης) και έχει μια επαγγελματική κουλτούρα που διαμορφώνει και οριοθετεί τον λόγο. Δηλαδή, αυτό που λένε, ανακοινώνουν, γράφουν για παράδειγμα οι δημοσιογράφοι στις εφημερίδες, σχηματοποιείται από την κουλτούρα του επαγγέλματος τους, την κοινωνικοποίηση και το προφίλ του μέλους (member profile) – κοινωνική δομή και επιπλέον γ) τον λόγο (οι λέξεις και η γλώσσα που χρησιμοποιούμε βοηθά στην διαμόρφωση και οριοθέτηση των ταυτοτήτων μας, σχέσεων και συστημάτων γνώσεων και πεποιθήσεων.

Η Κριτική Ανάλυση του Λόγου, προσπαθεί ακόμη να ενώσει και να ορίσει την σχέση μέσα από τρία επίπεδα ανάλυσης: α) του ακριβούς κειμένου β) των πρακτικών του λόγου, δηλαδή τη διαδικασία που εμπλέκεται στη δημιουργία, τη συγγραφή, το διάβασμα και την ακρόαση και γ) το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο που αφορά το κείμενο και τις πρακτικές του λόγου

Συγκεκριμένα, το κείμενο αποτελεί την καταγραφή ενός περιστατικού που μεταδόθηκε και συνεπάγεται την παρουσίαση γεγονότων και απόψεων (συνήθως ιδεολογιών, την κατασκευή των ταυτοτήτων των συμμετεχόντων

208 Huckin, T. N. (1997). Critical discourse analysis. In T. Miller (Ed.), *Functional approaches to written text*. Accessed March 6, 2003.

http://exchanges.state.gov/education/engteaching/pubs/BR/functionalsec3_6.htm

209 Fairclough, N., *Language and power*(2nd ed.. New York:, Longman 2000

που συζητήθηκαν στη μετάδοση και τις στρατηγικές που χρησιμοποιούνται για τη διαμόρφωση του μηνύματος του περιεχομένου. Η πρακτική του λόγου αφορά (ή μας παραπέμπει σε...) τους κανόνες, πρότυπα, νόρμες και πνευματικά μοντέλα της κοινωνικά αποδεκτής συμπεριφοράς όσον αφορά συγκεκριμένους ρόλους ή σχέσεις που χρησιμοποιούνται στη παραγωγή, λήψη και ερμηνεία του μηνύματος. Αυτά αποτελούν τους γραπτούς και άγραφους νόμους και κανόνες που καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα μαθαίνουν να σκέπτονται, να ενεργούν και να μιλούν σε όλες τις κοινωνικές θέσεις που καταλαμβάνουν στη ζωή ²¹⁰ (Alvermann, Commeyras, Young, Randall, & Hinson. Ο Gee ²¹¹ (1990) διευκρινίζει ότι οι πρακτικές του λόγου συνεπάγονται τρόπους ύπαρξης μέσα στη ζωή που υποδηλώνουν συγκεκριμένες και αναγνωρίσιμες κοινωνικές ταυτότητες. Τέλος, το κοινωνικό πλαίσιο συνιστά τους συγκεκριμένους χώρους (social contexts) όπου αναπτύσσεται ο λόγος (σχολείο, συνελεύσεις, αγορά κλπ) ο καθένας εκ των οποίων (χώρων) συνίσταται από ένα σύνολο κανόνων που καθορίζουν δικαιώματα και υποχρεώσεις - τι επιτρέπεται ή αναμένεται να κάνει ο καθένας.

Η Κριτική Ανάλυση του Λόγου αναζητά να συνδέσει το κείμενο (μικρο-επίπεδο) με τις υφιστάμενες δομές εξουσίας στη κοινωνία (μακρο-κοινωνικοπολιτιστικό επίπεδο) μέσα από τις πρακτικές του λόγου πάνω στις οποίες βασίζεται η συγγραφή του κειμένου (μεσο-επίπεδο) - Van Dijk ²¹², .

210 Alvermann, D., Commeyras, M., Young, J. P., Randall, S., & Hinson, D. Interrupted gendered discursive practices in classroom talk about texts. *Journal of Literacy Research*, 29(1), 1997 σελ 73-104

211 Gee, J. P. *Social linguistics and literacies: Ideologies in discourse*. London: Falmer 1990

212 van Dijk, T., A.. *News as discourse*. Hillside, NJ: Erlbaum 1988

Με άλλα λόγια, το κείμενο, η περιγραφή κάποιου γεγονότος που συμβαίνει σ' ένα ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο κορεσμένο από ένα πολυσύνθετο σύνολο σχέσεων εξουσίας ερμηνεύεται και ενεργοποιείται από τους αναγνώστες ή τους ακροατές βάσει των νόμων, κανόνων, και πνευματικών μοντέλων των κοινωνικά αποδεκτών συμπεριφορών. Η καταπίεση, ο εξαναγκασμός και η περιθωριοποίηση που είναι και αυτά στοιχεία που ανήκουν στο μακροεπίπεδο θα υφίστανται χωρίς να προβληθεί αντίθεση εάν το κείμενο δεν αναλυθεί με κριτικό πνεύμα για να αποκαλύψει τις σχέσεις εξουσίας και κυριαρχίας. Η Κριτική Ανάλυση του Λόγου εστιάζει στο πως κατασκευάζονται οι κοινωνικές σχέσεις, η ταυτότητα, η γνώση και η εξουσία μέσα από το γραπτό κείμενο και τον προφορικό λόγο στις κοινότητες, το σχολείο, τα media και τον πολιτικό στίβο. Ο λόγος πάντοτε συνεπάγεται εξουσία και ιδεολογία, συνδέεται με το παρελθόν και το παρόν γενικό πλαίσιο, δηλαδή είναι ιστορικός και ενδέχεται να δοθούν διαφορετικές ερμηνείες από τους ανθρώπους διότι χουν διαφορετικό παρελθόν, γνώσεις και θέσεις εξουσίας. Κατά συνέπεια, η «ορθή» ερμηνεία δεν υφίσταται δεδομένου, ότι μια λιγότερο αληθινή ή επαρκής ερμηνεία είναι πιθανή²¹³

Ο λόγος και η γλώσσα μπορούν να χρησιμοποιηθούν έτσι ώστε, να εμφανίζονται οι άνισες σχέσεις εξουσίας και οι (ανα)παραστάσεις των κοινωνικών ομάδων κοινά λογικές, φυσιολογικές και φυσικές, ενώ στην ουσία η πραγματικότητα είναι προκατάληψη, αδικία και ανισότητες. Χρησιμοποιώντας μόνο λέξεις, αυτοί που εξουσιάζουν ή θα επιθυμούσαν κάτι τέτοιο, ενδέχεται να κατευθύνουν λανθασμένα τα ενδιαφέροντά μας

213 Fairclough, 2000 ,Supra υποσ 209

αναφορικά με ευρύτερα, επίμονα διαρκή θέματα τάξης, γένους, θρησκείας και κουλτούρας, τα οποία εμφανίζουν ως ασήμαντα και ανύπαρκτα. Αυτό σημαίνει ότι αν δεν αρχίσουμε να ξεσκεπάζουμε τις λέξεις του κειμένου, μπορεί να αποπροσανατολιστούμε και να εξαπατηθούμε στην υιοθέτηση της επικρατούσας κοσμοθεωρίας (ιδεολογίας) εις βάρος μας και προς όφελος αυτών που κατέχουν την εξουσία,). Όταν ο λόγος είναι αποτελεσματικός στη πράξη, πράγμα που φανερώνεται από τη δυνατότητά του να οργανώνει και να ελέγχει σχέσεις εξουσίας, αποκαλείται μας λέει ο Foucault, «καθεστώς αλήθειας» ("regime of truth")²¹⁴ Αυτό το καθεστώς αποτελεί ένα σύστημα που ελέγχει το πολιτικό σύστημα και το οποίο αποκαλύπτεται όταν διεξάγουμε την Κριτική Ανάλυση του Λόγου

Τελειώνοντας, ανακεφαλαιώνουμε τα κύρια χαρακτηριστικά της Κριτικής Ανάλυσης του Λόγου, έτσι όπως τα συνοψίζουν οι Fairclough & Wodak ²¹⁵ :

1. Η Κριτική Ανάλυση του Λόγου ασχολείται με κοινωνικά θέματα/προβλήματα
2. Οι σχέσεις εξουσίας αποτελούν μορφή του λόγου
3. Ο λόγος συνιστά ή συγκροτεί (constitutes) την κοινωνία και την κουλτούρα
4. Ο λόγος ενεργοποιείται ιδεολογικά
5. Ο λόγος είναι ιστορικός
6. Ο σύνδεσμος ή σχέση (link) μεταξύ κειμένου και κοινωνίας διαμεσολαβείται

214 Foucault, 2000, *Supra* υποσ 201

215 Fairclough, N. L. and Wodak, R. (1997). Kegan Paul.

Critical discourse analysis. In Glasgow University Media Group. (1980).

T. A. van Dijk (ed.), *Discourse Studies. More Bad News*. London: Routledge
A Multidisciplinary Introduction, Vol. 2. and Kegan Paul.

Discourse as Social Interaction Glasgow University Media Group. (1982).
(pp. 258-84). London: Sage.

7. Η ανάλυση του λόγου είναι ερμηνευτική και επεξηγηματική

8. Ο λόγος αποτελεί μία μορφή κοινωνικής δράσης

Προκειμένου να διεξάγουμε στη πράξη την κριτική ανάλυση κρίνεται αναγκαία κάποια σχετική ενημέρωση. Όπως αναφέραμε, ο Van Dijk αναγνωρίζει ότι το γενικό πλαίσιο ή καλύτερα το σύνολο των αρχών που διέπουν την Κριτική Ανάλυση του Λόγου δεν ανήκει σε μια και μοναδική Σχολή διότι περιλαμβάνει μια σειρά αρχών από διαφορετικές προσεγγίσεις που μελετούν τον λόγο. Αυτό σημαίνει η Κριτική Ανάλυση του Λόγου δεν ακολουθεί μια και μόνη τυποποιημένη μεθοδολογία. Εφ' όσον η πρωταρχική ενασχόνηση της Κριτικής Ανάλυσης του Λόγου είναι η ανάλυση των κειμένων, ίσως θα ήταν χρήσιμο να ρίξουμε μια ματιά στα είδη των εργαλείων που είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν. Κατ' αρχάς θα πρέπει να ληφθεί υπ' όψη ότι η Κριτική Ανάλυση του Λόγου δεν αποτελεί μια γλωσσολογική θεωρία και κατά συνέπεια, δεν προσφέρει πλήρη γραμματική (grammar) των συντακτικών, φωνολογικών ή άλλων γλωσσικών στοιχείων αναφορικά με μία συγκεκριμένη γλώσσα. Ούτε στοχεύει να περιγράψει εξαντλητικά το οποιοδήποτε κείμενο. Αντίθετα, προσπαθεί να επισημάνει μέσα από μια κριτική προοπτική τα πιο ενδιαφέροντα χαρακτηριστικά του κειμένου, και συγκεκριμένα αυτά τα οποία εμφανίζονται να αποτελούν παραπλανητικές μεθοδεύσεις του κειμένου που εξυπηρετούν μη δημοκρατικούς σκοπούς. Ο Huckin μας λέει ότι όταν ασχολούμεθα με την διεξαγωγή της Κριτικής Ανάλυσης του Λόγου δεν είναι δυνατόν η κάθε έννοια (concept) που διατυπώνεται σε ένα βιβλίο κειμένων γλωσσολογίας και σ' ένα βιβλίο μεθόδων της ανάλυσης του λόγου να είναι εξ' ίσου χρήσιμη. Μάλιστα, τονίζει ότι οι αναλυτές της ενδέχεται να διαφέρουν

μεταξύ τους όσον αφορά τα εργαλεία που χρησιμοποιούν, καθώς και ότι δεν εστιάζουν όλοι στο ίδιο είδος χαρακτηριστικών του κειμένου ²¹⁶.

Θα πρέπει να επισημανθεί, ωστόσο, ότι οι αναλυτές της Κριτικής Ανάλυσης του Λόγου θα πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους ένα ευρύ κατάλογο των διαφόρων εργαλείων ανάλυσης κειμένου που μπορούν να χρησιμοποιηθούν, ώστε να μπορούν να επιλέξουν μεταξύ αυτών τα καταλληλότερα. Μία αρχή κλειδί της Κριτικής Ανάλυσης του Λόγου είναι ότι ο τρόπος που γράφουμε ή αυτά που λέμε δεν είναι με κανένα τρόπο αυθαίρετα – είναι σκόπιμα είτε οι επιλογές είναι συνειδητές ή υποσυνειδητές ²¹⁷.

Εν προκειμένω, εφ' όσον κρίνουμε ότι η προσέγγιση του Huckin είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστική της Κριτικής Ανάλυσης του Λόγου και επειδή, όπως αναφέραμε, δεν επικρατεί μία και μοναδική τυποποιημένη μεθοδολογία, θα εστιάσουμε και θα χρησιμοποιήσουμε τα εργαλεία της προαναφερθείσας προσέγγισης, προκειμένου να αναλύσουμε τα κείμενα (άρθρα) εφημερίδων σε σχέση με περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών.

Ο Huckin²¹⁸ προτείνει να προσεγγίζεται το κείμενο σε δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο, συνιστά στον αναλυτή να παίξει τον ρόλο ενός τυπικού αναγνώστη που προσπαθεί να κατανοήσει το κείμενο μ' ένα μη κριτικό πνεύμα. Στο δεύτερο (στάδιο), θα πρέπει ο αναλυτής να επανέλθει στο κείμενο και να το εξετάσει με κριτικό πνεύμα. Αυτό συνεπάγεται την μελέτη του κειμένου σε διαφορετικά επίπεδα – επίπεδο κειμένου και επίπεδο λέξεων, τη γέννηση ερωτημάτων, τη γέννηση υποθέσεων για το πώς θα ήταν δυνατόν να δομηθεί διαφορετικά, συγκρίνοντάς το νοερά με άλλα σχετικά κείμενα.

216 βλ. Huckin 1997, *Supra* υποσ 208

217 βλ. Sheyholislami, 2001 στο <http://www.carleton.ca/~jsheyhol/cda.htm>

218 Huckin *op cit*.

Σ' αυτό το σημείο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη διάρκεια του δεύτερου σταδίου ο αναλυτής δεν θα πρέπει να χάσουν την επαφή του με το πρώτο στάδιο.

Ξεκινώντας την εξέταση του κειμένου στο σύνολο (text as a whole), ο αναλυτής θα πρέπει να κατατάξει το κείμενο στην κατηγορία του (genre – είδη κειμένου συμπεριλαμβανομένων άρθρων εφημερίδων ή δημοσιεύματα άλλων ΜΜΕ, κοινοβουλευτικά έγγραφα, δημόσιες ομιλίες, διδακτικά βιβλία, συγγράμματα, εγχειρίδια, πρακτικά συνεδρίων κλπ.) αντί να το αποκρυπτογραφήσει λέξη προς λέξη. Η κάθε κατηγορία ή το κάθε είδος (genre) αποτελείται από ένα σύνολο τυπικών χαρακτηριστικών που προσδιορίζουν την ταυτότητα ή/και εξυπηρετούν ένα συγκεκριμένο σκοπό. Για παράδειγμα, όλοι μπορούμε να διακρίνουμε μια διαφήμιση από την χρήση της γλώσσας που προσελκύει την προσοχή, τα οπτικά βοηθήματα, τον τρόπο που εκθειάζεται το προϊόν ή η υπηρεσία, προκειμένου να παρακινηθεί ο καταναλωτής να το αγοράσει. Επειδή οι κανόνες δόμησης της κατηγορίας (genre) ανήκουν στον θεσμό που είναι ο κάτοχος της, η κατηγορία καταλήγει να αποτελεί το μέσο μέσα από το οποίο ο θεσμός ασκεί εξουσία.

Συνεχίζοντας την εξέταση του κειμένου στο σύνολο, ο Huckin προτείνει την εξέταση της προοπτικής που έχει παρουσιαστεί, δηλαδή από ποια γωνία, θεώρηση, θέση ή αντίληψη. Αυτό θεωρείται δόμηση (framing) των λεπτομερειών σ' ένα συνεκτικό σύνολο το οποίο μπορεί να επιτευχθεί μέσω διαφόρων τεχνικών', όπως οι παρακάτω, οι οποίες εάν κατανοηθούν, είναι ιδιαίτερα αποκαλυπτικές:

- 1) επιλογή και καθορισμός θέσης φωτογραφιών, διαγραμμάτων, σχεδίων κλπ. των οποίων σκοπός είναι να τραβήξουν την προσοχή του αναγνώστη
- 2) χρήση επικεφαλίδων ή τίτλων και λέξεων κλειδιών προκειμένου να τονισθούν συγκεκριμένες έννοιες τοποθετώντας τις σε πρώτο πλάνο στο κείμενο (foregrounding) και να μην δοθεί έμφαση σε άλλες βαθύτερες έννοιες-σημασία- ή το υπόβαθρο (backgrounding).
- 3) παράλειψη να συμπεριληφθούν συγκεκριμένα πράγματα, αποβλέποντας στο ότι εάν δεν αναφερθεί κάτι ο μέσος αναγνώστης δεν θα το αντιληφθεί και κατά συνέπεια δεν θα το εξετάσει προσεκτικά.
- 4) η χρήση συγκεκριμένων λέξεων που εκλαμβάνουν ως δεδομένες συγκεκριμένες ιδέες. έτσι ώστε να μην υπάρχουν εναλλακτικές (εκ των προτέρων εύλογη πεποίθηση ή προιδεασμός) (presupposition)
- 5) η χειραγώγηση ή παραπλάνηση του αναγνώστη χρησιμοποιώντας επιλεκτικά φωνές εγκρίτων δημόσιων προσώπων των οποίων οι απόψεις θεωρούνται περισσότερο σωστές, νόμιμες, θεμιτές, αξιόπιστες και σημαντικές ενώ αποκλείουν άλλες φωνές (μνημονεύονται ως *register* και σχετίζονται με το σε ποιόν-αν ανήκει η φωνή όπως πολιτικοί, πρόεδροι εταιριών, αρχηγοί ενώσεων, γραφειοκράτες, εργάτες, εγκληματίες κλπ).

Έχοντας διακρίνει το είδος ή την κατηγορία του κειμένου και τον τρόπο δόμησης του μηνύματος, ο αναλυτής είναι έτοιμος να προχωρήσει σε περισσότερο λεπτομερή επίπεδα ανάλυσης: προτάσεων, φράσεων και λέξεων. Ωστόσο, έχουν αναπτυχθεί διάφορες τεχνικές της κριτικής ανάλυσης

του λόγου για την ανάλυση σ' αυτό το επίπεδο όπως αυτές του Huckin που ακολουθούν:

- 1) Στο επίπεδο της μιας πρότασης μετά την άλλη (sentence by sentence), πέρα από την δόμηση της βασικής έννοιας (κεντρική ιδέα) της κάθε πρότασης οι αναγνώστες ενδέχεται να παρατηρήσουν ότι συγκεκριμένα τμήματα πληροφοριών εμφανίζονται ως γραμματικά υποκείμενα της πρότασης και κατά συνέπεια καταλήγουν κύριο θέμα της πρότασης. Ως επί το πλείστον, το κύριο θέμα (topic) της μιας πρότασης εξακολουθεί να αποτελεί το κύριο θέμα της επόμενης, ενισχύοντας την σπουδαιότητά της μέσα στο κείμενο. Ο συγγραφέας, προκειμένου να επιλέξει τι θα μπει στην κύρια προνομιακή θέση δημιουργεί μία προοπτική ή θεώρηση που επηρεάζει την αντίληψη του αναγνώστη.
- 2) Οι προτάσεις μπορούν επίσης να μεταφέρουν πληροφορίες όσον αφορά σχέσεις εξουσίας. Ποιος απεικονίζεται στην εξουσία έναντι ποιων; Ποιος απεικονίζεται αδύναμος και παθητικός; Αυτή η ιδιότητα του κειμένου αναφέρεται ως μεσολάβηση (*agency*) και ενδέχεται να παραμείνει στο υποσυνείδητο επίπεδο, εκτός αν γίνει ορατή από τον αναλυτή ή τον κριτικό αναγνώστη.
- 3) Πάλι, όπως και στο κείμενο γενικά, η παράλειψη ή απόκρυψη (*omission*) πληροφοριών σχετικά με παράγοντες εξουσίας (*agents of power*) μπορεί να παρατηρηθεί σε επίπεδο πρότασης και επιτυγχάνεται ως επί το πλείστον μέσω της τεχνικής της μετατροπής του ρήματος σε ουσιαστικό –ονοματοποίηση (*nominalization*)- και την χρήση ρημάτων σε παθητική φωνή. Για παράδειγμα, μια επικεφαλίδα (εφημερίδας) όπως «Φημολογείται αιματοκύλισμα 25 αγροτών» δεν μας πληροφορεί ποιος έκανε τον φόνο λόγω της μετατροπής του ρήματος αιματοκυλώ

στο ουσιαστικό αιματοκύλισμα. Μια άλλη επικεφαλίδα όπως «Αιματοκυλίστηκαν 25 αγρότες» είναι ένα παράδειγμα ρήματος σε παθητική φωνή. Αμφότερες οι επικεφαλίδες αφορούν στα θύματα και όχι τους/τον θύτες-η – μεγάλη παράλειψη που γίνεται σκόπιμα.

- 4) Πολλοί αναγνώστες εμφανίζονται απρόθυμοι να αμφισβητήσουν δηλώσεις που ο συγγραφέας εκλαμβάνει ως αυτονόητες ή δεδομένες. Προϊδεασμός (presupposition) μπορεί επίσης να παρατηρηθεί στο επίπεδο προτάσεων με την μορφή της ρητορικής πειθούς (persuasive rhetoric) που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να διαδώσει την εντύπωση ότι αυτό που υποστηρίζει κάποιος παράγοντας εξουσίας (an agent of power) έχει μεγαλύτερη σημασία και υπολογίζεται περισσότερο. Για παράδειγμα, το σύνθημα διαδήλωσης «δώστε στην ειρήνη μια ευκαιρία» προϊδεάζει ότι η κυβέρνηση στον παρόντα χρόνο δεν κάνει κάτι τέτοιο. Κάποιος κυβερνητικός εκπρόσωπος που υποστηρίζει ότι «μερικοί διαδηλωτές εμφανίστηκαν περισσότερο επιθετικοί» μεταφέρει την εντύπωση ότι όλοι οι διαδηλωτές ήταν σε κάποιο βαθμό επιθετικοί. Τέτοιοι προϊδεασμοί δεν συνηθίζονται μόνο στον δημόσιο λόγο όπως πολιτικές ομιλίες, διαφημίσεις και άλλες μορφές ρητορικής πειθούς, αλλά και στον κατ' υπόθεση αντικειμενικό λόγο όπως δημοσιογραφικές ανταποκρίσεις.
- 5) Τα υπονοούμενα (Insinuations), ένα άλλο εργαλείο, αποτελούν παρατηρήσεις πονηρά υποδηλωτικές που διαθέτουν διπλές σημασίες (double meanings). Ως εκ τούτου, όπως και οι προϊδεασμοί, δυσκολεύουν τους αναγνώστες να τα αμφισβητήσουν και κατά συνέπεια, ο κύριος δημιουργός του (συγκεκριμένου) λόγου μπορεί να αρνηθεί την οποιαδήποτε ενοχή. Αυτή η δυνατότητα του

υπονοούμενου να διαψεύδει ή να αρνείται την κάθε επιδίωξη παραπλάνησης ή αποπροσανατολισμού παρέχει στον δημιουργό του λόγου μεγαλύτερη εξουσία.

- 6) Σ' ένα λεπτομερέστερο επίπεδο μελέτης, συγκεκριμένες λέξεις και φράσεις μπορεί να περιλαμβάνουν σημαντικό επιπρόσθετο ιδιαίτερο εννοιολογικό περιεχόμενο ή εννοιολογικές αποχρώσεις (connotations). Αυτές οι εννοιολογικές αποχρώσεις δεν υπάρχουν πάντοτε, ή σπανίως στο λεξικό, αλλά προέρχονται από την συχνή χρήση μιας λέξης ή φράσης σ' ένα συγκεκριμένο πλαίσιο ή ορίζονται με βάση το εκπαιδευτικό επίπεδο των συμμετεχόντων. Η λέξη μαθηματικά, για παράδειγμα, μπορεί να έχει αρνητική εννοιολογική απόχρωση για κάποιον μαθητή που έχει δυσάρεστες εμπειρίες από ένα αυστηρό καθηγητή μαθηματικών στο σχολείο. Οι χαρακτηρισμοί (labels) ή το ετικετάρισμα συνεπάγονται αρνητικές εννοιολογικές αποχρώσεις. Ωστόσο, θα πρέπει επί πλέον να αναφερθεί ότι οι εννοιολογικές αποχρώσεις ενδέχεται να παρατηρηθούν μέσα από τη χρήση της (φραστικής) μεταφοράς (metaphor) ή άλλων σχημάτων λόγου
- 7) Ο τρόπος – οι έκφρασης ή τροπικότητα (modality) αποτελεί μία άλλη μορφή του λόγου άξια προσοχής για σκοπούς χαρακτήρα κριτικής. Ο τρόπος έκφρασης αναφέρεται στο ύφος δηλώσεων όσον αφορά στον βαθμό βεβαιότητας και εξουσίας. Συνήθως, το ύφος της αβεβαιότητας, δυσπιστίας ή βεβαιότητας παρουσιάζεται μέσα από την χρήση λέξεων και φράσεων όπως; Ίσως, μπορεί, θα μπορούσε, ενδέχεται, πρέπει, θα πρέπει, μου φαίνεται, νομίζω, χωρίς αμφιβολία, πιθανώς κλπ. Επομένως, μέσα από την χρήση τέτοιων (σχηματικών) ρημάτων και φράσεων (modal verbs and phrases), ορισμένα κείμενα μεταδίδουν ένα

αέρα καταπιεστικής εξουσίας ενώ άλλα, στον άλλο αντίποδα, σκορπούν ένα ύφος αδιαφορίας.

- 8) Τέλος, μία άλλη διάσταση που αφορά στο κείμενο είναι η αρχειοθέτηση και ταξινόμηση του κειμένου (register) η οποία αναφέρεται στον βαθμό τυπικής ή μη τυπικής διατύπωσης (διαδικασίας) (formality or informality) του, στον βαθμό τεχνικότητας – εξειδικευμένοι τεχνικοί όροι που χρησιμοποιούνται (technicality) – στο αντικείμενο έρευνας κλπ. Η αρχειοθέτηση και ταξινόμηση του κειμένου μπορεί να επηρεαστεί από την επιλογή του προσώπου (γραμματικής) – πρώτο πρόσωπο (εγώ, εμένα, μου, εμείς, μας), δεύτερο (εσύ και εσάς), και τρίτο (αυτό, αυτή, αυτού, αυτής, αυτοί, αυτές, του, της, τον, την). Για παράδειγμα, η άμεση παράθεση δήλωσης ενός πανεπιστημιακού (μέλους) χρησιμοποιώντας πρώτο πρόσωπο ενώ χρησιμοποιείται τρίτο πρόσωπο για την αναφορά της εναντίωσης ενός φοιτητού στις πανεπιστημιακές πολιτικές, ενδέχεται να μεταφέρει το μήνυμα ότι το πανεπιστήμιο είναι περισσότερο αντικειμενικό από τον φοιτητή και επομένως περισσότερο δίκαιο ή εφικτό.

Με λίγα λόγια η παραπάνω περιγραφή για την Κριτική Ανάλυση του Λόγου καταδεικνύει ότι η τελευταία αποτελεί μία μέθοδο που μπορεί να εφαρμοσθεί προκειμένου να αποκαλυφθούν τα κρυμμένα ιδεολογικά νοήματα και αφανείς έννοιες που βρίσκονται πίσω από τον γραπτό ή προφορικό λόγο. Η Κριτική Ανάλυση του Λόγου δεν παρέχει απαντήσεις ή λύσεις σε διάφορα προβλήματα, αλλά μας δίνει τη δυνατότητα να κατανοήσουμε τις συνθήκες που επικρατούν πίσω από το συγκεκριμένο πρόβλημα ή τις ιδεολογικές ρίζες του θέματος σε βάθος. Μπορεί να υλοποιηθεί σε διάφορα θεσμικά πεδία και διάφορα κοινωνικά, πολιτικά και κριτικά θέματα δίνοντας προσοχή στις

λεπτομέρειες αυτών που υποστηρίζουν και αποτελούν τα μέλη της κοινωνίας^{218α} Ξεκινώντας με το κείμενο στο σύνολο και προχωρώντας στο επίπεδο της κάθε λέξης χωριστά (individual word level), ο αναλυτής μπορεί να αποκαλύψει τις αληθινές συνθήκες που επικρατούν στο υπόβαθρο (reveal the “truth behind the regime”)

218α van Dijk, T. A.,. Critical discourse analysis and conversation analysis. *Discourse and Society*, 10(4), 1999, σελ 459-450, βλ. και Lavoinnie Y.,. *Η γλώσσα των μέσων ενημέρωσης*, μτφρ. Π. Πολίτης. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών 2004.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στο χρονικό διάστημα που καλύπτει η έρευνα (1992-2007) επισημάνθηκαν συνολικά 156 δημοσιεύματα (περίπου) που καλύπτουν 41-44 υποθέσεις (περίπου) σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού

α. Φαινομενολογία & ανάλυση των τίτλων της είδησης

Η φαινομενολογία της είδησης του σεξουαλικού εγκλήματος αφορά στην θέση που καταλαμβάνει στην εφημερίδα, στην έκταση και χώρο κάλυψης των σχετικών άρθρων., στον χρόνο κάλυψης των περιστατικών παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, τίτλους, καθώς και στην πιθανή ύπαρξη σχετικών φωτογραφιών. Θα πρέπει επίσης να υπενθυμίσουμε ότι στην παρούσα εργασία, η χρονική περίοδος αφορά την δεκαπενταετία από 1992 έως και 2007, στην οποία θα εξετασθεί η κάλυψη του σεξουαλικού εγκλήματος της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού από τον έντυπο τύπο.

Ας σημειώσουμε ωστόσο, ότι στην παρουσίαση των τίτλων, προσπαθήσαμε να απεικονίσουμε τους τίτλους σύμφωνα με την ακριβή μορφή εμφάνισης τους (τονισμένη γραμματοσειρά, έντονα γράμματα, κεφαλαία κ.ά), όπως δημοσιεύτηκαν στον έντυπο τύπο, όσο γινόταν πιο πιστά.

1992

Όσον αφορά στη θέση που καταλαμβάνει στην εφημερίδα, αρχίζοντας από το 1992 διαπιστώσαμε ότι σε όλες τις εφημερίδες που επελέγησαν – Απογευματινή, Έθνος, Ελευθεροτυπία και Ελεύθερος Τύπος - η είδηση σεξουαλικών εγκλημάτων περιπτώσεων που τα θύματα είναι παιδιά παρουσιάζεται στο σαλόνι των εφημερίδων. Αντίθετα για την ίδια χρονική

περίοδο, στα πρωτοσέλιδα όλων των παραπάνω εφημερίδων δεν παρατηρήσαμε παρουσίαση ή έστω κάποια αναφορά σχετικών ειδήσεων. Μην ξεχνάμε όμως πως ένα κείμενο που δημοσιεύεται σε μία εφημερίδα (άρθρο, ρεπορτάζ κλπ) δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς τον δικό του τίτλο. Διότι ο τίτλος αποτελεί το κυριότερο μέσο της έντυπης δημοσιογραφίας όπου συμπυκνώνεται η είδηση σε λίγες λέξεις προκειμένου να προσελκύσει τους πιθανούς αναγνώστες της. Ως εκ τούτου, οι τίτλοι μπορεί να είναι όχι μόνο λακωνικοί και αινιγματικοί αλλά και να εκπέμπουν μηνύματα.

Με βάση την πρώτη επισκόπηση των τίτλων²¹⁹ δημοσιευμάτων περιπτώσεων σεξουαλικών εγκλημάτων με ανήλικα θύματα κατά το 1992 και στις τέσσερις εφημερίδες, μπορούμε να πούμε ότι σε όλες τις τελευταίες, η επιλογή των τίτλων στηρίζεται σε στοιχεία που έχουν άμεση σχέση με το γεγονός, το δράστη και το θύμα. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

«Αλβανοί ασέλησαν σε 13χρονη» Απογευματινή 23/9/92

«Μια 14χρονη αλβανή έπεσε θύμα τριών ανθρωποειδών»
Ελεύθερος Τύπος 23/9/92

«Βίαζε την κόρη της ερωμένης του» Απογευματινή 21/7/92

Επί πλέον, παρατηρήσαμε ότι στις δύο από τις τέσσερις εφημερίδες του δείγματος οι τίτλοι συνοδεύονταν άλλοτε από υπέρτιτλους ή υπότιτλους ή και τα δύο τυπωμένοι με μεγάλα έντονα γράμματα όπου οι τελευταίοι συν'όψιζαν ή/και σχολίαζαν το κείμενο που ακολουθεί. Συγκεκριμένα, από τα δημοσιεύματα που συγκεντρώσαμε για το 1992, τόσο στην Ελευθεροτυπία όσο και στο Έθνος διακρίναμε την κυριαρχία ενός και μοναδικού τίτλου χωρίς

219 Για ανάλυση τίτλων βλ. Χατζησαββίδης, Σ., Ελληνική γλώσσα και δημοσιογραφικός λόγος: θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις. Αθήνα: Gutenberg 2000, Πασαλάρης, Χρ., Μια ζωή τίτλοι.- Αθήνα, Κάκτος 1984

την ύπαρξη περιληπτικών ή επεξηγηματικών υπέρτιτλων ή υπότιτλων για το κείμενο που ακολουθεί. Αντίθετα, η Απογευματινή σε όλα τα άρθρα που συναντήσαμε σχετικά με περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων χρησιμοποιούσε μόνιμα προκειμένου εκ των προτέρων να χαρακτηρίσει την πράξη, ως υπέρτιτλο τη λέξη «κτηνωδία» με έντονα κεφαλαία ή μικρά γράμματα όπως παρακάτω:

21/07/92 **ΚΤΗΝΩΔΙΑ**

Βίαζε την κόρη της ερωμένης του

Ο Ελεύθερος Τύπος εμφανίζεται να δίνει ιδιαίτερη σημασία στον εντυπωσιασμό του κοινού γι' αυτό, και στα δημοσιεύματά του συνηθίζει να συνοδεύει τον τίτλο του κάθε άρθρου συγχρόνως με υπέρτιτλους και υπότιτλους όπως απεικονίζεται στα παρακάτω παραδείγματα:

ΑΠΙΣΤΕΥΤΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΔΥΟ ΑΝΗΛΙΚΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΣΕ
ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΑΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αμαρτίες γονέων

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ ΓΙΑ ΒΑΣΑΝΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΒΙΑΣΜΟ ΚΑΤ' ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ
21/7/92

ΑΓΝΩΣΤΟΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΑΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΑΝ
ΝΑ ΒΙΑΣΟΥΝ 9ΧΡΟΝΟ ΑΓΓΕΛΟΥΔΙ

Μώλωπες στο σώμα, πληγές στη ψυχή

ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗ ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ

6/8/92

Ωστόσο, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι σ' αυτό το πλαίσιο αντιλαμβανόμαστε ότι τα εκφραστικά μέσα που χρησιμοποιούνται στους τίτλους είναι ιδεολογικά και συναισθηματικά φορτισμένα δίνοντας έτσι μία συγκινησιακή διάσταση στην είδηση που επηρεάζει το θυμικό ή/και στάση του αναγνώστη. Διότι, ο λόγος των ΜΜΕ και ιδιαίτερα του τύπου είναι ένας τόπος παραγωγής σημασιών που αναπτύσσεται η κυρίαρχη ιδεολογία .

Πιο αναλυτικά, από την εξέταση των τίτλων των δημοσιευμάτων που συγκεντρώσαμε για το 1992 προέκυψε ότι στη διαμόρφωση των τίτλων η εφημερίδα Ελευθεροτυπία περιγράφει ρητά τα εγκλήματα σεξουαλικού χαρακτήρα με θύματα παιδιά σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά του δράστη ή του θύματος, ενώ επιχειρείται να αποδοθεί κάποιο χαρακτηριστικό της περίπτωσης που δηλώνει απόκλιση. Εδώ, βλέπουμε ότι περιορίζεται στη παρουσίαση του γεγονότος. Συγκεκριμένα, η Ελευθεροτυπία τηρεί μία σταθερή γραμμή στη τιτλοφόρηση ειδήσεων εγκλημάτων σεξουαλικού χαρακτήρα με τη χρήση λέξεων, επιθέτων, χαρακτηρισμών κλπ. συναισθηματικά φορτισμένων. Διότι, οι τίτλοι παρουσιάζουν την είδηση με σαφήνεια πχ. **«13χρονη θύμα βιαστών»** (Ελευθεροτυπία 13/08/92), με εξαίρεση μία υπόθεση σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκου που συναντήσαμε τίτλο με αινιγματικό ή μεταφορικό περιεχόμενο , πχ. **«Μαύρη σελίδα για την Κάτια»** (Ελευθεροτυπία 06/08/92) .

Το Έθνος απ' την άλλη πλευρά, παρουσιάζεται να μην διατηρεί ένα συγκεκριμένο και σταθερό «χαρακτήρα» τιτλοφόρησης. Χαρακτηριστικά διαπιστώσαμε ότι για χρονικό διάστημα σχεδόν ενάμισι μήνα η γραμμή τιτλοφόρησης ειδήσεων εγκλημάτων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης ταλαντεύονταν μεταξύ τίτλων που αφορούσαν το περιεχόμενο δικαστικών αποφάσεων, τίτλων που αφορούσαν την πράξη καθαυτή, καθώς και μονολεκτικών αινιγματικών τίτλων όπου απουσίαζε το υποκείμενο-δράστης, που μπορούσαν να τραβήξουν την προσοχή του πιθανού αναγνώστη. Αναφέρουμε ενδεικτικά:

«Αθώα η μάνα για την εποπτεία της 9χρονης»(Εθνος 7/08/92),
«Κτηνωδία» (Εθνος 13/8/92) , **«Ασέλγησαν σε 14χρονη Αλβανή»** (Εθνος 23/9/92.)

Η Απογευματινή και ο Ελεύθερος Τύπος εμφανίζονται να παρουσιάζουν κι αυτές μια σταθερή πολιτική στην τιτλοφόρηση ειδήσεων σεξουαλικών εγκλημάτων με θύματα παιδιά. Από την ανάλυση των τίτλων διαπιστώσαμε ότι οι τίτλοι στις παραπάνω εφημερίδες αφορούν όχι μόνο στη φύση του γεγονότος, στη πράξη δηλαδή, αλλά και στους πρωταγωνιστές του. Εξ' άλλου, η γλώσσα των τίτλων είναι υφολογικά σημαδεμένη με την έννοια ότι χρησιμοποιείται καθημερινό και «λαϊκό» λεξιλόγιο που μεταδίδει οικειότητα πιθανώς για να τονίσουν το συγκλονιστικό της υπόθεσης, με απώτερο στόχο την συγκινησιακή φόρτιση και τον εντυπωσιασμό του κοινού. Τα παρακάτω παραδείγματα είναι ενδεικτικά του γλωσσικού ύφους των τίτλων που παρουσιάζονται εγκλήματα σεξουαλικού χαρακτήρα που αφορούν ανήλικα θύματα από τις εν λόγω εφημερίδες: **«Βίαζε την κόρη της ερωμένης του»** (Απογευματινή 21/7/92), **«Άγνωστοι κακοποίησαν και προσπάθησαν να βιάσουν 9χρονο αγγελούδι»**.(Ελεύθερος Τύπος 6/8/92).

Αναφορικά στην έκταση και στο χώρο κάλυψης με μια πρώτη ματιά δεν παρατηρήσαμε ιδιαίτερα σημαντικές διαφορές. Αλλά επειδή αρκετές φορές η λεπτομέρεια κάνει την ουσία, επισημάναμε τα εξής: Συγκεκριμένα, σε δύο ίδιες υποθέσεις που αφορούσαν στην είδηση σεξουαλικής κακοποίησης ανήλικων κοριτσιών οι εφημερίδες Ελεύθερος Τύπος και Έθνος παρ' ότι κάλυψαν τις υποθέσεις παρουσιάζοντας τα ίδια στοιχεία, ο χώρος που αφιέρωνε η κάθε εφημερίδα διέφερε σημαντικά. Αφ' ενός ο Ελεύθερος Τύπος διέθετε χώρο μεγαλύτερο της μισής σελίδας εφημερίδας σε έκταση, ενώ το Έθνος αφιέρωνε χώρο λεπτού μονόστηλου άρθρου 4εκ πλάτους και μήκους 12 εκ. τυπωμένο σε πολύ μικρού μεγέθους τυπογραφικά στοιχεία ή γραμματοσειρά στην δεξιά επάνω άκρη της σελίδας. Ο τίτλος ωστόσο συγκροτείτο από μεγαλύτερα και έντονα τυπογραφικά στοιχεία ώστε η είδηση

να παρουσιάζεται με κάποια « έμφαση» και να ξεχωρίζει από τα υπόλοιπα. Η Απογευματινή φιλοξενούσε το άρθρο σε (μονόστηλο πλάτους 4 εκατοστών και μήκους 20 εκ σχεδόν ενώ η Ελευθεροτυπία (δίστηλο 13εκ πλάτος και σχεδόν 20 εκ μήκος Ουσιαστικά, την κυριότερη διαφορά συνιστούσε το μέγεθος της γραμματοσειράς στους τίτλους και στο κείμενο του κάθε άρθρου. καθώς και το σημείο δημοσίευσής του – κέντρο, πάνω ή κάτω μέρος της σελίδας κλπ.

Την ύπαρξη φωτογραφιών εξ' άλλου εντοπίσαμε στις δύο από τις τέσσερις εφημερίδες του δείγματός μας.. Πιο διεξοδικά, στις εφημερίδες Απογευματινή και Ελεύθερο Τύπο η μία στις δύο φωτογραφίες αφορούν στον ή στους άρρενες δράστες περιπτώσεων σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών όπου τα θύματα είναι κορίτσια ηλικίας έως 14 ετών, ενώ στις Έθνος και Ελευθεροτυπία δεν παρατηρήσαμε δημοσίευση φωτογραφίας του δράστη. Επί πλέον, στον Ελεύθερο Τύπο σε μία περίπτωση σεξουαλικής κακοποίησης 14χρονης, μία πτυχή της απουσίας του ρόλου της μάνας αποτυπώνεται με τρόπο που να ελκύει το ενδιαφέρον του κοινού διεγείροντας την περιέργειά του και προκαλώντας ενδεχομένως (συν)αισθήματα μίσους ή αγανάκτησης, μέσα από τη δημοσίευση φωτογραφίας που απεικονίζει την μητέρα ενώ βγαίνει από την υποδιεύθυνση Ασφαλείας (Ηρακλείου) ,όπου προσήλθε μετά από καταγγελία της κόρης της για βιασμό κατ' εξακολούθηση από τον εραστή της πρώτης (Ελεύθερος Τύπος 6/8/1992). Για τα θύματα ωστόσο, η δημοσίευση φωτογραφιών απουσιάζει παντελώς και στις τέσσερις εφημερίδες

Από τα παραπάνω αναδεικνύεται ανάγλυφα .ότι η κάθε εφημερίδα αφιερώνει συγκεκριμένο «χώρο» για την είδηση της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού ανάλογα με την γραμμή που ακολουθεί και ως εκ τούτου συνεπάγεται η ιεράρχηση του γεγονότος προς δημοσίευση

Κατά συνέπεια, σαν ένα πρώτο συμπέρασμα αναφορικά με την φαινομενολογική κάλυψη στον έντυπο τύπο του θέματος σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού προκύπτει ότι κατά το 1992 και οι τέσσερις εφημερίδες σ' ένα βαθμό υιοθετούν τις δημοσιογραφικές πρακτικές γραφής, σύνθεσης και παρουσίασης του σεξουαλικού εγκλήματος-είδηση που επιβάλλει η γραμμή που βασίζεται στην ιδεολογία ή τη κοσμοθεωρία της κάθε εφημερίδας²²⁰ .

1994

Στη συνέχεια, με βάση το υλικό που είχαμε συγκεντρώσει προχωρήσαμε στο έτος 1994. Από την σχετική έρευνα που διεξαγάγαμε αναφορικά με τη θέση και έκταση κάλυψης της είδησης της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού προέκυψαν τα παρακάτω στοιχεία: Κατ' αρχάς διαπιστώσαμε ότι καθ' όλη την διάρκεια του έτους εκτός από το μήνα Ιανουάριο , η μεγάλη πλειοψηφία των άρθρων που ασχολούνται με τις υποθέσεις παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης που ερευνά η παρούσα μελέτη, καλύπτονται στο εσωτερικό μέρος ή στη δημοσιογραφική γλώσσα φιλοξενούνται στο σαλόνι και των τεσσάρων εφημερίδων, ενώ η έκταση δεν υπερβαίνει το 1/4της σελίδας Η δε διάρκεια κάλυψης το γεγονός στις τρεις από τις τέσσερις εφημερίδες αντιστοιχούσε σε μία ημέρα με εξαίρεση την Απογευματινή που κάλυψε μια περίπτωση παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης για δύο συνεχόμενες ημέρες. Όσον αφορά τον μήνα Ιανουάριο, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι στην εν λόγω χρονική περίοδο η υπόθεση που συγκλόνισε ολόκληρη την Ελλάδα ήταν η υπόθεση Δουρή.

220 Κομίνης Λεικούργος, Μυστικά Δημοσιογραφίας τ.2, Αθήνα. Καστανιώτης 1993, . σελ..103

Εν προκειμένω, θεωρούμε αναγκαίο να σημειώσουμε ότι επειδή η υπόθεση Δουρή θα εξεταστεί ξεχωριστά και σε μεγαλύτερη λεπτομέρεια, δεν θα αναφερθούμε σ' αυτό το μέρος της εργασίας μας σε αναλυτικές περιγραφές και βαθύτερες αναλύσεις. Με λίγα λόγια, η υπόθεση αυτή, αφορούσε τόσο στην σεξουαλική κακοποίηση 6χρονου αγοριού από τον πατέρα του όσο και τη συγγενή δολοφονία του. Η ιστορία αυτή προκάλεσε πρωτοφανές ενδιαφέρον σε όλα τα κοινωνικά στρώματα και κατά συνέπεια, αποτέλεσε «πρώτο θέμα» σε όλα τα μέσα ενημέρωσης. Η αποκάλυψη των (ανατριχιαστικών) λεπτομερειών του γεγονότος συγκίνησε έντονα την κοινή γνώμη και ο Τύπος δεν έχασε την ευκαιρία προκειμένου να αυξήσει τις πωλήσεις του. Για περίπου ένα μήνα και πιο συγκεκριμένα τον Ιανουάριο του 1994, πέρα από μακροσκελή ρεπορτάζ που, όπως αναφέραμε καλύπτονται στο εσωτερικό μέρος και των τεσσάρων εφημερίδων, την πρώτη εβδομάδα στις εφημερίδες Απογευματινή, Έθνος και Ελευθεροτυπία και στον Ελεύθερο Τύπο υπήρχαν αναφορές και στα πρωτοσέλιδα. Ο χώρος μάλιστα που κάλυψαν τα ρεπορτάζ και τα άρθρα σ' αυτές τις εφημερίδες αυτό το χρονικό διάστημα κυμάνθηκε από 3-4 σελίδες, ενώ μετά το πέρας της πρώτης εβδομάδας η δημοσιογραφική κάλυψη περιορίστηκε στη συγγραφή απλών άρθρων ενημέρωσης που αφορούσαν στην υπόθεση Δουρή.

Προσεγγίζοντας όμως το υπό συζήτηση θέμα από την οπτική των τίτλων που συνοδεύουν την αρθρογραφία και τα ρεπορτάζ παρατηρήσαμε ότι και στις τέσσερις εφημερίδες βασικοί άξονες γύρω από τους οποίους διαμορφώθηκε η τιτλοφόρηση αναδείχθηκαν η πράξη, ο δράστης και το οικογενειακό περιβάλλον του, το θύμα και η κοινωνική αντίδραση, παρακάμπτοντας συχνά το σεβασμό της ιδιωτικής σφαίρας, της δυστυχίας και της αιδούς.

Εξετάζοντας τους τίτλους στα πρωτοσέλιδα των τεσσάρων εφημερίδων για το 1994, είναι αξιοσημείωτο ότι σε όλη τη διάρκεια του χρόνου δεν συναντήσαμε για καμία υπόθεση σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων τίτλους στα πρωτοσέλιδα, παρά μόνο στην υπόθεση Δουρή. Έτσι, οι τίτλοι που εμφανίστηκαν στα πρωτοσέλιδα για την παραπάνω υπόθεση αφορούσαν στο δράστη, το είδος του αδικήματος και την κοινωνική αντίδραση. Επί πλέον, διαπιστώσαμε ότι όλοι οι τίτλοι που συναντήσαμε στα πρωτοσέλιδα για την εν λόγω υπόθεση, όχι μόνο συνοδεύονται από υπέρτιτλους ή/και υπότιτλους, αλλά και ακολουθούν πιστά το «μοντέλο» του τυπογραφικού εντυπωσιασμού που έχει υιοθετήσει η κάθε εφημερίδα, με τη μορφή έντονων, κεφαλαίων, μικρών ή πλάγιων γραμμάτων, με απώτερο στόχο την έλξη του ενδιαφέροντος, συγκινησιακή φόρτιση και εντυπωσιασμό του αναγνώστη.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι στους τίτλους των σχετικών δημοσιευμάτων της 3^{ης} Ιανουαρίου 1994 -πρώτης μέρας - στις δύο από τις τέσσερις εφημερίδες του δείγματος κυριαρχεί η θέση της άτυπης κοινωνικής αντίδρασης, έτσι όπως εκφράζεται από την κοινή γνώμη, ενώ στις άλλες δύο εφημερίδες, οι πρωτοσέλιδοι τίτλοι εστιάζονται στον δράστη ο οποίος χαρακτηρίζεται τέρας, κτήνος κ.ά, καθώς και στο αδίκημα. .

Πιο αναλυτικά, στην διαμόρφωση των τίτλων της πρώτης σελίδας, η

Απογευματινή άμεσα, όπως είναι προφανές στον παρακάτω τίτλο

«Η Κοινή Γνώμη απαιτεί:
ΘΑΝΑΤΟΣ στο τέρας.
ΜΠΡΟΣΤΑ ΤΟΥ ΩΧΡΙΟΥΝ ΚΙ ΟΙ ΣΑΤΑΝΑΔΕΣ »

και η **Ελευθεροτυπία**, έμμεσα, μέσα από τα λόγια του ίδιου του δράστη

(Δουρή) που ταυτίζονται με αυτά της κοινή γνώμης

Πα-Τέρας

«κτῆνη σαν ἐμένα θέλουν βασανιστήρια μέχρι να πεθάνουν»

υιοθετούν την αντίληψη της κοινής γνώμης, η οποία συνίσταται από μία καθαρά κατασταλτική λογική που απαιτεί ιδιαίτερα σκληρή τιμωρία.

Μ' αυτό τον τρόπο λοιπόν, νομιμοποιείται άτυπα και άμεσα ή έμμεσα η θέση, οι αντιλήψεις αλλά και η «αντικειμενική πληροφόρηση» των δύο προαναφερθέντων εφημερίδων μέσα από τους πηχυαίους τίτλους των πρωτοσέλιδων.

Στις εφημερίδες Έθνος και Ελεύθερος Τύπος απ' την άλλη πλευρά, βασικούς άξονες που εστιάστηκαν οι πρωτοσέλιδοι τίτλοι της 3^{ης} Ιανουαρίου απετέλεσαν, όπως αναφέραμε, ο δράστης και η το είδος του εγκλήματος. .

Έτσι, παρατηρούμε ότι το **Έθνος** παρουσιάζει την είδηση του σεξουαλικού εγκλήματος δίνοντας αρχικά μεγαλύτερο βάρος στο χαρακτηρισμό του δράστη ή του φερόμενου ως δράστη , όπως παραθέτουμε αυτούσιο παρακάτω,

**Δεν το χωρά ανθρώπινος νους
ΠΑ ... ΤΕΡΑΣ
Το κτήνος βίασε και έπνιξε το παιδί του**

χρησιμοποιώντας τις δημοσιογραφικές τεχνικές των έντονων κεφαλαίων γραμμάτων, της υπογράμμισης, των αποσιωπητικών και του γλωσσικού μέσου της μεταφοράς κλπ., όπως για παράδειγμα **ΠΑ...ΤΕΡΑΣ** και κτήνος.

Επί πλέον, η αρχική υπογραμμισμένη πρόταση προδιαθέτει τον αναγνώστη άμεσα για κάτι που δεν μπορεί να φανταστεί ή κάποιο γεγονός που δεν έχει ξανασυμβεί.

Παρόμοια, και ο **Ελεύθερος Τύπος** στους τίτλους της πρώτης σελίδας επικεντρώνεται στον δράστη χρησιμοποιώντας τις παραπάνω τεχνικές ίσως με ηπιότερο τρόπο.

- «ΠΑ-ΤΕΡΑΣ ΒΙΑΣΕ ΚΑΙ ΣΚΟΤΩΣΕ ΤΟΝ 6ΧΡΟΝΟ ΓΥΙΟ ΤΟΥ»

Εξ' άλλου, για την τιτλοφόρηση των άρθρων ή/και των ρεπορτάζ των
επομένων ημερών αλλά και μέχρι το τέλος του έτους, που ασχολούντο με την
εν λόγω υπόθεση και βρίσκονταν στο εσωτερικό των εφημερίδων,
διατηρήθηκε η ίδια πολιτική και τεχνικές τιτλοφόρησης και από τις τέσσερις
εφημερίδες. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

**Ο Πα ΤΕΡΑΣ της Ερμιόνης έπαιζε θέατρο στον ανακριτή-
«Δεν θυμάμαι, δεν ξέρω τίποτα»...
Όρμησαν να λιντσάρουν το κήνος**
(Απογευματινή 4/1/94)

**ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ ΧΑΣΤΟΥΚΗΣΕ ΤΟΝ ΔΟΥΡΗ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
Γλίτωσε το λιντσάρισμα**
(Απογευματινή 24/11/94)

ΠΑ . . . ΤΕΡΑΣ

«Βουίζει» η Ερμιόνη για τα έργα και τις ημέρες του Μανώλη Δουρή»
Ο κόσμος ήξερε, αλλά δεν μιλούσε
(Έθνος4 /1/94)

Ψεύτης, απατεώνας και παιδεραστής (Έθνος4 /1/94)

Ένοχος ο πα-Τέρας χωρίς ελαφρυντικά
Απαθής ακόμα και στα ισόβια
(Έθνος 24 /11/94)

Θέατρο Νο 2 από το τέρας

«ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΙ ΠΑΤΕΡΑΣ», ΔΗΛΩΣΕ ΑΠΡΟΚΑΛΥΠΤΑ....
Οι δικηγόροι αρνήθηκαν να τον υπερασπίσουν (Ελεύθερος Τύπος4/1/94)

ΔΕΚΑΔΕΣ ΚΟΣΜΟΥ ΑΠΕΙΛΗΣΑΝ ΝΑ ΛΙΝΤΣΑΡΟΥΝ ΤΟΝ ΔΟΥΡΗ
ΜΕΤΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ
Μόνο Ισόβια! (Ελεύθερος Τύπος 24/11/94)

ΚΟΛΑΣΗ '94

Απειλούν τώρα τα παιδιά
«ΠΑΡΟΝ και το κράτος μετά το δημοσίευμα της Ε» (Ελευθεροτυπία 5/1/94)

ΚΑΤΑΠΕΛΤΗΣ ο ιατροδικαστής. Στο πλευρό του όμως, σύζυγος και πεθερά
Αθώς δηλώνει τώρα ο Δουρής
(Ελευθεροτυπία 19/11/94)

Αντίθετα την ίδια χρονιά, η τιτλοφόρηση σε άλλες ομόλογες υποθέσεις εγκλημάτων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης πέρα από το ότι επικεντρώνεται ως επί το πλείστον στο δράστη, τα δικαστικά δρώμενα και το περιεχόμενο δικαστικών αποφάσεων, διαφοροποιείται όσον αφορά τη χρήση όλων των προαναφερθέντων τυπογραφικών τεχνικών τιτλοφόρησης. Δηλαδή στερούνται υπέρτιπλων ή/και υπότιπλων (επεξηγηματικών ή σχολιαστικών), σε σύγκριση με την υπόθεση Δουρή, Εδώ οι τίτλοι εμφανίζονται αινιγματικοί, μεταφορικοί όπως είναι φανερό στα παρακάτω παραδείγματα:

- **«Στο σκαμνί ο θεός»** (Ελευθεροτυπία 8/1/94)
- **«Ο θεός μου έκανε τα ίδια, όπως... αυτός στην Ερμιόνη»**
(Απογευματινή 8/1/94)
- **« 18 χρόνια σε σάτυρο »** (Έθνος 24 /11/94)
- **«18 χρόνια σε νεαρό βιαστή 12χρονου»** (Ελεύθερος Τύπος 24/11/94)

Εξ' ίσου ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι σε όλη τη διάρκεια του χρόνου πέρα από την υπόθεση Δουρή , σε άλλα περιστατικά εγκλημάτων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης δεν δόθηκε τόσο μεγάλη έκταση και έμφαση όσον αφορά τη διάρκεια των δημοσιεύσεων, τον χώρο κάλυψης της κάθε αρθρογραφίας, ρεπορτάζ καθώς και στις τεχνικές γλωσσικού και τυπογραφικού εντυπωσιασμού. Με άλλα λόγια, οι εφημερίδες ακολούθησαν με πιστό τρόπο μια γλώσσα υφολογικά και τυπογραφικά σημαδεμένη που αγνοεί τόσο τον δημοσιογραφικό κώδικα δεοντολογίας όσο και κάθε ανθρώπινο δικαίωμα και κατά κύριο λόγο τα δικαιώματα των παιδιών θυμάτων εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης

Επιπρόσθετα, την ίδια χρονιά -1994-, αναφορικά στη δημοσίευση φωτογραφιών που σχετίζονται με περιπτώσεις εγκλημάτων σεξουαλικού χαρακτήρα που αφορούν ανηλίκους διαπιστώσαμε κατά την έρευνα ότι η

μεγάλη πλειοψηφία δημοσίευσης φωτογραφιών αφορούσε κυρίως στην υπόθεση Δουρή τον Ιανουάριο του 1994. Το φωτογραφικό υλικό που δημοσιεύτηκε εκείνο το χρονικό διάστημα ήταν ιδιαίτερα «πλούσιο» όσον αφορά στον αριθμό των φωτογραφιών, τον χώρο κάλυψής τους στις εφημερίδες, την θέση τους, καθώς και το περιεχόμενό τους. Πιο συγκεκριμένα, ο αριθμός των φωτογραφιών ανά σελίδα κυμαινόταν από 1 έως 4 φωτογραφίες αποκλειστικά και μόνο για την εν λόγω υπόθεση. Η δε έκταση κάλυψης των φωτογραφιών ή ακόμα και μιας και μόνης φωτογραφίας κυμάνθηκε από φωτογραφίες μεγέθους ταυτότητας έως και σε φωτογραφίες που έφτασαν να καλύπτουν χώρο μεγαλύτερο της μισής σελίδας εφημερίδας οι οποίες ως επί το πλείστον φιλοξενούντο στα σαλόνια και των τεσσάρων εφημερίδων. Ωστόσο, η ύπαρξη φωτογραφιών δεν έλειψε και από τα πρωτοσέλιδα και των τεσσάρων εφημερίδων του δείγματος. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι στα πρωτοσέλιδα της Απογευματινής, του Έθνους και της Ελευθεροτυπίας του φύλλου της 3^{ης} Ιανουαρίου 1994 της κάθε εφημερίδας αφιερωνόταν χώρος που κάλυπτε κατά μέσο όρο τα 2/3 σελίδας μεγέθους εφημερίδας για την κάλυψη 2 φωτογραφιών μαζί με πηχυαίους τίτλους. Επί πλέον, το περιεχόμενο των φωτογραφιών ήταν ιδιαίτερα «εντυπωσιακό» έως και «συγκλονιστικό» ή με μια λέξη «τραγικό». Πέρα από τη δημοσίευση πολλαπλών φωτογραφιών του δράστη και του πατέρα του, πληθώρα άλλων φωτογραφιών που απεικονίζουν το θύμα και τη ζωή του στην Ερμιόνη, την μητέρα, τα αδέλφια του (θύματος), τους άλλους συγγενείς, τους γείτονες αλλά και διαφόρων ειδικών δημοσιεύονται απ' όλες τις εφημερίδες και γενικότερα τα ΜΜΕ για να εξυπηρετήσουν τον κατ' επίφαση ενημερωτικό χαρακτήρα τους... Εξ' άλλου, από το σύνολο των δημοσιευμάτων που συνελέγησαν για το εν λόγω έτος ανακαλύψαμε ότι σε άλλες δύο ομόλογες περιπτώσεις που

συνέβησαν, συγχρόνως και μετά την υπόθεση Δουρή αντίστοιχα,. δεν δημοσιεύθηκε καμία φωτογραφία και από τις τέσσερις εφημερίδες.

Συνοψίζοντας, για το 1994 μπορούμε να πούμε ότι σε φαινομενολογικό επίπεδο η είδηση εγκλημάτων σεξουαλικού χαρακτήρα με θύματα ανηλίκους 1) φιλοξενείται στα σαλόνια και από τις τέσσερις εφημερίδες, εκτός από την υπόθεση Δουρή που υπάρχουν αναφορές και στα πρωτοσέλιδα, .2) η έκταση της αρθρογραφίας καλύπτει όχι περισσότερο από το τέταρτο της σελίδας, ενώ στην υπόθεση Δουρή έφτασε έως και τέσσερις σελίδες συμπεριλαμβανομένων και φωτογραφιών, 3) η τιτλοφόρηση και στις τέσσερις εφημερίδες διαμορφώθηκε με βάση τη πράξη, τον δράστη και το οικογενειακό περιβάλλον του, το θύμα στο ελάχιστο και τη κοινωνική αντίδραση (άτυπη και επίσημη), 4) στη γλώσσα των τίτλων γίνεται χρήση χαρακτηρισμών, αρνητικής απόχρωσης, επιθετικών προσδιορισμών, μεταφορών, ελλειπτικών προτάσεων ή ακόμα και ερωτήσεων σε καθημερινό και «λαϊκό» λεξιλόγιο, ώστε να δημιουργεί τόνο οικειότητας, να αναγνωρίζονται εύκολα από το αναγνωστικό κοινό αλλά και να το εντυπωσιάζουν, 5) και οι τέσσερις εφημερίδες χρησιμοποιούν τις τεχνικές των έντονων κεφαλαίων, μικρών ή/και πλάγιων γραμμάτων, της υπογράμμισης, των αποσιωπητικών κλπ. για λόγους εντυπωσιασμού, προσέλκυσης και συγκινησιακής φόρτισης των αναγνωστών και 6) γίνεται χρήση φωτογραφιών ως συνήθως των δραστών και από τις τέσσερις εφημερίδες , με εξαίρεση στην υπόθεση Δουρή , όπου η ποικιλία του φωτογραφικού υλικού που δημοσιεύτηκε πήρε διαστάσεις «έκθεσης» φωτογραφίας.

Επομένως, από τις παραπάνω παρατηρήσεις συνάγεται ότι κατά το 1994 ακολουθούνται οι ίδιες δημοσιογραφικές πρακτικές και τεχνικές που έχουν υιοθετηθεί από τον έντυπο τύπο γενικά και ειδικά και από τις τέσσερις

εφημερίδες του δείγματος, μόνο που άλλοτε χρησιμοποιούνται με ήπιο τρόπο δηλαδή έχουν περισσότερο «ενημερωτικό χαρακτήρα» και άλλοτε έντονα με την έννοια ότι δεν δίνεται ιδιαίτερη σημασία στις συνέπειες που ενδέχεται να έχει ένα δημοσίευμα αυτού του χαρακτήρα, όπως για παράδειγμα στη καταπάτηση βασικών δικαιωμάτων του ανθρώπου και ιδιαίτερα των δικαιωμάτων των παιδιών θυμάτων εγκλημάτων σεξουαλικού χαρακτήρα. Εν προκειμένω, πιθανολογούμε ότι η αφορμή είναι ο ανταγωνισμός και ο στόχος η άνοδος των κυκλοφοριακών πωλήσεων. Ίσως, επειδή η ατζέντα εκείνων των ημερών του 1994 επέβαλε αυτή την καθοδηγητική γραμμή. Κι αυτό διότι, η εν λόγω υπόθεση αφορούσε σε γενικές γραμμές δύο εγκλήματα ιδιαίτερης βαρύτητας – τη σεξουαλική κακοποίηση και την ανθρωποκτονία του 6χρονου παιδιού από τον ίδιο του τον πατέρα του. και ως εκ τούτου αποτελούσε είδηση μεγάλης ειδησεογραφικής αξίας.

Τελικά, για την παρουσίαση της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού και οι τέσσερις εφημερίδες χρησιμοποιούν συστηματικά διάφορους τρόπους και τεχνικές εντυπωσιασμού που υπαγορεύονται από την ίδια ιδεολογία- αυτή του ανταγωνισμού και της αύξησης του αριθμού κυκλοφορίας των εφημερίδων που εμφανίζεται ιδιαίτερα έντονη σε όλη τη διάρκεια των δημοσιευμάτων που αφορούν την υπόθεση Δουρή. Πράγματι, είναι γεγονός ότι η ενημέρωση δεν είναι ο μόνος στόχος των ΜΜΕ, αλλά ούτε και αποτελεί δικαιολογητικό λόγο των επεμβάσεων τους στη σφαίρα του ιδιωτικού βίου και γενικότερα στη καταπάτηση του (δικαιώματος του) σεβασμού και της προστασίας της αξίας του ανθρώπου και κυρίως των ανήλικων παιδιών θυμάτων εγκλημάτων σεξουαλικού χαρακτήρα.

1995

Για τα 1995 διαπιστώσαμε αξιοσημείωτες διαφορές συγκριτικά με το 1994 όσον αφορά στη φαινομενολογία της είδησης του σεξουαλικού εγκλήματος. Διεξοδικότερα, η θέση που καταλαμβάνει στην εφημερίδα, η έκταση και ο χώρος κάλυψης των σχετικών άρθρων, ρεπορτάζ κλπ ήταν σαφώς πιο περιορισμένα σε σύγκριση με το 1994, καθώς δεν υπερέβαιναν κατά το μέγιστο τη μία σελίδα (Απογευματινή 16/2/1995, Έθνος 17/2/1995) και το ελάχιστο, μονόστηλο άρθρο 4εκ πλάτους και μήκους 12εκ (Ελεύθερος Τύπος, 14/2/1995 και 21/10/1995), ενώ δεν συναντήσαμε καμία αναφορά ή τίτλους στα πρωτοσέλιδα. Εν τούτοις, η διάρκεια κάλυψης των υποθέσεων δεν υπερέβαινε τις δύο ημέρες (Έθνος 16 και 17 Φεβρουαρίου 1995). Επίσης, για την Ελευθεροτυπία δεν κατέστη δυνατό να κάνουμε διαπιστώσεις τόσο για την θέση και χώρο κάλυψης των δημοσιευμάτων όσο και για την ύπαρξη φωτογραφιών, διότι το υλικό που συλλέξαμε αντλήθηκε από τους (δια)δικτυακούς τόπους της εφημερίδας σε ηλεκτρονική μορφή.

Εξ' άλλου, από την μελέτη των τίτλων για το 1995 προέκυψε ότι η τιτλοφόρηση της αρθρογραφίας του σεξουαλικού εγκλήματος που τα θύματα είναι παιδιά είχε ως επίκεντρο σε όλες τις εφημερίδες του δείγματος τους πρωταγωνιστές, τη πράξη καθαυτή, αλλά και την κοινωνική αντίδραση - άτυπη και επίσημη. Στις εφημερίδες Απογευματινή, Ελεύθερο Τύπο και Ελευθεροτυπία η διαμόρφωση των τίτλων εστιάζεται στον δράστη και την κοινωνική αντίδραση, ενώ στο Έθνος διαπιστώσαμε ότι ορισμένες φορές οι τίτλοι αναφέρονται και στο θύμα.

Πιο συγκεκριμένα, παρατηρήσαμε τα εξής:

1) η Απογευματινή, προκύπτει ότι έχει σαν κύριο άξονα τιτλοφόρησης τον δράστη και την κοινωνική αντίδραση. Ο βασικός τίτλος που είναι τυπωμένος

με έντονα μεγάλα (κεφαλαία) γράμματα συνοδεύεται συχνά από επεξηγηματικούς υπέρτιτλους ή υπότιτλους, θαυμαστικά κλπ. Επί πλέον, η γλώσσα που χρησιμοποιείται εμφανίζεται ότι εξακολουθεί τη χρήση χαρακτηρισμών, επιθετικών προσδιορισμών, μεταφορών, ελλειπτικών προτάσεων σε καθημερινό και «λαϊκό» λεξιλόγιο, ώστε να αναγνωρίζεται εύκολα από το αναγνωστικό κοινό, να το εντυπωσιάζει αλλά και να αποδίδεται με τη γλώσσα της νόρμας αυτό που δεν πρέπει να συμβαίνει ή να ξανασυμβεί. Το παρακάτω παράδειγμα είναι ενδεικτικό:

ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΕ ΑΓΟΡΑΚΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΡΝΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΛΕΨΙΑ

ΚΑΤΑΖΗΤΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΕΔΩ ΚΑΙ 5 ΜΗΝΕΣ

Βιαστής ανηλίκων !

(Απογευματινή 16/2/95)

2) η Ελευθεροτυπία παρόμοια, εστιάζει την διαμόρφωση των τίτλων στο δράστη και την κοινωνική αντίδραση, χωρίς όμως τη χρησιμοποίηση υπέρτιτλων, υπότιτλων, υπογράμμισης και άλλων συμπληρωματικών βοηθητικών τεχνικών πχ. Πλάγια γράμματα κλπ., που αποβλέπουν στον εντυπωσιασμό των αναγνωστών. Η γλώσσα εξ' άλλου δείχνει ρητή, λιτή και περισσότερο ενημερωτική παρά παραπλανητική .ή/και προσβλητική Είναι προφανές ότι οι τίτλοι έχουν διαμορφωθεί με τρόπο τέτοιο που επτυγχάνεται η αποσιώπηση του δράστη,ή/και δεν μπορούν να προκύψουν στοιχεία τα οποία μπορεί για παράδειγμα να προσδώσουν μεγαλύτερη σημασία στο νόημα του τίτλου να αποκαλύψουν περαιτέρω πληροφορίες κλπ Ενδεικτικά αναφέρουμε:

«75χρονος κατηγορείται για παιδεραστία» 20/10/95

«ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΩΞΕΙΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΙΑ» 21/10/95

«Κακοποίησαν κοριτσάκι» 13/11/95

3) ο Ελεύθερος Τύπος ακολουθεί «παρεμφερή» τακτική τιτλοφόρησης με την Ελευθεροτυπία ως προς την πολιτική του τυπογραφικού εντυπωσιασμού μετριάζοντας την συχνή εφαρμογή των τυπογραφικών τεχνικών της υπογράμμισης των έντονων πλαισίων, θαυμαστικών , τη χρήση υπέρτιτλων ή/και υπότιτλων κλπ. και την μεγάλο μεγέθους γραμματοσειρά που συνήθιζε το 1992 και 1994.. Από την άλλη, διατηρεί το ίδιο γλωσσικό ύφος παρουσίασης με αυτό των περιπτώσεων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης των ετών 1992 και 1994, εκτός της υπόθεσης Δουρή, όπως είναι φανερό και στα παραδείγματα που ακολουθούν.

«Βίασε την 16χρονη κόρη της γυναίκας του» 16/02/95

«Παππούδες παρέσυραν ανήλικα σε ακολασίες» 21/10/95

Δηλαδή, χρησιμοποιείται λεξιλόγιο που είναι ιδιαίτερα εύληπτο και οικείο, πιθανώς για να τονίσουν ή και να υπερβάλλουν το συγκλονιστικό της υπόθεσης, με απώτερο στόχο την συγκινησιακή φόρτιση και τον εντυπωσιασμό του κοινού.

4) το Έθνος διαφοροποιείται από τις τρεις προαναφερθείσες εφημερίδες. Διότι, με βάση το υλικό που συγκεντρώσαμε, διαπιστώσαμε ότι πέρα από τους τίτλους που αφορούν την κοινωνική αντίδραση σε περιπτώσεις παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης ή και εκμετάλλευσης, συναντήσαμε και τίτλους ομόλογων περιστατικών που έχουν ως επίκεντρο το θύμα. Εξ' άλλου η γλώσσα και οι τυπογραφικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται για τη διαμόρφωση και παρουσίαση των τίτλων, παρατηρήσαμε ότι αποβλέπουν περισσότερο στον εντυπωσιασμό του κοινού όταν εστιάζουν στο θύμα, ενώ παρουσιάζονται λιτές και ρητές όταν εστιάζουν στη κοινωνική αντίδραση. Τα δύο παραδείγματα τίτλων που παρατίθενται είναι χαρακτηριστικά της εστίασης

των τίτλων, όπου το πρώτο εστιάζεται στο θύμα και το δεύτερο στην κοινωνική αντίδραση αντίστοιχα:

ΣΟΚ 14χρονη από την Αθήνα συνελήφθη στη Θεσσαλονίκη και είπε ότι είναι φορέας του AIDS

Έκανε πιάτσα από 10 χρονών! 16/2/95

Γονείς συμβιβάζονται και αποσύρουν μηνύσεις Έθνος

Ελάχιστες υποθέσεις παιδικής πορνείας στη Δικαιοσύνη 17/2/95

Επίσης, μια πρόσθετη παρατήρηση που θα θέλαμε να κάνουμε είναι ότι κατά την έρευνά μας στο Έθνος για αυτή τα χρονιά, διαπιστώσαμε την δημοσίευση έρευνας που αφορούσε τη παιδική σεξουαλική κακοποίηση ως φαινόμενο με τον παρακάτω τίτλο,

«Η παιδική πορνεία μας χτυπά την πόρτα» 16/02/95

στο λεξιλόγιο του οποίου είναι προφανής μία ιδιαίτερη ευαισθητοποίηση, η οποία διαποτίζεται από πνεύμα πρόληψης λόγω της σοβαρότητας και των διαστάσεων που έχει πάρει και παίρνει η σεξουαλική κακοποίηση τόσο σε εθνικό, τοπικό, όσο και σε διεθνές επίπεδο. Ως εκ τούτου, ο τίτλος έχει μεταφορική χροιά, και είναι διαρθρωμένος με ιδιαίτερη προσοχή που φανερώνει την αγωνία για το μέλλον του παιδιού, λόγω του «διεθνούς» φαινομένου της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού.. Εξ' άλλου, η χρήση εισαγωγικών ζωντανεύει τον τίτλο, χωρίς ο δημοσιογράφος να καταπατά οινδήποτε ιδεολογικό κανόνα «δεοντολογίας».

Αναφορικά με την δημοσίευση φωτογραφιών παρατηρήσαμε ότι οι δημοσιεύσεις στις εφημερίδες Απογευματινή, Έθνος και Ελεύθερο Τύπο αφορούσαν στη μεγάλη τους πλειοψηφία κυρίως τον δράστη-ες, κοινωνικό

περίγυρο και τους ειδικούς και ως εκ τούτου «σεβασμό» στα ανήλικα θύματα. Ως επί το πλείστον, ο αριθμός των φωτογραφιών κυμαινόταν κατά μέσο όρο στις 1-2 με εξαίρεση μια υπόθεση βιασθή ανηλίκων που δημοσιεύθηκε στο φύλλο της 16^{ης} Φεβρουαρίου 1995 όπου υπήρχαν τέσσερις φωτογραφίες. Επί πλέον, αξίζει να σημειώσουμε ότι και στις τέσσερις εφημερίδες καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς 1995 όλα τα δημοσιεύματα περιπτώσεων εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων δεν συνοδεύονταν πάντοτε από φωτογραφίες.

Με λίγα λόγια, η προσέλευση του αναγνώστη περνά μέσα από στοιχεία αισθητικού χαρακτήρα, δηλαδή μέσα από τη φόρμα μέσω της οποίας τα γεγονότα αυτά οργανώνονται στο πλαίσιο της σελίδας-στρατηγική έκθεσης του γεγονότος. .

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι σε φαινομενολογικό επίπεδο και οι τέσσερις εφημερίδες διατηρούν τις συνήθεις πρακτικές του έντυπου τύπου που αναφέραμε, για την παρουσίαση περιπτώσεων εγκλημάτων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, έχοντας όμως μετριάσει την εφαρμογή τους σε έκταση, χώρο, διάρκεια κάλυψης, συχνότητα παρουσίασης, καθώς και στο τυπογραφικό μαρκάρισμα των τίτλων με τη χρησιμοποίηση (επεξηγηματικών) υπέρτιτλων ή υπότιτλων, έντονων κεφαλαίων, πλάγιων γραμμών, υπογράμμισης, άλλων βοηθητικών τεχνικών ή/και των αναφορών ή τίτλων - κράχτες στα πρωτοσέλιδα. Διότι, όπως αναφέραμε α) η θέση που καταλαμβάνει στην εφημερίδα, η έκταση και ο χώρος κάλυψης των σχετικών άρθρων, δεν υπερέβαιναν κατά το μέγιστο τη μία σελίδα και το ελάχιστο, μονόστηλο άρθρο 4εκ πλάτους και μήκους 12εκ),β) δεν συναντήσαμε καμία αναφορά ή τίτλους στα πρωτοσέλιδα. γ) η διάρκεια κάλυψης των υποθέσεων δεν υπερέβαινε τις δύο ημέρες δ το τυπογραφικό μαρκάρισμα των τίτλων

καθώς και η χρησιμοποίηση (επεξηγηματικών) υπέρτιτλων ή υπότιτλων με τη μορφή έντονων κεφαλαίων, πλάγιων γραμμάτων ή/και της υπογράμμισης χρησιμοποιούνται στις δύο (Απογευματινή, Ελεύθερο Τύπο) από τις τέσσερις εφημερίδες, με τη διαφορά ότι η πρώτη εστιάζει στο δράστη και δεύτερη στο θύμα αντίστοιχα. Σ' αυτό το σημείο θα θέλαμε επίσης να τονίσουμε ότι κατά την εξέταση των τίτλων διακριβώσαμε ότι όταν οι τίτλοι αφορούν άρθρα που δημοσιεύουν σαν είδηση την «ιστορία» κάποιου σεξουαλικού εγκλήματος με θύματα ανηλίκους, και οι τέσσερις εφημερίδες του δείγματος, στηρίζουν την διάρθρωση των τίτλων στις κλασικές δημοσιογραφικές πρακτικές που αναφέραμε. Αντίθετα, ο τίτλος έρευνας για το ζήτημα της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης που δημοσίευσε μόνο η εφημερίδα Έθνος, φανέρωνε μία ιδιαίτερη ευαισθητοποίηση για το εν λόγω ζήτημα εξ αιτίας του αινιγματικού του χαρακτήρα, ο οποίος πιστεύουμε στόχευε περισσότερο στην ενημέρωση, πληροφόρηση και πρόληψη παρά στον «εντυπωσιασμό» του κοινού.

Γενικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι αυτή η αλλαγή οφείλεται πιθανόν στην ύπαρξη των σχετικών αντιδράσεων που διατυπώθηκαν από την ΕΣΗΕΑ ²²¹ και τους ειδικούς για τον τρόπο προβολής και δημοσιοποίησης της υπόθεσης Δουρή το 1994, όπου καταδικάζεται περί συστηματικής τρομολαγνείας μερίδα του ηλεκτρονικού και του γραπτού τύπου. .

221 Ελευθεροτυπία 08.01 1994

Εξ' άλλου, είναι γεγονός ότι Εγκληματολόγοι και άλλοι κοινωνικοί επιστήμονες έχουν διαπιστώσει ότι είναι εξαιρετικά δύσκολο να μεταδώσουν την πολυπλοκότητα της επιστημονικής έρευνας μέσα από τα τυποποιημένα σχήματα των media. Πως λοιπόν (οι εγκληματολόγοι) να τυποποιήσουν μέσα στη γλώσσα των media ότι τα σεξουαλικά εγκλήματα είναι ένα πολύ «λεπτό» θέμα από τη στιγμή που τα κριτήριά τους είναι διαφορετικά; Πώς θα πεισθούν οι συντάκτες, οι διευθυντές, οι δημοσιογράφοι ότι η γλώσσα των media θυματοποιεί για δεύτερη φορά τα αθώα παιδιά θύματα σεξουαλικών εγκλημάτων εφ' όσον οι αριθμοί κυκλοφορίας των εφημερίδων αυξάνονται;

Ας σημειώσουμε επί πλέον, ότι διαβάζοντας τους παραπάνω τίτλους, παρατηρήσαμε ότι ο αναγνώστης εκ των προτέρων πληροφορείται ότι το θέμα που πραγματεύεται ο συντάκτης/δημοσιογράφος αφορά στη σεξουαλική κακοποίηση. Έτσι, αντιλαμβάνεται κανείς 'ότι ο κάθε αναγνώστης με τη πρώτη κιόλας ματιά είναι έτοιμος να πάρει θέση για το εν λόγω θέμα. Καταλαβαίνουμε λοιπόν ότι (ο αναγνώστης) έχει ήδη, και δικαίως άλλωστε φορτιστεί αρνητικά.

Οι τίτλοι που συμπυκνώνονται-εται στις λέξεις βιασμός, παιδερασσία, ακολασίεςκλπ είναι σε θέση να προκαλέσουν σειρά δυσάρεστων.....συνειρμών, πριν ακόμη ο/η αναγνώστης προχωρήσει στην καθαυτό ανάγνωση του άρθρου. Οι τίτλοι όμως, όπως έχουμε ήδη επισημάνει είναι το σημαντικότερο όπλο του /δημοσιογράφου για να προσελκύσει το αναγνωστικό κοινό

1 9 9 6

Όσον αφορά στο 1996 , οι πρώτες παρατηρήσεις που προβαίνουμε είναι οι παρακάτω: Κατ' αρχάς, αναφορικά με τη θέση δημοσίευσης, θέματα που αφορούν την είδηση σεξουαλικών εγκλημάτων που αφορούν στα ανήλικα παιδιά μπορούν να ανευρεθούν στο σαλόνι των εφημερίδων του δείγματος σε όλη τη διάρκεια του χρόνου. Όμως, ο χώρος κάλυψης διαφοροποιείται και δεν διατηρεί μια ενιαία γραμμή όλο το 1996. Το ίδιο συμβαίνει και στη διάρκεια κάλυψης. Αυτή η διαφοροποίηση οφείλεται κατά την άποψή μας στο γεγονός ότι τη χρονική περίοδο από αρχές Ιανουαρίου έως τα τέλη Ιουλίου είτε ο αριθμός των συμβάντων σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων είναι πενιχρός (3 υποθέσεις) είτε ότι ο δημοσιογραφικός κόσμος διατηρούσε κατά νου αναλλοίωτες τις αντιδράσεις της Ε.Σ.Η.Ε.Α και των ειδικών στην υπόθεση Δουρή περί τρομολαγνείας , με αποτέλεσμα να μη θέλουν να κατηγορηθούν για άγνοια, αδιαφορία, έλλειψη επαγγελματισμού, και δεοντολογίας ή και καταπάτηση κάθε ανθρωπίνου δικαιώματος.

Από την άλλη, το διάστημα από αρχές Αυγούστου έως το τέλος του χρόνου μας ωθεί να αναφερθούμε στις δημοσιεύσεις δύο γεγονότων παιδεραστίας που συγκλόνισαν το πανελλήνιο και τη διεθνή κοινή γνώμη αντίστοιχα, τα οποία, θεωρούμε ενδέχεται να συνετέλεσαν μεταξύ άλλων, ως μία από τις σημαντικότερες αιτίες αυτής της διαφοροποίησης. Το πρώτο αφορά την υπόθεση Γεράσιμου – Μπίλη Σαμαρά σε εθνικό επίπεδο, και το δεύτερο την υπόθεση Ντιτρού στο Βέλγιο σε διεθνές,

Αναλυτικότερα, για την περίοδο Ιανουαρίου 1996 – Ιουλίου 1996 το υλικό που συγκεντρώσαμε κατέδειξε ότι τα δημοσιεύματα που είχαν να κάνουν με περιπτώσεις παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης αφορούσαν τόσο την

περιγραφή περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων , όσο και το περιεχόμενο δικαστικών αποφάσεων για υποθέσεις αυτού του χαρακτήρα..

Επί πλέον, στο ίδιο χρονικό διάστημα δηλαδή, από τον Ιανουάριο έως τα τέλη Ιουλίου 1996 η έκταση και ο χώρος που αφιερωνόταν για την κάλυψη της είδησης εγκλημάτων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης εντασσόταν σε μία παρεμφερή ιδεολογία με το 1995 υιοθέτησης δημοσιογραφικών πρακτικών και τεχνικών. Δηλαδή, ο μέγιστος χώρος κάλυψης ενός περιστατικού αυτού του χαρακτήρα αντιστοιχούσε κατά προσέγγιση στα δύο τρίτα της σελίδας όπως για παράδειγμα στην Απογευματινή (, στο Έθνος (1-3-96 και 23-7-96) και κυρίως στον Ελεύθερο Τύπο και ο ελάχιστος χώρος σε λεπτό μονόστηλο μήκους 8 εκατοστών και πλάτους 4 εκατοστών. Μάλιστα, αξίζει να σημειώσουμε ότι τα εν λόγω μονόστηλα αφορούσαν και στις τέσσερις εφημερίδες κυρίως το περιεχόμενο δικαστικών αποφάσεων , βρισκόνταν σε πλαίσιο και τιτλοφορούντο με έντονα τυπογραφικά στοιχεία, έτσι ώστε να αντιληφθεί ο αναγνώστης την είδηση και να την διαβάσει, παρ' ότι και επειδή οι γραμματοσειρές ήταν ιδιαίτερα μικρού μεγέθους, πιστεύουμε.

Εν τούτοις, η διάρκεια της δημοσιογραφικής κάλυψης τέτοιων εγκλημάτων σ' αυτή τη περίοδο δεν ξεπέρασε τις δύο ημέρες. Ειδικότερα, διαπιστώσαμε ότι μόνο Ελεύθερος Τύπος αφιέρωσε δύο συνεχόμενες ημέρες στη κάλυψη ενός περιστατικού αιμομιξίας

Όσον αφορά στην δημοσίευση φωτογραφιών που, στο εν λόγω χρονικό διάστημα, να συνοδεύουν τα άρθρα περιστατικών εγκλημάτων σεξουαλικού χαρακτήρα με θύματα ανήλικα παιδιά – τακτική που συνηθίζετο τα προηγούμενα χρόνια- δεν διαπιστώσαμε την ύπαρξη τέτοιων δημοσιεύσεων και στις τέσσερις εφημερίδες του δείγματος. Αντίθετα την ύπαρξη φωτογραφίας του δράστη συναντήσαμε να συνοδεύει άρθρο του Ελεύθερου

Τύπου (3/3/96) που αφορούσε τον θάνατο του Μανώλη Δουρή, κύριου πρωταγωνιστή στην υπόθεση Δουρή, Η Ελευθεροτυπία (2/3/96) απ' την άλλη, δημοσίευσε στεγνά την είδηση του θανάτου του Μ, Δουρή, χωρίς την τοποθέτηση φωτογραφιών ή άλλου παρεμφερούς υλικού..

Ωστόσο, από την εξέταση των τίτλων για τους πρώτους επτά μήνες του 1996 διαπιστώσαμε ότι η τιτλοφόρηση της αρθρογραφίας διατήρησε τις πρακτικές τιτλοφόρησης του 1995.

Πιο αναλυτικά, παρατηρήσαμε ότι σε όλες τις εφημερίδες του δείγματος οι τίτλοι άρθρων που αφορούν στα εγκλήματα παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης εστιάζοντο στον δράστη, το θύμα, την πράξη και την κοινωνική αντίδραση, ενώ διατηρούνται άλλοτε σε μικρότερο βαθμό και άλλοτε σε μεγαλύτερο οι συνήθεις πρακτικές τιτλοφόρησης των προηγούμενων χρόνων που εξετάσαμε.

Προκειμένου όμως να διακριβώσουμε με σαφήνεια τα κύρια χαρακτηριστικά της τιτλοφόρησης για το πρώτο επτάμηνο του 1996 συνεχίζουμε με την παράθεση συγκεκριμένων παραδειγμάτων από την κάθε εφημερίδα του δείγματος αρχίζοντας από τις εφημερίδες Απογευματινή και Έθνος :

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ

23/01/96 **Στο σκαμνί ο πα-ΤΕΡΑΣ του Ρεθύμνου**

01/03/96 **Με αυτοκτονία απειλούσε η 16χρονη**

26/07/96 **ΣΤΟΝ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ 38ΧΡΟΝΟΣ ΤΑΞΙΤΖΗΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΕΡΡΕΣ**

Πατέρας βίασε το κοριτσάκι του
ΑΠΟΠΛΑΝΗΣΕ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΤΟΥ ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΗΡΕΙΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

ΕΘΝΟΣ

24/01/96 **25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΕ ΣΑΤΥΡΟ**
01/03/96 **Ο ΕΦΙΑΛΤΗΣ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΗΛΙΚΗ ΠΟΥ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΕ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ**

Απόπειρα αυτοκτονίας μετά τον βιασμό

26/07/96 **ΑΝΑΣΤΑΤΗ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΣΕΡΡΩΝ ΜΕ 38ΧΡΟΝΟ ΤΑΞΙΤΖΗ ΚΤΗΝΩΔΙΑ: Βίαζε την 13χρονη κόρη του**

Από τα παραπάνω παραδείγματα τίτλων της Απογευματινής και του Εθνους, είναι προφανές ότι οι εφημερίδες δεν ακολουθούν ένα συγκεκριμένο τρόπο στη διαμόρφωση των τίτλων της αρθρογραφίας. Διότι, ορισμένες φορές οι τελευταίοι εμφανίζονται λακωνικοί ή/και αινιγματικοί άλλοτε να αφορούν στο θύμα και άλλοτε στο δράστη, και άλλες περιληπτικοί προσπαθώντας να αποδώσουν περιεκτικά το κείμενο που ακολουθεί. Εξ' άλλου είναι φανερό ότι δεν απουσιάζει η χρήση μεταφορών ή καθημερινού λαϊκού λεξιλογίου συναισθηματικά φορτισμένου που ενδέχεται να προσελκύσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη, καθώς και των υπογραμμισμένων και μη υπογραμμισμένων επεξηγηματικών τυπογραφικά έντονων υπέρτιπλων, υπότιπλων ή/και των δύο συγχρόνως, που αποβλέπουν στον εντυπωσιασμό του κοινού. Επί πλέον, δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε ότι πολλές φορές οι τίτλοι και των δύο εφημερίδων μπορεί να περιλαμβάνουν άμεσα ή έμμεσα σχόλια για την είδηση του εγκλήματος παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης που δημοσιεύουν, με αποτέλεσμα να υπάρχει πιθανός κίνδυνος παραβίασης βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Για το εν λόγω επτάμηνο, από τις εφημερίδες Ελεύθερο Τύπο και Ελευθεροτυπία παρατίθενται τα παρακάτω παραδείγματα,

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

24/01/96 **25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΕ ΠΑΤΕΡΑ - ΒΙΑΣΤΗ**

01/03/96 **Απόπειρα αυτοκτονίας μετά τον βιασμό**

01/03/96 **70χρονος σάτυρος βίασε αγοράκι στη Σπάρτη**

03/03/96 **ΔΟΥΡΗΣ Ο επίλογος ενός δράματος**

26/07/96 **Πατέρας-Κτήνος βίαζε την 12χρονη κόρη του**

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

24/01/96 25 χρόνια για τον βιασμό των παιδιών του

02/03/96 **ΓΟΝΕΙΣ** πουλάνε τα παιδιά τους με αντάλλαγμα ναρκωτικά.
Ο σεξοτουρισμός ανθεί ιδίως στην Ασία, η Ανατ. Ευρώπη
προσφέρει μια νέα αγορά και οι Η.Π.Α δεν πάνε πίσω.

Φουντώνει παγκοσμίως η Παιδική πορνεία

02/03/96 Ο Δουρής «υπέγραψε» νέες ανακρίσεις

26/07/96 **Βίασε τη 12χρονη κόρη του γιατί είναι όμορφη,**

από τα οποία προκύπτει ότι οι δύο τελευταίες εφημερίδες με τίτλους συγκεκριμένους επικεντρώνουν την διαμόρφωση της τιτλοφόρησής τους κυρίως στον δράστη και την πράξη. Όπως είναι φανερό το τυπογραφικό μαρκάρισμα της υπογράμμισης, της συχνής έντονης γραφής και των βοηθητικών και «ενισχυτικών» τεχνικών της τιτλοφόρησης, όπως των επεξηγηματικών υπέρτιτλων ή/και υπότιτλων έχει μετριαστεί και χρησιμοποιείται ίσως σε μικρότερο βαθμό συγκριτικά με συγκεκριμένα προηγούμενα χρόνια. Επίσης, στη γλώσσα των τίτλων η χρήση συγκεκριμένων χαρακτηρισμών ή επιθετικών προσδιορισμών εξακολουθεί να συμμετέχει, όχι όμως με την ένταση και στην έκταση άλλων καιρών.

Προχωρώντας στους επόμενους πέντε μήνες του 1 996, δηλαδή το χρονικό διάστημα από 1^η Αυγούστου 1996 έως 31 Δεκεμβρίου 1996, διαπιστώσαμε ότι το τοπίο του προηγούμενου επταμήνου αναιρείται ή ανατρέπεται. επειδή ενισχύεται στο μέγιστο η δυναμική όλων των «εργαλείων» που ο τύπος χρησιμοποιεί για να αναπαραστήσει κάποιο επίκαιρο θέμα που συγκεντρώνει

το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης, όπως το θέμα της αναπαράστασης της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων που ασχολείται η παρούσα μελέτη.

Εδώ, οι εφημερίδες του δείγματος που αναφέραμε, επιστρατεύουν στο έπακρο κατά τη γνώμη μας όλα εκείνα τα στοιχεία που μπορούν να εντυπωσιάσουν, να συγκλονίσουν, να συναρπάσουν και να συγκινήσουν τον αναγνώστη και τη κοινή γνώμη. Την λειτουργία αυτή του εντυπωσιασμού και της δραματοποίησης των γεγονότων επιτελούν οι πομπώδεις φράσεις, οι εντυπωσιακά τυπωμένοι τίτλοι και το μέγεθός τους, καθώς και οι φωτογραφίες που πιθανόν συνοδεύουν την αρθρογραφία τους, με άλλα λόγια, το «οπλοστάσιο» λόγου και τυπογραφικών τεχνικών. Εξετάζοντας τα δεδομένα της έρευνας μας πιο λεπτομερειακά σ' αυτή τη χρονική περίοδο σε φαινομενολογικό επίπεδο, προβήκαμε στα παρακάτω ευρήματα και διαπιστώσεις :

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι τον Αύγουστο του 1996 και συγκεκριμένα από το δεύτερο δεκαπενθήμερο και μετά, η είδηση που συγκέντρωσε τους προβολείς της δημοσιότητας απ' όλο το κόσμο και απετέλεσε το πρώτο θέμα εκείνων των ημερών στα ΜΜΕ ήταν η υπόθεση Ντιτρού. Με λίγα λόγια, το θέμα που απασχόλησε τον Τύπο αφορούσε μία υπόθεση – κυκλώματος παιδεραστίας στο Βέλγιο με κύριο πρωταγωνιστή τον Βέλγο ηλεκτρολόγο Μαρκ Ντιτρού. Ο Ντιτρού, κατηγορήθηκε και καταδικάστηκε για απαγωγή, κράτηση σε απομόνωση και βιασμό έξι κοριτσιών, καθώς και για τις ανθρωποκτονίες δύο κοριτσιών, και συμμετοχή στο θάνατο άλλων δύο κοριτσιών.

Η αποκάλυψη της υπόθεσης και κυρίως των λεπτομερειών της, προκάλεσε φρίκη στην κοινή γνώμη και συγκέντρωσε το ενδιαφέρον της τόσο σε εθνικό

όσο και σε διεθνές επίπεδο. Οι εφημερίδες δημοσιεύουν εκτενή ρεπορτάζ και τα διεθνή ειδησεογραφικά πρακτορεία, όπως το Ασοσιέτιντ Πρες κ. ά, δεν παραλείπουν την καθημερινή ενημέρωση για το θέμα αυτό. Έτσι, και στην Ελλάδα ο Τύπος και γενικότερα τα ΜΜΕ όφειλαν να ασχοληθούν και να ενημερώσουν το κοινό του γι' αυτό το γεγονός- είδηση που (συγ)κλόνησε τον κόσμο απ' άκρη σ' άκρη.

Τα εγκλήματα του βιασμού ανηλίκων στο Βέλγιο αλλά και η γενικότερη κακοποίηση σ' όλο τον κόσμο γίνονται το θέμα δημοσιεύσεων επί 20 ημέρες σχεδόν σε όλες τις ελληνικές εφημερίδες. Από τις 19 Αυγούστου 1996 έως το πρώτο πενθήμερο Σεπτεμβρίου ιδιαίτερα, και το ελληνικό κοινό δείχνει να βομβαρδίζεται καθημερινά με πληθώρα από πληροφορίες και στοιχεία που αφορούν την παραπάνω υπόθεση, ενώ μία ιδιαίτερη ευαισθησία είναι διάχυτη για το φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού. Συγχρόνως, η παρουσία του λόγου των ειδικών, ερευνών, συνεδρίων, μέτρων αντιμετώπισης προσπαθούν και ευελπιστούν να καθησυχάσουν την κοινή γνώμη που δείχνει ανησυχία για το αύριο των παιδιών της.

Γι' αυτό, σε αυτή του την προσπάθεια ο έντυπος τύπος σε ένα πρώτο επίπεδο και δη στο φαινομενολογικό επίπεδο, χρησιμοποιεί συγκεκριμένες μεθόδους και τεχνικές, όπως παρατηρήσαμε και θα δούμε και παρακάτω, προκειμένου να προσελκύσει την προσοχή των αναγνωστών.

Πιο αναλυτικά, από την έρευνά μας στις τέσσερις εφημερίδες του δείγματος προέκυψαν τα εξής:

Τον Αύγουστο του 1996 και συγκεκριμένα το τρίτο δεκαήμερο, η θέση που κατέχουν στην εφημερίδα, τόσο η πλειοψηφία των άρθρων και ρεπορτάζ που

ασχολούνται με την υπόθεση Ντιτρού όσο και ερευνών, αποφάσεων ή αποτελεσμάτων συνεδρίου-ων που εστιάζουν στο γενικό φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης – εκμετάλλευσης του παιδιού, καλύπτονται στα σαλόνια των τεσσάρων εφημερίδων που αναφέραμε. Απ' την άλλη, από το σύνολο των στοιχείων που συλλέξαμε δεν παρατηρήσαμε στις τρεις από τις τέσσερις εφημερίδες σχετικές αναφορές στα πρωτοσέλιδα, παρά μόνο στον Ελεύθερο Τύπο στο φύλλο της 21ης Αυγούστου 1996 που αφορούσε έρευνα σχετική με την παιδική πορνεία στην Ελλάδα.

Η έκταση και ο χώρος κάλυψης της αρθρογραφίας που αφιέρωσαν οι εν λόγω εφημερίδες σχετικά με την παραπάνω συγκλονιστική υπόθεση εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στο Βέλγιο, η οποία σόκαρε και το πανελλήνιο, κυμάνθηκε το μέγιστο στις δύο σελίδες. Αξίζει να σημειώσουμε ότι χώρο δύο σελίδων διέθεταν όλες οι εφημερίδες του δείγματος όταν δημοσίευαν ρεπορτάζ και διάφορα στοιχεία από την υπόθεση Ντιτρού σε συνδυασμό με στοιχεία ερευνών σχετικών με το γενικότερο φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, καθώς και ενημερωτική αρθρογραφία που αφορούσε διάσκεψη στη Στοκχόλμη με θέμα το μόλις προαναφερθέν παγκόσμιο φαινόμενο το οποίο έχει ταλαιπωρήσει και ταλαιπωρεί ολόκληρη την ανθρωπότητα.

Και, όπως ήταν φυσικό η ύπαρξη φωτογραφιών που αφορούσε στην υπόθεση Ντιτρού κατείχε δεσπόζουσα θέση και στις τέσσερις εφημερίδες κυρίως τις πρώτες ημέρες δημοσιεύσεων των μέχρι τότε αποκαλύψεων. Οφείλουμε όμως να μην παραλείψουμε ότι με εξαίρεση τον Ελεύθερο Τύπο, οι εφημερίδες Απογευματινή, Ελευθεροτυπία και Έθνος συνόδευσαν με φωτογραφίες όλα τους τα δημοσιεύματα σε όλη τη διάρκεια που κάλυπταν την εν λόγω υπόθεση. Ωστόσο, ο αριθμός των φωτογραφιών ανά σελίδα

κυμαινόταν από 1 έως 5 φωτογραφίες , με το Έθνος (19/8/96) πρώτο σε σειρά ως προς τον αριθμό των φωτογραφιών και να ακολουθούν η Απογευματινή (19/8/96) με τέσσερις φωτογραφίες, η Ελευθεροτυπία με δύο και ο Ελεύθερος Τύπος με μία φωτογραφία. Η δε έκταση κάλυψης των φωτογραφιών ή ακόμα και μιας και μόνης φωτογραφίας κυμάνθηκε από φωτογραφίες μεγέθους ταυτότητας έως και σε φωτογραφίες που έφτασαν να καλύπτουν χώρο μεγαλύτερο του ενός ογδούου σελίδας εφημερίδας, και οι οποίες φιλοξενούνταν στα σαλόνια και των τεσσάρων εφημερίδων. Εκείνο μάλιστα που έκανε τη διαφορά στον τρόπο παρουσίασης ανάμεσα στις εφημερίδες του δείγματος ήταν η θέση τοποθέτησής τους μέσα στη σελίδα, κέντρο, πάνω μέρος, κάτω μέρος κλπ.

Εξ' άλλου, ως προς το περιεχόμενο των φωτογραφιών, διαπιστώσαμε ότι οι φωτογραφίες που δημοσιεύθηκαν σε όλες τις εφημερίδες του δείγματος απεικόνιζαν άλλοτε τους κύριους πρωταγωνιστές και συνεργούς του εγκλήματος-ων σεξουαλικής κακοποίησης ή και γενικότερης - εκμετάλλευσης ανηλίκων, άλλοτε της πράξης-ων καθαυτής, του επίσημου και άτυπου κοινωνικού ελέγχου ή και όλων των προηγουμένων μαζί, καθώς και των παιδιών-θυμάτων. Εδώ, θα πρέπει να τονίσουμε ότι με βάση το υλικό που έχουμε στα χέρια μας, διαπιστώσαμε ότι ειδικά οι φωτογραφίες των ανήλικων παιδιών θυμάτων εγκλήματος -ων σεξουαλικής κακοποίησης δημοσιεύθηκαν τόσο από τον ελληνικό όσο και από τον ξένο τύπο γύρω απ' την υπόθεση Ντιτρού, με αποτέλεσμα να καταπατώνται τα βασικά δικαιώματά τους .

Επίσης, η διάρκεια κάλυψης της παραπάνω υπόθεσης πήρε την μορφή σήριαλ το οποίο άρχισε στις 19 Αυγούστου και θα τελείωνε το 2004 (με τη καταδίκη του Ντιτρού), αρχίζοντας με καθημερινή κάλυψη σε όλη τη διάρκεια του τρίτου δεκαήμερου του Αυγούστου, συνεχίζοντας κατά καιρούς με

ενημερωτική αρθρογραφία και τελειώνοντας με την καταδίκη του Ντιτρού και των συνεργών το 2004.

Αξίζει να σημειώσουμε, όπως αναφέραμε, ότι από τις 27 έως και την 31^η Αυγούστου 1996 είχε πραγματοποιηθεί στη Στοκχόλμη το «Πρώτο Παγκόσμιο Συνέδριο κατά της Σεξουαλικής και Εμπορικής Εκμετάλλευσης των Παιδιών». Ως εκ τούτου, αλλά και με αφορμή την προηγηθείσα υπόθεση Ντιτρού, παρατηρήσαμε και στις τέσσερις εφημερίδες του δείγματος δημοσιεύσεις πληθώρας ερευνών για το φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού και τις μορφές του διεθνώς σε συνδυασμό με την εξέλιξη της υπόθεσης ή/ και συχνές επαναλήψεις καθημερινά ή εναλλακτικά από 19 έως τα τέλη Αυγούστου 1986. Συγκεκριμένα, μετά τη 19^η Αυγούστου, που απετέλεσε το εναρκτήριο «επεισόδιο του σήριαλ» Ντιτρού, δηλαδή, ήταν η πρώτη μέρα δημοσιοποίησης του συγκεκριμένου συμβάντος – συρροή εγκλημάτων στο Βέλγιο συμπεριλαμβανομένου του εγκλήματος της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού - οι εφημερίδες Απογευματινή και Ελευθεροτυπία έως τις 28 και 29 Αυγούστου 1996 αντίστοιχα κρατούσαν το κοινό ενήμερο για την εξέλιξη της υπόθεσης Ντιτρού σε καθημερινή βάση, ενώ ταυτόχρονα παρουσίαζαν και έρευνες ενημερωτικού και επιστημονικού χαρακτήρα από την παγκόσμια σφαίρα για το φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού. Την επόμενη μέρα 30 Αυγούστου, και οι δύο εφημερίδες ασχολήθηκαν με τη δημοσίευση ερευνών για το εν λόγω φαινόμενο. Το Έθνος μετά τις 19 και 20 Αυγούστου δημοσίευσε μόνο άρθρα ενημερωτικού χαρακτήρα μέχρι το τέλος του μήνα. Μόνο στις 21/8 στα δημοσιεύματά της περιλαμβάνονταν συνδυασμός ερευνών και ρεπορτάζ μαζί, ενώ στη συνέχεια δημοσίευε ανά τριήμερο 25/8, 28/8 μόνο έρευνες, ή μόνο ενημερωτικά άρθρα για την εξέλιξη των ευρημάτων και ερευνών που

αφορούσαν στην παραπάνω υπόθεση. Απ' την άλλη, και ο Ελεύθερος Τύπος ακολούθησε μία πολιτική εναλλάξ δημοσίευσης. Δηλαδή, αφού δημοσίευσε άρθρα και ρεπορτάζ ενημερωτικού χαρακτήρα για την υπόθεση Ντιτρού στις 19/8, και 20/8 προχώρησε στη δημοσίευση μόνο ερευνών σχετικών με το προαναφερθέν φαινόμενο τις δυο επόμενες ημέρες στις 21 και 22 Αυγούστου, σε ενημερωτικά άρθρα στις 24 και 26/8, αποκλειστικά σε έρευνα για το φαινόμενο που μας απασχολεί στις 25/8, ενώ για δύο συνεχόμενες ημέρες και συγκεκριμένα 28 και 29 Αυγούστου συνδύασε παράλληλα τη δημοσίευση άρθρων για την υπόθεση Ντιτρού και ερευνών σχετικών με το φαινόμενο .

Στη συνέχεια, ρίχνοντας μια ματιά στη τιτλοφόρηση των εφημερίδων για τον Αύγουστο του 1996 διαπιστώσαμε ότι για τη διαμόρφωση και παρουσίαση των τίτλων της αρθρογραφίας για την υπόθεση Ντιτρού και οι τέσσερις εφημερίδες του δείγματος είχαν ενεργοποιήσει το «οπλοστάσιο» «τυπογραφικών τεχνικών και λόγου που είπαμε . Δηλαδή, η συστηματική χρησιμοποίηση δημοσιογραφικών τεχνικών όπως έντονα τυπογραφικά στοιχεία, κεφαλαία ή/και και μικρά πλάγια γράμματα, υπογραμμισμένοι υπέρτιτλοι ή υπότιτλοι. σε πλάγια και μη έντονη γραφή κλπ είναι έκδηλα σε όλες τις εφημερίδες του δείγματος, σε σημείο που οι εσωτερικές σελίδες να «φαντάζουν» όπως τα πρωτοσέλιδα . Όμως, αυτό το τυπογραφικό μαρκάρισμα της τιτλοφόρησης δεν είναι αυθύπαρκτο διότι συνδέεται άμεσα και συμβαδίζει με το μαρκάρισμα στο λόγο των τίτλων, το οποίο συναντήσαμε και στις τέσσερις εφημερίδες. Έτσι, σε γενικές γραμμές η γλώσσα που κυριαρχεί στους τίτλους που αφορούν την υπόθεση παιδοφιλίας Ντιτρού και της συμμορίας του επιχειρώντας να προσεγγίσει και να αποδώσει την αντικειμενική πραγματικότητα των γεγονότων – συρροή εγκλημάτων στο

Βέλγιο,για το φλέγον θέμα της κακοποίησης του παιδιού - χρησιμοποιεί μορφοσυντακτικά και ρητορικά σχήματα ιδεολογικά και συναισθηματικά φορτισμένα που φανερώνουν την σοβαρότητα αυτού του ζητήματος. προσλαμβάνοντας χαρακτήρα και ύφος κατασταλτικά σημαδεμένο. Με λίγα λόγια, η συνολική παρουσίαση του θέματος μέσα από την τιτλοφόρηση, νομιμοποιεί πλήρως όχι μόνο τη δράση ενός κατασταλτικού μηχανισμού, αλλά και προβάλλει την αναγκαιότητα λήψης μέτρων αντεγκληματικής πολιτικής για την πάταξη του φαινομένου της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού

Εξετάζοντας τους τίτλους των τεσσάρων εφημερίδων πιο λεπτομερειακά προβήκαμε στις εξής διαπιστώσεις:

Όλες οι εφημερίδες του δείγματος επικεντρώνουν την τιτλοφόρησή τους στον δράστη και τους συνεργούς του, στην πράξη – εις, καθώς και στην κοινωνική αντίδραση, επίσημη και άτυπη. Αναφορές για τα θύματα δεν διαπιστώσαμε στους κύριους τίτλους της αρθρογραφίας παρά μόνο στους υπότιτλους. Αξίζει να σημειώσουμε ότι μόνο η Ελευθεροτυπία χρησιμοποίησε τα μικρά ονόματα των κοριτσιών θυμάτων στη τιτλοφόρησή της, ενώ στις άλλες εφημερίδες δεν παρατηρήσαμε κάτι τέτοιο, διότι αντί να δημοσιεύουν τα ονόματα τους χρησιμοποιούν λέξεις όπως κορίτσι, κοπέλες μικρούλες,

Ειδικότερα, για τις εφημερίδες Απογευματινή λιγότερο και περισσότερο για την Ελευθεροτυπία διαπιστώσαμε ότι στη διαμόρφωση των κύριων τίτλων που όπως αναφέραμε απεικονίζονται με μεγάλα και έντονα τυπογραφικά στοιχεία, επιλέγουν το «μοντέλο» των υπαινικτικών και αινιγματικών τίτλων οι οποίοι συνοδεύονται τις περισσότερες φορές από επεξηγηματικούς υπέρτιτλους.

Στην Απογευματινή, οι τίτλοι εμφανίζονται περιληπτικοί και ιδεολογικά φορτισμένοι και ως εκ τούτου λειτουργούν ερμηνευτικά σε όλη τη διάρκεια

ανάγνωσης του κειμένου της αρθρογραφίας, όπως στο παρακάτω παράδειγμα:

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ

20/08/96 ΑΝΑΣΤΑΤΗ Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ ΑΠΟ ΤΑ ΑΝΑΤΡΙΧΙΑΣΤΙΚΑ
ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΩΝ - ΔΟΛΟΦΟΝΩΝ

Οργή για τα κτήνη του Βελγίου,

ενώ στην Ελευθεροτυπία οι υπέρτιπλοι είναι ρητοί, οριοθετούν και ορίζουν το θέμα του κειμένου του άρθρου ή ρεπορτάζ που ακολουθεί. Ενδεικτικά:

19/08/96 **ΑΠΑΓΩΓΕΣ**, βιασμοί που βιντεοσκοπούνταν και φόντοι από οργανωμένα δίκτυα αποκαλύπτονται στο Βέλγιο. Συνελήφθη και Έλληνας, που όμως αργότερα αφέθηκε ελεύθερος. Οι πρωταγωνιστές είχαν αταδικαστεί στο παρελθόν για τα ίδια αδικήματα και αυτούς είχε δοθεί χάρη

Ιστορίες φρίκης στο Βέλγιο με θύματα μικρά παιδιά

Απ' την άλλη, για το εν λόγω χρονικό διάστημα του Αυγούστου, θεωρούμε ότι παρόμοια με τις δύο προαναφερθείσες εφημερίδες, στις εφημερίδες **Έθνος** και **Ελεύθερο Τύπο** οι κύριοι τίτλοι εμφανίζονται όχι μόνο έντονοι και πηχυαίοι, αλλά και εξ' ίσου αινιγματικοί, σε γλώσσα όμως ευκρινώς καυστική και θα λέγαμε «εσκεμμένα στιγματιστική» για το **Έθνος** και «λαϊκή καθημερινή» και «εμφανώς στιγματιστική» και για τον **Ελεύθερο Τύπο**, αναφορικά στις δημοσιεύσεις ονομάτων που επιχειρεί, (όπως διαφαίνεται και στο παρακάτω παράδειγμα), επειδή τα μηνύματα τους (των τίτλων) ενδυναμώνουν την κοινωνική συναίνεση. Εξ' άλλου, η ύπαρξη υπέρτιπων ή/και υπότιπων και στις δύο τελευταίες εφημερίδες που τις περισσότερες φορές αναφέρονται στα κύρια στοιχεία του κειμένου –ων της αρθρογραφίας είναι προφανής. Ακολουθούν ενδεικτικά παραδείγματα τιτλοφόρησης των παραπάνω δύο εφημερίδων:

ΕΘΝΟΣ 19/08/96

**ΒΕΛΓΙΟ: ΑΠΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΦΟΝΟΙ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ ΑΠΟ ΣΠΕΙΡΑ ΜΕ ΑΡΧΗΓΟΥΣ
ΕΝΑ ΖΕΥΓΑΡΙ**

Παιδεραστές και δολοφόνοι

- 15 ΠΑΙΔΙΑ ΒΡΕΘΗΚΑΝ ΣΤΑ ΝΥΧΙΑ ΤΟΥΣ, ΜΟΝΟ 2 ΓΛΙΤΩΣΑΝ!
- ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΑΣ ΣΤΗ ΣΥΜΜΟΡΙΑ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 24/08/96

**ΓΙΟΣ ΠΑΠΑ ΑΠΟ ΤΗ ΡΟΔΟ Ο ΜΙΧ. ΔΙΚΟΣΤΑΥΡΙΑΝΟΣ ΠΟΥ ΕΝΕΧΕΤΑΙ
ΣΤΟ ΚΥΚΛΩΜΑ ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΩΝ**

Στο Βέλγιο ... «χάλασε» το παιδί!!!

Υψηλά ιστάμενα πρόσωπα «ομπρέλα» για τον Μαρκ Ντιτρού

Προχωρώντας την έρευνά μας στη χρονική περίοδο που κάλυπτε το τετράμηνο Σεπτεμβρίου – Δεκεμβρίου 1996, το οποίο όπως αναφέραμε εξετάσθηκε ξεχωριστά, προβήκαμε στις παρακάτω διαπιστώσεις φαινομενολογικού χαρακτήρα:

Μία πρώτη παρατήρηση που θεωρούμε ιδιαίτερα σημαντική, είναι ότι με αφορμή την υπόθεση Ντιτρού η οποία δεν έπαψε να συγκεντρώνει τα φώτα της δημοσιότητας όπως θα δούμε στη συνέχεια, αλλά και το «Πρώτο Παγκόσμιο Συνέδριο κατά της Σεξουαλικής και Εμπορικής Εκμετάλλευσης των Παιδιών» που πραγματοποιήθηκε εκείνες τις ημέρες στη Στοκχόλμη, τα ΜΜΕ συνέχισαν να δημοσιεύουν και να «κυνηγούν» σε «έντονους ρυθμούς» υποθέσεις εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης που αφορούν στα ανήλικα παιδιά, με αποτέλεσμα το τελευταίο τετράμηνο του 1996 να αποτελέσει μία περίοδο που προσέφερε υλικό ιδιαίτερα πλούσιο σε περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών.

Έτσι, όπως αναφέραμε, και γι' αυτό το τετράμηνο, η θέση της είδησης που ασχολείται με εγκλήματα σεξουαλικού χαρακτήρα που αφορούν στα ανήλικα παιδιά, καθώς και θέματα όπως πχ έρευνες για το φαινόμενο της σεξουαλικής

κακοποίηση του παιδιού, παραμένουν στο σαλόνι σε όλες τις εφημερίδες του δείγματος.

Ο χώρος και η έκταση κάλυψης τόσο για την υπόθεση Ντιτρού όσο και για άλλες περιπτώσεις εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων, με λιγοστές εξαιρέσεις, δεν υπερέβησαν τη μία σελίδα το μέγιστο, από όλες τις εφημερίδες του δείγματος σε όλη τη διάρκεια του τετραμήνου Σεπτεμβρίου έως τέλη Δεκεμβρίου 1996. Συγκεκριμένα, εξαίρεση απετέλεσαν οι εφημερίδες Ελευθεροτυπία στις 5 Σεπτεμβρίου 1996, το Έθνος στις 6/9 και ο Ελεύθερος Τύπος στις 6/9, 22/10 και 23/10/1996. Δηλαδή, από δύο σελίδες κάλυψης που αφιερώνονταν για την υπόθεση Ντιτρού το τελευταίο δεκαήμερο του Αυγούστου που εξετάσαμε προηγουμένως, παρατηρήσαμε ότι οι εφημερίδες διέθεταν μόνο μία σελίδα σ' αυτό το τετράμηνο, παρ' ότι στην ίδια χρονική περίοδο καλύφθηκαν και περιπτώσεις εγκλημάτων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης που συνέβησαν στην Ελλάδα και συγκλόνισαν την κοινή γνώμη, όπως η υπόθεση Σαμαρά που θα εξετάσουμε παρακάτω.

Σ' αυτό το σημείο, αξίζει να σημειώσουμε ότι σ' αυτό το τετράμηνο ο αριθμός περιπτώσεων εγκλημάτων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης που δημοσιεύτηκαν στον έντυπο τύπο αυξήθηκε σημαντικά συγκριτικά με τις χρονικές περιόδους που προηγουμένως εξετάσαμε. Σε γενικές γραμμές και με βάση το υλικό που έχουμε στα χέρια μας, τηρώντας όλες τις επιφυλάξεις, διαπιστώσαμε ότι ο αριθμός των περιπτώσεων, από μία έως δύο περιπτώσεις που δημοσιεύοντο τα προηγούμενα χρόνια που εξετάσαμε, διπλασιάστηκε σε δύο έως τέσσερις ή και έξι περιπτώσεις το (προαναφερθέν) τετράμηνο Σεπτεμβρίου Δεκεμβρίου 1996.

Συγκεκριμένα, μέσα στο εν λόγω χρονικό διάστημα οι εφημερίδες Απογευματινή, Έθνος και Ελευθεροτυπία δημοσιοποίησαν τέσσερις νέες

περιπτώσεις, ενώ ο Ελεύθερος Τύπος πέντε. Εδώ, οφείλουμε να αναφέρουμε ότι στους παραπάνω υπολογισμούς συμπεριλαμβάνεται και η υπόθεση Σαμαρά.

Τώρα, όσον αφορά αποκλειστικά στην υπόθεση **Σαμαρά**, με λίγα λόγια, επρόκειτο για μία υπόθεση παιδεραστίας – παιδοφιλίας ιδιαίτερα συγκλονιστικής με κύριο πρωταγωνιστή ένα 51χρονο συνταξιούχο πατέρα επ' ονόματι Γεράσιμο Μπίλλη Σαμαρά. Ο Σαμαράς μέσα σε μία δεκαετία κακοποίησε σεξουαλικά και αποπλάνησε πάνω από τριάντα ανήλικα κορίτσια ηλικίας 12 έως 17 χρόνων.

Σε φαινομενολογικό επίπεδο, τα στοιχεία που συλλέξαμε κατέδειξαν ότι η αρθρογραφία, τα ρεπορτάζ, τα σχόλια κλπ. που αφορούν στην παραπάνω υπόθεση φιλοξενούνται όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, στα σαλόνια και των τεσσάρων εφημερίδων του δείγματος, καθώς και ότι τα πρωτοσέλιδά τους στερούνται αναφοράς για την εν λόγω υπόθεση παιδεραστίας.

Απ' την άλλη, η έκταση και ο χώρος που αφιεωνόταν για την υπόθεση Σαμαρά, κυμάνθηκε από ένα τρίτο σελίδας όπως πχ. στα φύλλα της Ελευθεροτυπίας της 5ης και 9ης Σεπτεμβρίου 1996, και έως και δύο σελίδες στα φύλλα της 6ης Σεπτεμβρίου 1996 των εφημερίδων Έθνος και Ελεύθερο Τύπο. Τέλος, η Απογευματινή αφιέρωσε το μέγιστο μια σελίδα για την εν λόγω υπόθεση σε όλη τη διάρκεια των δημοσιεύσεων της.

Επανερχόμενοι στο υπό συζήτηση τετράμηνο Σεπτεμβρίου Δεκεμβρίου 1996, αναφορικά στην ύπαρξη φωτογραφιών σε περιπτώσεις εγκλημάτων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, διαπιστώσαμε ότι εκτός από την υπόθεση Σαμαρά, ο μέγιστος αριθμός φωτογραφιών που συνόδευαν την αρθρογραφία ήταν μία φωτογραφία που αφορούσε στο δράστη ή τον φερόμενο δράστη σε

όλες τις εφημερίδες του δείγματος, ενώ ανήλθε στις δύο στην Ελευθεροτυπία μόνο στις 22/11/96 όπου η αρθρογραφία αφορούσε στην υπόθεση Ντιτρού.

Ωστόσο, στην υπόθεση Σαμαρά ο αριθμός των φωτογραφιών έφτασε τις δύο φωτογραφίες και στις τέσσερις εφημερίδες του δείγματος, αρχίζοντας με τη δημοσίευση μίας ή και καμίας φωτογραφίας την πρώτη ημέρα δημοσιοποίησης της υπόθεσης και ,συνεχίζοντας με τη δημοσίευση δύο, μίας η και καμίας φωτογραφίας τις επόμενες ημέρες .

Στη συνέχεια, επικεντρώσαμε την έρευνά μας στην μελέτη των τίτλων της αρθρογραφίας που αφορούσε εγκλήματα παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης τα οποία δημοσιοποιήθηκαν από τον έντυπο τύπο για το τετράμηνο Σεπτεμβρίου – Δεκεμβρίου 1996, εκτός από την τιτλοφόρηση για την υπόθεση Σαμαρά που εξετάσαμε.

Συνεπώς από την μελέτη των τίτλων προέκυψε ότι σε όλες τις εφημερίδες του δείγματος ο κύριος άξονας τιτλοφόρησης στη μεγάλη πλειοψηφία της αρθρογραφίας ήταν ο δράστης και η πράξη καθαυτή, χωρίς όμως να παραλείπεται και η άτυπη και επίσημη κοινωνική αντίδραση.

Πιο αναλυτικά, η εφημερίδα *Ελευθεροτυπία* εξακολουθεί τη χρησιμοποίηση των αινιγματικών ή και υπαινικτικών κύριων τίτλων οι οποίοι τις περισσότερες φορές είναι συναισθηματικά φορτισμένοι. Αυτό απεικονίζεται αφ' ενός από το έντονο τυπογραφικό μαρκάρισμα και αφ' ετέρου από τη χρήση των μεταφορών, των ουσιαστικών, των επιθετικών προσδιορισμών, και γενικότερα λέξεων ιδεολογικού χαρακτήρα που είναι αξιολογικά επιλεγμένες και συνάδουν με ό,τι πρεσβεύει, υπαγορεύει η κοινή γνώμη ή και η κυρίαρχη ιδεολογία. Σ' αυτό το σημείο όμως δεν θα πρέπει να παραλείψουμε τη συχνή παρουσία των υπέρτιπλων οι οποίοι εμφανίζονται ρητοί επεξηγώντας στην ουσία τους μεταφορικούς τίτλους που ακολουθούν. Ωστόσο, η ταυτότητα του

«δράστη» παρουσιάζεται με αναφορά του επαγγελματός του Τα παρακάτω παραδείγματα της Ελευθεροτυπίας είναι ενδεικτικά:

09/09/96 **ΕΜΠΟΡΟΣ** κατηγορείται για εξώθηση δύο κοριτσιών στη πορνεία
Πωλούσε χάρδια ανήλικα

29/09/96 Μετά την υπόθεση του Βελγίου, όλο και πιο συχνά βλέπουν το φως στην Ελλάδα περιπτώσεις εκμετάλλευσης ανηλίκων.
Τρυφερές ψυχές σε φόντο γκρίζο

22/11/96 Υπουργός ύποπτος για ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΙΑ υπέγραψε για το Βέλγιο σχέδιο δράσης για την προστασία των παιδιών από τους παιδεραστές.
Έστειλαν το λύκο να φυλάξει τα πρόβατα

26/11/96 **Ασελγούσε στον εγγονό**

Ωστόσο, αναφορικά στα δημοσιεύματα υποθέσεων εγκλημάτων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης που συνέβησαν στην Ελλάδα στο εν λόγω χρονικό διάστημα, δεν διαπιστώσαμε στην τιτλοφόρηση της **Ελευθεροτυπίας** αναφορές στα ονόματα των θυμάτων, των φερομένων δραστών ή και των οικογενειών τους, παρά μόνο σχετικά με την υπόθεση Ντιτρού όταν κάνουν αναφορά στο όνομα του κύριου πρωταγωνιστή Μ. Ντιτρού, όπως είναι φανερό στο παρακάτω παράδειγμα:

05/09/96 ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ έκκληση του πατέρα του: «Πες τα όλα γιατί θα σε αυτοκτονήσουν» Πληροφορίες ότι ανακρίνονται τρεις δικαστές και πολλοί αστυνομικοί

Πιέζεται να αποκαλύψει τους προστάτες του ο Ντιτρού

Οι εφημερίδες Απογευματινή, Έθνος και Ελεύθερος Τύπος σε αντίθεση με την Ελευθεροτυπία ακολουθούν μία παρεμφερή πολιτική στην τιτλοφόρησή τους. Συγκεκριμένα, αυτές οι εφημερίδες την ίδια χρονική περίοδο εστιάζουν τους κύριους τίτλους τους στο δράστη και στη πράξη, ενώ συγχρόνως

συναντήσαμε και αναφορές στα θύματα με βάση την ηλικία τους πχ 13χρονη , την ιδιότητά ή σχέση τους με τον δράστη πχ ανιψιά, ή τα παρουσιάζουν με τη φράση ανήλικα κορίτσια κλπ . Επί πλέον, παρατηρήσαμε ότι μόνο ο Ελεύθερος Τύπος κάνει αναφορά στους υπέρτιτλους και στον τόπο που τελέστηκε το έγκλημα. Διαπιστώσαμε ότι κατά μείζονα λόγο οι τίτλοι στιγματίζουν το δράστη με βάση τη πράξη που έχει τελέσει καθώς και τα σταθερά στοιχεία ή ιδιότητα πχ θείος ιερέας, παππούς ή της προσωπικότητάς του χωρίς να κάνουν αναφορά σε ονόματα.

Ακλουθούν ενδεικτικά παραδείγματα από τις εφημερίδες που αναφέρουμε:

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ

11/10/96 **Ο θείος ασελγούσε στη 12χρονη ανιψιά**

23/10/96 **Ιερέας ασελγούσε σε βάρος ανήλικων κοριτσιών**

25/10/96 **ΠΡΟΦΥΛΑΚΙΣΤΗΚΕ Ο «ΠΑΠΠΟΥΣ» ΠΟΥ ΒΙΑΖΕ ΤΗΝ 9ΧΡΟΝΗ ΕΓΓΟΝΗ ΤΟΥ**

Στη φυλακή ο σάτυρος

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

11/10/96 **ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΔΡΑΜΑ ΣΥΓΚΛΟΝΙΖΕΙ ΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ**
Ασελγούσε 2 χρόνια στη 12χρονη ανηψιά του

22/10/96 **ΑΜΦΙΑΛΗ ΤΗ ΒΙΑΖΕ ΕΔΩ ΚΑΙ ΤΕΣΣΕΡΑ ΧΡΟΝΙΑ!**
9χρονη στα νύχια παιδεραστή

25/10/96 **ΠΡΟΦΥΛΑΚΙΣΤΗΚΕ Ο 48ΧΡΟΝΟΣ ΠΟΥ ΑΣΕΛΓΟΥΣΕ ΣΤΗΝ 9ΧΡΟΝΗ ΕΙΝΑΙ «ΠΛΕΚΤΑΝΗ» ΛΕΝΕ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ**

Γρίφος η υπόθεση παιδεραστίας

ΕΘΝΟΣ

13/09/96 **ΤΡΕΙΣ ΑΚΟΜΑ ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΕΣ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ**
Φρίκη! Βιάζε τον ανιψιό του

23/10/96

ΙΕΡΕΑΣ ΚΑΤΗΓΟΡΕΙΤΑΙ ΟΤΙ ΑΠΟΠΛΑΝΟΥΣΕ ΑΝΗΛΙΚΑ ΣΤΗ
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗΣ

Παιδεραστής με ράσα !

Εξ' άλλου, και στα παραπάνω παραδείγματα τίτλων της Απογευματινής, Ελεύθερου Τύπου και Έθνους είναι φανερό ότι και οι τρεις εφημερίδες χρησιμοποιούν λεξιλόγιο υφολογικά και τυπογραφικά σημαδεμένο, ενώ παρεμβαίνουν ερμηνευτικά προκειμένου να υποκινήσουν το ενδιαφέρον του αναγνώστη για την είδηση και να διατηρήσουν την κοινωνική συναίνεση.

Στη συνέχεια, στρέφοντας το ενδιαφέρον μας στην τιτλοφόρηση της αρθρογραφίας στις εφημερίδες του δείγματος σχετικά με την υπόθεση Σαμαρά, διαπιστώσαμε τα παρακάτω:

Κατ' αρχάς, παρατηρήσαμε ότι όλες οι εφημερίδες του δείγματος επικεντρώνουν τη τιτλοφόρησή τους στο δράστη, στη πράξη του βιασμού αλλά και στον τρόπο-ους που ο δράστης εξαπατούσε τα θύματά του μέχρι να φτάσει στην πράξη του εγκλήματος του βιασμού των ανηλικων κοριτσιών... Παράλληλα, γίνεται και αναφορά στην άτυπη κοινωνική αντίδραση όπως για παράδειγμα στις υποψίες των περιοίκων ή στη γνώμη της γειτονιάς για τη προσωπικότητα του δράστη, καθώς και στους φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου πχ αστυνομία, δικαστήρια κλπ.

Συγκεκριμένα, η Ελευθεροτυπία στη διαμόρφωση των τίτλων της αρθρογραφίας που αφορά στην υπόθεση Σαμαρά διατηρεί τη χρησιμοποίηση του «μοντέλου» των αινιγματικών ή και υπαινικτικών κύριων τίτλων, οι οποίοι συχνά ακολουθούνται από επεξηγηματικούς υπέρτιλους χωρίς όμως να κατονομάζεται ο φερόμενος δράστης. Ωστόσο, από την ανάλυση των χαρακτηρισμών που περιλαμβάνονται στους τίτλους της εν λόγω εφημερίδας προέκυψε ότι αυτοί αφορούν περισσότερο στο δράστη ή/και στην πράξη.

Ο δράστης Σαμαράς περιγράφεται με τους χαρακτηρισμούς: «παιδερραστής», «βιαστής» και «εκβιαστής», και τα θύματα ως «κοριτσάκια» ή «ανήλικα κορίτσια». Ενδεικτικά αναφέρουμε:

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

05/09/96 **ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΗΣ με 30 κοριτσάκια – θύματα
10 χρόνια εκβιαστής**

06/09/96 **Η ΓΕΙΤΟΝΙΑ** δεν «έπεσε από τα σύννεφα», ενώ 51χρονος παιδερραστής διέπραξε περισσότερους από 30 βιασμούς ανήλικων κοριτσιών
Υποψιάζονταν τον βιαστή αλλά ...

07/09/96 **ΣΚΟΤΕΙΝΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΑΣΤΗ**

09/09/96 **ΣΤΟΝ ΑΝΑΚΡΙΤΗ Ο ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΗΣ**

Παρόμοια, ο Ελεύθερος Τύπος στη διαμόρφωση των κύριων τίτλων της αρθρογραφίας της υπόθεσης Σαμαρά χρησιμοποίησε, όπως διαφαίνεται και στα παρακάτω παραδείγματα, τη πολιτική των αινιγματικών υπαινικτικών κύριων τίτλων οι οποίοι συνοδεύονταν είτε από επεξηγηματικούς υπέρτιτλους που εστιάζουν στο δράστη, είτε από συνδυασμό περιληπτικών υπέρτιτλων και υπότιτλων που αναφέρονται σε στοιχεία που ενδέχεται να προσελκύσουν τη προσοχή των αναγνωστών. Εξ' άλλου, η γλώσσα που χρησιμοποιείται αποτελείται από καθημερινό λεξιλόγιο συναισθηματικά φορτισμένο όπως «εφιάλτης» ή «κολαστήριο», ελλειπτικές προτάσεις, μεταφορές εμπρηστικού χαρακτήρα που μπορεί να δημιουργήσουν κλίμα πανικού για το έγκλημα της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης σε συνδυασμό με το έντονο τυπογραφικό μαρκάρισμα και ενίοτε σκόπιμη υποδηλωτική χρήση της στίξης πχ.

θαυμαστικά, αποσιωπητικά κλπ.. Επί πλέον, παρ' ότι δεν συναντήσαμε στους τίτλους της αρθρογραφίας που έχουμε συγκεντρώσει αναφορά στο όνομα του (φερόμενου) δράστη., διαπιστώσαμε την επέμβαση του τύπου όχι μόνο στη σφαίρα της ιδιωτικότητας αλλά και τον διασυρμό των μελών της οικογένειας του. Ακολουθούν χαρακτηριστικά παραδείγματα τιτλοφόρησης της εν λόγω εφημερίδας που αφορούν στην υπόθεση Σαμαρά

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

05/09/96 ΣΟΚ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΗΨΗ 51ΧΡΟΝΟΥ ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΗ ΣΤΗ Ν.ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑ

30 κοριτσάκια με τον ίδιο εφιάλτη

06/09/96 ΟΥΤΕ ΕΝΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΔΕΝ ΔΕΧΕΤΑΙ ΝΑ ΤΟΝ ΥΠΕΡΑΣΙΣΤΕΙ**

ΤΙ ΕΙΠΕ ΣΤΟΝ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ * « ΔΙΚΑΣΤΕ ΜΕ ΝΑ ΕΞΙΛΕΩΘΩ»

ΔΗΛΩΝΕΙ ΥΠΟΚΡΙΤΙΚΑ

Στη Πάρνηθα το κολαστήριο κοριτσιών !

ΔΕΝ ΞΕΡΟΥΝ ΠΟΥ ΝΑ ΚΡΥΦΤΟΥΝ ΟΙ ΔΥΟ ΓΙΟΙ ΤΟΥ, Ο ΕΝΑΣ ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΔΙΝΕΙ ΑΥΡΙΟ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Οι εφημερίδες Απογευματινή και Έθνος εμφανίζονται να ακολουθούν παρεμφερείς στρατηγικές στην τιτλοφόρηση της αρθρογραφίας τους που αφορά στην υπόθεση Σαμαρά. Συγκεκριμένα, και οι δύο εφημερίδες πέρα από το ότι έχουν ως κύριο άξονα τον δράστη με βάση την (κατ' εξακολούθηση) πράξη που έχει τελέσει, προσπαθούν να σηματοδοτήσουν την ιστορία της υπόθεσης Σαμαρά μέσω του αριθμού των ανήλικων θυμάτων του, του τρόπου ή των διάφορων τρόπων δράσης του δράστη και συγκεκριμένα τη βία ως απόρροια της «ιδιαιτέρης» προσωπικότητάς του τελευταίου. Δηλαδή, παρουσιάζουν συνοπτικά κάτω από ποιες συνθήκες διεπράχθη -καν το - τα έγκλημα –ατα, όπως το χρόνο, το τόπο, τις απειλές του δράστη προς τα ανήλικα θύματα .κλπ., ώστε πρωταρχικά να δελεάσουν

τον αναγνώστη να επιλέξει να διαβάσει το κείμενο που ακολουθεί, παρεμβαίνοντας συγχρόνως ερμηνευτικά και ιδεολογικά μέσα από τα εκφραστικά μέσα που χρησιμοποιούνται από την κάθε εφημερίδα ή τον συντάκτη των τίτλων της. . Επίσης, ο εκ των προτέρων χαρακτηρισμός των πράξεων του (Σαμαρά) ως αρνητικές επιτυγχάνεται με την χρήση λέξεων πχ σοκ, κολαστήριο κ.ά., που συνήθως «προκαταλαμβάνουν» τον αναγνώστη και προκαλούν το κοινό αίσθημα

Έτσι, και οι δυο εν λόγω εφημερίδες καταφεύγουν στη χρήση καθημερινού «λαϊκού» λεξιλογίου διανθισμένου με ρητά ή υπόρρητα αξιολογικά επίθετα, ουσιαστικά και ρήματα , στη χρήση μεταφορών και λέξεων αποδοκιμαστικού χαρακτήρα κλπ, , που φορτίζουν συναισθηματικά τον αναγνώστη και συνηγορούν με την ιδεολογία και τους κανόνες της «νόρμας» και της κοινωνικής συναίνεσης. Επί πλέον, στους τίτλους της αρθρογραφίας συναντήσαμε και τη χρησιμοποίηση επεξηγηματικών υπέρτιτλων ή/και υπότιτλων, την υποδηλωτική χρήση της στίξης πχ. θαυμαστικά, αποσιωπητικά κλπ. σε συνδυασμό με το έντονο τυπογραφικό μαρκάρισμα .πχ έντονα γράμματα, υπογραμμισμένες λέξεις κ.ά. Τέλος, αξίζει να

σημειώσουμε ότι εντοπίσαμε τη δημοσιοποίηση του ονόματος , υποκοριστικού ή ονοματεπώνυμου του (φερόμενου δράστη πριν ακόμα δικαστεί και τελεσιδικήσει η υπόθεση. Εδώ, η Απογευματινή τον αναφέρει με το όνομα - υποκοριστικό Μπίλη και το Έθνος με το ονοματεπώνυμο Γεράσιμος Μπίλης Σαμαράς. Παραθέτουμε ενδεικτικά παραδείγματα τιτλοφόρησης των μόλις προαναφερθέντων εφημερίδων που αφορούν στα παραπάνω ευρήματα και διαπιστώσεις:

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ

05/09/96 ΣΥΝΕΛΗΦΘΗ ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΗΣΕ ΟΤΙ ΔΙΕΦΘΕΙΡΕ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ
30 ΚΟΡΙΤΣΙΑ

Δεκάδες ανήλικες στα δίκτυα του παιδεραστή

06/09/96 ΜΕ ΚΑΣΕΤΕΣ ΕΚΒΙΑΖΕ ΤΑ ΑΝΗΛΙΚΑ ΘΥΜΑΤΑ ΤΟΥ

Σοκ από τα όργια του παιδεραστή

ΜΕ ΚΥΝΙΣΜΟ ΠΕΡΙΕΓΡΑΨΕ ΤΙΣ ΑΠΟΤΡΟΠΑΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ.
ΤΟΥΣ ΚΟΛΛΑΓΕ ΤΟ ΜΑΧΑΙΡΙ ΣΤΟ ΛΑΙΜΟ.

06/09/96 «Τις πήγαινα στο βασιλείο μου στην Πάρνηθα!...»

12/09/06

Α Ρ Ε Ι Ο Σ Π Α Γ Ο Σ

Να πέσει φως στην υπόθεση του Μπίλη

ΕΘΝΟΣ

05/09/96 ΠΑΝΩ ΑΠΟ 30 ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΕΙΧΕ ΑΠΟΠΛΑΝΗΣΕΙ Ο 51ΧΡΟΝΟΣ
Γ. ΜΠΙΛΗΣ

ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΗΣ με δράση σοκ!

ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΑ «ΨΑΡΕΥΕ ΣΤΙΣ ΚΑΦΕΤΕΡΙΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑ
ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΑΠΕΙΛΟΥΣ ΜΕ ΜΑΧΑΙΡΙ»

06/09/96 ΑΓΑΝΑΚΤΙΣΜΕΝΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙ Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ
ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ 51ΧΡΟΝΟΥ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΜΠΙΛΗ ΣΑΜΑΡΑ

06/09/96

ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΙΑ

Οργή για τον σατανικό συνταξιούχο!

ΑΠΕΙΛΟΥΣΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΚΑΣΕΤΕΣ ΓΙΑ ΝΑ ΜΗ ΜΙΛΗΣΟΥΝ ΣΤΗΝ
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

30 ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΕΠΕΣΑΝ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΟΥ

Κατά συνέπεια, από την εξέταση των τίτλων διαπιστώσαμε ότι οι τίτλοι παρέχουν το ιδεολογικό πλαίσιο για την αξιολόγηση της πράξης, την επαλήθευση της πεποίθησης σχετικά με την επικινδυνότητα του δράστη και των συνεργών του εάν υφίστανται, το πάθος του-ους, το ακατανόητο της πράξης του και των υπολοίπων, καθώς και την δεσπόζουσα ιδεολογία για το «μέγα ζήτημα» της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού

1997

Για το 1997, η εξέταση του υλικού που συγκεντρώσαμε μας ώθησε στις παρακάτω διαπιστώσεις φαινομενολογικού χαρακτήρα.

Κατ' αρχάς, παρατηρήσαμε ότι, όπως και το 1996, η θέση δημοσίευσης για περιπτώσεις ή θέματα που αφορούν την είδηση - εις σεξουαλικών εγκλημάτων που αφορούν στα ανήλικα παιδιά μπορούν να ανευρεθούν μόνο στο σαλόνι και των τεσσάρων εφημερίδων του δείγματος σε όλη τη διάρκεια του χρόνου. Αυτό σημαίνει ότι για το 1997, ουδεμία αναφορά συναντήσαμε σε οποιοδήποτε πρωτοσέλιδο των τεσσάρων εφημερίδων που εξετάσαμε. Ωστόσο, η έκταση και ο χώρος κάλυψης της αρθρογραφίας που αφορούσε σε εγκλήματα σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων κυμαινόταν κατά προσέγγιση από μονόστηλο μήκους 20εκ και πλάτους 4-5εκ. έως 1/2 σελίδας εφημερίδας το μέγιστο, σε όλες τις εφημερίδες του δείγματός μας. ή 2/3 της σελίδας εάν η αρθρογραφία συνοδεύοταν από φωτογραφία, κυρίως του δράστη και ποτέ του θύματος. Επί πλέον, οι δημοσιεύσεις διαφόρων ερευνών σχετικών με το φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού κάλυπταν τουλάχιστον δύο (γεμάτες) σελίδες. Απ' την άλλη, η διάρκεια κάλυψης περιστατικών παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης δεν υπερέβη τις δύο ημέρες. .Επίσης, για το 1997, με βάση πάντα το υλικό που έχουμε συλλέξει, δεν διαπιστώσαμε «συχνή» δημοσίευση φωτογραφιών, παρά μόνο από την Ελευθεροτυπία από μία φωτογραφία στην υπόθεση Σαμαρά, και από τον Ελεύθερο Τύπο τη δημοσίευση της φωτογραφίας ενός καθηγητού που βίαζε ανήλικα παιδιά

Προχωρώντας στην εξέταση των τίτλων, παρατηρούμε κατ' αρχάς ότι όλες οι εφημερίδες - Απογευματινή, Έθνος και Ελεύθερος Τύπος και Ελευθεροτυπία - ακολουθούν μία παρεμφερή πολιτική στην τιτλοφόρησή τους. Συγκεκριμένα, αυτές οι εφημερίδες την ίδια χρονική περίοδο, εστιάζουν τους κύριους

τίτλους, έντονα τυπωμένους, στο δράστη και στη πράξη, ενώ συγχρόνως συναντήσαμε και αναφορές στα θύματα μόνο με βάση την ηλικία τους πχ 12χρονη , την ιδιότητά πχ μαθήτρια, τη σχέση τους με τον δράστη πχ ανιψιά, ή τα παρουσιάζουν με τη φράση ανήλικα κορίτσια ανήλικες μαθήτριες κλπ ή και με τη χρήση μεταφορών, ή/και τη χρήση της αντίθεσης όπως πχ άγουροι καρποί που υπονοούν το νεαρό της ηλικίας και στοχεύουν στη συναισθηματική φόρτιση του αναγνωστικού κοινού σε σημείο μιας απόλυτα λογικής συμπάθειας και συμπόνοιας για το θύμα και απέχθειας για τον φερόμενο δράστη παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης.. Η ταυτότητα του «φερόμενου» δράστη εξ άλλου, συνοψίζεται στα διακριτικά της συγγένειας πχ, πατέρας, θεός κλπ, που «διανθίζονται» όμως με χαρακτηρισμούς όπως πα-Τέρας παιδεραστπης, σάτυρος κ.ά, του επαγγέλματος πχ οδηγός ταξί, καθηγητής, το διακριτικό της εθνικής του ταυτότητας πχ Αλβανός κλπ, Επί πλέον, παρατηρήσαμε ότι μόνο ο Ελεύθερος Τύπος κάνει αναφορά στους υπέρτιπλους και στον τόπο του εγκλήματος. Παραθέτουμε ενδεικτικά παραδείγματα:

25/06/97 **Οδηγός ταξί ασέλγησε σε 12χρονη**

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ 25/06/97

Αλβανός έβγαλε στο πεζοδρόμιο 16χρονη

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ 13/12/97

ΔΥΟ ΠΑ-ΤΕΡΑΤΑ ΚΟΥΡΕΛΙΑΣΑΝ ΨΥΧΗ ΚΑΙ ΣΩΜΑ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΟΥΣ

Απίστευτη κτηνωδία

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ 30/12/97

ΦΟΒΕΡΟ! ΒΙΑΖΕ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑ ΤΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ

Καθηγητής στη ... διαστροφή

ΕΘΝΟΣ 30/12/97

ΣΟΚ Καθηγητής βίαζε τους ανήλικους μαθητές του

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 24/06/97

Κατηγορείται για ασέλγεια εις βάρος της 13χρονης ανηψιάς του

30/12/97 **Αγ. Παρασκευή:** Οδηγούσε τα παιδιά σε ερημικές τοποθεσίες και τα εξανάγκαζε να υποκύψουν στα ανώμαλες ορέξεις του

Καθηγητής βίαζε μαθητές

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 03/12/97

ΕΚΠΛΗΚΤΟ το δικαστήριο προσπαθεί να καταλάβει τι «έδενε» 15χρονα κορίτσια μ' έναν 50χρονο καρδιοπαθή * «Η οικογένειά του προσπάθησε να με δωροδοκήσει» λέει ένα θύμα του Σαμαρά

Άγουροι καρποί-σάπιες σχέσεις

Ας σημειώσουμε επιπλέον, ότι η Ελευθεροτυπία συνεχίζει να χρησιμοποιεί το μοτίβο των τυπογραφικά – μεγάλη γραμματοσειρά - πολύ έντονων αινιγματικών, μεταφορικών και «αιχμηρών» κύριων τίτλων που αποπνέουν ειρωνία και υπαινίσσονται, αγανάκτηση, αποστροφή για τον φερόμενο δράστη, οι οποίοι συνοδεύονταν από επεξηγηματικούς υπέρτιπλους ή/και υπότιπλους, όπου δίνεται και η «συνήθης» περίληψη αυτού που ακολουθεί. Παρατηρήσαμε εξάλλου, ότι στους υπέρτιπλους της αρθρογραφίας της υπόθεσης Σαμαρά - 2, 3 και 5 Δεκεμβρίου 1997 – αναφερόταν το επώνυμο του. Ενδεικτικά:

Ελευθεροτυπία 02/12/97

ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ του σάτυρου Μπίλη-Σαμαρά περιγράφουν και σήμερα μόνα - πώς έπεσαν στα δίχτυα του

Παρατημένα παιδιά ψάρευε ο... ντε Σαντ

Ας σημειώσουμε ωστόσο, ότι η χρήση αποσιωπητικών ή/και εισαγωγικών που χρησιμοποιούνται στην τιτλοφόρηση και το 1997, προστατεύουν τους

συντάκτες/δημοσιογράφους από του να κατηγορηθούν για παραβίαση δεοντολογίας ή δικαιώμάτων διότι έτσι δεν δηλώνεται ρητά αυτό που «εννοείται» από τον «γράφοντα» (συντάκτη).

Τέλος, διαπιστώσαμε ότι και στην τιτλοφόρηση ερευνών χρησιμοποιήθηκαν παρεμφερείς, με τις προαναφερθείσες στρατηγικές, όπως είναι φανερό στα παρακάτω παραδείγματα:

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ 22/06/97

Η ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΟΔΗΓΕΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΕ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ, ΗΘΙΚΗ ΔΙΑΦΘΟΡΑ, ΒΙΑ, ΕΛΛΕΙΨΗ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
Ρίχνουμε τα παιδιά μας στον Καιάδα της κοινωνίας μας

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 11/12/97

Ανήλικοι σκλάβοι του σεξ

1998, 2000, 2001, 2003, 2004, 2006

Εν προκειμένω, οφείλουμε εκ των προτέρων να δηλώσουμε ότι για τα έτη 1998, και 2000 δεν θα προβούμε σε λεπτομερή ανάλυση φαινομενολογικού χαρακτήρα απ' όλες τις εφημερίδες του δείγματος συγχρόνως για τον κάθε χρόνο ξεχωριστά όπως κάναμε για τα πρηγούμενα έτη, λόγω ανεπάρκειας στο υλικό μας.

Κατ' αρχάς, τηρώντας όλες τις επιφυλάξεις όσον αφορά στη θέση που καταλαμβάνει στην εφημερίδα η είδηση σεξουαλικών εγκλημάτων περιπτώσεων που τα θύματα είναι παιδιά, διαπιστώσαμε ότι σε όλες τις εφημερίδες που επελέγησαν – Απογευματινή, Έθνος, Ελευθεροτυπία και Ελεύθερος Τύπος – για τια έτη 1998, 2000, 2001 η είδηση παρουσιάζεται στο σαλόνι των εφημερίδων. Στα πρωτοσέλιδα όλων των παραπάνω εφημερίδων

δεν παρατηρήσαμε παρουσίαση ή έστω κάποια αναφορά σε σχετικές υποθέσεις παρά μόνο τίτλους ερευνών σχετικών με το φαινόμενο της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης με μικρές λεζάντες που παραπέμπουν σε εσωτερικές σελίδες συνήθως μέσα σε πλαίσιο.. Η έκτασή τους δεν υπερβαίνει τη μία σελίδα ,ενώ οι δημοσιεύσεις σχετικών ερευνών καλύπτουν ως επί το πλείστον μέχρι και δύο σελίδες.συμπεριλαμβανομένων διαγραμμάτων και πινάκων που αφορούν τη σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού, τόσο σε διεθνές όσο και εθνικό επίπεδο. Όι συνοδευτικές φωτογραφίες αφορούν κυρίως στον «φερόμενο» δράστη, ήταν μεγέθους ταυτότητας κατά προσέγγιση και ο αριθμός των φωτογραφιών περιορίστηκε στη μία ή και καμία δημοσίευση. Όταν η είδηση φιλοξενείται στο σαλόνι της εφημερίδας συνοδεύεται τις περισσότερες φορές από τον κύριο τίτλο με μεγάλα έντονα γράμματα, ο οποίος συνοδεύεται συνήθως από περιληπτικούς ή σχολιαστικούς υπέρτιτλους ή/και υπότιτλους που είναι ενδεικτικοί, κατά την άποψή μας, του ύφους που ο συντάκτης θα ακολουθήσει.

Σχετικά με το περιεχόμενο του τίτλου που αναφέρεται η είδηση της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, το γνωστό σχήμα των προηγούμενων ετών επαναλαμβάνεται. Έτσι, η σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού περιγράφεται σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά του δράστη, του θύματος ή τις ιδιαιτερότητες κάτω από τις οποίες συνέβη. Αντιλαμβανόμαστε ότι μέσα από την επιλογή «δουλευαστικού» λεξιλογίου επιχειρείται από τον συντάκτη να αποδοθεί μία ιδιότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό της περίπτωσης που να σηματοδοτεί απόκλιση από το «κανονικό» και να εντυπωσιάζει τον αναγνώστη, ενώ άλλοτε περισσότερο και άλλοτε λιγότερο συμβάλλει στην αναπαραγωγή στερεοτυπικών χαρακτηριστικών της πράξης ή/και του δράστη Παρατηρούμε ότι με την επιλογή συγκεκριμένων λέξεων ή μιας μόνο λέξης στην αρχή του τίτλου επιτυγχάνεται ο

χαρακτηρισμός της πράξης ως αρνητική, γεγονός που συνάδει και με την κυρίαρχη ιδεολογία σχετικά με τη παιδική σεξουαλική κακοποίηση. Πχ φβερό!! Ειδικότερα, σχετικά με τον δράστη, αναφέρεται συχνά η ηλικία του, το επάγγελμά του, που υπονοούν ουσιαστικά την «θέση εξουσίας» που κατέχει ο δράστης έναντι του παιδιού-θύματος, αναφορικά με τη φυσική δύναμη, τη κοινωνική θέση κλπ.. Άλλα στοιχεία που αναφέρονται είναι η εθνικότητά, όταν ο δράστης είναι αλλοδαπός, κ,α. Παρενθετικά αξίζει να σημειώσουμε ότι η έννοια του «αλλοδαπού» αποκτά τη σημασία του «άλλου», αυτού που είναι «έξω από εμάς», όμως οφείλουμε να μη προβούμε σε γενικεύσεις.

Σχετικά με το θύμα, συναντήσαμε αναφορές μόνο με βάση την ηλικία του πχ 13χρονη, τη σχέση τους με τον δράστη πχ ανιψιά, την χώρα προέλευσης πχ Αλβανίδα, ή τα παρουσιάζουν με τη φράση το κοριτσάκι, ανήλικα κορίτσια, ανήλικες κλπ.

Η πράξη καθαυτή απ' την άλλη, περιγράφεται πολύ συνοπτικά με τη χρήση λέξεων-κλειδιά αρνητικά φορτισμένων στους υπότιτλους/υπέριτιλους. Οι περισσότερες εκφράσεις είναι ιδιαίτερα οξείες και με τόνο καθαρά επικριτικό που υπονοεί αγανάκτηση και αποτροπιασμό. Μάλιστα, πολλές φορές συνοδεύονται με κρίσεις και σχόλια για το «πρόσωπο» του φερόμενου δράστη. Από άλλα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της πράξης αναφέρονται το είδος της απειλής και του όπλου και χαρακτηριστικά όπως κόλαση, φοβερό, σοκ, φρίκη, κτηνωδία κλπ.. Παραθέτουμε ενδεικτικά παραδείγματα:

ΕΘΝΟΣ 28/09/99

87χρονος ασελγούσε σε ανήλικες

11/05/00 ΑΛΒΑΝΟΣ ΜΑΦΙΟΖΟΣ ΕΞΕΔΙΔΕ 13ΧΡΟΝΗ ΚΑΙ ΤΗ ΒΑΣΑΝΙΖΕ
ΟΤΑΝ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΑΝΤΙΔΡΟΥΣΕ

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ 12/05/00

Η κόλαση της οδού Νάξου ...

ΑΠΟ ΟΣΑ «ΕΙΔΕ» ΣΤΟ ΚΟΡΜΑΚΙ ΤΗΣ 13ΧΡΟΝΗΣ ΑΛΒΑΝΙΔΑΣ

Έπαθε σοκ και ο ιατροδικαστής Ο ΑΛΒΑΝΟΣ ΓΙΑΤΡΟΣ ΤΗΣ ΦΡΙΚΗΣ ΒΙΑΖΕ, ΚΑΚΟΠΟΙΟΥΣΕ ΚΑΙ ΕΞΕΔΙΔΕ ΣΕ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 11/05/2000

Εξέδιδε 13χρονη συμπατριώτισσά του σε αλλοδαπούς*. Την υποχρέωνε να δέχεται μέχρι και 60 πελάτες τη μέρα

Κτηνωδία Αλβανού «γιατρού»

*Όταν δυσανασχετούσε το κοριτσάκι, ο σαρανταεξάχρονος μαστροπός το έκαιγε με τσιγάρο και το βίαζε για να το...σωφρονήσει

Επί πλέον παρατηρήσαμε ότι ο τύπος της εποχής ολοκλήρωσε την υπόθεση Σαμαρά με τα τελευταία επεισόδια στο δικαστήριο πλέον, όπου ο Σαμαράς κρίνεται τελεσίδικα ένοχος. Παραθέτουμε σχετικούς τίτλους στους οποίους επικρατεί το σύνηθες τυπογραφικό μαρκάρισμα και η χρήση των περιληπτικών υπότιτλων. Εδώ, γενικά στο περιεχόμενο των τίτλων, δεν παρατηρούμε σε αυτό το στάδιο –δίκη-την ύπαρξη χαρακτηρισμών που αφορούν τη προσωπικότητα ή τη συμπεριφορά του δράστη...Όμως εμβαθύνοντας μέσα στους υπότιτλους, διαπιστώνουμε ότι υποκρύπτεται το έγκλημα, ο εγκληματίας και τα θύματα, που «παίζουν πλέον στη τελευταία πράξη του «δράματος»

17/01/00 **Ξαναδικάζεται ο Μπίλης Σαμαράς**

18/01/00 **ΔΙΚΗ ΜΠΙΛΗ ΣΑΜΑΡΑ. Έξι από τα κορίτσια-θύματα ζήτησαν την τιμωρία του, μία ανακάλεσε τη μήνυση Έξι κατηγορώ μια αθώωση**

19/01/00 **ΜΠΙΛΗΣ ΣΑΜΑΡΑΣ Πέντε χρόνια λιγότεροένοχος**

Μία άλλη παρατήρηση που θέλουμε να διατυπώσουμε είναι ότι στο χρονικό διάστημα 2001-2004 διαπιστώσαμε τη δημοσίευση πολλαπλών ερευνών

σχετικών με το φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού γενικά, καθώς και της παιδικής πορνογραφίας στο διαδίκτυο, λόγω της μεγάλης και συνεχούς αύξησης χρηστών ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Ειδικότερα, εντοπίσαμε μία μεταστροφή του τύπου σε δημοσιεύσεις περιπτώσεων παιδικής πορνογραφίας στο διαδίκτυο, καθώς και σχετικών ερευνών. Αυτό, αντικατοπτρίζει μια μεγαλύτερη ευαισθησία του Τύπου ως προς το μείζον θέμα της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης

και την αναγνώριση της σοβαρότητάς του. Παραθέτουμε ενδεικτικά :

ΕΛΕΥΘΡΟΤΥΠΙΑ

01/03/01 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ, ΣΧΟΛΕΙΟ, ΕΚΚΛΗΣΙΑ,
οι τρεις βασικότερες εστίες σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών «Ντιτρου»
υπεράνω υποψίας

17/7/03

Εξαρθρώθηκε κύκλωμα παιδικής πορνογραφίας

9/11/03 **Η Ευρώπη κακοποιεί τα παιδιά της**

9/11/2003 **Οι σιωπηλοί συνένοχοι** (Έρευνα Παντείου)

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

28/4/2004 **Ο «νόμος της σιωπής» καλύπτει τις τραγωδίες (έρευνα)**

Ας σημειώσουμε εξ' άλλου, ότι οι νέες μορφές γενετήσιας εκμετάλλευσης ανηλίκων που παρουσιάζονται συνήθως ως παιδική πορνογραφία διακινούμενη μέσω διαδικτύου, παιδική πορνεία διευκολυνόμενη από το σεξοτουρισμό αλλά και η εμπορία στρεφόμενη κατά ανηλίκου, όπως και οι παλιότερες (αιμομιξία, αποπλάνηση παιδιών, κατάχρηση ανηλίκων σε ασέλγεια κλπ.) απειλούν ή καταστρέφουν την υγεία των ανηλίκων (π.χ. μόλυνση με HIV ή με ηπατίτιδα), και αναστέλλουν την ψυχο-κοινωνική τους

ανέλιξη. Επιπλέον παραβιάζουν το έννομο αγαθό της ανηλικότητας ή παιδικότητας των θυμάτων και πλήττουν βάναυσα τον πυρήνα των δικαιωμάτων του παιδιού που είναι η ανθρώπινη αξία, η ευημερία, και το συμφέρον του παιδιού

Τέλος, παρατηρήσαμε ότι οι δημοσιεύσεις του τύπου για την υπόθεση Ντιτρού δεν σίγησαν. Διότι ο τύπος επανήλθε «δυναμικός» με τη δίκη του Ντιτρού πλέον, όπως είναι φανερό και από τα παραδείγματα της Ελευθεροτυπίας που ακολουθούν:

28/2/04 ΔΙΚΗ ΝΤΙΤΡΟΥ: Ο παιδόφιλος, δολοφόνος και βιαστής στο σκαμνί ενώπιον 12 ενόρκων, 700 μαρτύρων και σκιών συγκάλυψης...

Η «μασκαράτα» του δράκου ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Πηγή:ΑΡΛΟΝ (Ασ. Πρες-Γαλλικό)

4/3/04 Ντιτρού: Φυλάκιζα κορίτσια για να τα γλιτώσω... Με αλληλοκατηγορίες και ανατριχιαστικές περιγραφές κύλησε η πρώτη μέρα της δίκης Ντιτρού στο Βέλγιο.

Και, η πολύκροτη δίκη, τελεσιδικεί με την ισόβια κάθειρξη του Μαρκ Ντιτρού, όπως μετέδωσε στις 23 Ιουνίου του 2004 και το ειδησεογραφικό πρακτορείο Ασσοσιέιπεντ Πρες:

23\6\04 Ισόβια στον Μαρκ Ντιτρού

Πήγη:ΑΡΛΟΝ (Ασ. Πρες-Γαλλικό)

Με την καταδίκη του παιδεραστή Μαρκ Ντιτρού σε ισόβια κάθειρξη και των συνεργών του σε πολυετή κάθειρξη ολοκληρώθηκε χθες στην Αρλόν η πολύκροτη δίκη.

Σ' αυτό το σημείο, κρίνουμε αναγκαίο να δηλώσουμε ότι παρότι η υπόθεση Ντιτρού απετέλεσε μια από τις πολύκροτες υποθέσεις σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού που έγινε παγκοσμίως γνωστή, δεν θα προβούμε σε περαιτέρω αναλύσεις διότι η υπόθεση εκτυλίχθηκε σε μια διαφορετική

πραγματικότητα από τη δική μας. Εκτυλίχθηκε στην κοινωνική πραγματικότητα στο Βέλγιο κι εμείς εστιάζουμε στην ελληνική

Το **2006**, διακρίνουμε ότι η πλέον πολύκροτη υπόθεση που απασχόλησε τα ΜΜΕ για μεγάλο χρονικό διάστημα, ήταν η εξαφάνιση του Άλεξ Μεσχισβίλι, για την οποία πιθανολογήθηκε ότι μπορεί να είχε συγχρόνως και «ίχνη» εγκλήματος σεξουαλικού χαρακτήρα , πράγμα το οποίο τελικά δεν αποδείχτηκε. Ως εκ τούτου, δεν συλλέξαμε στοιχεία. Παράλληλα δε, εντοπίσαμε ότι δημοσιεύονταν πάλι έρευνες σχετικές με την παιδική πορνογραφία:

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 22/09/06

ΒΡΕΦΙΚΗ ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑ

Οι γονείς γνωρίζουν τι γίνεται με τα παιδιά

Από γειτονικές χώρες οι αθώες ψυχές που «πρωταγωνιστούσαν» στα βίντεο

2007

Μελετώντας τη 2007, προέκυψαν τα παρακάτω αποτελέσματα.: Οσον αφορά τη θέση της είδησης, παρατηρήσαμε ότι , όπως και τα προηγούμενα χρόνια, η θέση δημοσίευσης για περιπτώσεις ή θέματα που αφορούν την είδηση - εις σεξουαλικών εγκλημάτων με θύματα ανήλικα παιδιά μπορούν να ανευρεθούν στο σαλόνι και των τεσσάρων εφημερίδων του δείγματος σε όλη τη διάρκεια του χρόνου, " Ωστόσο, η έκταση και ο χώρος κάλυψης της αρθρογραφίας που αφορούσε σε αυτά τα εγκλήματα κυμαινόταν από το 1 /4 της σελίδας περίπου, - σε μορφή (οριζόντιου) τετράστηλου μήκους 26εκ και πλάτους 10εκ κατά προσέγγιση.....(300-320 λέξεις περίπου), έως δύο σελίδες το μέγιστο σε μορφή ρεπορτάζ σε μία υπόθεση στο Έθνος.

Σχετικά με την ύπαρξη φωτογραφιών, εντοπίσαμε τη δημοσίευση φωτογραφιών κυρίως του δράστη-ων μόνο σε μία υπόθεση σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών τον Δεκέμβριο 2007. Ο μέγιστος αριθμός

φωτογραφιών έφτασε στις τέσσερις από το Έθνος, δύο από την Απογευματινή και τον Ελεύθερο Τύπο και μία φωτογραφία συμβολικού χαρακτήρα, άσχετη με το γεγονός από την Ελευθεροτυπία.

Απ' την άλλη, η διάρκεια κάλυψης περιστατικών παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης δεν υπερέβη τις δύο ημέρες στις αρχές του χρόνου, ενώ στο τέλος του 2007 , η διάρκεια κάλυψης μιας υπόθεσης που συγκλόνισε την ελληνική κοινωνία, έφτασε τις πέντε συνεχόμενες ημέρες εκείνο το χρονικό διάστημα. Ας αναφέρουμε ότι ο τύπος συνέχισε να ασχολείται με την τελευταία (υπόθεση) μέχρι τον Νοέβριο του 2010, όπου καταδικάστηκαν οι δράστες.

Όσον αφορά στους τίτλους, να επισημάνουμε ότι στα πρωτοσέλιδα όλων των παραπάνω εφημερίδων παρατηρήσαμε αναφορές, και για να ακριβολογούμε, «τίτλους-κράχτες» μέσα σε πλαίσιο με μεγάλα έντονα γράμματα στον κύριο τίτλο και μικρά έντονα γράμματα στο επεξηγηματικό μέρος που ακολουθούσε, σε όλες τις εφημερίδες του δείγματος.. . Αυτοί οι πρωτοσέλιδοι τίτλοι, παρέπεμπαν σε εσωτερική σελίδα για την ανάγνωση της σχετικής αρθρογραφίας, μόνο σε δύο περιπτώσεις παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, μία στην αρχή και μία άλλη στο τέλος του χρόνου με τις οποίες ασχολήθηκε ιδιαίτερα ο τύπος, επειδή συγκλόνισαν την κοινή γνώμη. Αξίζει να σημειώσουμε ότι μόνο η Απογευματινή αφιέρωσε σχεδόν ολόκληρο το πρωτοσέλιδο της 15^{ης} Δεκεμβρίου 2007 για τη δημοσίευση είδησης παιδεραστίας στο Ίλιον.

Όσον αφορά το περιεχόμενο των τίτλων των εσωτερικών σελίδων, είναι παρεμφερές με αυτό των τίτλων του πρωτοσέλιδου. Δηλαδή, παρουσιάζονται επίσης με έντονα μεγάλα ή/και μικρά γράμματα και συνοδεύονται επίσης από περιληπτικούς ή σχολιαστικούς υπέρτιτλους ή/και υπότιτλους οι οποίοι όχι

μόνο συμπυκνώνουν την είδηση που περιγράφεται στο κείμενο που ακολουθεί (τον τίτλο), αλλά και αναδεικνύουν την ιδεολογία και θέση του δημοσιογράφου αναφορικά με τα εγκλήματα της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, μέσα από τις λεξιλογικές επιλογές του (συντάκτη). Διότι, η προτίμηση μιας συγκεκριμένης λέξης μεταξύ άλλων (με την ίδια σημασία), δεν μπορεί παρά να σημαίνει κάτι τόσο γι' αυτόν που την επιλέγει, όσο και για το νόημα που θέλει να αποδώσει μέσω αυτής.

Παρατηρήσαμε ότι όλες οι εφημερίδες του δείγματος επικεντρώνουν τη τιτλοφόρησή τους ως επί το πλείστον στον-στην δράστη, στη πράξη και λιγότερο στο θύμα.

Συνεχίζουμε με την ανάλυση του περιεχομένου των τίτλων των δύο υποθέσεων εγκλημάτων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης – μία τον Ιανουάριο και η άλλη τον Δεκέμβριο 2007 – που συγκλόνισαν το πανελλήνιο.

Η υπόθεση παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης που δημοσιεύθηκε στον τύπο τον Ιανουάριο του 2007 αφορούσε σε ένα 47χρονο πρατηριούχο στην Εδεσσα, ο οποίος ασελγούσε σε τρία ανήλικα αγόρια με την ανοχή ή ακόμη και τον χρηματισμό των πατεράδων τους. Σχετικά με την τιτλοφόρηση των εφημερίδων του δείγματος, προβήκαμε στις ακόλουθες διαπιστώσεις:

Πρώτον, η Απογευματινή αφού μας πληροφορήσει ότι για την τοποθεσία που συνέβη το γεγονός και ότι έχει αναστατωθεί η τοπική κοινωνία –άτυπη κοινωνική αντίδραση- για ένα τέτοιο συμβάν, στη συνέχεια, κατά κύριο λόγο εστιάζει την τιτλοφόρησή της α) στον δράστη που παρουσιάζει με βάση την ηλικία του ήτοι 47χρονος, β) στη πράξη και γ) στο θύμα. Παρατηρήσαμε, όπως είναι προφανές από τον σχετικό τίτλο που παραθέτουμε παρακάτω, ότι από τη μία ο πρωτοσέλιδος περιληπτικός τίτλος μας αποκαλύπτει συγκαλυμμένα (με λίγα λόγια) τον ρόλο που έπαιζαν οι πατέρες των παιδιών

και από την άλλη ο τίτλος της εσωτερικής σελίδας διαλευκαίνει τις τυχόν ασάφειες της πρώτης σελίδας, στιγματίζοντας όχι μόνο τον δράστη, αλλά και τους πατέρες των παιδιών θυμάτων και επακολουθητικά τα ίδια τα θύματα. Αυτό επιτυγχάνεται με τη χρήση αξιολογικά φορτισμένου λεξιλογίου, κατά πρώτον, στον τρόπο παρουσίασης του δράστη πχ παιδεραστή καθώς και μέσω της λέξης «ασελγούσε» που δηλώνει τη πράξη-το αδίκημα- και κατά δεύτερον, από τους ιδεολογικά και συναισθηματικά φορτισμένους επιθετικούς προσδιορισμούς – χαρακτηρισμούς - που προσδίδουν στους πατέρες των παιδιών-θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης, όπου τους περιγράφουν, «στιγματίζοντάς τους», ως «πατεράδες-μαστροπούς που «πούλαγαν» τα παιδιά τους...». Τα δε θύματα περιγράφονται ως «ανήλικοι». Ακολουθούν σχετικά παραδείγματα της «Απογευματινής».:

Ο ΑΝΑΣΤΑΤΗ Η ΕΔΕΣΣΑ

5/01/07 **47χρονος ασελγούσε σε τρεις ανήλικους!**

- **Με τη συγκατάθεση των πατέρων τους (πρωτοσέλιδο παραπέμπει...σελ.9)**

05/01/07 Πατεράδες-μαστροποί «πούλαγαν» τα παιδιά τους σε παιδεραστή (τίτλος σελίδας 9)

Στην ίδια υπόθεση, η εφημερίδα Έθνος επικεντρώνει τον πρωτοσέλιδο τίτλο της στον κύριο δράστη του εγκλήματος που παρουσιάζει σύμφωνα με την ηλικία του -47χρονος -, στο αδίκημα-παιδερασσία, ενώ στον επεξηγηματικό υπότιτλο κάνει αναφορά και στους υπαίτιους που είναι οι «πατεράδες'». Επίσης, η χρήση των λέξεων «συνελήφθη» και «διώκονται» υπονοεί τους αρμόδιους φορείς της κοινωνικής αντίδρασης πχ αστυνομία, δικαστήρια κλπ. Αυτό σημαίνει ότι η εφημερίδα Έθνος αποστασιοποιείται παρουσιάζοντας τα γεγονότα μέσω της επίσημης κοινωνικής αντίδρασης. Ωστόσο, στον τίτλο της

εσωτερικής σελίδας παρουσιάζεται με λεπτομέρεια το αδίκημα, καθώς και οι πρωταγωνιστές του, πράγμα που διαφαίνεται από το υπερτίτλο και τον περιληπτικό υπότιτλο. Οι παρακάτω τίτλοι από το «Έθνος» είναι ενδεικτικοί:

05/01/07 ΣΥΝΕΛΗΦΘΗ 47ΧΡΟΝΟΣ

Παιδερασία – σοκ στην Έδεσσα

Διώκονται και οι πατεράδες που εξέδιδαν
τα ανήλικα παιδιά τους (πρωτοσέλιδο που παραπέμπει στην σελ.25)

05/01/07 **ΔΥΟ ΠΑΤΕΡΕΣ ΕΞΕΔΙΔΑΝ ΤΑ ΑΝΗΛΙΚΑ ΑΓΟΡΙΑ ΤΟΥΣ**

Παιδερασία – σοκ

Οι Αλβανοί γονείς έπαιρναν χρήματα από 47χρονο στην ΈδεσσαΟ ένας μάλιστα του ζητούσε 50.000 ευρώ για να μη μιλήσει.
Στα χέρια του 47χρονου βρέθηκαν 167 DVD παιδικής πορνογραφίας (σελίδα 25)

Εξάλλου, ο Ελεύθερος Τύπος παρατηρήσαμε ότι προσφεύγει στο αινιγματικό μοτίβο τιτλοφόρησης, κυρίως όσον αφορά τους τίτλους του πρωτοσέλιδου, πιθανώς με απώτερο στόχο τον εντυπωσιασμό και έλξη του κοινού. Ο υπέρτιλος, με μεγάλα γράμματα, έντονα τυπωμένος, υπογραμμισμένος και μεταφορικός συγχρόνως. μέσα από την διατύπωση «κοινωνία, ώρα μηδέν» προιδεάζει τον αναγνώστη για κάτι σοβαρό, κάτι συνταρακτικό, για κάτι που δεν συμβαίνει συχνά. Εδώ, η χρήση της μεταφοράς συντελεί στη δημιουργία οπτικής εικόνας και ζωντανής αναπαράστασης και με το σχήμα της υπερβολής «κοινωνία, ώρα μηδέν» υπονοείται ότι έτσι, δεν (θα) υπάρχουν κοινωνικές αξίες, πρότυπα, θεσμοί, όπως οικογένεια κλπ. Στον τίτλο που ακολουθεί παρατηρούμε ότι παραλείπεται το υποκείμενο της πρότασης, παρ' ότι υπονοείται, πιθανώς για να μείνουν άμεσα απροσδιόριστα η αιτιότητα και η απόδοση ευθύνης που απορρέουν από τη λέξη «εκβίαζαν» για λόγους εντυπωσιασμού και συναισθηματικής φόρτισης του αναγνώστη. Τέλος ο πρωτοσέλιδος τίτλος ολοκληρώνεται με τον περιληπτικό υπότιτλο που αποκαλύπτει ότι τα θύματα του βιασμού είναι τρία ανήλικα αγόρια και ο

τόπος τέλεσης του εγκλήματος η Έδεσσα, μέρος που φορτίζει ψυχολογικά , άμεσα τον αναγνώστη λόγω της πρόσφατης πολύκροτης υπόθεσης του Άλεξ που συνέβη επίσης στην Έδεσσα, Ας σημειώσουμε επίσης, ότι η χρήση εισαγωγικών «διπλός» πιστεύουμε ότι εισάγει συγκαλυμμένα την προσωπική ιδεολογία – ερμηνεία του συντάκτη-δημοσιογράφου, χωρίς ο τελευταίος να καταπατά τον ιδεολογικό κανόνα που του υπαγορεύει τον διαχωρισμό του γεγονότος-είδηση από τον σχολιασμό του.

Ωστόσο, ο τίτλος της εσωτερικής σελίδας είναι περισσότερο λεπτομερής και σαφής και ξεκαθαρίζει τις ασάφειες και τα πιθανά ερωτηματικά του πρωτοσέλιδου τίτλου. Εστιάζει στον δράστη και στη πράξη δίνοντας έμφαση στον αριθμό, την ανηλικότητα και το φύλο των θυμάτων βιασμού, και προσλαμβάνει χαρακτήρα δραματοποιητικό πχ τρία αγοράκια, κάνοντας παράλληλα λόγο για το ρόλο των γονέων σε αυτό το συμβάν –έγκλημα. Επιπλέον, με τη χρήση του γ' ενικού προσώπου στο ρήμα - «βίαζε»- , η ταυτότητα του δράστη παραλείπεται. Ωστόσο, η χρήση του θαυμαστικού όχι μόνο ελκύει την προσοχή του αναγνώστη, αλλά αποπνέει ειρωνία και αποτροπιασμό για την εμπλοκή των γονιών στο έγκλημα προκειμένου να «εξασφαλίσουν» οικονομικό κέρδος.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΩΡΑ ΜΗΔΕΝ

05/01/07 **Εκβίαζαν τον βιαστή των παιδιών τους!**

Σοκάρει ο «διπλός» βιασμός τριών ανήλικων αγοριών στην Έδεσσα
(πρωτοσέλιδο που παραπέμπει στην σελ.18)

σελίδα 18 ΕΔΕΣΣΑ

Βίαζε τρία αγοράκια εν γνώσει των γονιών!

Οι οικογένειες των παιδιών αποσπούσαν χρήματα από το δράστη

Τέλος, η *Ελευθεροτυπία* διαμορφώνει την τιτλοφόρησή της για την εν λόγω υπόθεση, χωρίς υπαινιγμούς, σημασιολογικά τεχνάσματα ή μορφοσυντακτικές τεχνικές και παρουσιάζει την είδηση του βιασμού των παιδιών με επίκεντρο

τον δράστη και το έγκλημα. Όμως, δεν περιορίζεται μέχρι αυτό το σημείο. .
.Δίνει περαιτέρω έμφαση στο τρόπο που προσέγγιζε ο δράστης τα ανήλικα
θύματά του, επειδή ο τελευταίος «ως είδος εμπορεύματος» έδινε χρήματα
στους πατέρες των παιδιών-θυμάτων, με αποτέλεσμα να παραβιάζεται
κατάφορα το δικαίωμα της αξιοπρέπειας των παιδιών θυμάτων (βιασμού),
θυματοποιώντας τα δεύτερη φορά και στιγματίζοντας τα ανεξίτηλα.
Παραθέτουμε τον συγκεκριμένο τίτλο της *Ελευθεροτυπίας*:

**5-6/01/07 47χρονος βίαζε τρία παιδιά πληρώνοντας τους
πατεράδες τους**

Τον Δεκέμβριο του 2007, η υπόθεση που τράβηξε τα φώτα της δημοσιότητας
και συγκλόνισε την κοινή γνώμη, αφορούσε με λίγα λόγια σε «υπόθεση
παιδεραστίας στο Ιλιον», όπου μια μητέρα, ο σύντροφός της, ένας ιερέας και
ένας συνταξιούχος εξέδιδαν και βασάνιζαν την 11χρονη κόρη της πρώτης,
καθώς και δύο ακόμα παιδιά, ηλικίας τότε 9 και 11ετών, που «φιλοξενούνταν»
στο σπίτι της..

Από την έρευνά μας στους τίτλους των εφημερίδων του δείγματος προέκυψαν
τα παρακάτω αποτελέσματα:

Παρατηρήσαμε ότι και οι τέσσερις εφημερίδες του δείγματος στη διαμόρφωση
και σύνταξη των τίτλων επιστράτευσαν όλα εκείνα τα στοιχεία των
τυπογραφικών στρατηγικών και του λόγου που μπορούν να εντυπωσιάσουν,
να συναρπάσουν και να συγκινήσουν τον αναγνώστη. Ως εκ τούτου οι τίτλοι
είναι πηχταίοι - έντονα τυπογραφικά στοιχεία, κεφαλαία ή/και και μικρά πλάγια
γράμματα, υπογραμμισμένοι υπέρτιτλοι ή υπότιτλοι. σε έντονη γραφή - και
εστιάζουν στην μητέρα-δράστη, τους λοιπούς πρωταγωνιστές και στον
χαρακτήρα (σεξουαλικό) του εγκλήματος.. Όλες οι εφημερίδες υπογραμμίζουν
διαρκώς την ιδιότητα της δράστ-ιδος ως μητέρας, πιθανότατα για να

υπερτονίσουν το αποτρόπαιο της πράξης, τον κατ' επίφαση ρόλο της ως μητέρα, καθώς και το πρωτότυπο και το συγκλονιστικό της υπόθεσης, με απώτερο στόχο την συγκινησιακή φόρτιση και τον εντυπωσιασμό του κοινού

Αναλυτικότερα, οι δράστες παρουσιάζονται περισσότερο με βάση τα κοινωνικοδημογραφικά τους χαρακτηριστικά στοιχεία, όπως 33χρονη μάνα, 42χρονος φίλος, ιερέας, 83χρονος . Ωστόσο, από την ανάλυση των χαρακτηρισμών και των προσδιορισμών που περιλαμβάνονται στους τίτλους, προκύπτει ότι αυτοί αφορούν περισσότερο το δράστη ή την πράξη, και λιγότερο στο θύματα. Οι δράστες περιγράφονται με τους παρακάτω χαρακτηρισμούς: «σατύροι», «παιδεραστές», ενώ η μητέρα με βάση την πράξη «εξέδιδε» .Επίσης, οι τίτλοι και οι υππότιτλοι είναι ενδεικτικοί της ιδεολογίας και του ύφους (του άρθρου) που ο συντάκτης θα ακολουθήσει

Ο εκ των προτέρων χαρακτηρισμός της πράξης πχ σοκ, φρίκη, εφιάλτης κλπ . της κακοποίησης του παιδιού με ί μορφοσυντακτικά και ρητορικά σχήματα ιδεολογικά και συναισθηματικά φορτισμένα φανερώνουν την σοβαρότητα αυτού του αδικήματος. προσλαμβάνοντας χαρακτήρα και ύφος κατασταλτικά σημαδεμένο. Σχετικά με το θύμα –τα αναφέρονται κυρίως τα κοινωνικοδημογραφικά τους στοιχεία, όπως για παράδειγμα 11χρονη κόρη, ανήλικη κόρη, αγοράκια 8 και 9 ετών, 8χρονο γυιό

15/12/07

Σοκ στην ελληνική κοινωνία από πρωτοφανή υπόθεση παιδεραστίας (πρωτοσέλιδο) **Μάνα εξέδιδε το κοριτσάκι της από τα 6 μέχρι τα 11 χρόνια του**
ΣΥΝΕΛΗΦΘΗΣΑΝ Η ΜΗΤΕΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΑΤΥΡΟΙ

15/12/07 «Μάνα εξέδιδε την ανήλικη κόρη της σε ηλικιωμένους

Σοκ στην κοινωνία του Ιλίου

Ανάμεσα στους παιδεραστές και 60χρονος ιερέας

Το ζευγάρι της ακολασίας εξέδιδε και 8χρονο κορίτσι οικογένειας γειτόνων

Η 33χρονη μαζί με τον 42χρονο σύντροφό της, υπέβαλε σε πρωτοφανή βασανιστήρια τα τρία παιδιά της.

Στο Έθνος ενδεικτικά:

14/12/07 ΙΣΤΟΡΙΑ ΦΡΙΚΗΣ

Μητέρα εξέδιδε το κοριτσάκι της (πρωτοσέλιδο που παραπέμπει στην σελ 26)

14/12/07 ΠΡΩΤΟΦΑΝΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Εξέδιδε την 11χρονη κόρη της

36χρονη φέρεται να εξέδιδε εδώ και τέσσερα χρόνια το 11χρονο κοριτσάκι της, αλλά και το ανήλικο παιδί μιας φίλης της, ενώ στα δύο της αγοράκια, 8 και 9 ετών, ασελγούσε ο φίλος της. Εκδόθηκαν εντάλματα σύλληψης από την Ασφάλεια 26

15/12/07 ΥΠΟΘΕΣΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΟ ΙΛΙΟΝ

Συνελήφθη και ιερέας για τον βιασμό της 11χρονης.

Διώξεις κατά της 33χρονης μητέρας και του 42χρονου φίλου της και του 83χρονου. Ανατριχιαστικές λεπτομέρειες φέρνει στο φως η δικογραφία 27

Ο Ελεύθερος Τύπος

15/12/07 **Εξέδιδε την κόρη και τον 8χρονο γιό της** 11

Η υπόθεση αποκαλύφθηκε από καταγγελία άλλης εντεκάχρονης-θύματος

17/12/07 **«Ο παπάς μου έδινε χρήματα, μου έβγαζε τα ρούχα και...»**

Κατάθεση σοκ από την 11χρονη που την εξέδιδε η μητέρα της

:

Η Ελευθεροτυπία

15/12/07 ΜΕ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΡΙΑ ΤΗ ΜΑΝΑ

Ιστορία φρίκης

Μια εφιαλτική ιστορία με κακοποίηση και βιασμό τριών ανηλίκων στο σημερινό Ίλιον Αττικής (πρωτοσέλιδο παραπέμπει στη σελ 55)

15/12/07 σελ 55

ΒΙΑΖΑΝ ΑΔΕΛΦΑΚΙΑ πατριός, γείτονας και ο παπάς του Ολυμπιακού Χωριού στο Ίλιον – η μάνα εισέπραττε

Η κόλαση δίπλα μας.

Ο πραγματικός εφιάλης πριν από τα Χριστούγεννα είναι εδώ, στη μεσαιωνική ελληνική πραγματικότητα στο Ίλιον Αττικής, και όχι στα αθώα κινηματογραφικά παραμύθια των ημερών, με τον παραδοσιακό μπαμπούλα .

(Στο ίδιο δημοσίευμα γίνεται αναφορά και για μια άλλη υπόθεση παιδεραστίας στη Θεσσαλονίκη, όπου ένας 30χρονος βίασε ένα 14χρονο αγόρι)

Συνεπώς, αναφορικά με τη θέση που κατέχουν στην εφημερίδα τα υπό έρευνα άρθρα διαπιστώσαμε ότι στη πλειοψηφία τους καλύπτονται στο εσωτερικό μέρος της εφημερίδας. Πιο διεξοδικά όλα παρουσιάζονται ανσλυτικά στο σαλόνι των εφημερίδων, ενώ στο εξώφυλλο πρωτοσέλιδο εντοπίσαμε την ύπαρξη σχετικών αναφορών (τίτλων) με έντονα γράμματα μέσα σε πλαίσιο ή/και το αρχικό τμήμα άρθρου-ων που παρέπεμπαν σε εσωτερικές σελίδες για την ανάγνωση της σχετικής αρθρογραφίας, μόνο όμως σε πολύκροτες υποθέσεις σεξουαλικής κακοποίησης με θύματα παιδιά πχ. Υπόθεση Δουρή. Η δημοσίευση συνοδευτικών φωτογραφιών ανά σελίδα κυμάνθηκε από μία (1) μέχρι τι τέσσερεις –πέντε (4-5) σε πολύκροτες υποθέσεις κατά μέσο όρο, προκειμένου να διεγείρουν, να εντυπωσιάσουν και να συγκινήσουν το κοινό. Επί πλέον, παρατηρήσαμε ότι όταν η είδηση φιλοξενείται στο σαλόνι της εφημερίδας συνοδεύεται από τίτλο με πολύ έντονα και μεγάλα γράμματα.

Οι τίτλοι της είδησης το περιεχόμενό τους & ανάλυση των τίτλων:

Συμπερασματικά, όπως αναφέραμε, η βασική λειτουργία των τίτλων είναι μια πρώτη παρουσίαση του θέματος των δημοσιευμάτων. Καθώς διαβάζονται πρώτοι είναι οι άμεσα υπεύθυνοι στο κατά πόσον θα τραβήξουν τη προσοχή του κοινού, ώστε με τη σειρά του να προχωρήσει στην περαιτέρω ανάγνωση της είδησης

Πιο συγκεκριμένα διαπιστώσαμε ότι οι τίτλοι, είναι πηχυαίοι, ακολουθούνται πολλές φορές από περιληπτικούς υπότιτλους και δίνουν μια πρώτη εικόνα σχετικά με τους πρωταγωνιστές και τη φύση του ίδιου του γεγονότος - είδησης της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού

Αναλυτικά, η σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού περιγράφεται στους τίτλους σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά του δράστη, του θύματος, τις συνθήκες τέλεσης του εγκλήματος, τα κίνητρα ή συγκεκριμένη ιδιαιτερότητα, ώστε να αποδοθεί κάποιο χαρακτηριστικό της περίπτωσης που συνιστά απόκλιση από το κανονικό, να εντυπωσιάζει και να προσελκύει τον αναγνώστη. Ως εκ τούτου, στους τίτλους που αναλύσαμε συναντήσαμε τις λέξεις όπως «σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων», «βιασμός», «βιασμός ανηλίκων», «ασέλγεια», «παιδεραστία», και τα παράγωγά τους. Επίπλεον από τα χαρακτηριστικά της πράξης αναφέρονται επίσης στους τίτλους το είδος του όπλου ή απειλής πχ. μαχαίρι, μύτερο αντικείμενο, κάψιμο με τσιγάρο, καθώς και συρροή με άλλα αδικήματα πχ ασπλανιση και βιασμό ανηλίκων, ομαδικό βιασμό ανηλίκων και τους αποδίδονται χαρακτηρισμοί όπως κόλαση, φρίκη, εφιάλτης, εγκληματική βιαιοπραγία κ.ά..

Όσον αφορά τον δράστη, στοιχεία που αναφέρονται στους τίτλους είναι η ηλικία του, το επάγγελμα (οικοδόμος, ταξιτζής, μηχανικός που υποδηλώνει και την κοινωνική τάξη που ανήκει), την εθνικότητα όταν πρόκειται περί αλλοδαπού (Αλβανός) ή τσιγγάνου και άλλες λεπτομέρειες όπως αλκοολικός, τοξικομανής.

Επίσης, οι χαρακτηρισμοί που αφορούν το δράστη και συχνά χρησιμοποιούνται στους τίτλους της είδησης είναι σχεδόν όλες τις φορές αρνητικής απόχρωσης, όπως για παράδειγμα κήνος, ανθρωπόμορφο τέρας, αδίστακτο τέρας, δίποδο κτήνος κ.ά.

Σχετικά με το θύμα, στους τίτλους της είδησης αναφέρεται η ηλικία του, το φύλο (αγόρι-κορίτσι), η εθνικότητα του θύματος επισημαίνεται όταν δεν είναι ελληνική. Ποτέ δεν συναντήσαμε αρνητικούς χαρακτηρισμούς λόγω του νεαρού της ηλικίας τους, άγνοιας αλλά και της πλήρους αθωότητάς τους.

Διαπιστώσαμε ωστόσο, ότι εντυπωσιασμός του αναγνώστη αποτελεί κυριαρχο στοιχείο προβολής των τίτλων σε ειδήσεις περιπτώσεων σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού από τα ΜΜΕ.

Κατά συνέπεια, από τη μελέτη των τίτλων της είδησης, διαπιστώσαμε ότι η εικόνα του δράστη (σεξουαλικού χαρακτήρα εγκλημάτων σε παιδιά) είναι αυτή που κυριαρχεί. Εδώ, ο τύπος αφαιρεί, από τον δράστη την ανθρώπινη υπόσταση και τον περιγράφει ως «τύποις άνθρωπο», όπως ανθρωποειδές, δίποδο κτήνος κ.α. Το θύμα είναι πάντοτε αθώο λόγω της ανηλικότητάς του και περιγράφεται ως αγγελούδι, αθώο πλασματάκι, 7χρονο, αγοράκι, μικρούλα κλπ. Τέλος, η ίδια η πράξη της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης περιγράφεται ως πρωτοφανής, εφιαλτική και φρικιαστική.

Ως εκ τούτου, φαίνεται ότι η σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού αποτελεί μια πράξη πρωτόγνωρη που σπάνια συμβαίνει και διαπράττεται μόνο από δίποδα κτήνη ή/και ανθρωπόμορφα τέρατα.

Παρενθετικά, να προσθέσουμε εν προκειμένω ότι ο συνειρμός άνθρωπος /ζώο υπηρετεί το σκοπό να προσδώσει τη μορφή του ζώου σ' έναν άνθρωπο ο οποίος στιγματίστηκε για ένα αποτρόπαιο έγκλημα, όπως για παράδειγμα οι λυκάνθρωποι που υπέστησαν μια μεταμόρφωση σε ζώα ακριβώς γιατί ήταν αιμοσταγείς και άγριοι.

Συνεπώς, πρόκειται για μια εικόνα που δεν συγκλίνει με τα αποτελέσματα θυματολογικών –εγκληματολογικών ερευνών που αποδεικνύουν ότι «ο μέσος βιαστής δεν ανταποκρίνονται καθόλου στην εικόνα του ψυχοπαθή περιθωριακού εγκληματία. Αντίθετα, υπάρχει ένας υψηλός αριθμός μη επισημασμένων βιαστών που ανήκουν στη κατηγορία των φυσιολογικών μη ευυπόληπτων πολιτών...» Έχει επίσης επισημανθεί «ότι ο δράστης δεν

είναι ούτε ο δράκος, ούτε ο ψυχοπαθητικός βιαστής, ο χαρακτηριστικός τύπος του μέσου δράστη. Η ψυχοπαθητική ερμηνεία συγκαλύπτει την κοινωνική πλευρά του θέματος. Η δραματοποίηση από τον τύπο μεμοιωμένων περιστατικών που ταυτίζουν στη συνείδηση του κοινού τον βιασμό ΠΑΙΔΙΩΝ με την ακραία (ψυχο) παθολογία εξυπηρετεί αυτή τη λανθασμένη παραπλανητική αντίληψη»²²²

B. Περιεχόμενο της είδησης & χαρακτηριστικά της είδησης

1992

ΔΡΑΣΤΗΣ

Εξετάζοντας τα κείμενα της αρθρογραφίας που αφορούν περιπτώσεις εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, που συγκεντρώσαμε για το **1992**, εντοπίσαμε τα ακόλουθα σε σχέση με τους δράστες τέτοιων εγκλημάτων:

Αρχίζοντας, παρατηρήσαμε πως σε όλες τις εφημερίδες του δείγματος εμπεριέχεται η θεματική επιλογή των βασικών στοιχείων ταυτότητας του δράστη. Δηλαδή, σε όλα τα κείμενα των δημοσιευμάτων που μελετήσαμε διαπιστώσαμε να γίνεται αναφορά που αρθρώνεται γύρω από άξονες του τύπου, όνομα και επώνυμο, όταν πρόκειται για ενήλικο (3 περιπτώσεις), ενώ για τους ανήλικους μόνο στα αρχικά του ονοματεπώνυμου (1 περίπτωση). Από την άλλη, αν αυτά τα στοιχεία δεν είναι γνωστά τους ονοματίζουν με το επίθετο «άγνωστοι» (δράστες) ή και «νεαροί (1 περίπτωση)..

Ταυτόχρονα, εντοπίσαμε σε τρεις περιπτώσεις (3 περιπτώσεις) να γίνεται αναφορά και στην ηλικία του δράστη σεξουαλικής κακοποίησης

²²² Τσαλίκογλου, Φ., «Μυθολογίες βίας και καταστολής», Παπαζήσης, Αθήνα, 1996. σελ. 97

ανηλικίου, καθώς και του τύπου διαμονής. Ειδικότερα αναφορικά στην ηλικία του δράστη, ενδεικτικά παραθέτουμε:

ΗΛΙΚΙΑ	18-21	22-30	31-40	41-50	51-60	61 και άνω
Δράστης	4	3	1			

Είναι προφανές λοιπόν ότι η ηλικία της πλειοψηφίας των δραστών κυμαίνεται από 18-30 ετών.

Το επάγγελμα αναφέρεται στις 2 περιπτώσεις, όπου στη μία περίπτωση είναι οικοδόμος και στην άλλη που αφορά σε ομαδικό βιασμό ένας οικοδόμος, ο δεύτερος, μηχανικός αυτοκινήτων, ο τρίτος ηλεκτρολόγος και ένας 16χρονος μαθητής.

Η εθνικότητα αναφέρεται, όταν ο φερόμενος δράστης είναι αλλοδαπός (2 περιπτώσεις), στοιχεία, τα οποία τις περισσότερες φορές συνοδεύουν το ονοματεπώνυμο. Μάλιστα, δύο φορές στο Έθνος, το ονοματεπώνυμο του φερόμενου δράστη συνοδευόταν και από το πατρώνυμο Άλλες λεπτομέρειες σε σχέση με το οικογενειακό υπόβαθρο ή τις συνθήκες που μεγάλωσαν και ανατράφηκαν δεν συναντήσαμε. Με άλλα λόγια, στο πλαίσιο της αναπαράστασης του δράστη ιδιαίτερα κοινωνικά χαρακτηριστικά των δραστών, όπως πχ. σοβαρός, ψυχρός, άτομο ιδιαίτερης προσωπικότητας κλπ δεν προβάλλονται σε καμία από τις τέσσερις εφημερίδες

Τέλος, διαπιστώσαμε ότι πολλές φορές και κατά μείζονα λόγο στους τίτλους το υποκείμενο – δράστης απουσιάζει σαν αποτέλεσμα της προσπάθειας του τύπου να φορτίσει συναισθηματικά τη πρόταση και κατ' επέκταση τη περιέργεια και το θυμικό του αναγνώστη, τόσο για να διαβάσει το άρθρο, όσο και για να τονίσει έμμεσα και «άμεσα» το στοιχείο της βαρύτητας και βαρβαρότητας της πράξης και τις συνέπειές της.

ΘΥΜΑ

Στις εφημερίδες που εξετάσαμε διαπιστώσαμε ότι το παιδί - θύμα εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης περιγράφεται σε γλώσσα που αποπνέει ιδιαίτερη συμπάθεια και ευαισθησία. Παρατηρήσαμε ότι τα στοιχεία εκείνα που τονίζονται τόσο στους τίτλους όσο της αρθρογραφίας είναι αυτά της ανηλικότητας, της τρωτότητας, της αθωότητας, της αδυναμίας, της άγνοιας, καθώς και της εξάρτησης του παιδιού,

Χαρακτηριστικό είναι ότι στα περισσότερα δημοσιεύματα που συγκεντρώσαμε για το **1992**, διαπιστώσαμε ότι στη παρουσίαση των παιδιών - θυμάτων κυριαρχεί το στοιχείο του νεαρού της ηλικίας η οποία τις περισσότερες φορές αναφέρεται στους τίτλους (και στα κείμενα της αρθρογραφίας). . Τις περισσότερες φορές μάλιστα η ηλικία μπορεί να συνοδεύεται από το μικρό όνομα, κάποιο χαρακτηριστικό πχ μικρούλα ή το υποκοριστικό του μικρού ονόματος, σπανιότερα τα αρχικά του ονοματεπώνυμου και ποτέ το επώνυμο. Ειδικότερα, τα ανήλικα θύματα εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης το 1992 ανήκουν στη συντριπτική τους πλειοψηφία στη κατηγορία 8- 14 ετών. Αυτό εκφράζεται με λέξεις και εκφράσεις σημασιολογικά και συγκινησιακά φορτισμένες που αφ ' ενός ενισχύουν τη σκιαγράφιση του στερεοτύπου των ανήλικων παιδιών θυμάτων που εμπνέει αγνότητα και αθωότητα και αφ' ετέρου ελκύουν και κατευθύνουν τον αναγνώστη στην εμπέδωση ή/και διατήρηση του ισχύοντος συστήματος αξιών για τα παιδιά – θύματα εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης

Η εθνικότητα του θύματος επισημαίνεται όταν δεν είναι ελληνική. Διαπιστώσαμε μάλιστα ότι στο παρόν χρονικό διάστημα οι βιασμοί ανηλικών αλλοδαπών θυμάτων προβάλλονται σε μεγαλύτερη έκταση και με

περισσότερες λεπτομέρειες συγκριτικά με περιπτώσεις που τα παιδιά θύματα είναι ελληνόπουλα.

Επίσης, παρατηρήσαμε ότι στοιχεία σχετικά με την οικογενειακή κατάσταση των θυμάτων αναφέρονται σε τρεις περιπτώσεις, όπου η μία αφορά ένα 8χρονο ελληνόπουλο και οι άλλες δύο θύματα αλλοδαπής προέλευσης, όπου στα δεύτερα τονίζεται η μεταναστευτική ή/και προσφυγική τους ιδιότητα σε συνδυασμό με τους κινδύνους που εκτίθενται λόγω του τόπου δαμονής, ή/και του τρόπου ζωής που απορρέουν από την κακή τους οικονομική κατάσταση. Εντοπίσαμε επί πλέον, και μία περίπτωση ομαδικού βιασμού 13χρονης Ελληνίδας, όπου δεν αναφέρεται κανένα σχετικό στοιχείο με την οικογενειακή κατάσταση

Ο τόπος καταγωγής ή κατοικίας του θύματος αναφέρεται σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις που συναντήσαμε.

Τέλος, δεν εντοπίσαμε σε κανένα από τα δημοσιεύματα που έχουμε στα χέρια μας για το 1992 να γίνεται λόγος για τη διανοητική κατάσταση των παιδιών – θυμάτων εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης

ΑΔΙΚΗΜΑ

Για το **1992**, παρατηρήσαμε, ότι τα αδικήματα σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού που προβάλλονται περισσότερο είναι οι ομαδικοί βιασμοί (3 περιπτώσεις) και μία περίπτωση που αφορούσε βιασμό κατ' εξακολούθηση.

Η σχέση δραστών και θυμάτων αναφέρεται και στις 4 υποθέσεις. Σε τρεις οι δράστες είναι άγνωστοι και σε μία δράστης είναι ο πατριός ενός 10χρονου κοριτσιού.

Όσον αφορά τον τόπο διάπραξης του εγκλήματος της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων, εντοπίσαμε δύο περιστατικά που η σεξουαλική

κακοποίηση διεπράχθη σε ερημική τοποθεσία και συγκεκριμένα ,ένα σε νεοανεγειρόμενη οικοδομή, το άλλο σε ερημική παραλία, (μία περίπτωση) «Όταν όλοι έλειπαν από το σπίτι» και μία περίπτωση,όπου δεν γίνεται αναφορά για την τοποθεσία που έγινε το έγκλημα

1995

ΔΡΑΣΤΗΣ

Το **1995**, στις 3 περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού που εντοπίσαμε παρατηρήσαμε ότι στα 4 από τα 5 δημοσιεύματα που κάλυπταν αυτές τις (3) περιπτώσεις, δημοσιεύεται το πλήρες ονοματεπώνυμο του δράστη, δηλαδή και στις 3 περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού γίνονται γνωστά τα στοιχεία της ταυτότητας του δράστη. Η ηλικία γίνεται γνωστή και στα 3 περιστατικά και η ηλικία του δράστη είναι στη μία περίπτωση 34 ετών, στην άλλη 64 ετών και τη τρίτη περίπτωση 75 ετών. Οι δράστες και στις τρεις περιπτώσεις είναι άνδρες. Το επάγγελμα αναφέρεται μόνο στη μία περίπτωση και είναι του φυσικομαθηματικού. Ο τόπος διαμονής ή/και τα αριθμητικά στοιχεία της διεύθυνσης αναφέρεται σε όλες τις υποθέσεις.. Επιπρόσθετα, γίνεται λόγος για άλλα χαρακτηριστικά στοιχεία του δράστη, όπως,η οικογενειακή κατάσταση πχ πατριός,καθώς και λιγοστά στοιχεία για το παρελθόν του , μόνο σε 1 περίπτωση.

Επί πλέον, ο λόγος του τύπου μας περιγράφει τον δράστη με βάση το επάγγελμα συνοδευόμενο από τον χαρακτηρισμό σάτυρος πχ 34χρονος «σάτυρος» φυσικομαθηματικός Μιχάλης Δεληγιάννης, καθώς και με μεταφορικούς χαρακτηρισμούς με βάση την ηλικία, όπως παππούδες

ΘΥΜΑ

Το θύμα παρουσιάζεται με βάση την ηλικία, ενώ αναφέρονται και τα αρχικά του ονοματεπώνυμου. Τα θύματα είναι και των δύο φύλων. Σε δύο περιπτώσεις το θύμα είναι αγόρι και στην τρίτη είναι κορίτσι

Συγκεκριμένο, και στις τρεις υποθέσεις γίνεται αναφορά στην ηλικία των θυμάτων, που είναι 14, 16 και ετών. Παρόμοια, αναφορά στα αρχικά του ονοματεπώνυμου του θύματος γίνεται και στις τρεις υποθέσεις,. Ο τόπος διαμονής του θύματος δεν αναφέρεται στα δημοσιεύματα που συγκεντρώσαμε για το **1995**.

Χαρακτηριστικό είναι ότι ως επί το πλείστον στο ειδησεογραφικό- περιγραφικό μέρος των δημοσιευμάτων γίνεται αναφορά για τη σχέση που υπάρχει μεταξύ των θυμάτων και των δραστών. Ως εκ τούτου ενδέχεται πολλές φορές να προκύψει και η ταυτότητα του θύματος. Σε ένα από τα δημοσιεύματα που έχουμε στα χέρια μας για το 1995, εντοπίσαμε να γίνεται λόγος για τη διανοητική κατάσταση παιδιού – θύματος σεξουαλικής κακοποίησης.

Η ιδιότητα του θύματος πχ μαθήτρια – της αναφέρεται μόνο στις δύο υποθέσεις. Επί πλέον, σε μια από τις τρεις υποθέσεις γίνεται λόγος για το οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον των παιδιών θυμάτων.

ΑΔΙΚΗΜΑ

Παρατηρήσαμε, ότι τα αδικήματα σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού που προβάλλονται το **1995**, είναι οι κατ' εξακολούθηση βιασμοί και μια περίπτωση με την κατηγορία της προσβολής γενετήσιας αξιοπρέπειας, όπως «ορθά» διατυπώνεται από την Ελευθεροτυπία για υπόθεση ενός 14χρονου αγοριού-θύματος, στο οποίο ασελγούσε ένας 75χρονος.

Η σχέση δραστών και θυμάτων – αν υπάρχει ή όχι - γνωστοποιείται και στις 3 υποθέσεις. Στις δύο περιπτώσεις είναι γνωστοί και στη μια συγγενής (πατριός) Παρόμοια αναφέρεται και ο τόπος διάπραξης της σεξουαλικής κακοποίησης του ανηλικού παιδιού καθώς και οι συνθήκες, αλλά χωρίς να γίνεται λεπτομερής περιγραφή. Στη μία περίπτωση είναι όταν απουσίαζαν όλοι από το σπίτι του θύματος και στην άλλη στο σπίτι του δράστη.

Σε 2 υποθέσεις που έφτασαν στο προανακριτικό στάδιο οι «φερόμενοι» δράστες αρνήθηκαν τα εγκλήματά τους

1996

Πριν προβούμε στις επί μέρους παρατηρήσεις, κρίνουμε αναγκαίο να διατυπώσουμε μια εφ'ολης της ύλης για το 1996 διαπίστωση αναφορικά στο έγκλημα της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού

Όπως αναφέραμε και στη φαινομενολογία της είδησης για το 1996, διαπιστώσαμε ότι υπήρξε μία περίοδος έξαρσης-εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού με τα οποία ασχολήθηκε έντονα ο έντυπος τύπος. Συγκεκριμένα μετά το Καλοκαίρι, κυρίως μετά από τη δημοσιοποίηση της πολύκροτης υπόθεσης Ντιτρού που έκανε το γύρω του κόσμου και σόκαρε βαθιά ολόκληρη την Ευρώπη. Πάντως, αυτή η περιστασιακή «επιδημία» από τα εγκλήματα που φτάνουν στην επικαιρότητα δεν σημαίνει αναγκαστικά μια πραγματική αύξηση εγκλημάτων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, αλλά αύξηση των καταγγελομένων περιστατικών.

ΔΡΑΣΤΗΣ

Για το 1996, παρατηρήσαμε πως η σχετική αρθρογραφία σε όλες τις εφημερίδες του δείγματος εμπεριέχει τη θεματική επιλογή των βασικών στοιχείων ταυτότητας του δράστη. Δηλαδή, γίνεται αναφορά στο όνομα και επώνυμο του δράστη σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού σε 15 περιπτώσεις από 17 υποθέσεις που εντοπίσαμε και μόνο σε 1 αναφέρονται τα αρχικά της ταυτότητας του δράστη. Μάλιστα, σε μία υπόθεση δημοσιεύεται και η ταυτότητα ενός δράστη-ιερέα.

Η ηλικία του δράστη αναφέρεται σε 14 περιπτώσεις συνοδευτικά με το ονοματεπώνυμο. Ας αναφέρουμε ωστόσο ότι οι ηλικίες κατηγοριοποιήθηκαν στο μεγαλύτερο μέρος ανά δεκαετία

ΗΛΙΚΙΑ	18-21	22-30	31-40	41-50	51-60	61 και άνω
Δράστης	1	3	4	5	2	2

Παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει σημαντική απόκλιση μεταξύ των ηλικιακών κατηγοριών . Αυτό σημαίνει ότι οι δράστες σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού καλύπτουν μά ευρεία γκάμα ηλικιών από 18 έως άνω των 61 χρόνων και συγκεκριμένα συναντήσαμε περίπτωση που ο δράστης ήταν 85 χρόνων (βάσει του υλικού και της αρθρογραφίας που έχουμε στα χέρια μας), Η μεγαλύτερη δε συχνότητα για το 1996, είναι προφανές εντοπίστηκε στις ηλικίες από 22 έως 50 ετών.

Όσον αφορά στην εθνικότητα των δραστών είναι ελληνική σε όλες τις υποθέσεις

Σχετικά με το επάγγελμα του δράστη αναφέρεται μόνο σε 7 επτά περιπτώσεις, ήτοι : 1 υπόθεση ταξιτζής , 1 υπόθεση λογιστής, 1 υπόθεση εργάτης σε νεκροταφείο, 1 υπόθεση οδηγός εκσακφέα, 1 υπόθεση επιχειρηματίας,. 2 υποθέσεις ιερέας. Ο τόπος καταγωγής ή διαμονής του

δράστη αναφέρεται στις 9 περιπτώσεις από τις 17 για το 1996. Επίσης, σε 2 περιπτώσεις δημοσιεύθηκε η ακριβής διεύθυνση κατοικίας του δράστη.

ΘΥΜΑ

Η πλήρης ταυτότητα του θύματος σεξουαλικής κακοποίησης δεν αναφέρεται σε κανένα δημοσίευμα του **1996**, παρά μόνο το μικρό όνομα σε 3 υποθέσεις.

Τα παιδιά θύματα παρουσιάζονται και πάλι με άξονα την ηλικία τους, η οποία αναφέρεται στην αρθρογραφία αριθμητικά στις 12 περιπτώσεις πχ 13χρονη, (ηλικία) συνοδευτικά με τη συγγένεια, εάν υπάρχει πχ 12χρονη ανηψιά σε 4 περιπτώσεις) , ή την ηλικία μαζί με την ιδιότητα του θύματος πχ 12χρονη μαθήτρια.(3 περιπτώσεις)

ΗΛΙΚΙΑ	8-12	13-17	απροσδιόριστο
ΘΥΜΑ	10	5	2 (ανήλικη, μικρούλα)

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, ' οσον αφορά στην ηλικία των ανήλικων θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης, παρατηρούμε ότι το 1996 τα περισσότερα θύματα είναι ανήλικα παιδιά ηλικίας 8-12ετών και 5 παιδιά εφηβικής και νεανικής ηλικίας 13- 17 χρόνων. Ας σημειώσουμε ότι με βάση αυτή τη διαπίστωση υποθέτουμε η σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού καταγγέλεται συχνότερα όσο πιο μικρό είναι το παιδί θύμα σεξουαλικής κακοποίησης ή ότι συμβαίνει μικρά συχνότερα στα ανήλικα παιδιά-ακία.

Σχετικά με το φύλο των θυμάτων: διαπιστώσαμε ότι τα θύματα είναι στην πλειοψηφία τους κορίτσια (11 κορίτσια), 4 αγόρια, 3 απροσδιόριστα, δηλαδή όταν δεν αναφέρεται η ακριβής ηλικία στο δημοσίευμα πχ μικρούλα

Ο τόπος διαμονής του θύματος αναφέρεται σε 5 περιπτώσεις . όχι όμως η ακριβής διεύθυνση κατοικίας του. Εξ' άλλου, αξίζει ν' αναφέρουμε ότι σε 2 περιπτώσεις αναφέρεται ότι θύματα είναι παιδιά διαλυμένης οικογένειας.

Σχετικά με την εθνικότητα των θυμάτων, δεν διαπιστώσαμε καμία αναφορά, διότι τα θύματα είναι ελληνικής καταγωγής.

ΑΔΙΚΗΜΑ

Τα αδικήματα σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού που προβάλλονται περισσότερο το **1996**, είναι οι βιασμοί και αποπλάνηση ανήλικων παιδιών (9 περιπτώσεις), όταν τα θύματα είναι κάτω των 10 ετών (5 περιπτώσεις), ή όταν υπάρχει ένας δράστης και πολλά θύματα (4 περιπτώσεις)

Από την μελέτη της σχέσης μεταξύ δράστη και θύματος για το 1996 προέκυψε ότι στις περισσότερες περιπτώσεις ο δράστης με το θύμα ήταν γνωστοί ή συγγενείς.

Συγγενείς	Γνωστοί	Άγνωστοι
7	8	2

Σχετικά με τον τόπο διάπραξης του εγκλήματος διαπιστώσαμε: 5 περιπτώσεις στο σπίτι του δράστη, 4 περιπτώσεις σε ερημική τοποθεσία (πχ τοποθεσία έξω από τη Σπάρτη, αγροικία κλπ), σε 2 περιπτώσεις στο σπίτι του θύματος, όταν όλοι έλειπαν από το σπίτι, 1 περίπτωση στο αυτοκίνητο του δράστη, 1 περίπτωση στο ασανσέρ της πολυκατοικίας που έμενε το θύμα, ενώ στις άλλες περιπτώσεις δεν αναφέρεται ο τόπος διάπραξης του εγκλήματος της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού. "

Όσον αφορά τις ειδικότερες συνθήκες τέλεσης της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, παρατηρήσαμε ότι στα περισσότερα δημοσιεύματα πολλές φορές αναφέρεται η χρήση απειλών από τον δράστη προς το παιδί θύμα, όπως « ... μη τυχόν και πεις τίποτα σε κανένα γιατί θα σε σκοτώσω ή θα σου κάνω μεγάλο κακό...» και .αλλες φορές η χρήση βίας πχ μαχαίρι είτε για να υποκύψει το παιδί κατά τη διάρκεια της «πράξης», είτε ως απειλή για να μη μιλήσει. Επί πλέον πολλές φορές αναφέρονται οι σωματικές ή/και ψυχικές

βλάβες που υφίστανται στο παιδί, στη προσπάθεια του τύπου να συγκινήσει, να «εντυπωσιάσει», και να προσελκύσει το κοινό.

Οι καταγγελίες, στη μεγάλη τους πλειοψηφία, γίνονται από τους γονείς των παιδιών θυμάτων.

1997

ΔΡΑΣΤΗΣ

Το **1997**, όσον αφορά στη ταυτότητα του δράστη, παρατηρήσαμε ότι σε 3 από τις 5 υποθέσεις σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού που συγκεντρώσαμε, αναφέρεται το πλήρες ονοματεπώνυμο και στη μία υπόθεση μόνο τα αρχικά του ονοματεπώνυμου, από την Ελευθεροτυπία.

Παρατηρήσαμε μάλιστα, ότι η Απογευματινή σε δημοσιεύμα της 13ης Δεκεμβρίου 1997 που αφορούσε δύο περιπτώσεις παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, είχε δηλώσει ότι δεν θα γνωστοποιήσει το όνομα κανενός δράστη, προκειμένου να προστατευθεί η προσωπικότητα των παιδιών θυμάτων: «Η τεράστια ανάγκη να προστατευθεί η προσωπικότητα των δύο παιδιών επέβαλε στην «Α» να αναφερθεί ανώνυμα στις δύο περιπτώσεις αν και τέτοιοι γονείς θα έπρεπε να παραδίδονται στη δημόσια χλεύη».

Η ηλικία του δράστη αναφέρεται και στις 4 περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού και όπως είναι προφανές από τον παρακάτω πίνακα, οι 2 δράστες ανήκουν στην ηλικιακή κατηγορία 41-50 ετών, και από ένας δράστης στις ηλικίες μεταξύ 22-30 και 31-40 ετών αντίστοιχα

ΗΛΙΚΙΑ	18-21	22-30	31-40	41-50	51-60	61 και άνω
Δράστης		1	1	2		

Σχετικά με την εθνικότητα των δραστών, παρατηρήσαμε ότι ο τύπος αναφέρεται σε 2 υποθέσεις, όπου ο δράστης είναι αλλοδαπός (Αλβανικής και

Ιρακινής καταγωγής) και σε μία υπόθεση αναφέρεται η καταγωγή του δράστη πχ τσιγγάνος. Μάλιστα σε ένα δημοσίευμα που δημοσιεύονται δύο περιστατικά παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, η εθνικότητα των δραστών αναφέρεται αντιπαραθετικά πχ «ένας Ιρακινός και ένας Έλληνας σκότωσαν την παιδική αθωότητα κι έγιναν διαφθορείς των παιδιών τους», θέλοντας ίσως να κεντρίσουν τη προσοχή του κοινού , εννοώντας ότι η παιδική σεξουαλική κακοποίηση δεν συμβαίνει μόνο έξω από την Ελλάδα αλλά και μέσα στην Ελλάδα και όχι μόνο από αλλοδαπούς δράστες

Το επάγγελμα αναφέρεται μόνο σε ένα περιστατικό παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης

ΘΥΜΑ

Από τη μελέτη του υλικού που συγκεντρώσαμε για το 1997, δεν διαπιστώσαμε να γίνεται αναφορά του ονοματεπώνυμου ή των αρχικών του παιδιού θύματος σε κανένα από τα δημοσιεύματα των εφημερίδων του δείγματος.

Το **1997**, δεν παρατηρούμε καμία διαφορά ανάμεσα στον αριθμό των ανήλικων θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης ηλικίας 8-12 ετών και του θυμάτων ηλικίας 13-17 ετών

ΗΛΙΚΙΑ	8-12	13-17	Απροσδιόριστα στοιχεία
ΘΥΜΑ	2	2	1

Σχετικά με το φύλο των θυμάτων, διαπιστώσαμε ότι σε 5 περιπτώσεις παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης 3 κορίτσια θύματα, 1 αγόρι και 1 θύμα απροσδιορίστων στοιχείων..

Ο τόπος διαμονής του θύματος δεν αναφέρεται σε καμία υπόθεση.

Η εθνικότητα των θυμάτων ωστόσο, είναι σε 2 περιπτώσεις Ελληνική και σε άλλες 2 περιπτώσεις είναι αλλοδαπής καταγωγής(Αλβανίδα και 1 Ιρακινός)

ΑΔΙΚΗΜΑ

Τα αδικήματα σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού που προβάλλονται το **1997**, είναι περιπτώσεις σεξουαλικών εγκλημάτων που συνδυάζουν περισσότερο από ένα αδικήματα, όπως αποπλάνηση παιδιών κατ' εξακολούθηση, κατάχρηση ανηλίκων σε ασέλγεια, απειλές και απλές σωματικές βλάβες (2 περιπτώσεις), βιασμός κατά συναυτουργία και σε απόπειρα κατ' εξακολούθηση» και «αποπλάνηση παιδιού (1 περίπτωση), βιασμός και βιασμός κατ' εξακολούθηση (1 περίπτωση), σωματικές βλάβες, αρπαγή, βιασμό, σωματεμπορία, παράνομη οπλοχρησία και παράβαση του νόμου περί αλλοδαπών (1 περίπτωση),

Όσον αφορά στη σχέση μεταξύ δράστη και θύματος για το 1997, προέκυψε ότι στις περισσότερες περιπτώσεις ο δράστης με το θύμα ήταν συγγενείς (3 περιπτώσεις) ή γνωστοί (2 περιπτώσεις).

Σχετικά με τον τόπο διάπραξης του εγκλήματος της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων, παρατηρήσαμε ότι σε 4 περιπτώσεις το αδίκημα διεπράχθη σε ερημική τοποθεσία και σε μία στο σπίτι του δράστη.

Όσον αφορά τις συνθήκες τέλεσης της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών, παρατηρήσαμε ότι σε 3 περιπτώσεις αναφέρεται η χρήση απειλών και η άσκηση βίας, ενώ σε 2 υποθέσεις αυτό προκύπτει από τα συμφραζόμενα. Επίσης, σε 2 περιπτώσεις γίνεται λεπτομερής περιγραφή των σωματικών ή/και ψυχικών βλαβών που υφίστανται στο παιδί μετά την σεξουαλική κακοποίησή του, σε μία προσπάθεια εντυπωσιασμού και έλξης του αναγνώστη

2007

ΔΡΑΣΤΗΣ

Το **2007**, σχετικά με την ταυτότητα του/της δράστη-ων δεν παρατηρήσαμε να γίνεται ανσφορά σε ονοματεπώνυμο, παρά μόνο σε μία (1) περίπτωση και μόνο μία φορά από τον Ελεύθερο Τύπο στο σχετικό δημοσίευμα της 19/12/2007. Από τις άλλες εφημερίδες του δείγματος δεν συναντήσαμε ουδεμία σχετική αναφορά και για κανένα από τα περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού που εντοπίσαμε για αυτή τη χρονιά (2007)

Η ηλικία των δραστηων αναφέρεται σε (5) περιπτώσεις, ήτοι: στη πρώτη υπόθεση ο δράστης ήταν 47 χρόνων, στη δεύτερη ένας 30χρονος, στην τρίτη υπόθεση 36 χρόνων στη τέταρτη υπόθεση 50 ετών και στη πέμπτη (υπόθεση) η ηλικία των δραστηών ήταν 35, 42 , 60, και 83 ετών. Δηλαδή, η ηλικία του δράστη αναφέρεται σε όλες τις περιπτώσεις (5) που επισημίναμε το 2007 και από όλες τις εφημερίδες του δείγματος.

ΗΛΙΚΙΑ	18-21	22-30	31-40	41-50	51-60	61 και άνω
Δράστης		1	2	3	1	1 (85 ετών)

Παρατηρούμε κι εδώ λοιπόν, παρά του μικρού αριθμού των περιστατικών εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, ότι ο δράστης –ες ανήκει σχεδόν σε όλες τις των ηλικιακές κατηγορίες, όπως είναι προφανές και στον παραπάνω πίνακα

Σχετικά με την εθνικότητα των δραστηών γίνεται αναφορά μόνο σε μία περίπτωση όπου ο δράστης ήταν αλβανικής καταγωγής

Όσον αφορά στο επάγγελμα του δράστη, αναφέρεται σε 3 περιπτώσεις (πρατηριούχος καυσίμων, ιερέας και ένας γηραιός συνταξιούχος, προπονητής

ΘΥΜΑ

Αρχικά,, δεν συναντήσαμε σε κανένα από τα δημοσιεύματα του 2007 να αναφέρονται όνομα, ονοματεπώνυμο του παιδιού θύματος.

Το **2007**, το παιδί- θύμα παρουσιάζεται με βάση την ηλικία και το φύλο (κορίτσι, αγόρι). Συγκεκριμένα σχετικά με την ηλικία των παιδιών θυμάτων, όπως είναι προφανές στον πίνακα που ακολουθεί:

ΗΛΙΚΙΑ	8-12	13-17	Απροσδιόριστα στοιχεία
ΘΥΜΑ	6	3	2 ανήλικα κορίτσια ή παιδιά

η πλειοψηφία των θυμάτων ανήκει στη ηλικιακή κατηγορία των 8-12 ετών. Δηλαδή, όσο πιο μικρό σε ηλικία είναι το παιδί τόσο «ευκολότερα» θυματοποιείται. Επίσης σε 2 υποθέσεις δεν αναφέρεται η ηλικία και τα παρουσιάζουν μόνο ως ανήλικα κορίτσια ή παιδιά για παράδειγμα.

Όσον αφορά στο φύλο του παιδιού θύματος, διαπιστώσαμε 5 κορίτσια, 4 αγόρια, 2 θύματα απροσδιόριστων στοιχείων, διότι αναφέρονται απλά με τη λέξη «παιδιά» και ως εκ τούτου δεν είναι δυνατόν να διαπιστωθεί το ακριβές φύλο.

Ο τόπος διαμονής του θύματος αναφέρεται σε δύο υποθέσεις, χωρίς να γίνεται αναφορά στην διεύθυνση κατοικίας αλλά ενδέχεται να προκύψει από τα συμφραζόμενα ή άλλα σχετικά στοιχεία που μπορεί να περιγράφοντα, σε αντίθεση με τον τόπο διάπραξης του εγλήματος της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού που περιγράφεται στα περισσότερα σχετικά δημοσιεύματα..

Η εθνικότητα των θυμάτων ωστόσο, είναι σε 4 περιπτώσεις Ελληνική και σε μία (1) μία περίπτωση είναι αλλοδαπής καταγωγής, όπως δύο αδέρφια από την Αλβανία.

ΑΔΙΚΗΜΑ

Το **2007**, τα αδικήματα σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού που προβάλλονται περισσότερο είναι περιπτώσεις σεξουαλικών εγκλημάτων που υπάρχει συρροή αδικημάτων με ένα δράστη (2 περιπτώσεις) πχ. αποπλάνηση & βιασμό ανηλίκου κατά συρροή και και συρροή αδικημάτων (σεξουαλικού χαρακτήρα και μη) με πολλούς δράστες (2 περιπτώσεις) ΠΑΛΙ Αναλυτικά, 1η περίπτωση: αποπλάνηση παιδιών & ασέλγεια εις βάρος ανηλίκων έναντι αμοιβής 2^η περίπτωση βιασμός ανηλίκου 3η περίπτωση πρόκληση σκανδάλου με ακόλαστες πράξεις 4^η υποθ αποπλάνηση & βιασμό ανηλίκου κατά συρροή 5η υποθ μητέρα και ο σύντροφός της παράβαση του νόμου περί ενδοοικογενειακής βίας, βιασμό ανηλίκων κατ' εξακολούθηση, κατάχρηση ανηλίκου σε ασέλγεια, μαστροπεία, πορνογραφία ανηλίκων, παράβαση του νόμου περί εκδιδομένων με αμοιβή προσώπων και παράβαση του νόμου περί ναρκωτικών, καθώς και 83χρονος κατηγορείται για βιασμό τετελεσμένο και εν απόπειρα, κατ' εξακολούθηση και κατά συρροή, και 60χρονος ιερέας για βιασμό κατ' εξακολούθηση,. Και μία (1) περίπτωση βιασμού ανηλίκου κατά συρροή σε βαθμό κακουργήματος,

Όσον αφορά στη σχέση μεταξύ δράστη και θύματος για το 2007, προέκυψε ότι ο δράστης με το θύμα ήταν σε 2 περιπτώσεις συγγενείς, σε 2 περιπτώσεις γνωστοί και σε 1 περίπτωση άγνωστοι.

Σχετικά με τον τόπο διάπραξης του εγκλήματος της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων, διαπιστώσαμε 1 περίπτωση σε ερημική τοποθεσία, 1 περίπτωση στο σπίτι του δράστη και στο γραφείο ιερέα, 1 περίπτωση σε αθλητικό κέντρο, 1 περίπτωση μόνο σπίτι του δράστη, ενώ στις υπόλοιπες υποθέσεις δεν γίνεται αναφορά για τον τόπο διάπραξης του εγκλήματος.

Όσον αφορά τις συνθήκες τέλεσης της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών, παρατηρήσαμε ότι ο δράστης δολοφονεί τα παιδιά θύματά του με χρήματα, προέβαινε σε θωπείες, έκανε χρήση –προβολή- DVD με πορνογραφικό περιεχόμενο, βιντεοσκόπηση των παιδιών θυμάτων γυμνά καθώς και των ασελγών πράξεων του, (2 υποθέσεις). Στις υπόλοιπες υποθέσεις δεν παρατηρήσαμε αναλυτικές περιγραφές των συνθηκών τέλεσης του αδικήματος.

Επομένως, , για κάθε χρόνο ξεχωριστά όσο και τη 15ετία στο σύνολο, ο δράστης εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού μέσα από το τύπο περιγράφεται ως ο άνδρας ως επί το πλείστον Ελληνικής καιταγωγής, παντρεμένος (12 υποθέσεις) και ασχολείται κυρίως με χειρονακτικό επάγγελμα (οικοδόμος, ηλεκτρολόγος, μηχανικός αυτοκινήτων ταξιδιζής ή και ιερέας σε 2 υποθέσεις κλπ.) και ως εκ τούτου ανήκει σε χαμηλή κοινωνική και οικονομική τάξη. Διαπιστώσαμε ότι τις περισσότερες φορές, γίνεται αναφορά στο πλήρες ονοματεπώνυμο του δράστη

.Η ηλικία των δραστών παρουσιάζει μεγάλο εύρος και κυμαίνεται από 21 έως και 83 ετών κατά προσέγγιση, Ωστόσο, η ηλικία των θυμάτων εγκλημάτων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης καλύπτει το χρονικό διάστημα από 8 έως 17 έτη, παρ' ότι η σεξουαλική κακοποίηση διαπράττεται και σε μικρότερες ηλικίες. Η μεγαλύτερη συχνότητα «θυματοποίησης» παρατηρείται στις ηλικίες από 8-14 ετών περίπου και αφορά και στα δύο φύλα , κορίτσι.ή αγόρι. Η ιδιότητα του θύματος αναφέρεται συνήθως πχ μαθήτρια προκειμένου να τονίσουν το νεαρό της ηλικίας του Στις περιπτώσεις που το παιδί-θύμα εργάζεται και αναφέρεται στην είδηση (σπάνια) και πρόκειται για αλλοδαπό που ασκεί χειρονακτικό επάγγελμα.

Με λίγα λόγια, τα κυριότερα χαρακτηριστικά του αδικήματος σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, όπως προκύπτουν από την κάλυψή τους από τον έντυπο τύπο, παρατηρήσαμε ότι γενικά, η έμφαση δίνεται περισσότερο στην παρουσίαση των στοιχείων που περιλαμβάνει το αστυνομικό δελτίο: Δηλαδή πέρα από τα κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά που περιγράφουν περισσότερο τον δράστη και λιγότερο το θύμα, παρουσιάζεται ο τόπος πηερμική τοποθεσία, και ο τρόπος τέλεσης της πράξης της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, η σχέση μεταξύ δράστη και θύματος, αν υπάρχει συρροή άλλων αδικημάτων, τα κίνητρα που οδήγησαν στη πράξη ή/και άλλα στοιχεία σχετικά με το εν λόγω αδίκημα, περιγράφονται σε γενικές γραμμές τελείως επιφανειακά χωρίς να αναλύονται τα βαθύτερα τα αίτια. .

Επί πλέον, καταστάσεις που συνδέονται με την τέλεση της πράξης, όπως το κοινωνικό πλαίσιο διάπραξης εγκλημάτων, οι τρόποι αντιμετώπισης του θύματος, τα προβλήματα που προκύπτουν από τη σεξουαλική κακοποίηση, και η περαιτέρω τύχη του δράστη και του παιδιού θύματος σπανίως αναφέρονται, αφού η παρουσίαση γίνεται πάντα από τη σκοπιά αυτού που παρέχει την πληροφορία, που είναι κυρίως η αστυνομία, όπως προαναφέραμε. Ωστόσο, η περιγραφή της είδησης για το έγκλημα εστιάζεται στις τυποποιημένες δραματικές αφηγήσεις, που διανθισμένες από «στερεότυπα» αξιολογικά επίθετα και χαρακτηρισμούς, περιγράφουν περισσότερο το προφίλ του δράστη λιγότερο του θύματος, είναι γεμάτες από ένταση και συναισθηματισμό, και στοχεύουν στον εντυπωσιασμό του κοινού, Δηλαδή, ο τύπος περιγράφει μονόπλευρα το έγκλημα, αποσιωπώντας το κοινωνικό πλαίσιο εκδήλωσής του, χρησιμοποιώντας έναν τυποποιημένο στερεοτυπικό λόγο.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΚΡΙΤΙΚΗΣ) ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΛΟΓΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ :

Στη συνέχεια, ακολούθησε η ανάλυση του λόγου με σκοπό την ευρύτερη κατανόηση του λόγου-ων παραβίασης των δικαιωμάτων των παιδιών θύματων σε σεξουαλικής κακοποίησης από τον έντυπο τύπο.για κάθε έτος ξεχωριστά ανάλογα με τα στοιχεία που διαθέτουμε.

Συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκε μέσω της μεθόδου της **κριτικής ανάλυσης του λόγου** μια ερμηνευτική εξέταση αποσπασμάτων ή/και άρθρων τετοιων περιπτώσεων που δημοσιεύθηκαν από τον τύπο , με σκοπό την κατανόηση του λόγου-ων αλλά και επιβεβαίωσης ή απόρριψης των υποθέσεων περί παραβίασης των δικαιωμάτων του παιδιού ή όχι.

1992 ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΔΙΚΑΩΜΑΤΩΝ

Όσον αφορά τα θύματα, παρατηρήσαμε ότι σε περιπτώσεις εγκλημάτων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης όπου τα θύματα είναι ελληνόπουλα η αναφορά σε προσωπικά δεδομένα, οικογενειακό υπόβαθρο, στενό περιβάλλον, συνθήκες διαβίωσης κλπ. είναι μηδαμινή ή και ανύπαρκτη σε σύγκριση με περιπτώσεις όπου τα θύματα είναι αλλοδαπής καταγωγής και προέλευσης . , στην οποία δημοσιεύονται περισσότερες λεπτομέρειες. Πιο αναλυτικά, τηρώντας όμως όλες τις επιφυλάξεις διότι το υλικό μας δεν είναι πλήρες, διαπιστώσαμε ότι μόνο σε μία περίπτωση που το θύμα είναι ένα ελληνόπουλο ηλικίας 10 χρόνων σε δημοσίευμα της Απογευματινής γίνεται λόγος για το κοινωνικό – οικογενειακό υπόβαθρο με λεπτομέρειες:

«.....ανήλικη κόρη Σ.Κ η οποία βρισκόταν στην τρυφερή ηλικία των 10 χρόνωνη μικρούλα ζούσε ένα πραγματικό μαρτύριο και από φόβο δεν

αποκάλυπτε σε κανέναν το φοβερό δράμα της.«Η συμπεριφορά τηςτον τελευταίο καιρό κίνησε τις υποψίες του πραγματικού της πατέρα στον οποίο τελικά αποκάλυψε τις «ορέξεις» και τις πράξεις του 37χρονου οικοδόμου» **(Απογευματινή 21/7/92)**

Απ' την άλλη οφείλουμε να αναφέρουμε, ότι σε μια άλλη περίπτωση που επρόκειτο για ένα 13χρονο κορίτσι από τη Λαμία δεν γίνεται καμία αναφορά σε οτιδήποτε έχει σχέση με το κοινωνικό υπόβαθρο, παρά στο ότι ένας από τους βιαστές ήταν ο αγαπημένος της. Σ' αυτό το σημείο, αξίζει να σημειώσουμε ότι αυτό που μας ενδιαφέρει είναι το γεγονός σαν είδηση, δηλαδή το έγκλημα της σεξουαλικής κακοποίησης και ως εκ τούτου, δεν υφίσταται λόγος ο δημοσιογράφος να υπεισέρχεται σε προσωπικά δεδομένα όπως είναι εμφανές στο παρακάτω απόσπασμα, το οποίο είναι χαρακτηριστικό για την εν λόγω περίπτωση.

«Ομαδικός βιασμός 13χρονης στη Λαμία από τέσσερις νεαρούς, ανάμεσα στους οποίους και ο αγαπημένος της», **(Ελεύθερος Τύπος 13/8/92)**

Τώρα, αναφορικά με τα αλλοδαπά θύματα διαπιστώσαμε μία τρομολαγνεία του τύπου όπου σε γλώσσα με ιδιαίτερα συναισθηματικά και ιδεολογικά φορτισμένο ύφος δημοσιεύονται λεπτομέρειες σχετικά με το παρελθόν, το παρόν, σχέση γονέων μεταξύ τους, τόπο κατοικίας κλπ., καθώς και λεπτομέρειες μετά τη τέλεση του εγκλήματος. Δηλαδή, στοιχεία που μαρτυρούν, υπονοούν, ή βοηθούν στο να «μαντέψουμε», μεταξύ άλλων, τη ταυτότητα του θύματος. Έτσι, είναι πιθανόν να στιγματίζεται το θύμα και η δευτερογενής θυματοποίηση να προκύπτει μέσα από τη δημοσιογραφική κάλυψη. Παρακάμπτοντας λοιπόν, τον σεβασμό της ιδιωτικής σφαίρας, του πόνου και της δυστυχίας τονίζουν συγκεκριμένα στοιχεία αναζητώντας τις

αιτίες και εντοπίζοντας τες σε άτομα και καταστάσεις, όπως είναι φανερό στα παραδείγματα που ακολουθούν:

«... η μικρή Κάτια ήρθε πριν από ενάμιση χρόνο από το ΚαζακστάνΤο κουρέλιασμα μιας ψυχής που φωλιάζει σ ένα κορμί 9 χρόνων ...Ανήλικη Ρωσοπόντια Μ. . Κάτια, αγνώστου πατρός και της Ράνιας, κάτοικος Ασπροπύργου Αττικής, αγνώστου διευθύνσεως. Έτσι ξεκινούσε το ενημερωτικό σημείωμα της Ασφάλειας για την υπόθεση του λιγνού ψηλού κοριτσιού με τα ξανθά κοντά μαλλιά και τα πετρώλ μάτια..... Ο πατέρας της έμεινε πίσω στον Πόντο. Η μάνα συζεί με άλλον άντρα στον Ασπρόπυργο. Για τα παιδιά της μικρή η φροντίδα. Πού καιρός για στοργή στις παράγκες της προσφυγιάς». **(Ελευθεροτυπία 6/8/92)**

«Το 14χρονο κοριτσάκι που έζησε το «μεγαλείο» της απανθρωπιάς, μόνο και μόνο επειδή θέλησε να πιάσει δουλειά για να βοηθήσει οικονομικά τη φτωχή οικογένειά της, αναγνώρισε αργότερα στο Τμήμα τους βιαστές της.» **(Ελεύθερος Τύπος 23/9/92)**

Από την ανάλυση της αρθρογραφίας μας δόθηκε η εντύπωση ότι εκείνη την εποχή ο δημοσιογράφος δεν είναι σε θέση να διακρίνει την διαφορά μεταξύ ενημέρωσης και τρομολαγνείας. Κατανοεί ότι η λεπτομερής απόδοση και προβολή της είδησης σε γλώσσα αξιολογικά φορτισμένη που προσλαμβάνει χαρακτήρα δραματοποιητικό, με άρθρα συναισθηματικά φορτισμένα και τονισμένα με αρνητικούς ή/και υπερβολικούς χαρακτηρισμούς, θεωρείται αφ' ενός αξιόπιστη ενημέρωση και αφ'ετέρου ασπίδα προστασίας του παιδιού θύματος και εσκεμμένος στιγματισμός του δράστη-παραβάτη. . Κατά συνέπεια, προσβάλλουν το τεκμήριο της αθωότητας του δράστη –ως τιμωρία προς παραδειγματισμ/ο- και κατ' επίφαση προστατεύουν τα δικαιώματα του παιδιού, ενώ στην ουσία τα παραβιάζουν Με αυτό τον τρόπο, , εξυπηρετεί

τους στόχους, εντυπωσιασμός –προσέλκυση του αναγνώστη, αύξηση της ειδησεογραφικής αξίας από τη μία, και κέρδος των ιδιοκτητών από την άλλη. Έτσι, πιστεύουμε ότι το (τότε) κοινό θεωρούσε ότι η δημοσιοποίηση (συγκεκριμένων στοιχείων εξασφαλίζει «πλήρη προστασία» στα παιδιά θύματα σε εγκλήματα σεξουαλικού χαρακτήρα.

1994 ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Σε αυτό το μέρος της έρευνας, δεν θα κάνουμε κάποια ανάλυση σχετικά με την παραβίαση δικαιωμάτων (παιδιού) , διότι θα παραθέσουμε παρακάτω λεπτομερή σχετική ανάλυση μας για την υπόθεση Δουρή, η οποία συνέβη τον Ιανουάριο του 1994.

Υπόθεση Δουρή

Στις αρχές του 1994 η ιστορία του Μανώλη Δουρή συγκλόνισε την Ελλάδα και προκάλεσε πρωτοφανές ενδιαφέρον σ' όλα τα κοινωνικά στρώματα, με αποτέλεσμα να αποτελέσει και πρώτο θέμα στα ΜΜΕ.

Η περίπτωση αυτή, επειδή αφορούσε κατά κύριο λόγο στην σεξουαλική κακοποίηση και στη δολοφονία του 6χρονου παιδιού από το πατέρα του, παραμένει μία από τις χαρακτηριστικότερες στα ελληνικά ποινικά χρονικά της εποχής, στα ήθη και τις αξίες αλλά και στη ιδιοσυγκρασία του κοινωνικού σώματος, ενώ δεκαπέντε χρόνια αργότερα δεν είναι λίγοι εκείνοι που εξακολουθούν να θυμούνται αυτό το έγκλημα

Σ' αυτό το σημείο αξίζει να σημειώσουμε ότι οι φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου του εγκλήματος – θεσμικοί πρωταρχικοί προσδιοριστές - αποτελούν τη βασική πηγή πληροφόρησης στην ειδησεογραφία για το

έγκλημα. Αυτοί, σ' ένα πρώτο επίπεδο καθορίζουν τα όρια και το περιεχόμενο της «συζήτησης»; Συγκεκριμένα, η αστυνομική έρευνα θα καθορίσει την αρχική διατύπωση της ιστορίας, μέσα από τη δικαστική εκκαθάριση της υπόθεσης, από τον τρόπο με τον οποίο θα 'αξιολογηθούν τα πραγματικά περιστατικά, η σοβαρότητα της πράξης, η προσωπικότητα, επικινδυνότητα του εγκληματία, κλπ. θα προσδιορίσουν τα επί μέρους θέματα της συζήτησης (St. Hall, 1988, σελ. 354 και επ., Α Κουκουτσάκη,, σελ 450

Ήδη από τα δημοσιεύματα των πρώτων ημερών η κοινωνική αντίδραση, τόσο επίσημη όσο και άτυπη, παρείχε το βασικό πλαίσιο για τη διατύπωση της ιστορίας της υπόθεσης Δουρή γενικά, καθώς ταυτόχρονα, κατά την άποψή μας, μέσα από αυτή (κοινωνική αντίδραση) επιχειρείται η συγκρότηση ή η σκιαγράφηση της εικόνας του δράστη και κάποια ερμηνεία της αναπαράστασης εγκληματικής πράξης, καθώς επιστρατεύονται όλοι οι μηχανισμοί του έντυπου τύπου.

Όπως αναφέραμε, οι φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου του εγκλήματος (πρωταρχικοί προσδιοριστές), σ' ένα πρώτο επίπεδο, αποτελούν τη βασική πηγή πληροφόρησης της ειδησεογραφίας του εγκλήματος που καθορίζουν σε ένα μεγάλο μέρος τη διατύπωση της ιστορίας ενός εγκλήματος (Κουκουτσάκη σ. 450) .σε όλη τη διάρκεια που παραμένει στο στόχο της 31 Δεκεμβρίου 1993.. Ο ο ελαιοχρωματιστής **Μανώλης Δουρής**, οικογενειάρχης με επτά παιδιά, προσέρχεται ανάστατος στο Αστυνομικό Τμήμα της Ερμιόνης στην Αργολίδα, προκειμένου να δηλώσει την εξαφάνιση του 6χρονου γιου του Νίκου. Το παιδί αναζητείται στη περιοχή από την αστυνομία. τα μέλη της οικογένειας του και τους γείτονες. Τελικά, ξημερώματα πρωτοχρονιάς 1994,ο ίδιος ο πατέρας μαζί με το μεγαλύτερο γιο

του βρίσκει το παιδί του νεκρό και εμφανώς κακοποιημένο σωματικά και σεξουαλικά.

Η πόλη αναστατώνεται από την αγριότητα της πράξης. Το φαινόμενο επεκτείνεται σε όλη την Ελλάδα, και, τηλεοπτικοί σταθμοί και έντυπα βομβαρδίζουν το κοινό. Προχωρώντας οι έρευνες, αλλά και μετά από διαδοχικές αρνητικές ή και αντιφατικές καταθέσεις που δίνει ο Δουρής ομολογεί ότι αυτός βίασε και σκότωσε το ίδιο του το παιδί! Αιτία, κατά τον ίδιο, μια αόριστη ασθένεια που τον κυριεύει και τον μεταμορφώνει: **«Με έπιαναν κρίσεις και δεν έβλεπα μπροστά μου. Ο καθένας στη θέση μου το ίδιο μπορεί να έκανε».**

Πράγματι, η υπόθεση Δουρή γίνεται πρώτο θέμα παντού: στην τηλεόραση, στο ραδιόφωνο, στις εφημερίδες. Το «σήριαλ» ξεκινά:

Ο Τύπος προκειμένου να δημιουργήσει το βασικό πλαίσιο αναπαράστασης του εγκλήματος και των πρωταγωνιστών του, από τις πρώτες του δημοσιεύσεις και μετά, και συγκεκριμένα, από τη στιγμή της σύλληψης - αποκάλυψης του εγκλήματος, της προφυλάκισης αλλά και σ' όλη τη την περίοδο που διήρκεσε η δίκη αναζήτησε τη νομιμοποίηση των θέσεων του από ειδικούς και έγκυρες πηγές, όπως ιατροδικαστές, εγκληματολόγους, ψυχολόγους, αστυνομικούς ή και άλλους φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου. Ακολουθούν χαρακτηριστικά παραδείγματα:

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ 3/1/94

«Τριάντα χρόνια ιατροδικαστής δεν έχω δει ποτέ τέτοια φρικαλεότηταΤο παιδί ήταν σε φρικτή κατάσταση Έίχε κακοποιηθεί τόσο πολύ σεξουαλικά και με τόση αγριότητα που αν ο θάνατος δεν είχε προέλθει από ασφυξία, τότε θα είχε προέλθει από την κακοποίηση.».

ΈΘΝΟΣ 4/1/94

«Από τις απεχθέστερες περιπτώσεις του είδους» χαρακτηρίζει την περίπτωση του πατέρα-κτήνους η καθηγήτρια εγκληματολογίας Αλίκη Μαραγκοπούλου υποστηρίζει: «Έχουμε μπροστά μας μία πολύ βαριά εγκληματική προσωπικότητα....»

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 3/1/94

«Το Ανθρωπόμορφο κτήνος της Ερμιόνης δεν προκάλεσε μόνο σοκ στον απλό κόσμο, αλλά και σε μας τους ψυχολόγους που βρισκόμαστε καθημερινά αντιμέτωποι με περίεργες καταστάσεις. Ο πατέρας αυτός είναι ένα άτομο που ψυχοπαθολογικά πάσχει σε πολύ σοβαρό βαθμό. Για πρώτη φορά στα χρονικά της επιστήμης καλούμαστε να μελετήσουμε ένα τέτοιο άτομο και να βρούμε τα αίτια που το οδήγησαν σε μια τόσο βάνουση πράξη επισημαίνει ο ψυχολόγος Ρήγας Βασιλόπουλος»

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 3/1/94

«Οι αστυνομικοί που τον ανέκριναν έλεγαν πως μέσα σ' αυτόν τον άνθρωπο ελλόχευε ένα παρανοϊκό τέρας που ξύπνησε και εκτονώθηκε πάνω στο ίδιο του το σπλάχνο».

Εξ' άλλου, η παράλληλη δημοσίευση αναλυτικών περιγραφών που αφορούσαν την κατάσταση που βρέθηκε το παιδί-θύμα μετά τη πράξη καθαυτή (σεξουαλική κακοποίηση, και τις κακώσεις που υπέστη (το μικρό παιδί κλπ), ανεξάρτητα από το γεγονός του θανάτου του, συνεπάγεται την περαιτέρω ενίσχυση της κοινωνικής αντίδρασης και μάλιστα την κατάφωρη παραβίαση των δικαιωμάτων του μικρού Νικολάκη.

«Λυπάμαι που αυτός ο άνθρωπος ήταν πατέρας. Αυτό το παιδί πόνεσε πολύ! Το πόνεσε και το βασάνισε. Και μετά το πέθανε»

(Ελεύθερος Τύπος 3-1-94 – ιατροδικαστής)

«Οι κακώσεις στις περιπρωκτικές χώρες ήταν πολύ βαριές.... Στους γλουτούς του είχε τσιμπήματα που προέρχονταν από πηρούνι.

Απογευματινή 19-1-94

Ως εκ τούτου, είναι προφανές ότι το παιδί θύμα, πέραν του ότι ανήκει σε μία κατ' εξοχήν θυματοποιημένες ομάδες, εξιδανικεύεται και μέσα από τη συμβολική αναπαράσταση που απορρέει από τον λόγο του έντυπου τύπου.

Ενδεικτικά:

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 3/1/94

«ξανθός άγγελος της Ερμιόνης, άμοιρο αγοράκι, το άψυχο κορμάκι, άτυχος Νικολάκης»

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ

«εξάχρονο αγοράκι, άτυχος Νικολάκης»

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

«Τραγικό θύμα», εξάχρονο αγγελούδι, ξανθόμαλλος Νίκος »

Σ' ένα δεύτερο επίπεδο, διαπιστώσαμε ότι στη διαμόρφωση της κοινωνικής αντίδρασης, δεν αγνοήθηκε και η ύπαρξη του κοινωνικού υποστρώματος του Δουρή. Αυτό σε συνδυασμό με τους πρωταρχικούς προσδιοριστές, αναζητήθηκε μέσα από τις συνεντεύξεις, συγγενών, φίλων και γειτόνων κλπ. Έτσι, ο λόγος των μελών της τοπικής κοινωνίας, πέρα από το γεγονός ότι αφενός απέδωσε στο δράστη συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, και αφετέρου σ' όλη την οικογένεια ,τροφοδότησε και με ορισμένα στοιχεία τον τύπο, και ως εκ τούτου συμμετείχε κατά ένα ποσοστό στη διαμόρφωση της αναπαράστασης της άτυπης κοινωνικής αντίδρασης που προβλήθηκε από τις εφημερίδες,.

Όσον αφορά τον δράστη ²²³ από τα πιο ενδεικτικά παραδείγματα της άτυπης κοινωνικής αντίδρασης είναι τα παρακάτω δημοσιεύματα τα, οποία αναφέρονται στις θέσεις, δηλώσεις ή και ;αντιδράσεις του κοινού της τοπικής κοινωνίας και τη δύναμη της κοινής γνώμης, ενώ εκ παραλλήλου σκιαγραφούν το πορτρέτο του δράστη Δουρή.

Πιο αναλυτικά, ο τύπος, τη πρώτη ημέρα αποκάλυψης του εγκλήματος μέσα από αφηγηματικές και αναπαραστατικές τεχνικές που αφορούσαν το θέμα των αντιδράσεων ή/και ειδικότερα της αγανάκτησης του κοινού σε άτυπο επίπεδο, έγραφε:

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 3/1/94

« ...Και η είδηση απλώθηκε σαν μαζικό ηλεκτροσόκ από το Κρανίδι στην Ερμιόνη και από εκεί στο Ναύπλιο και σ' όλη τη χώρα....Το αστυνομικό τμήμα του Κρανιδίου πολιορκήθηκε από δεκάδες αγριεμένους ανθρώπους που ζητούσαν να πάρουν στα χέρια τους τον παιδοκτόνο...».

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 3/1/94

«Συγκλονισμένο το Πανελλήνιο μπροστά στην εξιχνίαση του ειδεχθέστερου σεξουαλικού εγκλήματος των τελευταίων δεκαετιών»

ΈΘΝΟΣ 3/1/94

«Φρίκη και οργή διακατέχει όλους τους κατοίκους της Ερμιόνης μετά τη τερατώδη πράξη που στιγμάτισε για πάντα το χωριό τους».

²²³ Βλ. Κουκουτσάκη Α., «Εγκληματικό στερεότυπο και ΜΜΕ – Ιδεολογίες του εγκλήματος και το θέμα της κοινωνικής συναίνεσης», στο: «Εγκληματίες και θύματα στο κατώφλι του 21ου αιώνα», ΕΚΚΕ, Αθήνα, 2000, σελ. 455

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ

« ... Η βία και η φρικαλεότητα ... δεν περιγράφεται με λέξεις»» Σαν να το είχαν ξεσκίσει λύκοι» είπε χαρακτηριστικά ένας από τους κατοίκους της Ερμιόνης που είδε από κοντά το σώμα του Νίκου»

«Κατηγορούσε οικογενειάρχες ότι είχαν βιάσει τα παιδιά του, που στη πραγματικότητα κακοποιούσε ο ίδιος και αποσπούσε μεγάλα χρηματικά ποσά»

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 4/1/94

Φοβόταν το αγοράκι το ξύλο από το πατέρα του, γιατί όλο το χωριό λέει για τον Δουρή πως «ήταν σατράπης με τα παιδιά του»

Σ' αυτό το σημείο αξίζει να αναφέρουμε ότι ο τύπος μπήκε και στο σπίτι του Δουρή.

Εδώ, οφείλουμε να σημειώσουμε ότι η εμμονή του τύπου – εφημερίδων στη περιγραφή λεπτομερειών (για δραματοποιημένες και συγκινησιακά φορτισμένες στιγμές) που προκαλούν εντυπωσιασμό και γενικότερα, επιδρούν στο θυμικό του αναγνώστη, καταχράται και παραβιάζει τα δικαιώματα της ιδιωτικότητας, και προσωπικών δεδομένων της οικογένειας του δράστη, προκειμένου να μανητίσει τα βλήματα και το ενδιαφέρον του κοινού.. Έτσι πέρα από τον ίδιο τον Δουρή, και κυρίως το παιδί θύμα, παρατηρούμε ότι (σε ρητορικό επίπεδο), διαπομπεύεται, στιγματίζεται και απορρίπτεται κοινωνικά ολόκληρη η οικογένεια. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

«Όμως ο 12χρονος Ηλίας έχει περασμένο στη ζώνη του παντελονιού του ένα σουγιά «για καλό και για κακό, όταν βγαίνει από το σπίτι» και ξέρει πως θα τον βρίζουν σαν πατήσι στο σχολείο, γι' αυτό λέει να μη γυρίσει στην Πέμπτη δημοτικού» Ελεύθερος Τύπος 5/1/94

«Θύματα αυτής της υπόθεσης τα επτά παιδιά της οικογένειας που χθες ξέσπασαν μπροστά μας; «Ό,τι κακό και να γινόταν στη γειτονιά, έλεγαν τα Δουράκια το έκαναν» φωνάζει αγριεμένος ο 12χρονος Ηλίας ...

κανένα από τα παιδιά δεν ξέρει γράμματα. Τα μεγάλα έβγαλαν το Δημοτικό με το ζόρι. Όμωςδεν μπορούν να γράψουν ούτε το όνομά τους....Τα παιδιά έκλεβαν και μας ...απασχολούσαν συνεχώς» Έθνος 4/1/94

«Είναι ψέμματα αυτά που λένε. Ο πατέρας μου μας χτυπούσε. Πάρα πολλές φορές είχε ξεσπάσει πάνω μας. Αλλά ποτέ δεν μας είχε πειράξει, όπως εννοείτε εσείς..., είπε με νόημα η μεγαλύτερη από τις κόρες του, η 15χρονη Άννα, για την οποία τα στόματα λένε ότι χρησιμοποιούσε για να βγάλει χρήματα» Απογευματινή 4/1/94

«Μέσα στο σπίτι φτώχεια, συμβιβασμένη όμως με στέρεο και φωτορυθμικά, με βίντεο, με τηλεοράσεις.Οι θείοι των παιδιών είναι σίγουροι ότι υπάρχει κάποιο κύκλωμα γύρω από το γαμπρό τους και πιέζουν τα παιδιά να πουν όσα και για όσους ξέρουν. Εκείνα όμως φοβούνται». Ελευθεροτυπία 4/1/94

Ο ρόλος της μητέρας απ' την άλλη , δεν λειτούργησε απενοχοποιητικά από τη κοινωνία και τους ειδικούς. Διότι, στη μητέρα αποδόθηκε μεγάλη ευθύνη για τη σεξουαλική κακοποίηση και τη δολοφονία του 6χρονου παιδιού.

Όμως, η άτυπη κοινωνική αντίδραση δεν περιορίστηκε μόνο εκεί., διότι: όπως μας λέει ο Τύπος της εποχής, όταν ο Δουρής κρίνεται προφυλακιστέος και, από τις φυλακές της Τίρυνθας μπαίνει στην κλούβα του Μεταγωγών για να μεταφερθεί στις Φυλακές της Κέρκυρας, οι συγκρατούμενοί του ορμάνε αρειμανίως πάνω του και τον γρονθοκοπούν. Όταν πια φτάνει στις φυλακές, τα χαρακτηριστικά του προσώπου του είναι αλλοιωμένα. Μάλιστα, καί οι εκεί κρατούμενοι, του διαμηνύουν ότι θα τον λυντσάρουν. Γιατί, η κοινωνία της φυλακής έχει τους δικούς της νόμους ! ..

Συγκεκριμένα, ο τύπος της εποχής έγραψε τότε:

«Τη στιγμή μάλιστα που ο πατέρας – κτήνος πέρασε τη σιδερένια πόρτα της φυλακής, οι έγκλειστοι τον υποδέχτηκαν με άγριες διαθέσεις. «Φύγε από εδώ κτήνος. Δεν σε θέλουμε ανάμεσά μας. Θα σε καθαρίσουμε. Δεν θα

φύγεις ζωντανός ...Στο μικρόκοσμο των φυλακών της Τίρυνθας όλοι είναι εξαγριωμένοι από τη παρουσία του Δουρή. «Κανείς από μας δεν είναι αγγελούδι. Αλλά αυτό που έκανε ο άντρας αυτός δεν μπορούμε να το ανεχτούμε»λένε χαρακτηριστικά. Απογευματινή5/1/94
“...ένας από τους βαρυποινίτες όρμησε εναντίον του και χτυπώντας τον του όρμησε και του είπε: « Κάθαρμα θα σε κάνουμε κομμάτια» .”
Ελευθεροτυπία 7/1/94

Ταυτόχρονα, ο Τύπος βομβαρδίζει το κοινό με τη διεξαγωγή γκάλοπ και δειγματοληπτικών σφυγμομετρήσεων στους δρόμους της Αθήνας, απ’ όπου κατεγράφη η (άτυπη) ετυμηγορία της κοινής γνώμης. Διότι, όσο περνούν οι ημέρες, ατέρμονες συζητήσεις περί θανατικής ποινής¹_εμφανίζονται στην πρώτη γραμμή, τόσο από τους φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου όσο και από το ίδιο το λαό. Με λίγα λόγια, λαϊκή απαίτηση ; η (ήδη κλασική) κρεμάλα στο Σύνταγμα. Ή μάλλον θα λέγαμε, οι πολίτες «απαιτούν» την εσχάτη των ποινών που ήταν σε ισχύ και τα σχετικά επιχειρήματα ;

«.....αξίζει να πεθάνει με τον ίδιο ακριβώς τρόπο» είπε στον «Ε.Τ.» η **Δήμητρα Ιορδανίδου** Ελεύθερος Τύπος 4-1-94

Νίκος Παπαλυμπέρης μαθητής Β’ Λυκείου « ...πρέπει να τον βασανίσουν και να τον σκοτώσουν με τον ίδιο τρόπο που σκότωσε κι αυτός το παιδί του» Απογευματινή 4-1-94

«Είναι ένα τέρας που πρέπει να βασανιστεί και να κρεμαστεί στην Ομόνοια» μας λέει **Παναγιώτης Μαραγκέλης φοιτητής,** και συνεχίζει **«είναι ένας παρανοϊκός δολοφόνος»** Απογευματινή 4-1-94

«Εκτέλεση θέλει αυτό το κτήνος» μας λέει συγκλονισμένη η **Μαρία Βουλγαράκη.** Απογευματινή 4-1-94

«Να τον κάψουν ζωντανό» λέει ο **Γιώργος Νικολάου** Απογευματινή 4-1-94
«Όλοι βγήκαν από τα σπίτια και έτρεξαν μπροστά στις κάμερες για να κάνουν αποκαλύψεις και να ζητήσουν «θάνατο» για τον «πατέρα....κτήνος». Έθνος 4-1-94

Αλλά στη πρώτη του ομολογία, αρχικά, ακόμα και ο ίδιος ο Δουρής μονολογώντας ξεστομίζει την καταδίκη του:

«Είμαι ένα μεγάλο κτήνος, αφού κατάφεραν τα χέρια μου με απάνθρωπο τρόπο να κάνουν αυτό που έκαναν. Για μένα δεν έπρεπε να υπάρχει ούτε σωτηρία ούτε λύπηση, μόνο βασανισμός μέχρι να πεθάνω».

Εδώ, απεικονίζονται «αβίαστα» τα συναισθήματα και «επώνυμα», οι θέσεις ή/και απόψεις των καθημερινών ανθρώπων που συνάντησε ο ρεπόρτερ(ς) στους δρόμους της Αθήνας σχετικά με την ποινή που πιστεύουν ότι αρμόζει στον «φερόμενο» δράστη Μανώλη Δουρή.

Παράλληλα, παρουσιάζονται απ' όλες τις εφημερίδες έρευνες που αφορούν το ευρύ και παγκόσμια γνωστό και μείζον ζήτημα, αυτό της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, το οποίο «δυστυχώς» ανακινείται με αφορμή την εν λόγω υπόθεση.

Παρόλα αυτά το τεκμήριο αθωότητας, θεμέλιος λίθος του νομικού πολιτισμού, είναι σαφές και απέριπτο: **«Κάθε πρόσωπο τεκμαίρεται αθώο μέχρι να αποδειχθεί νόμιμα η ενοχή του».** Για την περίπτωση ομολογίας του δράστη, δεν υπάρχει καμιά απολύτως εξαίρεση. Στα χαρτιά, όμως.

Στη συνέχεια; η δίκη ξεκινάει στο Κακουργιοδικείο Κορίνθου. Τα φώτα της δημοσιότητας και τα βλέμματα του κοινού στραμμένα στον πατέρα και κατηγορούμενο ως δολοφόνο, Μανώλη Δουρή. Ο κατηγορούμενος στο μεταξύ έχει αλλάξει στάση, έχει αναιρέσει την ομολογία του και υποστηρίζει ότι είναι αθώος! Δεν υπάρχει πια στο προσκήνιό του η αρρώστια που τον καταπονεί και τον μεταμορφώνει, ούτε η προτροπή να τον βασανίζουν μέχρι το θάνατό του!

Εδώ, θα θέλαμε να παρατηρήσουμε σε όλη τη διάρκεια της δίκης, η εικόνα του δράστη δεν μεταβάλλεται καθόλου, διότι τόσο το ίδιο το δικαστήριο και τα ΜΜΕ, όσο και το ακροατήριο μέσα και έξω απ' αυτό, εξακολουθούν να λειτουργούν εξ' ίσου, ιδιαίτερα ενοχοποιητικά, αυστηρά και απόλυτα, Χαρακτηριστικό είναι ότι: **«ξαφνικά μια γυναίκα από το πλήθος έξω από το δικαστήριο τον χαστούκισε»**, ενώ **«χειροκροτήματα και μπράβο ακούστηκαν από το ακροατήριο όταν ακούστηκε η καταδίκη του από τον Πρόεδρο.**

Με λίγα λόγια, η επίσημη κοινωνική αντίδραση επαληθεύει και επικυρώνει την άτυπη, συνηγορώντας για τη διατήρηση της κοινωνικής συναίνεσης. Δηλαδή, όπως διατυπώνει η Ξένια Βαρβαρέσου: **«...το άκαμπτο και αυστηρό εγκληματικό στερεότυπο που διαμορφώνεται κάτω από την επίδραση των πρωταρχικών προσδιοριστών και μέσα από το ιδιόμορφο φιλτράρισμα των ΜΜΕ δίνει τέλειο άλλοθι για την άτυπη κοινωνική αντίδραση»**

Ωστόσο, αξίζει να αναφέρουμε ότι εκείνες τις μέρες, Ο καθηγητής Εγκληματολογίας **Γιάννης Πανούσης** δηλώνει στην εφημερίδα **Ελευθεροτυπία** 21-3-94 ότι «από «την έκθεση πραγματογνωμοσύνης των εγκληματολογικών εργαστηρίων της Ασφάλειας του Τμήματος Χημείου «μπορεί να τεθεί εν αμφιβόλω η ταυτότητα του δολοφόνου του παιδιού». Μπορεί άλλος να είναι ο βιαστής κι άλλος ο δολοφόνος». Πράγματι, σχετικό πόρισμα των εργαστηρίων αναφέρει ότι στα ρούχα του παιδιού βρέθηκαν τρίχες γεννητικών οργάνων που δεν ανήκουν στον Μανώλη Δουρή!

Ο συνήγορος υπεράσπισης, **Βασίλης Καρύδης**, (**Ελευθεροτυπία**:24-11-94) αναφέρει ότι πριν καταδικαστεί ο Μανώλης Δουρής, για τον οποίο πιστεύει ακράδαντα ότι είναι αθώος, δεν έγινε ούτε ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη

που είχε ζητήσει η υπεράσπιση του κατηγορούμενου, ούτε έλεγχος με DNA των τριχών που είχαν βρεθεί στο στόμα και στον πρωκτό του θύματος. «*Είναι μια μυστηριώδης υπόθεση*», είπε ο δικηγόρος του Μανώλη Δουρή «*και πιστεύω, ότι δεν εξετάστηκε όπως έπρεπε, πριν βγει η απόφαση*».

Εξ' άλλου, η **Μαρία Πανταζή**, η μοναδική γυναίκα ένορκος στη δίκη του Δουρή ήταν η μόνη που μειοψήφησε, κρίνοντας ότι έπρεπε να γίνει ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη για την κατάσταση της υγείας του Δουρή. (*Ελευθεροτυπία*:4-12-94). Εδώ πιστεύουμε ότι το γεγονός ότι η υπόθεση Δουρή απασχόλησε για τη φρικαλεότητά της το πανελλήνιο, θα μπορούσε να μεταφραστεί και σαν μεγαλύτερο βάρος για την πλάτη του ενόρκου – ων. Επί πλέον, πρέπει να τονίσουμε ότι οι παραπάνω απόψεις που δημοσιεύει και ο τύπος της εποχής «ενδέχεται», κατά την άποψή μας, να υπονοούν κάποια αμφισβήτηση της αποτελεσματικότητας των κρατικών θεσμών.

Τελικά, η πρωτοβάθμια απόφαση, , είναι αυτή που έχει ληφθεί από καιρό από την κοινωνία, οι δικαστές – τακτικοί κι ένορκοι -την επισημοποιούν και θέτουν την μεγάλη σφραγίδα του Κράτους. Με ομοφωνία του Δικαστηρίου ο κατηγορούμενος κηρύσσεται ένοχος και απαγγέλλεται ποινή φυλάκισης 1 έτους για ασέλγεια, κάθειρξης 20 ετών για βιασμό και ισόβιας κάθειρξης για ανθρωποκτονία από πρόθεση με ενδεχόμενο δόλο σε ήρεμη ψυχική κατάσταση, ενώ του στερούν και τα πολιτικά του δικαιώματα για 10 χρόνια. . Στο ακροατήριο επικρατεί ευφορία και η τάση προς το περίφημο περί δικαίου αίσθημα δείχνει να ικανοποιείται. Όχι, όμως, ολοκληρωτικά. Όχι ακόμα...

Τυχόν λάθη, πλημμέλειες, κακή εκτίμηση των αποδείξεων ή ελλιπούς αιτιολογία της απόφασης δεν εξετάστηκαν ποτέ. Η δικαιοσύνη δεν επιλήφθηκε της υπόθεσης σε δεύτερο βαθμό και ούτε γνωμοδότησε το Ακυρωτικό δικαστήριο.

ΤΑ ΜΜΕ – ως μέσο - είχαν κατακερματίσει το τεκμήριο αθωότητας Τέλος, ο Δουρής απαγχονίζεται στις εξωτερικές τουαλέτες των φυλακών Τρίπολης κι δίνει τέρμα στην υπόθεση και στη ζωή του συγχρόνως. Το ημερολόγιο έγραφε 25 Φεβρουαρίου του 1996.

Ωστόσο, όπως συμβαίνει στην Εγκληματολογία, το σεξουαλικό έγκλημα έχει, όπως αναφέραμε στο θεωρητικό μέρος της παρούσας, πολλαπλές επιδράσεις. Έτσι και η περίπτωση του Μανώλη Δουρή επέδρασε σε μία άλλη περίπτωση που συναντήσαμε στα πλαίσια της έρευνάς μας για το 1994. Συγκεκριμένα, η υπόθεση αφορούσε ένα 27χρονο θείο που βίαζε την 8χρονη ανηψιά του από το καλοκαίρι του 1993, όπως αποκαλύφθηκε τότε, με αφορμή την προβολή της υπόθεσης Δουρή από την τηλεόραση Η φράση κλειδί (φόβητρο) της μητέρας «τα παιδάκια πεθαίνουν όταν τα βιάζουν οι μεγάλοι» έφερε στο φως την τραγωδία ενός 8χρονου κοριτσιού στην Καλαμάτα, που ομολόγησε ότι με απειλές υπέκυπτε στις ορέξεις του θείου της.
(Απογευματινή 8-1-94)

Δεν θα εκφράσω γνώμη για το αν ο Δουρής ήταν ή όχι ένοχος, αφού δεν έχω κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει τίποτα από τα δυο. Θα παρατηρήσω όμως κι εγώ ότι τα ΜΜΕ, που θεωρητικά υπάρχουν για να προασπίζουν τα δικαιώματα των πολιτών, στην πράξη εξαλείφουν εν προκειμένω κάθε, θεωρητικά αυτονόητο, κεκτημένο του ανθρώπου – πολίτη για «30 αργύρια κέρδος»... Εντύπωση επίσης κάνει το πόσο εύκολα μπορεί να οχλοποιηθεί (συγνώμη για την γλωσσοπλαστική προσπάθεια αλλά δεν έβρισκα άλλη λέξη) η κοινή γνώμη, πόσο εύκολα μπορεί να επηρεαστεί ώστε να καταλήξει στα συμπεράσματα, σωστά ή εσφαλμένα δεν έχει σημασία, που κάποιοι θέλουν.

Και πόσο εύκολα και απερίσκεπτα τα δικαστήρια υποκύπτουν στις προσταγές του όχλου... σχετικά με την σαρωτική δύναμη του μέγα δικαστή, των ΜΜΕ και όχι μόνο.

Σε περιπτώσεις όπου μια εγκληματική πράξη είναι ιδιαίτερα σκανδαλιστική από ηθικής πλευράς, η κοινή γνώμη εγείρεται εναντίον του βασικού υπόπτου.

Τροφοδοτώντας αυτή τη θέση των πολιτών και τελικά, ικανοποιώντας την, πετυχαίνεις πολύ περισσότερα από υψηλή τηλεθέαση.

Ο κόσμος που αντιδρά, που διψά για εκδίκηση και απονομή δικαιοσύνης (για αίμα επί της ουσίας), μέσα από αυτή τη διαδικασία και την επιβεβαίωση της θέσης του εκτονώνεται.

Ενδεχομένως, «ξορκίζει τα λοιπά κοινωνικά κακά» και βιώνει την ψευδαίσθηση μιας δίκαιης κοινωνίας. Πολλαπλά τα οφέλη λοιπόν

1995 ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Διακρίνουμε ότι ο τύπος στην προσπάθειά του να «πληροφορήσει» τον αναγνώστη παραβιάζει το δικαίωμα της αξιοπρέπειας και της ιδιωτικότητας. Συγκεκριμένα, παρατηρήσαμε ότι ο συνδυασμός αποκάλυψης- παρουσίας στοιχείων που αφορούν την ταυτότητα του δράστη σε σχέση με το θύμα μπορεί εύλογα να αποκαλύψει και την ταυτότητα του παιδιού θύματος. Επίσης, η δημοσίευση λεπτομερειών σχετικά με τη ψυχική κατάσταση του θύματος, όχι μόνο αποτελεί καταπάτηση των προσωπικών δεδομένων του ανήλικου θύματος –ων, αλλά θίγει και την προσωπικότητά του-ους. Το απόσπασμα που ακολουθεί είναι χαρακτηριστικό των παραπάνω παρατηρήσεων

«ο 64χρονος Νικόλαος Χρηστέλλης και θύμα η 16χρονη τότε και 19χρονη τώρα Ε.Κ. Ο δράστης σύμφωνα με το κατηγορητήριο, από τις 21 Απριλίου έως τις 5 Μαΐου 1992, βίασε μέσα στο σπίτι του τη 16χρονη κόρη της γυναίκας με την οποία συζούσε

Η 16χρονη αντιμετώπιζε στο παρελθόν ψυχολογικά προβλήματα και μετά την φιλοξενία της στο Ψυχολογικό Κέντρο Βόρειας Ελλάδας επέστρεψε το 1992 στο σπίτι της, όπου δέχθηκε την επίθεση του πατριού της». Απογευματινή 16.02.95

Στο επόμενο παράδειγμα γίνεται εύκολα κατανοητό ότι ο λεπτομερής τρόπος με τον οποίο η Απογευματινή προβάλλει αυτό το περιστατικό αποβλέπει στον εντυπωσιασμό και τη συγκινησιακή φόρτιση του αναγνώστη:

Εί είναι προφανές, ότι προσβάλλει αρχικά το δικαίωμα της αξιοπρέπειας του παιδιού-ων θύματος-ων με τη χρήση των λέξεων βίαζε, εξέδιδε και «εκπαίδευε, τις οποίες μάλιστα περιέγραφε αναλυτικά στο περιεχόμενο του άρθρου, θυματοποιώντας το παιδί-ια κατ' επανάληψη.

Όμως, δεν αρκείται μόνο σε αυτό διότι συνεχίζει κάνοντας λόγο ότι το περιστατικό ήρθε στην επιφάνεια μετά από «καταγγελία του Σταύρου Καρ., πατέρα ενός από τα παιδιά», ενώ στο τέλος του άρθρου μας αποκαλύπτει το μικρό όνομα του παιδιού «Χρήστος, το επάγγελμα της μητέρας «παραδουλεύτρα», καθώς και ότι «ο Χρήστος μίλησε χθες στον ANT-1 για την πιο άσχημη σελίδα της ζωής του» Δηλαδή, στοιχεία τέτοια που αφ' ενός ενδέχεται να οδηγήσουν στη ταυτότητα του παιδιού θύματος και αφ' ετέρου παραβιάζουν τα βασικά δικαιώματα του παιδιού θύματος, όπως της αξιοπρέπειας, παιδικής ηλικίας, των προσωπικών δεδομένων, όπως διαφαίνεται και στο παρακάτω άρθρο :

«ο 34χρονος «σάτυρος» φυσικομαθηματικός Μιχάλης Δεληγιάννης, ο οποίος κατηγορείται ότι βίαζε, εξέδιδε και «εκπαίδευε» ανήλικα αγόρια

στην πορνεία και την κλοπή, ύστερα από καταγγελία του Σταύρου Καρ., πατέρα ενός από τα παιδιά, που έπεσε στα χέρια του Δεληγιάννη.....[...]...

Ο 34χρονος με σπουδές στο Παρίσι, μόνιμος κάτοικος Γαλλίας από το καλοκαίρι του '93 μέχρι τον Σεπτέμβριο του '94, σύχναζε στην Κουμουνδούρου, στην πλατεία Κολωνού, απ' όπου «χτυπούσε» τα ανήλικα θύματά του. Στους υπεύθυνους των ξενοδοχείων δήλωνε ότι είναι παιδιά του ή ανίψια του. Όταν όμως τελείωνε η διασκέδασή τους με τα παιγνίδια και τα μακροβούτια ...έβαζε τα παιδιά στο αυτοκίνητό του και τα...συμβούλευε να μπαίνουν σε μονοκατοικίες και να κλέβουν, Δεν δίσταζε βέβαια να ρίχνει τους πιτσιρικάδες στην αγκαλιά «κυρίων» με τοαζημείωτο. Οκτώ από αυτά τα παιδιά ενοπίστηκαν από την Ασφάλεια και ...μίλησαν για την σεξουαλική τους κακοποίηση τόσο από τον ίδιο όσο και από φίλους του, καθώς και για τις κλοπές που τα εξανάγκαζε να κάνουν

Ο 14χρονος σήμερα Χρήστος ήρθε μαζί με την οικογένειά του πριν από 8 χρόνια από την Τουρκία. Η μητέρα του εργάζεται ως παραδουλεύτρα.Για την πιο άσχημη σελίδα της ζωής του μίλησε χθες στον ANT-1 ο μικρός Χρήστος» Απογευματινή 16.02.1995

1996 ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Το 1996, διακρίναμε συνεχή και θα λέγαμε «ανεξέλεγκτη» καταπάτηση των στοιχειωδών δικαιωμάτων των ανήλικων θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης. Εδώ ο τύπος σε μια «αποτυχημένη» κατά την άποψή μας προσπάθεια να «ενημερώσει» το αναγνωστικό κοινό, χρησιμοποιεί συχνά το λεκτικό εντυπωσιασμό και «σκανδαλώδεις περιγραφές» υπακούοντας στη λογική της δραματοποίησης της καθημερινής ειδησεογραφίας και του εντυπωσιασμού του αγνώστη αλλά και αύξησης της ειδησεογραφικής αξίας. Αναλυτικότερα, παρατηρήσαμε ότι ο έντυπος τύπος διαπνέεται από ένα πνεύμα αντιδεοντολογικής τρομολαγνείας στα περισσότερα δημοσιεύματα τέτοιων περιστατικών που εντοπίσαμε για το 1996.

Η ανάλυση των άρθρων περιπτώσεων σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού ανέδειξε μία ποικιλία στοιχείων που συνιστούν την καταπάτηση των δικαιωμάτων των παιδιών θυμάτων. Εκείνο μάλιστα που μας εντυπωσίασε ήταν ότι όλες οι εφημερίδες του δείγματός μας δυστυχώς, άλλοτε περισσότερο, όπως η Απογευματινή, " και Ελεύθερος Τύπος και άλλοτε το Εθνος και λιγότερο πχ η Ελευθεροτυπία, δημοσιεύοντας με απαράδεκτο τρόπο περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων, πιστεύουμε, υποτάχθηκαν στο κυνήγι του κέρδους.

Πιο συγκεκριμένα, παρατηρήσαμε ότι ο τύπος μέσα από μια μυθιστορηματική δραματική αφήγηση παρουσίασε τις περιπτώσεις εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων, δημοσιεύοντας λεπτομέρειες που οδηγούσαν στην αποκάλυψη της ταυτότητας των θυμάτων. Αναλυτικότερα, διαπιστώθηκε η δημοσίευση στοιχείων όπως ο βαθμός και το είδος συγγένειας του θύματος και του φερόμενου δράστη καθώς και η οικογενειακή τους κατάσταση που

είναι στοιχεία που οδηγούν σε αποκάλυψη της ταυτότητας. Άλλες λεπτομέρειες που δημοσιεύονταν είναι, ενδεικτικά, ο ακριβής τόπος ή η γεωγραφική καταγωγή του θύματος και του φερόμενου δράστη και στοιχεία της ηλικίας τους ή/και της σύλληψής.

Παραθέτουμε ενδεικτικά τα άρθρα καθαυτά ή/και αποσπάσματα από τις τέσσερις εφημερίδες του δείγματος κατ' αλφαβητική σειρά:

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ 23-10-1996

Παιδί διαλυμένης οικογένειας η μικρούλα Θ.Σ. μαθήτρια της Δ' τάξης δημοτικού ζούσε ένα εφιάλτη που είχε τη μορφή του 48 χρονου Εμμανουήλ Ονοράτου ο οποίος ασελγούσε πάνω της κατ'εξακολούθη για σχεδόν 4 χρόνια. Ο δράστης συζούσε με την γιαγιά του κοριτσιού Θεόπη Μαρκοπούλου και εργαζόταν σε γραφείο κηδειών. Μαζί του είχε πάρει και τον μεγάλο αδελφό της μικρής μαθήτριας τον 11χρονο Α.Σ., ο οποίος αντί να πηγαίνει σχολείο και να ζει όπως τα περισσότερα παιδιά της ηλικίας του καθάριζε πτώματα μαζί με τον «παππού». Στο σπίτι της γιαγιάς ζούσαν τα τελευταία χρόνια και τα πέντε εγγόνια της αφού η μητέρα τους Κα ερίνα Συριανού, σύμφωνα με μαρτυρίες γειτόνων και φίλων δεν ενδιαφερόταν για αυτά.

ΕΘΝΟΣ 26-7-1996

«ΠΑΤΕΡΑΣ - κτήνος, βίαζε την μόλις 13 χρόνων κόρη του και μάλιστα την απειλούσε, ότι αν μιλήσει θα της κάνει μεγαλύτερο κακό. Το περιστατικό έχει αναστατώσει την κοινωνία των Σερρών, έχει ως θύμα μια 13χρονη μαθήτρια της Α' τάξης γυμνασίου, η οποία αναγκάστηκε να υποκύψει στα ζωώδη ένστικτα του ίδιου του πατέρα της από φόβο και απόγνωση.

Ο 38χρονος ταξιτζής Ν.Δ. πλησίαζε ερωτικά την κόρη του Ελένη, αρκετά συχνά και δύο φορές την βίασε παρά φύση. Ο Ν.Δ. παρενοχλούσε σεξουαλικά την Ελένη εδώ και αρκετούς μήνες. ..[...] . Στις έξι τα ξημερώματα κι ενώ όλοι κοιμόντουσαν, ο Ν.Δ., που όπως ισχυρίστηκε στον Εισαγγελέα ,[...], γύρισε μεθυσμένος και πήγε στο δωμάτιο της Ελένης και της ζήτησε να τον ακολουθήσει στη τουαλέτα. [...] Εκεί της έβγαλε τα ρούχα και την βίασε πολλές φορές, αν και η μικρή έκλαιγε και τον παρακαλούσε να την αφήσει γιατί πονούσε. Όλη την υπόλοιπη μέρα ήταν στεναχωρημένη κι έκλαιγε. Η μητέρα της την πίεσε..[...] και αναγκάστηκε να ομολογήσει τα όσα φοβερά συνέβησαν με τον πατέρα της. [...] Σύμφωνα με πληροφορίες, ο Ν.Δ. παρενοχλούσε σεξουαλικά και τα άλλα δύο παιδιά του, ένα αγόρι κι ένα κορίτσι, τα οποία είναι μικρότερα σε ηλικία από την Ελένη.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 22-10-1996

«Η ΥΠΟΘΕΣΗ βγήκε χθες στη δημοσιότητα για να προστεθεί στα αλεπάλληλα κρούσματα παιδεραστίας που βγαινουν στον αέρα και να κλονίσει ακόμη μία φορά την ελληνική κοινωνία.

Ο δράστης Εμμανουήλ Ονοράτος, 48χρονο ανθρωπόμορο τέρας, δούλευε σε γραφεία κηδειών κουβαλώντας στεφάνια σε νεκρώσιμες τελετές. Συζούσε με τη γιαγιά του 9χρονου κοριτσιού, ένα από τα έξι παιδιά μιας διαλυμένης οικογένειας, που η μητέρα της το παρέδωσε στην δική της μητέρα για να ζήσει «καλύτερα». Στο ίδιο δημοσίευμα έ έγραφε:

.... »Εφιάλτης Όταν η γιαγιά έλειπε από το σπίτι της Αμφιάλης, ξυπνούσε ο εφιάλτης για το απροστάτευτο αγγελούδι. Την πρώτη φορά

που το τέρας ασέλγησε πάνω στο τρυφερό κορμάκι του ήταν «γιορτή»:
Πρωτοχρονιά του 1993. Δέσμιο στο μαρτύριο της σεξουαλικής
κακοποίησης από τα έξι του χρόνια σφράγιζε το στοματάκι του- από
φόβο – και τίποτα δεν έλεγε σε κανέναν, ώσπου το κτήνος προσπάθησε
το πρωί της Κυριακής να το βιάσει παρά φύση. [...]

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 22-10-1996

«**Βιασμός και αποπλάνηση ανηλίκου**» είναι οι κατηγορίες που αντιμετωπίζει, μετά την προσαγωγή του στον εισαγγελέα, ο Εμμανουήλ Ονοράτος, 48 χρόνων. Σύμφωνα με την Αστυνομία ο Ονοράτος, συνελήφθη προχθές το μεσημέρι, στο σπίτι του στον Πειραιά, διότι την ίδια μέρα είχε ασελγήσει στην 9χρονη εγγονή της συζύγου του. Κάτι που διέπραττε σε βάρος της μικρής κάθε τόσο εδώ και τέσσερα χρόνια. Πρώτη φορά είχε ασαμποπλανήσει το μικρό κοριτσάκι τον Ιανουάριο του '93. Από τότε όποτε έβρισκε την ευκαιρία οδηγούσε το παιδάκι στο σπίτι του και ασελγούσε σε βάρος του. Από τα μέλη της οικογένειας κανένας δεν είχε καταλάβει τίποτα. Μέχρι προχθές που κάποιος ειδοποίησε την Αστυνομία για όσα είχε υποστεί το κοριτσάκι ηλικίας μόλις εννέα χρόνων». Εν προκειμένω, ακολουθεί ανάλυση της υπόθεσης σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων Γεράσιμου Σαμαρά.

ΥΠΟΘΕΣΗ ΣΑΜΑΡΑ

Στις αρχές Σεπτεμβρίου του 1996, η υπόθεση του Γεράσιμου Μπίλη Σαμαρά συγκλόνισε την Ελλάδα και προκάλεσε πρωτοφανές ενδιαφέρον σ' όλα τα κοινωνικά στρώματα, με αποτέλεσμα να αποτελέσει και πρώτο θέμα στα ΜΜΕ και να παραμείνει μία από τις χαρακτηριστικότερες στα ελληνικά ποινικά χρονικά της εποχής, στα ήθη και τις αξίες αλλά και στη ιδιοσυγκρασία του κοινωνικού σώματος

Συγκεκριμένα, ο Γεράσιος Μπίλης Σαμαράς, συνταξιούχος, χειριστής εκσκαφέα, πατέρας τριών παιδιών, συνελήφθη τον Σεπτέμβριο του 1996 στα Κ. Πατήσια ύστερα από καταγγελίες κοριτσιών που σύμφωνα με την κατηγορία από το 1996 «δρούσε» στις περιοχές Πατησίων, Γαλασίου και Ν. Φιλαδέλφειας παρασύροντας και βιάζοντας ανήλικα κορίτσια στο ειδικά διαμορφωμένο φορτηγό του. Μάλιστα, μαγνητοφώνουσε τα «κατορθώματά» του και εκβίαζε τις μικρές να μη μιλήσουν.

Η υπόθεση Σαμαρά έρχεται στην επικαιρότητα κι αρχίζει να απασχολεί τα ΜΜΕ. Εκτενή ρεπορτάζ σχετικά με την είδηση του βιασμού και της αποπλάνησης κατ' εξακολούθηση και κατά συρροή ανήλικων κοριτσιών από τον Σαμαρά καλύπτουν από τις 5 Σεπτεμβρίου 1996 τις σελίδες του τύπου :

Ενας **«υπάνθρωπος», «αδίστακτος παιδεραστής»** κι **«αδίστακτος διαφθορέας μικρών κοριτσιών»** , [.....] **«οικογενειάρχης πατέρας τριών παιδιών που φάνταζε ανώτερος πάσης υποψίας ήταν ο διαφθορέας τουλάχιστον 30 ανήλικων κοριτσιών»**: **«Κοντός , παχουλός με κοινή εμφάνιση και προβλήματα καρδιάς»** **«ένας διεφθαρμένος 51 ετών, που, τολμούσε δέκα χρόνια να βάζει τόση φρίκη όση βγαίνει από τις αλλεπάλληλες εκτονώσεις των ορέξεών του πάνω στα κορμιά μικρών κοριτσιών, ακόμη και δώδεκα ετών»**· ··· και **«μάθαινε στα τραγικά**

θύματά του τα μυστικά του έρωτα που το τραγικό μπερδεύονταν με το γελοίο» Ελεύθερος Τύπος 06.09.1996, Έθνος 5.09.96

Είναι ο «Γεράσιμος Μπίλης Σαμαράς -51χρόνων γνωστός με το ψευδώνυμο «Μάκης», χειριστής μηχανημάτων έργων (Συνταξιούχος ΙΚΑ), κάτοικος Πατησίων (Κουρμούλη 48)». **Απογευματινή 05.09.1996**

⁸ Σύμφωνα με «μια πληροφορία | ο πατέρας του (Μπίλη Σαμαρά) που ήταν ράφτης στο επάγγελμα, διακατεχόταν κι εκείνος από το ίδιο πάθος και επρόκειτο για κληρονομικό πρόβλημα» **Έθνος 06.09.1996**

Από τις παραπάνω, περιγραφές, είναι προφανές ότι η έμφαση που δίνεται από τον έντυπο λόγο στη συμπεριφορά και την προσωπικότητα του δράστη μέσα από τους λεκτικούς προσδιορισμούς και χαρακτηρισμούς που του προσδίδει τον παρουσιάζει ανεπιφύλακτα ως ένοχο από τη στιγμή της σύλληψης και χωρίς να λαμβάνει υπ' όψη το τεκμήριο της αθωότητας, ενώ συγχρόνως έρχεται να αναδείξει τόσο την κοινωνική επικινδυνότητα του (δράστη), όσο και τη σοβαρότητα της πράξης ως κυρίαρχα σημεία. Με άλλα λόγια, το άτομο που κακοποιεί σεηουαλικά ανήλικα κορίτσια , ως κίνδυνος για τη διατήρηση του κυρίαρχου συστήματος αξιών αποτελεί την κυρίαρχη αναπαράσταση του έντυπου λόγου. Αξίζει να σημειώσουμε βέβαια ότι τα στοιχεία που επιλέγει να αποκαλύψει ο τύπος πχ ακριβή διεύθυνση κατοικίας, λεπτομέρειες σχετικές με το οικογενειακό υπόβαθρο ή την καταγωγή καταπατούν το δικαίωμα της. Ιδιωτικότητας και των προσωπικών δεδομένων.

Εξ' άλλου, αναφορές, σχόλια και κρίσεις για το κίνητρο που οδήγησε τον δράστη στη πράξη, και τις συνθήκες τέλεσης των κατ' εξακολούθηση βιασμών. αποτυπώνονται παραστατικά με τη περιγραφή ανατριχιαστικών λεπτομέρειών με τρόπο και λεξιλόγιο καυστικό που υποδηλώνει ειρωνία, γελοιοποίηση και αποτροπιασμό στο πρόσωπο του δράστη, Διακρίνουμε ότι ο λόγος του συντάκτη με βασικό πυλώνα το κέρδος, προκειμένου να προσελκύσει το ενδιαφέρον του κοινού, υπεισέρχεται πολλές φορές με «σκανδαλώδη» τρόπο σε απολύτως προσωπικά, «λεπτά» θέματα που οφείλουν να μην θίγονται λόγω καταπάτησης στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων του.. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι παράλληλα θυματοποιεί και προσβάλλει βάνουσα την αξιοπρέπεια των ανήλικων θυμάτων.. Και δεν αρκείται μόνον σε αυτό διότι διαπομπεύει ακόμα και ένα από τα παιδιά του ή/και όλη του την οικογένεια (Σαμαρά). Τα αποσπάσματα που ακολουθούν είναι χαρακτηριστικά αφού απεικονίζουν τον τρόπο-ους που ο τύπος (δια) χειρίσθηκε την είδηση της υπόθεσης , όσον αφορά τη δράση, το κίνητρο και τις συνθήκες τέλεσης του εγκλήματος:

Αρχίζοντας με το ιστορικό της δράσης του δράστη

«Η ειδεχθής δράση του 51χρονου συνταξιούχου του ΙΚΑ Γεράσιμου Μπιλη Σαμαρά ξεκίνησε το 1986 , όταν απολάνησε ένα 13χρονο κορίτσι. Στη συνέχεια το τέρας που δούλευε στο παρελθόν ως χειριστής εκσκαφέα, διεύρυνε το βρόμικο κύκλο του δελεάζοντας αρχικά τα μικρά κορίτσια με διάφορα ποσά, εκβιάζοντάς τα μετά και τέλος αναγκάζοντάς τα να του γνωρίσουν με διάφορες φίλες τους και συμμαθήτριες τους. Ο υπάνθρωπος μάλιστα δεν δίστασε να αποπλανήσει ακόμα και μια 13χρονη φίλη του μικρού του γιουί». Ελεύθερος Τύπος 5/9/1996

Το κίνητρο που οδηγούσε τον δράστη στην αποπλάνηση και βιασμό των ανήλικων κοριτσιών αποτυπώνεται από τα έντυπα μέσα ενημέρωσης με τα λόγια του ίδιου του δράστη, έτσι όπως αποκάλυψε και κατόπιν ομολόγησε στον εισαγγελέα, με τρόπο που να ελκύει το ενδιαφέρον του κοινού :

Στους αστυνομικούς που τον εξέτασαν μετά τη σύλληψή του έλεγε ότι «γινόταν άλλος άνθρωπος όταν κατόρθωνε να βάλει στο χέρι του κάποιο ανήλικο κορίτσι» Έθνος 5/9/1996

«... έχω ένα ανεξήγητο πάθος που δεν μπορώ να το χαλιναγωγήσω» παραδέχτηκε ο παιδεραστής , ο οποίος δεν δίστασε να κακοποιήσει σεξουαλικά ακόμη και τη 14χρονη φίλη του γιου του. Έθνος 6/9/1996

Ωστόσο, όλες οι εφημερίδες του δείγματός μας επιμένουν σε μεγάλο βαθμό, στην παρουσίαση των συνθηκών και της τοποθεσίας κάτω από τις οποίες διεπράττετο το κατ' εξακολούθηση έγκλημα. Μάλιστα, η περιγραφή των συνθηκών κάτω από τις οποίες τελέστηκε το έγκλημα δίδονται με παραστατικότητα σε σημείο που να προκαλεί, να σοκάρει και να φορτίζει συγκινησιακά το κοινό. Ενδεικτικά:

Του άρεσαν όμως και τα ομαδικά όργια. Έθνος 6/9/1996

....«δρούσε» στις περιοχές Πατησίων, Γαλασίου και Ν. Φιλαδέλφειας «ψαρεύοντας» τα θύματά του έξω αο σχολεία κι καφετέριες τα οποία στη συνέχειαΜάζευε δυο-τρία κοριτσάκια, τα έβαζε μεσ' το κλειστό φορηγάκι του, που είχε μετατρέψει σε χώρο οργίων Ελευθπια 6/9 ,|
ένα «Φολκς Βάγκεν» van, και τα οδηγούσε στο βασιλείο του στην Πάρνηθα» , κι εκεί ικανοποιούσε το ακόρεστο πάθος του Έθνος 6/9/96

«-...τον έπιασαν .στην Πάρνηθα επί το έργον μέσα στο φορτηγάκι του το είχε μετατρέψει σε κινητή γκαρσονιέρα.. Μαζί του, σε αδαμιαία περιβολή βρέθηκαν δύο κορίτσια δίδυμες αδελφές . Η μία σε πλήρη περίπτυση με τον παιδεραστή και η άλλη δίπλα για να παρακολουθεί τα.....τεκταινόμενα». Απογευματινή 5/9/1996

«Πολλά από αυτά τα κορίτσια τα βίαζε παρά φύσιν και κατά φύσιν ενώ το διαστραμένο μυαλό του δεν σταματούσε εκεί. Την ώρα που αυτός επιδιόταν σε σεξουαλικά όργια, υποχρέωνε άλλα κορίτσια που είχε μαζί του να παρακολουθούν τις ερωτικές του επιδόσεις και μάλιστα κόμπαζε.» Έθνος 6/9/96

Μάλιστα, Σύμφωνα με το προανακριτικό υλικό,ο αδίστακτος εκμαυλιστής κόλλαγε την αιχμή μαχαιριού στον λαιμό κάποιων κοριτσιών και έτσι έκαμπε τις όποιες αντιστάσεις τους»
Απογευματινή 6/9/1996

Ο χώρος μέσα στο φορτηγάκι του ήταν ειδικά διαμορφωμένος και γινόταν διπλό κρεβάτι , ενώ είχε ιφροντίσει να μαγνητοφωνεί τις ερωτικές του πράξεις με τα ανύποπτα παιδιά. Αυτό το έκανε για να τα εκβιάζει, , ώστε να μη μπορούν να πουν τίποτε στην αστυνομία και στους δικούς τους.

*«Αν τολμήσεις και πεις τίποτα στην Αστυνομία,
θα μοιράσω αυτή τη κασέτα που άκουσες και 'που
ακούγεται καθαρά η φωνή σου και θα σε κάνω ρεζίλι
των σκυλιών σε γνωστούς και φίλους και δεν θα έχεις μούτρα
να βγεις ξανά στη κοινωνία....»* έλεγε σε μια κοπέλα 13,5
χρόνων λίγο μετά τον βιασμό της Έθνος 6/9/1996

«Εκτός όμως από το φορτηγό του πήγαινε ανήλικες και στο σπίτι του όταν τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας απουσίαζαν» Ελεύθερος Τύπος 5/9/1996

Είναι προφανές ότι η επιλεκτική παρουσίαση αλλά και ο ίδιος ο τρόπος της παρουσίασης από τα ΜΜΕ, με τις πομπώδεις εκφράσεις και τις συναισθηματικά επιφορτισμένες λέξεις, λεπτομερειών από τον τρόπο δράσης του θύτη φανερώνουν μια προσπάθεια προβολής αφενός του εγκληματικού στερεοτύπου και αφετέρου της ατομικοκεντρικής προσέγγισης του εγκλήματος. Συνέπεια αυτού, οποιαδήποτε κίνηση του δράστη ερμηνεύεται μέσα στα πλαίσια της εγκληματικής του προσωπικότητα ²²⁴

224 Ibid, σελ 463-480

Απ' την άλλη, στοιχεία της προδικασίας για τη βεβαίωση του εγκλήματος, ήτοι οι μαρτυρίες των ανήλικων θυμάτων διαρρέουν και δημοσιεύονται παρά την εξωτερική μυστικότητα της ανάκρισης που επιβάλλει η ποινική δικονομία. Έτσι, η εξαιρετικά λεπτομερής περιγραφή των καταθέσεων των θυμάτων σε συνδυασμό με τη κριτική και τα σχόλια των δημοσιογράφων που αρθρογραφούν συμπληρώνουν την ειδησεογραφική κάλυψη της υπόθεσης. -- Εδώ, ο τύπος πιστεύουμε, μπροστά στο κυνήγι του κέρδους και των μετρήσεων, ενδιαφέρεται ουσιαστικά για τον εντυπωσιασμό και την έλξη του κοινού και όχι την πληροφόρησή του. Ο σεβασμός στα δικαιώματα των ανήλικων θυμάτων βιασμού είναι ανύπαρκτος παρά τη σοβαρότητα του αδικήματος και των σοβαρών ίσως και ανίατων συνεπειών του, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, όπως έχουμε αναφέρει.

Διακρίνουμε ότι ο τύπος μέσα από τις αφηγηματικές και ρητορικές τεχνικές που χρησιμοποιεί, προσβάλλει κατάφορα τα δικαιώματα των ανήλικων θυμάτων βιασμού. Παρατηρούμε επί πλέον ένα «ανελέητο ανταγωνισμό» μεταξύ των εφημερίδων του δείγματος προκειμένου να «δελεάσουν» και να «εντυπωσιάσουν», που συνεπάγεται και την παραβίαση των δικαιωμάτων των ανήλικων θυμάτων πχ δικαίωμα της αξιοπρέπειας, το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή και των προσωπικών δεδομένων κλπ, με την Απογευματινή πρώτη σε σειρά «παραβιάσεων», δεύτερο το Έθνος και να ακολουθούν Ελεύθερος Τύπος και τελευταία η Ελευθεροτυπία ως πιο προσεκτική και σοβαρή. Έχει ενδιαφέρον να παραθέσουμε κάποια αποσπάσματα από όλες της εφημερίδες του δείγματος, από τα δημοσιεύματα που αναφέρονται στην προανάκριση. Στα κείμενα που ακολουθούν κυριαρχεί η εικόνα των ανήλικων θυμάτων αποπλάνησης και βιασμού από τον Σαμαρά:

Αρχίζοντας με την Απογευματινή:

«ΑΛΛΑ δύο κορίτσια βρέθηκαν και κατέθεσαν ότι ένοιωσαν τα πρώτα ερωτικά σκιρτήματα από τον αδίστακτο παιδεραστή που έπειθε τις ανήλικες ότι η πρόθεσή του ήταν να τις οδηγήσει εν είδει μαθήματος στα ερωτικά μονοπάτια για να γίνουν τέλειες ερωμένες στους άντρες τους όταν ενηλικιωθούν» 5/9/1996

«ΑΝΑΓΛΥΦΑ προκύπτει από τις αφηγήσεις των θυμάτων η σταδιακή μεταστροφή του χαρακτήρα τους καθώς στα 13 τους χρόνια άρχισαν να νοιώθουν πρωτόγνωρα ηδονικά σκιρτήματα στο κορμί τους από έναν «μεγάλο που ήξερε ότι δεν ήξεραν αυτές»

Από το προανακριτικό υλικό φαίνεται πως ενώ τα μικρά κορίτσια αρχικά είχαν τις αντιστάσεις τους σε όσα τους ζητούσε να κάνουν ο παιδεραστής, λίγο λίγο άρχισαν να υποχωρούν και να ενδίδουν.

Και όχι μόνο αυτό. Φεύγοντας από τις αμαρτωλές συναντήσεις με τον διαφθορέα τους οι μικρές έπαιρναν ένα «δωράκι», ένα χαρτζιλίκι που δεν ξεπερνούσε τις χίλιες δραχμές για να «πιούν το φραπεδάκι τους» στις καφετέριες, όπου σχολίαζαν άνετα μεταξύ τους τις νεοαποκτηθείσες εμπειρίες τους

“Ένα ζευγάρι χειροπέδες βρέθηκε στο μικρό φορηγάκι-γκαρσονιέρα Απετέλεσε το έναυσμα και κατηύθυνε την προανακριτική έρευνα και προς άλλους διαστροφικούς χώρους .

Κοπέλλες κατέθεσαν στο Τμήμα Ανηλίκων της Ασφαλείας Αττικής ότι πολλές φορές είτε για να κάμψει το δυναμικό τους είτε για λόγους ποικιλίας, ο παιδεραστής τις έδενε και προχωρούσε στην κατά φύσιν ή παρά φύσιν επαφή με τα θύματά του. Απογευματινή 6/9/1996

Τον ίδιο ρόλο έπαιξαν και οι 8 κασέτες που βρέθηκαν στη κινητή γκαρσονιέρα του δράστη. Από τις καταθέσεις προκύπτει ότι ο διαφθορέας μαγνητοφώνουσε τα πάντα. Από επιφωνήματα μέχρι επικλήσεως καιπαρακλήσεως των θυμάτων του. Μέσα στις κασέτες αυτές αποκαλύπτεται η αποδοχή των όσων διαδραματίζονταν μέσα στο φορητάκι, αλλά και ο δισταγμός ή ο φόβος για όσα θα ακολουθούσαν...[...] Και το τραγικό είναι ότι κάποια απ' αυτά τα κορίτσια που σήμερα συναισθάνονται που είχαν φτάσει, και ζητούν την τιμωρία του Μπίλη Σαμαρά ακούγονται στις κασέτες να τον ενθαρρύνουν να προχωρήσει γιατί πλέον είχαν πάρει τον κατηφορικό δρόμο που τους είχε ανοίξει ο εκμαυλιστής τους»

Ο Ελεύθερος τύπος δημοσίευε:

«Το σοκ όμως των αστυνομικών άρχισε να γίνεται ισχυρότερο, όταν οι δίδυμες αποκάλυψαν επτά ονόματα άλλων ανήλικων κοριτσιών με τα οποία ο Μπίλης κατά καιρούς είχε ομαδικά ή τη κάθε μία ξεχωριστά, σεξουαλικά όργια» 5/9/1996

«.προχθές, σύμφωνα με στοιχεία της Ασφάλειας, ο Μπίλης πήρε μέσα στο ειδικά διαμορφωμένο κλειστό φορητάκι του, δύο δίδυμα κορίτσια, 17,5 ετών, και τα μετέφερε στη Πάρνηθα όπου βίασε το ένα αναγκάζοντας το άλλο να ακούει» Ελευθεροτυπία 5/9/1996

Στη συνέχεια, καθώς ξετυλίγεται η υπόθεση και γίνονται πια γνωστές όλες οι πτυχές της, και ο Σαμαράς οδηγείται στον Εισαγγελέα ο έντυπος τύπος δεν χάνει την ευκαιρία να ασχοληθεί και με την οικογένεια του δράστη την οποία διαπομπεύει, στιγματίζει και περιθωριοποιεί, στο κυνήγι του εντυπωσιασμού αδιαφορώντας για κάθε δεοντολογία

«Φορώντας μαύρα γυαλιά που έκρυβαν το πρόσωπό της, έφθασε στην Εισαγγελία και η γυναίκα του, συνοδευόμενη από την ανηψιά της ».

Έθνος 6/9/1996

**«Βουβός θεατής σε όλα ‘οσα εκτυλίσσονταν η σύζυγος του παιδεραστή:
« Δεν μπορώ να πιστέψω τίποτε απ’ όσα λένε. Ημασταν διακοπές από τις 29 Ιουλίου. Έχουμε τρία παιδιά, δύο αγόρια κι ένα κορίτσι, τα οποία έχουν κρυφτεί...Ντρέπονται. Το ένα μου το αγόρι είναι στην εφηβεία. Δεν ξέρω τι θα απογίνουμε»** Απογευματινή 6/9/1996

Παρόμοια ο Ελεύθερος Τύπος δημοσιεύει:

**«Τραγική φιγούρα η σύζυγός του που αρνιόταν να πιστέψει;ι τα όσα απίστευτα ομολόγησε ο πατέρας των παιδιών της
Οι δικηγόροι αρνήθηκαν να αναλάβουν την υπεράσπισή του**

**Όσο για τους δύο μεγάλους γιους της «δεν ξέρουν που να κρυφτούν»
είπε , αφού το σπίτι τους μετά από τον κεραυνό που τον χτύπησε έχει γίνει «κ’εντρο διερχομένων» και ο ένας της γιός δίνει αύριο εξετάσεις
« Από την τηλε.οραση το μάθαμε « είπε η ανηψιά του. «Το φορτηγάκι λένε. Το αυτοκίνητο που πηγαίναμε εκδρομές» μονολογούσε η σύζυγος
« Ποιος το περίμενε ότι θα ψάχναμε για δικηγόρο;»** Ελεύθερος Τύπος 6/9/1996

Τέλος, η Ελευθεροτυπία έγραφε:

« Η γυναίκα του είπε ότι δεν είχε υποψιασθεί το παραμικρό για τη δράση του συζύγου της, ο οποίος «ερχόταν πάντα 8 με 9 το βράδυ στο σπίτι», ενώ το φορτηγάκι ήταν διακατασκευασμένο σε κρεβατοκάμαρα «γιατί με αυτό κάναμε χρόνια διακοπές».6/9/1996

Συγχρόνως όμως κάνει λόγο για την άτυπη κοινωνική αντίδραση κάνοντας αναφορά και στον λόγο κάποιων κατοίκων της γειτονιάς του Σαμαρά.....» :

[...η γειτονιά του δράστη δεν «επεσε από τα σύννεφα».. Μερικοί μάλιστα εξομολογήθηκαν ανωνύμως ότι «αργά ή γρήγορα περίμεναν να γίνει κάτι τέτοιο». Τον είχαν δει ακόμα και έξω από τα σχολεία της περιοχής να κάθεται μέσα στο φορτηγάκι του και να παρατηρεί...]

Στις 6 Σεπτεμβρίου 1996 Ο εισαγγελέας Ευγ. Παντιώρας άσκησε εις βάρος του (Μπ Σαμαρά) ποινική δίωξη για βιασμό κατ' εξακολούθηση και κατά συρροή, αποπλάνηση ανηλίκων κατ' εξακολούθηση και κατά συρροή, αρπαγή παιδιών να τα χρησιμοποιήσει σε ανήθικες ασχολίες,, έμπρακτη έργω εξυπβριση (αφορά τις κασέτες όπου ο Σαμαράς κατέγραψε τα όσα φρικτά έκανε και με τις οποίες εκβίαζε τα κοριτσάκια), παράνομη οπλοφορία (μαχαίρι που είχε μέσα στο φορτηγάκι).) 6/9/1996 εισαγγελέας Παντιώρας.

Στις 9 Σεπτεμβρίου 1996, οδηγείται στο 10^ο τακτικό ανακριτή για να απολογηθεί.

Σύμφωνα με πληροφορίες, παραδέχτηκε όλες του τις πράξεις, αλλά υποστήριξε ότι δεν βίασε καμία κοπέλλα, απλως τις «αποπλανούσε». Ο Σαμαράς κρίθηκε προσωρινά κρατούμενος και πήρε την άγουσα για τον Κορυδαλλό .Ελευθεροτυπία 9/9/1996.

(Ας σημειώσουμε, για το 2000 ,λόγω ανεπάρκειας στο υλικό μας σχετικά με την υπόθεση Σαμαρά, θα παραθέσουμε αποσπάσματα μόνο από την Ελευθεροτυπία)

Τέλος, τον Ιανουάριο του 2000, η δίκη ξεκινάει στο Μικτό Ορκωτό Εφετείο Αθηνών.Τα φώτα της δημοσιότητας και τα βλέμματα του κοινού στραμμένα στον ικατηγορούμενο. **«Εξι κατηγορώ, μία αθώωση»** έγραφε ο πηχυαίος τίτλος της Ελευθεροτυπίας στις 18 Ιανουαρίου και ο υπέρτιπλος που εξηγούσε περιληπτικά: **«. Έξι από τα κορίτσια-θύματα ζήτησαν την τιμωρία του, μία ανακάλεσε τη μήνυση»**. Ελευθεροτυπία 18.01.2000

Το άρθρο κάλυπτε την μισή σελίδα και αφού πρωταρχικά υπενθύμισε με λιγα λόγια το ιστορικό και το κατηγορητήριο αφιέρωσε το μεγαλύτερο μέρος στις αυτολεξί καταθέσεις των θυμάτων του Σαμαρά. Ήρχικά έγγραφε για το θύμα που ανακάλεσε τη μήνυση: **« Εκείνη ένα κορίτσι λίγο πριν τα 20 χρόνια της ζωής της, με υποθήκες έντονες για να ζήσει τον έρωτα, για να χαρεί τη νιότη της [...] Είναι ένα από τα θύματα που έπεσε στα δίχτυα του έρωτά του όταν ήταν ακόμη ανήλικη. {...} Είναι μία από τις κοπέλλες: η Βασιλική , η οποία στάθηκε απέναντι στους δικαστές και είπε χωρίς περιστροφές «Δεν θέλω να τιμωρηθεί....»**

Πρόεδρος: Σας ξεγέλασε. Σας έπιασε στα δίχτυα του....

«.....Συμφωνώ μαζί σας, αλλά δεν υπήρχε βιασμός. Πήγα μαζί του με τη θέλησή μου. Ανακαλώ τη μήνυσή μου....»

{...Η μεγαλύτερη με την οποία πήγαινε δεν ξεπερνούσε τα 15 χρόνια έλεγε στο δικαστήριο μια νεαρή κοπέλλα, η οποία έπεσε στα χέρια του με την δίδυμη αδελφή της. «Είμαστε 13 χρόνων τότε. Με πήγε στο φορτηγάκι του, στο βασίλειό του στην Πάρνηθα. Δεν καταλάβαινε από «όχι» και «μη». Μου έλεγε ότι θα πειράξει και την αδελφή μου. Φοβόμαστε...»

Κορίτσια, μαθήτριες που ακολούθησαν τα βήματά του χωρίς και οι ίδιες να γνωρίζουν γιατί. Η θέληση της «ερωτικής γνωριμίας», η «άγνοια κινδύνου», ούτε οι ίδιες μπορούσαν να εξηγήσουν τι τις έφερε στα χέρια του Σαμαρά....»Δεν ξέρω ίσως ο τρόπος που μιλούσε....Η προσωπικότητά του. Κάναμε έρωτα και εμένα προσωπικά δεν με απείλησε. Ήξερα ότι έβγαινε και με άλλα κορίτσια, αλλά εμένα προσωπικά αυτό δεν με απασχολούσε.....», κατέθεσε στο δικαστήριο, υπό το βλοσυρό βλέμα των δικαστών, η Ευαγγελία.

Πρόεδρος: Θέλετε να τιμωρηθεί;

»...**Ναι είπε εκείνη και έσκυψε το κεφάλι. «Να προσέχετε στη ζωή σας», την συμβούλεψε ο δικαστής** »**Τώρα πια προσέχω»** ψέλλισε εκείνη και **έφυγε γρήγορα, μακριά από την «ντροπή» της δημόσιας ομολογίας**

Εν τέλει στις 19 Ιανουαρίου η Ελευθεροτυπία δημοσιεύει ότιο πρόεδρος του Μικτού Ορκωτού Εφετών εκφώνησε την ποινή 19 χρόνων και 4 μηνών κάθειρξη για τον Γεράσιμο Μπίλη Σαμαρά. Ελευθεροτυπία 19.01.2000

Αξίζει να σημειώσουμε ότι από την έρευνα μας παρατηρήσαμε ότι με την πάροδο των χρόνων, πιστεύουμε ότι και η Ελευθεροτυπία υποκύπτει μπροστά στο κυνήγι και «παιχνίδι» του εντυπωσιασμού, με αποτέλεσμα να μην επιδεικνύει την απαραίτητη διακριτικότητα κατά την δημοσίευση- παρουσίαση κοινωνικών ευαίσθητων ζητημάτων, όπως στοιχείων από τα οποία μπορεί να προκύψει η ταυτότητα των θυμάτων βιασμού, στοιχεία από το παρελθόν τους τη περίοδο που ήταν ανήλικες, τη σχέση τους με τον δράστη, καθώς και άλλων προσωπικών δεδομένων που ενδέχεται να τους έχουν στιγματίσει. και να έχουν προσβάλλει την αξιοπρέπειά τους, αγνοώντας κάθε δεοντολογία, αλλά και ίσως λόγω απουσίας ή ανυπαρξίας ειδικευμένων επαγγελματιών.- δημοσιογράφων.

Αντιλαμβάνεται κανείς από τα αποσπάσματα που παραθέσαμε, ότι στα κείμενα της αρθρογραφίας, η «αφηγηματική ευρηματικότητα» της ρητορικής της γλώσσας που χρησιμοποιείται από τις εφημερίδες που εξετάσαμε αναφορικά με το σεξουαλικό έγκλημα με θύματα ανήλικους, εναπόκειται τις περισσότερες φορές στο τυποποιημένο λεξιλόγιο, τους επιθετικούς προσδιορισμούς, τα εκφραστικά κλισέ κλπ., τα οποία εδώ κινούνται στον άξονα έντυπος «τύπος-δημοσιογράφος» - εντυπωσιασμός και έλξη της προσοχής του αναγνώστη. Επί πλέον, παρατηρήσαμε ότι ο δημοσιογραφικός

λόγος , προσφεύγει στην μυθοπλαστική διατύπωση και «αισθητικοποίηση» του λόγου χρησιμοποιώντας στρατηγικές, όπως οι μεταφορές και παρομοιώσεις που διαμορφώνουν εικόνες, πάντα πιο «εκφραστικές», δυστυχώς όμως ενδέχεται και προσβλητικές.

Με άλλα λόγια, η γλώσσα που χρησιμοποιείται σε τέτοιου είδους δημοσιεύματα, επιδιώκει να συγκινήσει τον αναγνώστη, και περαιτέρω να ενισχύσει την αναγνωσιμότητα, προκαλώντας τον οίκτο («φτωχά αγγελούδια», «ανυπεράσπιστα πλασματάκια» κλπ), αναπαράγοντας στερεότυπα που δημιουργούν εντυπωσιασμό στο κοινό, όμως, σε βάρος της ψυχοσυναισθηματικής ευημερίας των παιδιών, παραβιάζοντας συγχρόνως τα βασικά δικαιώματά τους και θυματοποιώντας τα για δεύτερη φορά.

Η προβολή εξάλλου (προσωπικών) στοιχείων των ανηλίκων θυμάτων δεν δικαιολογείται από λόγους αυξημένου ενδιαφέροντος ή γενικότερου συμφέροντος. Νομολογιακά γίνεται δεκτό ότι *«Η ελευθεροτυπία και η ελεύθερη δημοσιογραφία, ασκούμενες στα πλαίσια της συνταγματικά κατοχυρωμένης ελευθερίας του τύπου (άρ. 14 Σ.) δεν επιτρέπεται να θίγουν την προσωπικότητα ανηλίκων, ιδίως ατόμων που δεν απασχολούν το κοινωνικό σύνολο»*

1997 ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Φτάνοντας στο 1997, θα θέλαμε να επιστημόσουμε: ότι η κυριότερη παρατήρηση είναι ότι όλες οι εφημερίδες του δείγματος δεν ακολουθούν μια και μοναδική σταθερή πολιτική, στον τρόπο παρουσίασης εγκλημάτων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης :

Άλλες φορές παρουσιάζουν στοιχεία που μπορεί να αποκαλυφθεί η ταυτότητα του παιδιού θύματος κι άλλες όχι . Πολλές φορές μάλιστα,

αυτοαναιρούνται ή αυτοακυρώνονται με το να μην διατηρούν μία και μόνη σταθερή θέση . Δηλαδή, πώς είναι δυνατόν από τη μία να αναφέρεται άμεσα ή έμμεσα ότι δεν θα γίνει αναφορά σε ονόματα και, στην επόμενη σειρά του ίδιου άρθρου να δημοσιεύονται στοιχεία που μπορεί να αποκαλύψουν τη ταυτότητα του παιδιού θύματος?

Ίσως, ακόμη οι δημοσιογράφοι δεν είχαν εμπεδώσει τη μεταστροφή για προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων και κυρίως των παιδιών θυμάτων εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης. Το παρακάτω σχετικό απόσπασμα είναι χαρακτηριστικό::

«.....προχθές το βράδυ...[...], πιάστηκε ο πατέρας μιας 11χρονης επ'αυτοφόρω. Είχε αναγκάσει τη κόρη του να ξεγυμνωθεί μπροστά σε έναν άγνωστο. Για να βλέπει. Δεν είδε αυτή τη φορά. Τον έπιασε η αστυνομία. Είχε καταγγελίες γι' αυτόν, ότι πλησιάζει αγνώστους και τους προτείνει να κάνουν έρωτα με το παιδι του και ότι το μόνο που θέλει είναι απλώς να βλέπει....[...] ... Τον λένε Κ.Δ. Είναι 44 ετών. Συνταξιούχος. Και απ' ότι έλεγαν κάποιες πληροφορίες, έχει καρκίνο στον εγκέφαλο. Απλός, καθημερινός άνθρωπος. Με τρία παιδιά, δύο κορίτσια, ένα αγόρι κι ένα μυαλό τυλιγμένο σε ένα διεστραμμένο δίχτυ. Το άλλο του κορίτσι έχει μεσογειακή αναιμία. Πριν από κάποια χρόνια, είχε απευθυνθεί και σε ραδιοφωνικούς σταθμούς για να τον βοηθήσουν. Έμενε κάπου στον Βύρωνα.

Η μία του κόρη, η Π.Κ., «τι σημασία έχουν άραγε τα πλήρη ονόματά τους», είχε μία απίστευτη εξάρτηση με τον πατέρα της . Δεν μιλούσε σε κανέναν. Η μητέρα της κάτι είχε καταλάβει,αλλά που να πάει το μυαλό της. Μια απλή καθημερινή γυναίκα κι αυτή. Το πρωί καθάριζε μια

δημόσια υπηρεσία και το απόγευμα μια εταιρεία ,, []...πριν από έξι μήνες, το κορίτσι έπεσε θύμα της αρρωστημένης διάθεσης του πατέρα της. Σε μια ερημιά την πήγε μ' ένα 25χρονο άντρα. "Έμεινε εκεί και την κοιτούσε. Μπορούσε....» 13/12/1997 Ελευθεροτυπία

Επομένως, είναι προφανές ότι ο τύπος προσπαθεί να δραματοποιήσει το περισσότερο δυνατόν την είδηση μέσα από τη δημοσίευση προσωπικών δεδομένων στοιχείων που αφορούν την υγεία του πατέρα δράστη και της αδελφής του ανήλικου θύματος , τον τόπο κατοικίας , το επάγγελμα της μάνας προσδίδοντας μελοδραματικούς χαρακτηρισμούς ή/και επιθετικούς προσδιορισμούς σε συνδυασμό με την δημοσίευση των αρχικών της ταυτότητάς τους, - πράγμα που συνεπάγεται παραβίαση των δικαιωμάτων του παιδιού-θύματος αγνοώντας τις περαιτέρω συνέπειες για το παιδί, αλλά και την περαιτέρω διαπόμπευση της οικογένειάς του. Κι όλα αυτά χάριν της εμπορευματοποίησης της είδησης, κατά την άποψή μας.

2007 ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Τελειώνοντας η 15ετία με το 2007 προέκυψαν τα παρακάτω:

Από την ανάλυση του περιεχομένου των κειμένων της αρθρογραφίας, παρατηρησαμε ´ και σε αυτό το κρίονκό διάστημα παραβίαση στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Συγκεκριμένα, μέσα από τον τρόπο αφήγησης και περιγραφής του εγκλήματος και ιδιαίτερα της ίδιας της πράξης, θυματοποίησε τα ανήλικα θύματα για δεύτερη φορά. Εδώ, ο έντυπος τύπος αποβλέποντας στη μεγαλύτερη δραματοποίηση, συγκινησιακή φόρτιη και εντυπωσμό του κοινού, αλλά και και αύξηση της ειδησεογραφικής αξίας με τη χρήση σκανδαλοθηρικού λεξιλογίου και λεπτομερών περιγραφών προσβάλει

«υπέρμετρα» τα δικαιώματα της αξιοπρέπειας, της παιδικής ηλικίας και της ιδιωτικής ζωής των αθώων, αβουλων και αγνών παιδιών-θυμάτων «στιγνής». σεξουαλικής κακοποίησης. Παραθέτουμε ενδεικτικά παραδείγματα:

«...Καθόμουν στο γραφειάκι του παπά μέσα στην εκκλησία. Ο παπάς μου έδινε κάποια χρήματα και η μητέρα μου έβγαινε έξω και έκανε ότι καθάριζε την εκκλησία. Εκείνος μου έβγαζε τα ρούχα και μετά (...) όταν τελείωνε με έβγαζε έξω, έδινα τα λεφτά στη μητέρα μου και φεύγαμε», κατέθεσε η 11χρονη» Ελεύθερος Τύπος 15.12.2007

«Όταν το κοριτσάκι ήταν εννέα χρόνων το βίασε και ο 60χρονος ιερέας του χωριού στο παρεκκλήσι του ναού της ενορίας. Τον περασμένο Απρίλιο η «μάννα» εξέδωσε στον γέρο φίλο της και το 8χρονο κορίτσι της οικογένειας που φιλοξενούσε» Ελευθεροτυπία 15/12/2007

«.....το 9χρονο κοριτσάκι της που φέρεται ότι έχει βιαστεί από τον 83χρονο περιγράφει στην κατάθεση που έδωσε στους αστυνομικούς ότι, στο σπίτι του ηλικιωμένου το πήγε η κατηγορούμενη μητέρα, η οποία όχι μόνο το έγδυσε, αλλά παρακολούθησε τη σκηνή του βιασμού του και στο τέλος, αφού σκούπισε τα αίματα του παιδιού, πήρε τα χρήματα από τον κατηγορούμενο...» Έθνος 20/12/2007

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με βάση την εξέταση του τρόπου που καλύπτεται δημοσιογραφικά από τον έντυπο Τύπο (και συγκεκριμένα από τέσσερις πρώτες σε κυκλοφορία αθηναϊκές εφημερίδες (Απογευματινή , Έθνος, Ελευθεροτυπία, Ελεύθερο Τύπο) το έγκλημα της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, θελήσαμε να διερευνήσουμε κυρίως (το ρόλο που διαδραματίζουν τα έντυπα ΜΜΕ α) στην κατασκευή (και αναπαραγωγή) της εικόνας του εγκλήματος και β) αν παραβιάζονται ανθρώπινα δικαιώματα , κυρίως του παιδιού-θύματος, στην προσπάθεια του τύπου να εντυπωσιάσει.το κοινό χάριν της οικονομικού-κερδοσκοπικού χαρακτήρα ιδεολογίας του.

Από την έρευνά μας αναφορικά στην εικόνα εγκλήματος σεξουαλικής κακοποίησης. του παιδιού που ανα-κατασκευάζεται από τον έντυπο τύπο, κατέστη δυνατόν να συμπεράνουμε ότι το έγκλημα σεξουαλικής κακοποίησης. του παιδιού, αποτελεί ένα πολύ συχνό αντικείμενο ενασχόλησης των Μέσων, διότι ως είδηση είναι εντυπωσιακή συνδυάζει περισσότερες από μια ειδησιογραφικές αξίες, π.χ,ο, αρνητικός χαρακτήρας το στοιχείο της δραματικότητας, της έκπληξης κλπ.,κι ελκύει το ενδιαφέρον του κοινού και τη προβολή της από τον τύπο..

Όμως, επειδή ο τύπος αντλεί τις πληροφορίες του για το «εγκλημα» από τους φορείς επίσημου κοινωνικού ελέγχου που είναι η αστυνομία και τα δικαστήρια δεν θα παρουσιάσει όλες τις υποθέσεις εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης. του παιδιού, αλλά επιλεκτικά. με αποτέλεσμα να διοχετεύονται μόνο τα συμβάντα που η αστυνομία θεωρεί «άξια» να δημοσιευτούν, ή αυτά που έχουν δημοσιογραφικό ενδιαφέρον. Συνεπώς δεν προβάλλονται όλες οι καταγγελλόμενοι ή εκδικαζόμενες περιπτώσεις παιδικής σεξουαλικής

κακοποίησης. Φτάνοντας στον τύπο λοιπόν, ο ίδιος ο τύπος θα λειτουργήσει ως το επόμενο φίλτρο στην απόδοση της πραγματικότητας και της επικαιρότητας, όπου θα διαμορφώσει «κατασκευάσει» την είδηση που τελικά θα δημοσιευθεί. Δηλαδή, πέρα από το γεγονός ότι πολύ λίγες περιπτώσεις δημοσιοποιούνται (πρωτο φιλτράρισμα) έρχεται ο Τύπος και προσθέτει ένα ακόμη «φιλτράρισμα» στην επιλογή και παρουσίαση των περιπτώσεων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης/ ²²⁵

Επομένως, αν ο σκοτεινός αριθμός του αδικήματος και οι πρακτικές του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης «αλλοιώνουν» την εικόνα της πραγματικότητας για την έκταση και την ποιότητα του αδικήματος, τότε και ο τύπος αποτελεί ένα «μεγαλύτερο» παραμορφωτικό καθρέφτη της πραγματικότητας διότι θα διαμορφώσει πλέον την είδηση μέσα από τις δικές του πρακτικές που συνιστούν ένα ακόμα φίλτρο. Μέσα λοιπόν από αυτό το πολλαπλό και διαδοχικό φιλτράρισμα της πραγματικότητας επηρεάζεται και η διαμόρφωση της «κοινής γνώμης». Δηλαδή οι απόψεις και οι αντιλήψεις που θα διαμορφώσει το κοινό, μέσα από τις διαδικασίες της πληροφόρησης. Έτσι, οι αναπαραστάσεις για το έγκλημα γενικά και ειδικά το έγκλημα της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού ανακυκλώνονται και αναπαράγονται μέσα από την καταγραφή και την ανάλυση της είδησης. Ωστόσο, από την έρευνά μας μπορέσαμε να συμπεράνουμε ότι κατά τη δημοσιογραφική

225 «στις 100 διαπραπτόμενες σεξουαλικές κακοποιήσεις παιδιών από τα 100 παιδιά που κακοποιούνται μόλις περίπου τα 15 -20 παιδιά θύματα το δηλώνουν και καταγγέλλονται μόνο 10-20 υποθέσεις. Από τους δράστες αυτών των περιστατικών οι 10-20 συλλαμβάνονται, μόνο οι μισοί , διώκονται δύο στους τρεις από αυτούς και τελικά καταδικάζεται μόνο το 60%, αν δεν συμβεί να παύσει οριστικά η ποινική δίκη λόγω του «επικείμενου ψυχολογικού τραυματισμού των παιδιών θυμάτων., πράγμα που σύμφωνα με δημοσηευθείσα από τον τύπο έρευνα ²²⁵, συνέβη στο 30% των υποθέσεων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης που εκδικάσθηκαν στο διάστημα από το 1980 έως το 1993» (Η Καθημερινή 14.01.2007)

κάλυψη περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων ο τύπος προσφεύγει στη χρησιμοποίηση λέξεων , εκφράσεων και χαρακτηρισμών που προκαλούν έκπληξη, εντύπωση και ελκύουν το κοινό και την κοινή γνώμη Οι χαρακτηρισμοί και τα αξιολογικά επίθετα, που χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν τους πρωταγωνιστές της σεξουαλικής κακοποίησης. του παιδιού εκτός από τον εντυπωσιασμό εκφράζουν συγκεκριμένες στάσεις απέναντι στον εγκληματία, το θύμα, την ερμηνεία του εγκλήματος της σεξουαλικής κακοποίησης. του παιδιού.

Τα αδικήματα σεξουαλικής κακοποίησης. του παιδιού-ων που προβάλλονται περισσότερο και καταλαμβάνουν μεγαλύτερη έκταση στις εσωτερικές σελίδες των εφημερίδων, είναι η σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων που αφορά σε ομαδικούς βιασμούς ανηλίκων, σε κατ' εξακολούθηση, σε κατά συρροή ((υπόθεση Δουρή),, σε αιμομιξία, ,σε βιασμούς και αποπλάνηση παιδιών,κ.ά Συνοπτικά, είναι οι περιπτώσεις που αφορούν σε ένα δράστη και πολλά θύματα (πχ στην υπόθεση Σαμαρά: ένα δράστης & 30 θύματα) , πολλούς δράστες και ένα θύμα, πολλούς δράστες, πολλά θύματα και ένα δράστη και ένα θύμα Συνεπώς, το φιλτράρισμα της είδησης αντανακλά μια αξιολογική κρίση σχετική με την κοινωνική σημασία και βαρύτητα (σοβαρότητα) του εγκλήματος, το οποίο μας δείχνει τι εκτιμάται ως σημαντικό από τον δημοσιογράφο ή/και από το δελτίο τύπου της αστυνομίας .

Γενικά, οι περιπτώσεις σε πιο εξέχουσα θέση που προβάλλονται περισσότερο είναι εκείνες που αποκλίνουν από τη πλειοψηφία των εγκλημάτων που καταγγέλλονται. Η εξαίρεση, ή η παρέκκλιση από τη νόρμα συνιστούν τα στοιχεία που τις καθιστούν εντυπωσιακές και αξίζει να δημοσιευθούν. Εξάλλου, όσο πιο σπάνιο και αποτρόπαιο είναι το έγκλημα,

τόσες περισσότερες πιθανότητες έχει να φιλοξενηθεί στο σαλόνι της εφημερίδας, όπως συνέβη στις υποθέσεις Δουρή, Σαμαρά.

Ωστόσο, η διάπραξη του εγκλήματος σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων ως είδηση είναι εντυπωσιακή και η παρουσίασή του από τα Μ.Μ.Ε., γίνεται με τρόπο σχεδόν μυθιστορηματικό. Αξίζει να τονίσουμε ότι, οι τεχνικές γραφής των εντυπωσιακών ειδήσεων, δεν διαφέρουν και πολύ από εκείνες μιας φανταστικής διήγησης σε ένα λογοτεχνικό κείμενο.. Η αξία της εντυπωσιακής είδησης στηρίζεται στον τρόπο με τον οποίο διαπραγματεύεται και αφηγείται ο τύπος ένα γεγονός. Έτσι, το έγκλημα αντιμετωπίζεται, παρουσιάζεται ως, ξένο, πρωτοφανές, φοβερό, ως ασυνήθιστο πολύ «μακριά από την πραγματικότητα» που ζούμε Για παράδειγμα, η αποκάλυψη ενός βιασμού παιδιού παρουσιάζεται με παχείς τίτλους εντυπωσιασμού, επιφωνήματα φρίκης, όπως «σοκ, απίστευτο, ανήκουστο», όπως και στις περιπτώσεις Δουρή και Σαμαρά που εξετάσαμε λεπτομερέστερα.. Αυτή η προσέγγιση είναι ζημιογόνα, αφενός επειδή στιγματίζει ανεξίτηλα κυρίως τα ανήλικα θύματα, τους δράστες και τις οικογένειές τους, και αφετέρου επειδή ενισχύει τη λανθασμένη αλλά και διαδεδομένη αντίληψη ότι η σεξουαλική κακοποίηση είναι κάτι εξαιρετικά σπάνιο

Εξ' άλλου,, με την υπερβολή, την κατασκευή στερεοτύπων, και τη δραματοποίηση, ο δράστης «μυθοποιείται και δαιμονοποιείται» .και, παρουσιάζεται σαν ένα ιδιαίτερο είδος ανθρώπου ή τέρας που έχει και ανθρώπινα χαρακτηριστικά, και περιγράφεται πχ.ι ως «ανθρωπόμορφο τέρας», «κτήνηος», «υπάνθρωπος» Με λίγα λόγια, αντικατοπτρίζεται μια «άλλη» πραγματικότητα που εμπεριέχει μυθοπλαστικά στοιχεία που αποκλίνουν από τα δεδομένα της εγκληματολογικής έρευνας και αντανακλούν την τρομολαγνεία του τύπου για ειδική και φρικιαστικά εγκλήματα ,όπως και

η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών. Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις Δουρή και Σαμαρά , μεταξύ άλλων, όπου σε εκτενή και λεπτομερή δημοσιεύματα , οι δράστες περιγράφονται ως «πα-Τέρας» και «κτήνος» αντίστοιχα, σημείο που αντικατοπτρίζεται η «διαφορετική» πραγματικότητα που δεν επιβεβαιώνεται από τις εγκληματολογικές έρευνες. Σε αυτές τις υποθέσεις οι δράστες εμφανίστηκαν ως «βιαστές» που ανήκουν σε χαμηλά κοινωνικά και οικονομικά στρώματα, κατώτερων πνευματικών δυνατοτήτων που κυριαρχούνται από άγρια και ανυπότακτα ένστικτα και πάθη. Έτσι, βρίσκεται ένας τρόπος προκειμένου να εξηγηθεί επιδερμικά το έγκλημα - με το να αποδοθεί στα ιδιαίτερα ατομικά χαρακτηριστικά του δράστη-ων χωρίς να ερευνηθούν και οι κοινωνικές συνθήκες προκειμένου να εντοπιστούν τα βαθύτερα αίτια

Ας αναφέρουμε, ότι τα παιδί θύμα, από την άλλη, παρουσιάζεται ως «αγγελικό πλάσμα», αλλά, προκειμένου ο Τύπος να ενισχύσει την αξία της είδησης εισβάλλει στην οικογενειακή ζωή του με αδηφάγο και αδιάκριτο τρόπο, .

Το έγκλημα της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων λοιπόν αποτελεί ένα θέμα που ελκύει την ειδησεογραφία σε οτιδήποτε σχετίζεται με στερεοτυπική αναπαράσταση της πραγματικότητας, αφού προσφέρεται για απλουστευτικές, «κωδικοποιημένες» παρουσιάσεις που ενισχύουν την τρομολαγνεία του κοινού.. ενώ καλλιεργούν την «κοινωνική άγνοια» για τα βαθύτερα αίτια της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού. Οι περιγραφές των συνθηκών κάτω από τις οποίες τελέστηκαν οι ειδεχθείς πράξεις είναι το ίδιο λεπτομερείς, κατά την προσπάθεια να τροφοδοτηθεί η τρομολαγνεία και η δίψα του κοινού για τέτοια περιστατικά. Παράλληλα, μέσα σε αυτά τα πλαίσια, «το κακό» εξοστρακίζεται και επέρχεται ο διαχωρισμός των «άλλων» από «εμάς τους φυσιολογικούς». Αξίζει να τονίσουμε εν τέλει, ότι ακραία γεγονότα ή

ακραίες περιπτώσεις ατόμων ανακτώνται ευκολότερα στην μνήμη του κάθε αναγνώστη, πχ οι υποθέσεις Δουρή, Σαμαρά, κ.ά

Σε ένα δεύτερο στάδιο, από τα αποτελέσματα της κριτικής ανάλυσης του λόγου που διεξήχθη, με σκοπό να αποδειχτεί η υπόθεση, ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης παραβιάζουν τα δικαιώματα των παιδιών θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης προέκυψε ότι: ο έντυπος τύπος στη προσπάθειά του ν' αυξήσει την αξία της είδησης για το έγκλημα της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού επιχειρεί να δημιουργήσει συναισθήματα έκπληξης και αιφνιδιασμού, ώστε να κάνει την είδηση πιο εντυπωσιακή και εύκολα να προκαλεί το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης, καταχράται το δικαιώματα των παιδιών θυμάτων, (αξιοπρέπειας, ιδιωτικότητας, για υγιή ανάπτυξη) μέσω:

- α) της αποκάλυψης της ταυτότητας του παιδιού θύματος συνήθως από τα συμφραζόμενα στην πλειοψηφία των δημοσιευμάτων που εξετάσαμε
- β) μέσω της περιγραφής και παρουσίασης στοιχείων σχετικών με την πράξη της σεξουαλικής κακοποίησης καθαυτής
- γ) στοιχείων που αφορούν τη σχέση δράστη-θύματος
- δ) παρουσίασης στοιχείων που αφορούν την οικογενειακή κατάσταση των παιδιών θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης
- και ε) από τη συνειδητή χρησιμοποίηση συγκεκριμένου λεξιλογίου, την ποιότητα των χαρακτηρισμών (οίκτου) που χρησιμοποιεί τη τεχνική της αφήγησης, και από την αισθητική μορφή ορισμένων δημοσιευμάτων με τη χρήση μεγάλων τυπογραφικών στοιχείων με εντυπωσιακούς τίτλους που δίνουν μια συγκινησιακή διάσταση στην είδηση

Σχετικά μάλιστα με το σημείο σύνδεσης δράστη και θύματος με την κοινωνία, διαπιστώσαμε ότι αφορά τη δυναμική και τη περιγραφή της εγκληματικής πράξης, αλλά όχι τις συνέπειες του εγκλήματος, και την ανάγκη να

διαφυλαχθεί το κοινωνικό σύνολο από το έγκλημα της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού.

Το στοιχείο της δραματικότητας επειδή προκαλεί τη συναισθηματική φόρτιση αλλά και ενισχύει την τρομολαγνεία του κοινού, είναι πολύ έντονο στην πλειοψηφία των δημοσιευμάτων και αφορούσε στη ταυτόχρονη παρουσίαση λεπτομέρειών σχετικά με το έγκλημα, τον δράστη, αλλά και το παιδί θύμα σεξουαλικής κακοποίησης, ιδιαίτερα, αγνοώντας όμως τις συνέπειες κλπ που μπορεί να προκαλέσουν στο παιδί. Αυτό σημαίνει ότι παραβιάζουν τα δικαιώματα του παιδιού-θύματος, Αλλά ακόμη και σε περίπτωση, που το γεγονός καθαυτό δεν είναι τόσο «δραματικό», επιδιώκεται η δραματοποίηση του από τους ίδιους τους δημοσιογράφους, ακόμα και μέσα από την προσθήκη προσωπικών (προαναφερομένων) στοιχείων και λεπτομερειών, παρ' ότι παραβιάζουν το έννομο αγαθό της ανηλικότητας ή παιδικότητας των θυμάτων και πλήττουν βάναυσα τον πυρήνα των δικαιωμάτων του παιδιού που είναι η ανθρώπινη αξία, η ευημερία, και το συμφέρον του παιδιού. Από την άλλη, ας αναφέρουμε ότι γίνονται αντιληπτές και κατανοητές μόνο κάποιες πτυχές της (κοινωνική κατασκευή) πραγματικότητας. Διότι τα ίδια τα ΜΜΕ και ο έντυπος τύπος ως ένας κοινωνικός θεσμός, χρησιμοποιούν στερεότυπα, γενικεύσεις και πρότυπα που ισχύουν στην κοινωνία στην οποία εντάσσονται, συμβάλλοντας έτσι στην περαιτέρω διάδοση και παγίωση των εν λόγω νοηματοδοτήσεων ή κι ακόμα, διαμορφώνουν νέες στάσεις, αντιλήψεις, ιδιαίτερα δε σε περιπτώσεις, όπου το κοινό δεν έχει ιδιαίτερες γνώσεις και εμπειρία επί του προβαλλόμενου θέματος, όπως συμβαίνει στην περίπτωση του εγκλήματος της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού. Δηλαδή, τα έντυπα μέσα παραλαμβάνουν και αναπαράγουν αυτές τις κοινωνικές νοηματοδοτήσεις της πραγματικότητας από τη δική τους

«σκοπιά».

Έτσι λοιπόν, επιτυγχάνεται η πρόκληση του ενδιαφέροντος, ο εντυπωσιασμός, η έκπληξη και η συναισθηματική φόρτιση του κοινού. Με λίγα λόγια, τα έντυπα Μέσα με τη βοήθεια διαφόρων τεχνικών, όπως αυτές της γενίκευσης, της δραματοποίησης, της απλούστευσης και της μονομερούς παρουσίασης των γεγονότων δηλαδή, των στερεοτύπων και ειδησεογραφικών αξιών, κατασκευάζουν ειδήσεις με τέτοιο τρόπο (δραματοποιημένο) ώστε αφ' ενός μεν να μπορούν να εντάσσουν τις ειδήσεις αυτές στα ισχύοντα κοινωνικά στερεότυπα, αφ' ετέρου δε, να διαμορφώνουν το ιδεολογικό πλαίσιο βάσει του οποίου θα ερμηνεύεται η προβαλλόμενη πραγματικότητα, μία διαδικασία που σε πολύ μεγάλο βαθμό υπαγορεύεται από τις ιδεολογικές-πολιτικές αλλά κυρίως τις οικονομικές εξαρτήσεις τους.

Συνεπώς, με βάση τα όσα ειπώθηκαν παραπάνω, τόσο για τα στερεότυπα, όσο και για τις ειδησεογραφικές αξίες για το έγκλημα της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, γίνεται κατανοητό, ότι τα έντυπα Μέσα θα επιλέξουν, ως είδηση το παιδι-θύμα και ως εκ τούτου την δευτερογενή θυματοποίησή του, ώστε να ενισχύουν το ενδιαφέρον του αγοραστικού κοινού και να αυξήσουν τις πωλήσεις.

«Έτσι, διαμορφώνουν μια άλλη, εντελώς διαφορετική πραγματικότητα, γεμάτη προκαταλήψεις, και τελικά αποπροσανατολισμό της κρίσης των πολιτών.

Με άλλα λόγια τα ΜΜΕ αναπλάθουν την πραγματικότητα, την αναπαράγουν σε ένα συμβολικό επίπεδο, επιλέγοντας ποια γεγονότα αποτελούν είδηση και ποιες όψεις τους θα προβληθούν.

Στην προσπάθειά τους να κατασκευάσουν σπάνιες, «θεαματικές» ειδήσεις δίνουν έμφαση στα συμβάντα που γίνονται αντιληπτά ως παραβίαση των κοινωνικών κανόνων. ως διατάραξη της κοινωνικής ισορροπίας, της

«συλλογικής συνείδησης», όπως θα έλεγε και ο Durkheim. Για να είναι, άλλωστε, μια είδηση εντυπωσιακή, «...πρέπει να προκαλεί σοκ, να κεντρίζει την προσοχή και να διεγείρει την περιέργεια του κοινού...»²²⁶. Πρόκειται κυρίως για συμβάντα που προκαλούν συναισθήματα μίσους, φόβου, ελπίδας, οίκτου ή ακόμα και εκδίκησης, ανάγονται δηλαδή στον συγκινησιακό κόσμο του αναγνώστη/θεατή²²⁷

Επομένως, είναι λογικό οι πράξεις βίας να καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της καθημερινής ειδησεογραφίας γιατί αυτές, μαγνητίζουν τους αναγνώστες και υποσυνείδητα δημιουργούν το αίσθημα του οίκτου και της κοινωνικής ανασφάλειας στον πολίτη. Η ιδιαιτερότητα του εγκλήματος, σε σχέση με τα άλλα θέματα της ειδησεογραφίας, είναι το γεγονός ότι το έγκλημα επιδέχεται πολλών διαφορετικών ερμηνειών, αν και πολλά μέσα ενημέρωσης με την «ενιαία σκέψη» που ακολουθούν, φαίνεται ίσως να θέλουν να μας πείσουν για το αντίθετο. Αυτό εξηγεί ως έναν βαθμό την άμεση σχέση της ειδησεογραφίας για το έγκλημα με τους φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου (αστυνομία, δικαστήρια), οι οποίοι αποτελούν τη βασική πηγή πληροφόρησης²²⁸. Τα ΜΜΕ, ως φορείς κοινωνικής συναίνεσης, φέρονται να παράγουν τις κυρίαρχες αντιλήψεις γύρω από το έγκλημα της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων, τον εγκληματία και την ποινή, αναλαμβάνοντας έναν διαμεσολαβητικό ρόλο ανάμεσα στους φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου και το κοινό.²²⁹ Η «τεχνική του εντυπωσιασμού» των ΜΜΕ που

226 Βλ. Βρύζας Κ., σθπρα υποσ 123, σελ. 98

227 Ibid

228 Κουκουτσάκη Α., Supra υποσ. 223 σελ. 450

229 Ibid σελ. 452

προαναφέραμε έχει ως στόχο αυτό ακριβώς: να παρουσιάσει την δραματοποιημένη εκδοχή του –έτσι κι αλλιώς- προβληματικού γεγονότος, που είναι το έγκλημα της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων και να ενεργοποιήσει τον θεατή/αναγνώστη να ασχοληθεί με αυτό.

Η άμετρη χρήση αυτής της τεχνικής, πολλές φορές οδήγησε στην λεγόμενη «υπερβολή των ΜΜΕ» ή/και «τρομολαγνεί του Τύπου» για να το διατυπώσουμε ακριβέστερα όσον αφορά την παρουσίαση των εγκληματικών πράξεων σεξουαλικού χαρακτήρα με θύματα παιδιά ή άλλων αστυνομικών συμβάντων. Ωστόσο, αξίζει να αναφέρουμε ότι αυτό οδήγησε το 2002 την ελληνική κυβέρνηση να ασχοληθεί με την σύνταξη ενός κώδικα δεοντολογίας²³⁰ για τα ΜΜΕ προκειμένου να αποφεύγονται οι κάθε είδους υπερβολές.

Τέλος, δεν θα πρέπει να αγνοούνται και κάποιοι φυσικοί περιορισμοί, όπως το γεγονός, ότι τα Μέσα διαθέτουν συγκεκριμένο χώρο και χρόνο για την παρουσίαση της είδησης για αυτό είναι πολύ συχνά επιλεκτικά ως προς το είδος των γεγονότων που θα παρουσιάσουν. Επομένως, οι αποκαλούμενες, ειδησεογραφικές αξίες, , δεν αποτελούν απλά κριτήρια επιλογής, αλλά ο κάθε ειδησεογραφικός οργανισμός προβαίνει κάθε φορά κατόπιν αυτής της αρχικής επιλογής και στον εκ νέου προσδιορισμό της μορφής, της «συσκευασίας» αυτών ειδήσεων με βάση τα εν λόγω κριτήρια

Κατά συνέπεια,, από αποτελέσματα της έρευνάς μας μπορούμε να καταλήξουμε με ασφάλεια στο συμπέρασμα, ότι όλες οι εφημερίδες του δείγματος μας ως επιχειρηματικοί κατά βάση οργανισμοί, με την χρήση

230 Εφημερίδα «Το Βήμα», 31/03/2002.

διαφόρων τεχνικών, παραβίασαν ακόμα και τα ανθρώπινα δικαιώματα του παιδιού θύματος επιδιώκοντας για λόγους ιδεολογικών και οικονομικών επιλογών τον εντυπωσιασμό του κοινού με σκοπό την αύξηση της αναγνωσιμότητας, δηλαδή μεγιστοποίηση του κέρδους, ότι τα ερευνητικά μας πορίσματα φαίνεται να επιβεβαιώνουν τη πλειοψηφία των υποθέσεων εργασίας μας.

Με λίγα λόγια, η πολιτική των εφημερίδων καθορίζει σε γενικές γραμμές τον τρόπο παρουσίασης των θεμάτων και τις οδηγεί στην προβολή και διόγκωσή τους ή αποσιώπησή τους, ανάλογα με την οικονομικο-ιδεολογία που υιοθετούν.

Ωστόσο η πραγματικότητα εξακολουθεί να λειτουργεί και να συσσωρεύει αδιέξοδα για τους «πραγματικούς» ανθρώπους που ζουν «πραγματικές» ζωές, έξω από την αφήγηση των ΜΜΕ. Ο διχασμός ανάμεσα στην συνεκτική καθημερινότητα και την θραυσματική αναπαράσταση της, την ένταξη της σε μια αφήγηση ελεγχόμενη και ιδεολογικά προσδιορισμένη, είναι μια μορφή μετά-βίας, σύμφωνα με τον Baudrillard.²³¹

Κι ενώ πιστεύουμε ότι αγνοώντας τα μηνύματα που εκπέμπουν τα Μ.Μ.Ε., μένουμε ανεπηρέαστοι, στην πραγματικότητα αυτά τα μηνύματα επιδρούν αποφασιστικά στις αξίες μας, στις επιλογές μας και στις συμπεριφορές μας. Εν κατακλείδι, όσον αφορά την παραβίαση των δικαιωμάτων του παιδιού διαπιστώσαμε, από την ανάλυση που προηγήθηκε ότι η δεκαπενταετία 1992-2007 απετέλεσε μια «μαύρη» περίοδο αναφορικά με την παρουσίαση της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης στον έντυπο τυπο. Βασικά και.

231 Baudrillard, Jean. Violence of the Virtual and Integral Reality. In: Dr.Marilyn Lambert-Drache (Translator). *IJBS*. Vol. 2, Num. 2., 2005

στοιχειώδη ανθρώπινα διακιώματα του παιδιού παραβιάσθηκαν κατάφωρα δημιουργώντας μια «τρίτη» θυματοποίηση για το παιδί-θύμα Το φαινόμενο εξηγείται από πολλούς παράγοντες οι κυριότεροι εκ των οποίων είναι η απουσία θεσμικού και νομοθετικού πλαισίου που να ρυθμίζει την παρουσίαση του φαινομένου στον έντυπο τυπο και η ανεξέλεγκτη επιθυμία των υπευθύνων των εφημερίδων να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους χωρίς φραγμούς και ανεξάρτητα από τη βλάβη που μπορούσαν να προξενήσουν στα παιδιά-θύματα και τον κοινωνικό τους περίγυρο Έκτοτε έγιναν σημαντικά βήματα προς μια πραγματική και ουσιαστική προστασία των παιδιών. Τέθηκε σε ισχύ ο Κώδικας Δεοντολογίας για τα Μέσα Ενημέρωσης. Ψηφίσθηκε η νομοθεσία του 2006 με πολύ πιο «θυματοκεντρικό» και «παιδοκεντρικό» χαρακτήρα . Τέλος η Αρχή Προστασίας Προσωπικών δεδομένων αλλά και ο Συνήγορος του παιδιού συμπληρώνουν τη γκάμα των μέτρων που θα συμβάλλουν στην αποφυγή επανάληψης φαινομένων όπως αυτά που αναλύσαμε. Ας μείνει λοιπόν η περίοδος αυτή ως μια «κακή ανάμνηση» και ως «παράδειγμα προς αποφυγή»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αγάθωνος-Γεωργοπούλου Ελένη, Κακοποίηση- παραμέληση παιδιών, Ινστιτούτο Υγείας του παιδιού, Αθήνα εκδ. Γρηγόρη, 1992

Αλιβιζάτος Ν., «Ειδήσεις και Άρθρο 15» στο Δ. Μπασαντής, Κ. Στράτος, Ο κόσμος των ειδήσεων, Από την εφημερίδα στην τηλεόραση, Αθήνα, Γνώση, 1991, 193-199, σ. 193-194

Αρτινοπούλου, Βάσω. Αιμομιξία: θεωρητικές προσεγγίσεις και ερευνητικά δεδομένα. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη; 1995

Αρτινοπούλου Β. – Μαγγανά Α., *Θυματολογία και Όψεις Θυματοποίησης,* Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1996, σελ. 14

Βαρβαρέσου Ξ., «Αναπαραστάσεις δράστη και θύματος και ΜΜΕ : η υπόθεση Μανώλη Δουρή» στο επιμ .Η. Δασκαλάκη Εγκληματίες και θύματα στο κατώφλι του 21ου αιώνα, Αθήνα, ΕΚΚΕ, 2000 σελ. 466

Βλάχου Β., «Τα δικαιώματα των θυμάτων στο κατώφλι του 21ου αιώνα», Ποιν. Δικ. 1/2001, σελ.21

Βρύζας Κ., () Ο εντυπωσιασμός στα μέσα μαζικής ενημέρωσης», Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, τευχ. 61, 1986, σελ. 100

Γιωτάκος Ορέστης, «Το ψυχολογικό και βιολογικό προφίλ των σεξουαλικών δραστών», 2006 www.obrela.gr

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Προληπτικά μέτρα για την προστασία των παιδιών από την σεξουαλική κακοποίηση» (πρόσθετη γνωμοδότηση) *Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 024 της 28/01/2012 σ. 0154 – 0158*

Δαγτόγλου, Π.Δ, « Συνταγματικό Δίκαιο, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα» τομ Β΄ Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα 2005, σελ. 1331επ.,

Δασκαλάκης Ηλ., Εγκληματίες και θύματα στο κατώφλι του 21ου αιώνα, Αθήνα, ΕΚΚΕ, 2000

Δασκαλάκης Ηλ., *Η εγκληματολογία της Κοινωνικής Αντίδρασης - Παραδόσεις,* εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, 1985, σ. 151

Διεθνείς Συμβάσεις για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Εκδ. Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, 1982, σελ. 27

Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (International Covenant on Civil and Political Rights
<http://www.privacyinternational.org>

ΕΔΔΑ Υπόθεση Handyside κατά Ηνωμένου Βασιλείου [00005493/72]

Ελευθερόγλου Ν., Χατζής Α., ΜΜΕ, Τύπος, Δεοντολογία, Σύνταγμα, Αθήνα, Μασσίφ, 1999, σελ.53-70.

Ελληνική Επιθεώρηση Εγκληματολογίας, τευχ. 11-16, 1995, σ.285-302

Ελληνική Επιθεώρηση Εγκληματολογίας, τευχ. 1, 1988, σελ.. 11-32

Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (European Convention on Human Rights) text at:

<http://www.conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/005.htm>

Houchon G., Το θύμα, συντελεστής προόδου στην Εγκληματολογία, Ελληνική Επιθεώρηση Εγκληματολογίας, τευχ. 1, 1988, σελ.. 11-32

Ζημιανίτης Δ , «Τα όρια του δικαιολογημένου ενδιαφέροντος των ΜΜΕ για πληροφόρηση του κοινού σχετικά με τα πρόσωπα της επικαιρότητας», Ποιν. Δικ. 3/2000, σελ. 291-292

Κακαλή Ι., Κουράκη Ν., Μαγγανά Α. Φαρσεδάκη Ιακ., Ποινικός Κώδικας, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη 2000, σελ. 1365-1415 ,

Καράκωστας Κ. Ιω., Το δίκαιο των ΜΜΕ, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2003

Καρατζά Λ, 4 Κώδικες, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη 2003 σελ. 710-715

Κομίνης Λ., . *Τα μυστικά της δημοσιογραφίας. Εφαρμοσμένη δημοσιογραφία*, 2η εκδ. [1η εκδ..1991]. Αθήνα: Καστανιώτης 1993

Κουκουτσάκη Α., «Εγκληματικό στερεότυπο και ΜΜΕ - Ιδεολογίες του εγκλήματος και το θέμα της κοινωνικής συναίνεσης» στον συλλογικό τόμο «Εγκληματίες και Θύματα στο κατώφλι του 21ου αιώνα», ΕΚΚΕ, Αθήνα, 2000

Κουκουτσάκη Α.(επιμ), Εικόνες Εγκλήματος, Αθήνα, Εκδ. Πλέθρον 2000

Κρανάκη Μ., *Διαβάζοντας τον Φρόυντ: Δέκα μαθήματα για την ψυχανάλυση*, βιβλιοπωλείον της "Εστίας", Αθήνα 1986,

Κυριαζή Ν., Η Κοινωνιολογική Έρευνα, Κριτική Επισκόπηση των Μεθόδων και των Τεχνικών, Αθήνα, Ελληνικές Επιστημονικές Εκδόσεις, 1998

Κωνσταντινίδου Χ., «Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας και η παραγωγή νοήματος», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 2002 σελ.108-109,

Κωσταβάρα Κ. - Παπαρήγα, «Ο Νόμος: Η δική μας θέση και κάποιες προτάσεις», στο *Βία - Βιασμός: Κείμενα κοινωνικού και φεμινιστικού προβληματισμού*, β' έκδοση, Αθήνα, Εκδ. Ωκεανίδα, Νοέμβριος 1985, σελ. 83

Λάζος Γρ., Το πρόβλημα της ποιοτικής έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες
Θεωρία και Πράξη, Αθήνα, Παπαζήσης, 1998

Λάζος Γρ, Η διεθνική σωματεμπορία, Αθήνα, Καστανιώτης, 1999.

Λαμπροπούλου Ε., Η κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, Η περίπτωση της Βίας και της Εγκληματικότητας, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2η εκδ. 1999, σελ. 34

Λαμπροπούλου Ε., Αρφαράς Α. «Τύπος και Εγκληματικότητα» στο επιμ .Η. Δασκαλάκη Εγκληματίες και θύματα στο κατώφλι του 21ου αιώνα, Αθήνα, ΕΚΚΕ, 2000, σελ. 440

Lavoine Y., *Η γλώσσα των μέσων ενημέρωσης*, μτφρ. Π. Πολίτης.
Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών 2004

Μαγγανάς Α., *Ειδικά θέματα που αφορούν την κακοποίηση παιδιών. Η /περίπτωση του Καναδά και των Η.Π.Α.*, Αθήνα - Κομοτηνή, Εκδ. Αντ. Σάκκουλα, 1996

Μαγγανάς Α., «Ελευθερία πληροφόρησης και δικαιώματα των ανήλικων θυμάτων», ΠοινΔικ. 6/1999, σελ. 626

Μαγγανάς Α. - Καρατζά Λ., *Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη 2002, σελ. 10

Μαγγανάς Α., Λάζος Γ., *Ο Ποινικός Κώδικας για τον Πολίτη*, Αθήνα, Εκδ. Παπαζήση, 1998

Μαγκάκης Γ. Α., «Τα εγκλήματα περί την γενετήσιον και οικογενειακήν ζωή» Αθήνα, Εκδόσεις Π. Σάκκουλα 1967

Maletzke, *Θεωρίες της Μαζικής Επικοινωνίας*, (Εισαγ., Μετφ., Επιμ., Π. Ζέρη), Αθήνα, Εκδ. Παπαζήση, 1991, σελ. 14 –15,

Μοσχοπούλου Γ. Αλεξάνδρα, *Η Εγκληματικότητα των Μεσαναστών, Η Απεικόνιση του Φαινομένου στον Απογευματινό Τύπο 1990—1999*, Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα 2005

Μπεχλιβάνη Ν., Από τα άδυτα της ιδιωτικότητας στην αναγνώριση ενός κοινωνικού προβλήματος δημοσίου ενδιαφέροντος: Κριτική παρουσίαση του Ν. 3500/2006 στα πλαίσια της ιδεολογικής και κατασταλτικής αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας, Θεσσαλονίκη, Παπαφιλίππου δικηγορικό γραφείο [www.pappafilippou.gr/ENG files/Publications/Publications_12.htm](http://www.pappafilippou.gr/ENG_files/Publications/Publications_12.htm)

Νόμος 1730/1987 «Ελληνική Ραδιοφωνία-Τηλεόραση, Ανώνυμη Εταιρία(ΕΡΤ-ΑΕ)» (Α` 145).

Ξένου Μ. ΜΜΕ και Σεξουαλική Εγκληματικότητα Μεταπτυχιακή Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2004

Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Universal Declaration of Human Rights text at: <http://www.un.org/Overview/rights.html>)

Παναγιωτοπούλου Ρ., Ρηγοπούλου Π., Ρήγου Μ., Νοτάρης Σ., *Η κατασκευή της Πραγματικότητας και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης*, Διεθνές Συνέδριο, Αθήνα, Εκδ. Αλεξάνδρεια, Μάρτιος 1998

Πανούσης Γ., «Το εγκληματικό στερεότυπο: κοινωνικό δηλητήριο δια του τύπου διοχετευόμενο», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τευχ. 74, 1989, σελ. 73

Παπαθεοδώρου Θ., «Η ποινικοποίηση της ενδοοικογενειακής βίας», ΠΟΙΝΔ/ΝΗ 2007

Παπανικολάου Ε., "Η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών στην οικογένεια. Σχολείο και παιδική προστασία" 1998 στο Virtual School, The sciences of Education <http://www.auth.g/virtualschool/1.1/TheoryResearch/CongressPapanikolaou.html>

Πασαλάρης, Χρ., *Μια ζωή τίτλοι.*- Αθήνα, Κάκτος 1984

Πρακτικά Βουλής (Ολομέλεια), Συνεδρίαση ΠΑ', 12 Φεβρουαρίου 1984

Pervin L. & John O., *Θεωρίες προσωπικότητας [Personality: Theory and Research]*, Typothito Editions, Athens 2001 - Giorgos Dardanos,

Πυργιωτάκης Ι., Ν. Παπαδάκης, «Ερμηνευτική μέθοδος και τάξη του λόγου στην εκπαιδευτική πολιτική: Η περίπτωση του ημερήσιου Τύπου», στο Αθ. Παππάς, Αθ. Τσιπλητάρης κ.ά. (επίμ.), *Ελληνική Παιδαγωγική και εκπαιδευτική έρευνα: Πρακτικά του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος*, τόμος Β', Αθήνα, Ατραπός 2002

Ράικο Α., «Συνταγματικό Δίκαιο Θεμελιώδη Δικαιώματα» τόμ. 2^{ος}, (2^η έκδ), Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα 2002. σελ. 335 επ

Roxin C., «Ποινική Δίκη και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης» στο *Δικαιοσύνη και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης*, 1ο Νομικό Συνέδριο του Συλλόγου Αποφοίτων Κολλεγίου Αθηνών, 2 και 3 Δεκεμβρίου 1994, Αθήνα, Εκδ. Αντ. Σάκκουλα, σελ. 43 επ..

Σεραφετινίδου, Μ. *Κοινωνιολογία των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας. Ο ρόλος των μέσων στην αναπαραγωγή του σύγχρονου καπιταλισμού*, Αθήνα, Εκδ. Gutenberg, 1999, σελ. 123 επ

Σπινέλλη .Δ. Κ & Τρωιανού Α., «Δίκαιο Ανηλίκων Ποινικές Ρυθμίσεις και Εγκληματολογικές Προεκτάσεις», Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα 1992, σελ.158-159

Στάμου Ν., «Κακοποίηση ανηλίκων: Τρεις στους τέσσερεις δεν αντιδρούν», Παπάκι-Ηλεκτρονικό περιοδικό, txt at: <http://www.papaki.panteion.gr/teuxos20/kakopoihsi.htm>

Συλλογος Αποφοίτων Κολλεγίου Αθηνών «Ποινική Δίκη και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης» στο *Δικαιοσύνη και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης*, 1ο Νομικό Συνέδριο του Συλλόγου Αποφοίτων Κολλεγίου Αθηνών, 2 και 3 Δεκεμβρίου 1994, Αθήνα, Εκδ. Αντ. Σάκκουλα

Τσαλίκουλου, Φ., «Μυθολογίες βίας και καταστολής», Παπαζήσης, Αθήνα, 1996.

Φαρσεδάκης, Ιακ, *Η Εγκληματολογική Σκέψη από την Αρχαιότητα ως τις Μέρες μας*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1990, σελ. 48.

Φαρσεδάκη Ιακ. (επιμ.), *Δίκαιο Ανηλίκων*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη 2004, τ.7 σελ. 689 επ.

Χατζησαββίδης, Σ., *Ελληνική γλώσσα και δημοσιογραφικός λόγος: θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Gutenberg 2000

Ψύλλα Μαριάννα, *Μεθοδολογία της ανάλυσης ενός γεγονότος από τον έντυπο Τύπο*, Αθήνα, εκδ Τυπωθήτω 2010, σελ 35

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Abel, G.G., Becker, J.V., & Cunningham-Rathner, J. ,Complications, consent, and cognitions in sex between children and adults. *International Journal of Law & Psychiatry* 7, 1984,

Aldine de Gruyter 1990 .& Sykes, G.M., & Matza, D.. Techniques of neutralization: A theory of delinquency. *Sociological Review*,22, 1957

Allpor G. *The nature of prejudice*,. New York, NY: Addison Wesley, 1954

Alvermann, D., Commeyras, M., Young, J. P., Randall, S., & Hinson, D.. Interrupted gendered discursive practices in classroom talk about texts. *Journal of Literacy Research*, 29(1), 1997,

Aries P., *Centuries of Childhood*, , Middlesex, Penguin Books 1979

Ames A. M. & Houston D., “ Legal, social and biological definitions of paedophilia”, *Archives of Sexual Behavior*, vol.19, no. 4 1990,

Bagley C., *Children, Sex and Social Policy*, Vermont Ashgate Publishing Company, 1997

- Baudrillard, Jean.** Violence of the Virtual and Integral Reality. In: Dr.Marilyn Lambert-Drache (Translator). *IJBS*. Vol. 2, Num. 2., 2005
- Benedict H.**, «Sex crimes in the press» στο *Virgin or Vamp*, New York: Oxford University press, 1992
- Bender and Blau** 1937, στο DeYoung M. , *The Sexual Victimization of Children*, McFarland CN, Jefferson, 1982
- Bennett, C. I. .** *Comprehensive multicultural education, theory and practice*. Boston, Allyn and Bacon 1999
- Berlin, F.S.**,. Sex offenders: A biomedical perspective and a status report on biomedical treatment.In J.G. Greer (Ed.). *The Sexual Aggressor: Current Perspectives on Treatment* (pp. 83-123). New York, Van Nostrand Reinhold 1983
- Bickley, J., Beech, A.R.**,Classifying child abusers: Its relevance to theory and clinical practice. *Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 45, 2001
- Brodie R** *Virus of the mind: The new science of the meme*, Seattle , Integral press 1996
- Browne N. & Finkelhor, D.**, “Initial and long term effects: a conceptual framework” στο Finkelhor D. (ed), *Sourcebook on Child Sexual Abuse: New Theory and Research*, Beverley Hills, California, Sage,1986
- Bullough V.**, *The history of childhood*, New York, Psychohistory Press, 1964
- Byer O. C. & Shainberg W. L.**, *Dimensions of Human Sexuality*, 4th ed., , Madison Brown and Benchmark Publishers, 1991
- Chermak SM**, *Victims in the News: Crime and the American News Media*, Boulder, Westview Press 1995
- Cohen, Stanley and Young, Jock** *The Process of Selection*¹, Cohen & Young (eds) στο *The Manufacture of News*, London, Constable & Co., 1981
- Collier's Encyclopedia**. New York: Colliers, 1997
- Coman M.**, *Pour une anthropologie des médias*, Grenoble, Presses Universitaires de Grenoble 2003
- Conte J., & Shore D.**, 'Social work and sexual abuse', *Journal of Social Work and Human Sexuality*, vol. 1, no.1-2, New York, Haworth Press, 1982
- Crime Prevention Committee, Parliament of Victoria** (1995), *Combating Child Sexual Assault: An Integrated Model*, First Report, LV North, Government Printer, Melbourne στο Tomison M. A.,, *Update on Child Sexual*

Abuse, Melbourne, National Protection Clearinghouse, Issue no 5, Summer 1995, txt at: <http://www.aifs.gov.au/nch/issues5.html>

Douglas Kellner, *Media Culture: Cultural Studies, Identity, and Politics Between the Modern and the Postmodern*, New York, Routledge, 1995

Dunne M. & Legosz M., "The consequences of childhood sexual abuse" στο *Child Sexual Abuse in Queensland: Selected Research Papers* στο Queensland Crime Commission, Queensland Police Service, June 2000

Ericson, Richard; Baranek, Patricia; and Chan, Janet (editors) *Negotiating Control - A Study of News Sources*, University of Toronto, Canada. Press 1989

Ericson Richard V., Baranek M Patricia, & Chan B. L Janet, *Visualizing deviance: A study_of news organization.*, Toronto: University of Toronto Press, 1987

Ericson RV, Baranek PM, Chan JCL *Representing Order: Crime, Law, and Justice in the News Media.*, Buckingham Open University Press 1991

Evans D., *Sexual Citizenship: The Material Construction of Sexualities*, London, Routledge, 1993

Fairclough, N, *Language and power* (2nd ed.). New York: Longman 2000

Fairclough, N, Critical discourse analysis and the marketization of public discourse: The universities. *Discourse and Society*, 4(2), 1993

Fergusson D. M.& Mullen P.M., *Childhood Sexual Abuse: An Evidence Based Perspective*, California, Sage Publications 1999

Finkelhor D, *Sexually Victimized Children*, New York, The Free Press, 1979

Finkelhor D., *Child Sexual Abuse: New Theory and Research*, New York, The Free Press 1984

Fog Agner, The supposed and the real role of mass media in modern democracy, Working paper, 20.05.2004

Foucault, M., *The essential works of Foucault (Volume 3, Power)*. New York: The New Press 2000

Fowler, R., Hodge, B., Kress, G., & Trew, T., *Language and control*. London: Routledge & Kegan Paul 1979

Freud S., *The Ego and the Id.*, Standard Edition, 1923,, τόμ. XIX

Gee, J. P, *Social linguistics and literacies: Ideologies in discourse*, London: Falmer 1990

Gilbert D.T, & Hixon J.G, The trouble of thinking: Activation and application of stereotypic beliefs. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, 1991

Goddard R C., & Carew R., , *Responding to Children: Child Welfare Practice*, Melbourne ,Longman Cheshire, 1993

Goddard C. R., & Hiller, C.P., 'Child sexual abuse: assault in a violent context', *Australian Journal of Social Issues*, vol.28, σελ. .20-33, February 1993

Goldman R. & Goldman J., *Children's Sexual Thinking* London, Routledge & Kegan Paul, 1982

Goldman R. & Goldman J., *Show me yours – Children talking about sex*, , London, Penguin 1988

Goldman Juliette & Ronken Carol, «The concept of childhood», *Child Sexual Abuse in Queensland: Selected Research Papers*, Queensland Crime Commission, 2000

Goodrich M., Sodomy in medieval secular law, *Journal of Homosexuality*, 1976

Goodwin J. , Obstacles to policy making about incest: Some cautionary folk tales in G. E. Wyatt and G.J. Powell (eds) *Lasting effects of child sexual abuse*, Newbury Park, CA, Sage, 1988

Graber DA, *Processing the News: How People Tame the Information Tide*. 2nd edition., Lanham, Maryland, University Press of America 1988

Grandi R., Pavarin M.i & Sismondi (επιμ.), I segni di Caino. L' imagine della devianza nella comunicazione di massa, Napoli, Edizioni Scientifiche Italiane 1985 στο Κουκουτσάκη Α.(επιμ), *Εικόνες Εγκλήματος*, Αθήνα, Εκδ. Πλέθρον, σελ. 147.

Haberman, J., *Theory and practice*. Boston: Beacon 1973

Hall, Stuart, C. Critcher, T. Jeffereson, J. Clarke, and B. Roberts.. *Newsmaking and Crime.*,paper presented at NACRO Conference on Crime and the Media. Birmingham: University of Birmingham Centre for Contemporary Studies 1975

Hall, Stuart; Critcher, Chas; Jefferson, Tony; Clarke, John; and Roberts, Brian (eds) *Policing the Crisis - Mugging, the State, and Law and Order* London, , MacMillan Press 1978

Hanson, R.K., Gizzarelli, R., & Scott, H. ,The attitudes of incest offenders: Sexual entitlement and acceptance of sex with children. *Criminal Justice & Behavior*, 21,, 1994,

Hartley, John, *Popular Reality - Journalism, Modernity and Popular Culture*, New York, St Martins Press, 1996

Hess M, "Newspaper" in *Theories of Media*, The Chicago University, Chicago 2003, <http://www.chicagoschoolmediatheory.net/glossary2004/newspaper.htm>

Holmes, S.T. & Holmes, R.M. *Sex Crimes: Pattern and Behavior*. California: Sage Publications, Inc. . 2002

Huckin, T.N. Critical Discourse Analysis . In Miller T. (Ed.). *Functional Approaches to written* 1997 <http://exchanges.state.gov/education>

Jackson S., *Childhood and Sexuality*, Oxford Basil Blackwell, 1982

Jones G., *Discourses on Childhood and Aging*, 1998
<http://www.utlas.edu.au/docs/humsoc/1P-notes/hga104/ch4p-1html>

KAREN J. TERRY, JENNIFER TALLON, Child Sexual Abuse: A Review of the Literature, THE JOHN JAY COLLEGE RESEARCH TEAM, 2005

Kempe R S., & Kempe H C., *Child Abuse*, London, Fontana/Open Books 1978

Kempe H. C., Silverman N. F., Steele F. B., Droegemuller W. and Silver, 'The battered child syndrome', *Journal of the American Medical Association*, 1962, vol.18, no.1

Kress, G., Critical Discourse Analysis. In Kaplan R. (Ed.), *Annual Review of Applied Linguistics*,: 1990
<http://www.univparis3.fr/recherche/sites/edll/activities/CALI-0405/Bibliografie.doc>

Law Commission of Canada., Coûts et conséquences économiques des sévices infligés aux enfants au Canada., Ottawa 2001

Laws, D.R., & Marshall, W.L., A conditioning theory of the etiology and maintenance of deviant sexual preference and behavior. In W.L. Marshall (Ed.). *Handbook of Sexual Assault: Issues, Theories, and Treatment of the Offender* (σελ. 209-229). New York: Plenum Press, 1990

Lippman W., *Public Opinion*, New York: Harcourt-Brace, 1922

Luhmann Niklas. Why does Society Describe Itself as Postmodern? in: William Rasch and Cary Wolfe (Eds.), *Observing Complexity: Systems Theory and Postmodernity*. Stanford: Stanford University Press, 2000

Macrae C.N., Stonger C. & Hewstone M., *Stereotypes and stereotyping*, New York, The Guilford Press, 1996

Marques, J.K., Nelson, C., Alarcon, J.M., & Day, D.M., Prevention relapse in sex offenders: what we learned from SOTEP's experimental treatment program. In D.R. Laws (Ed.). *Remaking Relapse Prevention with Sex Offenders*. California: Sage Publications 2000,

Marshall, W.L., Intimacy, loneliness and sexual offenders. *Behavior Research Therapy*, 27, 1989

Marshall, W.L., Anderson, D., & Fernandez, Y, *Cognitive Behavioral Treatment of Sexual Offenders*. England: John Wiley & Sons, Ltd. 1999

Marshall, W.L., & Barbaree, H.E. An integrated theory of the etiology of sexual offending. In W.L. Marshall (Ed.). *Handbook of Sexual Assault: Issues, Theories, and Treatment of the Offender* (pp. 257-275). New York: Plenum Press 1990

McLuhan Marshall, *Understanding Media*, Cambridge, MIT Press, 1964

McCombs Maxwell & Shaw Donald, "The agenda-setting function of the press," 36, *Public Opinion Quarterly*, 1972,

McGregor, S. . *Critical science approach--a primer*. 2003. http://www.kon.org/cfp/critical_science_primer.pdf

Mitchell W. J. T. , *Picture Theory*. Chicago: University of Chicago Press, 1994

Mio J.S. & Awakuni, G.I , Resistance to multiculturalism: Issues and interventions, MI Braun-Brumfield, Ann Arbor 1999 στο <http://www.oberlin.edu/faculty/indarling/bullying/group6/tammy.html>

Oates K.R, 'Understanding the problem', στο Oates R.K. (ed.) *Understanding and Managing Child Sexual Abuse*, Sydney, Harcourt Brace Jovanovich, 1990.

Plummer C.A., 'Prevention is appropriate, prevention is successful', στο Gelles R.J and Loseke D. R. (eds) *Current Controversies on Family Violence*, Newbury Park, California, Sage Publications, 1993.

Rasmussen, D. M. (Ed.). *The Handbook of Critical Theory*. Oxford: Blackwell. 1996

Reppucci D., and Haugaard J. J., 'Problems with child sexual abuse prevention programs', in Gelles J. R. and D. R. Loseke R. D. (eds) *Current Controversies on Family Violence*, Newbury Park ,California, Sage Publications, 1993

Roshco Bernard, *Newsmaking*. Chicago, University of Chicago Press 1975,

Rösler, A., & Witztum, E., Pharmacotherapy of Paraphilias in the Next Millennium. *Behavioral Sciences and the Law* 18, 2000

Said, E. W.,. Orientalism. New York: Random House (Vintage) στο van Dijk, T. A. (1998), Critical Discourse Analysis (2nd draft), 1979 <http://www.hum.uva.nl/~teun/cda.htm>

Schwartz, B.K.). Characteristics and Typologies of Sex Offenders. In B. Schwartz (Ed.). The Sex Offender: Corrections, Treatment and Legal Practice (Vol. 2). New Jersey: Civic Research Institute, Inc, 1995

Schneider D., *Stereotypes and Stereotyping*, Rice University, Guilford press 2001, σελ.6, *Stereotype*, txt at: http://the_english_dept.tripod.com/stereo2.htm

Scott, M.B., & Lyman, S.M.. Paranoia, homosexuality, and game theory. Journal of Health & Social Behavior 1968

Scully, D., & Marolla, J., Convicted rapists' vocabulary of motive: Excuses and justifications. In D. Brissett, & C. Edgley (Eds.). Life as Theater: A Dramaturgical Sourcebook, second edition NY:). Hawthorne 1990

Sheholislami, 2001 στο <http://www.carleton.ca/~jsheyhol/cda.htm>

Smith A., *The Newspaper: An International History*, London ,Thames and Hudson, 1979

Southeastern Center Against Sexua Assault (SECASA), The feminist approach, www.Casa.org.au

Sykes, G.M., & Matza, D.,Techniques of neutralization: A theory of delinquency. Sociological Review,22, 1957

Tiffen, Rodney, « The Press» στο Cunningham, Stuart and Turner, Graeme 1993(eds): *The Media in Australia* , , Australia, Allen & Unwin 1993

Tiffen, Rodney, *News and Power* ,Australia, Allen & Unwin 1989

Tower C.C, *Understanding Child Abuse and Neglect*, Boston, Allyn & Bacon, 1989

Tsoudis O., “The Portrayal of Crime in the Cypriot Media:An Exploratory Study” in *Western Criminology Review* 3(1) ,txt at:

<http://wcr.sonoma.edu/v3n1/tsoudis.html>

Tuchman, Gaye, *Making News* , USA Free Press, 1978

van Dijk, T. A.,. *News as discourse*. Hillside, NJ: Erlbaum 1988

Volio Fernando, Legal personality, Privacy & the family στο Henkin(ed), The International Bill of Rights, Columbia University Press

Ward, T., & Keenan, T.,Child Molesters' Implicit Theories. Journal of Interpersonal Violence, 14, .1999

Weber R.P., Basic Content Analysis, London, Sage Publications, 1990, σ.9.

Webster's New World Dictionary, 1998

Williams R, *Communications*, Penguin Books, 1976

Yotopoulos – Maragopoulos A. & Farsedakis J., “Pornography: A criminological and Human Rights Perspective” in Yotopoulos – Maragopoulos A., (Ed), *Woman's Rights, Human Rights*, Αθήνα, εκδ. Εστία, 1994, σελ. 264-289

ΕΝΤΥΠΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Απογευματινή : 21.07.1992, 13.08.1992, 03.01.1994, 04.01.1994,
05.01.1994, 08.01.1994. 24.11.94, 16.02.1995, 16.10.1995, 16. 20.10.1995,
21.10.1995, 13.11.1995, 23.01.1996, 25.02.1996, 01.03.1996, 25.02.96,
01.03.1996, 26.07.1996, 20.08.1996, 05.09.1996. 06.09.1996, 12.09.1996, .
11.10.1996, 23.10.1996, 25.10.1996, 22.06.1997, 25.06.1997, 13.12.1997,
30.12.1997, 12.05.2000, 05.01.2007, 15.12.2007, 19.12.2007, 30.11.2009

Εθνος : 21.07.1992, 07.08.1992, 13.08.1992, 23.09.1992, 03.01.1994,
04.01.1994, 05.01.1994, 16/02/1995, 17/02/1995, 24.01.1996, 01.03. 1996,
26.07.1996, 19.07.1996, 20.08.1996, 21.08.1996, 22.08.1996, 24.08.1996,
25.08.1996, 28.08.1996, 29.08.1996, , 05.09.1996, 06.09.1996, 11.09.1996.
13.09.1996, , 14.09.1996. 11.10.1996, 23.10.1996, 15.11.1996,, 21.11.1996,
24.06.1997, 13.12.1997, 30.12.1997, 25.09.1999, 20.06.2000, 05.01.2007,
14.12.2007, 15.12.2007, 18.12.2007, 19.12.2007,

Ελεύθερος Τύπος : 21.07.1992, 06.08.1992, 13.08.1992, 23.09.1992,

,
03.01.1994, 04.01.1994, 05.01.1994, 24.11.1994, 16/02/1995, 21.10.1995,
24.01.1996, 01.03. 1996, 03.03.1996, 26.07.1996, 27.07.1996, 18.08.1996,
19.08.1996, 20.08.1996, 21.08.1996, 22.08.1996, 24.08.1996, 25.08.1996,
26.08.1996, 28.08.1996, 29.08.1996, , 05.09.1996, 06.09.1996,
12.09.1996, 11.10.1996, 23.10.1996, 18.11.1996,, 19.11.1996, 22.06.1997,
24.06.1997, 30.12.1997, 31.12.1997, 11/05/2000, 17.04.2004, 28.04.2004,
05.01.2007, 6-7.01.2007,15.12.2007, 17.12.2007, 19.12.2007, 21.12.2007

Ελευθεροτυπία 06.08.1992, 13.08.1992, 03.01.1994, 04.01.1994,
05.01.1994, 05.01.1994, 07.01.1994, 08.01.1994, 09.01.1994, 10.01.199
4, 10.01.1994, 11.01.1994, 08.02.1994, 09.02.1994, 21.03.1994,
30.06.1994, 08.11.1994, 19.11.1994,, 22.11.1994, 24.11.1994, 25.11.1994,
30.11.1994, 04.12.1994, 20.10.1995, 21.10.1995, 24.10.1995, 13.11.1995,
24.,01.1996, 02.,03.1996,26.,07.1996, 21.,08.1996, 22.,08.1996,
23.,08.1996, 27.,08.1996, 28.,08.1996,29.,08.1996 05.09.1996, 07.09.1996,
09.09.1996, 10.09.1996, 29.09.1996, 22. 10.1996, 23. 10.1996, 24.10.1996,
13. 11.1996, 18. 11.1996, 18 11.1996,20.11.1996, 23. 11.1996, 26. 11.1996,
12.03.1997, 14.05.1997, 26.06.1997, 02.12.1997, 03.12.1997, 05.12.1997,
11.12.1997, 13.12.1997, 17.01.2000, 18.01.2000, 19.01.2000, 28.04.2000,
28.02.2004, -04.03.2004, 23.06.2004, 05-06.01.2007, 15.12.2007,
17.12.2007, 18.12.2007, 19.12.2007, 21.12.2007, 25..08.2010

«Η Καθημερινή» 14.01.2007

«ΤΟ ΒΗΜΑ» , 31,03.2002

«ΤΟ ΒΗΜΑ» 18.01.1998

«ΤΑ ΝΕΑ» 30.04.2004

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΤΙΤΛΟΙ των εφημερίδων του δείγματος

Α Π Ο Γ Ε Υ Μ Α Τ Ι Ν Η

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΕΛΙΔΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ
1992 -----		
21/07/92	ΚΤΗΝΩΔΙΑ Βιάζε την κόρη της ερωμένης του (όχι φωτόγρ)	11
23/09/92	Κτηνωδία ΑΛΒΑΝΟΙ ΑΣΕΛΓΗΣΑΝ ΣΕ 14ΧΡΟΝΗ φωτο δραστ	21
1994 -----		
03/01/94	Υπόθεση Δουρή	1,28,29
03/01/94	<i>Η Κοινή Γνώμη απαιτεί:</i> ΘΑΝΑΤΟΣ στο τέρας	1
	ΜΠΡΟΣΤΑ ΤΟΥ ΩΧΡΙΟΥΝ ΚΙ ΟΙ ΣΑΤΑΝΑΔΕΣ 2 φωτο πρωτοσέλιδο)	
	Ο παΤΕΡΑΣ της Ερμιόνης ...	,
	-Σοκ στη κοινή γνώμη – «Θάνατος στο κτήνος» 3 φωτο	28
	- Με πρωτοφανή αγριότητα βίασε, βασάνισε και κατακρεούργησε το ίδιο του το αγγελούδι και μετά υποδύθηκε τον χαροκαμένο γονιό....	
	-Όρμησαν να λιντσάρουν το φονιά οι κάτοικοι του χωριού 4 φωτο	29
	- «Είμαστε 7 αδέρφια, ψέμματα 6 μείναμε» ...	
	- «Ήμουν εκτός τόπου και χρόνου» λέει το ανθρωπόμορφο τέρας	29
	- «Θα τον πνίξω με τα ίδια μου τα χέρια ακόμα και στη φυλακή»	28, 29
04/01/94	Υπόθεση Δουρή	
04/01/94	Όλη η απολογία του κτήνους	
	ΜΝΗΜΕΙΟ φρίκης ΘΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΑΛΛΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΙ, ΕΚΒΙΑΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΛΗΡΗΣ ΕΞΑΧΡΕΙΩΣΗ 1 φωτο (πρωτοσέλιδο)	
	»	
	Όλοι στην Ερμιόνη γνώριζαν τι συνέβαινε αλλά κανείς δεν μιλούσε- Αθώα θύματα και τα άλλα αγγελούδια	

«Είχε βγάλει τα παιδιά του στο κλαρί»	26, 31	
Τα έβαζε να «πηγαίνουν με ηλικιωμένους και μετά τους εκβίαζε	3 φωτο	
«Μαζεύονταν διάφοροι και μαζί με τα μικρά έβλεπαν πορνό»	26, 31	
«Έτσι βίασα και σκότωσα τον Νικολάκη»	2 φωτο	<u>31</u>
Η απολογία της φρίκης		31

04/01/94

Ο παΤΕΡΑΣ της Ερμιόνης έπαιζε θέατρο στον ανακριτή-«Δεν θυμάμαι, δεν ξέρω τίποτα»...32,33

Όρμησαν να λιντσάρουν το κτήνος	32,33	
«Πρέπει να τον κρεμάσουν»	2 φωτο	<u>32</u>
Συγκλονισμένη η κοινή γνώμη από την αποτρόπαια πράξη του Δουρή		32
Στοιχεία – σοκ για τη σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων	2φωτο	<u>33</u>

05/01/94 ΑΠΕΙΛΟΥΝ ΜΕ ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΟΙ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ ΤΗΣ ΤΙΡΥΝΘΑΣ

Ούτε οι βαρυποινίτες δεν θέλουν το κτήνος στη φυλακή 10,11
Σελ 10 3 φωτο

Ζητιανεύουν ελπίδα τα 6 παιδιά της Ερμιόνης 1 φωτο 11

Κακοποίηση ανηλίκων & Υπόθεση Δουρή 18,26

07/01/94

Πρόταση στη Βουλή

ΣΤΗΣΤΕ αγχόνες

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΔΙΣΤΑΚΤΟΥΣ ΚΑΚΟΥΡΓΟΥΣ 1 φωτο

(πρωτοσέλιδο)

- » Στις φυλακές της Κέρκυρας ο παΤΕΡΑΣ της Ερμιόνης
«Κρεμάστε το κτήνος» 2 φωτο 3
 - Το πλήθος όρμησε να τον λιντσάρει
 - Εξαγριωμένοι συγκρατούμενοί του τον έκαναν μαύρο στο ξύλο

» **«Θέλουμε μόνο λίγη στοργή και κατανόηση»**
Σύσκεψη στην Αργολίδα για το μέλλον των έξι παιδιών 3

07/01/94 **Επαναφορά της θανατικής ποινής ζητούν 3 βουλευτές** 49

08/01/94 Σε νοσοκομείο της Κέρκυρας ο στυγερός παιδοκτόνος

Ειδικό κελί για το κτήνος

» ΕΔΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΒΙΑΙΟΠΡΑΓΙΕΣ ΚΑΤΑ ΔΟΥΡΗ 1 φωτο 14
Κουβελάκης κατά Παπαθεμελή για τον ξυλοδαρμό 14

» **«Ο θεός μου έκανε τα ίδια, όπως... αυτός στην Ερμιόνη** 14

09/01/94

ΓΛΙΤΩΝΕΙ ΤΗΝ ΕΓΧΕΙΡΗΣΗ

Άλλες δύο μέρες στο νοσοκομείο ο παιδοκτόνος

ΑΙΜΑΤΟΥΡΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΥΛΟΔΑΡΜΟ 1 φωτο 12

09/01/94	Απολογείται αύριο ο «χαδιάρης» θείος	12
09/01/94	ΕΝΩ ΤΑ ΣΦΑΛΙΣΜΕΝΑ ΣΤΟΜΑΤΑ ΚΡΥΒΟΥΝ ΤΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ Φτάνουν τους 3.200 οι βιασμοί παιδιών από συγγενείς ΛΥΣΗ ΜΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ	12,13
	Σελ. 13 1 φωτο	
17/01/94	Η σήψη της κοινωνίας, το πάθος και η αδικία οδηγούν στα εγκλήματα Το δωδεκάημερο της φρίκης	52, 53
»	Το πάνθεον του αίματος ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ Η ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ	3 φωτο <u>53</u>
24/11/94	ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ ΧΑΣΤΟΥΚΗΣΕ ΤΟΝ ΔΟΥΡΗ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ	17
»	Γλίτωσε λιντσάρισμα	1 φωτο 17
»	Ατάραχος άκουσε τα ισόβια...	17

1995

16/02/95	ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΕ ΑΓΟΡΑΚΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΡΝΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΛΕΨΙΑ	
	ΚΑΤΑΖΗΤΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΕΔΩ ΚΑΙ 5 ΜΗΝΕΣ	
	Βιαστής ανηλίκων !	14
»	Ο σάτυρος απειλεί τον πατέρα που τον κατήγγειλε!	14
	ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΜΦΑΝΙΣΤΕΙ ΓΙ Α ΝΑ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΘΩΟΣ ΛΕΕΙ Ο ΔΙΚΗΓΟΡΟΣΤΟΥ	
»	Κλειστά τα στόματα στη γειτονιά	14
»	12 χρόνια γιατί αποπλάνησε τη κόρη του	14

1996

23/01/96	Στο скаμνί ο πα-ΓΕΡΑΣ του Ρεθύμνου	17
01/03/96	Με αυτοκτονία απειλούσε η 16χρονη	16
26/07/96	ΣΤΟΝ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ 38ΧΡΟΝΟΣ ΤΑΞΙΤΖΗΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΕΡΡΕΣ	
	Πατέρας βίασε το κοριτσάκι του	
	ΑΠΟΠΛΑΝΗΣΕ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΤΟΥ ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΗΡΕΙΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ	17
19/08/96	ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΑΣ ΣΤΗ ΣΠΕΙΡΑ ΤΩΝ ΔΟΛΟΦΟΝΩΝ Σκότωναν και βίαζαν ανήλικα κοριτσάκια	
	ΣΟΚ ΣΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ ΑΠΟ ΤΑ ΦΡΙΚΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΕΛΓΩΝ ΑΠΑΓΩΓΕΩΝ	19

20/08/96	ΑΝΑΣΤΑΤΗ Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ ΑΠΟ ΤΑ ΑΝΑΤΡΙΧΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΩΝ - ΔΟΛΟΦΟΝΩΝ	
	Οργή για τα κτήνη του Βελγίου	18,19
	ΠΟΡΝΟ ΥΛΙΚΟ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΑ	18
	Εκατομμύρια παιδιά οδηγούνται στην πορνεία	19
	Στην Ελλάδα λίγοι... κάθονται στο εδώλιο	18, 19
21/08/96	ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΥΡΕΣΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ	
	Σε όλη την Ευρώπη τα «πλοκάμια» των παιδεραστών	14
21/08/96	Οργιάζει η παιδική πορνεία στις ανατολικές χώρες	14
22/08/96	ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΤΗΝΟΥΣ ΣΤΟ ΒΕΛΓΙΟ	
	Έφτιαχνε κελιά στο σπίτι του ...	14----
	• ΑΝΟΙΓΕΙ ΟΦΑΚΕΛΟΣ ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΙΑΣ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ Σ' ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	
	• 100 ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΠΟΥ ΕΞΑΦΑΝΙΣΤΗΚΑΝ ΑΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΟΛΛΑΝΔΙΑ	
	• ΚΥΚΛΩΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΑΠΟ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΗ Ν. ΑΦΡΙΚΗ	14
	» Η διοργάνωση Συνδέσμων της Ιντερπόλ	14
	» ΥΛΙΚΟ ΥΨΗΛΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΕΙ ΣΤΟ ΒΕΛΓΙΟ, ΣΤΙΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΙΑ	14
24/08/96	Στο επίκεντρο ο Έλληνας	22
25/08/96	Η ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΩΝ «ΤΕΡΑΤΩΝ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ» ΚΑΙ ΟΙ ΕΞΑΦΑΝΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	
	219 παιδιά στον ιστό της αράχνης	48,49
	» Στο στόχαστρο της μαφίας τα παιδιά του Τρίτου Κόσμου	48,49
	» ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΣΑΡΚΑ ΣΕ ΔΙΑΤΙΜΗΣΗ	
	Εφιάλτης τη νύχτα για τα δύο παιδιά από την Ξάνθη	49
	» Τα φέρνουν από τις πρώην ανατολικές χώρες	
	» Πως κουκουλώνουν τα κυκλώματα παιδεραστίας	49
26/08/96	Ο ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ ΑΝΑΚΡΙΝΕΙ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗ	
	Και αστυνομικοί στην παιδεραστία	20
	» Κύκλωμα παιδοφιλίας στο INTERNET	20

27/08/96 ΠΑΝΩ ΑΠΟ 60 ΑΝΗΛΙΚΑ ΑΓΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΟΡΙΤΣΙΑ
ΕΞΑΦΑΝΙΣΤΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Κυκλώματα παιδικής πορνείας και στην Ελλάδα 19

- » Υψηλά πρόσωπα κάλυπταν τους παιδεραστές του Βελγίου 19
- » Κακοποιήσεις παιδιών στη Ρουμανία 19

28/08/96 ΣΟΚ ΑΠΟ ΤΗ ΝΕΑ ΚΥΝΙΚΗ ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΒΕΛΓΟΥ
ΝΤΙΤΡΟΥ

Άλλα 5 θύματα του παιδεραστή 19

- » Έρευνα για την παιδική πορνεία στην Αθήνα 19
- » Άγγλος παιδεραστής στην Αλβανία 19

29/08/96 ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΜΑΣΤΙΓΑ Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ

Μορφή δουλείας 21

30/08/96 ΘΥΜΑΤΑ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ 238 ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ

Παιδεραστής στην Αθήνα 23

05/09/96 ΣΥΝΕΛΗΦΘΗ ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΗΣΕ ΟΤΙ ΔΙΕΦΘΕΙΡΕ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ 30
ΚΟΡΙΤΣΙΑ

Δεκάδες ανήλικες στα δίχτυα του παιδεραστή 20 1φωτ

- » Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΣΥΝΧΙΖΕΙ ΤΗ ΜΑΚΑΒΡΙΑ ΕΡΕΥΝΑ
Κι άλλα θύματα του Ντιτρού θαμμένα στον κήπο του 20 1φωτ
- » ΣΤΟ ΠΕΡΟΥ ΒΡΕΘΗΚΑΝ ΤΑ ΠΤΩΜΑΤΑ 4 ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ ΠΟΥ ΕΙΧΑΝ ΒΙΑΣΤΕΙ 20

06/09/96 ΜΕ ΚΑΣΕΤΕΣ ΕΚΒΙΑΖΕ ΤΑ ΑΝΗΛΙΚΑ ΘΥΜΑΤΑ ΤΟΥ

Σοκ από τα όργια του παιδεραστή 19

- ΜΕ ΚΥΝΙΣΜΟ ΠΕΡΙΕΓΡΑΦΕ ΤΙΣ ΑΠΟΤΡΟΠΑΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ
 - ΤΟΥΣ ΚΟΛΛΑΓΕ ΤΟ ΜΑΧΑΙΡΙ ΣΤΟ ΛΑΙΜΟ 19
- 06/09/96 «Τις πήγαινα στο βασιλείο μου στην Πάρνηθα!...» 19
- 06/09/96 Δεκάδες παιδιά θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης 19 2φωτ

12/09/06 ΓΥΡΩ ΣΤΑ 70 ΑΤΟΜΑ ΠΗΡΑΝ ΜΕΡΟΣ ΣΕ ΟΡΓΙΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΗΛΙΚΕΣ

Δίωξη κατά των παιδεραστών 18

» Α Ρ Ε Ι Ο Σ Π Α Γ Ο Σ

11/10/96 Να πέσει φως στην υπόθεση του Μπίλη 18 1φωτ
Ο θείος ασελγούσε στη 12χρονη ανιψιά 11

23/10/96 **Ιερέας ασελγούσε σε βάρος ανήλικων κοριτσιών 19**

23/10/96 **Λογιστής αποπλάνησε 13χρονη 19 φωτ**

23/10/96	ΣΟΚ ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΝΕΑ ΥΠΟΘΕΣΗ ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΙΑΣ	
	Ζούσε τη φρίκη από πέντε ετών	19 1φωτ
23/10/96	ΕΠΕΣΕ ΣΤΗΝ ΠΑΓΙΔΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ – ΕΙΧΕ ΑΣΕΛΓΗΣΕΙ ΣΕ 1500 ΠΑΙΔΙΑ	
	Και Ελβετός παιδεραστής	23
24/10/96	Κύκλωμα παιδοφιλίας	24
25/10/96	ΠΡΟΦΥΛΑΚΙΣΤΗΚΕ Ο «ΠΑΠΠΟΥΣ» ΠΟΥ ΒΙΑΖΕ ΤΗΝ 9ΧΡΟΝΗ ΕΓΓΟΝΗ ΤΟΥ	
	Στη φυλακή ο σάτυρος	20
14/11/96	Καταδικάστηκε ο παπα - σάτυρος	24
14/11/96	Έπιασαν 5 Ολλανδούς πορνοπαραγωγούς	24
15/11/96	ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ ΓΙΑ ΒΙΑΣΜΟΥΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	
	Δίωξη κατά 80χρονου ιερέα	21
19/11/96	Άνω-κάτω το Βέλγιο με την υπόθεση παιδεραστίας	22
20/11/96	ΤΗ ΒΙΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΕΙ ΜΕ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑ	
	Βασανίζουν και παιδιά	22
20/11/96	Αποφασίζουν άρση ασυλίας του Βέλγου αντιπροέδρου	22
23/11/96	Η ΑΘΗΝΑ ΑΓΚΑΛΙΑΖΕΙ ΤΙΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΨΥΧΟΥΛΕΣ	
	Στέγη στοργής για τα παιδιά	13
27/11/96	Αποδοκίμασαν το σάτυρο	19
	1997	

22/06/97	Η ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΟΔΗΓΕΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΕ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ, ΗΘΙΚΗ ΙΑΦΘΟΡΑ, ΒΙΑ, ΕΛΛΕΙΨΗ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	
	Ρίχνουμε τα παιδιά μας στον Καιάδα της κοινωνίας μας	70,71
25/06/97	Οδηγός ταξί ασέλγησε σε 12χρονη	21

»	Αλβανός έβγαλε στο πεζοδρόμιο 16χρονη	21
»	Μαφιόζοι στις πορνοταινίες	23
26/06/97	Στο σκαμνί ο παιδεραστής με το φορτηγάκι	19
26/09/97	Σεξ και ξύλο σε μοναστήρι	19
27/09/97	Στη φυλακή οι δυο για το Μεσαίωνα	18
13/12/97	ΔΥΟ ΠΑ-ΤΕΡΑΤΑ ΚΟΥΡΕΛΙΑΣΑΝ ΨΥΧΗ ΚΑΙ ΣΩΜΑ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΟΥΣ Απίστευτη κτηνωδία	19
30/12/97	ΦΟΒΕΡΟ! ΒΙΑΖΕ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑ ΤΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ Καθηγητής στη ... διαστροφή	17
1998 -----		
05/10/98	ΔΥΟ 16ΧΡΟΝΕΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΥΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ ΓΙΑ ΒΙΑΣΜΟ Σάλος στην Αίγινα για «ροζ σκάνδαλο»	19
	• «Η ΣΥΖΥΓΟΣ ΤΟΥ ΒΙΝΤΕΟΣΚΟΠΟΥΣΕ ΤΟ ΟΡΓΙΟ»	
2000 -----		
11/05/00	ΑΛΒΑΝΟΣ ΜΑΦΙΟΖΟΣ ΕΞΕΔΙΔΕ 13ΧΡΟΝΗ ΚΑΙ ΤΗ ΒΑΣΑΝΙΖΕ ΟΤΑΝ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΑΝΙΔΡΟΥΣΕ Η κόλαση της οδού Νάξου ...	16
12/05/00	ΑΠΟ ΟΣΑ «ΕΙΔΕ» ΣΤΟ ΚΟΡΜΑΚΙ ΤΗΣ 13ΧΡΟΝΗΣ ΑΛΒΑΝΙΔΑΣ Έπαθε σοκ και ο ιατροδικαστής Ο ΑΛΒΑΝΟΣ ΓΙΑΤΡΟΣ ΤΗΣ ΦΡΙΚΗΣ ΒΙΑΖΕ, ΚΑΚΟΠΟΙΟΥΣΕ ΚΑΙ ΕΞΕΔΙΔΕ ΣΕ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ	16
2003		
17/7/2003	Εξαρθρώθηκε κύκλωμα παιδικής πορνογραφίας Αστυνομικοί «χάκερ» μπλόκαραν στο Διαδίκτυο τις ιστοσελίδες και συνέλαβαν τους δράστες	43

2004

ΚΟΡΙΝΘΟΣ

22/4/2004 Στην ανακρίτρια ο πατέρας βιαστής 48

2006

22/09/06 Στον εισαγγελέα ο διακινητής υλικού πορνογραφίας 14

2007

ΑΝΑΣΤΑΤΗ Η ΕΛΕΣΣΑ

05/01/07 47χρονος ασελγούσε σε τρεις ανήλικους!
• Με τη συγκατάθεση των πατέρων τους(πρωτοσέλιδο παραπέμπει...σελ.9)

05/01/07 Πατεράδες-μαστροποί «πούλαγαν» τα παιδιά τους σε παιδεραστή 9

14/12/07 Υπόθεση παιδεραστίας 17

15/12/07 «Μάνα εξέδιδε την ανήλικη κόρη της σε ηλικιωμένους
Σοκ στην κοινωνία του Ιλίου 14

- Στο πλάι του άρθρου σε εσοχή υπάρχουν οι ακόλουθοι περιληπτικοί τίτλοι:
- Ανάμεσα στους παιδεραστές και 60χρονος ιερέας
 - Το ζευγάρι της ακολασίας εξέδιδε και 8χρονο κορίτσι οικογένειας γειτόνων. Η 33χρονη μαζί με τον 42χρονο σύντροφό της, υπέβαλε σε πρωτοφανή βασανιστήρια τα τρία παιδιά της

15/12/07 Βαρύτατες κατηγορίες για 4 άτομα 14

19/12/07 Δεν έπεισαν ανακριτή και εισαγγελέα οι τέσσερις κατηγορούμενοι
Προφυλακίστηκαν για τους βιασμούς
Στο πλάι του άρθρου σε εσοχή υπάρχουν τα ακόλουθα:
Όλοι τους δήλωσαν αθώοι, ενώ τα αθώα θύματα αυτής της υπόθεσης, τα τέσσερα κακοποιημένα παιδιά, βρίσκονται στο Νοσοκομείο Παίδων 15

19/12/07 ΡΟΔΟΣ
Δίωξη για αποπλάνηση 17

21/12/07 25 χρόνια κάθειρξη σε 38χρονο παιδεραστή 17

ΕΘΝΟΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΕΛΙΔΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ
1992		
21/07/92	Διώκονται για κακοποίηση 14χρονης	34
07/08/92	Αθώα η μάνα για την εποπτεία της 9χρονης	21
13/08/92	Κτηνωδία	4
23/09/92	Ασέλησαν σε 14χρονη Αλβανή	16

1994

03/01/94	Υπόθεση Δουρή Δεν το χωρά ανθρώπινος νους	

ΠΑ ... ΤΕΡΑΣ		
	Το κτήνος βίασε και έπνιξε το παιδί του	πρωτοσέλιδο 2φωτο
»	ΠΑ ... ΤΕΡΑΣ Ψύχραιμος έπαιζε θέατρο για 60 ώρες !	16 2φωτο
ΟΜΟΛΟΓΑ ΣΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ		
»	Τον χτύπησε με μυτερό αντικείμενο και τον βίασε	17
Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΤΟΥ ΔΟΥΡΗ ΖΗΤΑ ΕΚΔΙΚΗΣΗ		
»	«Θα τον σκοτώσω όπου και να πάει» σελ. 17 σύνολο: 4 φωτο	17
04/01/94	Υπόθεση Δουρή Ο πα...τέρας σκότωνε. Αυτή άκουγε και σιωπούσε	1,3,14,15

04/01/94	ΤΑ ΗΞΕΡΕ ΟΛΑ Η ΜΑΝΑ Ψυχρή και χωρίς δάκρυ μιλάει στο ΕΘΝΟΣ	(πρωτοσέλιδο) 2 φωτο
»	ΠΑ ... ΤΕΡΑΣ «Βουίζει» η Ερμιόνη για τα έργα και τις ημέρες του Μανώλη Δουρή	
(4 φωτο)	Ο κόσμος ήξερε, αλλά δεν μιλούσε ...	14
»	ΤΟ ΠΟΡΤΡΕΤΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΟΚΤΟΝΟΥ Ψεύτης, απατεώνας και παιδεραστής	15
(1φωτο)		

»	Εγκληματική προσωπικότητα	15
04/01/94	Στιγμές ντροπής	15
»	ΣΤΟΙΧΕΙΑ – ΣΟΚ	
	9000 παιδιά κακοποιούνται στην Ελλάδα κάθε χρόνο	
	1 στα 10 από τους γονείς τους- Κρίσιμη ηλικία τα...3,5 χρόνια (πρωτοσέλιδο παραπέμπει στη σελ. 3)	
04/01/94	Χιλιάδες Ελληνόπουλα δέχονται σωματική, σεξουαλική και ψυχολογική βία κάθε χρόνο από τους γονείς τους!	
	Κόλαση για 9000 παιδιά	πίνακες& διαγράμματα 3
05/01/94	Υπόθεση Δουρή	12,13
»	Παραθερίστρια της Ερμιόνης κατήγγειλε τον Δουρή	
	«Προσπάθησε να βιάσει τη μητέρα μου 2χρονών!»	12
»	ΔΥΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΙ ΜΙΑΗΣΑΝ ΜΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΔΟΥΡΗ	
	Βοήθεια στην οικογένεια	<u>13</u>
	<u>σύνολ. 2φωτο</u>	
»	Βαρύ το κλίμα για τη μάνα	13
»	Το σκότος της κοινωνίας σε αριθμούς	13
24/11/94	Υπόθεση Δουρή	16,17
»	Ένοχος ο πα-τέρας χωρίς ελαφρυντικά	
	Απαθής ακόμα και στα ισόβια	<u>16</u>
	<u>2φωτ συνολ</u>	
»	Το ακροατήριο φώναζε «μπράβο»	16
»	«Ασπίδα» αστυνομικών να μην τον λιντσάρουν	17
»	«Όχι» στα αιτήματα της υπεράσπισης	17
24/11/94	18 χρόνια σε σάτυρο	21
	1995	

16/02/95	ΣΟΚ 14χρονη από την Αθήνα συνελήφθη στη Θεσσαλονίκη και είπε ότι είναι φορέας του AIDS	
	Έκανε πιάτσα από 10 χρονών!	18

16/02/95	Η παιδική πορνεία μας χτυπά την πόρτα	18
17/02/95	Αμάρτησα για τους γονείς μου	8,16,17
17/02/95	Κακοποίηση των παιδιών δεν είναι μόνο η βία	8
17/02/95	Γονείς συμβιβάζονται και αποσύρουν μηνύσεις Ελάχιστες υποθέσεις παιδικής πορνείας στη Δικαιοσύνη	17

1996

24/01/96	25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΕ ΣΑΤΥΡΟ	18
07/02/96	ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΛΑΣΗ	27
01/03/96	Ο ΕΦΙΑΛΤΗΣ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΗΛΙΚΗ ΠΟΥ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΕ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ	
	Απόπειρα αυτοκτονίας μετά τον βιασμό	21
26/07/96	<u>ΑΝΑΣΤΑΤΗ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΣΕΡΡΩΝ ΜΕ 38ΧΡΟΝΟ ΤΑΞΙΤΖΗ</u> ΚΤΗΝΩΔΙΑ: Βίαζε την 13χρονη κόρη του	23
19/08/96	<u>ΒΕΛΓΙΟ: ΑΠΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΦΟΝΟΙ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ ΑΠΟ ΣΠΕΙΡΑ ΜΕ</u> <u>ΑΡΧΗΓΟΥΣ ΕΝΑ ΖΕΥΓΑΡΙ</u>	
	Παιδεραστές και δολοφόνοι	21
	• <u>15 ΠΑΙΔΙΑ ΒΡΕΘΗΚΑΝ ΣΤΑ ΝΥΧΙΑ ΤΟΥΣ, ΜΟΝΟ 2</u> <u>ΓΛΙΤΩΣΑΝ!</u>	
	• <u>ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΑΣ ΣΤΗ ΣΥΜΜΟΡΙΑ</u>	21
20/08/96	<u>ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΕΣ: ΟΡΓΙΣΜΕΝΟΙ ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΥΛΚΙΣΗ</u> <u>ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ</u>	
	Ο υπουργός σκότωσε τα παιδιά μας	21
20/08/96	<u>Ο ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ Μ. ΝΤΙΤΡΟΥ ΕΙΧΕ ΑΦΕΘΕΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΓΙΑ «ΚΑΛΗ</u> <u>ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ»</u>	
21/08/96	ΤΟ ΒΕΛΓΙΟ ΨΑΧΝΕΙ ΔΥΟ ΚΟΠΕΛΛΕΣ ΘΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΠΕΙΡΑΣ ΣΤΗΝ ΤΣΕΧΙΑ * ΕΡΕΥΝΕΣ ΑΠΟ ΙΝΤΕΡΠΟΛ ΣΕ ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΟΛΛΑΝΔΙΑ, ΓΑΛΛΙΑ * ΣΥΝΕΛΗΦΘΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ	
	Παγκόσμιο είναι το κύκλωμα των παιδεραστών	20,21
21/08/96	<u>ΝΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΕΙ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ ΖΗΤΟΥΣΕ Η ΟΙΚΟΓΕΝΙΑ</u> <u>ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ ΤΟ 1989</u>	20

21/08/96	Βρετανία: Στη πορνεία από τα εννιά	20
21/08/96	<u>ΕΚΚΛΗΣΗ ΑΠΟ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ</u> «Τσακίστε τον πορνο – τουρισμό»	21
21/08/96	Πατάς ένα κουμπί και βγαίνει ένα παιδί <u>INTERNET- ΠΑΙΔΟΦΙΛΙΑ ΚΑΙ ΚΙΤΡΙΝΙΣΜΟΣ</u>	21
22/08/96	<u>ΔΥΟ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΦΕΡΝΟΥΝ ΣΤΟ ΦΩΣ ΑΝΑΤΡΙΧΙΑΣΤΙΚΕΣ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΙΑ</u> 1.000.000 παιδιά στο δρόμο	18,19
	» ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΟΚ σελ. 18	
	<u>130.000 ανήλικοι εξαναγκάζονται από τους γονείς να πάρουν μέρος σε πορνοταινίες</u>	
22/08/96	Στην Ασία οργιάζει η παιδική πορνεία	18
22/08/96	...Έξι έως δεκατεσσάρων ετών τα θύματα των άρρωστων βιαστών	19
22/08/96	664 Ελληνόπουλα εξαφανίστηκαν σε μια 5ετία	19
22/08/96	Ερώτηση Αλαβάνου στην Ευρωβουλή	19
25/08/96	<u>ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΕΡΕΥΝΗΤΗ ΓΙΑ ΚΥΚΛΩΜΑ ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΩΝ ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΩΝ</u> Βασανίζουν και βιάζουν 8χρονα παιδιά στην Αθήνα;	24
	«Πως τα βρίσκουν οι πελάτες και όχι οι αστυνομικοί;» (Α. Μαραγκοπούλου)	24
28/08/96	<u>ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΕΣ: ΝΕΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ</u> Ο κήπος με τα πτώματα...	24
29/08/96	<u>ΗΠΑ: ΦΑΡΜΑΚΑ Ή ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟ ΓΙΑ ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΩΝ ΟΡΜΩΝ</u> Χημικός ευνουχισμός στους παιδεραστές!	24
	» Έρευνες στη Σλοβακία για το σατανικό κύκλωμα	24
	» Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ	24
	» ΜΕ AIDS ΤΟ 50% ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ	24
05/09/96	<u>ΠΑΝΩ ΑΠΟ 30 ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΕΙΧΕ ΑΠΟΠΛΑΝΗΣΕΙ Ο 51ΧΡΟΝΟΣ Γ. ΜΠΙΛΗΣ</u> ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΗΣ με δράση σοκ! <u>ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΑ «ΨΑΡΕΥΕ ΣΤΙΣ ΚΑΦΕΤΕΡΙΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΑΠΕΙΛΟΥΣ ΜΕ ΜΑΧΑΙΡΙ</u>	26
06/09/96	<u>ΑΓΑΝΑΚΤΙΣΜΕΝΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙ Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ 51ΧΡΟΝΟΥ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΜΠΙΛΗ ΣΑΜΑΡΑ</u>	24

06/09/96	ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΙΑ	
	Οργή για τον σατανικό συνταξιούχο!	24,25
	<ul style="list-style-type: none"> • <u>ΑΠΕΙΛΟΥΣΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΚΑΣΕΤΕΣ ΓΙΑ ΝΑ ΜΗ ΜΙΛΗΣΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ</u> • <u>30 ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΕΠΕΣΑΝ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΟΥ</u> 	
06/09/96	Στοιχεία – σοκ από τους ψυχολόγους	24
06/09/96	«Οδηγούσα τα κοριτσάκια στην Πάρνηθα, δεν μπορούσα να ελέγξω το πάθος μου»	1φωτ 25
06/09/96	Ανατριχιαστικοί αριθμοί για βιασμούς και κακοποιήσεις ανηλίκων	25
11/09/96	23 συλλήψεις για την παιδεραστία	31
13/09/96	<u>ΤΡΕΙΣ ΑΚΟΜΑ ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΕΣ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ</u>	
	Φρίκη! Βιάζε τον ανιψιό του	26
14/09/96	<u>ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΙΑ: ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ</u>	
	Τριπλασιάστηκαν οι αριθμοί της φρίκης !	24
	<u>«ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΑΥΞΗΜΕΝΗ ΕΠΑΓΡΥΠΝΙΣΗ, ΛΗΨΗ ΑΥΣΤΗΡΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ»</u>	24
11/10/96	ΘΕΙΟΣ ΣΑΤΥΡΟΣ ΜΕ ΣΥΝΕΤΑΙΡΟ	24
23/10/96	<u>ΙΕΡΕΑΣ ΚΑΤΗΓΟΡΕΙΤΑΙ ΟΤΙ ΑΠΟΠΛΑΝΟΥΣΕ ΑΝΗΛΙΚΑ ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗΣ</u>	
	Παιδεραστής με ράσα !	24
15/11/96	«Στέγη της αγάπης» ή άντρο ακολασίας;	14
	<u>13 ΑΝΗΛΙΚΕΣ ΤΡΟΦΙΜΟΙ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΝ ΙΕΡΕΑ ΓΙΑ ΒΙΑΣΜΟΥΣ ΚΑ ΑΣΕΛΓΕΙΣ ΠΡΑΞΕΣ</u>	
15/11/96	«Είναι σκευωρία» λέει ο παπάς	14
21/11/96	Υστερία στο Βέλγιο με τους παιδεραστές	24
	<ul style="list-style-type: none"> • <u>ΕΚΑΤΟΝΤΑΔΕΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΟΥΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΓΕΙΤΟΝΕΣ ΚΑΙ ΕΧΘΡΟΥΣ</u> • <u>«ΑΔΥΝΑΜΕΣ ΟΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΝΤΙ ΡΟΥΠΙΟ</u> 	
1997		

24/06/97	Κατηγορώ τους παιδεραστές και το «θέαμα» των συλλήψεων	18

13/12/97	Διαστροφή πέρα από κάθε όριο	15
30/12/97	ΣΟΚ Καθηγητής βίαζε τους ανήλικους μαθητές του	14
1999		

28/09/99	ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΑΚΙΑ	
	Έζησαν κοντά στη μάνα τους τον εφιάλτη ...	15
	Με σημάδια από τσιγάρα και μώλωπες γύρισαν στο σύλλογο «Χαμόγελο του παιδιού» τα δύο ανήλικα. Στο αυτόφωρο οδηγήθηκαν για την κακοποίηση η μητέρα και ο φίλος της	
28/09/99	87χρονος ασελγούσε σε ανήλικες	15
2000		

20/06/00	ΜΑΡΚ ΝΤΙΤΡΟΥ Καταδικάστηκε ξανά	20
2004		
23/12/2004	Οργή για την αθώωση αστυνομικού, κατηγορούμενου για βιασμό	
2006		

22/09/06	Οργή κατά παιδόφιλου	22
	Με λιντσάρισμα απειλήθηκε κατά την προσαγωγή του στον εισαγγελέα 25χρονος, ο οποίος συνελήφθη γιατί διατηρούσε ιστοσελίδα στο Ιντερνετ με 250.000 αρχεία, όπου εμφανίζονται βρέφη να κακοποιούνται σεξουαλικά	22
2007		
05/01/07	Παιδεραστία – σοκ στην Έδεσσα (πρωτοσέλιδο που παραπέμπει στην σελ.25)	
05/01/07	ΔΥΟ ΠΑΤΕΡΕΣ ΕΞΕΔΙΔΑΝ ΤΑ ΑΝΗΛΙΚΑ ΑΓΟΡΙΑ ΤΟΥΣ Παιδεραστία – σοκ στην Έδεσσα	25
05/01/07	ΔΥΟ ΠΑΤΕΡΕΣ ΕΞΕΔΙΔΑΝ ΤΑ ΑΝΗΛΙΚΑ ΑΓΟΡΙΑ ΤΟΥΣ Παιδεραστία – σοκ	

Οι Αλβανοί γονείς έπαιρναν χρήματα από 47χρονο στην ΈδεσσαΟ ένας μάλιστα του ζητούσε 50.000 ευρώ για να μη μιλήσει.. Στα χέρια του 47χρονου βρέθηκαν 167 DVD παιδικής πορνογραφίας 25

(Στο ίδιο δημοσίωμα γίνεται αναφορά και για μια άλλη υπόθεση παιδεραστίας στη Θεσσαλονίκη, όπου ένας 30χρονος βίασε ένα 14χρονο αγόρι)

6-7/01/07 ΣΟΚ ΣΤΟ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ

Παιδεραστής υπεράνω υποψίας 38

47χρονος πρατηριούχος στην Έδεσσα ασελγούσε σε τρία ανήλικα αγόρια με την ανοχή ή ακόμα και τον χρηματισμό των πατεράδων τους

6-7/01/07 ΒΕΤΑΣ (Συνήγορος)

Ο πελάτης μου έχει ψυχολογικά προβλήματα 38

6-7/01/07 **Φροντίζουν κακοποιημένα παιδιά στο Νοσοκομείο Παίδων «Αγία Σοφία»** 35

14/12/07 ΙΣΤΟΡΙΑ ΦΡΙΚΗΣ

Μητέρα εξέδιδε το κοριτσάκι της (πρωτοσέλιδο που παραπέμπει στην σελ 26

14/12/07 ΠΡΩΤΟΦΑΝΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Εξέδιδε την 11χρονη κόρη της

36χρονη φέρεται να εξέδιδε εδώ και τέσσερα χρόνια το 11χρονο κοριτσάκι της, αλλά και το ανήλικο παιδί μιας φίλης της, ενώ στα δύο της αγοράκια, 8 και 9 ετών, ασελγούσε ο φίλος της. Εκδόθηκαν εντάλματα σύλληψης από την Ασφάλεια 26

15/12/07 ΥΠΟΘΕΣΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΟ ΙΛΙΟΝ

Συνελήφθη και ιερέας για τον βιασμό της 11χρονης

Διώξεις κατά της 33χρονης μητέρας και του 42χρονου φίλου της και του 83χρονου. Ανατριχιαστικές λεπτομέρειες φέρνει στο φως η δικογραφία 27

18/12/07 ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΣΤΟ ΙΛΙΟΝ

Ο εφιάλτης σε μια ζωγραφιά.... (πρωτοσέλιδο που παραπέμπει στην σελ.20)

18/12/07 **«Σας παρακαλώ, κλείστε τους στη φυλακή...»** 20

19/12/07	Προφυλακιστέοι για την κτηνωδία	20
19/12/07	ΑΠΟΛΟΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΣΤΟ ΙΛΙΟΝ	
	Στη φυλακή οι 4 για τους βιασμούς των παιδιών	20, 21
	Ανακριτής και εισαγγελέας αποφάσισαν ομόφωνα την προφυλάκιση της μητέρας, του συντρόφου της και ενός ιερέα και ενός 83χρονου πρώην πολιτευτή, οι οποίοι φέρονται ότι κακοποιούσαν την 11χρονη μαζί με τον 6χρονο αδελφό της και το 9χρονο κορίτσι	
19/12/07	ΣΑΝ ΘΕΑΤΕΣ ΣΕ ΤΑΙΝΙΑ	
	Ατάραχοι κατέθεσαν ο ιερέας και ο 83χρονος	21
19/12/07	Έντονα αποδοκιμάστηκαν ενορίτες του ιερέα, που πήγαν με πούλμαν στο δικαστήριο για να τον στηρίξουν	21
19/12/07	Προφυλακιστέοι οι παιδεραστές (διαδ)	
19/12/07	ΡΟΔΟΣ	
	Δίωξη σε 50χρονο για αποπλάνηση ανηλίκων κατά συρροή	20
21/12/07	ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΩΞΕΩΝ ΜΕΛΕΤΑ Ο ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ	
	«Φουσκώνουν» οι κατηγορίες σε βάρος των παιδεραστών	
	Γυναίκα καταγγέλλει ότι ο 83χρονος ασέλησε σε βάρος της 10χρονης ανιψιάς της. Να εμπλέξουν στην υπόθεση και τους γονείς των παιδιών μ-ου φιλοξενούσαν στο σπίτι τους επιχείρησαν η μητέρα και ο σύντροφός της	23
21/12/07	ΓΙΑ ΣΚΕΥΟΡΙΑ ΕΚΑΝΕ ΛΟΓΟ Ο ΙΕΡΕΑΣ	23
21/12/07	ΜΕΙΚΤΟ ΟΡΚΩΤΟ	
	Κάθειρξη 25 χρόνων σε παιδεραστή	23
	» ΙΛΙΟΝ	
	Συνελήφθη σάτυρος	23
23/12/07	ΒΙΑΣΜΟΙ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΟ ΙΛΙΟΝ	
	Ας μην ακούσει άνθρωπος όσα άκουσα από τη μικρή	
	Ο αστυνόμος Παύλος Λουκάτος αποκαλύπτει πώς εξιχνίασε την υπόθεση	σελ 36

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΕΛΙΔΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ
	1992 -----	
21/07/92 ΑΠΙΣΤΕΥΤΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΔΥΟ ΑΝΗΛΙΚΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΣΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΑΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	Αμαρτίες γονέων) ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ ΓΙΑ ΒΑΣΑΝΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΒΙΑΣΜΟ ΚΑΤ' ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ	30
06/08/92 ΑΓΝΩΣΤΟΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΑΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΑΝ ΝΑ ΒΙΑΣΟΥΝ 9ΧΡΟΝΟ ΑΓΓΕΛΟΥΔΙ	Μώλωπες στο σώμα, πληγές στη ψυχή ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗ ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ	
3 φωτ θύματος		
13/08/92 δραστών	Τέσσερα κτήνη βίασαν 13χρονη ... Φρίκη σε παραλία της Στυλίδας	φωτ 3
23/09/92	Μια 14χρονη αλβανή έπεσε θύμα τριών ανθρωποειδών όχι φωτ	16

1994

03/01/94	Υπόθεση Δουρή	23,24,41,42
03/01/94	ΠΑ-ΤΕΡΑΣ ΒΙΑΣΕ ΚΑΙ ΣΚΟΤΩΣΕ ΤΟΝ 6ΧΡΟΝΟ ΓΥΙΟ ΤΟΥ ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΡΙΚΗΣ ...	
σελ <u>23</u> 1 φωτολ.		
03/01/94	ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΗ ΦΡΙΚΗ ΤΟ ΤΕΡΑΣ ΜΕΤΑ ΤΗ ΚΤΗΝΩΔΙΑ ΕΠΑΙΖΕ ΘΕΑΤΡΟ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΙΣ ΚΑΜΕΡΕΣ ΤΗΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΙΟΤΑΝ ΤΟΝ ΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΤΟΥ	
	Έξι ώρες μαρτυρούσε στα νύχια του	24, 41
03/01/94	ΠΟΥ ΠΑΜΕ; Ανατρίχιασαν οι ιατροδικαστές	1 φωτιο <u>24</u> 24, 41
03/01/94	ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΗ ΦΡΙΚΗ ΣΑΝ ΚΕΡΑΥΝΟΣ ΕΠΕΣΕ ΣΤΗΝ ΕΡΜΙΟΝΗ ΤΟ ΜΑΝΤΑΤΟ Οι κάτοικοι όρμησαν να τον λυντσάρουν ...	
03/01/94	ΤΙ ΛΕΝΕ ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΔΡΑΣΤΗ	42

03/01/94	ΠΡΩΤΟΦΑΝΕΣ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ ΛΕΝΕ ΟΙ ΨΥΧΟΛΟΓΟΙ	42
04/01/94	ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΗ ΦΡΙΚΗ ΠΡΟΦΥΛΑΚΙΣΤΗΚΕ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ	27
	Θέατρο Νο 2 από το τέρας	<u>27</u>
	1φωτο 1/4σελ	
04/01/94	«ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΙ ΠΑΤΕΡΑΣ», ΔΗΛΩΣΕ ΑΠΡΟΚΑΛΥΠΤΑ	27
04/01/94	Οι δικηγόροι αρνήθηκαν να τον υπερασπίσουν...	27
04/01/94	» ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΗ ΦΡΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ ΚΑΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΣΕ ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΠΟΡΝΟΤΑΙΝΙΩΝ * ΕΚΒΙΑΖΕ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΠΟΥΣΕ ΧΡΗΜΑΤΑ	
	Έκανε όργια με τα παιδιά του	28, 29
	<u>28,29 4φωτο</u>	
	» ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΤΗΝΩΔΙΑΣ ΑΠΟ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥΣ	28, 29
04/01/94	ΝΕΑ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΝΑ ΤΟΝ ΛΥΝΤΣΑΡΟΥΝ	29
04/01/94	Τα ισόβια δεν είναι αρκετά ... 2φωτο	<u>30</u>
04/01/94	«ΤΡΙΣ ΕΙΣ ΘΑΝΑΤΟΝ» ΛΕΝΕ ΟΙ ΑΘΗΝΑΙΟΙ	30
05/01/94	ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΗ ΦΡΙΚΗ ΤΑ ΠΑΔΙΑ ΤΟΥ ΚΤΗΝΟΥΣ ΤΗΣ ΕΡΜΙΟΝΗΣ «ΑΚΟΥΜΠΑΝΕ» ΣΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΤΟΥΣ , ΑΛΛΑ ΤΡΕΜΟΥΝ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΤΑΚΡΑΥΓΗ	
05/01/94	Πατέρα γιατί;...	22,23
	Επίσκεψη από κοινωνική λειτουργό – Προβληματίζει τους κατοίκους της κωμόπολης η ψυχραιμία της μητέρας	<u>4φωτο</u> <u>22</u>
05/01/94	ΜΕΤΑΦΕΡΕΤΑΙ ΣΤΗ ΚΕΡΚΥΡΑ ΤΟ ΤΕΡΑΣ	<u>2φωτο</u> <u>23</u>
24/11/94	ΔΕΚΑΔΕΣ ΚΟΣΜΟΥ ΑΠΕΙΛΗΣΑΝ ΝΑ ΛΙΝΤΣΑΡΟΥΝ ΤΟΝ ΔΟΥΡΗ ΜΕΤΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ	
	Μόνο Ισόβια!	32,33
	Σελ32 1 φωτο 2/3 σελ. / σελ.33 3φωτο	
24/11/94	18 χρόνια σε νεαρό βιαστή 12χρονου	32
	1995	

16/02/95	Βίασε την 16χρονη κόρη της γυναίκας του	30
21/10/95	Παππούδες παρέσυραν ανήλικα σε ακολασίες	30

1996

24/01/96	25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΕ ΠΑΤΕΡΑ - ΒΙΑΣΤΗ	27
01/03/96	Απόπειρα αυτοκτονίας μετά τον βιασμό	27
01/03/96	70χρονος σάτυρος βίασε αγοράκι στη Σπάρτη	47
03/03/96	ΔΟΥΡΗΣ Ο επίλογος ενός δράματος	38
26/07/96	Πατέρας-Κτήνος βίαζε την 12χρονη κόρη του	15
27/07/96	Ήρμησαν να λιντσάρουν τον αιμομίκτη «πατέρα»	15
18/08/96	2,5 χρόνια για την αποπλάνηση της κόρης του	34
19/08/96	Φρίκη στο Βέλγιο από παιδεραστές	19
20/08/96	Οργή κατά της Δικαιοσύνης	19
20/08/96	Ελεύθερος ο Έλληνας	19
21/08/96	Ανθεί και στην Ελλάδα η παιδική πορνεία (πρωτοσέλιδο & 28,29	
21/08/96	Φως στην υπόθεση Παιδεραστίας	19
21/08/96	ΓΙΑ ΜΙΑ ΧΟΥΦΤΑ ΧΙΛΙΑΡΙΚΑ ΠΟΥΛΑΝΕ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ ΤΗΣ ΑΘΩΟΤΗΤΑΣΣΤΑ ΣΚΟΤΕΙΝΑ ΔΡΟΜΑΚΙΑ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΜΟΝΟΙΑ – ΑΛΒΑΝΟΠΟΥΛΑ ΚΑΙ ΡΩΣΑΚΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ	
	Παιδικά κορμιά στο σφυρί και στην Αθήνα	28,29
21/8/96	Εξαφανίστηκαν 6000 ανήλικοι τα τελευταία 10 χρόνια στην Ελλάδα	28
	» Με βιασμούς, ξύλο και στέρηση τροφής οδηγούν τα αγγελούδια στη πορνεία	29
22/08/96	<u>ΔΙΕΘΝΗ ΚΥΚΛΩΜΑΤΑ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΚΑΙ «ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ» ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ</u>	
	264 παιδικά πορνεία	17
22/08/96	Μακριά τα πλοκάμια της παιδικής πορνείας	20
22/08/96	ΣΥΣΚΕΨΗ ΙΝΤΕΡΠΟΛ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΙΑΣ	17

24/08/96

**ΓΙΟΣ ΠΑΠΑ ΑΠΟ ΤΗ ΡΟΔΟ Ο ΜΙΧ. ΔΙΚΟΣΤΑΥΡΙΑΝΟΣ ΠΟΥ
ΕΝΕΧΕΤΑΙ ΣΤΟ ΚΥΚΛΩΜΑ ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΩΝ**

Στο Βέλγιο ... «χάλασε» το παιδί!!! 23

24/08/96 Υψηλά ιστάμενα πρόσωπα «ομπρέλα» για τον Μαρκ Ντιτρού 23

25/08/96 Απογείωση της παιδικής πορνείας
Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΝΑΤΡΙΧΙΑ
Άγγελούδια γίνονται θύματα κτηνώδους εκμετάλλευσης από
ανθρώπινα τέρατα σε όλη τη γη 27

25/08/97 ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ Η παιδεραστία μεσουρανάει 38

26/08/96 Ακόμα ψάχνουν οι Βέλγοι τις δυο μικρούλες 19

28/08/96 ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΟΡΝΕΙΑ
ΣΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΣΤΟΚΧΟΛΜΗΣ 20

28/08/96 **Άλλα 5 εγκλήματα ομολόγησε ο Ντιτρού** 20
» ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ ΕΦΗΜΕΡΔΩΝ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΩΝ
ΣΤΑΘΜΩΝ

Έρευνα εισαγγελέα για την παιδική πορνεία 22

28/8/96 ΣΕ ΧΑΛΚΙΔΑ—ΑΙΔΗΨΟ Πιάστηκαν δύο παιδεραστές 22

29/08/96 ΝΕΕΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ ΓΙΑ ΑΠΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΔΟΛΟΦΟΝΙΕΣ
ΣΤΟ ΒΕΛΓΙΟ
ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ Δραστικά μέτρα για τους παιδεραστές 20

05/09/96 ΣΟΚ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΗΨΗ 51ΧΡΟΝΟΥ ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΗ ΣΤΗ
Ν.ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑ

30 κοριτσάκια με τον ίδιο εφιάλτη 28

06/09/96 ΟΥΤΕ ΕΝΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΔΕΝ ΔΕΧΕΤΑΙ ΝΑ ΤΟΝ ΥΠΕΡΑΣΙΣΤΕΙ * ΤΙ ΕΙΠΕ
ΣΤΟΝ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ * « ΔΙΚΑΣΤΕ ΜΕ ΝΑ ΕΞΙΛΕΩΘΩ» ΔΗΛΩΝΕΙ ΥΠΟΚΡΙΤΙΚΑ

Στη Πάρνηθα το κολαστήριο κοριτσιών ! 32,33
ΔΕΝ ΞΕΡΟΥΝ ΠΟΥ ΝΑ ΚΡΥΦΤΟΥΝ ΟΙ ΔΥΟ ΓΙΟΙ ΤΟΥ, Ο ΕΝΑΣ ΕΚ ΤΩΝ
ΟΠΟΙΩΝ ΔΙΝΕΙ ΑΥΡΙΟ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 32

06/09/96 Συγγενείς και φίλοι οι «εφιάλτες» ανηλίκων 33
1 φωτ & στατιστικοί πίνακες έρευνας -ων

06/09/96 Εισαγγελέας για βιαστή που κυκλοφορεί ελεύθερος 33

12/09/96 ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΙΑ: Γρήγορη εκδίκαση ζητά η Εισαγγελία 26

11/10/96	<u>ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΔΡΑΜΑ ΣΥΓΚΛΟΝΙΖΕΙ ΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ</u> Ασελγούσε 2 χρόνια στη 12χρονη ανηψιά του	30
22/10/96	<u>ΑΜΦΙΑΛΗ ΤΗ ΒΙΑΖΕ ΕΔΩ ΚΑΙ ΤΕΣΣΕΡΑ ΧΡΟΝΙΑ!</u> 9χρονη στα νύχια παιδεραστή	3
22/10/96	Άμεσες λύσεις απαιτούν τώρα οι Βέλγοι για την παιδεραστία	19
23/10/96	Στο φως και νέα υπόθεση παιδεραστίας	19
23/10/96	Κατήχηση στην ανηθικότητα από παπά – σάτυρο	22
23/10/96	<u>ΤΟΝ ΕΜΠΙΣΤΕΥΟΜΟΥΝ ΓΙΑΤΙ ΗΤΑΝ ΘΗΛΥΠΡΕΠΗΣ ΕΙΠΕ ΤΟ ΘΥΜΑ*16 ΜΗΝΕΣ ΣΤΟ ΔΡΑΣΤΗ</u> Αποπλάνησε 13χρονη με ... βιβλίο	22
23/10/96	Σοκ στο Κερασίφι από το δράμα της 9χρονης	22
25/10/96	<u>ΠΡΟΦΥΛΑΚΙΣΤΗΚΕ Ο 48ΧΡΟΝΟΣ ΠΟΥ ΑΣΕΛΓΟΥΣΕ ΣΤΗΝ 9ΧΡΟΝΗ *ΕΙΝΑΙ «ΠΛΕΚΤΑΝΗ» ΛΕΝΕ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ</u> Γρίφος η υπόθεση παιδεραστίας	43
18/11/96	<u>ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΣΤΟ ΚΥΚΛΩΜΑ ΝΤΤΤΡΟΥ</u> Παιδεραστές και δυο Βέλγοι υπουργοί	18
19/11/96	Καταγγελίες σοκ από 16χρονο στη Ρόδο	64
1 9 9 7 -----		
22/06/97	ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΙΑ: Αποκαλύψεις-σοκ για τα κυκλώματα	30
24/06/97	Κατηγορείται για ασέλγεια εις βάρος της 13χρονης ανηψιάς του	45
30/12/97	Αγ. Παρασκευή: Οδηγούσε τα παιδιά σε ερημικές τοποθεσίες και τα εξανάγκαζε να υποκύψουν στα ανώμαλες ορέξεις του Καθηγητής βίαζε μαθητές	31
31/12/97	Πως πιάστηκε στο σπίτι μαθητή του * Τι καταγγέλλουν τα θύματά του Το «κατηγορώ» πατέρα για τον σάτυρο καθηγητή	27
31/12/97	Διευκρινήσεις με ύφος σταρ από τον κατηγορούμενο	27

2000

- 11/05/2000 Εξέδιδε 13χρονη συμπατριώτισσά του σε αλλοδαπούς
*Την υποχρέωνε να δέχεται μέχρι και 60 πελάτες τη μέρα
Κτηνωδία Αλβανού «γιατρού»
Όταν δυσανασχετούσε το κοριτσάκι, ο
σαρανταεξάχρονος μαστροπός το έκαιγε με τσιγάρο και το βίαζε
για να το...σωφρονήσει 20
- 11/05/2000 Είχε κατηγορηθεί για βιασμό ο δράστης 20

2004

ΚΟΛΩΝΟΣ

- 17/4/2004 Πατέρας τεσσάρων παιδιών βίαζε ανηλίκους
Παρουσιαζόταν ως αστυνομικός/Ομολόγησε έξι βιασμούς/Τον αναγνώρισαν τρία
θύματα του
- 28/4/2004 **Ο «νόμος της σιωπής» καλύπτει τις τραγωδίες**
(έρευνα) Έξι στους δέκα ενήλικες έχουν γίνει μάρτυρες σωματικής ή
σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, αλλά μόνον δύο στους δέκα
απευθύνθηκαν σε κάποιον φορέα προκειμένου να σταματήσουν ή να περιορίσουν
το πρόβλημα. Τα στοιχεία αυτά προέκυψαν από μεγάλη έρευνα του Παντείου
Πανεπιστημίου που διήρκεσε δύομισι χρόνια 23

2006

ΒΡΕΦΙΚΗ ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑ

- 22/09/06 **Οι γονείς γνωρίζουν τι γίνεται με τα παιδιά** 16
Από γειτονικές χώρες οι αθώες ψυχές που «πρωταγωνιστούσαν» στα
βίντεο
- 22/09/06 Κατηγορίες σε βαθμό κακουργήματος 16

2007

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΩΡΑ ΜΗΛΕΝ

- 05/01/07 Εκβίαζαν τον βιαστή των παιδιών τους! (πρωτοσέλιδο που
παραπέμπει στην σελ.18)
- 05/01/07 **Βίαζε τρία αγοράκια εν γνώσει των γονιών!** 18
Οι οικογένειες των παιδιών αποσπούσαν χρήματα από το δράστη

6-7/01/07	Πατέρας εξέδιδε τα παιδιά του!	58
15/12/07	Εξέδιδε την κόρη και τον 8χρονο γιό της	11
»	Η υπόθεση αποκαλύφθηκε από καταγγελία άλλης εντεκάχρονης-θύματος	11
17/12/07	«Ο παπάς μου έδινε χρήματα, μου έβγαζε τα ρούχα και...»	
	Κατάθεση σοκ από την 11χρονη που την εξέδιδε η μητέρα της	13
17/12/07	Χατζηγιάκης: « Βγάλαμε τη μάσκα από τους κάθε λογής εγκληματίες»	
17/12/07	«Η σιωπή της κακοποίησης» (Β Αρτινοπούλου)	13
17/12/07	Πρόγραμμα του υπουργείου Παιδείας για το σχολικό έτος 2008-2009 Τι πρέπει να γνωρίζουν οι γονείς	
	Σεξουαλική αγωγή από μικρή ηλικία χωρίς ταμπού	32
19/12/07	«Στείλτε τους στη φυλακή!»	
	ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ ΑΚΟΥΣΑΝ ΤΙΣ ΕΚΚΛΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΙΛΙΟΥ	
	Κανένας δικηγόρος δεν δέχθηκε να αναλάβει τη μητέρα της 11χρονης	14
21/12/07	25 χρόνια για αποπλάνηση 8 ανηλίκων	12
22/12/07	Πώς κυνηγούν τους βιαστές στην Αριζόνα	29

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

1992

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΕΛΙΔΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ
06/08/92	Μαύρη σελίδα για την Κάτια	29
13/08/92	13χρονη θύμα βιαστών	11

1994

03/01/94	Πα-Τέρας (2 φωτο) «κτήνη σαν εμένα θέλουν βασανιστήρια μέχρι να πεθάνουν» (πρωτοσέλιδο)	
03/01/94	ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΜΕΝΗ η Ελλάδα από την φρικιαστική κακοποίηση και θανάτωση του 6χρονου αγοριού από τον ίδιο τον πατέρα του Α – Π Ι - Σ Τ Ε Υ Τ Ο (1 φωτο)	5
03/01/94	Είμαι κτήνος 2 φωτο	6
	Ο ΜΑΝΩΛΗΣ ΔΟΥΡΗΣ μιλά για τον τρόπο που σκότωσε και κακοποίησε το γιο του και ζητά άλλοθι στην εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο το '74	6
03/01/94	Ποιος σκέφτεται τα 6 παιδιά;	6
03/01/94	Κακοποιούσε, κατηγορούσε και εκβίαζε	7
03/01/94	Ιατροδικαστές: Δεν έχουμε ξαναδεί τέτοια φρίκη	7
04/01/94	ΚΡΑΥΓΗ απελπισίας των άλλων 6 θυμάτων της Ερμιόνης «Σ Ω Σ Τ Ε ΜΑΣ» Ούτε κοινωνικός λειτουργός είδε ακόμα τα παιδιά! (πρωτοσέλιδο) 2 φωτο	
04/01/94	ΚΟΛΑΣΗ '94 Έκανε και τον τρελό 2 φωτο	21
04/01/94	«Παιδιά μου είναι, ό,τι θέλω τα κάνω»	21
04/01/94	ΚΟΛΑΣΗ '94 ΑΝΑΤΟΜΙΑ σε μια μεγάλη οικογένεια και τη μικρή κοινωνία που την περιέβαλλε και την αγνοούσε μέχρι χθες ... Ένα έγκλημα, επτά θύματα, απόν το κράτος 3 φωτο	σελ. 22,23

04/01/94	Την επαναφορά της θανατικής ποινής ζήτησε η Μπενάκη	22
05/01/94	ΚΟΛΑΣΗ '94 2φωτο Απειλούν τώρα τα παιδιά ΠΑΡΟΝ και το κράτος μετά το δημοσίευμα της «Ε»	15
05/01/94	Ανεπιθύμητος και στις φυλακές ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ από σήμερα όπου οι κρατούμενοι δήλωσαν ότι δεν τον θέλουν	15
»	212 Ερμιονίτες είχαν προειδοποιήσει	15
05/01/94	Η ΑΜΥΝΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΟ ΒΙΑΣΜΟ Ένα στα 6 κορίτσια θύματα κακομεταχείρισης 16,17 Σελ 16 1 φωτο, σελ 17 1 φωτο	
05/01/94	«Δεν μασάω αγάπες και αλληλεγγύη» (προσωπική μαρτυρία)	17
07/01/94	Σόου βαρβαρότητας (Υπ.Δουρή, 1 φωτο} (πρωτοσέλιδο βλ. σελ 14, 15)	
07/01/94	Επίκαιρες Παρεμβάσεις: Αυτοδικία με «καθαρά χέρια»	14
07/01/94	Μεταγωγή με βαρβαρότητα	14, 15
07/01/94	Υπάρχει και άλλη πλευρά της Ερμιόνης	
	ΠΟΛΥΠΛΕΥΡΗ πολιτιστική δραστηριότητα και παρεμβάσεις ζωής	<u>15</u>
07/01/94	Τίνος ιδέα; (για υπ. Δουρή)	
0		
7/01/94	Τηλεοπτική βαρβαρότητα και ευθύνες (για υπ. Δουρή)	
08/01/94	ΚΟΛΑΣΗ '94	
	- Αντιδράσεις στη φρίκη της τρομολαγνείας	12, 13
	- ΕΣΗΕΑ: Να μην συνεργήσουμε	12
	- « Η παιδική ψυχή τα πληρώνει »	12
	- Απαράδεκτο φαινόμενο	12
	- ΣΥΝ: Όχι παράδοση στον εντυπωσιασμό	13
	- « Με φοβίζει ο κοινωνικός φασισμός »	13
	- ΕΛ.ΑΣ: ΕΔΕ για το σόου βαρβαρότητας	12, 13
08/01/94	Στο σκαμνί ο θεός	12
08/01/94	ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ: Σεξουαλικές σχέσεις προπονητών-νεαρών παικτών	50
08/01/94	Ευθύνες και στη κοινωνία (Α. Μαραγκοπούλου)& φωτο	<u>55</u>

09/01/94	Τα γλυκά παιδιά της αγριότητας (υπ. Δουρή) 35 Η «Κ.Ε» έψαξε και βρήκε στον Πειραιά δύο από τα παιδιά του παιδοκτόνου της Ερμιόνης 2φωτο	
10/01/94	Επιστρέφει στο κελί ο Δουρής 2φωτο	<u>15</u>
10/01/94	«Θέλω ένα φίλο κοντά» (υπ. Δουρή-τα παιδιά του)	15
11/01/94	Επίσκεψη ελπίδας για τα 6 παιδιά 15 Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ Υγείας-Πρόνοιας υποσχέθηκε βοήθεια στην οικογένεια Δουρή καλώντας κατοίκους και ΜΜΕ σε συμπαραύσταση	
11/01/94	ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ Ο ΘΕΙΟΣ	15
08/02/94	Η ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ έρευνα με τις τρίχες βάζει κι άλλο πρόσωπο στην υπόθεση της Ερμιόνης Νέα σενάρια Δουρή	47
09/02/94	«Τρίχες» τα σενάρια Ο ΔΟΥΡΗΣ μόνος ένοχος μετά τις εργαστηριακές εξετάσεις <u>1</u> φωτο	<u>33</u>
21/03/94	Και 3^{ος} στην υπόθεση Δουρή? ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ των εργαστηρίων της Ασφάλειας «δείχνει» κι άλλον 1 φωτο	45
30/06/94	Δουρής: Επιστροφή στο τόπο του εγκλήματος 1 φωτο	14
08/11/94	ΜΕ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ του Υφυπουργού Υγείας Μανώλη Σκουλάκη η Γεωργία Δουρή και ο μεγάλος γιος της προσελήφθησαν στις εγκαταστάσεις της Επιδαύρου 3 φωτο	
	Άλλαξε σελίδα για τη ζωή τους	27
19/11/94	ΚΑΤΑΠΕΛΤΗΣ ο ιατροδικαστής. Στο πλευρό του όμως, σύζυγος και πεθερά 2 φωτο	
19/11/94	Αθώος δηλώνει τώρα ο Δουρής Δεν έχανε... καιρό	40
»	Τρεις σε διαθεσιμότητα	40

22/11/94	ΥΠΟΘΕΣΗ ΔΟΥΡΗ ΛΠΟΘΥΜΙΣΕ μέσα στο δικαστήριο καταθέτοντας για την τραγωδία Θύμα και ο πρωτότοκος γυιός της οικογένειας	<u>48</u>
----------	---	------------------

22//11/94	Ψύχραιμος ο Δουρής	48
-----------	---------------------------	-----------

24/11/94	Χιούμορ Δουρή μετά τα ισόβια	<u>22</u>
----------	-------------------------------------	------------------

»	Και έκτακτα δελτία για τον Δουρή	41
---	----------------------------------	----

30/11/94	«ΠΑΡΕΑ» ΣΤΙΣ ΦΥΛΑΚΕΣ ΤΗΣ ΤΡΙΠΟΛΗΣ ΔΟΥΡΗΣ ΚΑΙ ΚΟΚΚΑΛΟΣ	21
----------	--	----

04/12/94	Στο ρόλο του κριτή	46
----------	---------------------------	-----------

1995

20/10/95	75ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΤΗΓΟΡΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΙΑ	21
21/10/95	ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΩΞΕΙΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΙΑ	46
24/10/95	Είχε αδυναμία στις αποπλανήσεις	50
13/11/95	Κακοποίησαν κοριτσάκι	60

1996

24/01/96	25 χρόνια για τον βιασμό των παιδιών του	17
----------	---	-----------

02/03/96	ΓΟΝΕΙΣ πουλάνε τα παιδιά τους με αντάλλαγμα ναρκωτικά. Ο σεξοτουρισμός ανθεί ιδίως στην Ασία, η Ανατ. Ευρώπη προσφέρει μια νέα αγορά και οι Η.Π.Α δεν πάνε πίσω	
----------	--	--

	Φουντώνει παγκοσμίως η Παιδική πορνεία	16
--	---	-----------

02/03/96	Ο Δουρής «υπέγραψε» νέες ανακρίσεις	50
----------	--	-----------

26/07/96	Βίασε τη 12χρονη κόρη του γιατί είναι όμορφη	47
----------	---	-----------

19/08/96	ΑΠΑΓΩΓΕΣ , βιασμοί που βιντεοσκοπούνταν και φόννοι από οργανωμένα δίκτυα αποκαλύπτονται στο Βέλγιο. Συνελήφθη και Έλληνας, που όμως αργότερα αφέθηκε ελεύθερος. Οι πρωταγωνιστές είχαν καταδικαστεί στο παρελθόν για τα ίδια αδικήματα και τους είχε δοθεί χάρη	
----------	--	--

	Ιστορίες φρίκης στο Βέλγιο με θύματα μικρά παιδιά	14
--	--	-----------

21/08/96 **ΤΟ ΔΡΑΜΑ** των παιδιών στο Βέλγιο έφερε στο προσκήνιο τις **ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΕΣ** διαστάσεις που έχει πάρει το πρόβλημα παγκόσμια και ιδιαίτερα στην Ευρώπη

- » **Παιδιά στη βιομηχανία του σεξ** 14
» **Η Αν και η Εφγιε είναι ζωντανές** 14

22/08/96 **Είχε στη διάθεσή της ουσιαστικά στοιχεία ότι ο Ντιτρού ήταν εγκέφαλος κυκλώματος παιδεραστών, που έκαναν απαγωγές και πουλούσαν παιδιά και τον άφησε ελεύθερο**

- » **Κατακραυγή κατά της Βελγικής δικαιοσύνης** 15,41
» **Υποπεύονται τώρα και εμπόριο παιδικών οργάνων** 15
» **Και η ΕΛ.ΑΣ στον αγώνα κατά της παιδικής πορνείας** 41

23/08/96 **Ο ΜΙΧΑΗΛ ΔΙΑΚΟΣΤΑΥΡΑΝΟΣ** συνελήφθη από τη Βελγική αστυνομία. 100.000 άνθρωποι συνόδεψαν τη Ζιλί και τη Μελίσα στη τελευταία τους κατοικία. Σε 100 ταινίες πορνό με παιδιά πρωταγωνιστεί ο Ντιτρού **Έλληνας ο πέμπτος του κυκλώματος της φρίκης** 13

27/08/96 **Ο ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ Ζορζ Ζικό** συνδέεται με συνεργάτη των παιδεραστών που σκότωσε ο Ντιτρού όταν διαφώνησαν στην κλοπή φορτηγού

- » **Ο κύριος επιθεωρητής ήταν στο κύκλωμα** 17
» **«Ροζ» αλλά βίαιη η ανατολική μαφία** 17

28/08/96 **Ο Ντιτρού ΟΜΟΛΟΓΗΣΕ** ότι έθαψε στο σπίτι του την Εφζέ και άλλα τρία κορίτσια. Ψάχνει εντατικά η Αστυνομία. Επικρίσεις για τον πρωθυπουργό του Βελγίου που συνεχίζει τις διακοπές του

- » **Ψάχνουν πέντε κορίτσια στα σπίτια της φρίκης** 20,37
» **«Η σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών πρέπει να σταματήσει»** 37
» **Εμπόριο τρυφερής σάρκας** 27

29/08/96 **Διεθνές σύστημα ΚΑΤΑΣΤΟΛΗΣ** της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των ανηλίκων προτάθηκε στη διάσκεψη της Στοκχόλμης. Οι αποφάσεις της δεν είναι δεσμευτικές για τα κράτη

- » **«Αναζητούν σεξ με παιδιά γιατί φοβούνται το AIDS»** 19
» **Άκαρπες οι έρευνες για τα κορίτσια** 19

30/08/96 Στη **ΜΑΝΙΛΑ** 700 μαθητές συζητούν για το τι σπρώχνει τα παιδιά στο πεζοδρόμιο

- » **«Προστατέψτε μας από τον πορνο-τουρισμό»** 17

05/09/96 **ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ** έκκληση του πατέρα του: «Πες τα όλα γιατί θα σε αυτοκτονήσουν» Πληροφορίες ότι ανακρίνονται τρεις δικαστές και πολλοί αστυνομικοί

- » **Πιέζεται να αποκαλύψει τους προστάτες του ο Ντιτρού** 45

05/09/96	ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΗΣ με 30 κοριτσάκια - θύματα 10 χρόνια εκβιαστής (υπ. Μπ.Σαμαρά)	51
06/09/96	Η ΓΕΙΤΟΝΙΑ δεν «έπεσε από τα σύννεφα», ενώ 51χρονος παιδεραστής διέπραξε περισσότερους από 30 βιασμούς ανήλικων κοριτσιών 1 φωτ Υποψιάζονταν τον βιαστή αλλά ...	46
07/09/96	Μέτρα κατά της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών	18
»	ΣΚΟΤΕΙΝΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΑΣΤΗ	41
09/09/96	ΕΜΠΟΡΟΣ κατηγορείται για εξώθηση δύο κοριτσιών στη πορνεία Πωλούσε χάνδια ανήλικα	58
»	ΣΤΟΝ ΑΝΑΚΡΙΤΗ Ο ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΗΣ (υπ. Σαμαρά)	58
10/09/96	ΣΕ ΜΙΣΗ ΩΡΑ ΤΟ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟ ΣΑΜΑΡΑ ΓΙΑ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟ	51
13/09/96	Πιάστηκαν τρεις για παιδεραστία	50
29/09/96	<i>Μετά την υπόθεση του Βελγίου, όλο και πιο συχνά βλέπουν το φως στην Ελλάδα περιπτώσεις εκμετάλλευσης ανηλίκων</i> Τρυφερές ψυχές σε φόντο γκριζο Σελ 66 2 φωτ σελ 67 3 φωτ	66,67
22/10/96	<i>Στο διεθνές οργανωμένο έγκλημα και η Ελλάδα. Πάνω από 35 δις. τα έσοδα του χώρου</i> Το ισοζύγιο της πορνείας σε βάρος των Ελληνίδων	47
22/10/96	Ασελγούσε σε εννιάχρονη	47
23/10/96	Πνίγονται οι περιπτώσεις αστυνομικών μαστροπών	46
24/10/96	Ένα εκατομμύριο κακοποιημένα παιδιά κάθε χρόνο στη Βρετανία!	19
13/11/96	Πάει για εδώλιο ο παιδεραστής (Σαμαράς)	50
18/11/96	Με εξέδιδε η μητέρα μου, καταγγέλλει δεκαεξάχρονος	52
20/11/96	Δύο πολιτικοί κατηγορούνται για παιδεραστία στο Βέλγιο	15
22/11/96	<i>Υπουργός ύποπτος για ΠΑΙΔΕΡΑΣΤΙΑ υπέγραψε για το Βέλγιο σχέδιο δράσης για την προστασία των παιδιών από τους παιδεραστές</i> Έστειλαν το λύκο να φυλάξει τα πρόβατα	14
26/11/96	Ασελγούσε στον εγγονό	44

1997

12/03/97	Στο Μικτό Ορκωτό για βιασμούς ανηλίκων	51
14/05/97	Βιασμός ανηλίκων (έρευνα)	50, 51
20/06/97	Στο εδώλιο ηλεκτρονικοί εισαγγελοί ...	23
23/06/97	5 οι αυτοκτονίες μετά τις ανακρίσεις για παιδεραστία	16
25/06/97	ΙΤΑΛΙΚΟ κύκλωμα παιδεραστών εξάρθρωσε η αστυνομία της Νάπολης. Γύριζαν και βίντεο	
	Αποπλανούσαν παιδιά στο διάλειμμα	13
26/06/97	Κεκλεισμένων των θυρών η δίκη Σαμαρά	16
26/09/97	Σκηνές από Ντε Σαντ σε μοναστήρι	21
02/12/97	ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ του σάτυρου Μπίλη-Σαμαρά περιγράφουν και σήμερα μόνα- πως έπεσαν στα δίχτυα του (2/3σελ 1φωτο)	
	Παρατημένα παιδιά ψάρευε ο... ντε Σαντ	18
03/12/97	ΕΚΠΛΗΚΤΟ το δικαστήριο προσπαθεί να καταλάβει τι «έδενε» 15χρονα κορίτσια μ' έναν 50χρονο καρδιοπαθή * «Η οικογένειά του προσπάθησε να με δωροδοκήσει» λέει ένα θύμα του Σαμαρά	
	Άγουροι καρποί-σάπιες σχέσεις	19
05/12/97	ΜΕ 6-1 ένοχος ο Σαμαράς για την υπόθεση παιδεραστίας * Επεστράφησαν στον κατηγορούμενο τα προσωπικά του αντικείμενα προς «ιδίαν του τέρψιν», σύμφωνα με τον εισαγγελέα 1φωτ 2/3σελ	
	25 χρόνια και την ... τράπουλα	20
11/12/97	Ανήλικοι σκλάβοι του σεξ	24, 25
»	Ημέρα του παιδιού ...	24
»	Πάνω από 200 έφηβοι «εκδίδονται» στις πλατείες της Αθήνας	24
»	Η αξιοπρέπεια μιας κοινωνίας κρίνεται στα παιδιά	25
»	Οι μυστικές διαδρομές ενός 13χρονου	25
13/12/97	ΒΙΑΖΕ κατ' εξακολούθηση τον 8άχρονο γιο του ο ένας, πλάσαρε την 11χρονη κόρη του σε αγνώστους για να «βλέπει» ο άλλος	
	Οι πατεράδες της φρίκης	46

1999

12/05/99 Αλβανίδα εξανάγκασε 12χρονη σε πορνεία 58

2000

17/01/00 Ξαναδικάζεται ο Μπίλης Σαμαράς 50

18/01/00 ΔΙΚΗ ΜΠΙΛΗ ΣΑΜΑΡΑ. Έξι από τα κορίτσια-θύματα ζήτησαν την τιμωρία του, μία ανακάλεσε τη μήνυση

Έξι κατηγορώ μια αθώωση 59

19/01/00 ΜΠΙΛΗΣ ΣΑΜΑΡΑΣ
Πέντε χρόνια λιγότεροένοχος 50

28/04/00 Ομολόγησε την ασέλγεια στον εξάχρονο μέσα σε παραλήρημα.. . 58

2001

23/02/01 Πορνοταινίες με παιδιά στη καρδιά της Αθήνας 53

01/03/01 ΣΤΟΙΧΕΙΑ-ΣΟΚ ΕΡΕΥΝΑΣ

Παιδιά: 65% των κακοποιήσεων στην οικογένεια (πρωτοσέλιδο παραπέμπει σλ 60

01/03/01 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ, ΣΧΟΛΕΙΟ, ΕΚΚΛΗΣΙΑ, οι τρεις βασικότερες εστίες σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών» «Ντιτρου» υπεράνω υποψίας 60

12/11/01 5000 βιασμοί διαπράττονται κάθε χρόνο στην Ελλάδα
Μόνο 1 στους 10 βιαστές σε δίκη 43

20/11/01 Οκτώ μήνες σε 37χρονο για ασέλγεια σε 14χρονη 52, 53

2003

17/7/2003 ΕΡΕΥΝΑ 'Ε' : Με αφορμή το δίκτυο του Βόλου
ΕΓΚΛΗΜΑ στο Ιντερνετ
(πρωτοσέλιδο) παραπέμπει σελ 16,17

17/7/2003 Εξαρθρώθηκε κύκλωμα παιδικής πορνογραφίας 43

9/11/2003 Η Ευρώπη κακοποιεί τα παιδιά της 62

9/11/2003 Οι σιωπηλοί συνένοχοι (Έρευνα Παντείου) 63

2004

28/2/04 ΔΙΚΗ ΝΤΙΤΡΟΥ: Ο παιδόφιλος, δολοφόνος και βιαστής στο скаμνί ενώπιον 12 ενόρκων, 700 μαρτύρων και σκιών συγκάλυψης...

Η «μασκαράτα» του δράκου ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ Του Π. ΠΑΝΤΕΛΗ

4/3/04

Ντιτρού: Φυλάκιζα κορίτσια για να τα γλιτώσω...

ΑΡΛΟΝ (Ασ. Πρεσ-Γαλλικό)

Με αλληλοκατηγορίες και ανατριχιαστικές περιγραφές κύλησε η πρώτη μέρα της δίκης Ντιτρού στο Βέλγιο.

23\6\04 **Ισόβια στον Μαρκ Ντιτρού**

ΑΡΛΟΝ (Ασ. Πρεσ-Γαλλικό)

Με την καταδίκη του παιδεραστή Μαρκ Ντιτρού σε ισόβια κάθειρξη και των συνεργών του σε πολυετή κάθειρξη ολοκληρώθηκε χθες στην Αρλόν η πολύκροτη δίκη.

11/12/04 ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Ένας εχθρικός κόσμος για τα παιδιά 59, 60, 61

12/12/04 Η ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΚΥΚΛΩΜΑΤΟΣ ΜΑΣΤΡΟΠΕΙΑΣ
ΑΝΗΛΙΚΩΝ

53,54. 55

16/12/04 Για ένα παιδικό χαμόγελο

40

2007

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

- 5-6/01/07 **Έγκλημα και στίγμα διαρκείας** 56
- 5-6/01/07 47χρονος βίαζε τρία παιδιά πληρώνοντας τους πατεράδες τους 57
- 5-6/01/07 Κατάθλιψη με αυτοκτονικά χαρακτηριστικά η συνηθέστερη επιπλοκή 57
- 15/12/07 ΜΕ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΡΙΑ ΤΗ ΜΑΝΑ
Ιστορία φρίκης
Μια εφιαλτική ιστορία με κακοποίηση και βιασμό τριών ανηλίκων στο σημερινό Ίλιον Αττικής (πρωτοσέλιδο παραπέμπει στη σελ 55
- 15/12/07 **ΒΙΑΖΑΝ ΑΔΕΛΦΑΚΙΑ** πατριός, γείτονα και ο παπάς του Ολυμπιακού Χωριού στο Ίλιον – η μάνα εισέπραττε
Η κόλαση δίπλα μας
Ο πραγματικός εφιάλτης πριν από τα Χριστούγεννα είναι εδώ, στη μεσαιωνική ελληνική πραγματικότητα στο Ίλιον Αττικής, και όχι στα αθώα κινηματογραφικά παραμύθια των ημερών, με τον παραδοσιακό μπαμπούλα 55
- » **ΕΜΠΟΡΟΙ ΔΙΑΣΤΡΟΦΗΣ** 55
- 17/12/07 **20.000** παιδιά θύματα το χρόνο
Ανύπαρκτοι θεσμοί, κλειστά στόματα 51
- 18/12/07 **ΥΠΟΘΕΣΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ** Σήμερα στον ανακριτή η μάνα, ο σύντροφός της, ο 83χρονος και ο ιερέας
Απολογούνται οι (αν) εγκέφαλοι της φρίκης
από διαδίκτυο
- 18/12/07 **ΚΡΑΤΟΣ: ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΜΕ ΡΥΘΜΟΥΣ ΧΕΛΩΝΑΣ**
«Άφησαν τη κακοποίηση να γίνει φόνος»
από διαδίκτυο
- 19/12/07 Κακοποίηση ανηλίκων
Στη φυλακή το καρέ της φρίκης 47
- » **Προπονητής κατηγορείται για βιασμό 8χρονου** 47

21/12/07 **ΙΛΙΟΝ:** Αφαίρεσαν την επιμέλεια των παιδιών από τη μητέρα
Ψάχνουν ζεστασιά στη γιαγιά **49**

21/12/07 **Νέο κρούσμα με 36χρονο** **49**

19/12/07 απόπειρα αυτοκτονίας ΖΑΧΟΠΟΥΛΟΥ γγ. Υπ. Πολιτισμού.
Πολιτικο-οικονομικό ροζ σκάνδαλο